

ТАВАНТОЛГОЙН ЦАГААН ТОЛГОЙ

ТАВАНТОЛГОЙН ЦАГААН ТОЛГОЙ

Тавантолгойн стратегийн орд газарт холбогдох
ҮНЭН ЗӨВ, БҮРЭН БҮТЭН БАРИМТ, МЭДЭЭЛЭЛ

ТАВАНТОЛГОЙН 94 ХУВИЙГ ТӨРИЙН МЭДЭЛД АВСАН НЬ

БАЯЛГИЙН ҮР ӨГӨӨЖИЙН ДИЙЛЭНХ ХЭСЭГ АРД ТҮМЭНД НОГДОХ ТАЛААР

“ЭНЕРЖИ РЕСУРС” ХХК-ИЙН ТАТВАР ТӨЛӨЛТИЙН ТАЛААР

ҮЙЛ ЯВДЛЫН ТОВЧООН

БАРИМТУУД

Гарчиг

Өмнөх үг

ix

Үйл явдлын зураглал

xxiv

I БҮЛЭГ. ТАВАНТОЛГОЙН 94 ХУВИЙГ ТӨРИЙН МЭДЭЛД АВСАН НЬ 1

1.1. Улсын Их Хурлын 2007 оны 27 дугаар тогтоолын 4 дэх заалт зөрчигдсөн гэх тухайд	2
1.2. Ашигт малтмалын тухай хуулийн 8.1.7, 9.1.5 дахь заалтууд зөрчигдсөн гэх тухайд	5
1.2.1. Хувийн хэвшилтэй хамтарч хувьцаа эзэмших хувилбараас татгалзаж тусгай зөвшөөрөл шилжүүлж авах хувилбарыг сонгосон тухай	10
1.2.2. Стратегийн орд газрын төрийн мэдлийн хувийг 51-ээс дээш байлгах талаар Улсын Их Хурлын бодлого, шийдвэрт нийцүүлэн Засгийн газар хэлэлцээ хийж, гэрээ байгуулсан тухай	14
1.3. Ерөнхий сайдын 2007 оны 114 дүгээр захирамжийг зөрчсөн гэх тухайд	19
1.4. Засгийн газрын 2008 оны 3 дугаар сарын 19-ний өдрийн XXIII хуралдааны тэмдэглэл зөрчигдсөн гэх тухайд	20
1.5. Тавантолгойн “өрөм” хэсгийг хувийн хэвшилд өгсөн гэх тухайд	25
1.6. Улсын төсвөөс гарсан хайгуулын ажлын зардлыг гэрээнд тусгаагүй гэх тухайд	28
1.7. Тавантолгойн асуудлаар Улсын Их Хурлаас гаргасан тогтоол, шийдвэр	30
Тавантолгой ордод хөрөнгө оруулалтын гэрээ байгуулах хөрөнгө оруулагчийг шалгаруулахаар шийдвэрлэсэн тухай	31
Тавантолгой ордын төрийн мэдлийн хувьцааг эзэмших хуулийн этгээдийг байгуулан, хувьцааг ард түмэнд эзэмшүүлж, хишиг хувь хүртээж байсан тухай	35
Улсын Их Хурал болон Үндэсний аудитын газрын хянан шалгах үйл ажиллагаа	36
1.8. Төрийн байгууллагуудын лавлагаа, тодорхойлолтын талаар	39

II болон III бүлгийн хөтөл үг

45

II БҮЛЭГ. БАЯЛГИЙН ҮР ӨГӨӨЖИЙН ДИЙЛЭНХ ХЭСЭГ АРД ТҮМЭНД НОГДОХ ТАЛААР

49

III БҮЛЭГ. “ЭНЕРЖИ РЕСУРС” ХХК-ИЙН ТАТВАР ТӨЛӨЛТИЙН ТАЛААР

67

ҮЙЛ ЯВДЛЫН ТОВЧООН

111

А. Стратегийн ордын талаар Засгийн газрын эхний санал	112
Б. Тавантолгойн 94 хувийг төрийн мэдэлд авсан нь	115
В. Тавантолгойн ордод төр бодлогоо тодорхойлсон нь	126

БАРИМТУУД

133

Баримт 1	Ашигт малтмалын тухай хуулиас (2006)	134-139
Баримт 2	2007.02.06 УИХ-ын 2007 оны 27 дугаар тогтоолын батлагдсан хувилбар, танилцуулга	140-146
Баримт 3	2007.06.26 Засгийн газрын хуралдаанаар Тавантолгой ордыг ашиглах эхний саналыг хэлэлцсэн тэмдэглэл	147
Баримт 4	2007.07.10 Тавантолгой ордын талаар Засгийн газраас эхний санал өргөн мэдүүлсэн албан бичиг	148-149
Баримт 5	2007.09.24 УИХ-ын даргын 161 дугаартай захирамж	150-152
Баримт 6	2008.01.08 Асгатын мөнгөний ордын төрийн эзэмших хувь хэмжээг тогтоох тухай УИХ-ын тогтоолын төсөл өргөн мэдүүлсэн албан бичиг	153
Баримт 7	2014.05.23 Цагаан суваргын ордын талаар эхний санал өргөн мэдүүлсэн баримт	154-160
Баримт 8	2006.06-07 сар Ашигт малтмалын тухай хуулийн 5.4, 5.5 болон УИХ-ын бүрэн эрхийн зохицуулалтыг хэлэлцэн баталсан УИХ-ын чуулганы хуралдааны тэмдэглэл, тараагдсан хуулийн төсөл, санал, дүгнэлт	161-189
Баримт 9	2007.07.10 Тавантолгой ордын талаар УИХ-д өргөн мэдүүлсэн тогтоолын төсөл, танилцуулга	190-198
Баримт 10	2012.03.15 Үндэсний аудитын газрын гүйцэтгэлийн аудитын тайлан	199-210
Баримт 11	1999.01.15 Би эйч пи компани тусгай зөвшөөрлийн талбайг буцаан өгсөн баримт	211
Баримт 12	2007.05 сар Сангийн сайд, Үйлдвэр, худалдааны сайдын хамтарсан тушаалаар ажлын хэсэг байгуулж, хэлэлцээ эхлүүлсэн баримт	212-213
Баримт 13	2007.07.10 Тавантолгой ордын талаар УИХ-д өргөн мэдүүлсэн Хөрөнгө оруулалтын болон Хувь нийлүүлэгчдийн гэрээний төсөл	214-264
Баримт 14	2007.11.27 Монгол Улсын Ерөнхий сайдын ЗГ-1/202 тоот албан бичиг, түүнийг УИХ-ын чуулганы хуралдаанд уншиж сонсгосон тэмдэглэл	265-266

Гарчиг

Баримт 15	2007.12.13 Ерөнхий сайд С.Баярын УИХ-д бодлого танилцуулсан тэмдэглэл, хэвлэлийн мэдээ	267-273
Баримт 16	2007.10.19 Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2008 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэлтэй холбоотойгоор Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн хэлсэн үг	274-275
Баримт 17	2007.11.29 Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2008 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэл	276
Баримт 18	2008.02.06 Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2008 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэлийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөө	277-280
Баримт 19	2008.10.28 Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2008 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэлийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөний биелэлтийг Засгийн газар хэлэлцэж, УИХ-д хүргүүлэхээр шийдвэрлэсэн тэмдэглэл	281-283
Баримт 20	2008.10.28 Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2008 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэлийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөний хугацаа хоцорсон арга хэмжээний мэдээлэл	284-287
Баримт 21	2009.01.07 Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2009 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэлийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөө	288-290
Баримт 22	2008.01.31 Монгол Улсын Мянганы Хөгжлийн зорилтод суурилсан үндэсний хөгжлийн цогц бодлого	291-293
Баримт 23	2007.12.26 Монгол Улсын Ерөнхий сайдын 2007 оны 114 дүгээр захирамж	294-298
Баримт 24	2008.01-03 сар Хэлэлцээний үйл явцыг УИХ, олон нийтэд мэдээлсэн баримт	299-303
Баримт 25	2007.12-2008.03 сар Ажлын хэсгийн 9 удаагийн уулзалтын тэмдэглэл	304-322
Баримт 26	2008.03.19 Засгийн газрын хуралдааны XXIII дугаар тэмдэглэл	323
Баримт 27	2008.03.19 Засгийн газрын хуралдаанд танилцуулсан танилцуулга, гэрээний төсөл	324-330
Баримт 28	2008.03.21 "Энержи ресурс" ХХК-тай байгуулсан Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх тухай гэрээ	331-335
Баримт 29	2025.02.22 Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газраас ОАЭ эмхэтгэгчдэд баримт хүргүүлсэн албан бичиг	336
Баримт 30	2008.03 сар Гэрээ байгуулсан тухай хэвлэлийн мэдээлэл	337-339
Баримт 31	2008.05.28 Ашигт малтмал, газрын тосны Хэрэг эрхлэх газрын Геологи, уул уурхайн кадастрын газрын даргын шийдвэрээр тусгай зөвшөөрөл шилжүүлсэн үйл явц	340-344
Баримт 32	2009.03.30 Засгийн газар 2008 оны үйл ажиллагааны тайлангаа хэлэлцэж УИХ-д өргөн мэдүүлсэн баримт	345-349
Баримт 33	2008.11.28 "Энержи ресурс" ХХК-ийн хүсэлт албан бичиг	350
Баримт 34	2013.03.16 Засгийн газрын 100 дугаар тогтоол	351-355

Баримт 35	1989.04.07 Эрчим хүч, уул уурхайн яамны Геологийн шинжлэх ухаан, техникийн зөвлөлийн хурлын 08 дугаар протокол	356-360
Баримт 36	1984.09.21 Геологи, уул уурхайн яамны дэргэдэх Шинжлэх ухаан-техникийн зөвлөлийн 109 дүгээр протокол	361-362
Баримт 37	2008.09-2010.06 сар Ухаа худагийн хайгуулын ажилд улсын төсвөөс гарсан зардлыг нөхөн төлөх тухай гэрээ, төлбөр төлсөн баримтууд	363-368
Баримт 38	2018.06.29 УИХ-ын 2018 оны “Тавантолгойн нүүрсний ордын үйл ажиллагааг эрчимжүүлэх талаар авах арга хэмжээний тухай” 73 дугаар тогтоол	369-370
Баримт 39	2008.01.21 УИХ-ын даргын “Ажлын хэсэг байгуулах тухай” 15 дугаар захирамж	371
Баримт 40	2008.03.14 УИХ-ын Ажлын хэсгээс боловсруулж, өргөн мэдүүлсэн хуулийн төсөл	372-391
Баримт 41	2008.04.22 УИХ-ын гишүүн Э.Бат-Үүл нарын өргөн мэдүүлсэн хуулийн төсөл	392-396
Баримт 42	2008.12.04 УИХ-ын “Хуулийн төслүүд буцаах, үндсэн зарчим, удирдамж батлах тухай” 40 дүгээр тогтоол	397-398
Баримт 43	2008.12.05 Засгийн газрын “Хөрөнгө оруулалтын гэрээний тухай” 51 дүгээр тогтоол	399-400
Баримт 44	2009.01.07 Монгол Улсын Засгийн газрын 2008-2012 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө	401-402
Баримт 45	2009.08.13 Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордыг ашиглахтай холбоотой хуулийн төсөл өргөн мэдүүлсэн, хэлэлцсэн баримт	403-411
Баримт 46	2010.07.07 “Тавантолгойн нүүрсний ордыг ашиглах асуудлын тухай” УИХ-ын тогтоол	412-413
Баримт 47	2009.11.18 Хүний хөгжил сангийн тухай хуулийн холбогдох хэсэг	414-416
Баримт 48	2009.07.21 УИХ-ын Төсвийн байнгын хорооны хуралдааны тэмдэглэл	417-419
Баримт 49	2010.10.20 “Эрдэнэс-Тавантолгой” ХК-ийг байгуулах тухай Засгийн газрын 272 дугаар тогтоол	420-421
Баримт 50	2011.03-2024.10 сар Монгол улсын иргэнд “Эрдэнэс-тавантолгой” ХК-ийн хувьцааг эзэмшүүлэх тухай УИХ, Засгийн газрын тогтоолууд	422-430
Баримт 51	2011.10.28 УИХ-ын хянан шалгах үйл ажиллагааны баримт	431-432
Баримт 52	2012.01.25 УИХ-ын Эдийн засгийн байнгын хорооны “Ажлын хэсэг байгуулах тухай” 05 дугаар тогтоол	433
Баримт 53	2025.02.27 “Энержи ресурс” ХХК-аас Засгийн газрын ажлын хэсгийн ахлагчид мэдээлэл хүргүүлсэн албан бичиг	434-436
Баримт 54	2025.05 сар “Энержи ресурс” ХХК-аас УИХ, Засгийн газрын ажлын хэсэгт мэдээ, материал хүргүүлсэн албан бичиг	437-449

ӨМНӨХ ҮГ

Одоогоос 17 жилийн тэртээ миний удирдаж байсан Засгийн газар Оюу толгой, Тавантолгой, Атрын III аян, Бүртгэлийн төгөлдөршил гэх хэд хэдэн чухал төсөл хэрэгжүүлэхээр зориглон зүтгэж байв. Цаг хугацаатай уралдан ээдрээтэй эдгээр төслийг нэгэн зэрэг хэрэгжүүлэх явцад том, жижиг алдаа мадаг, дутагдал доголдол гарсан байхыг би үгүйсгэдэггүй. Гэхдээ бүх асуудлыг тухайн үед хүчин төгөлдөр байсан хууль тогтоомжийн хүрээнд шийдэхэд онцгой анхаарч байснаа давын өмнө хэлье. Гарсан бодит үр дүнгээрээ эдгээр төсөл нь Монгол Улсын хөгжил дэвшил, аюулгүй байдлыг хангахад дор дороо том нөлөө үзүүлсэн, одоо ч үзүүлсээр буйтай хэн ч маргахгүй биз.

Тухайн үед Засгийн газрын тэргүүн байсан хүний хувьд би хамтаараа зүтгэж хийсэн ажлынхаа үр дүнгээр нь бахархдаг. Гэхдээ өчигдрийн амжилтын тухай дурсамж таатай сайхан хэдий ч, өнөөдөр, маргаашийн амьдралын асуудал илүү чухал учраас энэ тухай онцын шаардлага гараагүй бол би сайрхан яриад явдаггүй. Гэвч ярих гарцаагүй тийм шаардлага үе үе гарч ирээд байх юм. Гарч ирэх болгонд нь “Хэр хэмжээний том асуудлыг чи шийднэ, тэр хэмжээний том маргаанд чи татагдан орно” гэх утгатай эртний Грекийн гүн сэтгэгч Сократын домогт үг санаанд орж ирдэг юм.

Оюу толгойн гэрээ байгуулснаас хойш энэ сэдвээр ярих, тайлбарлан таниулах, маргах зайлшгүй шаардлага надад болон манай Засгийн газрын гишүүдэд олон удаа тулгарч

байв. Монголын бүү хэл бүс нутаг, дэлхийн хэмжээний том мега-төсөл учраас цаашдаа ч тийм шаардлага гарах биз. Гэхдээ ярих, тайлбарлан таниулахын зэрэгцээ тухайн үед байгуулсан Оюу толгойн гэрээний нөхцөл, хэрэгжилт, хяналтыг сайжруулах тал дээр нь байнга анхаарах шаардлагатай хэвээр байна. Гэтэл одоо Оюу толгойн төслөөс гадна Тавантолгойн бүлэг орд газрын тухай ярих, тайлбарлан таниулах, маргах ээлж, шаардлага нь ирсэн бололтой.

Учир нь, Монгол Улсын Ерөнхий сайдын 2025 оны 32 дугаар захирамжаар байгуулсан ажлын хэсгийн ахлагч бөгөөд Улсын Их Хурлын гишүүн, Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд асан О.Алтангэрэл нь Тавантолгойн асуудлаар 2025 оны хавар удаа дараа мэдэгдэл хийв. Чингэхдээ тэрбээр, “Ухаа худагийн талаар С.Баярын Засгийн газрын гаргасан шийдвэр нь **Улсын Их хурлын эрх мэдэлд халдсан...** Энержи Ресурс компанитай Үйлдвэр худалдааны сайд Х.Наранхүү 2008 оны 3 дугаар сарын 21-нд байгуулсан гэрээ **Үндсэн хууль болон бусад хууль зөрчсөн...**” гэх зэргээр мэдэгдэл хийж байв.

Хийсэн ажлаа хэний янаагүй хэзээ ямагт хариуцах ёстой. Тэр тусмаа нэгэн цагт Засгийн газар тэргүүлж байсан хүний хувьд хийсэн ажил, гаргасан шийдвэр, тэдгээрээс үүдсэн сайн, муу үр дүнг хожим хойно ч гэлээ хариуцах үүрэгтэй гэж би үздэг. Тийм ч учраас би сайд асан О.Алтангэрэлийг мэдэгдэл хийсэн даруйд нь нийгмийн сүлжээнд байр сууриа илэрхийлж, сэтгүүлчтэй ярилцлага

хүртэл хийж, уг асуудлын талаар нэмэлт мэдээлэл, тайлбар өгч байв (ярилцлагынхаа холбогдох хэсгийг эл товхимолд хавсаргасан болно).

Тэгтэл удалгүй сайх О.Алтангэрэл нь Улсын Их Хурлын гишүүний ажлын албаараа дамжуулан Улсын Их Хурал, Засгийн газрын гишүүд болон холбогдох албан байгууллагуудад “Тавантолгой стратегийн орд газарт холбогдох баримт бичгүүдийн эмхэтгэл” гэх гарчигтай хоёр боть ном тараав. О.Алтангэрэл ба түүний багийн эвлүүлсэн эл эмхэтгэл нь **(товчлох үүднээс цаашид ОАЭ гээ)** Тавантолгой орд газартай холбоотой түүхэн баримт, мэдээлэл нэлээд агуулжээ. Тухайлбал, 1950-1980 онд тус орд газарт хийж байсан хайгуулын ажлын талаарх танилцуулга, ЗХУ болон БНБУ-ын геологичдын хийсэн ажлыг хэлэлцсэн удаа дараагийн хурлын протоколууд (орос хэлээр 100 гаруй хуудас материал), мөн 1997 оноос хойш тус орд газарт тусгай зөвшөөрөл олгосон болон тусгай зөвшөөрлийн шилжилт хөдөлгөөнтэй холбоотой баримт материал түүвэрлэн оруулжээ. Ингэсэн нь Тавантолгойн орд газрын түүхийн зарим хэсгийг танин мэдэхэд ач холбогдолтой юм.

Гэхдээ ОАЭ-д нэгтгэж эмхэтгэсэн баримт нь бүрэн бүтэн биш байна. Ялангуяа Тавантолгой орд газрын талаар гарч байсан албан ёсны зарим шийдвэр, төрийн аудитын байгууллагаас хийсэн шалгалтын материал, хийгдсэн төлбөрийн баримт зэрэг чухал чухал баримтыг ОАЭ-д оруулаагүй орхигдуулжээ. Ингэж орхигдуулсан нь санаатай, санаагүй үйлдэл байсан эсэхийг таашгүй. Ямартай ч Тавантолгойн асуудлыг нарийн мэдэхгүй хүнд дутуу дулимаг ойлголт өгч болзошгүй тул эл ОАЭ-г “эмхэтгэл” гэхээсээ “түүвэр зохиол” болсон гэлтэй. Дутуу дулимаг баримт үзсэн хүн дутуу дулимаг ойлголт л авна. Харин бүрэн бүтэн баримттай танилцаж гэмээнэ бүрэн бүтэн ойлголттой болох боломж бүрддэг нь амьдралын аксиом билээ.

Нөгөөтээгүүр, ОАЭ-д орсон зарим дүгнэлт, тайлбар, харьцуулалт нь Тавантолгойн нүүрсний бүлэг ордын асуудлаар манай Засгийн газраас гаргасан шийдвэрүүдийг мушгин гуйвуулах, буруутган яллах гэсэн өнгө аястай, эдгээр шийдвэрүүд нь “Монгол Улсын хууль тогтоомж зөрчсөн”, “улс, ард түмний эрх ашгийг хохироосон” мэт болгон харагдуулах гэсэн зорилготой, үлэмж хэсэгтээ “үлстөржсөн” агуулга шинжтэй байгааг энд зориуд тэмдэглэх шаардлагатай юм.

ОАЭ-д түүвэрлэн багтаасан асуудлын хүрээнд “Нэгдсэн дүгнэлт”, “Хууль зүйн дүгнэлт” гэх хоёр хэсэгт хуваасан дүгнэлт оруулжээ. Гэвч “Нэгдсэн дүгнэлт” хийсэн гэх хөндлөнгийн шинжээчдийн нэр ус, хаяг байршил, мэргэшил үр чадварын талаарх мэдээлэл үгүй бөгөөд уг “дүгнэлт” нь огноо дугаар, тамга тэмдэггүй цулгүй бичиг байх аж. Харин “Хууль зүйн дүгнэлт”-ийг Ерөнхий сайдын 2025 оны 32 дугаар захирамжаар байгуулагдсан Ажлын хэсгээс хийсэн гэдгээ дурджээ. Уг дүгнэлтэд “2008 онд Засгийн газар болон “Энержи ресурс” ХХК-ийн хооронд байгуулсан “Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх тухай гэрээ” нь Үндсэн хууль, Ашигт малтмалын тухай хууль, Улсын Их хурлын тогтоол, Ерөнхий сайдын удирдамж, Засгийн газрын тэмдэглэлийг зөрчсөн” хэмээн ажлын хэсгийн ахлагч бөгөөд Улсын Их Хурлын гишүүн, Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд асан О.Алтангэрэлийн өнгөрсөн хавар хийсэн мэдэгдэлтэй ижил санаа оруулжээ.

ОАЭ-д эмхэтгэсэн материалыг нийт 8 бүлэгт хуваасан байна. Гэхдээ оруулсан тоо баримтууд нь тухайн бүлгийнхээ агуулга, гарчигтай тэр бүр нийцэхгүй, тусгаж буй асуудлаа системчлэн цэгцлээгүй, утга агуулга нь холилдож давтагдсан байгаа зэргээс нь үзвэл нэг бол яаруу сандруу түүвэрлэн багцалж, үгүй бол мэргэжлийн мэдлэг чадвар нь дутаж гэмээр. Гэхдээ энэ нь ОАЭ-ийн зөвхөн хэлбэр талынх нь согог гэлтэй.

Гэхдээ хэлбэрээс агуулга нь илүү чухал. Энэ талаас нь үзвэл Монгол Улсын Ерөнхий сайдын 2025 оны 32 дугаар захирамжийг боловсруулсан нөхөд төрийн энэ чухал эрх зүйн баримтад хүртэл бодит байдалд үл нийцэх үг, агуулга оруулсан байна. Эл захирамжийн 1 дүгээр заалтад “Стратегийн ач холбогдол бүхий Тавантолгойн чулуун нүүрсний бүлэг ордын ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрлийг хувийн хэвшлийн аж ахуйн нэгжид **олгосон** асуудал, энэ талаар Улсын Их Хурал, Засгийн газрын өмнө гаргасан шийдвэрт дүн шинжилгээ хийж, холбогдох санал, дүгнэлт боловсруулж танилцуулах үүрэг бүхий Ажлын хэсэг... байгуулсугай” гэсэн байна. Ерөнхий сайдын захирамжийн төслийг тухайн салбарын яам, түүний удирдлага боловсруулдаг нийтлэг журамтайг би мэднэ. Үүнээс үзвэл, Ерөнхий сайдын захирамж болон ОАЭ-г бэлдэж эмхэтгэсэн сайд асан О.Алтангэрэл тэргүүтэй нөхөд Тавантолгойн бүлэг орд газрын талаар манай Засгийн газраас гаргасан шийдвэрүүдийн талаар зарчмын дараах гурван зүйлийг одоо хэр ойлгоогүй, эсвэл ойлгохыг огт хүсээгүй байх шиг. Үүнд:

Нэгдүгээрт, лицензийн эзэмшлийн болон түүний шилжилтийн талаар. Үйлдвэр худалдааны сайд Х.Наранхүүгийн хийсэн хэлэлцээрийн үр дүнд “Энержи ресурс” ХХК Тавантолгойн нүүрсний бүлэг орд газарт хуулийн дагуу эзэмшиж байсан 6 лицензийн 5-ыг нь төрийн мэдэлд буцаан авч, нэгийг нь тус компанид үлдээсэн юм. Өөрөөр хэлбэл, хувийн хэвшилд шинээр ямар нэгэн лиценз **олгоогүй**, харин төрийн мэдэлд **буцаан авсан**. Тийм ч учраас Монгол Улсын Засгийн газрын 2008 оны 3 дугаар сарын 19-ний өдрийн хуралдааны 16 дугаар тэмдэглэл нь “Тавантолгойн орд газрын хайгуулын тусгай зөвшөөрлийг **буцаан авах** талаар “Энержи ресурс” ХХК-тай байгуулах гэрээнд гарын үсэг зурах тухай” гэж гарчигласан бөгөөд тийм агуулгатай байдаг.

Хоёрдугаарт, төрийн эзэмшлийн талаарх хуулийн заалт ба бодит хэрэгжилтийн талаар. Ашигт малтмалын тухай хуулийн 5.4-т заасанчлан, “Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийж нөөцийг нь тогтоосон стратегийн ордыг хувийн хэвшилтэй хамтран ашиглавал **төрийн эзэмшлийг 50 хүртэл хувиар тогтоох**” зохицуулалттай байв. **Баримт 1** Хуулиар тогтоосон тооны хязгаар нь энэ. Хуулийн энэ хязгаарыг давахын тулд хувийн хэвшилтэй хэлэлцээр хийн ойлголцож, тохиролцох ёстой. Хуулийн хүрээнд өөр арга зам үгүй байв. Манай Засгийн газар хувийн хэвшилтэй гурван сар хэлэлцээр хийж, харилцан ойлголцсоны үндсэн дээр “50 хүртэл хувь” гэсэн хуулийн заалтын шаардлагыг давуулан биелүүлж, Тавантолгойн нүүрсний бүлэг орд газрын **төрийн эзэмшлийг 94 хувьд хүргэж чадсан** юм.

Гуравдугаарт, Тавантолгой орд газрын асуудлаар манай Засгийн газраас гаргаж байсан шийдвэрүүдийг Улсын Их Хурал хүлээн зөвшөөрсөн эсэх талаар. Тавантолгойн нүүрсний бүлэг орд газрын 90 гаруй хувийг төрийн мэдэлд авсан манай Засгийн газрын шийдвэр, үйл ажиллагааг тухайн үеийн болон дараа дараагийн Улсын Их Хурал хүлээн зөвшөөрч, улмаар тус орд газрын төрийн мэдлийн хэсгийг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах, төрийн өмчит компани байгуулах, хамтран ашиглах талаар олон улсын тендер зарлах, иргэддээ хувьцаа тарааж үр ашгийг нь хүртээх зэрэг олон тогтоол, шийдвэр гаргаж ирсэн байдаг. (УИХ-ын эдгээр тогтоол, шийдвэрийг хавсаргав)

Энэ бүхнийг харгалзан бодоод, хийсэн ажил, гаргасан шийдвэрт маань хамаарах асуудлаар буруу ташаа ойлголтыг залруулах, дутуу дулимаг баримтыг нь гүйцээн, холбогдох тайлбар, танилцуулгын хамт товхимол болгон гаргаж, ОАЭ-г түгээсэн бүх газарт хүргүүлэх нь зүйтэй гэж үзэв. Чингэхдээ

ОАЭ-д орсон олон янзын дүгнэлтэд нэг мөр хариу барих, Тавантолгойн нүүрсний бүлэг орд газрын асуудлын талаар гарч байсан албан шийдвэр, тоо баримт зэргийг холбогдох байгууллагуудаас нь гаргуулан авч, хавсарган нийтэлж буй юм. Эл товхимлыг бэлтгэх явцдаа миний бие эрх зүй, эдийн засаг-санхүү, уул уурхайн экспертүүдийн мэргэжлийн зөвлөгөө, туслалцаа авснаа энд дурдах ёстой.

Энэ дашрамд эл товхимлыг бэлтгэх, холбогдох материалыг бүлдүүлэхэд гүн туслалцаа үзүүлсэн Улсын Их Хурлын тамгын газар, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газар, “Энержи Ресурс” ХХК болон надад мэргэжлийн зөвлөгөө өгч тусалсан эрдэмтэн, эксперт нарт чин сэтгэлийн талархал илэрхийлье.

Гурван бүлэг бүхий эл товхимол маань бодлого тодорхойлогч, шийдвэр гаргагчдаас гадна эрдэмтэн судлаач, оюутан залуус болон эл сэдвийг сонирхогч олон нийтэд үнэн бодит мэдээллийн эх сурвалж болно хэмээн найдаж байна. Товхимлыг эмхэтгэхдээ,

Нэгдүгээр бүлэгт тус гэрээг хэрхэн байгуулсан, түүний үндэслэл, агуулга, хэрэгжилтийг холбогдох хууль тогтоомж,

баримтад үндэслэн Тавантолгойн нүүрсний бүлэг орд газрын талаар шийдвэр гарах үед Засгийн газрыг тэргүүлж байсан хүний хувьд зохих тайлбар, тодруулга, залруулга хийв.

Хоёрдугаар бүлэгт Үр өгөөжийг татвар, ашгийн хүрээнд авч үзэх Үндсэн хуулийн 2019 оны нэмэлт өөрчлөлтийн үзэл баримтлал, агуулгын дагуу Тавантолгой орд болон Ухаа худагийн үр өгөөж ямар байгаа талаар “Энержи ресурс” ХХК-д хандаж тайлбар тодруулга авсныг оруулав.

Гуравдугаар бүлэгт ОАЭ-д дурдсан “Энержи ресурс” ХХК-ийн татвар төлөлттэй холбоотой асуудлаар тус компаниас ирүүлсэн тайлбар тодруулгыг бүрэн эхээр хавсарган нийтлэв.

Мөн Тавантолгойн нүүрсний бүлэг орд газрын талаар гарч байсан шийдвэрүүд, болж байсан үйл явдлын товчоог он цагийн дарааллаар жагсаан, зураглалын хамт бэлтгэн орууллаа. “Мэдэхгүйгээ мэдэж авах нь үнэнд ойртох алхам мөн” хэмээсэн мөнөөх Сократын өөр нэг үгийг дурдсуу. Мэргэн уншигч Та шүүн тунгаана уу.

Монгол Улсын 25 дахь Ерөнхий сайд
Санжийн Баяр

С.БАЯР

“ОЛДОХГҮЙ БАЙНА” ГЭЭД БАЙГАА ГЭРЭЭНИЙ ХУВИЙГ КАНОНДООД ӨГЧ БОЛНО

Сэтгүүлч С.Гандөлтэй
хийсэн ярилцлагын хэсгээс

-Үндэсний баялгийн сангийн тухай хуулийн дагуу Хуримтлалын санд ногдол ашиг төвлөрүүлэхээр болсон нь улстөрд гал өрдлөө. С.Баяр гэдэг хүний нэр Засгийн газрынх нь гишүүний байгуулсан гэрээтэй холбогдож дахин дуулдах болов. О.Алтангэрэл сайдын мэдэгдэлтэй холбогдоод ямар асуудал үүсээд байгааг Та надаар хэлүүлэлтгүй мэдэж байгаа байх. Энэ асуудлаар ярилцах гэсэн юм.

-Ярилцаж болно. Гэхдээ тодорхой ярилцъя. Чи тодорхой асуу, би тодорхой хариулах гэж хичээе. Хууль тогтоомж, гэрээний асуудлаар ерөнхий юм яриад дэмий байдаг.

-Таны тэргүүлсэн Засгийн газрын үед хийсэн Тавантолгойн орд газрын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх тухай гэрээ анхаарлын төвд ороод ирлээ. Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд О.Алтангэрэл, “Энержи Ресурс компанитай Үйлдвэр худалдааны сайд Х.Наранхүүгийн 2008 оны 3 дугаар сарын 21-нд байгуулсан гэрээ Үндсэн хууль болон бусад хууль зөрчсөн” гэж мэдэгдсэн. Мөн тэр гэрээ нь олдохгүй байна, Монголын төрд байхгүй байна гэсэн. Таны бодлыг сонсмоор байна?

-Төрд хадгалагдаж байх ёстой гэрээг төрийн сайд хэнээс нэхээд байгаа юм болоо? Гэрээг боловсруулж байгуулсан Үйлдвэр худалдааны яам, тэр гэрээнд нь дүгнэлт

гаргасан Хууль зүй, дотоод хэргийн яам, энэ асуудлыг Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцүүлсэн Хэрэг эрхлэх газарт энэ гэрээ хадгалагдах ёстой. Хууль, журам нь тийм. Дан ганц гэрээ ч биш, тэр гэрээ байгуулах суурь нь болсон Х.Наранхүү сайдын “Энержи Ресурс”-тай хийсэн хэлэлцээрийн протоколууд бас хадгалагдаж байх ёстой. Төрийн ажил арай ч ингэж цалгардсан баймааргүй юм гэж бодогдсон. Хамгийн гайхалтай нь олдохгүй байгаа тэр гэрээг Үндсэн хууль болон бусад хууль зөрчсөн гэдгийг тэгвэл яаж тогтоосон юм? Арай л логик авцалдаагүй сонсогдсон шүү.

-Гэхдээ л бүрэн эрхээ хэрэгжүүлж байгаа Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд “Тэр Засгийн газрын үед байгуулсан гэрээ Үндсэн хууль болон бусад хууль зөрчсөн” гэх нь ноцтой мэдэгдэл, тийм биз дээ?

-Тийм, энэ бол ноцтой мэдэгдэл. Алтангэрэлийг би уг нь танина. Хэцүүдэж байх үед миний өмгөөлөгч байсан залуу. Ийм ноцтой мэдэгдэл яаран яагаад хийх болов гэж гайхсан. Одоогийнх байна уу, дээр үеийнх байна уу, Засгийн газрын аль нэг шийдвэр хууль зөрчсөн эсэхэд эргэлзэж болно. Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд хүн тэгж эргэлзэх ч ёстой байх. Гэхдээ эргэлзээтэй гээд шууд мэдэгдэл хийн сүржигнэх хэрэггүй. Улс төрийн элдэв

зорилго агуулаагүй л юм бол. 2008 онд юу ч мэдэхгүй мангар хэдэн нөхөд “Үндсэн хуулиа, бусад хуулиа зөрчсөн” шийдвэр гаргасан шиг хэвнэг сууж байгаагүй байлгүй дээ. Тэр гэрээ байгуулагдсан үеийн эрх зүйн орчныг судал, холбогдох хууль тогтоомжоо дахин унш. Тэр шийдвэр гаргаж байсан улсууд нь амьд сэрүүн байгаа тул асууж лавлаж болно шдээ гэж Алтангэрэлд хэлмээр санагдсан.

-О.Алтангэрэл сайдын мэдэгдэлд та нэлээд эмзэглэж бухимдсан байсан. Тэр даруйд нь жиргээнд “Юу л болоод байна даа... Би уг нь хуульч мэргэжилтэй. Үндсэн хууль, хууль зөрчсөн эсэхийг Үндсэн хуулийн цэц, шүүх хоёр тогтоодог байтал энэ сайд нь тэр хоёрыг орлон өөрөө дүгнэв. Нэгэнт ингэж буй бол Үндсэн хууль, бусад хуулийн яг ямар заалтыг зөрчсөн тухай бас хэл. Тэрнээс битүү хатуу “буруутай” гэж олонд түгээн зарлаж буй нь танил технологи шиг санагдана. Үнэхээр буруутай бол би 2008 онд Засгийн газар тэргүүлж байснаараа хариуцлага хүлээ. Би хариуцлагаас зугтаж байсангүй. Түйтэрт маргах сэдэв биш тул үүгээр хязгаарлая. Олны өмнө ил мэтгэлцэх, шүүх дээр уулзахад бэлэн” гэж нэлээд ууртай пост оруулсан. О.Алтангэрэл сайдыг таньдаг, бүр таны өмгөөлөгч байсан юм бол Та энэ үгээ түүнд хэлж болоогүй юм уу?

-О.Алтангэрэл сайдын мэдэгдэл миний хувьд гэнэтийн байсан. Гэртээ суугаа мань мэт чинь Засгийн газар, Хууль зүйн яамаар юу болж, юу бэлдэж байгаа талаар мэдэхгүй. Тиймээс надад түүнд урьдчилаад юм хум хэлэх боломж байхгүй. Тэгээд ч надаас асууж лавлаагүй байхад би хөндлөнгөөс зөвлөгөө өгөөд л, олон долоон юм яриад байдаггүй. “Олдохгүй байна” гээд байгаа гэрээний хувийг ч канондоод өгч болно. Надад бий л дээ. Х.Наранхүү сайдын “Энержи Ресурс” компанитай хийсэн хэлэлцээрийн протоколууд ч бас бий. Миний хувьд сайдын тэр мэдэгдэлд нэг их эмзэглэх нь юу юм. Гэхдээ л онцгүй. Эрх зүйн талаасаа эргэлзээтэй, логик талаасаа авцалдаагүй, өрөөсгөл ийм мэдээлэл олон

нийтэд өгсөн учраас би ч бас байр сууриа илэрхийлэх хэрэгтэй юм байна гэж бодсон. Тэр сайдын мэдэгдэлтэй холбогдуулж жиргээнд бичмээр өөр сэдэв байсан ч тэгсгээд тэвчээд өнгөрсөн. Одоо бодох нь бичдэг ч байж уу.

-Өөр ямар сэдэв байсан гэж?

-Миний эмзэглэж бухимдах эсэх нь жижиг асуудал. О.Алтангэрэл сайдын хийсэн мэдэгдлийн дараа “Энержи Ресурс” компанийн хувьцааны үнэлгээ 150 сая гаруй ам.доллараар унасан байсан. Холбогдох сайт руу нь ороод хараарай. Гаднын хөрөнгө оруулалт бүхий Монголын нэг компанийн хувьцааны үнэлгээ ингэж огцом унах нь жижиг асуудал биш. Ийм сөрөг хандлага даамжирвал хохиролтой. Монгол Улсын нэр хүнд хохирно, бидэнд итгэх итгэл суларна, ирээдүйн том төслүүд ч эрсдэлд орж мэднэ.

Монгол Улс маань хуучин шигээ “хөмөрсөн тогоон дор” байдаг улс биш болсон. Дэлхийн улс орнуудтай улс төр, эдийн засаг, бизнесийн олон талын хэлхээ холбоотой болж, тэр нь жилээс жилд өргөжиж байна. “Энержи Ресурс” гэхэд л манай Засгийн газартай байгуулсан тэр гэрээг үндэслэн Хонг Конгийн хөрөнгийн биржид бүртгэлтэй, хамтын өмчлөл бүхий нээлттэй хувьцаат компани хэлбэрээр үйл ажиллагаагаа явуулдаг болсон.

Олон нийтийн буюу паблик гэгддэг энэ компанийн 38 хувийг Монголын MCS групп, харин үлдсэн 62 хувийг хөрөнгийн биржээр дамжуулан АНУ, Хонг Конг, Сингапур, Канад зэрэг улсын хөрөнгө оруулагчид эзэмшдэг гэсэн. Энэ компанийн хөрөнгө оруулагчдын эрх ашиг хөндөгдлөө гэж үзээд, тэр эрх ашгаа хамгаалах үүднээс гадаадын аль нэг орны, эсвэл олон улсын шүүхэд хандан маргаан үүсгэвэл яах юм? Жишээ нь, АНУ-ын аль нэгэн шүүхэд гомдол гаргавал яах вэ? Ерөнхийлөгч Трампынхаа шийдвэрийг хүртэл тэр дор нь цуцалдаг, маргаан үүсгэж хуулийн үйлчлэлийг нь шууд зогсоодог бие даасан шүүхтэй улс орон шүү дээ.

-Тэр талаас нь бодох л хэрэгтэй. Энэ сэдвээр танаас асуух асуулт байна. Ерөөс олон улсын хөрөнгийн зах зээлд хувьцаагаа арилжаалж, хөрөнгө оруулалт татаад 15 жил болж байгаа “Энержи Ресурс” компанийн тодорхой хувийг төрд авах нь хэр оновчтой шийдэл юм бол? Гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулалттай төслөөс шууд хувь эзэмшинэ гэх нь оновчтой шийдэл мөн үү? Нэг талаар хөрөнгө оруулагчдаа хамгаалж, дэмжихээ зарладаг ч нөгөө талаар хуулийн хайчинд оруулж, хувийн өмчийг нийгэмчлэх бодлого явуулж байгаад Та ямар байр суурьтай явдаг вэ?

-Гадаадын болон дотоодын хөрөнгө оруулагч, бизнес эрхлэгчид үүнд дуртай байхгүй. Хөрөнгө хүчээ оруулаад, хөгжүүлээд, эзэмшээд ирсэн юмнаас нь Төр хувь эзэмшил авах тухай ярих нь улс төр талаасаа хувийн өмчийг нийгэмчилж байна гэж ойлгогддог. Эрх зүйн талаасаа ч адармаатай. Төр нь үндэсний хувийн хэвшилтэйгээ нийгмийн хариуцлага, улс орны хөгжлийн шаардлага, ард олны амьжиргааны асуудлаар ойлголцох хэрэгтэй. Тэгж ойлголцохгүй, хэт ширүүлэх юм бол хамаг хөрөнгө оруулагч нараа үргээж, бизнесийн орчноо барууныхны хэлдгээр “токсик” буюу хор хөнөөлтэй болгон харагдуулна. Тэгээд ч Монгол Улс бол Үндсэн хуульдаа “Төр нь нийтийн болон хувийн өмчийн аливаа хэлбэрийг хүлээн зөвшөөрч, өмчлөгчийн эрхийг хуулиар хамгаална” гэж тунхагласан ардчилсан дэглэмтэй, зах зээлийн эдийн засагтай улс.

Монгол Улс бол тулга тусгаар улс. Байгалийн нөөцөө хэрхэн ашиглах, баялгийн сангаа хэрхэн бүрдүүлэхээ өөрөө мэдэх бүрэн эрхтэй. Газрын хэвлийн баялгийн үр өгөөжийг одоогийн ба ирээдүйн иргэддээ шударга хүртээх, улс орноо уул уурхайгаас хэт хамааралтай болгохгүйн тулд эдийн засгаа төрөлжүүлэх, улс орноо авч явах өөр бусад салбарт хөрөнгө оруулахад Үндэсний баялгийн сан бидэнд маш их хэрэгтэй. Ирээдүйн нэг том баталгаа маань энэ юм. Гол нь орж ирсэн мөнгөө төсвийн алдагдлаа нөхөх, ойр зуурын хэрэгцээндээ үрээд байх ёсгүй.

ТОМ ДАРГА НАР ЗАВ ЧӨЛӨӨ МУУТАЙ ЯВДАГ УЛС

-Засгийн газар одоо яах ёстой гэж та бодож байна вэ? “Эхийг нь эцээхгүй, тугалыг нь тураахгүй” энэ асуудлыг шийдэх арга бий юу?

-2019 онд баталсан Үндсэн хуулийн нэмэлт өөрчлөлт, 2024 онд баталсан Үндэсний баялгийн сангийн тухай хуулийг Засгийн газар хэрэгжүүлэх үүрэгтэй. Тэр үүргээ умартах эрх Засгийн газарт үгүй. Тиймээс гадаад, дотоодын бизнес эрхлэгч, хөрөнгө оруулагч нартайгаа учраа олох, ойлголцох хэрэгтэй болж байна. Чиний хэлснээр “Эхийг нь эцээхгүй, тугалыг нь тураахгүй” шийдэх ёстой. Асуудлыг шийдэх янз янзын шийдэл байж болно. Жишээ нь, аль ордыг “стратегийн” гэж үзэх вэ гэдэг дээр маргаан их өрнөдөг. Үнэлгээ, шалгуур нь субъектив чанартай асуудал юм. Тэгвэл Үндэсний баялгийн сангийн тухай хуулийн үйлчлэлийг зөвхөн стратегийн ач холбогдол бүхий орд гэж явцууралгүй, уул уурхайн аж ахуйн бүх нэгжийг хамруулан тусгаж болмоор. Борлуулалт ихтэй нь ихийг, борлуулалт багатай нь бага төлөөд л явна биз. Энэ тохиолдолд уул уурхайн нийт салбарын үйл ажиллагааны үр өгөөжийг ард иргэд илүү их хүртэнэ, уул уурхайн бүх компаниуд нийгмийн өмнө хүлээсэн үүргээ бүгд ижил тэгш, шударгаар хэрэгжүүлнэ. Хуримтлалын санд ч хөрөнгө мөнгө илүү орно.

Би эртээд статистикийн мэдээ харж суулаа. 2023 оны гүйцэтгэлээр манай улсын ашигт малтмалын нийт экспорт 13 гаруй тэрбум ам.доллар буюу өнөөдрийн ханшаар 45 гаруй их наяд төгрөг байж. Манай уул уурхайн бүх компанийн ашигт үйл ажиллагаанаас нь үл хамааран борлуулалтын орлогоос нь 3 хувийг авдаг боллоо гэж бодъё. Тэгвэл жилдээ нийт 1.4 их наяд төгрөг буюу улсын төсвийн орлогын 5-6 хувьтай дүйцэх хэмжээний мөнгө төвлөрч болохоор байна. Ийм байдлаар хуримтлалаа жилээс жилд арвижуулаад, тэрнийхээ тодорхой хэсгийг иргэддээ тэгш шударгаар хуваарилаад явбал уул уурхайг үзэн ядаж эсэргүүцэх нийгмийн тодорхой хэсгийн

сөрөг хандлага ч эерэг болж өөрчлөгдөх нөхцөл бүрдэх биз.

Ямартай ч асуудлыг уян хатан хувилбараар шийдэж болох эрх зүйн орчин илүү олон гарцтай, илүү боловсронгуй болсоор байна. Жишээ нь, Францын “Орано Майнинг” компанитай “тусгай АМНАТ”-аар асуудлаа шийдсэн нь сайн хувилбар. Орд газар дээр байгуулах үйлдвэр нь ашигтай, ашиггүй байхаас үл хамааран манай талд байнга үндсэн болон нэмэлт АМНАТ-ын орлого нь орно. Үүнээс гадна нөгөө тал ч олон таван үггүй хүлээн зөвшөөрсөн ойлгомжтой хувилбар. Оюу толгойн гэрээ байгуулж байх үед төрийн эзэмшлийн хувийг АМНАТ-аар орлуулдаг хуулийн ийм зохицуулалт байсан сан бол гэж би харамсаж халагласан.

-Оюу толгойн гэрээний асуудлаар би танаас дараа нь асуух юм бий. Одоо үндсэн сэдэвтээ эргээд орёе. О.Алтангэрэл сайд мэдэгдэхдээ, “Энэ гэрээний тухай ярих сонирхолгүй, ярихыг хүсдэггүй хэсэг бүлэг хүмүүс байна гэж дүгнэж байгаа” гэсэн нь хэнийг хэлж байгаа юм бол?

“Гэрээний тухай ярих сонирхолгүй хүмүүс” гэж хэнийг хэлж байгааг чамтай адилхан сонссон надаас биш, хэлсэн сайдаас нь чи асуусан нь дээр. Надаас энэ сэдвээр тухайн үед нь зөндөө асуусан, би ч зөндөө хариулсан. Телевиз, сониноор олон ярилцлага өгсөн. Асуувал одоо ч хариулах, ярилцахад бэлэн сууж байгаа маань энэ.

-Ерөнхий сайд байхдаа гаргаж байсан зарим шийдвэрийнхээ сайн мууг дүгнэж, дэнсэлж, заримдаа маргалдаж байгаа тань жиргээнд буюу “Х” платформ дээр анзаарагддаг.

-Удирдаж байсан Засгийн газраасаа гаргаж байсан шийдвэрийг олон түмэнд тайлбарлах, үнэн бодит мэдээл өгөх үүрэг маань одоо ч хэвээр. 2008 оноос хойш 17 жил өнгөрч. 17 жил гэдэг улсын хувьд богино ч, хүний амьдралын хувьд урт хугацаа. Тэр үеийн нөхцөл байдал, болж өнгөрсөн үйл явдлыг зарим нь мартсан, зарим нь бүр мэдэх ч үгүй. Тийм учраас баримт

түшин ярьж, хууль барин тайлбарлаж байх хэрэгтэй. О.Алтангэрэл сайд энэ асуудлыг УИХ-д танилцуулж шийдүүлнэ гэсэн байсан. УИХ-ын гишүүд ч гэсэн нэг талын мэдээлэлтэй байж таарахгүй гэж бодож байна.

-О.Алтангэрэл сайд мэдэгдэхдээ, “УИХ 2007 онд 27 дугаар тогтоол гаргаад Тавантолгойн орд газар тэр дундаа “Энержи Ресурс” компанийн эзэмшиж байсан тусгай зөвшөөрлийн талбайг стратегийн ач холбогдол бүхий орд газарт хамруулчихаад байхад энэ ордын талаар гэрээ хийгээд хэн нэгэн этгээдэд шууд эзэмшүүлэх эрх Үйлдвэр худалдааны сайд Х.Наранхүүд байгаагүй” гэсэн байсан. Таны нэрийг дурдаагүй байхад эмзэглэх хэрэг байсан юм уу?

-Х.Наранхүү сайд манай Засгийн газрын гишүүн байсан. Чамбай, хариуцлагатай, мэдлэг боловсролтой сайд. Тэгээд ч Засгийн газар танхимын зарчмаар ажилладаг. Тиймээс О.Алтангэрэл сайдын энэ мэдэгдэл надад ч бас хамаатай. Тэр мэдэгдлийг сонссон олон нийт одоо бүрэн эрхээ хэрэгжүүлж байгаа Хууль зүй, дотоод хэргийн сайдын үгэнд үнэмшинэ. Эрх мэдлээ хэтрүүлэн, элдэв тусгай зөвшөөрөл “хэн нэгэн этгээдэд” шилжүүлж хууль бус үйлдэл хийсэн бол Х.Наранхүү сайд хуулийн хариуцлага хүлээх ёстой. Х.Наранхүү сайдад энэ гэрээнд гарын үсэг зурах эрх олгосон Засгийн газрын тэргүүн нь байсан би ч гэлээ хуулийн хариуцлага хүлээх ёстой.

Гэтэл асуудал О.Алтангэрэл сайдын ярьснаас шал эсрэгээрээ юм. Х.Наранхүү сайдын гарын үсэг зурсан “Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрлийг шилжүүлэх тухай” гэсэн нэртэй тэр гэрээ ёсоор, “Энержи Ресурс”-ын эзэмшиж байсан зургаан тусгай зөвшөөрлийн тавыг нь төрийн мэдэлд буцааж аваад, нэгийг нь үлдээсэн. Хоёр тал хэлэлцээрийн үр дүнд тэгж шийдсэн. Тэр шийдвэрээ баталгаажуулсан эрх зүйн баримт нь тэр гэрээ юм. Тэрнээс “хэн нэгэн этгээдэд” тусгай зөвшөөрөл шинээр олгож эзэмшүүлэх, эсвэл шилжүүлэн өгч байгаа юм огт биш.

Х.Наранхүү сайд тэр компанид тусгай зөвшөөрөл олгоогүй, эзэмших эрхийг

тэдэнд шилжүүлээгүй. “Энержи Ресурс” компани нь Тавантолгойн нүүрсний ордын тусгай зөвшөөрлийг манай Засгийн газар байгуулагдахаас хэдэн жилийн өмнө хэдийнээ эзэмшиж байсан хуулийн этгээд юм.

-Зургаан тусгай зөвшөөрлийн тавыг нь төрийн мэдэлд аваад нэгийг нь “Энержи Ресурс” компанид үлдээдгийн цаад учир нь юу юм бэ? Үүнийг л хүмүүс сонирхоод байх шиг.

-Тэгээд яах ёстой байсан юм? Үлдсэн нэгийг нь хүртэл цуцлаад, Төрийн мэдэлд хурааж авах ёстой байсан гэж үү? Засгийн газар Үндсэн хууль, бусад хуулиа улайм цайм ингэж зөрчих байсан юм уу?

-Өөр хувилбар байгаагүй юм уу гэдгийг л тодруулаад байгаа юм?

-“Энержи Ресурс” компани Тавантолгойн ордын зургаан тусгай зөвшөөрөл 2002 оноос хуулийн дагуу эзэмшиж байж. Тэр тусгай зөвшөөрлүүд нь тухайн орд дээр үйл ажиллагаа явуулах эрхийг Төрөөс олгож буй албан ёсны баримт. Иргэний хуулиар бол энэ эрхийг эдийн бус хөрөнгө гэж үздэг. Нягтлан бодох бүртгэлээрээ ч өмч хөрөнгө гэж бүртгэгддэг. Өөрөөр хэлбэл тэр тусгай зөвшөөрлүүд нь тэр компанийн өмч юм.

Үндсэн хуулийн 16 дугаар зүйлийн 3 дахь хэсэгт “Хувийн өмчийг хууль бусаар хураах, дайчлан авахыг хориглоно. Төр, түүний эрх бүхий байгууллага нь нийгмийн зайлшгүй хэрэгцээг үндэслэн хувийн өмчийн эд хөрөнгийг дайчлан авбал нөхөх олговор, үнийг төлнө” гэж заасан байдаг. Энэ компани тусгай зөвшөөрлийн төлбөрийг төлөөд, түүнийхээ хүрээнд хөрөнгөө оруулаад л явж байсан. Гаргасан тэр хөрөнгө мөнгө, хийсэн төлбөрийг нь нөхөн төлөөд тусгай зөвшөөрлийг нь Төрийн мэдэлд авах боломж Засгийн газарт тэр үед байгаагүй. Эдийн засаг тэг заагаад хорголоо тоолж байсан үе. Тийм боломжтой байлаа ч тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч нь зөвшөөрөхгүй бол тэр хэлцэл бүтэхгүй.

-Яагаад?

-“Энержи Ресурс” компанийн эзэмшиж байсан тусгай зөвшөөрлийг цуцлаад, төрийн мэдэлд шилжүүлэх боломж бас байгаагүй. Ашигт малтмалын тухай хуульд тусгай зөвшөөрлийг цуцлах үндэслэлийг тодорхой заасан. Татвартай холбоотой худал хуурмаг тайлан мэдээлэл гаргах, лицензийн төлбөрөө төлөхгүй байх, байгаль орчинд хор хөнөөл учруулах гэх мэтийн арав гаруй үндэслэл байдаг. Тийм үндэслэл “Энержи Ресурс” компанийн үйл ажиллагаанд тогтоогдоогүй. Тусгай зөвшөөрлийг нь зүгээр л хураагаад авна гэвэл хууль зөрчсөн болно.

Хуулийн дагуу тусгай зөвшөөрлийг авна гэвэл Ашигт малтмалын тухай хуулийн 5.4-т “Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийж нөөцийг нь тогтоосон стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордыг хувийн өмчит хуулийн этгээдтэй хамтран ашиглавал төрийн оролцооны хэмжээ 50 хүртэл хувьтай байж болох бөгөөд уг хэмжээг төрөөс оруулсан хөрөнгө оруулалтын хэмжээг харгалзан орд ашиглах гэрээгээр тодорхойлно” гэж заасан. Одоо бол хуулийн энэ заалт өргөжөөд “үүсмэл орд”, “50 хүртэлх хувийг төр үнэ төлбөргүйгээр эзэмших”, “төрийн эзэмшлийн хувь, хэмжээг стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрөөр орлуулах” зэрэг шинэ зохицуулалт нэмэгдсэн байна билээ.

Ашигт малтмалын тухай хуулийн 5.4 гэх заалтын дагуу явсан бол “Энержи Ресурс” компанийн эзэмшилд буй тусгай зөвшөөрлийн төрийн оролцооны хэмжээ 50 хүртэл хувьтай л байхаар байв. Үүнээс илүү хувийг төрийн мэдэлд авах хуулийн ямар нэгэн зохицуулалт тэр үед байгаагүй. Тиймээс цорын ганц гарц нь тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч тэр компанитай хэлэлцээр хийн, ойлголцон тохиролцох явдал байсан. Тэгж байж л 50-аас илүү хувийг төрийн мэдэлд авах боломж нээгдвэл нээгдэнэ. Үгүй бол үгүй.

Үйлдвэр худалдааны сайд Х.Наранхүү тэр компанитай гурван сар хэлэлцээр хийсэн. Хэлэлцээрээ маш сайн хийсэн. Мань мэт ч бас нам, засгийн болон хувийн шугамаараа тэр

компанийн эздэд нөлөөлөх гэж үзсэн. Өвөлжин хэлэлцээр хийсний үр дүнд Тавантолгойн нүүрсний ордын нийт талбайн 95 хувь, нийт нөөцийн 96 хувийг төрийн мэдэлд шилжүүлэн аваад, улмаар тус ордын нийт талбайн 5 хувь, нийт нөөцийн 4 хувийг Энержи Ресурс компанийн мэдэлд үлдээсэн.

-Тодруулж асууя. Стратегийн ач холбогдол бүхий Тавантолгойн ордын 96 хувийг төрд буцаан авч чадсан нь сайн хэрэг. Гэхдээ хамгийн сайн чанарын нүүрсний нөөцтэй “Ухаа худаг” гэх хэсгийг “Энержи Ресурс” компанид үлдээсэн гэсэн хардлагад Та ямар хариулт өгөх вэ. Өөрөөр хэлбэл, “Ухаа худаг”-ийн ч 96 хувийг төрд буцаан авах ёстой байсан юм биш үү?

-“Тодорхой ордыг стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордод хамааруулах тухай” УИХ-ын 2007 оны 27 дугаар тогтоол гэж бий. Энэ байна. Энэ тогтоол хоёр хавсралттай. Нэгдүгээр хавсралтад нь стратегийн 16 ордын жагсаалт байна. Жагсаалтын эхэнд нь “Тавантолгойн чулуун нүүрсний орд” гэж тодорхой тусган, газар зүйн байршлыг нь заагаад, тайлбар хэсэгт нь “Тавантолгой” ХК, “Энержи Ресурс” ХХК, “Эрдэнэс Тавантолгой” ХК-ийн эзэмшиж байгаа тусгай зөвшөөрлийн хэмжээнд нөөц тооцсон талбайг хамруулна” хэмээн маш тодорхой заасан байгаа биз дээ? “Энержи Ресурс” компани “Тавантолгой”-н нүүрсний ордын Ухаа худаг, Бор толгой, Шар тээг, Баруун Зүүн Цанхи гээд өөр ямар ч билээ нийт зургаан талбайг ашиглах тусгай зөвшөөрөл эзэмшиж байсан.

Тавантолгой ордын нэг хэсэг болох “Ухаа худаг”-ийг стратегийн ордоор тогтоож байгаагүй. Хууль эрх зүйн тийм акт тэр үед байгаагүй, одоо ч байхгүй. Ямар ч асуудал хууль тогтоомжийн дагуу л шийдэгдэх ёстой. Хуулийн хүрээ гортиг давж асуудлыг шийдэх эрх хэнд ч үгүй. Засгийн газарт ч үгүй, аж ахуйн нэгж, иргэнд ч үгүй. Байхгүй учраас тэндээс нь 96 хувийг нь хуулийн аргаар авна гэх аргагүй. Хэлэлцээрийн аргаар томынх нь 96 хувийг авчхаад, үлдсэн жижгийнх нь 96 хувийг бас авна гэвэл бүтэх үү? “50 хувь хүртэл” гэх гарааны цэгээс хэлэлцээр хийж буй хувийн

хэвшил үүнийг зөвшөөрөх үү.

Хуулийн дагуу тусгай зөвшөөрлийг нь эзэмшиж байсан ордын 50 хүртэл хувийг л хуулийн дагуу Төр авч чадна гэдгийг тэр компани мэдэж байгаа. Гэтэл тэр ордын 50 хувь биш, дийлэнхийг нь төрийн мэдэлд шилжүүлэх тухай хэлэлцээр хийж буй тэр компани хамгийн муу биш, хамгийн сайн талбайгаа л авч үлдэнэ гэнэ. Хэлэлцээрийн протоколууд нь энэ байна. “Энержи Ресурс” компани хэлэлцээрийн үед Ухаа худаг, Бор толгой, Шар тээг гэх гурван талбайн тусгай зөвшөөрлөө авч үлдэнэ гэсэн. Гэтэл тэр гурван талбайг нөөцөөр нь тооцож үзвэл Тавантолгойн ордын нийт нөөцийн 20 орчим хувь болох байсан тул Х.Наранхүү сайд энэ саналыг нь хүлээн авах боломжгүй гэснээс болж хэлэлцээр мухардаж тасалдсан.

Тэгж, тэгж хэлэлцээр дахин эхэлсэн. Хэд хэдэн удаа тарж нийлсээр байгаад эцэст нь “Энержи ресурс” компанид “Ухаа худаг”-ийн талбайг ашиглах ганц лицензтэй нь үлдээхээр хоёр тал тохирсон. Зургаан лицензийнхээ тавыг нь төрд буцааж тушаагаад, ганцхан лицензтэй үлдэж байгаа учраас тэр компани түүнийгээ хамгаалсан олон хатуу заалт гэрээндээ тусгах гэж зүтгэсэн. Хэлэлцээрийн явцад заримыг нь авсан, заримыг нь орхисон.

-Хэдэн удаа, ямар хугацаанд энэ хэлэлцээрийг хийсэн юм бэ?

-Нийт есөн удаа, гурван сар гаруй хийгээд УИХ-ын хаврын чуулганы нээлтийн өмнөхөн дуусгасан.

-Хийсэн энэ хэлэлцээрийн талаар мэдээлэл нэг их гарч байгаагүй санагдах юм. Энэ протоколуудыг нийтэлж болох уу? Би танаас аваад буцаагаад өгье...

-Улсын нууц биш учраас болох биз. Хэлэлцээр ид явж байх үед бол энэ нь албаны болон компанийн нууц байсан. Одоо бол нуугаад байх юм юу байх вэ. Гэхдээ би чамд өгөөд явуулах боломжгүй. Энд сууж байгаад уншиж танилцвал танилц. Нийтэлье, олон түмэнд хүргэе гэж байгаа бол холбогдох яам, эсвэл тэр компанид нь хандаж албан ёсоор авсан чинь дээр.

ӨРӨӨНДӨӨ ДУУДААД АСУУДЛЫГ ШИЙДНЭ ГЭВЭЛ ҮҮН ШИГ ХУДЛАА ЮМ ҮГҮЙ

-О.Алтангэрэл сайд мэдэгдэл хийхдээ “Анх энэ лицензийг албан тушаал эрх мэдлийн байдлаа урвуулан ашиглаж өөр дээрээ авсан байж болзошгүй хүний асуудал, өөрийнхөө эрх хэмжээг хэтрүүлж Монгол Улсад онц хэмжээний хохирол учруулсан байж болзошгүй, тодорхой этгээдүүдтэй холбоотой асуудлыг хууль хяналтын байгууллагаар шийдвэрлүүлэх нь зүйтэй” гэсэн. Сэтгүүлчийн асуусан асуултад хариулахдаа “Улсад учруулсан хохирлоор нь авч үзэх юм бол эрүүгийн гэмт хэрэг болох ёстой. Эрүүгийн хуульд заасан хэд хэдэн гэмт хэргийн шинжийг агуулж байгаа” гэсэн байсан. Хэнийг, ямар гэмт хэргийг хэлж байгаа юм бол?

-Мэдэхгүй. Өөр хүний хэлснийг надаас асуугаад хэрэггүй гэж би хэлсэн дээ.

-Улс төр, бизнесийнхний харилцаа, тэдний хоорондын өгөө аваа гэж маш нарийн ээдрээтэй юм байдаг байх. Жишээ нь, Тавантолгойн том бүлэг орд хувийн хэвшлийн эзэмшилд яг яаж яваад оччихсон юм бэ?

-Энийг дэлгэрэнгүй ярина гэвэл “Дайн ба энх” роман шиг урт түүх болох байх. Энэ романыг дээр үед уншсан ч зарим хэсгийг нь одоо мартаж. Маш товчдоо бол ийм юм. 1996 онд Тавантолгойн ордын хайгуулын лицензийг АНУ-ын “Magma Copper” компани аваад энэ компаниас Австралийн “BHP Billiton” компанид шилжиж. Дэлхийн энэ том компани Монголын энд тэнд хайгуул хийж байснаа эдийн засгийн үр ашиггүй, дэд бүтэц нь хөгжөөгүй гээд гарахдаа 1999 онд лицензээ төрд буцаан өгч. Тэрийг нь Монголын “Майн-Инфо” компани аваад 2002 онд “Энержи Ресурс” компанид шилжүүлж. Энэ зуур гадаад, дотоодын эдгээр компаниуд өөр хоорондоо ямар яриа хэлцэл, худалдаа наймаа хийж байсныг би мэдэхгүй.

-Хувийн хэвшлийн мэдэлд байсан Тавантолгойн ордын лицензүүдийг төрд буцаан авах санааг анх хэн, хэзээ гаргасан

юм бэ? Тэр үед “Энержи Ресурс” компанийн эзэд гэгддэг байсан Сү.Батболд, Ж.Оджаргал нарыг Та өрөөндөө дуудаж уулзаад л өгч, авалцсан тухай асуудал арай биш байх. Хувийн хэвшлийнхэн ч нэг дугаар “за, мэдлээ” гээд зүгээр өгөөгүй нь тодорхой?

-Хувийн хэвшлээс Тавантолгойн ордын лицензүүдийг төрд буцаан авах санааг хэн, хэзээ анх гаргасныг мэдэхгүй. Харин улс төр, бизнес гэдэг бол хамгийн хурц өрсөлдөөн өрнөдөг салбар гэдгийг бол би мэднэ. Заримдаа бүр халуун, хүйтэн дайны талбар маягтай болж ирдгийг бүгд л харж байна. Эрх мэдэл, албан тушаал, ашиг орлого, давуу байдал олохын тулд алалцахаас буцахгүй шахуу болж. Гүтгэж дайрах, хилс хэрэгт унагах гэж оролдох нь хэвийн үзэгдэл болсон. Гэхдээ энэ сэдвийг орхиё. Би дөрвөн жил хашсан Элчин сайдын ажлаа өгөөд Москвагаас 2005 онд ирэхэд гудамж талбай дүүрэн жагсдаг, улс төрчид нь хувийн тоглолт илүү их хийдэг, улс төрийн намууд нь дотроо ихээхэн зөрчилтэй болсныг би анзаарсан.

Байнга жагсдаг хүмүүс болон тодрох гэж оролддог улс төрчдийн нэг том сэдэв бол уул уурхайн баялаг, түүний хуваарилалт болсон байв. Тэр дотор нь хамгийн том нь учраас Оюу толгой, Тавантолгойн сэдэв зонхилно. Хэт туйлширдаг нь “Бүгдийг нь хуу хурааж ав, ард түмний мэдэлд өг” гэж коммунист маягийн лоозон хашхирна. Арай гайгүй нь “Ийм их баялагтай байж тэрийгээ бушуу ашиглаач” гэж шаардана. Илүү прагматик нь “Хувийн хэвшлээ төр нь дэмжээд, гаднын хөрөнгө оруулалтыг тал талаараа татаж чадвал бид хөгжинө” гэж зөвлөнө. Дотроо ийм эрс тэс үзэл бодолтой, гаднаас манай уул уурхайг илүү сонирхдог болсон үед, 2007 оны арван нэгдүгээр сард би Ерөнхий сайд болсон. Ерөнхий сайдын ажил олон чиглэлтэй ч, Оюу толгой, Тавантолгойн асуудалд түлхүү анхаарч энэ асуудлыг нарийн судлах, холбогдогч талуудтай хэлэлцээр хийх бэлтгэлээ хангах үүрэг Засгийн газрын холбогдох гишүүддээ өгсөн.

Тэрнээс “Энержи Ресурс” компанийн эзэд гэгддэг Сү.Батболд, Ж.Оджаргал нарыг өрөөндөө дуудаад асуудлыг түргэн шийдэж

болдог байсан бол амар байхгүй юу. Тэр хоёроос гадна улс төр, бизнесийн томчууд тэр компанид олон байсан. Том том амбицтай тэр бүгдийг өрөөндөө дуудаад асуудлыг шийднэ гэвэл үүн шиг худлаа юм үгүй. “Энержи Ресурс” гэх компани нь намайг Москвагаас ирж байхад дотроо арав гаруй компанийг нэгтгэсэн консорциум байсан. Сүүлдээ тэр консорциумын гишүүн бусад компаниудынхаа хувьцааг худалдаж авсаар яваад монгол талаасаа одоо MCS л дангаараа үлдсэн байх.

Асуудлыг “өрөөндөө дуудаж” шийдэх аргагүй, хуулийн дагуу шийдэх нь Төрийн эзэмшлийн хувийг 50-аас дээш гаргах боломжгүй. Харилцан ойлголцож байж л асуудлаа шийдэх боломжтой тул “Энержи Ресурс” компанитай хэлэлцээр эхлүүлэхийг Х.Наранхүү сайдад би 2007 оны сүүлээр, Ерөнхий сайд болсныхоо дараахан даалгасан. Гэтэл хэлэлцээр эхэлтэл тэр компани нь манай өмнөх Засгийн газартай хэлэлцээр хийж боловсруулсан Тавантолгойн орд газрыг хамтран ашиглах “Монгол Улсын Засгийн газар, “Энержи ресурс” ХХК-ийн хооронд байгуулах Хөрөнгө оруулалтын гэрээ”-ний төслийн дагуу л асуудлыг ярилцана гэж.

-Танай өмнөх гэдэг нь М.Энхболдын Засгийн газар биз дээ? Тэд “Энержи ресурс”-тай хамтарч Хөрөнгө оруулалтын гэрээний тийм төсөл боловсруулж байсан байсан юм уу? Огт сонсогдоогүй төсөл байх юм.

-Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах талаар Ерөнхийлөгч Н.Энхбаяр 2006 оны сүүлээр М.Энхболдын Засгийн газарт чиглэл өгч. Гэхдээ өгсөн тэр чиглэлдээ Н.Энхбаяр дарга одоо яриад байгаа шигээ арай ч “Тусгай зөвшөөрлийг бүгдийг нь хурааж ав” гээгүй юм билээ. Сүүлд уншиж үзэхэд “Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчидтэй хэлэлцээр хийж, саналын хувилбарууд боловсруул” гэх байр суурьтай байсан байж. Ерөнхийлөгчийн өгсөн тэр чиглэлийнх нь дагуу М.Энхболдын Засгийн газар тогтоол гаргаж Оюу толгой, Тавантолгойн асуудлаар ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч гадаад, дотоодын

компаниудтай хэлэлцээр хийж эхэлж.

Хийсэн тэр хэлэлцээрийн үр дүнд “Монгол Улсын Засгийн газар, “Энержи ресурс” хооронд байгуулах Хөрөнгө оруулалтын гэрээ”-ний төсөл боловсруулсан байсан. Олон хуудастай зузаан тэр төслийг Ерөнхий сайд болсны дараа надад танилцуулсан. Ашигт малтмалын хуульд заасан төрийн эзэмшлийн 50 хувийн хязгаараас давж тохиролцож байснаараа энэ төсөл чухал. Х.Наранхүүгийн хэлэлцээр бүтээгүй бол Засгийн газар, “Энержи ресурс” хоёр энэ л гэрээний дагуу явах байсан биз.

30 жилийн хугацаатай байгуулах тэр гэрээний төсөл ёсоор Засгийн газар, “Энержи Ресурс” хоёр Тавантолгойн орд газар дээр бүхэлд нь хамтарсан компани байгуулж ажиллана гэсэн байв. Тэгэхдээ төрийн мэдэлд 50 хувь өгөөд, ирээдүйн болзошгүй хөрөнгө оруулагчид 36 хувь, “Энержи Ресурс” компанид 14 хувь үлдэхээр төсөл боловсруулагдсан байсан. Засгийн газар дээрээ бид ярилцаж байгаад тэр төслөөс нь татгалзаж, арай өөр хувилбараар хэлэлцээр хийхээр шийдсэн.

-Татгалзах учир шалтгаан юу байсан юм бэ?

-Гол хоёр учир шалтгаан байсан. Нэгд, гэрээний тэр төслийн дагуу Тавантолгойн орд газраас төрийн мэдэлд ирэх хувийн хэмжээ нийлбэр дүнгээрээ 86 гэдэг нь хуульд заасан 50 хувиас хавьгүй илүү ч гэлээ үүнийг цааш ахиулах гэж оролдох ёстой санагдсан. Нэгэнт л шинэ Засгийн газар хэлэлцээрт орж байгаа юм чинь, хуучин Засгийн үед боловсруулсан гэрээний төсөл ёсоор хэлэлцээрийн гарааны өгөгдөхүүн нь болсон 86 хувиас илүү хувийг төрийн мэдэлд авах тал дээр илүү сайн аргумент нотолгоо гаргаж тавьж байгаад зүтгүүлэх ёстой гэж бодсон.

Хоёрт, Тавантолгойн нөөцийн 86 хувь нь Төрийн мэдэлд очиж, 14 хувь нь Монголын нэг компанийн мэдэлд үлдлээ ч, аль, аль тал нь асар том энэ орд газрыг дорвитой хөдөлгөх мөнгөгүй учраас хамтраад ч нэмэр багатай санагдсан. Хамтарлаа гэсэн ч гаднаас мөнгө гүйх, хайх болно. Гэтэл уул уурхайн гадна, дотнын экспертүүд “Тавантолгойн орд газрыг

гаднын том хөрөнгө оруулагчидтай хамтарч байж л мега төслийн хэмжээнд хүргэнэ. Гэхдээ эсвэл төр, үгүй бол хувийн хэвшил дангаараа хамтарвал үр дүнд хүрнэ. Тэрнээс төр, хувийн хэвшил хамтарсан төсөлд гурав дахь тал нь болон орохоос гаднын хөрөнгө оруулагч нар болгоомжилдог, гурван талын ирээдүйн эрх зүйн маргаанаас зайлсхийдэг” гэж манай Засгийн газарт зөвлөж байв.

Тэдний энэ үг ортой байсан нь Бразилийн “Vale S.A.”, АНУ-ын “Peabody Energy”, ОХУ-ын “Северсталь”, БНХАУ-ын “Шиньхуа” зэрэг том компанийн нөхөдтэй Ерөнхий сайд миний бие болон манай сайд нарын хийж байсан уулзалт ярианы явцад нотлогдож байв. Дээр нь өөр нэг зүйл гаднын том хөрөнгө оруулагч нарын эргэлзээг төрүүлж байсан юм билээ. “Танай Тавантолгойн орд газрын 86 хувь нь төрийн мэдэлд, 14 хувь нь Монголын нэг компанийн мэдэлд байхаар гаднын хөрөнгө оруулагчид хэдэн хувь үлдэх юм” гэж “Peabody Energy”-ийн төлөөлөгч надаас ёжтойхон асууж байсан. Тэгэхэд нь, “Үгүй яах вэ дээ. Монголын төр хуульд заасан 50 хувиа өөртөө үлдээгээд, гаднын хөрөнгө оруулагчид 36 хувиа арилжаалж болох юм” гэхэд “36 хувийг сонирхох гаднын хөрөнгө оруулагч олдох болов уу” гэж асууж байсан.

ТОХИРСОН АСУУДЛЫНХАА ТАЛААР БИ ЕРӨНХИЙДӨӨ ЯРЬЧИХЛАА

-Цаашаа яасан юм? Шууд л “Энержи Ресурс”-тай хэлэлцээрт орсон уу?

-Тэгсэн. УИХ-ын сонгууль ч хаяанд ирсэн тул асуудлыг шуурхайлах хэрэгтэй байсан. Гэхдээ сая миний ярьсан учир шалтгааны улмаас Засгийн газар, “Энержи Ресурс” компанийн хооронд Хөрөнгө оруулалтын ямар нэгэн гэрээ байгуулах хэрэггүй юм байна, илүү ашигтай, илүү хялбар хувилбар олох хэрэгтэй юм байна гэж бодсон. Бүр цаашлаад Тавантолгойн орд газрыг төрийн мэдэлд бүхлээр нь аваад, эдийн засгийн эргэлтэд оруулж, мега төсөл болгох гэж зүтгэх нь улсад илүү үр ашигтай болно гэсэн миний бодол гаднынхантай уулзсаны дараа улам лавширсан.

Гэхдээ төр дангаараа Тавантолгойн орд дээр үлдэхийн тулд “Энержи ресурс” компанийг тэндээс ятгаж байгаад явуулах хэрэгтэй. Х.Наранхүү сайдыг хэлэлцээрээ энэ позицоос эхлүүлэх үүрэг өгч байсан маань ийм учиртай. Үндэсний эрх ашиг, эдийн засаг-нийгмийн хөгжлийн зайлшгүй хэрэгцээ, уг ордын стратегийн ач холбогдол зэргийг урдаа барин ярьж тэдэнтэй хэлэлцэж үзтэл тэд Үндсэн хуулийн нөгөө “Хувийн өмчийг хууль бусаар хураах, дайчлан авахыг хориглоно...” гэх заалтыг эшлэн татгалзсан. “Танай компанид Засгийн газраас өгөх мөнгө байхгүй учраас нөхөх олговроор ашигт малтмалын өөр гоё орд газар сонгож авах санал тавьж байна” гэхэд бас л “үгүй” гэж.

Хоёр талын хэлэлцээрийн гарааны позиц хоорондоо ийм хол байхад хэлэлцээр амжилтад хүрэх хэцүү. Гэхдээ аль аль тал нь хэлэлцээрээ бүрмөсөн орхиод явчхаж чадахгүй тул бас ч гэж учиртай. Чиний сая үзсэн хэлэлцээрийн протоколд энэ бүхэн тодорхой туссан байгаа.

-Дараагийн асуултаа асууя. “Лхагвын тойм” нэвтрүүлэг оролцохдоо та “Дубайн гэрээг УИХ-аар хэлэлцүүлээгүй нь Ч.Сайханбилэгийн алдаа” гэж ярьсан санагдаж байна. Гэтэл танай Засгийн газар ч гэсэн энэ асуудлаа УИХ-д өргөн мэдүүлж, зохих шийдвэр гаргуулаагүй юм билээ. УИХ-аас далдуур, түүнд мэдэгдэлгүйгээр асуудлаа шийдээд байсан нь алдаа биш юм уу?

-Бяцхан тодруулга хийе. Хуульч учраас би үгийн сонголт, хуулийн томъёололд анхаардаг. Дубайн гэрээ биш төлөвлөгөө, УИХ-аар хэлэлцүүлэх биш, УИХ-д танилцуулах тухай нэвтрүүлгийн үед би ярьсан. Нэвтрүүлгийн хөтлөгч надаас Ч.Сайханбилэгийн талаар асуусан учраас би товч хариулсан. Надтай адил Ерөнхий сайдын зовлон, жаргалыг амсаж явсан түүний чихийг байн байн халууцуулаад байх хэрэггүй биз.

УИХ-аас эрх зүйн шийдвэр гаргуулахын тулд хууль, тогтоолын төсөл Засгийн газар өргөн мэдүүлдэг. Эсвэл УИХ, түүний бүтцийн байгууллагад мэдээлэл, танилцуулга хийдэг. Ашигт малтмалын тухай хуулийн 9.1.5-д мөн

хуулийн 5.4-т заасан “стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн төрийн эзэмшлийн хувь, хэмжээг тогтоох саналыг Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх” гэж тодорхой заасан. Манай Засгийн газар “төрийн оролцооны хэмжээ 50 хүртэл хувьтай байж болох” гэсэн 5.4-ийн дагуу яваагүйн учир шалтгааны талаар би сая чамд ярьсан. Энэ зүйлд “50 хүртэл хувь байж болох” гэж заасан нь 50 хүртэлх хувь дотор яг хэдэн хувийг авах тухай саналыг УИХ-д өргөн мэдүүлж, зохих шийдвэр гаргуулна гэсэн үг.

Стратегийн ач холбогдол бүхий Тавантолгойн ордын төрийн эзэмшлийн хувь, хэмжээг 50 хувиас дээш гарган 96 хувиар тогтоох тохиролцоонд хүрч, үүнийгээ эрх зүйн талаас нь баталгаажуулан Тавантолгойн ордын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчтэй Үйлдвэр худалдааны сайд гэрээ байгуулж, гарын үсэг зурсан. Төрийн эзэмшлийн хувь, хэмжээг тогтоох асуудлаар өөр санал Засгийн газарт байгаагүй тул УИХ-д энэ асуудлыг өргөн мэдүүлж, тогтоол шийдвэр гаргуулах эрх зүйн үндэслэл байгаагүй. Засгийн газар хувийн хэвшилтэй хэлэлцээр хийж стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын орд газрын төрийн эзэмшлийн хувийг хуульд заасан хэмжээнээс давуулж тогтоосон тохиолдолд энэ асуудлыг Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх эсэх тухай хуулийн зохицуулалт ч үгүй юм.

УИХ, Засгийн газар хоёрын харилцах эрх зүйн харилцааны хувьд нэгэнт л стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын орд газрын төрийн эзэмшлийн хувь, хэмжээний асуудал яригдаж байгаа учраас Засгийн газраас энэ чиглэлээр хийж байгаа ажил, хүрч байгаа үр дүнгийн талаар УИХ-д танилцуулж, холбогдох мэдээллийг өгч байх үүрэгтэй. Тийм ч учраас Засгийн газар, холбогдох яамдаас УИХ-ын Байнгын хороо, намын бүлгүүдэд Тавантолгойн ордын төр, хувийн эзэмшлийн хувь, хэмжээг тогтоох хэлэлцээрийн явцын талаар мэдээлэл өгч байсан.

“Энержи ресурс” компанитай хийсэн хэлэлцээр 2008 оны 3 дугаар сард өндөрлөж, холбогдох гэрээ нь зурагдсаны дараа миний

бие Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлийн гишүүний хувьд Ерөнхийлөгч, УИХ-ын даргад энэ тухай мэдээлэл хийсэн. УИХ-ын хаврын чуулган эхэлсний дараа Байнгын хороо, намын бүлгүүдэд Тавантолгойн орд газрын төрийн эзэмшлийн хувь, хэмжээг 96 хувиар тогтоож, гэрээнд гарын үсэг зурж баталгаажуулсан тухайгаа танилцуулж байсан. Тэрнээс чиний сая хэлсэнчлэн УИХ-аас далдуур, түүнд мэдэгдэлгүйгээр асуудлыг шийдээд байсан зүйл үгүй.

-УИХ-ын дарга асан З.Энхболд телевизээр ярихдаа “Тавантолгойн орд газрын нэг хэсэг “Ухаа худаг”-ийг хувийн хэвшилд эзэмшүүлэх асуудлыг УИХ-д өргөн мэдүүлж хэлэлцүүлэх нь бүү хэл Засгийн газрын хуралдааны тэмдэглэлээр шийдвэрлэсэн” гэж байсан. Тэгсэн нь үнэн бол ингэж шийдэх нь хуулийн маш ноцтой зөрчил биш юм уу?

-Байнга мушгин гуйвуулж ярьдаг, эерэг бүхэнд сөрөг ханддаг тэр нөхрийн юу гэх нь надад ёстой хамаагүй. Асуудлыг Засгийн газрын хуралдааны тэмдэглэлээр яагаад шийдсэн юм, энэ нь хуулийн зөрчил болохгүй юу гэж чи надаас асуулаа. Тэр асуултад чинь харин хариулъя. Засгийн газрын хуралдаан бүрийн эцэст хэлэлцсэн асуудлын тэмдэглэл гардаг. Хэлэлцсэн асуудлын сэдэв, онцлогоосоо хамаарч хууль тогтоомжийн хүрээнд нийтийг хамарсан эрх зүйн хэм хэмжээ, зохицуулалт тогтоох шаардлагатай гэж үзвэл Засгийн газрын тогтоол, эсвэл Ерөнхий сайдын захирамж гардаг. Засгийн газрын хуралдааны явцад шийдвэрлэсэн бусад асуудлыг, ялангуяа тодорхой байгууллага, албан тушаалтанд үүрэг даалгавар өгсөн нэг удаагийн үйлчлэлтэй асуудлыг Засгийн газрын хуралдааны тэмдэглэлээр холбогдох байгууллагад нь хүргүүлдэг.

Манай Засгийн газар 2008 оны 3 дугаар сарын 19-нд “Тавантолгойн орд газрын тусгай зөвшөөрлийг буцаан авах талаар “Энержи ресурс” ХХК-тай байгуулах гэрээнд гарын үсэг зурах тухай” асуудлыг хэлэлцэн, хэлэлцээрийн үр дүн хангалттай болсон гэж үзээд, уг гэрээнд гарын үсэг зурахыг Үйлдвэр, худалдааны

сайд Х.Наранхүүд даалгасан. Энэ шийдвэрээ “Үйлдвэр, худалдааны яам, Ашигт малтмал, газрын тосны хэрэг эрхлэх газарт” гэж уг хуралдааны тэр тэмдэглэлээ хаяглаад, тухайн албан байгууллагад нь хүргүүлсэн баримт юм. Өөрөөр хэлбэл, Засгийн газрын хуралдааны тэр тэмдэглэлээр Үйлдвэр, худалдааны сайдад гарын үсэг зурах эрхийг нь олгосон. Тэрнээс аль нэг орд газрыг хувийн хэвшилд эзэмшүүлэх асуудлыг шийдсэн юм биш.

-Засгийн газраас УИХ-ын байнгын хороо, намын бүлгүүдэд Тавантолгойн орд газрын төрийн эзэмшлийн хувийг 96 хувиар тогтоосныг танилцуулсан гэж та хэллээ. УИХ-ын гишүүд хэрхэн хүлээж авсан вэ?

-Янз янзаар л хүлээж авсан. Миний энэ тэмдэглэлийн дэвтэрт асуудлаа танилцуулж байх үед УИХ-ын гишүүдийн хэлсэн үг тэмдэглээстэй байна. Цөөн хэдэн хүн “Тавантолгойн орд газрыг бүхлээр нь төрийн мэдэлд авах ёстой. “Ухаа худаг” гэх өрмийг нь хувийнханд үлдээлээ. Тэр орон нутгийн “жижиг” “Тавантолгой” ХХК, “Дайцүки” компани, энэ “Энержи ресурс” гээд бүгдийг хөөж гаргах хэрэгтэй” гэж байхад зарим нь “Тэр нүүрсний ордыг төрийн мэдэлд аваад яах юм, улсын бусад уурхайнууд шиг хулгайн үүр болно” гэж байв. Өмнөх Засгийн газрын гишүүн байсан ганц нэг хүн “Бэлэн болсон байсан Хөрөнгө оруулалтын гэрээг байгуулах нь яасан юм. Сайн гэрээ болсон” гэж янз янзын, эсрэг тэсрэг байр сууринаас үг хэлж байсан байна.

Гэхдээ гишүүдийн олонх нь нааштай хүлээж авсан, зарим нь баяр хүргэж байсан. “Хүн хэлээрээ, мал хөлөөрөө гэдэг. Төрийн эзэмшлийн хувийг хуульд заасан 50 хувийн хязгаараас хол давуулж хувийн хэвшлийн компанитай тохирч чадсан байна. Баяр хүргэе! Таван толгойн орд бараг бүхлээрээ Төрийн мэдэлд ирлээ. Тэр хэдэн жижиг компаниуд тэндээ байж л байг, Төрийн байгууллагатай өрсөлдөг. Төрийн менежмент сайн уу, хувийн менежмент сайн уу гэдгийг амьдрал практик дээрээс харъя. Одоо Тавантолгойн орд газарт гаднын том хөрөнгө оруулагч олох, нүүрс-

химийн том цогцолбор барих талаар Засгийн газар одоо хөөцөлдөх ёстой, мега төсөл болгох боломж нээгдэж байна” гэх мэтийн үг хэлж байсан байна.

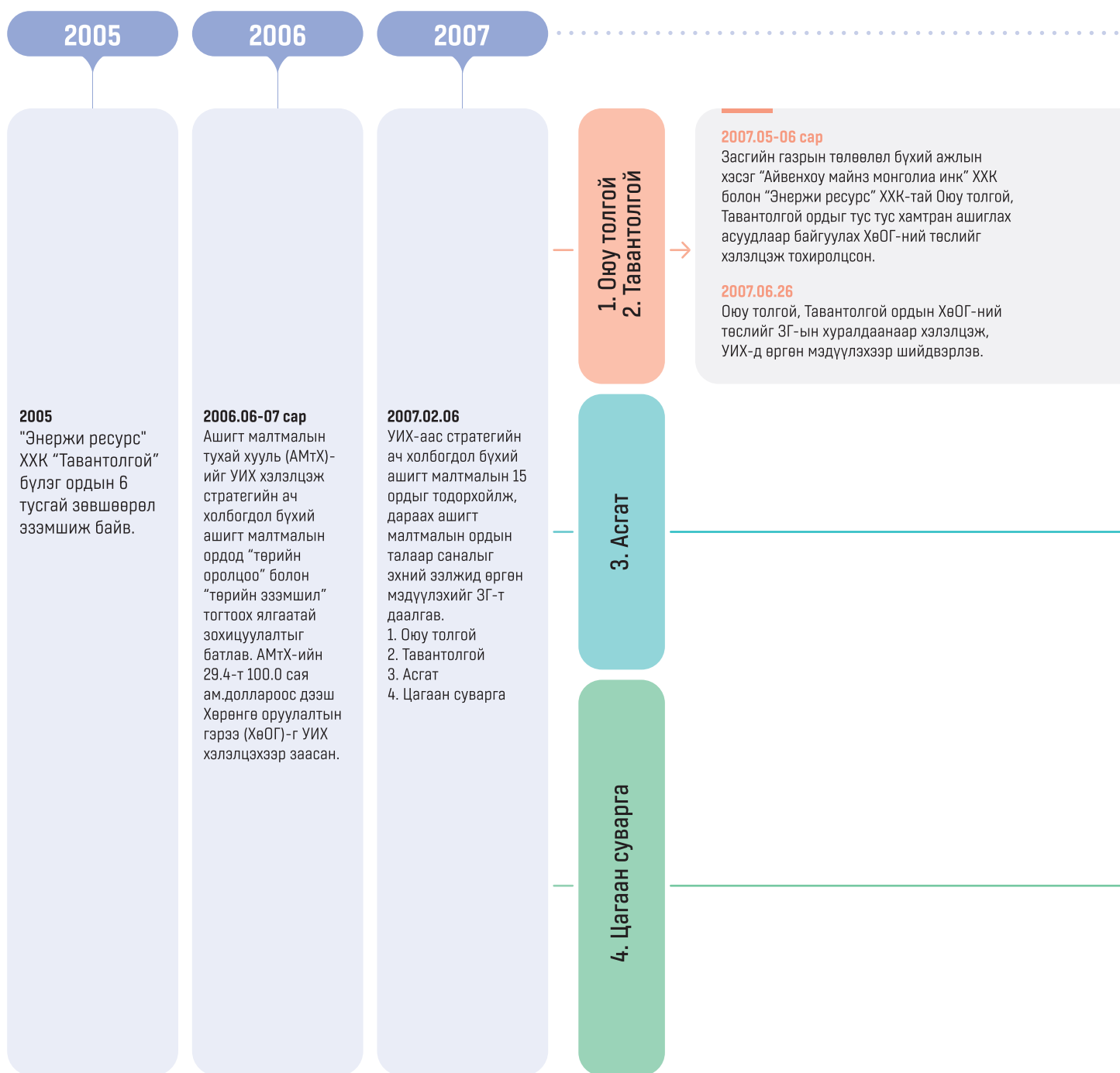
-Тэгэхээр Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүүгийн “Энержи ресурс”-тай байгуулсан гэрээг УИХ хүлээн зөвшөөрсөн гэсэн үг үү?

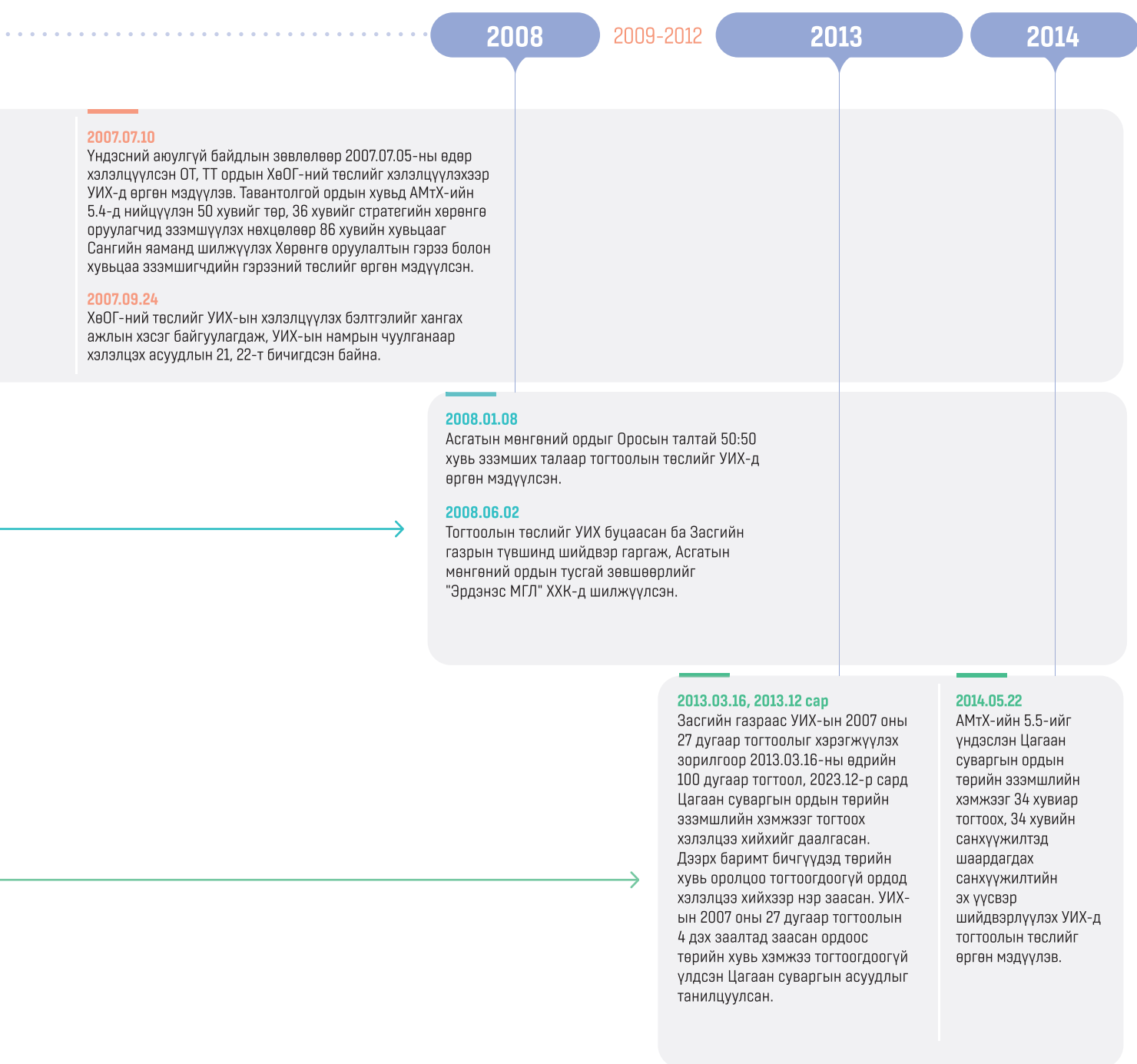
-Хүлээн зөвшөөрөөгүй бол шууд л “Одоо наад асуудлаа УИХ-д өргөн мэдүүл, бид эндээ хэлэлцэж шийднэ” гэнэ биз дээ. Бүр цаашлаад Засгийн газар хууль зөрчсөн байна гэж үзсэн бол шууд л хуулийн хариуцлага ярьж, огцруулах асуудал босож ирнэ. Тавантолгойн орд газрын талаар Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүүгийн “Энержи ресурс”-тай байгуулсан гэрээ, энэ асуудлаар Засгийн газрын боловсруулсан хувилбар, гаргасан шийдлийг УИХ үндэс болгон хэд хэдэн тогтоол шийдвэр гаргасан.

Тухайлбал, УИХ-ын 2008 оны 40 дүгээр тогтоолоор стратегийн ач холбогдол бүхий Тавантолгойн нүүрсний ордыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах үүргийг Засгийн газарт өгч, баримтлах үндсэн зарчим, удирдамжийг баталсан. Мөн УИХ-ын 2010 оны 39 дугаар тогтоолоор Тавантолгойн нүүрсний ордыг ашиглах зарим асуудлыг баталж, үүн дотроо оператор компанийг сонгон шалгаруулах олон улсын тендер зарлах, Тавантолгойн нүүрсний ордын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч “Эрдэнэс Тавантолгой” компанид хувьцааныхаа 50 хүртэлх хувийг улсынхаа иргэд, аж ахуйн нэгжүүдэд эзэмшүүлэх, дотоод гадаадын хөрөнгийн биржээр арилжаалахыг Засгийн газарт үүрэг болгосон байсан.

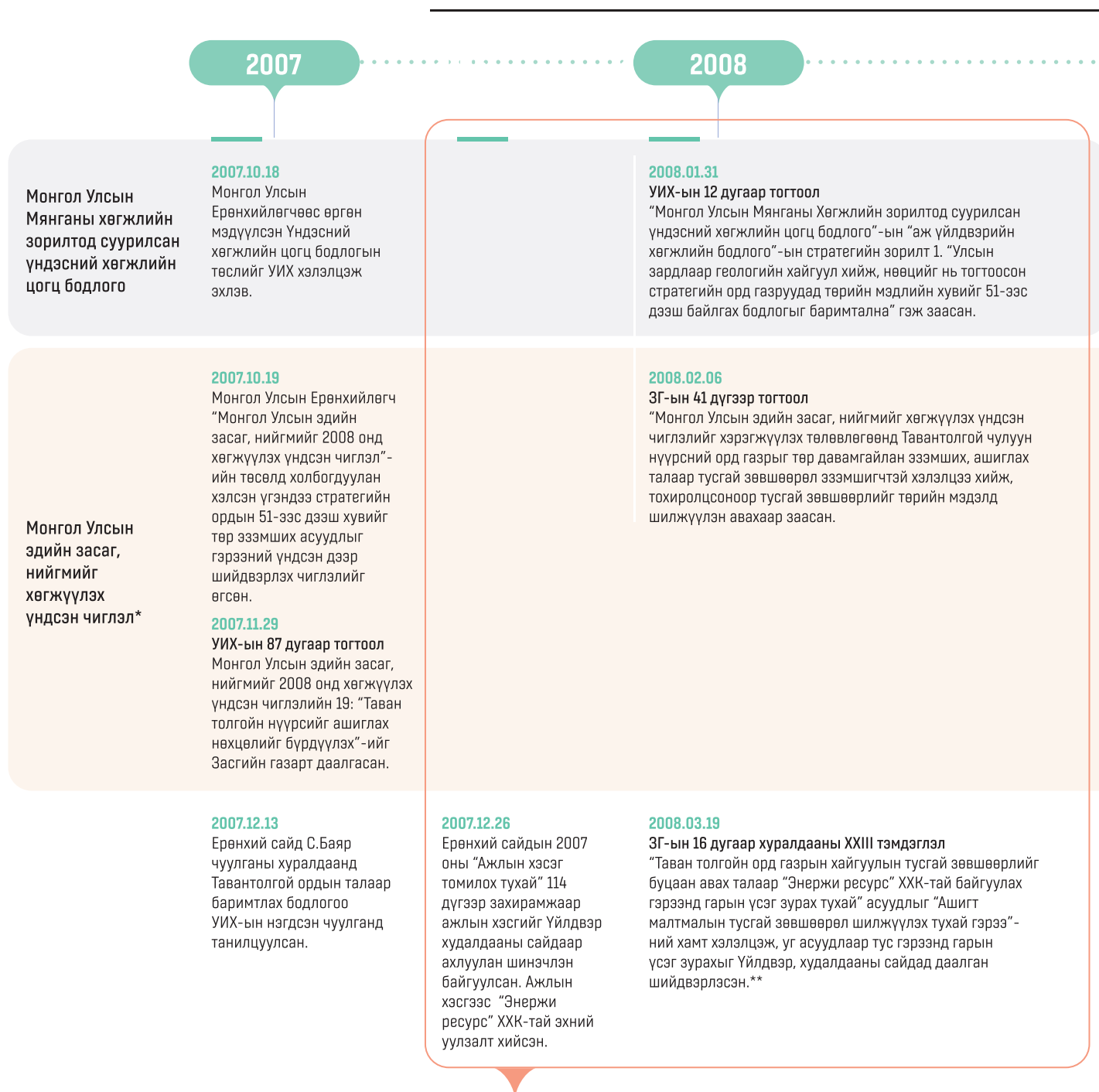
Товчхондоо бол ийм юм. Сүүлд гарсан УИХ-ын энэ хоёр тогтоолоор Засгийн газарт өгсөн үүрэг зарим нь биелсэн, зарим нь биелээгүй. Үүнд биднээс хамаарах, үл хамаарах учир шалтгаан нь ийм байсан гээд яривал зөндөө л юм бий. Гэхдээ ингэс гээд зогсёе. Чамтай ярилцъя гэж тохирсон асуудлынхаа талаар би ерөнхийдөө ярьчихлаа.

А. Стратегийн ордын талаар Засгийн газрын эхний санал

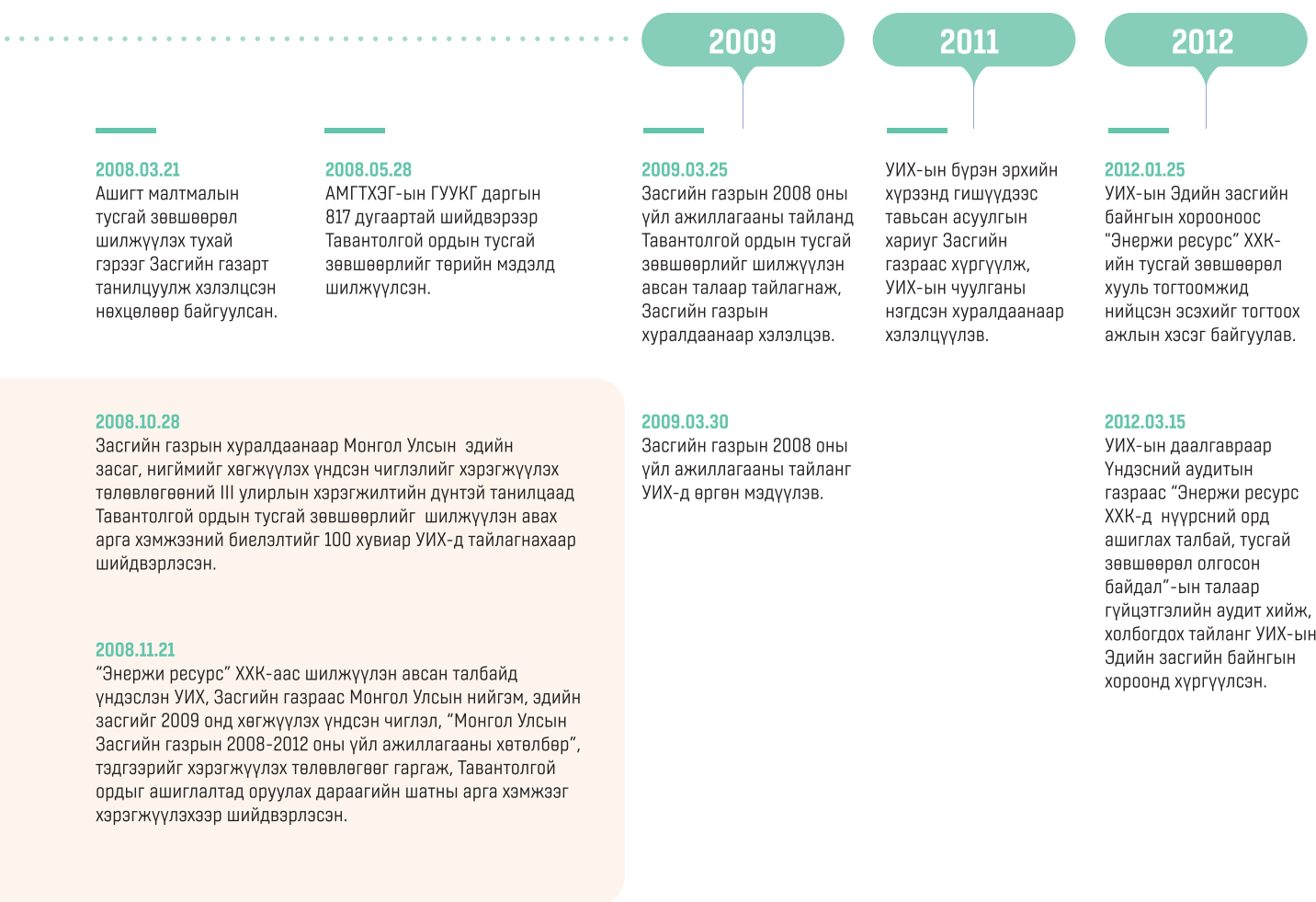

Б. Тавантолгойн 94 хувийг төрийн мэдэлд авсан нь

2007.12.26-2008.03.17 хооронд Засгийн газрын ажлын хэсэгтэй 9 удаагийн уулзалт хэлэлцээр хийсэн.

*Монгол Улсын Их Хурлын 2004 оны 02 дугаар тогтоолын хавсралт "Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг хөгжүүлэх үндсэн чиглэлийг боловсруулах, батлуулах, түүний хэрэгжилтийг хангахад баримтлах журам"-ын 1.2 Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг хөгжүүлэх үндсэн чиглэл нь Монгол Улсын үндэсний хөгжлийн үзэл баримтлал, хөгжлийн стратеги, хөтөлбөр, Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд тухайн жилд төрөөс баримтлах бодлогыг тодорхойлсон баримт бичиг болно.

** Тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх тухай гэрээгээр "Энержи ресурс" ХХК-ийн эзэмшиж байсан нийт талбай дахь эрчим хүчний болон коксжих нүүрсний нөөцийн 93.6 хувь нь төрийн мэдэлд шилжсэн талаар Засгийн газрын Хэвлэл мэдээллийн албаны дарга С.Батбаатар сэтгүүлчдэд мэдээлэл өгч байсан.

В. Тавантолгой ордод төр бодлогоо тодорхойлсон нь

2008

Шилжүүлэн
авсан төрийн
мэдлийн
Тавантолгой
ордыг эдийн
засгийн
эргэлтэд
оруулсан нь

2008.01-06 сар

Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордтой холбоотойгоор УИХ-ын даргын захирамжаар байгуулагдсан ажлын хэсэг болон УИХ-ын нэр бүхий гишүүдээс Ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслүүдийг өргөн мэдүүлж, 2008.03.25-ны өдөр ээлжит бус чуулган, 2008.04.17-ны өдөр хаалттай, 2008.04.29 ЗЗБХ, 2008.05.06, 2008.05.23 чуулганаар тус тус хэлэлцсэн.

2008.12.04

УИХ-аас “Хуулийн төслүүд буцаах, үндсэн зарчим, удирдамж батлах тухай” 40 дүгээр тогтоол баталж, 1-р хавсралтаар “Таван толгойн нүүрсний ордыг хамтарч ашиглах хөрөнгө оруулалтын гэрээ байгуулах үндсэн зарчим, удирдамж”-ийг баталсан. Тогтоолын 3-т “Энэ тогтоол батлагдсантай холбогдуулан дараах арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэхийг Монгол Улсын Засгийн газар /С.Баяр/-т даалгасугай: 1/Таван толгойн нүүрс, Оюу толгойн зэс-алтны ордыг хамтарч ашиглах хөрөнгө оруулалтын гэрээний төслүүдийг Монгол Улсад хүчин төгөлдөр үйлчилж байгаа хууль тогтоомж болон энэ тогтоолын хавсралтуудад нийцүүлэн боловсруулах, шаардлагатай бол холбогдох хуулийн зохих зүйл, заалтад өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг хамт боловсруулж 2009 оны 2 дугаар сарын 1-ний өдрийн дотор Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх;” гэж заасан.

2008.12.05

Оюу толгой, Тавантолгой ордыг хамтран ашиглах ХӨОГ байгуулах яриа хэлэлцээг УИХ-ын 2008 оны 40 дүгээр тогтоолын дагуу хийх, ажлын хэсэг байгуулах, гэрээний төслийг ЗГ-ын хуралдаанд танилцуулахыг сайд нарт үүрэг болгов.

2009

2009.01.30

Засгийн газрын хуралдааны 6 дугаар тэмдэглэлээр Монголын талын байр суурийг тодорхой болгосны үндсэн дээр хөрөнгө оруулагчидтай хийх яриа хэлэлцээг үргэлжлүүлэхийг даалгав.

2009.08.13-2009.08.25

Засгийн газраас стратегийн ач холбогдол бүхий томоохон орд газруудыг ашиглах, уул уурхайн салбарт оруулах хөрөнгө оруулалтыг дэмжих чиглэлээр хуулийн төслүүдийг өргөн мэдүүлснийг УИХ хэлэлцэн баталсан нь Тавантолгой ордыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулахад мөн хамааралтай байна.

Тавантолгой
ордын төрийн
мэдлийн тусгай
зөвшөөрөл
эзэмшигчийн
хувьцааг ард
түмэнд хүртээж,
хишиг хувь
хүртээсэн нь

2008.04.04-2008.05.29

Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордоос орох орлогыг ард түмэнд хуваарилахтай холбоотойгоор Эх орны хишиг сангийн тухай хуулийн төслийг өргөн мэдүүлж, 2008.05.29-ний өдөр Төсвийн байнгын хорооны хуралдаанаар хэлэлцүүлэв.

2008.11.21

УИХ-ын 35-р тогтоолоор баталсан ЗГ-ын 2008-2012 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрт стратегийн ордуудаас 1.5 сая төгрөгийн хишиг, хувь хүртээх эрх зүйн орчныг бүрдүүлэх гэж тусгав.

2009.05-2009.11.18

Эх орны хишиг сангийн тухай хуулийн төслийг Баянмонгол корпорацийн тухай хуультай хамтатган хэлэлцэх эсэх асуудлыг “Тавантолгой, Оюу толгой ордод төр ард түмний хувь хэмжээ тогтоогдоод байгаа” тухай хэлэлцүүлгийн баримттайгаар шийдвэрлэсэн. Нэгтгэсэн хуулийн төсөл Хүний хөгжлийн сангийн тухай хууль гэсэн нэртэйгээр батлагдсан. ***

2009.12.30

Хүний хөгжил сангийн тухай хуулийн 8.2-т зааснаар стратегийн ач холбогдол бүхий Тавантолгойн ордын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн төрийн мэдлийн хувьцааг эзэмших эрхийг хэрэгжүүлэх этгээдийг байгуулахыг даалгасан.

2010

2010.05.27

УИХ-ын 2008 оны 40 дүгээр тогтоолын дагуу “Тавантолгойн нүүрсний ордыг ашиглах зарим асуудлын тухай” Улсын Их Хурлын тогтоолын төсөл болон Ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг УИХ-д өргөн мэдүүлсэн.

2010.07.07 “Таван толгойн нүүрсний ордыг ашиглах зарим асуудлын тухай” 2010 оны 39 дүгээр тогтоолоор

- “Эрдэнэс тавантолгой” нэртэй охин компанийг үүсгэн байгуулж, тусгай зөвшөөрлийг хуваахгүйгээр ашиглалтын үйл ажиллагаа явуулах, хувьцааны 10 хувийг адил тэнцүү хэмжээгээр иргэдэд үнэ төлбөргүй эзэмшүүлэх
- ХӨОГ байгуулах консорциумыг сонгон шалгаруулж гэрээний төслийг Улсын Их Хурлын 2010 оны намрын ээлжит чуулганаар хэлэлцүүлж, бусад баримт бичгийн төслийг танилцуулахыг даалгав.

2010.10.20

“Эрдэнэс тавантолгой” ХК-ийг үүсгэн байгуулж, Тавантолгой ордын тусгай зөвшөөрлийг шилжүүлэв.

2010.12.08

Тавантолгой ордын ХӨОГ байгуулах хөрөнгө оруулагчийн сонгон шалгаруулалтыг зарлав.

2010.04.02

ЗГ-ын 84 дүгээр тогтоолоор стратегийн ач холбогдол бүхий томоохон орд газраас олсон орлогоос иргэн бүрд олгохоор шийдвэрлэв.

2010.10.20-2024.01.31

УИХ-ын 2011 оны 57, 2024 оны 10, ЗГ-ын 2010 оны 272, 2011 оны 98, 2012 оны 116, 2024 оны 45 дугаар тогтоолоор 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийг хүртэл төрсөн, Монгол улсын харьяат болсон иргэн бүрд 1072 ширхэг хувьцаа эзэмшүүлэх шийдвэрийг гаргав.

2010-2016

УИХ-ын тогтоолуудаар Хүний хөгжил сангаас 2010-2012 оны хооронд 1,000,000 төгрөгийг “Эрдэнэс тавантолгой” ХК-ийн хувьцаа хэлбэрээр, 500,000 төгрөгийг бэлнээр олгосноос гадна ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд 1.0 сая төгрөгийн хишиг, хувь хүртээв. 2013 оноос Хүний хөгжлийн сангаас хүүхдийн мөнгө олгов.

*** Эрдэнийн хувийн тухай /Баянмонгол корпораци/ хуулийн төслийг санаачлагчийн 2009.07.21-ний өдөр Төсвийн байнгын хорооны хуралдаанд хэлсэн үгэнд “... өнөөдөр Таван толгой, Оюу толгой гээд төр, ард түмний эзэмшлийн хувь тогтоогоод байгаа энэ ордууд” гэж танилцуулснаар хуулийн төслийг хэлэлцэх асуудлыг шийдвэрлэсэн. Энэ нь Тавантолгой ордод төр, ард түмний эзэмшлийн хувь тогтоосныг УИХ-ын 2009 оны 7-р сарын 16-ны өдрийн 57 дугаар тогтоолоор Оюу толгой ордын төрийн эзэмшлийн доод хэмжээг 34 хувиар тогтоосонтой адилтган үзэж хуулийн төслийг хэлэлцсэн.

I Бүлэг

**ТАВАНТОЛГОЙН
94 ХУВИЙГ ТӨРИЙН
МЭДЭЭЛД АВСАН НЬ**

Манай Засгийн газрын үед байгуулсан “Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх тухай гэрээ” нь стратегийн ач холбогдол бүхий орд газрын төрийн эзэмшлийн хувь хэмжээг тогтоосон агуулгатай байгаа нь хуульд заасан Улсын Их Хурлын шийдвэрлэх эрх хэмжээнд халдсан, хууль бус шийдвэр болсон байна” гэж ОАЭ-д дүгнэжээ.

Энэ дүгнэлтийнхээ үндэслэл болгож Улсын Их Хурал (“УИХ”)-ын 2007 оны 27 дугаар тогтоолын 4 дэх заалт, Ашигт малтмалын тухай хуулийн 8.1.7, 9.1.5 дахь заалт, Монгол Улсын Ерөнхий сайдын 2007 оны 12 дугаар сарын 26-ны өдрийн 114 дүгээр захирамж, Засгийн газрын 2008 оны 3 дугаар сарын 19-ний өдрийн XXIII дугаар тэмдэглэл, тухайн үед батлагдаагүй байсан Монгол Улсын Үндсэн хуулийн 2019 оны нэмэлт, өөрчлөлтийг хамааруулж дурдсан байна.

1.1. Улсын Их Хурлын 2007 оны 27 дугаар тогтоолын 4 дэх заалт зөрчигдсөн гэх тухайд

ОАЭ-д дурдсанчлан, “Засгийн газар өнөөг хүртэл хэрэгжүүлээгүй” гэж дүгнэж буй Улсын Их Хурлын 27 дугаар тогтоолын 4 дэх заалтыг үзвэл “... саналыг эхний ээлжинд боловсруулан Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэхийг Засгийн газар /М.Энхболд/-т үүрэг болгосугай” гэж цаг хугацааны эрэмбэ тогтоосон агуулгатай байна. **Баримт 2**

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2007 оны 02 сарын 06 өдөр

Улаанбаатар хот

Дугаар 27

ТОДОРХОЙ ОРДЫГ СТРАТЕГИЙН АЧ ХОЛБОГДОЛ БҮХИЙ АШИГТ МАЛТМАЛЫН ОРДОД ХАМААРУУЛАХ ТУХАЙ

Ашигт малтмалын тухай хуулийн 8.1.4 дэх заалтыг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь :

4. Стратегийн ач холбогдол бүхий Оюу толгой, Таван толгой, Цагаан суварга, Асгатын ашигт малтмалын ордуудын төрийн эзэмшлийн хувь хэмжээ, түүнийг хэрхэн эзэмших талаарх саналыг **эхний ээлжинд боловсруулан** Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэхийг Засгийн газар /М.Энхболд/-т үүрэг болгосугай.

УИХ-ын 27 дугаар тогтоолын энэ заалтаас үзвэл стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордод хамааруулсан 15 ордоос 4 ордын талаарх саналаа “эхний ээлжинд” боловсруулах үүрэг өгчээ. Хэрэв аль нэг Засгийн газар саналаа ийнхүү “эхний ээлжинд” өргөн мэдүүлээгүй бол дараагийн Засгийн газарт энэ үүрэг шилжих учиртай. Манай Засгийн газар 2007 оны 12 дугаар сард байгуулагдахад Тавантолгой ордтой холбоотой саналаа өмнөх Засгийн газар УИХ-д хэдийнээ өргөн мэдүүлсэн байв.

УИХ-ын 27 дугаар тогтоолын 4 дэх заалт хэрэгжсэн эсэхэд эргэлзэж байгаа, эсвэл энэ заалтын агуулгыг нь илүү тодруулах шаардлагатай бол УИХ-ын чуулганы нэгдсэн болон байнгын хорооны хуралдааны тэмдэглэлийг ашиглах хуулийн зохицуулалттай¹ тул 27 дугаар тогтоолыг өргөн мэдүүлсэн болон чуулганаар хэлэлцсэн баримтыг сөхөж үзэх нь зөв юм.

УИХ-ын 27 дугаар тогтоолын 4 дэх заалт нь Засгийн газраас анх өргөн мэдүүлсэн төсөлд алга. Харин УИХ-ын гишүүн Р.Раш, Ц.Баярсайхан, Ц.Дамиран, А.Мурат нар Тавантолгой, Оюу толгой, Цагаан суварга гэсэн стратегийн ордтой холбоотой саналыг эхний ээлжинд боловсруулахыг Засгийн газарт үүрэг болгосон 4 дэх заалт нэмэх зарчмын зөрүүтэй санал гаргасныг 2007 оны 02 дугаар сарын 02-ны өдрийн чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар дэмжсэн байна. Энэ 4 дэх заалт дээр УИХ-ын гишүүн Д.Идэвхтэн мөн Асгатын ордын талаар саналыг “яаралтай ойрын үед яаж ашиглах саналаа боловсруулах” агуулгаар нэмэх санал гаргаснаа тайлбарлаж УИХ-аар дэмжүүлжээ.²

Ингээд стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордод хамааруулсан 15 ордоос 4 ордыг нэр заан саналыг “эхний ээлжинд” боловсруулж, УИХ-д өргөн мэдүүлэх үүрэг Засгийн газарт ногджээ.

Энэ үүргээ удаа дараагийн Засгийн газрууд хэрхэн хэрэгжүүлсэн талаар товч дурдъя. Үүнд:

Оюу толгой, Тавантолгой ордын талаарх Засгийн газрын эхний санал

М.Энхболдын Засгийн газар Оюу толгой, Тавантолгой ордын асуудлыг 2007 оны 6 дугаар сарын 26-ны өдрийн хуралдаанаар хэлэлцэн Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлд оруулж, УИХ-д өргөн мэдүүлэхээр тогтсон байна. **Баримт 3**

Дээрх шийдвэрийн дагуу хөрөнгө оруулалтын гэрээний төслийг Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлийн 2006 оны 7 дугаар сарын 5-ны өдрийн хуралдаанаар хэлэлцүүлж, Монгол Улсын Ерөнхий сайдын 2007 оны 7 дугаар сарын 10-ны өдрийн ЗГ-1/105 тоот албан бичгээр “Энержи ресурс” ХХК-тай “Тавантолгой” ордыг ашиглах талаар байгуулах Хөрөнгө оруулалтын гэрээний төсөл, уг ордод төрийн эзэмших хувь оролцооны тухай УИХ-ын тогтоолын төслийг өргөн мэдүүлсэн байна. **Баримт 4**

М.Энхболдын Засгийн газраас Тавантолгой ордын талаар “эхний ээлжинд” өргөн мэдүүлсэн санал чухам ямар агуулгатай байсан, манай Засгийн газар тэрхүү хувилбараас

¹ Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай (2024) хуулиас:

136.1. Хуралдааны тэмдэглэл болон дуу, дүрсний бичлэгийг чуулганы мэдээлэл бэлтгэж нийтлэх, хэвлэл мэдээллийн байгууллагад мэдээлэл, лавлагаа өгөх, маргаантай асуудлыг шийдвэрлэх зорилгод ашиглах ба Улсын Их Хурлын албан ёсны цахим хуудсанд байршуулж олон нийт танилцах бололцоог хангана.

² Монгол Улсын Их Хурлын чуулган, 2007.02.02-ны өдрийн хуралдааны тэмдэглэл

татгалзан, УИХ-д өргөн мэдүүлсэн төслийг татаж авах ямар үндэслэл байсан талаар доор дэлгэрэнгүй тайлбарлах болно.

ОАЭ-д УИХ-ын 2007 оны 27 дугаар тогтоолын 4 дэх заалт зөрчигдсөн гэсэн дүгнэлт гаргахдаа тухайн үед хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байсан “Хууль, Улсын Их Хурлын бусад шийдвэрийн төсөл боловсруулах, өргөн мэдүүлэх журмын тухай хууль” (2001)³, “Монгол Улсын Их Хурлын тухай хууль” (2006)-ийг⁴ бүрэн гүйцэд судлаагүй юм шиг байна. Мөн УИХ-ын 2006 оны 14 дүгээр тогтоолын хавсралтаар батлагдсан “Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэг”-ийн дагуу “Улсын Их Хуралд төсөл өргөн мэдүүлэх” гэдэг нь ямар үйл явцыг илэрхийлдэг, Засгийн газар энэ үүргийн дагуу чухам ямар үйл ажиллагаа хэрэгжүүлэх эрх, үүрэгтэйг сайн судлаагүй бололтой. Хэрэв судалсан бол дээрх ташаа дүгнэлтээ хийхгүй байсан болов уу.

Засгийн газар хууль, тогтоолын төсөл өргөн мэдүүлэх тов тогтоолгох хүсэлт гаргасныг УИХ-ын Тамгын газар хүлээж аваад холбогдох хууль, журмын шаардлага хангасан тохиолдолд тов тогтоож, хүлээн авдаг хуультай. Оюу толгой, Тавантолгой ордтой холбоотой эхний саналаа өргөн мэдүүлснийг УИХ-ын даргын 2007 оны 9 дүгээр сарын 24-ний өдрийн 161 дүгээр захирамжаар УИХ-ын 2007 оны намрын ээлжит чуулганы хуралдаанаар хэлэлцэх асуудлын дарааллын 21-д ““Айвенхоу майнз монголиа инк” ХХК-тай байгуулах хөрөнгө оруулалтын гэрээний тухай Улсын Их Хурлын тогтоолын төсөл”, 22-т “Тавантолгой ордыг хамтран ашиглах хөрөнгө оруулалтын гэрээ, тогтоолын төсөл” гэж багтаасан байжээ. **Баримт 5**

Энэ тухай УИХ-ын дарга Д.Лүндээжанцан 2007 оны 10 дугаар сарын 01-ний өдөр намрын чуулганыг нээж хэлсэн үгэндээ дурдаж байсан.

Улсын Их Хурлын дарга Д.Лүндээжанцан: *Эрдэс баялгийн салбарыг 2015 хүртэл хөгжүүлэх талаар төрөөс баримтлах бодлого, “Айвенхоу майнз монголиа инк” ХХК-тай байгуулах хөрөнгө оруулалтын тухай гэрээ, Монгол Улсын Засгийн газраас “Энержи ресурс” ХХК-тай “Тавантолгой” ордыг ашиглах талаар байгуулах хөрөнгө оруулалтын гэрээний төслийг тус тус энэ намрын чуулганаар хэлэлцэх болно.*

УИХ-ын 2007 оны намрын ээлжит чуулганы нээлтийн тэмдэглэл.
2007 оны 10 дугаар сарын 01-ний өдөр

Манай Засгийн газраас Тавантолгой ордын 5 тусгай зөвшөөрлийг төрд шилжүүлэн авсны дараа төрийн мэдэлд ирсэн тусгай зөвшөөрлийн хүрээнд “дараагийн ээлжийн” санал боловсруулахтай холбоотойгоор УИХ-аас 2008 оны 40 дүгээр тогтоол, 2010 оны 39 дүгээр тогтоолыг тус тус баталж байсан байна.

³ Төрийн мэдээлэл 2001(46):

Хууль, Улсын Их Хурлын бусад шийдвэрийн төсөл боловсруулах, өргөн мэдүүлэх журмын тухай хуулиас:

21.1. Улсын Их Хурлын бусад шийдвэрийн төсөл нь Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 36 дугаар зүйлд зааснаар тогтоол хэлбэртэй байна.

26.1. Тогтоолын төсөл санаачлагч нь төслөө энэ хуулийн 20.1, 20.2-т заасан журмын дагуу өргөн мэдүүлнэ.”

⁴ Төрийн мэдээлэл 2006 (08)

Асгатын мөнгөний ордын талаарх Засгийн газрын эхний санал

Асгатын ордтой холбоотой саналыг Засгийн газар 2008 оны 01 дүгээр сарын 08-ны өдрийн ЗГ-1/07 дугаартай албан бичгээр өргөн мэдүүлсэн. **Баримт 6**

Цагаан суваргын ордын талаарх Засгийн газрын эхний санал

Засгийн газраас 2014 оны 5 дугаар сарын 23-ны өдөр УИХ-д өргөн мэдүүлсэн “Цагаан суваргын ордын төрийн эзэмшлийн хувь тогтоох тухай” УИХ-ын тогтоолын төслийг өргөн мэдүүлснээр “эхний ээлжинд” 4 ордын санал өргөн мэдүүлэх талаар Засгийн газрын хүлээсэн үүрэг бүрэн хэрэгжсэн гэж үзэх үндэстэй болсон байна. **Баримт 7**⁵

1.2. Ашигт малтмалын тухай хуулийн 8.1.7, 9.1.5 дахь заалтууд зөрчигдсөн гэх тухайд

Ашигт малтмалын тухай хуулийн 8.1.7, 9.1.5 дахь заалтууд зөрчигдсөн эсэхийг дүгнэхийн тулд тус хуулийн 5.4, 5.5 гэж заалтууд болон тухайн цаг үед УИХ-аас гаргаж байсан шийдвэр, тогтоолуудын хүрээнд цогцоор нь авч үзэх ёстой юм.

АШИГТ МАЛТМАЛЫН ТУХАЙ ХУУЛИАС:⁶

5 дугаар зүйл. Ашигт малтмалын өмчлөл

5.3. Улсын төсвийн хөрөнгөөр эрэл, хайгуул хийж нөөцийг нь тогтоосон ашигт малтмалын ордын **төрийн эзэмшлийн хувь, хэмжээг** тухайн ордыг ашиглах гэрээгээр тодорхойлно.

5.4. Улсын төсвийн хөрөнгөөр эрэл, хайгуул хийж нөөцийг нь тогтоосон стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордыг хувийн өмчит хуулийн этгээдтэй **хамтран ашиглавал төрийн оролцооны хэмжээ 50 хүртэл хувьтай** байж болох бөгөөд уг хэмжээг **төрөөс оруулсан хөрөнгө оруулалтын хэмжээг харгалзан** орд ашиглах гэрээгээр тодорхойлно.

5.5. Улсын төсвийн оролцоогүйгээр эрэл, хайгуул хийж нөөцийг нь тогтоосон стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордыг эзэмшигчийн **тухайн ордод оруулсан хөрөнгийн 34 хүртэлх хувьтай тэнцэх хувьцааг төр эзэмшиж болох** бөгөөд уг хэмжээг **төрөөс оруулах хөрөнгө оруулалтын хэмжээг харгалзан** орд ашиглах гэрээгээр тодорхойлно.

5.6. Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшиж байгаа этгээд нь хувьцааныхаа 10-аас доошгүй хувийг Монголын хөрөнгийн биржээр арилжина.

⁵ “Цагаан суваргын ордын төрийн эзэмшлийн хувь тогтоох тухай” УИХ-ын 2014 оны тогтоолыг хэлэлцсэн талаарх баримт, <https://mongolia.gov.mn/news/view/26988> 2024.06.06-ны өдрийн Засгийн газрын хуралдаанаар ил болгосон.

⁶ Төрийн мэдээлэл 2006 (30)

8 дугаар зүйл. Улсын Их Хурлын бүрэн эрх

8.1. Ашигт малтмалын асуудлаар Улсын Их Хурал дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

8.1.7. Засгийн газрын өргөн мэдүүлснээр, эсхүл өөрийн санаачилгаар стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын **төрийн эзэмшлийн хувь, хэмжээг** улсын нөөцийн нэгдсэн бүртгэлд бүртгүүлсэн эрдэс баялгийн хэмжээ, энэ хуулийн 5.5, 5.6-д заасан хэмжээг харгалзан тогтоох.

9 дүгээр зүйл. Засгийн газрын бүрэн эрх

9.1. Ашигт малтмалын асуудлаар Засгийн газар дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

9.1.5. стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын **төрийн эзэмшлийн хувь, хэмжээг** тогтоох тухай саналыг Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх;

9.1.6. стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын орд ашиглах хамтарсан үйлдвэрт Монгол Улсаас оруулах хөрөнгийн эх үүсвэрийг шийдвэрлэх;

29 дүгээр зүйл. Хөрөнгө оруулалтын гэрээ

29.2. Энэ хуулийн 29.1-д заасан гэрээг Монгол Улсын Засгийн газрын эрх олгосноор санхүү, уул уурхайн болон байгаль орчны асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүд хамтран хөрөнгө оруулагчтай байгуулна.

29.4: Хөрөнгө оруулалтын хэмжээ 50.0 сая америк доллароос 100.0 сая америк доллар бол Засгийн газар, 100.0 сая америк доллароос дээш бол Улсын Их Хурал тус тус хэлэлцэнэ.

Ашигт малтмалын тухай хуулийн 5.4 дэх хэсэгт улсын төсвийн хөрөнгөөр эрэл, хайгуул хийж нөөцийг тогтоосон бол **“төрийн оролцоог 50 хүртэл хувиар”** тогтоох, харин 5.5 дахь хэсэгт хувийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн бол тухайн компанид нь **“34 хүртэл хувийн хувьцаа эзэмших”** гэсэн ялгаатай хоёр зохицуулалт байсныг тухайн үед мөрдөгдөж байсан 5.3-5.6, 8.1.7, 9.1.5, 9.1.6 дахь хэсэг, заалтаас дүгнэж болно.

Баримт 1

Эдгээрээс үзвэл 2006 оны Ашигт малтмалын тухай хуульд улсын төсвийн хөрөнгөөр эрэл, хайгуул хийж нөөцийг нь тогтоосон стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордод төрийн оролцоо 50 хүртэл хувь байж болох тухай маш тодорхой зохицуулалттай байж. Үүнээс гадна төрийн оролцооны хэмжээг төрөөс оруулсан хөрөнгө оруулалтын хэмжээг харгалзан орд ашиглах гэрээгээр тодорхойлох тухай хуульд тодорхой заажээ.

УИХ-ын бүрэн эрхийг Ашигт малтмалын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлээр зохицуулсан байна. Тус зүйлийн 8.1.7 дахь заалт (2006 онд хэлэлцсэн хуулийн төсөлд УИХ-ын бүрэн эрхийн эрхийг 7.1 дэх хэсэгт заасан байсныг “найруулгын өөрчлөлт”-өөр 8.1 дэх хэсэг болсон) нь зөвхөн 5.5 дахь хэсэгт заасан “тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн хувьцааны 34 хүртэлх хувийг” төр эзэмших асуудалд УИХ тухайлан шийдвэр гаргаж, хамтарсан үйлдвэрт оруулах төсөв хөрөнгийн асуудлыг шийдвэрлэх агуулгаар хэлэлцэн, эцэслэн батлагдсан байсныг 2006 оны 7 дугаар сарын 04, 08-ны өдрийн УИХ-ын нэгдсэн чуулганы хуралдаан болон Эдийн засгийн байнгын хорооны 2006 оны 7 дугаар сарын 06-ны өдрийн хуралдааны тэмдэглэлээс дүгнэх боломжтой юм. **Баримт 8**

Тухайлбал, Эдийн засгийн байнгын хорооны эцсийн хэлэлцүүлэгт танилцуулсан төслийн 5.5, 7.1.7 дахь заалтуудад УИХ-аас тогтоох төрийн эзэмшлийн хувь, хэмжээ нь тухайн үйлдвэрийн хувьцааны 34 хувиас хэтэрч болохгүй гэж заасан ба мөн ижил хувь хэмжээг 5.5-д заасан байна.

Дээрх төслийг Эдийн засгийн байнгын хороо 2006 оны 7 дугаар сарын 06-ны өдрийн хуралдаанаар хэлэлцээд 5.4 дэх хэсгийн 2 дахь өгүүлбэрт “орд ашиглах гэрээ” гэж нэмэх, 5.5 дахь хэсэгт “Төрийн эзэмшлийн хэмжээг орд ашиглах гэрээ болон төрийн оруулсан хөрөнгө оруулалтын хэмжээгээр тодорхойлно” гэсэн өгүүлбэр нэмэх саналыг дэмжсэн нь 2006 оны 7 дугаар сарын 08-ны өдрийн УИХ-ын чуулганы нэгдсэн хуралдааны эцсийн хэлэлцүүлгээр дараах байдлаар мөн дэмжигджээ.

	УИХ-ын Эдийн засгийн байнгын хорооны 2006.06.30, нэгдсэн чуулганы 2006.07.04-ний өдрийн анхны хэлэлцүүлгээр дэмжигдсэн хувилбар	УИХ-ын Эдийн засгийн байнгын хорооны 2006.07.06, нэгдсэн чуулганы 2006.07.08-ны өдрийн эцсийн хэлэлцүүлгээр дэмжигдсэн хувилбар	“Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлд нийтлэгдсэн хувилбар
“Төрийн оролцоо”-той холбоотой зохицуулалт	5.4.Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийж нөөцийг нь тогтоосон стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордыг хувийн хэвшлийн аж ахуйн нэгжтэй хамтран ашиглах тохиолдолд төрийн оролцоо 50 хүртэл хувь байж болно. <u>Төрийн оролцоо</u> оруулсан хөрөнгө оруулалтынхаа хэмжээгээр тодорхойлно.	5.4.Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийж нөөцийг нь тогтоосон стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордыг хувийн хэвшлийн аж ахуйн нэгжтэй хамтран ашиглах тохиолдолд төрийн оролцоо 50 хүртэл хувь байж болно. <u>Төрийн оролцооны хэмжээг</u> орд ашиглах гэрээ, төрийн оруулсан хөрөнгө оруулалтын хэмжээгээр тодорхойлно.	5.4.Улсын төсвийн хөрөнгөөр эрэл, хайгуул хийж нөөцийг нь тогтоосон стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордыг хувийн өмчит хуулийн этгээдтэй хамтран ашиглавал <u>төрийн оролцооны хэмжээ</u> 50 хүртэл хувьтай байж болох бөгөөд уг хэмжээг төрөөс оруулсан хөрөнгө оруулалтын хэмжээг харгалзан орд ашиглах гэрээгээр тодорхойлно.
“Төрийн эзэмшил” түүнийг тогтоохтой холбоотой зохицуулалт	5.5. Улсын төсвийн хөрөнгөөс бусад эх үүсвэрээр хайгуул хийж нөөцийг нь тогтоосон стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын орд ашиглах <u>тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн хувьцааны 34 хүртэлх хувийг төр эзэмшиж болно.</u>	5.5. Улсын төсвийн хөрөнгөөс бусад эх үүсвэрээр хайгуул хийж нөөцийг нь тогтоосон стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын орд ашиглах <u>тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн хувьцааны 34 хүртэлх хувийг төр эзэмшиж болно. Төрийн эзэмшлийн хэмжээг</u> орд ашиглах гэрээ, төрийн оруулсан хөрөнгө оруулалтын хэмжээгээр тодорхойлно.	5.5. Улсын төсвийн оролцоогүйгээр эрэл, хайгуул хийж нөөцийг нь тогтоосон стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордыг эзэмшигчийн тухайн ордод <u>ордуулсан хөрөнгийн 34 хүртэлх хувьтай тэнцэх хувьцааг төр эзэмшиж болох бөгөөд уг хэмжээг</u> төрөөс оруулах хөрөнгө оруулалтын хэмжээг харгалзан орд ашиглах гэрээгээр тодорхойлно.

“Төрийн эзэмшил” түүнийг тогтоохтой холбоотой зохицуулалт	7.1.Ашигт малтмал эрх, хайх, ашиглах үйл ажиллагааны талаар Улсын Их Хурал дараахь бүрэн эрхтэй: 7.1.7.Засгийн газрын өргөн мэдүүлснээр, эсхүл өөрийн санаачилгаар стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын төрийн эзэмшлийн хувь, хэмжээг тогтоох. <u>Төрийн эзэмшлийн хувь хэмжээ</u> нь тухайн үйлдвэрийн хувьцааны 34 хувиас хэтэрч болохгүй. (эцсийн найруулгын 8.1.7 дахь заалт)	7.1.Ашигт малтмал эрх, хайх, ашиглах үйл ажиллагааны талаар Улсын Их Хурал дараахь бүрэн эрхтэй: 7.1.7.Засгийн газрын өргөн мэдүүлснээр, эсхүл өөрийн санаачилгаар стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын төрийн эзэмшлийн хувь, хэмжээг тогтоох. <u>Төрийн эзэмшлийн хувь хэмжээ</u> нь тухайн үйлдвэрийн хувьцааны 34 хувиас хэтэрч болохгүй. (эцсийн найруулгын 8.1.7 дахь заалт)	8.1.Ашигт малтмалын асуудлаар Улсын Их Хурал дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ: 8.1.7.Засгийн газрын өргөн мэдүүлснээр, эсхүл өөрийн санаачилгаар стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын <u>төрийн эзэмшлийн хувь, хэмжээг</u> улсын нөөцийн нэгдсэн бүртгэлд бүртгүүлсэн эрдэс баялгийн хэмжээ, энэ хуулийн 5.5, 5.6-д заасан хэмжээг харгалзан тогтоох.
--	--	--	--

Ийнхүү батлагдсан Ашигт малтмалын тухай хуулийн эцсийн найруулгыг УИХ-д танилцуулсны дараа найруулга, үг хэллэг, дэс дараалал, бүтцийн чанартай олон засвар, өөрчлөлтийг хийсний улмаас хууль тогтоогчдын эцэслэн баталсан агуулгад өөрчлөлт орсон байсныг Монгол Улсын Үндсэн хуулийн цэц тогтоосон. Энэ талаар Монгол Улсын Үндсэн хуулийн цэцийн 2007 оны 3 дугаар сарын 02-ны өдрийн “Улсын Их Хурлын дарга Ц.Нямдорж Монгол Улсын Үндсэн хуулийн холбогдох заалтыг зөрчсөн эсэх тухай маргааныг хянан шийдвэрлэсэн тухай” 03 дугаартай дүгнэлт⁷ бий. Үүнийг холбогдох албан тушаалтнууд болон мэргэжлийн хуульчид мөн адил судалсан байхад илүүдэхгүй юм.

“Төрийн мэдээлэл”-д нийтлэгдсэн эцсийн найруулгын 8.1.7 дахь заалтад “төрийн эзэмшлийн хувь, хэмжээ” гэсэн нэр томъёо дурдагдаж, мөн хуулийн 5.5, 5.6 дахь хэсгийг иш татсанаас дараах дүгнэлт гарч байна. Үүнд:

- Ашигт малтмалын тухай хуулийн 5.4-т заасан “төрийн оролцоо” гэх ойлголт нь хувь, хувьцаа эзэмшихээс өргөн хүрээний ойлголт бөгөөд УИХ-аас тогтоох оролцоо нь улсын төсвийн хөрөнгөөр эрэл, хайгуул хийж нөөцийг нь тогтоосон ордыг **зөвхөн хамтран ашиглах буюу хамтарсан компанийн хувьцаа эзэмших** тохиолдолд л хамаатай;
- Харин тусгай зөвшөөрлийг хувийн хэвшлээс төрийн мэдэлд шилжүүлэх талаар хуульд заасан “50 хүртэл хувь” гэсэн тоон үзүүлэлтээс давуулж хийсэн хэлэлцээрийн дагуу төрийн оролцоог хангасан тохиолдолд УИХ-д эл асуудлыг өргөн мэдүүлж хэлэлцүүлэн, тусгайлсан шийдвэр гаргуулах талаар хуулийн ямар нэгэн зохицуулалт үгүй юм.

⁷ Монгол Улсын Үндсэн хуулийн цэцийн 2007 оны “Улсын Их Хурлын дарга Ц.Нямдорж Монгол Улсын Үндсэн хуулийн холбогдох заалтыг зөрчсөн эсэх тухай маргааныг хянан шийдвэрлэсэн тухай” 03 дугаартай дүгнэлтийн ҮНДЭСЛЭЛ хэсэг:

“1. Улсын Их Хурлын чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар ... 2006 оны 7 дугаар сарын 08-ны өдөр 83.7 хувийн саналаар баталж, 2006 оны 7 дугаар сарын 20-ны өдөр эцсийн найруулгыг Улсын Их Хуралд танилцуулсан Ашигт малтмалын тухай хуульд 2006 оны 8 дугаар сарын 05-ны өдөр тус тус агуулга, бодлого, зарчмын болон найруулга, үг хэллэг, дараалал, бүтцийн чанартай олон тооны засвар, өөрчлөлтийг Улсын Их Хурлын дарга Ц.Нямдорж хийсэн нь Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны тэмдэглэл болон эдгээр хуулийн хувийн хэрэг дэх баримтууд, бусад нотлох баримтаар нотлогдож байна.”

УИХ-ын 2007 оны 27 дугаар тогтоолоор Тавантолгой ордыг стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордод хамааруулахад ордыг нэр бүхий 3 компанийн тусгай зөвшөөрлийн нөөц тооцсон талбайгаар тогтоосон байна.

Улсын Их Хурлын 2007 оны 27 дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралтаас:

д/д		Ашигт малтмалын төрөл	Байршил	Тайлбар
1.	Тавантолгой	Чулуун нүүрс	Өмнөговь, Цогтцэций	Тавантолгой ХК, Энержиресорс ХХК, Дайцуки ХХК-ийн эзэмшиж байгаа тусгай зөвшөөрлийн хэмжээнд нөөц тооцсон талбайг хамааруулна.

Дахин сануулахад, Тавантолгой орд нь улсын төсвийн хөрөнгөөр эрэл, хайгуул хийж нөөцийг нь тогтоосон ашигт малтмалын орд тул төрийн оролцоо 50 хүртэл хувь байж болох ба төр энэ ордыг хувийн хэвшилтэй хамтран ашиглах асуудлаар УИХ-д тогтоолын төсөл өргөн мэдүүлэх тохиолдолд эзэмшлийн хэмжээ нь 50 хувиас хэтэрч болохгүй хуулийн зохицуулалттай байв.

Иймээс эдгээр 3 компанийн нэг болох “Энержи ресурс” ХХК-тай 2007 оны 5 дугаар сард эхлүүлсэн хэлэлцээрийн үр дүнд М.Энхболдын Засгийн газраас УИХ-аас өгсөн үүргийн дагуу **“эхний ээлжинд”** өргөн мэдүүлсэн санал бол тус компанийн 50 хувийг төр эзэмших, 36 хувьд нь гадаадын хөрөнгө оруулагч татах, 14 хувийг тусгай зөвшөөрлийг эзэмшиж хөрөнгө оруулалт хийж ирсэн хувийн хэвшилд эзэмшүүлэн ордыг **хамтран ашиглах** нөхцөл бүхий хөрөнгө оруулалтын гэрээ байгуулах байв. **Баримт 9**

Ийнхүү өргөн мэдүүлсэн УИХ-ын тогтоолын төслийн үндэслэлд Ашигт малтмалын тухай хуулийн 29.4 дэх хэсэг буюу 100.0 сая америк доллароос дээш дүнтэй хөрөнгө оруулалтын гэрээг УИХ-аар хэлэлцэн батлах хуулийн зохицуулалтыг үндэслэсэн байна.

Харин манай Засгийн газрын тухайд гэвэл Тавантолгойн орд газрыг хувийн хэвшилтэй **хамтран ашиглахгүй** байх чиглэлийг баримтлан, тус орд газрын 94 хувийг төрд шилжүүлэн авах гэрээ, хэлцлийг байгуулсан. Өөрөөр хэлбэл, манай Засгийн газар Ашигт малтмалын тухай хуулийн 5.4 дэх хэсэгт заасан 50 хүртэлх хувийг шилжүүлэн авч хувийн хэвшилтэй хамтарсан компани байгуулахаас татгалзаж, зарчмын хувьд огт өөр шийдлээр Тавантолгойн ордын 94 хувийг төрийн мэдэлд шилжүүлэн авч чадсан. Уг шийдлийг УИХ-д өргөн мэдүүлэх ёстой байсан, ингэж мэдүүлээгүй нь Ашигт малтмалын тухай хуулийн хуулийн 8.1.7, 9.1.5 дахь заалт зөрчигдсөн гэж үзэх эрх зүйн үндэслэлгүй юм.

1.2.1. Хувийн хэвшилтэй хамтарч хувьцаа эзэмших хувилбараас татгалзаж тусгай зөвшөөрөл шилжүүлж авах хувилбарыг сонгосон тухай

Энэ тухай ярихын өмнө “Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх тухай” гэрээний дагуу хувийн хэвшилд байсан 6 тусгай зөвшөөрлөөс 5 тусгай зөвшөөрлийг төрд шилжүүлэн авсан тул хуулийн ойлголтоор “гэрээний зүйл” гэж нэрлэгддэг “тусгай зөвшөөрөл” гэх эрх зүй-эдийн засгийн ойлголтын талаар товч дурдах нь зүйтэй юм.

Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын орд гэх хуулийн ойлголт бий болж, Тавантолгой ордыг стратегийн ордод хамааруулахаас өмнө тус ордод хувийн хэвшлийн аж ахуйн нэгж тусгай зөвшөөрөл эзэмшиж хөрөнгө оруулалт хийсэн байв. Тухайн үед хуульд заасан шаардлагыг хангасан өргөдөл гаргаж эхний ээлжинд бүртгүүлсэн этгээдэд хайгуулын лицензийг олгодог⁸, тухайн лицензээр олгогдсон талбайгаа буцаан өгсөн тохиолдолд уг талбайд өргөдөл гаргаснаар шинээр лиценз олгодог зохицуулалттай байв.⁹

Тухайн үед мөрдөж байсан 1997 оны Ашигт малтмалын тухай хуульд улсын төсвөөр хайгуул хийсэн, нөөц тогтоосон талбайд хайгуулын болон ашиглалтын лиценз олгохыг хориглосон, хязгаарласан зүйл байгаагүй.

УИХ-ын 2007 оны 27 дугаар тогтоолоор Тавантолгой ордыг стратегийн ач холбогдол бүхий ордод хамааруулах үед “Энержи ресурс” ХХК нь “Таван толгой” нэртэй 11943А, “Таван толгой-1” нэртэй 11956А тоот, “Бор толгой” нэртэй 11953А, “Бор тээг-1” нэртэй 11954А, “Шар тээг” нэртэй 11955А, Ухаа худаг нэртэй 11952А дугаартай ашигт малтмалын ашиглалтын нийт 6 тусгай зөвшөөрөл эзэмшиж байж. Тус компаниас гадна Тавантолгойн бүлэг орд газарт орон нутгийн гэгддэг “Тавантолгой” ХК болон “Дайцуки” ХХК тусгай зөвшөөрөл эзэмшиж байж. Эдгээр гурван компанийн эзэмшилд байсан тусгай зөвшөөрлийн хэмжээ хүрээнд Тавантолгой ордыг стратегийн ордод хууль тогтоогч хамааруулсан байна.

Иймд улсын төсвийн хөрөнгөөр эрэл хайгуул хийсэн талбайд хувийн хэвшилд лиценз олгох ёсгүй байсан гэж ОАЭ-д дүгнэсэн нь эрх зүйн үндэслэлгүй юм. ОАЭ-ийн 2 дугаар бүлгийн төгсгөлд 1999 онд Тавантолгой орд газарт нийт 72052 га бүхий хайгуулын

⁸ 1997 оны Ашигт малтмалын тухай хуулиас:

14 дүгээр зүйл. Хайгуулын лиценз олгох

1. Тухайн талбайд хайгуулын лиценз авах тухай энэ хуулиар тавигдах шаардлагыг хангасан өргөдөл гаргаж эхний ээлжинд бүртгүүлсэн этгээдэд хайгуулын лицензийг олгоно.

⁹ 1997 оны Ашигт малтмалын тухай хуулиас:

44 дүгээр зүйл. Лиценз бүрмөсөн дуусгавар болох үндэслэлүүд

1. Лиценз дараахь тохиолдолд бүрмөсөн дуусгавар болно:

2/лиценз эзэмшигч нь энэ хуулийн 46 дугаар зүйлд заасны дагуу лицензээр олгогдсон талбайгаа бүхэлд нь хүлээлгэж өгсөн;

4. Лиценз дуусгавар болоход түүнийг эзэмшиж байсан этгээд тухайн лицензийн гэрчилгээг Геологи, уул уурхайн кадастрын албанд буцааж өгөх ба уг талбайд энэ хуульд заасны дагуу шинээр лиценз олгож болно.

46 дугаар зүйл. Лицензээр олгогдсон талбайг бүхэлд нь буцааж хүлээлгэн өгөх

1. Лиценз эзэмшигч нь Геологи, уул уурхайн кадастрын албаны баталсан загварын дагуу өргөдөл гаргаж, энэ зүйлд заасны дагуу бүртгүүлсний үндсэн дээр лицензээр олгогдсон талбайг бүхэлд нь буцааж хүлээлгэн өгч болно.

1900Х болон 1901Х хайгуулын тусгай зөвшөөрлийг хүссэн өргөдөлд 1997 оны Ашигт малтмалын тухай хуулийн дагуу холбогдох баримтыг бүрдүүлж авсан болохыг дурдсаныг харсан ч хайгуулын тусгай зөвшөөрлийг энэ компани нь тухайн үед хүчин төгөлдөр байсан хууль журмын дагуу авч эзэмшиж байсан аж.

УИХ-ын Эдийн засгийн байнгын хорооны даалгавраар Үндэсний аудитын газраас “Энержи ресурс” ХХК-ийн эзэмшиж байсан болон одоо эзэмшиж байгаа тусгай зөвшөөрлийн олголт, шилжилт хөдөлгөөнийг 1999 оноос хойших цаг хугацааг хамруулан шалгаад хуулийн дагуу олгосон байна гэх дүгнэлтийг гаргаж байжээ. **Баримт 10**

Дашрамд хэлэхэд, эрдэс баялгийн салбарын эрэл хайгуул, үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаанд үлэмж их хөрөнгө оруулалт шаардагддаг. Мөчлөг дагасан эрсдэл нь ч дэндүү их. Тиймээс төр нь геологийн тойм судалгаа, урьдчилсан эрэл хайгуулыг төсвийн хөрөнгөөр хийж, илэрцүүдийг нь бүртгэн, ерөнхий зураглалыг нь гаргадаг. Хэтийн төлөвтөө ашигтай байж болох хэсгийг нь тодорхойлж өгөөд, их хэмжээний зардал шаардагддаг нарийвчилсан хайгуул, өрөмдлөгийг хувийн хөрөнгөөр хийлгэхээр талбайг танилцуулж, сурталчилдаг, лиценз олгодог. Ийм байдлаар хайгуулын шатанд хувийн хэвшилд эрэл хайгуулын зардал, эрсдэлийг үүрүүлэх практик нь дэлхийд түгээмэл юм.

Нөөцийг тооцлоо, тогтоолоо гээд асуудал дуусахгүй. Нөөцийг дахин нарийвчилж, техник, технологийн судалгаа хийж шийдэл гаргах, эдийн засгийн параметруудийг нь тодорхойлж эдийн засгийн эргэлтэд оруулахад шаардлагатай уурхай, үйлдвэр, цахилгаан станц, зам харгуй, сум суурин, хот хороолол гээд урт хугацааны бүтээн байгуулалт хийхэд үлэмж их хөрөнгө оруулалт шаардагдана. Үүнийг иргэдийнхээ төлсөн татвараар голлон бүрддэг улсын төсвийн хөрөнгөөр хийх боломж бололцоо тэр бүр үгүй. Тэгээд ч эцсийн үр дүн нь тодорхойгүй, эрсдэл бүхий зардлыг төр үүрээд байх нь зөв биш. Харин хөрөнгө оруулалтыг нь дэмжин, бүтээн байгуулалтыг нь шуурхай хийлгээд, ажиллаад эхэлмэгц нь борлуулалтаас нь нөөц ашигласны төлбөр авах нь эрдэс баялгийн салбар дах төрийн оролцооны хамгийн оновчтой жишиг гэдэг нь амьдрал практикаар нотлогдож байна.

Байгалийн баялагтай улс орон бүхэн түүнийгээ эдийн засгийн эргэлтэд оруулж, гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулалт татах замаар худалдааны эргэлтээ тэлж, татварын эх үүсвэрээ нэмэгдүүлэх, тэр хэрээр баялгийн өгөөжөө хүртэн хуримтлал үүсгэхийн төлөө байдаг. Тийм хэдий ч, энэ ажлыг хийх улсын төсвийн хөрөнгө тэр бүр хүрэлцдэггүй. Улсын төсвийн эх үүсвэрээр Тавантолгой ордыг төр дангаараа хөгжүүлээд явах боломж байгаагүй учраас 1994 онд Засгийн газраас “Тавантолгой” ХК-ийн 49 хувийг хувьчилж, 1999 онд УИХ-аас төрийн өмчийн 51 хувиа орон нутгийн өмчид шилжүүлэх шийдвэр гаргасан байдаг.¹⁰

Монголын төр Тавантолгойн орд газрыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах үүднээс гадаадын хөрөнгө оруулалтыг татах зорилт аль 1996 оноос хойш Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрт тусгаж байсан байдаг.¹¹ Гэвч далайд гарцгүй, Монголын говь

¹⁰ Засгийн газрын өмч хувьчлалын комиссын 1994 оны 12 дугаар сарын 05-ны өдрийн 42 дугаар тогтоолоор “Тавантолгой” ХК-ийн 49 хувийг хувьчилж төрийн өмч давамгайлсан хуулийн этгээд болгосон ба УИХ-ын 1999 оны 5 дугаар сарын 13-ны өдрийн “Аймаг, нийслэлийн өмчлөлд эд хөрөнгө шилжүүлэх тухай” 29 дүгээр тогтоолоор 51 хувийн хувьцааг орон нутгийн өмчид шилжүүлсэн.

¹¹ УИХ-ын 1996 оны 11 дүгээр сарын 01-ний өдрийн 61 дүгээр тогтоолоор баталсан Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрөөс: “Тавантолгойн коксжих нүүрсний орд газрыг ашиглах асуудлыг боловсруулж, сонирхогч гадаад орнуудад санал болгоно.”

нутгийн хоосон талд орших дэд бүтэц, зам харгүй байхгүй, цахилгаан эрчим хүчинд холбогдоогүй, хил гааль нь улирлын чанартай цөөн хоног онгойгоод хаадаг, улсын нийслэлээс олон зуун км алслагдсан байршилд эрсдэл гаргаад хөрөнгө оруулах хөрөнгө оруулагч орж ирэхгүй байсан нь үнэн. 1996 онд АНУ-ын Магма коппер, 1998 онд Австралийн Би Эйч Пи Биллитон Тавантолгой ордын тусгай зөвшөөрлийг авсан ч дэд бүтэц байхгүй, эдийн засгийн үр өгөөжгүй гэж үзээд тусгай зөвшөөрлөө буцааж өгөөд гарсан байв. Ийнхүү лицензээр олгогдсон талбайгаа “ВНР минералс” ХХК бүхэлд нь буцаан хүлээлгэн өгсөн болохыг “Үндэсний эрх” сонины 1999 оны 1 дүгээр 15-ны өдрийн дугаарт Ашигт малтмал, газрын тосны Хэрэг эрхлэх газар (“АМГТХЭГ”)–ын Геологи, уул уурхайн кадастрын газраас албан ёсоор мэдээлснээр тус талбайд өргөдөл гаргасан хэн бүхэн тусгай зөвшөөрөл авах боломж нээгдсэн ч 10 сарын хугацаанд хэн ч сонирхож өргөдөл гаргаагүй байна. **Баримт 11**

Шинэ мянганы эхээр Хятадын гангийн үйлдвэрлэл нэмэгдэхийн хэрээр тус улс гаднаас коксжих нүүрс их хэмжээгээр авах шаардлагатай болж, улмаар коксжих нүүрсний нөөц ихтэй Австрали, Индонези, Орос гэх улс орнууд Хятад руу нүүрс экспортолж эхлэв. Нааштай энэ хандлагыг дагаад манай улсын өмнөд бүсийн Тавантолгой орд эдийн засгийн эргэлтэд орох нөхцөл бүрэлдэж эхэлсэн. Орон нутгийн “Тавантолгой” ХК 2004 онд л анх удаа нүүрс экспортлох гэрээ байгуулж, энэ чиглэлийн замыг анх нээж байсан байна.¹²

2007 онд М.Энхболдын Засгийн газраас анх “Энержи ресурс” ХХК-тай хэлэлцээ хийж эхэлсэн байдаг. **Баримт 12** Хоёр сарын хугацаанд хэлэлцээ хийсний үр дүнд ийм тохиролцоонд хүрчээ. Үүнд: Тавантолгой ордын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчийн хувьцааны 50 хувийг буюу хуульд заасан дээд хэмжээгээр төр эзэмших, 36 хувьд нь гадаадын хөрөнгө оруулагч татах, 14 хувийг хувийн хэвшилд эзэмшүүлэх тохиролцоог тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчтэй тохиролцоод байсан. Ашигт малтмалын тухай хуулийн 5.4-т заасан тооны хязгаарын хүрээнд энэ бол тун боломжийн хувилбар болсон байв.

Баримт 13

Гэхдээ миний бие 2007 оны 11 дүгээр сард Ерөнхий сайдаар томилогдсоны дараа төрийн хувь хэмжээг дээрх хязгаараас нэмэгдүүлж, Тавантолгойн ордыг төрийн мэдэлд бүхэлд нь авах, үүний үндсэн дээр гадаадын хөрөнгө оруулагчтай төр дангаараа харилцах боломжтой болохыг манай Засгийн газар зорьсон. Иймээс өмнөх Засгийн газраас өргөн мэдүүлээд байсан “50+36+14” гэх хувилбар бүхий УИХ-ын тогтоолын төслийг 2007 оны 11 дүгээр сарын 27-ны өдрийн 1/202 тоот албан бичгээр татсан. Энэхүү албан бичгийг УИХ-ын 2007 оны 11 дүгээр сарын 30-ны өдрийн чуулганы хуралдаанд УИХ-ын дарга Д.Лүндээжанцан уншиж сонсгосон байна. **Баримт 14**

УИХ-ын 2007 оны 12 дугаар сарын 13-ны өдрийн чуулганаар манай Засгийн газар бүрэн бүрэлдэхүүнээрээ томилогдсоноор Засгийн газрын тэргүүний хувьд хэрэгжүүлэхээр зорьсон “Таван төгөлдөршил” бодлогоо УИХ-ын чуулганы нэгдсэн хуралдаанд танилцуулж байв. Ингэхдээ Засгийн газрынхаа чиг хандлагыг тайлбарлахын зэрэгцээ

УИХ-ын 2000 оны 33 дугаар тогтоолоор баталсан Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрөөс:

- Таван толгой, Оюу толгой, Цагаан суварга, Асгатын болон бусад томоохон ордыг ашиглах дэд бүтцийг байгуулах ажлыг олон талын оролцоотойгоор шийдвэрлэнэ.

¹² <https://www.tavantolgoi.mn/ordiin-tuhai>

хувийн хэвшилд тухайлан талархлаа илэрхийлэв. **Баримт 15** Учир нь, Тавантолгойн орд газрыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах гэхээр зах зээл нь бүрдээгүй тул хэрхэн ашиглах нь ч тодорхойгүй байсан тэр цаг үед дотоодын аж ахуйн нэгжүүд тусгай зөвшөөрлөө гаднынханд алдчихалгүй 2007 онтой залгасан нь Монгол түмний зол гэлтэй.

2007 он хүртэл манай дотоодын хувийн хэвшлийн аж ахуйн нэгжүүд тусгай зөвшөөрлийн төлбөр төлөхөөс гадна энэ том бүлэг ордыг ашиглалтад оруулах бэлтгэл хангаж судалгаа, шинжилгээний ажилд багагүй хөрөнгө зарцуулсан аж. Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Тавдугаар зүйлийн 2-т “Төр нь нийтийн болон хувийн өмчийн аливаа хэлбэрийг хүлээн зөвшөөрч, өмчлөгчийн эрхийг хуулиар хамгаална” гэж тунхагласан. “Энержи ресурс” ХХК-ийн мэдэлд байсан ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл гэдэг нэг талаас тухайн орд дээр үйл ажиллагаа явуулах эрхийг төрөөс олгож буй албан ёсны баримт бичиг. Нөгөө талаас Иргэний хууль, нягтлан бодох бүртгэлийн ойлголтоор ч эдийн бус баялаг буюу өмч хөрөнгө юм.

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Арван зургадугаар зүйлийн 3-т “хөдлөх, үл хөдлөх хөрөнгө шударгаар олж авах, эзэмших, өмчлөх, өв залгамжлуулах эрхтэй. Хувийн өмчийг хууль бусаар хураах, дайчлан авахыг хориглоно. Төр, түүний эрх бүхий байгууллага нь нийгмийн зайлшгүй хэрэгцээг үндэслэн хувийн өмчийн эд хөрөнгийг дайчлан авбал нөхөх олговор, үнийг төлнө” гэж заасан тул тусгай зөвшөөрлийн төлбөрөө төлөөд, түүнийхээ хүрээнд хөрөнгө оруулаад явж байсан хувийн хэвшлийн аж ахуйн нэгжээс тусгай зөвшөөрлийг хураагаад авч болохгүй, хэрэв ингэвэл Үндсэн хууль зөрчсөн үйлдэл болох нь дамжиггүй.

Хэлэлцээний үед нөхөн олговор авах асуудал хөндөгдсөн ч, хувийн хэвслээс Тавантолгойн орд газарт оруулсан хөрөнгө оруулалт, төлсөн төлбөрийг нь нөхөн олгох төсөв санхүүгийн боломж Засгийн газарт байсангүй.

Тавантолгой орд газрыг төр дангаар шийдвэрлэх нөхцөл, боломжийг бий болгох нь манай Засгийн газрын зорилт байсан хэдий ч, хувийн өмчид халдаж болохгүй Үндсэн хуулийн зарчмын хүрээнд орд газрын ашиглалтын лицензийг эзэмшигчтэй хэлэлцэн зөвшилцөж, аль нэг талыг хохирохгүйгээр тохиролцоонд хүрэх зорилготой яриа хэлэлцээрийг эхлүүлэх гэж буйгаа миний бие УИХ-ын индэр дээрээс мэдэгдсэн.

Монгол Улсын Ерөнхий сайд С.Баяр: “...Зах зээлд шилжсэний дараагаар лицензийг нь авсан “Би Эйч Пи Биллитон” компани ашиг орлого олохгүй нь гэж үзээд лицензээ буцаагаад гараад явсан. Харин уг ордын гол лицензийг манай үндэсний хэд хэдэн компаниудаас бүрдсэн консорциум аваад найдвартай хадгалсан төдийгүй, тодорхой хэмжээний хөрөнгө оруулалт хийж, техник эдийн засгийн үндэслэлүүдийг боловсруулсаар ирсэн байна. Ард түмний баялгийг алдаж асгалгүй, үрэн таран болголгүй, харийнханд ашигтай, улсдаа гарзтай байдлаар зарж үрэлгүй хадгалж ирсэн үндэсний компаниуд, “Энержи ресурс” консорциумынханд Монголын төр ч, ард түмэн ч талархах нь зүй ёсны хэрэг юм.

... Тавантолгойн хувьд энэ ордыг хэнээр, хэзээ, хэрхэн ашиглуулах асуудлыг төр дангаараа эзэмшиж байж, хийх нь зүйтэй гэж үзэж байна. Төр энэ ордыг илрүүлэх, судлах ажилд их хөрөнгө, олон жилийн хөдөлмөрөө зориулсан учир ингэх ёс суртахууны эрхтэй гэж бодож байна. Өдгөө бизнесээс гадна нийт үндэстний эрх ашиг, аюулгүй байдалтай холбогдсон том асуудлыг энэ орд өөртөө агуулах болсон учир Тавантолгойн бүлэг ордыг төр дангаараа эзэмшиж, хөрөнгө оруулагч компанийг төр сонгон, төрийн нэрийн өмнөөс хэлэлцээ хийх нь зүйтэй гэж Засгийн газар үзэж байна.

Гэхдээ Засгийн газар бол феодалын хөрөнгө хураагч биш, албадан нэгдэлжүүлэгч бишээ. Монголын төр иргэдийнхээ хөрөнгөд халдаж байсан гашуун туршлагаа давтах эрхгүй гэдгийг ойлгож байна. Хэний ч, түүний дотор хувийн өмчид хэн ч халдаж болохгүйг Үндсэн хуульд тов тодорхой заасан байдаг. Иймээс Тавантолгойн орд газрын ашиглалтын лицензийг эзэмшиж байгаа компаниудтай хэлэлцэн зөвшилцөж, аль ч тал хохирохгүйгээр тохиролцоонд хүрэх зорилготой яриа хэлэлцээрийг эхлүүлэх гэж байна.

Нийтийн, нэгэн үндэстний эрх ашгийн төлөө ийм алхам хийхээр шийдсэнийг Монголын ард түмэн, мөн гадаадын хөрөнгө оруулагчид зөвөөр ойлгоно, дэмжинэ гэдэгт найдаж байна.”

УИХ-ын чуулган, 2007.12.13-ны өдрийн хуралдааны тэмдэглэл

Хэрэв Тавантолгой ордын тусгай зөвшөөрлийг гадаадын корпорац, байгууллага авчихсан байсан бол хэдий бид стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын орд гэж тодорхойлсон байгаад ч дотоодын аж ахуйн нэгжүүд шиг хуульд заасан хувиас илүү хэмжээний хувь оролцоог төрийн мэдэлд авч чадахгүй байсан нь тодорхой. Гадаадын хөрөнгө оруулагчдын тусгай зөвшөөрлийг нь цуцалсны дараа олон улсын арбитр, шүүхийн өмнө Монгол Улсын Засгийн газар дуудагдаж, өр төлбөрт орсон гашуун түүх ч бий гэдгийг ямагт санах хэрэгтэй.

1.2.2. Стратегийн орд газрын төрийн мэдлийн хувийг 51-ээс дээш байлгах талаар Улсын Их Хурлын бодлого, шийдвэрт нийцүүлэн Засгийн газар хэлэлцээ хийж, гэрээ байгуулсан тухай

Тухайн үед Ашигт малтмалын тухай хуульд заасан 50 хувийн хязгаарыг нэмэгдүүлэх санал улс төрийн хүрээнд яригдаж байсан ч эл санал нь хуулийн заалт болж батлагдаагүй юм.

Хэдий тийм ч УИХ-ын 2007 оны 11 дүгээр сарын 29-ний өдрийн “Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2008 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэл батлах тухай” 87 дугаар тогтоол, УИХ-ын 2008 оны 01 дүгээр сарын 31-ний өдрийн “Монгол Улсын мянганы хөгжлийн зорилтод суурилсан үндэсний хөгжлийн цогц бодлого батлах тухай” 12 дугаар тогтоол зэрэг Засгийн газраас Тавантолгой ордын талаар “Энержи ресурс” ХХК-тай шинээр хэлэлцээ хийж, гэрээ байгуулахдаа баримтлах үүрэг, чиглэл болсон баримт бичиг байв.

УИХ-ын дээрх тогтоол, түүнийг хэрэгжүүлэхтэй холбоотой Монгол Улсын Ерөнхийлөгчөөс өгсөн чиглэл зэрэг нь эрэмбийн хувьд хуулиас доогуур хүчин чадалтай хэдий ч Засгийн газрын хувьд заавал хэрэгжүүлэх үүрэг ногдуулсан төрийн бодлогын эрх зүйн баримтууд мөн юм. Тиймээс манай Засгийн газар нь дээрх баримтыг удирдлага болгон **“төрийн мэдлийн хувийг 51-ээс дээш байлгах”** бодлого баримталж, лиценз эзэмшигчтэй яриа хэлэлцээ хийсэн болно.

Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2008 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэл

“Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг хөгжүүлэх үндсэн чиглэл” бол Монгол Улсын Үндсэн хуульд тухайлан зааснаар УИХ тодорхойлж, Засгийн газар биелүүлэх үүрэгтэй төрийн бодлогын үндсэн баримт бичиг. Тухайн үеийн хуулиар үндсэн чиглэлийг жил бүр УИХ баталж, түүнийг хэрэгжүүлэх үүргийг Засгийн газар хүлээдэг байлаа (одоо 5 жилээр баталдаг болсон юм билээ).

Монгол Улсын Үндсэн хууль¹³ төдийгүй 2008 оны үед мөрдөгдөж байсан Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн¹⁴ 8 дугаар зүйлийн 3 дахь хэсэг,¹⁵ 23 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 2 дахь заалт,¹⁶ 26 дугаар зүйлийн 7 дахь хэсэгт¹⁷ тус тус заасны дагуу улсын эдийн засаг, нийгмийг хөгжүүлэх үндсэн чиглэлд тухайн жилд хэрэгжүүлэх эдийн засаг, нийгмийн үндсэн арга хэмжээг тусгаж, түүнд зааснаар Засгийн газар дотоод, гадаад бодлогоо тодорхойлох үүрэгтэй юм.

Үндсэн чиглэл нь тухайн үеийн тодорхойлолтоор Монгол Улсын үндэсний хөгжлийн үзэл баримтлал, хөгжлийн стратеги, хөтөлбөр, Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд тухайн жилд төрөөс баримтлах бодлогыг тодорхойлсон эрх зүйн үр дагавар бүхий баримт бичиг юм.¹⁸

¹³ Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Хорин тавдугаар зүйлээс:

“1. Улсын Их Хурал төрийн дотоод, гадаад бодлогын аль ч асуудлыг санаачлан хэлэлцэж болох бөгөөд дараахь асуудлыг өөрийн онцгой бүрэн эрхэд хадгалж шийдвэрлэнэ:

7/ төрийн санхүү, зээл, албан татвар, мөнгөний бодлого, улсын эдийн засаг, нийгмийн хөгжлийн **үндсэн чиглэлийг** тодорхойлж, Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөр, улсын төсөв, түүний гүйцэтгэлийн тайланг батлах;”

¹⁴ Төрийн мэдээлэл 1993, №3.

¹⁵ Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулиас:

“8 дугаар зүйл. Эдийн засгийн хөгжил, шинжлэх ухаан, технологийн нэгдсэн бодлого боловсруулж хэрэгжүүлэх талаархи Засгийн газрын бүрэн эрх...

3. Үндсэн чиглэл, улсын төсөв, зээл, санхүүгийн төлөвлөгөөний биелэлтийг хангах ажлыг төрийн захиргааны төв болон нутгийн захиргааны байгууллагаар дамжуулан зохион байгуулна”

¹⁶ Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулиас:

“23 дугаар зүйл. Ерөнхий сайдын бүрэн эрх

1. Ерөнхий сайд Үндсэн хуулийн дөчин нэгдүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасан ёсоор Засгийн газрыг удирдаж, төрийн хууль биелүүлэх ажлыг Улсын Их Хурлын өмнө хариуцна. Түүний дотор:

2) хууль болон Улсын Их Хурлаас баталсан Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөр, **үндсэн чиглэлийн** дагуу Засгийн газрын дотоод, гадаад бодлогыг тодорхойлно;”

¹⁷ Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн 26 дугаар зүйлийн 7 дахь хэсэг: “... Эдийн засаг, нийгмийн хөгжлийн **үндсэн чиглэлд** хөгжлийн бодлого, зорилт, хүрэх түвшин, шалгуур үзүүлэлт, тухайн жилд хэрэгжүүлэх эдийн засаг, нийгмийн томоохон арга хэмжээг тусгана.” /Энэ хэсгийн 3 дахь өгүүлбэрийг 2005 оны 11 дүгээр сарын 10-ны өдрийн хуулиар өөрчлөн найруулсан/”

¹⁸ Төрийн мэдээлэл 2004, №4, УИХ-ын 2004 оны 02 дугаар тогтоол, “Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг хөгжүүлэх үндсэн чиглэлийг боловсруулах, батлуулах, түүний хэрэгжилтийг хангахад баримтлах журам”-ын 1.2.

Намайг Ерөнхий сайдаар томилогдсоны дараахан 2007 оны 11 дүгээр сарын 29-ний өдрийн УИХ-ын 87 дугаар тогтоолоор “Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2008 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэл” батлагдсан нь миний хувьд хэрэгжүүлэх анхны жилийн үндсэн чиглэл болов.

“Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2008 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэл”-ээс:

Хоёр. Бодит салбарын бодлого	
Зорилт 3. Хувийн хэвшлийн хөгжлийг эдийн засгийн бүхий л хөшүүргээр дэмжих, шинжлэх ухаан техникийн дэвшлийг үйлдвэрт нэвтрүүлэх замаар шинэ технологид суурилсан үйлдвэрлэл, бүтээгдэхүүний хэмжээг нэмэгдүүлнэ.	
19.	Таван толгойн нүүрсийг ашиглах нөхцөлийг бүрдүүлэх

Монгол Улсын Ерөнхийлөгч дээрх 2008 оны үндсэн чиглэлийн төслийг хэлэлцэхтэй холбоотойгоор УИХ-ын чуулганы хуралдаанд хэлсэн үгэндээ “улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийж, нөөцийг нь тогтоосон стратегийн ач холбогдол бүхий орд газруудын 51-ээс дээш хувийг төр эзэмших асуудлыг лиценз эзэмшигчидтэй байгуулах гэрээгээр тохирох” талаар тодорхой чиглэлийг өгсөн нь ч буй. **Баримт 16**

Иймээс Засгийн газар Тавантолгой ордын лиценз эзэмшигчтэй тусгай зөвшөөрлийг шилжүүлэн авах хэлэлцээг эхлүүлж, улмаар үндсэн чиглэлийн 19 дэх зорилтыг хэрэгжүүлэх эхний алхам болгон Тавантолгой чулуун нүүрсний орд газрыг төр давамгайлан эзэмших, ашиглах талаар тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчтэй хэлэлцээ хийж тохиролцохоор, дараагийн ээлжинд олон улсын нээлттэй сонгон шалгаруулалт явуулан стратегийн хөрөнгө оруулагчийг сонгохоор заасан нь Засгийн газрын 2008 оны 02 дугаар сарын 06-ны өдрийн 41 дүгээр тогтоолд бий. **Баримт 17, 18**

“Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2008 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэлийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөө”

19	Таван толгойн нүүрсийг ашиглах нөхцөлийг бүрдүүлэх
19.1	Тавантолгойн орд газарт байгаа нүүрсний нөөцийг дэлхийн жишигт нийцэх аргаар зах зээлд гаргах
19.1.1	Таван толгойн орд газрын тусгай зөвшөөрлийг төрийн мэдэлд шилжүүлж ордыг ашиглах нөхцөлийг бүрдүүлэх
19.1.1.1	Тавантолгойн орд газрыг төр давамгайлан эзэмших, ашиглах талаар гэрээ хэлэлцээр байгуулах ерөнхий нөхцөл журмыг гаргах
19.1.1.2.	Тавантолгойн орд газрын ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг эзэмшиж байгаа компаниудтай хэлэлцэн зөвшилцөж тохиролцоноор төрийн мэдэлд ордыг эзэмших тусгай зөвшөөрлийг шилжүүлэн авах

19.1.1.3	Төр тусгай зөвшөөрлийг шилжүүлэн авсны дараа гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулагч нартай гэрээ хэлэлцээр хийх замаар Тавантолгойн орд газрыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах тодорхой алхмуудыг хийх
19.1.2	Тавантолгойн бүлэг орд газрыг төр дангаараа эзэмшиж хөрөнгө оруулагч компанийг төр сонгон төрийн нэрийн өмнөөс хэлэлцээ хийх
19.1.2.1	Тавантолгойн орд газрыг хамтран эзэмших, ашиглах стратегийн хөрөнгө оруулагчийг олон улсын нээлттэй сонгон шалгаруулалтаар сонгож улмаар стратегийн хөрөнгө оруулагчийг сонгох олон улсын нээлттэй сонгон шалгаруулалтын бэлтгэл ажлыг олон улсын санхүүгийн байгууллагуудын туслалцаатайгаар зохион байгуулах чиглэлээр ажиллах
19.1.2.2	Тавантолгойн ордод Монгол Улсын төрийн баримтлах бодлого төсөл хэрэгжүүлэхэд оролцох хөрөнгө оруулагчдад тавих нөхцөл төр эзэмших хувь хэмжээ дэд бүтэц нийгмийн асуудлуудаар Монголын талын байр суурийг нарийвчлан тогтоож хөрөнгө оруулалтын гэрээг боловсруулахад бусад улс орны туршлага олон улсын байгууллагуудын зөвлөмж саналыг судалсны үндсэн дээр сонгон шалгаруулалт хийх

Манай Засгийн газраас баталсан эл төлөвлөгөөний дагуу “Энержи ресурс” ХХК-аас тусгай зөвшөөрлийг хэлэлцээрийн замаар шилжүүлэн авах нь өмнөх Засгийн газрын өргөн мэдүүлсэн “Монгол Улсын Засгийн газраас “Энержи ресурс” ХХК-тай хамтран Тавантолгой ордыг ашиглах талаар байгуулах хөрөнгө оруулалтын гэрээнээс зарчмын том ялгаатай хувилбар юм.

Тодруулбал, уг төлөвлөгөөний 19.1.1-д зааснаар Засгийн газар эхний ээлжинд Тавантолгой ордын дийлэнх хэсгийг эзэмшилдээ аваад дараа нь мөн төлөвлөгөөний 19.1.2-т зааснаар гадаад, дотоодын стратегийн хөрөнгө оруулагчийг нээлттэй сонгон шалгаруулалтаар сонгож, тэдгээртэй гэрээ хэлэлцээр хийж хөрөнгө оруулалтын гэрээ байгуулах замаар Тавантолгой орд газрыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах бодлого баримталсан.

Засгийн газрын 2008 оны 10 дугаар сарын 28-ны өдрийн хуралдаанд танилцуулснаар төлөвлөгөөний 19.1.1, 19.1.1.1, 19.1.1.2, 19.1.3-т заасан арга хэмжээ бүрэн биелсэн гэж үзээд УИХ-д танилцуулахаар тогтсон байна. **Баримт 19**

Харин гүйцэтгэл нь биелээгүй, хоцорч байгаа, төлөвлөгөөний 19.1.2, 19.1.2.1, 19.1.2.2-т заасан арга хэмжээний хувьд эрх зүйн зохих орчин бүрдэх буюу Ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт орсны дараа ажлаа эхлүүлэх товтой байв. **Баримт 20**

УИХ-д өргөн мэдүүлсэн уг хуулийн төслийг УИХ 2008 оны намрын чуулганаар хэлэлцэн батлахаар санал, дүгнэлт боловсруулах ажлын хэсгийг байгуулан ажиллуулж байсан бөгөөд Тавантолгой, Оюу толгой ордыг хамтран ашиглах зарчим тодорхой болох хүлээлт үүссэн байсан ч 2008 оны 12 дугаар сарын 04-ний өдөр уг төсөл УИХ-аас буцаагдсан юм.

Улмаар төлөвлөгөөний 19.1.2, 19.1.2.1, 19.1.2.2-т заасан үйл ажиллагаа нь 2009 оны үндсэн чиглэлийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөнд “Тавантолгойн нүүрсийг ашиглах хөрөнгө оруулалтын гэрээг сонирхогч талуудтай хамтран байгуулах ажлыг зохион байгуулж, гэрээг Улсын Их Хурлаар батлуулах” хэмээн тусгагдсан. **Баримт 21**

Монгол Улсын мянганы хөгжлийн зорилтод суурилсан үндэсний хөгжлийн цогц бодлого

Монгол Улсын Ерөнхийлөгчөөс 2007 оны 6 дугаар сарын 20-ны өдөр өргөн мэдүүлсэн “Монгол Улсын мянганы хөгжлийн зорилтод суурилсан үндэсний хөгжлийн цогц бодлого”-ын төслийн эхний хэлэлцүүлгийг УИХ 2007 оны 10 дугаар сарын 18-ны өдрөөс хэлэлцэж, 2008 оны 01 дүгээр сарын 31-ний өдрийн 12 дугаар тогтоолоор баталсан.

Баримт 22

Уг бодлогын баримт бичгийн “Аж үйлдвэрийн хөгжлийн бодлого” хэсгийн 2007-2015 онд хэрэгжүүлэх стратегийн зорилт 1-ийг дараах байдлаар томъёолсон байв. Үүнд:

“Стратегийн зорилт 1. Стратегийн орд газруудыг ашиглах, улсын зардлаар геологийн хайгуул хийж, нөөцийг нь тогтоосон стратегийн орд газруудад төрийн мэдлийн хувийг 51-ээс дээш байлгах бодлогыг баримтална”

Түүнчлэн Үндэсний хөгжлийн цогц бодлогын “Улсын төсвийн бодлого” хэсгийн 2007-2021 онд хэрэгжүүлэх стратегийн зорилт 4-т стратегийн ач холбогдол бүхий ордын орлогоос “Эх орны хишиг” хуваарилах талаар дараах заалтыг тусгасан.

“Стратегийн зорилт 4. Төрөөс стратегийн ач холбогдолтой ашигт малтмалын орд газруудыг ашиглан олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн санхүүгийн механизмуудыг хэрэглэн хуримтлал бий болгож, “Монгол Улсыг хөгжүүлэх сан”-д төвлөрүүлж, эдийн засаг, нийгмийн хөгжлийг хурдасгахад зохистой ашиглана. “Ашигт малтмал” үндэсний хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлнэ:

- хөгжлийн гарааны ижил нөхцөл бүрдүүлэх зорилгоор “Монгол Улсыг хөгжүүлэх сан”-д орох орлогын зарим хэсгийг “Эх орны хишиг” хэлбэрээр иргэдэд олгодог журам бий болгож хэрэгжүүлэх.”

Ашигт малтмалын тухай хуулийн 5.4 дэх хэсгийн “50 хүртэл хувь” гэх тооны хязгаараас давсан буюу 51-ээс дээш хувиар Тавантолгой ордод төрийн оролцоог тогтоох ганц боломж нь Тавантолгой ордын тусгай зөвшөөрлийг бүгдийг нь, эсвэл дийлэнх хэсгийг шилжүүлэн авах талаар хэлэлцээ хийж төрийн мэдэлд шилжүүлж авах явдал байв. Үүний дараа Ашигт малтмалын тухай хуулийн 29.4 дэх хэсэгт¹⁹ зааснаар УИХ-д өргөн мэдүүлэх хөрөнгө оруулалтын гэрээг дараагийн шатны стратегийн хөрөнгө оруулагчтай тохиролцох нөхцөл боломж бүрдэхээр байв.

Иймд Монгол Улсын Засгийн газар Тавантолгой ордтой холбоотой асуудлаар Хөрөнгө оруулалтын гэрээ байгуулах, мөн хамтарсан компанид 51-ээс дээш хувиар төр хувьцаа эзэмших асуудлыг Тавантолгой ордын тусгай зөвшөөрлийг шилжүүлэн авсны үндсэн дээр хийх боломжтой байсан тул холбогдох салбарын яам, хуулийн зөвлөхүүдийн санал, дүгнэлтэд үндэслэн Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх тухай гэрээ байгуулсан болно.

¹⁹ Ашигт малтмалын тухай хуулийн 29.4: Хөрөнгө оруулалтын хэмжээ 50.0 сая америк доллароос 100.0 сая америк доллар бол Засгийн газар, 100.0 сая америк доллароос дээш бол Улсын Их Хурал тус тус хэлэлцэнэ. Энэ хэсгийг 2013 оны 10 дугаар сарын 03-ны өдрийн хуулиар хүчингүй болсонд тооцсон/

1.3. Ерөнхий сайдын 2007 оны 114 дүгээр захирамжийг зөрчсөн гэх тухайд

Манай Засгийн газрын үед байгуулагдсан гэрээг хууль тогтоомж зөрчсөн гэж тайлбарлахдаа Монгол Улсын Ерөнхий сайдын 2007 оны 12 дугаар сарын 26-ны өдрийн 114 тоот Захирамжийг үндэслэсэн боловч уг захирамжийг ОАЭ-д оруулаагүй орхигдуулсан байна. Уг захирамжийг 1, 2 дугаар хавсралтынх нь хамт эл товхимолд хавсаргав. **Баримт 23**

Ерөнхий сайдын “Ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүн, удирдамж батлах тухай” 114 тоот захирамжийн дагуу Тавантолгой нүүрсний ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг төрийн мэдэлд авах асуудлаар “Энержи ресурс” ХХК-ийн удирдлагатай **“яриа хэлэлцээ хийж,” “үр дүнг Засгийн газарт оруулж хэлэлцүүлэх”** гэсэн үг үсгийг ОАЭ-д улаан өнгөөр тодруулсныг үзвэл эдгээрийг зөрчсөн гэж үзсэн бололтой.

Ажлын хэсгийн ахлагчаар Үйлдвэр, худалдааны сайд, гишүүдээр Хууль зүй, дотоод хэргийн яам, Сангийн яам, Байгаль орчны яам, Түлш, эрчим хүчний яам болон Төрийн өмчийн хороо зэрэг асуудал хариуцсан бүх яамд, агентлагийн эрх бүхий албан тушаалтнууд, “Эрдэнэс МГЛ” ХХК-ийн гүйцэтгэх захирал ажилласан. Үүнээс гадна стратегийн ач холбогдол бүхий ордуудын асуудалд зөвлөх үүрэгтэй дэд ажлын хэсгийг 30 хүний бүрэлдэхүүнтэй байгуулсан аж. Ажлын хэсэг нь дээр дурдсан УИХ, Засгийн газрын бодлого, шийдвэрийн хүрээнд төр бодлогоо тодорхойлох боломжийг эрэлхийлж, хэлэлцээ хийх үүрэгтэйгээр ажиллаж ирсэн. Ажлын хэсгийн ахлагч, Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү нь хэлэлцээний явцын талаар УИХ-ын чуулган, Засгийн газрын хуралдаанд болон хэвлэлд байнга тодорхой мэдээлэл өгч байсан аж. **Баримт 24**

Ажлын хэсгийн удирдамжийн 2.1.а-д “тусгай зөвшөөрлийг төрийн мэдэлд авч, улс орны хөгжилд хувь нэмэр оруулах, үр шимийг нь иргэн бүрт мэдэгдэхүйц хүртээх бодлогыг хангах” гэсэн ерөнхий чиглэл өгсөн байв. Түүнчлэн 2.1.г-д “хувийн хөрөнгө оруулалтаар хийсэн нэмэлт хайгуул, ашиглах чиглэлээр компаниас оруулсан хөрөнгө оруулалт, боловсруулсан техник-эдийн засгийн үндэслэл, бусад баримт бичигтэй танилцаж, гаргасан нийт зардлыг тогтоон тохирсны үр дүнд нөхөх олговрын нөхцөлийг тохирох” гэж заасан.

Ажлын хэсэг 3 сарын хугацаанд нийт 9 удаа уулзалт²⁰ хийжээ. Хэлэлцээрийн явцад олон хувилбар яригдаж, хувийн хэвшлийн аж ахуйн нэгжийн хувьд 90:10 харьцаатайгаар хувьцаа эзэмших, эсхүл Бор толгой, Шар тээг, Ухаа худаг гэсэн үндсэн ордоос захдуу хэсгийн тусгай зөвшөөрлийг авч үлдэх, оруулсан хөрөнгө оруулалтаа нөхөн төлүүлэх зэрэг хувилбаруудыг санал болгож байв. Гэвч Бор толгой, Шар тээг, Ухаа худаг гэх гурван хэсэгт буй нүүрсний нөөц нь нийт орд газрын нөөцийн 20 гаруй хувьд хүрч байгаа тул энэ саналыг хүлээж авах боломжгүй, нөхөн төлбөрийг мөнгөөр олгох санхүүгийн боломж Засгийн газарт үгүй, мөн Тавантолгойн орд газрыг хамтран эзэмших гэрээ байгуулахгүй гэдгээ Засгийн газрын ажлын хэсгээс хувийн хэвшлийн төлөөлөлд мэдэгдэж байсан. Хоёр талын байр суурийн энэ мэтийн зөрүүнээс болж яриа хэлэлцээ удаа дараа гацаанд орж байв. **Баримт 25**

Талуудын 8 дахь удаагийн хэлэлцээ 2008 оны 3 дугаар сарын 12-ны өдөр болоход “Тавантолгой ордын хойд захад байрлах, төрд үлдэх талбайгаас салангид буюу газар зүйн

²⁰ 2007 оны 12-р сарын 26, 27 өдөр, 2008 оны 01-р сарын 03 өдөр, 2008 оны 02-р сарын 22, 27, 28 өдөр, 2008 оны 03-р сарын 07, 12, 17-ны өдрүүдэд тус тус уулзалт хийсэн байна.

байрлалын хувьд ашиглалтын явцад аль аль талд хүндрэл үүсгэхгүй байх “Ухаа худаг” хэсгийг хувийн хэвшилд үлдээх” санал дээр хоёр тал урьдчилсан байдлаар тохиролцсон. Уг саналыг “Энержи ресурс” консорциумын бүх хувьцаа эзэмшигчид хэлэлцэхээр болсноос хойш 5 хоногийн дараа буюу 2008 оны 3 дугаар сарын 17-ны өдөр талуудын сүүлийн уулзалт болж, дээрх нөхцөлөөр гэрээг байгуулахаар болсон.

Дээрх асуудлын хүрээнд УИХ-аас баталсан “Монгол Улсын эдийн засаг нийгмийг 2008 онд хөгжүүлэх Үндсэн чиглэл”-ийг хэрэгжүүлэхтэй холбоотойгоор Засгийн газраас 2008 оны 02 дугаар сарын 06-ны өдөр гаргасан “Төлөвлөгөө батлах тухай” 41 дүгээр тогтоолыг энд дурдах ёстой. Учир нь Засгийн газрын үйл ажиллагаа албан ёсны төлөвлөгөөний дагуу шат дараатай хэрэгждэг бөгөөд Ерөнхий сайдын 2007 оны 114 дүгээр захирамжийн хэрэгжилтийг дүгнэхдээ цаг хугацааны хувьд дараа нь гаргасан “Төлөвлөгөө батлах тухай” Засгийн газрын эл 41 дүгээр тогтоол, түүний хавсралтад буй “Тавантолгойн нүүрсийг ашиглах нөхцөлийг бүрдүүлэх” тухай төлөвлөгөөний 19 дүгээр заалттай уялдуулж дүгнэх ёстой юм.

Эл товхимлын 1.2.2-т УИХ-аас баталсан “Монгол Улсын эдийн засаг нийгмийг 2008 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэл”-ийг хэрэгжүүлэхтэй холбоотойгоор манай Засгийн газар ямар төлөвлөлт хийснийг, түүний хэрэгжилтийг хэрхэн дүгнэснийг тодорхой дурдсан.

Иймд ажлын хэсэг Ерөнхий сайдын захирамжийн дагуу “Энержи ресурс” ХХК-ийн удирдлагатай хэлэлцээ хийж, нийт нөөцийн 94 хувьд хамаарах 5 тусгай зөвшөөрлийг шилжүүлж авахаар тохиролцсон үр дүнгээ Засгийн газарт оруулж хэлэлцүүлсэн. Товчдоо бол, Тавантолгой ордод төрийн оролцоог “давамгай” байдлаар тогтоох байр сууриа баталгаажуулсан ба түүний дагуу ажлын хэсэг ажилласан нь Засгийн газрын бодлого, шийдвэрт бүрэн нийцсэн болохыг энд тэмдэглэж байна.

1.4. Засгийн газрын 2008 оны 3 дугаар сарын 19-ний өдрийн XXIII хуралдааны тэмдэглэл зөрчигдсөн гэх тухайд

Ажлын хэсгийн 9 дэх удаагийн уулзалтын дараа талууд гэрээний нөхцөлийг Засгийн газарт уламжлахаар тогтсоноос хойш 2 хоногийн дараа Засгийн газрын ээлжит хуралдаанд гэрээний төслийг танилцуулж, 2008 оны 3 дугаар сарын 19-ний өдрийн XXIII хуралдааны тэмдэглэл гарсан. **Баримт 26**

Ажлын хэсгийн удирдамжийн 2.2-т “Холбогдох яам, байгууллагаас ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүнд оролцогч нь яриа хэлэлцээний явцын талаар эрхэлсэн сайд болон удирдлагад танилцуулж чиглэл авч ажлын хэсэг дээр нэг баг болж ажиллах, яриа хэлэлцээний явцын талаар ажлын хэсгийн ахлагч нь Ерөнхий сайд, Засгийн газарт танилцуулж чиглэл авна.” гэж заасан бөгөөд ажлын хэсгээс танилцуулсан санал нь Үйлдвэр, худалдааны яам төдийгүй Хууль зүй, дотоод хэргийн яам, Сангийн яам, Байгаль орчны яам, Түлш, эрчим хүчний яам, Геологи, уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн газар, Төрийн өмчийн хороо, “Эрдэнэс МГЛ” ХХК-ийн албан ёсны байр суурь юм.

Засгийн газрын хуралдаанд үндсэн болон дэд ажлын хэсэгт багтсан салбар, салбарын асуудал хариуцсан албан тушаалтнууд, эрдэмтэд, зөвлөхүүд нь талуудын тохиролцоо, гэрээний төслийн талаар мэргэжлийн байр суурь, дүн шинжилгээгээ бэлтгэж,

танилцуулдаг. Х.Наранхүү сайдаар ахлуулсан ажлын хэсэг ч тогтсон энэ зарчмын дагуу ажиллаж, Хууль зүй, дотоод хэргийн яам, Сангийн яамны төлөөллөөр хянагдаж боловсруулсан гэрээний төсөл зэргийг Засгийн газрын хуралдаанд танилцуулсан.

Засгийн газрын хуралдаанд талууд нийт 9 удаа хэлэлцээр, уулзалт зохион байгуулсны эцэст “Энержи ресурс” ХХК-ийн эзэмшилд байсан 6 тусгай зөвшөөрлөөс 5 тусгай зөвшөөрлийг төрийн мэдэлд шилжүүлэн авах, “Энержи ресурс” ХХК нь 11952 дугаартай “Ухаа худаг” тусгай зөвшөөрлийн эзэмшигч хэвээр үлдэх тохиролцоонд хүрснээ танилцуулсан. **Баримт 27** Үүнд:

Тусгай зөвшөөрлийн дугаар	Тусгай зөвшөөрлийн нэр	Талбайн хэмжээ (2008 оны Гэрээнд тусгасан байдлаар)	Эзэмшигч	
			Гэрээний өмнөх	Гэрээний дараах
11943А	Таван толгой	2037 гектар	“Энержи ресурс” ХХК	“Эрдэнэс МГЛ” ХХК
11956А	Таван толгой-1	5603 гектар	“Энержи ресурс” ХХК	“Эрдэнэс МГЛ” ХХК
11953А	Бор толгой	12871 гектар	“Энержи ресурс” ХХК	“Эрдэнэс МГЛ” ХХК
11954А	Бор тээг-1	23479 гектар	“Энержи ресурс” ХХК	“Эрдэнэс МГЛ” ХХК
11955А	Шар тээг	24532 гектар	“Энержи ресурс” ХХК	“Эрдэнэс МГЛ” ХХК
11952А	Ухаа худаг	2962 гектар	“Энержи ресурс” ХХК	“Энержи ресурс” ХХК

Засгийн газрын хуралдаанд гэрээний төслийн талаар дараах мэдээллийг тодорхой танилцуулсан. **Баримт 27**

ТАНИЛЦУУЛГА

... Энэ хэлэлцээний үр дүнд төрийн мэдэлд нийт 68523 гектар талбай шилжиж, Энержи ресурс ХХК-д үлдэх Ухаа худаг нэртэй шинэчилсэн талбай нь нийт талбайн 4 хувь буюу 2959 гектар болж байна. Энержи ресурс ХХК-ийн эзэмшиж байсан нийт талбай дахь эрчим хүчний болон коксжих нүүрсний нөөцийн 93.6 хувийг төр мэдэлд шилжиж байгаа болно. Дээрх тохиролцоог үндэслэн хоёр талаас гэрээний төсөл боловсруулсан болно.

Гэрээнд гарын үсэг зурах эрхийг Үйлдвэр, худалдааны сайдад олгох саналыг Засгийн газрын хуралдаанд танилцуулж байна.

ҮЙЛДВЭР, ХУДАЛДААНЫ ЯАМ

Ийнхүү Засгийн газрын хуралдаанд танилцуулснаар 2008 оны 3 дугаар сарын 21-ний өдөр Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх тухай гэрээг талууд байгуулсан. **Баримт 28**

Гэтэл ОАЭ-д, “Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх тухай гэрээ” нь дээрх өдрийн XXIII тэмдэглэлийн “1/Тавантолгойн орд газрын хайгуулын тусгай зөвшөөрлийг буцаан авах талаар “Энержи ресурс” ХХК-тай байгуулах гэрээнд гарын үсэг зурах”-ыг ... даалгав” гэж заасныг “Х.Наранхүү сайд зөрчсөн” гэсэн утгатай дүгнэлт орсон байна.²¹ Ухаандаа, Засгийн газрын хуралдаанаар Тавантолгой ордын бүх тусгай зөвшөөрлийг хураагаад ир гэж даалгасныг Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү зөрчөөд нэг тусгай зөвшөөрлийг үлдээсэн гэх санааг уг дүгнэлтэд илэрхийлсэн бололтой.

Тухайн үед Засгийн газрыг тэргүүлж байсны хувьд хувийн хэвшлийн хуулийн дагуу эзэмшиж байсан бүх тусгай зөвшөөрлийг хураагаад эсхүл хүчингүй болгоод ир гэж даалгасан бол Монгол Улсын Үндсэн хуулиас эхлээд холбогдох олон хууль тогтоомжийг зөрчих байсан гэдгийг дахин онцолж хэлье.

Засгийн газрын 2008 оны 3 дугаар сарын 19-ний өдрийн хуралдааны 16 дугаар хуралдааны XXIII тэмдэглэлийн материалд “Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх тухай гэрээний төсөл” байгааг Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын Тэргүүн дэд даргын албан үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч 2025 оны 02 дугаар сарын 22-ны өдрийн ХЭГ/1085 тоот албан бичгээрээ баталгаажуулан, холбогдох материалыг Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд О.Алтангэрэлд албан ёсоор хүргүүлсэн байна. **Баримт 29**

Гэвч ОАЭ-д Засгийн газрын хуралдаанд гэрээний төсөл хэлэлцээгүй мэт дүгнэлт хийн Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газраас албан ёсоор ирүүлсэн, Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцсэн гэрээний төслийг зориудаар оруулаагүй орхигдуулсан байна.

“Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх тухай гэрээ”-ээр УИХ-ын 2007 оны “Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2008 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэл батлах тухай” 87 дугаар **Баримт 17**, 2008 оны “Монгол Улсын Мянганы хөгжлийн зорилтод суурилсан Үндэсний хөгжлийн цогц бодлого” батлах тухай 12 дугаар тогтоолын **Баримт 22** дагуу Тавантолгой орд газарт Ашигт малтмалын тухай хуулийн 5.4-т заасан “50 хүртэл хувь” гэх тооны хязгаараас давсан нөхцөлөөр тусгай зөвшөөрлийг нь хувийн хэвшлээс төрийн мэдэлд шилжүүлэн авсан. Түүнчлэн төрд шилжүүлэн өгөх ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл бүхий талбайд оруулсан хөрөнгө оруулалтыг Засгийн газраас нэхэмжлэхгүй, Засгийн газар ямар нэг төлбөрийн үүрэг хүлээгээгүй тул төрд давуу байдал олгосон тохиролцоо болсон.

“Энержи ресурс” ХХК-д үлдсэн Тавантолгойн бүлэг ордын “Ухаа худаг” талбай нь дангаараа УИХ-ын 27 дугаар тогтоолд заасан стратегийн орд биш юм. Тавантолгой ордын асуудлаар хэлэлцээ хийж, хуульд зааснаас хол давсан хэмжээгээр буюу 94 хувийг төрийн мэдэлд шилжүүлж авахаар тохиролцоонд хүрсэн тул Тавантолгойн бүлэг ордын “Ухаа худаг” талбай дээр төрийн оролцоог дахин тогтоолгох саналыг УИХ-д өргөн мэдүүлэх эрх зүйн үндэслэл Засгийн газарт үгүй юм. Тийм учраас Засгийн газрын 2008 оны 3 дугаар сарын 19-ний өдрийн хуралдаанд танилцуулсан нөхцөлөөр гэрээ байгуулахыг Үйлдвэр, худалдааны сайдад даалгасан шийдвэрийг Засгийн газар шийдвэр гаргадаг хэвшсэн хэлбэр, журмын дагуу гаргасан.

Өөрөөр хэлбэл, Засгийн газрын хуралдаан бүрийн эцэст хэлэлцсэн асуудлын тэмдэглэл гаргадаг. Хэлэлцсэн асуудлын сэдэв, онцлогоосоо хамаарч хууль тогтоомжийн хүрээнд нийтийг хамарсан эрх зүйн хэм хэмжээ, зохицуулалт тогтоох шаардлагатай гэж үзвэл Засгийн газрын тогтоол, эсвэл Ерөнхий сайдын захирамж гардаг. Харин Засгийн газрын

²¹ ОАЭ-ийн 2-р ботийн 349 дэх тал

хуралдааны явцад шийдвэрлэсэн бусад асуудлыг, ялангуяа тодорхой байгууллага, албан тушаалтанд үүрэг даалгавар өгсөн нэг удаагийн үйлчлэлтэй асуудлыг Засгийн газрын хуралдааны тэмдэглэлээр холбогдох байгууллагад нь хүргүүлдэг.

Манай Засгийн газар 2008 оны 3 дугаар сарын 19-нд “Тавантолгойн орд газрын тусгай зөвшөөрлийг буцаан авах талаар “Энержи ресурс” ХХК-тай байгуулах гэрээнд гарын үсэг зурах тухай” асуудлыг хэлэлцэн, хэлэлцээрийн үр дүн хангалттай болсон гэж үзээд, уг гэрээнд гарын үсэг зурахыг Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүүд даалгасан шийдвэр гаргасан. Энэ шийдвэрээ “Үйлдвэр, худалдааны яам, Ашигт малтмал, газрын тосны хэрэг эрхлэх газарт” гэж хаяглаад, тухайн албан байгууллагад нь хүргүүлсэн юм.

Дашрамд дурдахад Засгийн газрын 2008 оны 3 дугаар сарын 19-ний өдрийн хуралдааны тэмдэглэлд “2.Тавантолгой орд газрын төв хэсэгт зарим компанид урьд өмнө олгогдсон хайгуулын болон ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн асуудлыг стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордод хөрөнгө оруулахтай холбогдуудан судалж шийдвэрлэн шаардлагатай бол асуудлыг Засгийн газарт танилцуулахыг Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүүд даалгав” гэсэн 2 дахь заалт нэмэгдсэн нь Тавантолгойн бүлэг ордын төв хэсэгт тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч “Дайцүки” ХХК болон орон нутгийн “Тавантолгой” ХК-ийн гэх хоёр аж ахуйн нэгжийн тухай асуудал юм.

“Энержи ресурс” ХХК-ийн эзэмшиж байсан нийт талбай дахь эрчим хүчний болон коксжих нүүрсний нөөцийн 94 хувь нь төрийн мэдэлд шилжсэн талаар манай Засгийн газрын Хэвлэл мэдээллийн албаны даргаар ажиллаж байсан С.Батбаатар сэтгүүлчдэд мэдээлэл өгч байв.²² **Баримт 30**

2008 оны 3 дугаар сарын 21-ний өдөр байгуулсан “Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх тухай гэрээ” нь Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Зургадугаар зүйл, Арван зургадугаар зүйлийн 3 дахь хэсэг, Иргэний хуулийн 8.1.1, 13, 189, 196.1.2, 206 болон үүргийн харилцааны нийтлэг зарчим, Ашигт малтмалын тухай хуулийн 4.1.11, 5, 9, 49, 50 дугаар зүйлүүдийг удирдлага болгосон.

Улмаар АМГТХЭГ-ын Геологи, уул уурхайн кадастрын газрын даргын 2008 оны 5 дугаар сарын 28-ны өдрийн “Тусгай зөвшөөрлийг шилжүүлэх тухай” 817 дугаартай шийдвэрээр төрийн мэдэлд авсан 5 тусгай зөвшөөрлийг “Эрдэнэс МГЛ” ХХК-д шилжүүлсэн байна.²³ Тусгай зөвшөөрлийг хуулийн нэг этгээдээс нөгөөд шилжүүлэхэд тухайн үеийн хууль тогтоомжоор УИХ-д өргөн мэдүүлж, тусгайлсан шийдвэр гаргуулах шаардлагагүй нь Асгатын мөнгөний ордын тусгай зөвшөөрлийг АМГТХЭГ-ын шийдвэрээр “Эрдэнэс МГЛ” ХХК-д шилжүүлсэн өөр нэг кэйсээс ч тодорхой харагдана. **Баримт 31**

Тус асуудлыг Монгол Улсын Засгийн газрын 2008 оны үйл ажиллагааны тайланд “...Ордын тусгай зөвшөөрлийг эзэмшигч “Энержи ресурс” ХХК-тай Засгийн газрыг төлөөлж Үйлдвэр, худалдааны сайд гэрээ байгуулж, гэрээний дагуу “Эрдэнэс МГЛ” хязгаарлагдмал хариуцлагатай компанид Таван толгойн ордын тусгай зөвшөөрлийг шилжүүлсэн...”²⁴ гэж тухайлан дурдаад зохих журмын дагуу Монгол Улсын Тэргүүн шадар сайдын 2009

²² Нийгмийн толь сонин 2008.03.21 №068(471)

²³ 817 дугаар шийдвэрийн үндэслэл: Монгол Улсын Их Хурлын 2007 оны “Тодорхой ордыг стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордод хамааруулах тухай” 27 дугаар тогтоол; Засгийн газрын 2006 оны 266 дугаар тогтоол; Үйлдвэр, худалдааны сайдын 2008 оны 02 дугаар сарын 05-ны өдрийн 26 дугаар тушаалын нэгийн 6 дахь заалт; “Тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх гэрээ”; Төрийн өмчийн хорооны 2007 оны 02 дугаар сарын 22-ны өдрийн 52 дугаар тогтоол; Ашигт малтмал, газрын тосны хэрэг эрхлэх газрын даргын 2008 оны 02 дугаар сарын 11-ний өдрийн 42 дугаар тушаал, 2008 оны 02 дугаар сарын 28-ний өдрийн 63 дугаар тушаалын 2 дахь заалт.

²⁴ Монгол Улсын Засгийн газар, Монгол Улсын Засгийн газрын 2008 оны үйл ажиллагааны тайлан, 2009, 112 дахь тал

оны 3 дугаар сарын 30-ны өдрийн ЗГ-2/83 тоот албан бичгээр УИХ-д өргөн мэдүүлсэн байна. **Баримт 32**

Хэрэв Засгийн газраас УИХ-д өргөн мэдүүлж тайлагнасан тус үйл ажиллагааг хуулийн зөрчилтэй, УИХ-ын эрх хэмжээнд халдсан гэж үзсэн бол УИХ-ын аль ч гишүүн, эсхүл асуудал хариуцсан байнгын хорооноос санал дэвшүүлэн хэлэлцэх боломж нь нээлттэй юм. Тухайн үед “Энержи ресурс” ХХК-аас гэрээнд заасан үүргээ хэрэгжүүлж 5 тусгай зөвшөөрлөө шилжүүлснийхээ дараагаар УИХ-ын 2007 оны 27 дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралтад өөрчлөлт оруулж “Энержи ресурс” ХХК гэснийг хасуулах хүсэлтийг 2008 оны 11 дүгээр сарын 28-ны өдрийн 344 тоот албан бичгээр Үйлдвэр, худалдааны сайдад хүргүүлсэн аж. **Баримт 33**

Энэ хүсэлтийг төрийн холбогдох байгууллагууд нь зохих журмын дагуу шийдвэрлээгүй нь төр засгийн үйл ажиллагааны уялдаа холбоогүй байдлыг илтгэн харуулж буй бөгөөд энэ нь хувийн хэвшлийн компанийг хохироох үндэслэл болох учиргүй юм.

Үүнээс гадна Засгийн газраас 2013 оны 3 дугаар сарын 16-ны өдөр “Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордуудыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах ажлыг эрчимжүүлэх тухай” 100 дугаар тогтоол гаргаж, мөн 2013 оны 12 дугаар сарын хуралдаанаар²⁵ төрийн эзэмшлийн хувь хэмжээ тогтоогдоогүй байгаа ордуудын асуудлыг хэлэлцэхдээ Тавантолгой ордын төрийн тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчийн төрийн мэдлийн хувьцааг “Эрдэнэс МГЛ” ХХК эзэмшиж байгааг тухайлан дурдаж, төрийн эзэмшил тогтоогоогүй Цагаан суварга ордын нэрийг тухайлан дурдсан байна. Энэ нь Тавантолгойн ордод төрийн эзэмшил “де-факто” болон “де-юре” хэдийнээ тогтсон байдлыг хүлээн зөвшөөрч байсны илэрхийлэл юм. **Баримт 34**

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2013 оны 3 дугаар сарын 16-ны өдөр

Улаанбаатар хот

Дугаар 100

СТРАТЕГИЙН АЧ ХОЛБОГДОЛ БҮХИЙ АШИГТ МАЛТМАЛЫН ОРДУУДЫГ ЭДИЙН ЗАСГИЙН ЭРГЭЛТЭД ОРУУЛАХ АЖЛЫГ ЭРЧИМЖҮҮЛЭХ ТАЛААР АВАХ ЗАРИМ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТУХАЙ

Ашигт малтмалын тухай хуулийн 5.3, 5.4, 9.1.5, 9.1.8, Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 1, 2 дахь заалт, Цөмийн энергийн тухай хуулийн 9.1.1, 9.1.2, Хүний хөгжил сангийн тухай хуулийн 8.2, Улсын Их Хурлын 2007 оны 27 дугаар тогтоолыг хэрэгжүүлэх зорилгоор Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

²⁵ 2013 оны 12 дугаар сарын 25-ны өдрийн хуралдааны тэмдэглэл: “Төрийн эзэмшлийн хувь хэмжээ тогтоогдоогүй байгаа Цагаан суварга, Цайдам нуур, Хөшөөтийн ордуудын ордын нөөц, хөрөнгө оруулалтын хувь хэмжээг харгалзан төрийн эзэмшлийн хувийг улсын төсвөөс хөрөнгө гаргахгүйгээр эзэмших талаар дээрх ордуудын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчидтэй хэлэлцээ хийж, үр дүнг Засгийн газрын хуралдаанд танилцуулахыг Уул уурхайн сайд Д.Ганхуягт даалгав”

5. Стратегийн ач холбогдол бүхий Цагаан суваргын зэс, молибден, Төмөртэйн овооны цайр, хар тугалга, Нарийн сухайтын нүүрс, Бороогийн алтны орд тус бүрийн үнэлгээ, төслийн техник-эдийн засгийн үндэслэлийг судлан, зарим ордын тогтвортой байдлын гэрээг дүгнэж, байгаль орчны нөхөн сэргээлт, байгаль хамгаалах хууль тогтоомжоор хүлээсэн үүргийн хэрэгжилтийн байдалд дүгнэлт гаргаж, тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчидтэй төрийн эзэмшлийн хувь хэмжээг тогтоох талаар хэлэлцээ хийж, орд ашиглах гэрээний төсөл боловсруулж Засгийн газарт танилцуулахыг Уул уурхайн сайд Д.Ганхуяг, Байгаль орчин, ногоон хөгжлийн сайд С.Оюун, Сангийн сайд Ч.Улаан, Эдийн засгийн хөгжлийн сайд Н.Батбаяр, Төрийн өмчийн хороо (Д.Цогтбаатар)-нд тус тус даалгасугай.

ТАНИЛЦУУЛГА

Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордуудыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах ажлыг эрчимжүүлэх талаар авах зарим арга хэмжээний тухай

Гурав. Төрийн эзэмшлийн хувь, хувьцаа шилжүүлэх талаар

“Эрдэнэс МГЛ” ХХК нь стратегийн ач холбогдол бүхий Таван толгой ордод үйл ажиллагаа явуулж буй “Эрдэнэс Таван толгой” ХК-ийн 96 хувь, Оюу толгой ордод үйл ажиллагаа явуулж буй “Оюу толгой” ХХК-ийн монголын талын 34 хувийг эзэмшиж буй “Эрдэнэс Оюу толгой”

Дөрөв. Төрийн эзэмшлийн хувь, хэмжээг тогтоох талаар

Ашигт малтмалын тухай хуулийн 5.2, 5.3, 5.4, 9.1.5, 9.1.8 дахь заалтын хүрээнд Засгийн газар нь стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын төрийн мэдлийн хувь хэмжээг тогтоох тухай саналыг УИХ-д өргөн мэдүүлэх зохицуулалттай.

Дээр дурдсан хуулийн заалтууд болон УИХ-ын 2007 оны 27 дугаар тогтоолын хэрэгжилтийг хангах зорилгоор стратегийн ач холбогдол бүхий **Цагаан суварга (зэс, молибден)**, Төмөртэй овоо (цайр, хар тугалга), Нарийн сухайт (нүүрс), Бороо (алт), Бүрэнхаан (фосфорит)-ны ашигт малтмалын ордын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчтэй төрийн эзэмшлийн хувь, хэмжээг тогтоох асуудлаар хэлэлцээ хийж, орд ашиглах гэрээний нөхцөлийн талаар санал боловсруулан УИХ-д өргөн мэдүүлэх шаардлагатай байна. ХХК-уудын төрийн мэдлийн хувьцааг 100 хувь эзэмшин үйл ажиллагаа явуулдаг...

1.5. Тавантолгойн “өрөм” хэсгийг хувийн хэвшилд өгсөн гэх тухайд

ОАЭ-д “Ухаа худагийн нэгж талбайд ногдох нийт болон баттай нөөц нь “Эрдэнэс тавантолгой” ХК-ийн нэгж талбайн нөөцөөс их, үр ашиг өндөр, бага зардлаар олборлолт хийж болох талбайг “Энержи ресурс” ХХК-д үлдээсэн” гэсэн “дүгнэлт” хийж. Чингэхдээ уул уурхайн салбарт урьд өмнө дуулдаагүй, огт хэрэглэж байгаагүй тооцооллын аргачлалд үндэслэн ОАЭ-д буй “шинжилгээ” гэх хэсэгт уг дүгнэлтээ оруулсан байна. Ерөөс ОАЭ-ийн ялангуяа энэ хэсэгт орсон харьцуулалт, тайлбар, дүгнэлтүүд нь илт мушгин гуйвуулсан шинжтэй, хэт мэргэжлийн бүс байгаа нь анхаарал татна.

Нэр усгүй мөнөөх “шинжээч” маань 2008 оны 3 дугаар сарын 21-ний өдөр байгуулсан “Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх тухай гэрээ” байгуулах үед тогтоогдсон байсан нөөцийн мэдээлэлд бус, гэрээ байгуулснаас хойш 14-16 жилийн дараа шинэчлэн баталсан нөөцийн мэдээллийг ашиглан дээрх “дүгнэлтээ” хийжээ. Тухайлбал хайгуулын ажлын нарийвчлалын түвшнийг илэрхийлдэг нөөцийн зэрэглэлээс А зэрэглэлийг нь салгаж аваад лицензийн талбайн хэмжээнд харьцуулж лиценз бүхий талбайн бүх хэсэгт олборлолт хийдэг мэт, зөөлөн хэлбэл тун “марзан” аргаар тооцооллоо хийжээ.

2008 оны гэрээ байгуулахаас өмнө “Энержи ресурс” ХХК Тавантолгой орд газарт нийт 71482.3 га талбай бүхий 6 тусгай зөвшөөрөлтэй байснаас 68,522 га талбайг нь буюу 96 хувийг нь төрийн мэдэлд шилжүүлж авсан. Энэ нь хувийн хэвшлийн үйл ажиллагаа явуулж буй 2960 га-аас 23 дахин том юм. Нөөцийн тухайд гэвэл 2008 оны гэрээг байгуулах үеийн байдлаар Тавантолгой ордод нийт 6.4 тэрбум тонн нүүрсний нөөц тогтоогдсон байсны 6 тэрбум тонн нүүрстэй хэсгийг нь төрийн мэдэлд авсан. Хувиар бодвол нийт нөөцийн 94 хувь нь төрийн мэдэлд шилжсэн аж.

Тавантолгой ордыг тухайн үед Баруун өмнөд, Бор толгой, Зүүн, Ухаа худаг, Цанхийн хэсэгт хуваадаг байсан. Эдгээрээс хамгийн их нөөцтэй, үндсэн цөм хэсэг нь Цанхийн хэсэг. Мөн Тавантолгой ордын нүүрс дотроо “коксжих” чанартай нүүрсний хамгийн их нөөцтэй бөгөөд олборлоход таатай хэсэг нь мөн л төрийн эзэмшилд авсан Цанхийн хэсэг. Тус хэсгийн нүүрсний давхаргын зузаан нь 30 хүртэл метр хүрдэг, дундаж өргөн нь 10 метр байдаг ба 10 градусын налуутайгаар тогтвортой үргэлжлэх тогтоцтой, элдэв хагарал, хугарал, атираа багатай байдаг тул олборлолтыг илүү бага зардлаар гүйцэтгэдэг гэнэ. Иймээс Цанхи бол Тавантолгой орд газрын “өрөм” гэдгийг мэргэжлийн хүмүүс хүлээн зөвшөөрдөг. Энэ тухай манай урдаа барьдаг геологичийн нэг болох доктор профессор С.Авирмэд тодорхой хэлсэн байдаг.

Тавантолгойн гол хэсэг нь Цанхи. Бүх нөөцийн дийлэнх нь тэнд байгаа байх шүү. Нөөцийн 2-3 тэрбум лав Цанхид байгаа. Тэгээд коксжих нүүрсний ихэнх хувь тэнд байгаа. Өрөм хэсэг гэж хэлж болно.

Доктор, профессор С.Авирмэд

“Тавантолгойн түүх”, 2012 нэвтрүүлгийн хэсгээс²⁶

Тавантолгой орд газрын Ухаа худагийн хэсэг “коксжих” чанартай нүүрсний ихээхэн нөөцтэй хэдий ч, олборлоход хүндрэлтэй тогтоцтой гэж үздэг аж. Жишээ нь, Цанхийн хэсэгтэй харьцуулбал нүүрсний давхарга 5 хүртэл метр өргөнтэй, байгалийн хугарал, ан цав, исэлдсэн нүүрсний үе давхарга ихтэй тул ашиглалтын явцад илүү нарийн судлах шаардлага үүсдэг бөгөөд нэгж талбайд илүү нягтаршилтайгаар өрөмдлөг хийдэг, тэр хэрээр зардал болон олборлолтын үйл ажиллагааны төвөгшил ихтэй гэж уул уурхайн мэргэжлийн экспертүүд үздэг аж.

²⁶ 2012.06.07-ны өдөр нэвтрүүлсэн “Тавантолгойн түүх” нэвтрүүлгийн хэсгийг дараах линкээр үзэх боломжтой юм байна: <https://youtu.be/9EslMJrLqyw>

Энэ санаагаа тэд уул уурхайн салбарт ашигладаг нэгж тонн нүүрс олборлоход гүйцэтгэдэг хөрс хуулалтын коэффициентын үзүүлэлтээр тодорхой тайлбарладаг аж. Тодруулбал, тус үзүүлэлт Ухаа худагийн хувьд 5.65 байдаг бол “Эрдэнэс тавантолгой” ХК-ийн хувьд 4.39 байна. Өөрөөр хэлбэл, Ухаа худагаас 1 тонн нүүрс олборлохын тулд 1.26 м³ илүү хөрс хуулдаг, тэр хэрээр зардал нь илүү байдаг аж. Мөн уурхайн гүний хэмжээнээс хамаарч зардал нь өөр байдаг гэнэ. Ухаа худаг уурхайн гүн 300 метр рүү дөхсөн бол “Эрдэнэс тавантолгой” ХК-ийн Зүүн Цанхийн уурхай 160 метр, Баруун Цанхийн уурхай 140 метр, Баруун Цанхи-2 уурхай 50 метрийн гүнтэй байгаа аж.

ОАЭ-д тусгасан Ухаа худагийн нөөцийн талаарх арай дэндүү ташаа мэдээллийг залруулах үүднээс нөөцийг хэрхэн тооцдог, нөөцийн зэрэглэл гэх ямар ойлголт болох талаар хууль эрх зүйн эх сурвалжийг энд дурдах нь зүйтэй юм.

Ашигт малтмалын ордын нөөц гэж юуг хэлэх,²⁷ тэдгээрийг хэрхэн ангилахыг холбогдох хууль тогтоомжоор тодорхойлсон байна.²⁸ Энгийнээр нөөцийг А, В, С, Р гэх зэрэглэлд ангилах бөгөөд тэдгээр нь тухайн талбайд хийгдсэн өрөмдлөгийн ажлын нарийвчлалын түвшнийг илэрхийлэх аж. Нэгж талбайд хэр их өрөм тавьж газрын хэвлийд байгаа нүүрсний давхарга тус бүрийн тогтцыг нарийвчилж судална тэр хэрээр хамгийн доод түвшний Р зэрэглэлээр бүртгэсэн нөөцийн тоо хэмжээ нь дээшээ С, улмаар С-ээс В, В-ээс А зэрэглэл рүү бүртгэгддэг аргачлал юм байна.

2008 онд гэрээ байгуулах үед Ухаа худагийн хэсэгт тооцсон байсан 411.5 сая тонн нүүрсний нөөц нь В, С1, С2, Р зэрэглэлийн түвшинд л судлагдсан, А зэрэглэлийн судалгаа хийгдээгүй байжээ. Энэ талаар ОАЭ-д хавсаргасан хуучнаар Эрчим хүч, уул уурхайн үйлдвэр, геологийн яамны Шинжлэх ухаан, техникийн зөвлөлийн 1989 оны 4 дүгээр сарын 07-ны өдрийн хурлын 08 дугаар протоколд хүртэл тэмдэглэгдсэн байгаа аж²⁹. **Баримт 35**

Харин төрийн мэдэлд авсан Цанхи болон орд газрын өмнөд хэсэгт 1984 оны байдлаар А, В, С1, С2 зэрэглэлээр 1.5 тэрбум тонн нүүрсний нөөц тогтоож байсан байна.³⁰ **Баримт 36** Өөрөөр хэлбэл, нөөц тооцсон зэрэглэлээр нь авч үзвэл Тавантолгойн бүлэг ордын хүрээнд зөвхөн Цанхийн хэсгийг илүү нарийвчилсан А зэрэглэлийн түвшинд судалж, А зэрэглэлийн нөөц бодогдсон байжээ. Товчдоо бол хэр их судалгаа хийнэ, тэр чинээгээр баттай А нөөцийн хэмжээ нэмэгддэг юм байна.

²⁷ Ашигт малтмалын тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.25-т “*ашигт малтмалын ордын нөөц*” гэж хайгуулын ажлаар ашигт малтмалын тоо хэмжээ, хэлбэр, агуулга, эрдсийн бүрэлдэхүүн нь нарийвчлан тогтоогдсон, үйлдвэрийн аргаар олборлох боломжтой, эдийн засгийн үр ашигтай, баяжуулах технологи, олборлолтын уул техникийн нөхцөл нь тодорхойлогдсон ашигт малтмалын баялгийн хэсгийг ойлгохоор заасан.

²⁸ Уул уурхайн сайдын 2015 оны 203 дугаар тушаалаар баталсан “Ашигт малтмалын баялаг, ордын нөөцийн ангилал, заавар”-ын дагуу ашигт малтмалын ордын нөөцийг А, В, С, Р гэх үндсэн дөрвөн зэрэглэлээр ангилдаг бөгөөд тухайн ордод тогтоогдсон нүүрсний бүхий л зэрэглэлийн нөөцийг сорчлохгүйгээр цогцоор нь бүрэн дүүрэн ашиглах шаардлага тавьдаг бөгөөд аливаа ордын үр ашгийн тооцоололд дээрх 4 зэрэглэлийн нийт нөөцийг хамруулдаг.

²⁹ ОАЭ-ийн Бүлэг 1 “Тавантолгой нүүрсний бүлэг орд газрын хайгуулын талаарх танилцуулга, зарим баримтууд”, 23-31 дэх нүүр, “Протокол заседания научно-технического совета по геологии Министерства энергетики, горной промышленности и геологии МНР, №08, 7 апреля 1989.

³⁰ ОАЭ-ийн Бүлэг 1 “Тавантолгой нүүрсний бүлэг орд газрын хайгуулын талаарх танилцуулга, зарим баримтууд”, 66-68 дахь нүүр, Протокол заседания научно-технического Совета Министерства геологии и горно-рудной промышленности, №109, 21 сентября 1989.

2008 оноос хойш төр, хувийн хэвшлээс тус бүрийн талбайг хэр сайн нарийвчилж судалсан нь ОАЭ-д ашиглаад байгаа Эрдэс баялгийн мэргэжлийн зөвлөлийн 2022 болон 2024 оны нөөцийн шинэчилсэн бүртгэлээс дараах байдлаар харагдаж байна.

- “Эрдэнэс тавантолгой” ХК-ийн 2024 оны нөөцийн шинэчлэн бүртгэлээр нийт 7.4 тэрбум тонн нүүрсний нөөц бүртгэсний дийлэнх хэсэг нь В, С зэрэглэлээр,
- “Энержи ресурс” ХХК-ийн 2022 оны нөөцийн шинэчлэн бүртгэлээр нийт 0.6 тэрбум тонн нүүрсний нөөц бүртгэгдсэн нь үндсэндээ А зэрэглэлийн түвшинд тус бүр судлагдсан байна.

Энэ нь “Энержи ресурс” ХХК нь нийт дөрвөн удаагийн хайгуулын ажилд 64 тэрбум төгрөг зарцуулсны үр дүн гэж тус компанийнхан тайлбарлав. Эндээс үзвэл төрийн өмчит компани нь хайгуулын ажлаа хувийн хэвшлийн хэмжээнд хараахан хийж амжаагүй байх бөгөөд цаашид судлахын хэрээр В болон С зэрэглэлийн нөөц нь А зэрэглэл рүү дэвшин бүртгэгдэх юм байна.

Эндээс нөөцийн хэмжээг, тэр тусмаа А зэрэглэлийн түвшинд судлагдсан нөөцийн хэмжээг салгаж аваад тусгай зөвшөөрлийн нийт талбайн хэмжээнд харьцуулж бага зардлаар илүү коксжих нүүрс олборлох боломжтой тул илүү ашигтай талбай юм байна гэж дүгнэх нь дэндүү гэнэн өрөөсгөл, эсвэл “улстөржсөн” дүгнэлт болох нь тодорхой юм.

Аль ч уурхайг газрын хэвлий дэх хүдрийн биетийг дагуулан байгуулдаг. Гэхдээ тусгай зөвшөөрлийн талбайн хөрсийг бүхэлд нь хуулж нөөцгүй хэсэгт хий хоосон зардал гаргахгүй нь мэдээж. Аль нэг уурхайн үр ашигтай эсэхийг зөвхөн А зэрэглэлийн түвшинд судлагдсан нөөц болон лиценз бүхий талбайн харьцаагаар тооцно гэвэл Тавантолгой ордын тухайд уг тооцоололд шинжээчийн хамааруулаагүй В, С ангиллын хэмжээнд судлагдсан, цаашид ч нэмэгдэх боломжтой 5.9 тэрбум тонн³¹ нүүрсний нөөцийг байгалийн баялаг гэж үзэхгүй мэт, зөөлөн хэлбэл, арай л “утгагүй” дүгнэлт нэр үсгүй “шинжээч” маань хийсэн байна.

1.6. Улсын төсвөөс гарсан хайгуулын ажлын зардлыг гэрээнд тусгаагүй гэх тухайд

ОАЭ-д 1955 оны 6 дугаар сарын 11-нээс 1989 оны 12 дугаар сарын 19-нийг хүртэл огноотой Монгол Улсын болон ЗХУ, Болгар улсын мэргэжилтнүүдийн гүйцэтгэсэн хайгуулын ажлын талаарх олон баримт оруулсан байна. Уг материал дотор яагаад ч юм Говь-Алтайн Их шанхай нурууд, хангайн өндөрлөгийн нутаг дэвсгэр, Эрдэнэтийн овооны хайгуул зэрэг Тавантолгой орд газартай огт хамааралгүй баримтыг оруулан эмхэтгэлээ “зузаалсан” шиг байна.

Тавантолгой ордод улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийж нөөцийг нь тогтоосон гэдэгтэй хэн ч маргаагүй, маргах ч аргагүй юм. Нөгөөтээгүүр, ОАЭ-д Тавантолгой ордын хэмжээнд улсын төсвөөс гарсан хайгуулын ажлын зардлын нийт дүнг дурдахдаа хувийн хэвшлийн мэдэлд үлдсэн Ухаа худагийн хэсэгт нь ямар хэмжээний зардал гарсан

³¹ “Эрдэнэс тавантолгой” ХК-ийн тусгай зөвшөөрөлд хамаарах нөөцийн В зэрэглэлийн 2.82 тэрбум тонн, С зэрэглэлийн 2.97 тэрбум тонн нүүрс болон “Энержи ресурс” ХХК-ийн тусгай зөвшөөрөлд хамаарах нөөцийн В зэрэглэлийн 29.2 сая тонн, С зэрэглэлийн 68.5 сая тонн нүүрсний нөөцийн нийлбэр.

тухай ялгаж салгаад дурдах ёстой баймаар. Мөн тооцсон нийт дүнг эрх бүхий төрийн байгууллагаас шалган баталгаажуулсан тухай ямар нэгэн албан баримт байх ёстой мэт.

ОАЭ-д Тавантолгой ордын нөөц тогтоохтой холбоотойгоор төрөөс гаргасан зардлыг 2008 оны ханшаар 17.22 тэрбум төгрөг гэж тодорхойлоод, “хайгуулын ажлын зардлыг анхны хөрөнгө оруулалтад тооцох, эсхүл уг зардлыг төрд буцаан олгох талаар ямар нэг заалтыг гэрээнд тусгаагүй байна” гэжээ. Энэ логигоор явбал тал тус бүрийн гаргасан хайгуулын ажлын зардлыг тооцож эзэмших хувь хэмжээг нь тодорхойлох ёстой байсан гэж ойлгогдохоор байна. Энэ талаас нь үзвэл 2008 оны байдлаар тус ордын хайгуулын ажлын зардалд 2008 оны ханшаар төрөөс нийт 17.22 тэрбум төгрөг гаргасан байхад хувийн хэвшлээс нийт 8.2 тэрбум төгрөгийн зардал гаргажээ. Ингээд үзвэл Тавантолгой ордтой холбоотой нийт зардлын хэмжээ 25.42 тэрбум төгрөг болж, үүний 17.22 тэрбум төгрөг гаргасан төрд 67.7 хувь нь, харин хувийн хэвшил 8.2 тэрбум төгрөгийн зардал гаргаснаараа 32.3 хувьтай болох байж.

Үүнийг тухайн үед тогтоогдсон байсан 6.4 тэрбум тонн нүүрсний нөөцөөс нь тооцвол төрийн мэдэлд 4.3 тэрбум тонн нь, харин хувийн хэвшилд 2.1 тэрбум тонн очихоор байна. Сүүлийн үед шинэчлэн бүртгүүлсэн нөөцийн хэмжээгээр бодож үзвэл бүүр ч сонин үр дүн гарах байж. Жишээ нь “Эрдэнэс тавантолгой” ХК-ийн 2024 онд шинэчлэн бүртгүүлсэн 7.4 тэрбум тонн нүүрсний нөөц, Ухаа худагийн талбайн 2022 оны шинэчлэн бүртгүүлсэн 0.6 тэрбум тонн нүүрсний нөөцийн нийлбэр 8.0 тэрбум тонн болно гэж тооцвол 67.7 хувьд хамаарах 5.4 тэрбум тонн нь төрд, харин хувийн хэвшилд 32.3 хувьд ногдох 2.6 тэрбум тонн нөөц очих байж.

Нөгөө талаас 2008 онд хувийн хэвшлийн зүгээс олборлолтын үйл ажиллагаа огт явуулалгүйгээр төрд буцаагаад шилжүүлсэн талбайд хамаарах улсын төсвийн зардлыг төрд нөхөн төлөх ёстой байсан гэх нь үндэслэлгүй юм. Ашигт малтмалын тухай хуулийн 60 дугаар зүйлд заасанчлан, улсын төсвөөс гарсан хайгуулын ажлын зардлын хэмжээг ашигт малтмалын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагаар тогтоолгож, улмаар тус байгууллагатай гэрээ байгуулсны үндсэн дээр олборлолтын үйл ажиллагаа эхлэхээр хуваарийн дагуу улсын төсөвт нөхөж төлөх зохицуулалттай. Энэ зохицуулалт одоо хүртэл хүчин төгөлдөр байгаа.

Иймээс зөвхөн төрийн захиргааны байгууллага буюу агентлагийн түвшинд тусгайлан гэрээ байгуулах хуулийн зохицуулалттай асуудлыг Засгийн газраас 2008 оны 3 дугаар сарын 21-ний өдөр байгуулсан “Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх тухай гэрээнд” тусгах ёстой гэж үзэх үндэсгүй юм. Тэгээд ч Засгийн газрын гэрээнд тусгасан эсэхээс үл хамааран хувийн хэвшилд үлдсэн Ухаа худаг хэсгийн хайгуулын ажлын зардлыг нөхөн төлөх үүргийг тухайн компани хуулиар хүлээдэг. Харин төрийн мэдэлд шилжүүлж авсан 68,522 га талбайд улсын төсвийн хөрөнгөөр хийсэн хайгуулын ажлын зардлыг улсын төсөвт төлөөгүй асуудал байгаа бол Ашигт малтмалын тухай хуульд зааснаар уг талбайд олборлолтын үйл ажиллагаа эрхлэгч “Эрдэнэс тавантолгой” ХК-д уг асуудлыг тавих нь зүйн хэрэг.

“Энержи ресурс” ХХК нь тусгай зөвшөөрөл бүхий Ухаа худагийн талбайдаа олборлолтын үйл ажиллагаа эхлэхээсээ өмнө Ашигт малтмалын тухай хуулийн дагуу улсын төсвийн хөрөнгөөр гүйцэтгэсэн хайгуулын ажлын зардлыг эрх бүхий төрийн байгууллагаар нь зохих журмынх нь дагуу тогтоолгоод, зохих гэрээг нь байгуулаад улсын төсөвт нөхөн төлсөн байна.

Тодруулбал, “Энержи ресурс” ХХК нь 11952А дугаар тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчийн хувьд Ашигт малтмалын тухай хуулийн 60 дугаар зүйлийн дагуу АМГТХЭГ-аар улсын төсөвт нөхөн төлөх дүнгээ тогтоолгон 2008 оны 9 дүгээр сарын 12-ны өдөр ХАЗ-2008/21/155 дугаартай “Улсын төсвөөс хайгуулын ажилд гарсан зардлыг нөхөн төлөх тухай гэрээ”-г байгуулсан байна. Тус гэрээгээр Эрчим хүч, уул уурхайн үйлдвэр, геологийн яамны Шинжлэх ухаан, техникийн зөвлөлийн 1989 оны 4 дүгээр сарын 07-ны өдрийн 08 тоот тогтоолтой, 11952А дугаар тусгай зөвшөөрлийн талбайд улсын төсвөөс нийт 4,304,875 төгрөг гарсныг үндэслэн уг дүнг Засгийн газрын 2007 оны 81 дүгээр тогтоолоор баталсан журамд заасан аргачлалын дагуу 1,188,100 ам.доллар болсныг тогтоожээ. **Баримт 37**

Тогтоож өгсөн тус дүнг ам.доллар хэлбэрээр 2009-2010 оны хооронд бүрэн төлж барагдуулсныг 2010 оны 6 дүгээр сарын 11-ний өдөр “Улсын төсвийн хөрөнгөөр хийсэн хайгуулын ажлын зардлыг нөхөн төлсөн тухай акт №10/05”-аар баталгаажуулсан байна.

Нөхөн төлөх дүнг хэрхэн тогтоодог аргачлалын хувьд гэвэл, эхлээд нэг гектарт зарцуулсан зардлын хэмжээг төгрөгөөр тодорхойлж, уг дүнгээ Засгийн газрын 1991 оны 20 дугаар тогтоолтой холбон 1.75-2.0 дахин нэмэгдүүлдэг журамтай юм байна. Ингээд гарсан дүнг 1991 оны 1 дүгээр сарын 16-ны өдрийг суурь болгон хэрэглээний бараа, үйлчилгээний үнийн ерөнхий түвшинд үржүүлж, Үндэсний статистикийн газраас ирүүлсэн албан ёсны үнэ, тарифын индексийн мэдээллээр тухайн цаг хугацаанд ам.доллараар хэд болохыг тогтоох журамтай аж. Түүнээс биш ОАЭ-д дурдсан шиг 1989 оны ам.долларын ханшаар төгрөгөөр гарсан тухайн үеийн зардлыг ам.долларт хөрвүүлээд дараа нь уг дүнгээ буцаагаад тодорхой цаг үеийн ханшаар төгрөгт хөрвүүлдэггүй юм байна. Тооцоолол хэрхэн хийхийг заасан хууль журамтай байхад уг дүрэм журмаар нь бус огт өөр, дураараа зохиосон аргаар тооцоолол хийж ОАЭ-д оруулж буйн учрыг ойлгоход бэрх юм.

1.7. Тавантолгойн асуудлаар

Улсын Их Хурлаас гаргасан тогтоол, шийдвэр

Засгийн газраас 2008 оны 3 дугаар сарын 21-ний өдөр байгуулсан “Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх тухай гэрээ”-ний үндсэн дээр 5 тусгай зөвшөөрлийг төрийн мэдэлд авсныг УИХ де-факто болон де-юре хүлээн зөвшөөрч, улмаар дараа дараагийн бодлогын шийдвэрүүдээ гаргаж байсан талаар дээр товч дурдсан.

УИХ-ын 2018 оны 6 дугаар сарын 29-ний өдрийн “Тавантолгойн нүүрсний ордын үйл ажиллагааг эрчимжүүлэх талаар авах арга хэмжээний тухай” 73 дугаар тогтоолоор УИХ-ын 2007 оны 27 дугаар тогтоол дахь Тавантолгой ордын мэдээлэлд өөрчлөлт оруулжээ. Ингэхдээ Засгийн газраас хэлэлцээ хийж, төрд шилжүүлж авсан тусгай зөвшөөрлийн эзэмшигч “Эрдэнэс тавантолгой” ХК-ийн нэрийг нэмснээр уг ордод төр оролцоотой болсныг баримтжуулсан байна. **Баримт 38**

Үүнээс гадна 2008 оноос хойш Тавантолгойн нүүрсний ордын төрийн мэдлийн тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчийн эрхийг “Эрдэнэс тавантолгой” ХХК-аар дамжуулан хэрэгжүүлж байсан, мөн 2008 оны тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэн авсан үйл явцын талаар хянан шалгасан УИХ, түүний харьяа байгууллагын дараах шийдвэр, үйл ажиллагааг дурдаж болно.

Тавантолгой ордод хөрөнгө оруулалтын гэрээ байгуулах хөрөнгө оруулагчийг шалгаруулахаар шийдвэрлэсэн тухай

УИХ-ын дарга Д.Лүндээжанцан 2008 оны 01 дүгээр сарын 21-ний өдөр захирамж гарган Ашигт малтмалын тухай хууль болон хөрөнгө оруулалтын гэрээний талаар санал боловсруулах үүрэг бүхий ажлын хэсгийг УИХ-д суудал бүхий МАХН, АН-ын тэнцүү төлөөлтэйгөөр, УИХ-ын гишүүн Н.Батбаяраар ахлуулж, Засгийн газраас Монгол Улсын Ерөнхий сайд С.Баяр намайг болон Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү нарыг оролцуулан байгуулж байв. **Баримт 39**

Ажлын хэсгээс боловсруулсан төслийн асуудлаар тухайн үеийн Ардчилсан намын удирдлагатай зөвшилцөлд хүрч, мөн УИХ-д суудалтай улс төрийн намуудын төлөөлөл Монгол Улсын Ерөнхийлөгчтэй уулзаж хэлэлцсэний үндсэн дээр уг төслөө 2008 оны 03 дугаар сарын 14-ний өдөр өргөн мэдүүлсэн. **Баримт 40**

Тавантолгой ордын тусгай зөвшөөрлийг шилжүүлэн авсны дараа буюу 2008 оны 3 дугаар сарын 25-ны өдөр УИХ Ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг ээлжит бус чуулганаар хэлэлцэж эхэлсэн. Уг хуулийн төслийн хэлэлцүүлгийн явцад УИХ-ын гишүүн Э.Бат-Үүл, Р.Амаржаргал, М.Зоригт, Р.Эрдэнэбүрэн нараас мөн хуулийн төсөл өргөн мэдүүлж, стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордод төр ямар нэг хувь эзэмшилгүйгээр зөвхөн “бүтээгдэхүүн хуваах” зарчмаар үр өгөөж хүртэх санаачилга гаргаж байсан. **Баримт 41**

2008 оны 3 сарын 14-ний өдөр өргөн мэдүүлсэн Ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл	2008 оны 4 сарын 22-ны өдөр өргөн мэдүүлсэн Ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл
5.4, 5.5 дахь хэсгийг дараах байдлаар өөрчлөн найруулах: 5.4. Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордыг Монгол Улсын Засгийн газар, хуулийн этгээд, иргэд, гадаадын хуулийн этгээдтэй хамтран ашиглавал гадаадын компанийн хувь эзэмшлийн хэмжээ дүрмийн сангийн 49 хувиас дээшгүй байна. 5.5. Монгол Улсын хуулийн этгээд нь ашигт малтмалын ордыг бусад хуулийн этгээдтэй хамтран ашиглавал түүний оролцоо компанийн дүрмийн сангийн 50-аас доошгүй хувь байна.	5.4, 5.5 дахь хэсгийг дараах байдлаар нэгтгэн өөрчлөн найруулах: 5.4. Стратегийн ач холбогдолтой ашигт малтмалын ордыг Монгол Улсын Засгийн газар гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулагчтай хамтран ашиглавал тухайн хөрөнгө оруулагчтай хөрөнгө оруулалтын гэрээг бүтээгдэхүүн хуваах зарчимд тулгуурлан хийнэ.

Эдгээр хуулийн төслийн хүрээнд Тавантолгой, Оюу толгой ордтой холбоотой стратегийн хөрөнгө оруулагчийг сонгон шалгаруулах, төрийн оролцооны хэмжээг тогтоох шинэчилсэн нөхцөлийг УИХ-аас тогтоож өгөх ёстой гэсэн агуулгаар УИХ-ын Эдийн засгийн байнгын хороо 2008 оны 4 дүгээр сарын 29 болон 5 дугаар сарын

23-ны өдрүүдэд, нэгдсэн чуулган 2008 оны 5 дугаар сарын 06 болон 23-ны өдрүүдэд хэлэлцэж байсан боловч эцэслэн баталж амжилгүй 2008 оны сонгуультай золгосон.

Уг нь хуулийн төслийн анхны хэлэлцүүлгээр Ашигт малтмалын тухай хуулийн төслийн 5.4, 5.5 дахь хэсгийн зохицуулалтыг дараах байдлаар заавал хувьцаа эзэмших үүргийг Засгийн газарт хүлээлгэлгүйгээр бэлэн бүтээгдэхүүн хувааж авах, харин тодорхой асуудлаар хориг тавих эрхтэй алтан хувьцаа эзэмшиж байх талаар санал хурааж дэмжигдсэн байв.

АШИГТ МАЛТМАЛЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСӨЛ /АНХНЫ ХЭЛЭЛЦҮҮЛЭГ/

Чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар дэмжсэн санал:

“5.4. Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордыг Монгол Улсын төр гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулагчтай хамтран ашиглах бол ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч компанийн хувьцааны 51 ба түүнээс дээш хувийг төр, Монгол Улсын иргэн эзэмших, эсхүл тухайн хөрөнгө оруулагчтай хөрөнгө оруулалтын гэрээг бүтээгдэхүүн хуваах зарчимд тулгуурлан хийж болно.

Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордыг ашиглах хамтарсан компанийн удирдлагыг гадаадын хөрөнгө оруулагч хуулийн этгээд өөрөө болон олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн мэргэжлийн хуулийн этгээдээр хөрөнгө оруулалтын гэрээний хугацаанд гүйцэтгүүлж болно.

5.5. Монгол Улсын Засгийн газар компанийн хувь нийлүүлэгчдийн хурал, төлөөлөн удирдах зөвлөлийн болон гүйцэтгэх удирдлагын шийдвэрт хориг тавих эрхтэй, ногдол ашиг авдаггүй, өөр ямар нэг эрхгүй алтан хувьцааг эзэмших бөгөөд дор дурдсан асуудлаар гаргасан шийдвэр нь үндэсний аюулгүй байдал, нийгмийн эрх ашигт харшилсан тохиолдолд хориг тавина:

5.5.1. эрхэлж байсан үйл ажиллагааны чиглэлийг өөрчлөх;

5.5.2. компанийг өөрчлөн байгуулах, татан буулгах;

5.5.3. их хэмжээний хэлцэл байгуулах;

5.5.5. шинээр хувьцаа гаргах;

5.5.6. хувьцааг бусад хуулийн этгээдэд шилжүүлэх, худалдах.”

УИХ-ын 2008 оны 5 дугаар сарын 23-ны өдрийн
чуулганы нэгдсэн хуралдааны тэмдэглэл

Дашрамд хэлэхэд, хэрэв энэ хуулийн төслийг УИХ баталж чадсан бол УИХ-ын 2009 оны 57 дугаар тогтоолоор Оюу толгойд хөрөнгө оруулагч компанийн 34 хувийн хувьцаа заавал эзэмших үүргийг манай Засгийн газарт ногдуулахгүй байх эрх зүйн сайхан боломж гарах байж гэж миний бие харамсдаг.

2008 оны сонгуулиар байгуулагдсан УИХ дээрх хуулийн төслийн эцсийн хэлэлцүүлгийг хийх ёстой байсан боловч 2008 оны 12 дугаар сарын 04-ний өдөр хуулийн төслийг буцаах шийдэлд хүрч Тавантолгой ордын хөрөнгө оруулалтын гэрээ байгуулах үндсэн зарчим, удирдамжийг 2008 оны 40 дүгээр тогтоолоор баталж өгсөн. **Баримт 42**

Уг тогтоолын 3.1 дэх заалтаар төрийн мэдэлд шилжүүлж авсан 5 тусгай зөвшөөрлийн хүрээнд хөрөнгө оруулалт татаж, хамтран ашиглах талаар УИХ-ын дараагийн шатны бодлогын шийдвэр нь Засгийн газраас “Энержи ресурс” ХХК-тай байгуулсан “Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх тухай гэрээ”-ний үр дүнд үндэслэсэн байсныг энд тэмдэглэе.

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2008 оны 12 сарын 04 өдөр

Төрийн ордон, Улаанбаатар хот

Дугаар 40

ХУУЛИЙН ТӨСЛҮҮД БУЦААХ, ҮНДСЭН ЗАРЧИМ, УДИРДАМЖ БАТЛАХ ТУХАЙ

3. Энэ тогтоол батлагдсантай холбогдуулан дараахь арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэхийг Монгол Улсын Засгийн газар /С.Баяр/-т даалгасугай:

1/Таван толгойн нүүрс, Оюу толгойн зэс-алтны ордыг хамтарч ашиглах хөрөнгө оруулалтын гэрээний төслүүдийг Монгол Улсад хүчин төгөлдөр үйлчилж байгаа хууль тогтоомж болон энэ тогтоолын хавсралтуудад нийцүүлэн боловсруулах, шаардлагатай бол холбогдох хуулийн зохих зүйл, заалтад өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг хамт боловсруулж 2009 оны 2 дугаар сарын 1-ний өдрийн дотор Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх;

Тус тогтоолыг хэрэгжүүлэх үүднээс Засгийн газар Оюу толгой, Тавантолгой ордын стратегийн хөрөнгө оруулагчийг сонгон шалгаруулах талаар 2008 оны 12 дугаар сарын 05-ны өдөр 51 дүгээр тогтоол гаргасан. **Баримт 43**

Манай Засгийн газраас “Монгол Улсын Засгийн газрын 2008-2012 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө” баталсны 138-д “Тавантолгойн нүүрсний орд газрыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах талаар дагаж мөрдөж байгаа хууль тогтоомжийн хүрээнд хөрөнгө оруулагчидтай хэлэлцээ хийх, шаардлагатай бол зарим хууль тогтоомжид нэмэлт, өөрчлөлт оруулах санал боловсруулж шийдвэрлүүлэх арга хэмжээ авна” гэж заасныг ч энд дурдах хэрэгтэй. **Баримт 44**

Оюу толгой болон Тавантолгой ордыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулахтай холбоотой хуулийн төслүүдийг 2009 оны 8 дугаар сарын 13-ны өдөр УИХ-д өргөн мэдүүлсэн байна. **Баримт 45**

УИХ-ын 2008 оны 40 дүгээр тогтоолыг хэрэгжүүлэх үүднээс Ерөнхий сайд С.Батболдын Засгийн газраас 2010 оны 05 дугаар сарын 27-ны өдөр тогтоолын төсөл өргөн мэдүүлсэн нь Тавантолгойн ордын төрд шилжүүлж авсан хэсгийг ашиглахтай холбоотой төсөл юм. Тогтоолын төслийг УИХ хэлэлцээд 2010 оны 7 дугаар сарын 07-ны өдрийн “Таван толгойн нүүрсний ордыг ашиглах зарим асуудлын тухай” 39 дүгээр тогтоолыг гаргасан. Энэ нь Тавантолгой ордын асуудлаар Засгийн газарт хугацаатай үүрэг даалгавар өгсөн УИХ-ын гурав дахь тогтоол юм. **Баримт 46**

МОНГОЛ УЛСЫН УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2010 оны 07 сарын 07 өдөр

Төрийн ордон, Улаанбаатар хот

Дугаар 39

ТАВАН ТОЛГОЙН НҮҮРСНИЙ ОРДЫГ АШИГЛАХ ЗАРИМ АСУУДЛЫН ТУХАЙ

1.Таван толгойн нүүрсний ордыг ашиглахтай холбогдуулан дараахь арга хэмжээ авахыг Монгол Улсын Засгийн газар /С.Батболд/-т даалгасугай:

1/Тавантолгойн нүүрсний ордод төрийн өмчит компани ашиглалтын үйл ажиллагаа явуулах, “Эрдэнэс-Тавантолгой” охин компанийг холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу байгуулах, ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг хуваахгүйгээр шилжүүлэх, түүнтэй хөрөнгө оруулалтын гэрээ байгуулах, оператор аж ахуйн нэгжээр олборлолтын үйл ажиллагааг тодорхой хугацаанд гүйцэтгүүлэх;

5/ дамжин өнгөрөх тээвэр, угтуулан тавих нөхцөл, урьдчилгаа төлбөр, боомт ашиглалт, хөрөнгө оруулалт, борлуулалтын нөхцөлийн талаар хэлэлцээ хийж, гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулагчдын оролцоотой нэгдсэн компани /консорциум/-ийг нээлттэй хэлбэрээр сонгон шалгаруулж хөрөнгө оруулалтын гэрээний төслийг Улсын Их Хурлын 2010 оны намрын чуулганаар хэлэлцүүлж, бусад баримт баримт бичгийн төслийг танилцуулах.

Тавантолгой ордын төрийн мэдлийн хувьцааг эзэмших хуулийн этгээдийг байгуулан, хувьцааг ард түмэнд эзэмшүүлж, хишиг хувь хүртээж байсан тухай

Тавантолгой ордын 5 тусгай зөвшөөрлийг төрийн мэдэлд шилжүүлэн авсны дараа буюу 2008 оны 4 дүгээр сарын 04-ний өдөр манай Засгийн газар Эх орны хишиг сангийн тухай хуулийн төслийг УИХ-д өргөн мэдүүлэв. Ингэсэн нь Мянганы хөгжлийн зорилтод суурилсан үндэсний хөгжлийн цогц бодлогод заасанчлан стратегийн ач холбогдолтой ашигт малтмалын орд газраас олсон орлогоос эх орны хишиг хүртээх ажлын эхлэл болов. Уг хуулийн төслийг хэлэлцэх эсэх асуудлыг 2008 оны 5 дугаар сарын 29-ний өдөр Төсвийн байнгын хороо хэлэлцсэний дараахан УИХ-ын чуулган сонгуулийн улмаас завсарласан.

2008 оны УИХ-ын сонгуулиар МАХН-аас дэвшүүлсэн мөрийн хөтөлбөрт “Стратегийн томоохон ордуудыг аж ахуйн эргэлтэд оруулж олсон ашгаас “Эх орны хишиг” сан байгуулах тусгай хууль гаргаж, улсынхаа хөгжилд тустай, иргэн бүрийнхээ амьдралд өгөөжтэй хэлбэрээр зарцуулна” гэж тусгав. Ардчилсан нам ч “Иргэн бүрт эрдэнийн хувь” нэртэй мөрийн хөтөлбөр гаргаж, иргэддээ эрдэнийн хувь олгохоор амлав. 2008 оны сонгуулийн дүнгээр хамтарсан Засгийн газар байгуулсан тул хоёр намын мөрийн хөтөлбөрийн дээрх амлалтуудаа нэгтгэж, стратегийн болон томоохон ордуудыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулан, түүнээс олсон орлогоос иргэдэд хүртээх зорилтыг УИХ-ын 2008 оны 35 дугаар тогтоолоор баталсан.

УИХ-ын гишүүн Л.Болд нарын Ардчилсан намын зарим нөхөд 2009 онд Эрдэнийн хувийн тухай /Баянмонгол корпораци/ хуулийн төслийг өргөн мэдүүлсэн. Уг төслийг Эх орны хишиг сангийн тухай хуулийн төсөлтэй хамтруулан хэлэлцсэн нь 2009 оны 11 дүгээр сарын 18-ны өдөр “Хүний хөгжлийн сангийн тухай хууль” нэртэй хууль болж батлагдсан юм. **Баримт 47** Тус хуулийн төслүүдийг хэлэлцэх эсэх асуудлыг УИХ-ын Төсвийн байнгын хорооны 2009 оны 7 дугаар 21-ний өдрийн хуралдаанаар хэлэлцсэн. **Баримт 48**

“Хүний хөгжил сангийн тухай хууль”-аар стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн төрийн өмчид ногдох хувьцааг төрийн өмчит хуулийн этгээд эзэмших ба ногдол ашиг, хувьцаа борлуулсны орлогоос Хүний хөгжил санг бүрдүүлж, Монгол Улсын иргэнд хишиг, хувь хүртээхээр заасан.

Мөн хуулийн 8.2-т “стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн төрийн мэдлийн хувьцааг эзэмших эрхийг төрийн өмчит хуулийн этгээд хэрэгжүүлнэ” гэж заасан байв.

Тавантолгой ордын үр өгөөжийг ард түмэнд хувьцаа хэлбэрээр хүртээсэн тухай

Хүний хөгжил сангийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлд заасан стратегийн ордын төрийн мэдлийн хувьцааг эзэмшигчийн эрхийг төрийн өмчит “Эрдэнэс МГЛ” ХХК хэрэгжүүлж байх үед УИХ-ын 2010 оны “Таван толгойн нүүрсний ордыг ашиглах зарим асуудлын тухай” 39 дүгээр тогтоол гарч “Эрдэнэс тавантолгой” ХК-ийг түүний охин компанийн хэлбэрээр байгуулан, Тавантолгой ордын тусгай зөвшөөрлийг шилжүүлэхийг даалгасан байна. Уг тогтоолын дагуу Засгийн газрын 2010 оны 272 дугаар тогтоол гарч, “Эрдэнэс тавантолгой” ХК-ийг үүсгэн байгуулж, “Энержи ресурс” ХХК-аас шилжүүлэн авсан тусгай зөвшөөрлийг уг компанид шилжүүлж өгсөн байна. **Баримт 49**

Улмаар УИХ-ын 2011 оны 57, 2012 оны 18, 2024 оны 10 дугаар тогтоол, Засгийн газрын 2010 оны 272, 2011 оны 98, 2012 оны 116, 2024 оны 45 дугаар тогтоолуудаар 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийг хүртэл төрсөн, Монгол Улсын харьяат болсон иргэн бүрд “Эрдэнэс тавантолгой” ХК-ийн 1072 ширхэг хувьцааг ижил тэгш эзэмшүүлсэн нь манай Засгийн газрын үед байгуулсан “Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх тухай гэрээ”-ний дагуу Тавантолгой ордод төрийн хувь оролцоо тогтож, үр өгөөжийг нь ард иргэдэд хүртээсний бодит илэрхийлэл юм. Иргэн бүрд хувьцаа олгох бодлогын шийдвэрийн хүрээнд иргэд хувьцаагаа бэлэн мөнгө, сургалтын төлбөр, эрүүл мэндийн даатгалын шимтгэл зэргээр солих эрхтэй байснаас гадна хувьцааны ногдол ашгийг хүртэж байна. **Баримт 50**

Хүний хөгжил сангийн хишиг, хувь ард түмэнд хүртээсэн тухай

Хүний хөгжил сангийн тухай хуулийн 3 дугаар зүйлд зааснаар стратегийн ач холбогдол бүхий Тавантолгой ордын төрийн мэдлийн хувийг эзэмшигч “Эрдэнэс тавантолгой” ХК нь тус сангийн орлого бүрдүүлэгчийн нэг юм.

Иймээс манай Засгийн газраас хойш Хүний хөгжил сангаас 2010 оноос иргэдэд хүртээж ирсэн хишиг, хувийн үндэс суурийг Тавантолгойн орд газарт төрийн мэдлийн хувь оролцоог тогтоосон “Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх тухай” гэрээ тавьсан. УИХ-ын тогтоолуудыг үзвэл 2010 онд иргэн бүрд 120,000 төгрөг,³² 2011 онд иргэн бүрд 252,000 төгрөг,³³ 2012 онд иргэн бүрд 128,000 төгрөг, ахмад настан болон хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн бүрд 1,000,000 төгрөгийн³⁴ хишиг, хувь хүртээсэн нь 2008 оноос улбаатай хамтарсан Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрт туссан хоёр намын мөрийн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлсний үр дүн юм.

Улсын Их Хурал болон Үндэсний аудитын газрын хянан шалгах үйл ажиллагаа

Тавантолгойн ордтой холбоотой УИХ-ын тогтоол шийдвэр, Ашигт малтмалын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх тухай 2008 оны гэрээний хэрэгжилтийн асуудлыг УИХ хянан шалгах бүрэн эрхийнхээ хүрээнд удаа дараа хэлэлцэж байсан аж. Үүнээс гадна УИХ-ын байнгын хорооноос Үндэсний аудитын газраар шалгуулж гүйцэтгэлийн аудит хийлгэж байсан байна.

Улсын Их Хурлын хянан шалгах үйл ажиллагаа

Парламент бол хууль тогтоохоос гадна баталсан хууль, тогтоолынхоо хэрэгжилтэд хяналт тавих эрх, үүрэгтэй байгууллага. Энэ хүрээндээ Засгийн газрын болон УИХ-д ажлаа шууд хариуцан тайлагнадаг бусад байгууллагын тайлан, мэдээлэл, илтгэл сонсох, асуулт, асуулга тавих, хариуг чуулганаар хэлэлцүүлэх зэрэг нь бүгд л УИХ-ын хянан шалгах

³² Улсын Их Хурлын 2009 оны 99 дүгээр тогтоол

³³ Улсын Их Хурлын 2010 оны 37 дугаар тогтоол

³⁴ Улсын Их Хурлын 2011 оны 53 дугаар тогтоол

бүрэн эрхэд хамаардаг билээ.³⁵ Хэрэв хянан шалгаад Монгол Улсын хууль тогтоомжийн хэрэгжилтэд алдаа дутагдал гарсан гэж үзвэл засаж залруулах үүрэг даалгавар өгөх, хэрэгжилтийг шаардах бүрэн эрх нь УИХ-д хадгалагдаж буй.

УИХ-ын нэр бүхий гишүүдээс Тавантолгойн нүүрсний ордын Ухаа худгийн хэсгийг “Энержи ресурс” ХХК-д олгосон гэх асуудлаар асуулга тавьсанд Засгийн газраас албан бичгээр хариу хүргүүлж, мөн УИХ-ын 2011 оны 10 дугаар сарын 28-ны өдөр чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар хэлэлцүүлжээ.

УИХ-ын чуулганд Засгийн газрыг төлөөлж тухайн үеийн Эрдэс баялаг, эрчим хүчний сайд Д.Зоригт “...Ухаахудгийн ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн талбайд ногдох нөөц Таван толгойн ордын нийт нөөцийн 4.0 хувьтай тэнцэж байсан тул Ашигт малтмалын тухай хуульд улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийж нөөцийг нь тогтоосон ордод төрийн эзэмшил 50.0 хүртэл хувьтай байж болно гэж зааснаас ч илүү хувийг төр өөртөө авч үлдсэн нь Монгол Улсын эрх ашигт нийцсэн...” гэж танилцуулж байж. **Баримт 51**

Тухайн үед хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байсан Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн 26 дугаар зүйлийн 11 дэх хэсэгт “Засгийн газрын гишүүн нь Улсын Их Хурлын гишүүний асуулгын хариуг хууль тогтоомжид заасан журмын дагуу өгөх үүрэгтэй” гэж заасан³⁶ ба асуулгын хариуг Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дугаар бүхий албан бичгээр хүргүүлдэг журамтай.

Энэ үед хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байсан 2007 оны Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 49 дүгээр зүйл болон 2006 оны Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 33 дугаар зүйлийн 33.5 дахь хэсэгт зааснаар нэгдсэн хуралдаан асуулгын хариуг хэлэлцсэний үндсэн дээр манай Засгийн газрыг хууль зөрчсөн гэж үзсэн бол тодорхой шийдвэр гаргах талаар асуудал хариуцсан Байнгын хороонд чиглэл өгөх зохицуулалттай.³⁷ УИХ хянан шалгах үйл ажиллагаа явуулаад манай Засгийн газрыг хууль зөрчсөн гэж үзээгүй байна.

Үүнээс гадна УИХ-ын тогтоолын заалт тус бүрээр хяналтад авч, хэрэгжилтийг хянадаг дүрэм, журам өмнө нь байсан, одоо ч үйлчилж буй. Энэ журмуудын дагуу УИХ-аас Засгийн газарт үүрэг болгосон тогтоол, шийдвэрийн хэрэгжилтийн талаар төрийн захиргааны болон нутгийн захиргааны байгууллагаас ирүүлсэн мэдээллийг Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газар нэгтгэн хяналт шинжилгээ хийж, Засгийн газрын хуралдаанд танилцуулсны үндсэн дээр УИХ-ын Тамгын газарт хүргүүлэх, УИХ-ын Тамгын газраас холбогдох Байнгын хороонд мэдээлж хэлэлцүүлэх, хяналтад авах зохицуулалт бий.

³⁵ 2006 оны Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулиас:

“33.1. Улсын Их Хурал хянан шалгах бүрэн эрхээ дараахь хэлбэрээр хэрэгжүүлнэ:

33.1.2. Ерөнхий сайд, Засгийн газрын гишүүн, Улсын Их Хуралд ажлаа шууд хариуцан тайлагнадаг бусад байгууллагын даргад асуулга тавих, түүний хариуг чуулганаар хэлэлцүүлэх;

33.2. Төр, нийгмийн ашиг сонирхол хөндөгдсөн гэж үзвэл уг асуудлаар Засгийн газрын байр суурийг тодруулах, тодорхой үйл ажиллагаа явуулахыг шаардаж гишүүнээс энэ хуулийн 33.1.2-т заасан албан тушаалтанд бичгээр хандсаныг “асуулга” гэнэ.”

³⁶ Засгийн газрын тухай хуулийн 26 дугаар зүйлийн 11 дэх хэсэг: “Засгийн газрын гишүүн нь Улсын Их Хурлын гишүүний асуулгын хариуг хууль тогтоомжид заасан журмын дагуу өгөх үүрэгтэй. /Энэ хэсгийн дугаарт 2001 оны 11 дүгээр сарын 8-ны өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан/”

³⁷ 2006 оны Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 33.5 дахь хэсэг: “Нэгдсэн хуралдаан асуулгын хариуг хэлэлцсэний үндсэн дээр Улсын Их Хурлаас тодорхой шийдвэр гаргах шаардлагатай гэж үзвэл асуудал хариуцсан Байнгын хороонд энэ талаар чиглэл өгч болно.”

Хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байсан журмууд:

- Засгийн газрын 2006 оны 160 дугаар тогтоолын хавсралтаар батлагдсан “Хууль тогтоомж, Ерөнхийлөгчийн зарлиг, Засгийн газрын шийдвэрийн хэрэгжилтийг зохион байгуулах, үр дүн, биелэлтийг дүгнэх, мэдээлэх журам”;
- Засгийн газрын 2013 оны 322 дугаар тогтоолын хавсралтаар батлагдсан “Захиргааны байгууллагын хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний нийтлэг журам”;
- Засгийн газрын 2017 оны 89 дүгээр тогтоолын хавсралтаар батлагдсан “Бодлогын баримт бичгийн хэрэгжилт болон захиргааны байгууллагын үйл ажиллагаанд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийх нийтлэг журам”;
- Засгийн газрын 2020 оны 206 дугаар тогтоолоор “Бодлогын баримт бичгийн хэрэгжилт болон захиргааны байгууллагын үйл ажиллагаанд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийх нийтлэг журам”.

Дээр дурдсан тогтоол, шийдвэрийн биелэлт хянах журмын дагуу тухайн үеийн Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газраас 2007 оны 27 дугаар тогтоолын 4 дэх заалтын хэрэгжилтийг хэрхэн танилцуулж хэлэлцүүлсэн тухай баримт холбогдох архивд хадгалагдаж байх учиртай. Ямартай ч УИХ-ын 2007 оны 27 дугаар тогтоол хэрэгжээгүй гэж үзсэн бол энэ тухай мэдээлэл хууль тогтоомж, тогтоол шийдвэрийн биелэлтийн тайланд тусгагдаж, хаагдаагүй “хяналтын карт”-тай байх нь Монгол төрийн шат шатанд хэрэгжиж ирсэн нийтлэг журам юм.

Уул уурхайн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагаас дээрх журмуудын дагуу хагас болон бүтэн жилээр өөрийн эрхлэх асуудлын хүрээнд хууль тогтоомж, тогтоол шийдвэрийн биелэлтэд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийсэн танилцуулгаас үзэхэд УИХ-ын 2007 оны 27 дугаар тогтоолын 4 дэх заалтын Тавантолгой ордод холбогдох хэсэг биелэгдээгүй гэх танилцуулга, мэдээлэл байхгүй байна.³⁸

Төрийн аудитын дээд байгууллагын шалгалт

Төрийн аудитын байгууллага бол УИХ-аас томилогддог, төрийн хянан шалгах чиг үүргийг хэрэгжүүлдэг эрх бүхий байгууллага. Тус байгууллагын зүгээс УИХ, түүний байнгын хороодын захиалгаар холбогдох хяналт шалгалтыг гүйцэтгэж, үр дүнгээ УИХ-д танилцуулдаг.

Энэ хүрээнд УИХ-ын Эдийн засгийн байнгын хорооноос Монгол Улсын Ерөнхий аудиторт “Энержи ресурс” ХХК-д нүүрсний орд ашиглах талбай, тусгай зөвшөөрлийг хууль тогтоомж, дүрэм, журмын дагуу олгогдсон эсэхийг Засгийн газар, Эрдэс баялаг, эрчим хүчний яам, Ашигт малтмалын Хэрэг эрхлэх газар зэрэг бусад холбогдох байгууллагад шалгаж, аудитын дүгнэлт гаргахыг даалгасан төдийгүй уг асуудлаар дүгнэлт гаргах чиг үүрэг бүхий Ажлын хэсгийг байгуулжээ. **Баримт 52**

³⁸ <https://mmhi.gov.mn/%d1%85%d1%83%d1%83%d0%bb%d1%8c-%d1%82%d0%be%d0%b3%d1%82%d0%be%d0%be%d0%bc%d0%b6/>

Үндэсний аудитын газраас дээрх даалгаврын дагуу 2012 онд УАГ-ГАГ/2012/ЭА-01 дугаартай “Оюу толгойн орд газрын нөөцийг тогтоож баталгаажуулсан болон **“Энержи ресурс” ХХК-д нүүрсний орд ашиглах талбай, тусгай зөвшөөрөл олгосон байдал**”-ын талаар гүйцэтгэлийн аудит хийсэн байна. **Баримт 10**

Тус тайлангаар Тавантолгой ордын тусгай зөвшөөрлийг хуулийн дагуу олгосон болохыг дүгнэн Засгийн газраас “Энержи ресурс” ХХК-тай 2008 оны 3 дугаар сарын 21-ний өдөр байгуулсан гэрээг шалгаад хууль зөрчсөн гэх зүйл тогтоогоогүй байна. Уг дүгнэлтийг Монгол Улсын Ерөнхий аудиторовын 2012 оны 3 дугаар сарын 15-ны өдрийн 21 дүгээр тушаалаар баталгаажуулж УИХ-ын Эдийн засгийн байнгын хороонд хүргүүлсэн аж.

Тайланг баталгаажуулсан тушаалын үндэслэлд заасан “Гүйцэтгэлийн шалгалтын журам” нь Төрийн хянан шалгах хорооны 2002 оны 18 дугаар тогтоолоор батлагдсан журам байна. Уг журмын 3 дугаар зүйлийн 2-т зааснаар гүйцэтгэлийн шалгалт нь **“хууль тогтоох эрх мэдлийн хяналт шалгалтыг үр нөлөөтэй хэрэгжүүлэхэд туслах”** зорилготой гэж тодорхой заасан.³⁹

Хэрэв хууль тогтоох эрх мэдлийн хяналт шалгалтыг үр нөлөөтэй хэрэгжүүлэхтэй холбоотой уг дүгнэлтээр зөрчил илрүүлсэн бол УИХ-ын Эдийн засгийн байнгын хороо, түүний байгуулсан ажлын хэсэг холбогдох санал, дүгнэлтийг гарган зөрчлийг арилгах арга хэмжээ хэрэгжих журамтай. Тавантолгой орд газрын талаар манай Засгийн газрын байгуулсан гэрээтэй холбоотой асуудлаар хууль хяналтын байгууллагын хэчнээн удаагийн шалгалт, дүгнэлт гарсныг тоолж хэлэхэд хэцүү юм.

Энэ бүх дотоодын хяналт шалгалтаас гадна “Энержи ресурс” ХХК-ийн толгой компани болох Хонгконгийн хөрөнгийн биржид бүртгэлтэй ‘Mongolian Mining Corporation’ төдийгүй “Эрдэнэс тавантолгой” ХК, Монгол Улсын Засгийн газар гадаад, дотоодын зах зээлээс хөрөнгө босгохдоо тус тусын эзэмшлийн тусгай зөвшөөрлийн хүчин төгөлдөр байдлын талаар олон улсын банк, санхүү, аудитын байгууллага, олон улсын болон дотоодын хуулийн фирмийн шалгалт, дүн шинжилгээнд хамрагдаж, 2008 онд төрд тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэн авсан үйл явцыг хууль ёсны бөгөөд хүчин төгөлдөр болохыг холбогдох хууль тогтоомж, байгуулсан гэрээг үндэслэн баталсан нь ойлгомжтой.

1.8. Төрийн байгууллагуудын лавлагаа, тодорхойлолтын талаар

Манай Засгийн газрын байгуулсан “Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх тухай гэрээ”-тэй холбоотой лавлагаа, тодорхойлолт төрийн хэд хэдэн байгууллагаас авснаа ОАЭ-д хавсаргажээ. Төрийн байгууллагууд өөр хоорондоо тэр бүр уялдаа холбоотой ажиллаж байгаагүйн илэрхийлэл болсон эдгээр тодорхойлолт болон төрийн байгууллагын архив, албан хэрэг хөтлөлтийн асуудал нь хууль тогтоомжийн дагуу байгуулсан гэрээний эрх зүйн байдалд нөлөөлөхгүй нь ойлгомжтой. Хэдий тийм боловч төрийн ажил эрхэлж байсан хүний хувьд эдгээр лавлагаа, тодорхойлолтын утга агуулга, төрийн бодлогын залгамж чанарын хувьд эргэлзээ, зөрчилдөөнтэй байгаа тус албан бичгүүдэд тайлбар өгөх нь зүйтэй гэж үзлээ.

³⁹ Төрийн хянан шалгах хорооны 2002 оны 18 дугаар тогтоолоор баталсан “Гүйцэтгэлийн шалгалтын журам”-ын 3.2: “Гүйцэтгэлийн шалгалт нь улсын хэвшлийн удирдлагыг сайжруулж, хариуцлагыг дээшлүүлэх, хууль тогтоох эрх мэдлийн хяналт шалгалтыг үр нөлөөтэй хэрэгжүүлэхэд туслах зорилготой.”

Улсын Их Хурлын Тамгын газрын албан бичиг

УИХ-ын Тамгын газрын 2025 оны 4 дүгээр сарын 08-ны өдрийн ТГ-02/404 тоот албан бичгээр УИХ-ын 2008 оны хаврын болон намрын ээлжит чуулганы хугацаанд “Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх тухай гэрээний” асуудлыг Байнгын хорооны хэлэлцэх асуудлын жагсаалтад тусгаж, танилцуулсан талаар баримт байхгүй талаар мэдэгджээ.⁴⁰

Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрлийг төрийн мэдэлд буцаан шилжүүлэх тухай гэрээ нь УИХ-д өргөн мэдүүлж, хэлэлцүүлэн тусгайлсан тогтоол, шийдвэр гаргуулах асуудалд хамаарахгүй талаар эл товхимлын 1.2 дугаартай хэсэгт тодорхой тайлбарласан тул дахин давтан нурших шаардлагагүй биз.

“Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх тухай” гэрээг УИХ-аар хэлэлцүүлсэн эсэх талаар ОАЭ-г эрхлэн гаргасан нөхөд УИХ-ын Тамгын газраас лавласан бололтой. Гэтэл Улсын төсвийн хөрөнгөөр эрэл, хайгуул хийж нөөцийг нь тогтоосон стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордыг хувийн өмчит хуулийн этгээдтэй хамтран ашиглах гээгүй, төрийн оролцооны хэмжээг хуульд заасан хэмжээнд тогтоох асуудал агуулаагүй, УИХ-д өргөн мэдүүлж хэлэлцүүлэн, улмаар тусгайлсан тогтоол, шийдвэр гаргуулах эрх зүйн шаардлага үгүй гэдгийг ОАЭ-г эрхлэн гаргасан нөхөд ойлгоогүй шиг байна.

Харин УИХ-ын 2007 оны 27 дугаар тогтоолын 4 дэх заалтын дагуу Засгийн газар Тавантолгой ордын талаар санал өргөн мэдүүлсэн эсэх, стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын 50-аас дээш хувийн нөөцөд хамаарах ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх харилцаанд УИХ шийдвэр гаргах боломжтой байсан эсэх зэрэг асуулт асуусан бол хууль тогтоох байгууллагын мэргэжлийн аппарат, мэргэжилтнүүд архивын материал шүүгээд тодорхой дүгнэлт хэлээд өгөх байсан биз.

Жишээ болгоход,

- М.Энхболдын Засгийн газар Тавантолгой ордын талаар саналаа өргөн мэдүүлснийг,
- УИХ нь Ашигт малтмалын тухай хуулийн 5.4-т зааснаас дээш хэмжээгээр төрийн эзэмшил тогтоох агуулгатай УИХ-ын тогтоолын төслийг хэлэлцэх боломжгүйг,
- УИХ-аас 2008 оны 12 дугаар тогтоолоор “51-ээс дээш” хувийн төрийн мэдлийн хувь тогтоох үүрэг өгсөн байсныг,
- Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийн 2008 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэлийн 19 дэх заалтын биелэлтийн хүрээнд уг гэрээг УИХ-д тайлагнасан байсныг,
- УИХ-д өргөн мэдүүлсэн “Засгийн газрын 2008 оны үйл ажиллагааны тайлан”-д тусгасан байсныг,
- Манай Засгийн газрын байгуулсан гэрээний хэрэгжилтийн үр дүнд шилжүүлж авсан Тавантолгой ордыг эргэлтэд оруулах, ард түмэнд хишиг хувь хүртээх, хувьцаа эзэмшүүлэхтэй холбоотойгоор УИХ-аас гаргасан бодлого, шийдвэр зэрэг мэдээллийг УИХ-ын Тамгын газраас гаргаж өгөх байсан нь тодорхой.

⁴⁰ ОАЭ-ийн 2 дахь хэсгийн 261 дэх тал

УИХ-ын 2007 оны 27 дугаар тогтоолын хэрэгжилттэй холбоотой Аж үйлдвэр, эрдэс баялгийн яамны албан бичгийн тухай

Дээр дурдсанчлан УИХ-аас хэрэгжилтийг нь хүлээн зөвшөөрөөд дараа дараагийн шийдвэрээ гаргасан байхад Аж үйлдвэр, эрдэс баялгийн сайдын 2025 оны 01/1989 тоот албан бичгийн хавсралт тайланд УИХ-ын 2007 оны 4 дэх заалтын хэрэгжилтэд Тавантолгой ордын талаар эхний ээлжийн санал өргөн мэдүүлж байсан асуудлыг орхигдуулсан атлаа тухайн заалтад заагаагүй Гацууртын ордын асуудлыг оруулж, мөн УИХ-ын шийдвэрлээгүй Асгатын мөнгөний ордын асуудлыг УИХ шийдвэрлэсэн гэж тайлагнасан нь анхаарал татав.⁴¹

Монгол Улсын Их Хурлын 2007 оны 27 дугаар тогтоолын хэрэгжилт дараах байдалтай байна. Үүнд:

“4.Стратегийн ач холбогдол бүхий Оюу толгой, Таван толгой, Цагаан суварга, Асгатын ашигт малтмалын ордуудын төрийн эзэмшлийн хувь хэмжээ, түүнийг хэрхэн эзэмших талаархи саналыг эхний ээлжинд боловсруулан Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэхийг Засгийн газар /М.Энхболд/-т үүрэг болгосугай.”

Хэрэгжилт: Монгол Улсын Засгийн газраас Улсын Их Хуралд дараах ордуудын эзэмшлийн хэмжээг танилцуулж, шийдвэрлүүлсэн байна. Үүнд:

- Монгол Улсын Их Хурлын 2009 оны 57 дугаар тогтоолоор Оюу толгой ордын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчийн хувьцааны төрийн эзэмшлийн доод хэмжээг 34 хувиар тогтоосон.
- Монгол Улсын Их Хурлын 2014 оны 54 дүгээр тогтоолоор “Цагаансуваргын орд”-д төр хувь эзэмших шаардлагагүй гэж үзсэн.
- Монгол Улсын Их Хурлын 2016 оны 14 дүгээр тогтоолоор “Гацууртын үндсэн орд”-ын төрийн эзэмшлийн хэмжээг 34 хувиар тогтоосон.
- Асгатын мөнгөний ордын тусгай зөвшөөрлийг “Эрдэнэс Монгол” ХХК-д бүхэлд нь шилжүүлсэн байна.

Аж үйлдвэр, эрдэс баялгийн сайдын
2025 оны 01/1989 тоот албан бичгийн хавсралтаас

Дээрх тайланд Оюу толгой орд, Гацууртын алтны үндсэн ордод 34 хувийн төрийн эзэмшлийн хувь хэмжээ тогтоосон явдлыг Засгийн газар УИХ-ын 2007 оны 27 дугаар тогтоолын 4 дэх заалтын дагуу өргөн мэдүүлсний үр дүн гэсэн нь хуулийн үндэслэлгүй юм.

Оюу толгой, Тавантолгой ордтой холбоотой эхний саналыг М.Энхболдын Засгийн газраас өргөн мэдүүлснийг манай Засгийн газар эргүүлэн татсан. Үүний дараа УИХ-ын 27 дугаар тогтоолын 4 дэх заалтыг хэрэгжүүлэх асуудал Оюу толгой, Тавантолгой ордын хувьд дахин нэхэгдээгүй ба УИХ эрх зүйн орчныг бүрдүүлэхээр ажиллаж байсныг

⁴¹ ОАЭ-ийн 2 дахь хэсгийн 89-92 дахь тал.

дээр дурдсан. 2008 оны сонгуулиар байгуулагдсан УИХ нь 2008 оны 3 дугаар сараас хэлэлцэж байсан Ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслүүдийг буцааж, тус хоёр ордыг хамтарч ашиглах хөрөнгө оруулалтын гэрээ байгуулах үндсэн зарчим, удирдамжийг тодорхойлж Засгийн газарт “дараагийн ээлжийн” санал боловсруулахыг үүрэг болгосон 2008 оны 40 дүгээр тогтоол⁴² баталсан. Уг тогтоолын 2 дугаар хавсралт “Оюу толгойн зэс-алтны ордыг хамтарч ашиглах хөрөнгө оруулалтын гэрээ байгуулах үндсэн зарчим, удирдамж”-ийн дагуу манай Засгийн газар 2009 оны 3 дугаар сарын 04-ний өдөр Оюу толгой ордыг ашиглах хөрөнгө оруулалтын гэрээний тухай болон бусад хуулийн төслүүдийг УИХ-д өргөн мэдүүлсэн.

Ийнхүү өргөн мэдүүлсэн төслийг УИХ хэлэлцэх явцад 2009 оны 7 дугаар сарын 16-ны өдрийн “Оюу толгой ордыг ашиглах хөрөнгө оруулалтын гэрээний тухай” 57 дугаар тогтоолын 1 дэх заалтаар Оюу толгой ордын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчийн хувьцааны төрийн эзэмшлийн доод хэмжээг 34 хувиар тогтоож, 2 дахь заалтаар Оюу толгой ордыг ашиглахтай холбогдуулан хөрөнгө оруулалтын гэрээг Монгол Улсад хүчин төгөлдөр үйлчилж байгаа хууль тогтоомжид нийцүүлэн УИХ-ын 2008 оны 12 дугаар сарын 04-ний өдрийн 40 дүгээр тогтоолоор баталсан үндсэн зарчим, удирдамж, Эдийн засгийн байнгын хорооны 2009 оны 05 дугаар сарын 08-ны өдрийн санал, дүгнэлтийг харгалзан байгуулахыг манай Засгийн газарт үүрэг болгосон.

УИХ-ын 2007 оны 27 дугаар тогтоолын 4 дэх заалтад заасан ордуудад Гацууртын алтны үндсэн ордын нэр байхгүй. Гацууртын ордыг 8 жилийн дараа буюу УИХ-ын 2015 оны 11 дүгээр тогтоолоор стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордод хамааруулсан ба өнөөх УИХ-ын 27 дугаар тогтоолын 4 дэх заалтад энэ ордын нэр алга. Уг ордыг стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордод хамааруулснаас хойш нэг жилийн дараа буюу УИХ-ын 2016 оны 14 дүгээр тогтоолоор төрийн эзэмшлийн хувьцааг 34 хувь байхаар тогтоосон байна. Өөрөөр хэлбэл УИХ-ын 2007 оны 27 дугаар тогтоолын 4 дэх заалтад огт дурдагдаагүй ордыг уг заалтын хэрэгжилт гэж тайлагнасан нь гайхаш төрүүлэв.

Асгатын мөнгөний ордын хувьд Ашигт малтмалын тухай хуулийн 5.4-т нийцүүлэн 50 хувиар төрийн оролцоо тогтоох тогтоолын төсөл өргөн мэдүүлснийг хэлэлцээгүй талаар тайлбарласан. Харин тус ордын тусгай зөвшөөрлийг шилжүүлэн авах асуудлыг УИХ-д өргөн мэдүүлсэн, эсхүл хэлэлцүүлсэн зүйл байхгүй. Улсын төсвийн хөрөнгөөр эрэл, хайгуул хийсэн Асгатын мөнгөний ордод хуульд заасан 50 хувийн хязгаараас давуулан төрийн оролцоо тогтоох хуулийн гаргалгаа болгож тусгай зөвшөөрлийг Засгийн газар, түүхий харьяа агентлагийн түвшний шийдвэрээр “Эрдэнэс МГЛ” ХХК-д шилжүүлэн авч байв. Ийнхүү тусгай зөвшөөрлийг шилжүүлэх асуудлыг УИХ-д өргөн мэдүүлж хэлэлцүүлэн тусгайлсан тогтоол, шийдвэр гаргуулаагүй байна.

⁴² УИХ-ын 2008 оны 40 дүгээр тогтоол:

3.Энэ тогтоол батлагдсантай холбогдуулан дараахь арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэхийг Монгол Улсын Засгийн газар /С.Баяр/-т даалгасгай:

1/Таван толгойн нүүрс, Оюу толгойн зэс-алтны ордыг хамтарч ашиглах хөрөнгө оруулалтын гэрээний төслүүдийг Монгол Улсад хүчин төгөлдөр үйлчилж байгаа хууль тогтоомж болон энэ тогтоолын хавсралтуудад нийцүүлэн боловсруулах, шаардлагатай бол холбогдох хуулийн зохих зүйл, заалтад өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг хамт боловсруулж 2009 оны 2 дугаар сарын 1-ний өдрийн дотор Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх;

Энд нэг сонирхолтой зүйл байгаа нь, Асгатын ордын тусгай зөвшөөрлийг төрд шилжүүлэн авсныг УИХ-ын 2007 оны 27 дугаар тогтоолын 4 дэх заалтын хэрэгжилт гэж тайлагнасан атлаа яг адилаар Тавантолгой ордын тусгай зөвшөөрлийг шилжүүлэн авсан асуудлын хувьд УИХ-ын 2007 оны 27 дугаар тогтоолын 4 дэх заалт хэрэгжээгүй хэмээн Аж үйлдвэр, эрдэс баялгийн сайд асан Ц.Туваан үзсэн нь үнэхээр ойлгомжгүй байна.

“Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх тухай гэрээ”-ний эх хувь Монгол Улсын төрийн эрх бүхий байгууллагуудад хадгалагдаагүй гэх талаар

ОАЭ-д хавсаргасан Монгол Улсын Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын болон Архивын ерөнхий газрын албан тоотуудыг харвал Монголын төрд стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын тусгай зөвшөөрлийг төрд шилжүүлэн авсан гэрээ, хэлцлийн баримт бичиг хадгалагдаагүй гээгдсэн гэж ойлгогдохоор байна.

Гэхдээ Архивын ерөнхий газрын 2025 оны 04 дүгээр сарын 24-ний өдрийн 01/441 тоот албан бичгийг нягтлан уншвал “Үндэсний төв архивын сан хөмрөгт хадгалагдаж буй Үйлдвэр, худалдааны яам, Ашигт малтмал, газрын тосны хэрэг эрхлэх газрын 2008 оны баримтыг шүүж үзэхэд” гэж тодотгосон байгаа нь төрийн бүх байгууллагын архивыг шүүсэн хэрэг биш гэдгийг тодорхой хэлжээ.⁴³

Угаасаа тухайн үед мөрдөгдөж байсан⁴⁴ болон одоогийн хүчин төгөлдөр хуулиар⁴⁵ Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын архив нь байнга хадгалах баримтыг зохион бүрдүүлсэн оны дараа жилийн 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн 20 жилийн хугацаанд хадгалж, улмаар төрийн архивд шилжүүлэх зохицуулалттай тул тус байгууллагын архив Үндэсний төв архивд шилжих хугацаа болоогүй байна.

Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын 2025 оны 4 дүгээр сарын 22-ны өдрийн ХЭГ/1085 тоот албан бичгээр “... 2008 оны 03 дугаар сарын 21-ний өдөр байгуулсан гэх Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх тухай гэрээ, түүнтэй холбогдох баримт бичгүүд” Засгийн газрын архивд байхгүй гэж мэдэгдсэн нь бас гайхаш төрүүлэв.

Баримт 29 Гэтэл энэхүү товхимлыг бэлтгэх хугацаанд танилцаж, энд удаа дараа дурдсан олон баримтаас үзвэл Монголын төрийн байгууллагууд уг гэрээг үйл ажиллагаандаа тогтмол хэрэглэн, иш татаж байсан байх юм.

УИХ-ын гишүүний асуулгын хариу хүргүүлж, хэлэлцүүлсэн нь

Энэ товхимлын 1.7.3-т дурдсанаар УИХ-ын хянан шалгах бүрэн эрхийн хүрээнд тавьсан асуулгын хариуг Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын 2011 оны 01 дүгээр сарын 25-ны өдрийн ХЭГ/162 тоот албан бичгээр хүргүүлсэн тухай УИХ-ын 2011 оны хаврын чуулганы үйл ажиллагааны танилцуулгад тэмдэглэгджээ.

⁴³ ОАЭ-ийн 2 дахь хэсгийн 264 дахь тал.

⁴⁴ 1998 оны Архивын тухай хуулийн 23 дугаар зүйлийн 23.1.5 дахь заалт

⁴⁵ 2020 оны 12 дугаар сарын 01-ний өдрөөс хүчин төгөлдөр мөрдөгдсөн Архив, албан хэрэг хөтлөлтийн тухай /шинэчилсэн найруулга/ хуулийн 27 дугаар зүйлийн 27.1.4 дэх заалт

Мөн тус асуулгын хариуг 2011 оны 10 дугаар сарын 28-ны өдрийн чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар хэлэлцэхэд “Засгийн газрыг төлөөлж Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү, “Энержи ресурс” ХХК-ийг төлөөлж гүйцэтгэх захирал Т.Лхагвадорж нар 2008 оны 03 дугаар сарын 21-нд ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх тухай гэрээг байгуулсан болно” гэж Эрдэс баялаг, эрчим хүчний сайд Д.Зоригт танилцуулсан байна. Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн 26 дугаар зүйлийн 11 дэх хэсгийн дагуу Засгийн газрын гишүүн нь УИХ-ын гишүүний асуулгын хариуг хууль тогтоомжид заасан журмын дагуу өгөх үүрэгтэй тул Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газар, эсхүл тухайн үеийн Эрдэс баялаг, эрчим хүчний яамнаас холбогдох гэрээ, хэлцлийг үзэж судалснаар хариу өгчээ.

Тухайн УИХ-ын чуулганы хуралдааны явцад Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх тухай гэрээ, түүнтэй холбогдох баримт бичгүүд Засгийн газар хадгалагдаагүй гэх асуудал огт яригдаагүй байна.

**Төрийн аудитын шалгалтаар гэрээг дүгнэсэн,
Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газраас аудитын дүгнэлтийн төсөлд санал хүргүүлсэн нь**

Үндэсний аудитын газраас 2012 онд гүйцэтгэсэн ҮАГ-ГАГ/2012/ЭА-01 дугаартай “Оюу толгойн орд газрын нөөцийг тогтоож баталгаажуулсан болон “Энержи ресурс” ХХК-д нүүрсний орд ашиглах талбай, тусгай зөвшөөрөл олгосон байдал”-ын талаар гүйцэтгэлийн аудитын тайланд “Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх тухай гэрээ”-г дүгнэсэн байдаг. Төрийн аудитын хяналт шалгалтад хамаарах баримт бичиг нь гарын үсэг, тамга тэмдэг бүхий баримт байхыг шаарддаг. Иймд төрийн аудитын байгууллага үзэж хараагүй гэрээг үндэслээд дүгнэлт гаргасан гэж үзэх боломжгүй юм.

Түүнчлэн тухайн дүгнэлтийн төсөлтэй холбогдуулан Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газраас 2012 оны 02 дугаар сарын 27-ны өдрийн ХЭГ/365 тоот “Санал хүргүүлэх тухай” албан бичиг хүргүүлсэн нь аудитын дүгнэлтэд хавсралтаар орсон байна. Энэхүү саналд “Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх тухай гэрээ” төрийн аль нэг байгууллагын архивд алга гэх асуудал гараагүй. Гэтэл 2025 оны 4 дүгээр сарын 22-ны өдрийн ХЭГ/1085 тоот албан бичгээр тухайн гэрээний эх хувь хадгалагдаагүй гэх асуудлыг анх удаа дурдсан байх тул үүний учир шалтгааныг нягталж шалгах нь зүйтэй юм.

II болон III бүлгийн хөтөл үг

Ийнхүү эл товхимлын I бүлэгт Тавантолгойн нүүрсний бүлэг ордын 94 хувийг төрийн мэдэлд авсан талаар холбогдох хууль тогтоомж, үнэн зөв, бүрэн бүтэн мэдээлэл, баримт түшин миний бие өгүүлэв. Гэтэл ОАЭ-д Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Зургадугаар зүйлийн 2 дахь хэсэгт 2019 онд нэмэгдсэн үр өгөөжтэй холбоотой өөрчлөлтийг ишлэн Ухаа худаг уурхайн үйл ажиллагаа нь үр өгөөжгүй мэт тооцооллыг мөнөөх нэр усгүй “шинжээч”-ээр хийлгэжээ.

УИХ-аас 2019 оны 11 дүгээр сарын 14-ний өдөр баталсан Монгол Улсын Үндсэн хуулийн нэмэлт, өөрчлөлт, 2024 оны 4 дүгээр сарын 19-ний өдөр баталсан Ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хууль болон дагаж мөрдөх журмын тухай хуулиуд нь 2008 онд Тавантолгой ордод төрийн оролцоо тогтоосноос хойш бий болсон эрх зүйн шинэ зохицуулалт юм.

Гэсэн хэдий ч дээрх асуудлаар тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч “Энержи ресурс” ХХК-аас тодруулан лавлах нь зүйтэй гэж үзлээ. Тус компаниас 2008 оны гэрээгээр төрд шилжүүлсэн 5 тусгай зөвшөөрөл болон Ухаа худаг уурхайн 1 тусгай зөвшөөрөл, нийт 6 тусгай зөвшөөрлийн хүрээнд, түүнчлэн Ухаа худаг уурхайн ашиглалтын үр өгөөжийг Үндсэн хуулийн 2019 оны нэмэлт өөрчлөлтийн агуулгаар тооцож ирүүлсэн нь манай Засгийн газраас 17 жилийн өмнө байгуулсан тус гэрээний үр нөлөөг өнөөдрийн өнцгөөс авч үзэх боломж олгож байх тул товхимлын II бүлэгт оруулах нь зүйтэй гэж үзлээ.

“Энержи ресурс” ХХК нь Монгол Улсын Ерөнхий сайдын 2025 оны 32 дугаар захирамжаар байгуулсан ажлын хэсгээс тодорхой дүгнэлт гаргаж Засгийн газрын хуралдаанд танилцуулсан талаар Ажлын хэсгийн дарга бөгөөд Хууль, зүй дотоод хэргийн сайд асан О.Алтангэрэл хэвлэлийн бага хурал хийсний дараа Ухаа худаг уурхайн ашиглалтын хугацааны үр өгөөжийн тооцооллыг холбогдох мэдээллийн хамт хүргүүлж, тайлбар, тодруулга өгч нээлттэй хамтран ажиллахад бэлэн гэдгээ 2025 оны 02 дугаар сарын 27-ны өдрийн 164 тоот албан бичгээр илэрхийлж байсан аж. **Баримт 53** Гэтэл О.Алтангэрэлийн ажлын хэсгээс “Энержи ресурс” ХХК-тай ямар нэг байдлаар холбогдож, тайлбар, тодруулга авахгүй байсаар ОАЭ-г гаргасан бололтой.

Мөн тус компанийн зүгээс Ухаа худаг уурхайн үр өгөөжийн тооцооллыг гаргахдаа үндэслэл болгосон тус уурхайг ажиллуулж эхэлснээс хойших бүхий л хугацаанд хамаарах эрх бүхий хөндлөнгийн байгууллагаар шалган баталгаажуулсан тайлан, баримт материал бүхий 77 ботийг 2025 оны 5 дугаар сарын 05-ны өдрийн 343 тоот албан бичгээр Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газарт, 2025 оны 5 дугаар сарын 16-ны өдрийн 369 тоот албан бичгээр УИХ-ын Тамгын газарт тус тус хүргүүлсэн аж. Эдгээр албан бичгийн хуулбарыг надад ирүүлснийг байгаа чигээр нь эл товхимолд орууллаа. **Баримт 54**

Үүнээс гадна ОАЭ-д дурдсан “Энержи ресурс” ХХК-ийн татвар төлөлттэй холбоотой асуудлаар мэдээлэл ирүүлэх хүсэлт тавьсны дагуу тус компаниас ирүүлсэн тайлбар, тодруулгыг мөн бүрэн эхээр нь III бүлэгт хавсарган нийтлэв.

Монгол Улсын 25 дахь Ерөнхий сайд Санжийн БАЯР

“ЭНЕРЖИ РЕСУРС” ХХК-Д

2025.09.05

Хүсэлт гаргах нь

Монгол Улсын иргэн С.Баяр миний бие тэргүүлэн ажилласан Монгол Улсын Засгийн газраас Тавантолгой ордод төрийн оролцоог хангах хүрээнд 2008 оны 3 дугаар сарын 21-ний өдөр байгуулсан “Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх тухай гэрээ” болон уг ордтой холбоотой асуудлаар “Тавантолгой стратегийн орд газарт холбогдох баримт бичгүүдийн эмхэтгэл”-ийг Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд асан, Улсын Их Хурлын гишүүн О.Алтангэрэлийн ажлын албанаас гаргажээ.

Тус эмхэтгэлээр олон нийтэд үндэслэл бүхий үнэн зөв мэдээлэл өгч чадаагүй, түүвэрлэн эмхэтгэсэн бүрэн бус баримтын хүрээнд өрөөсгөл дүгнэлт хийсэн байх тул бодит үйл баримтыг үнэн зөв, бүрэн гүйцэд баримт нотолгоонд тулгуурлан тайлбарласан товхимол бэлтгэхээр ажиллаж байна. Энэ хүрээнд та бүхэн хамтран ажиллаж дараах материалыг гарган өгч туслалцаа үзүүлнэ үү. Үүнд:

- Улсын төсвийн хөрөнгөөр гүйцэтгэсэн хайгуулын ажлын зардлыг нөхөн төлсөн эсэх, төлсөн бол холбогдох баримтууд;
- 2008 онд гэрээ байгуулахаас өмнө болон дараа хувийн хэвшлийн зүгээс зарцуулсан хайгуул судалгааны ажлын зардлын талаар;
- Ухаа худаг уурхайн техник эдийн засгийн үндэслэл, батлагдсан нөөцийн тайлан, түүнийг баталгаажуулсан баримтууд (2008 оноос өнөөг хүртэл).

Мөн эмхэтгэлд дурдагдсан Ухаахудаг ордын үр өгөөж, танай компанийн төлсөн татвартай холбоотой асуудал нь та бүхний үйл ажиллагаатай шууд хамааралтай байх тул анхаарал хандуулж, холбогдох тайлбар баримтыг ирүүлэхийг хүсье. Та бүхний зөвшөөрлөөр бэлтгэж буй товхимолдоо оруулах саналтай байна.

Хүндэтгэсэн,

МОНГОЛ УЛСЫН 25 ДАХЬ ЕРӨНХИЙ САЙД

 С.БАЯР

ЭНЕРЖИ РЕСУРС ХХК

Сэнтрал Тауэр 16 давхар, Сүхбаатар дүүрэг,
Улаанбаатар хот, 14200, УБД: 9011007001
Утас: (976) 70122279, 70132279
contact@mmc.mn, www.energyresources.mn

МОНГОЛ УЛСЫН 25 ДАХЬ
ЕРӨНХИЙ САЙД С.БАЯР ТАНАА

2025. 09. 30 № 680
танай _____ -ны № _____ -т

Хариу өгөх тухай

Таны ирүүлсэн хүсэлттэй танилцсаны үндсэн дээр “Тавантолгой стратегийн орд газарт холбогдох баримт бичгүүдийн эмхэтгэл”-д дурдсан Тавантолгой ордын ашиглалтын үр өгөөж болон “Энержи Ресурс” ХХК-ийн татвар төлөлттэй холбоотой асуудлаарх тайлбарыг, холбогдох баримтын хамт хавсралтаар хүргүүлж байна. (Хавсралт №1: Үр өгөөж, Хавсралт №2: Компанийн татвар төлөлт)

Мөн хүсэлтийн дагуу дараах баримт, материалыг хүргүүлж байна. Үүнд:

- 2008 оны “Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх тухай гэрээ”, түүнтэй холбоотой материал (уулзалтын тэмдэглэлүүд, Засгийн газрын ажлын хэсгийн 2007 оны 5-р сарын 18-ны өдрийн 3-5а/2444 тоот албан бичиг, АМГТХЭГ-ын Геологи, уул уурхайн кадастрын газрын даргын 2008 оны 817 тоот тушаал, “Энержи Ресурс” ХХК-ийн 2008 оны 344 тоот албан бичгийн хуулбар зэрэг)
- Ухаа худаг нэртэй 11952А дугаар тусгай зөвшөөрлийн талбайд “Энержи Ресурс” ХХК-ийн зүгээс 2008 оноос өөрийн хөрөнгөөр гүйцэтгэсэн хайгуулын ажлын үр дүнгийн 4 тайлан, ЭБМЗ-ийн дүгнэлт, нөөцийг улсын бүртгэлд бүртгэсэн тушаалын хуулбар;
- Ухаа худаг нэртэй 11952А дугаар тусгай зөвшөөрлийн талбайд улсын төсвийн хөрөнгөөр гүйцэтгэсэн хайгуулын ажлын 1,188,100 ам.долларын зардлыг нөхөн төлөх 2008 оны 9 дүгээр сарын 12-ны өдрийн ХАЗ-2008/21/155 дугаартай “Улсын төсвөөс хайгуулын ажилд гарсан зардлыг нөхөн төлөх тухай гэрээ”, төлбөрийг 2010 онд бүрэн төлж барагдуулсан баримтын хуулбар;
- Ухаа худаг уурхайн техник, эдийн засгийн үндэслэл (тодотголууд), ЭБМЗ-ийн дүгнэлт, улсын бүртгэлд бүртгэсэн тушаалын хуулбар;
- “Энержи Ресурс” ХХК-ийн 2025 оны 02-р сарын 27-ны өдрийн 164 тоот, 2025 оны 05-р сарын 05-ны өдрийн 343 тоот, 2025 оны 05-р сарын 16-ны өдрийн 369 тоот албан бичгийн хуулбар.

Эдгээр баримт, материалыг товхимолдоо оруулахад бидний зүгээс татгалзах зүйлгүй.

Хүндэтгэсэн,

ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ

Д.ЭНХБАТ

II Бүлэг

БАЯЛГИЙН ҮР ӨГӨӨЖИЙН ДИЙЛЭНХ ХЭСЭГ АРД ТҮМЭНД НОГДОХ ТАЛААР

“Энержи ресурс” ХХК-ийн 2025 оны
9 дүгээр сарын 30-ны өдрийн 680 тоот
албан бичгийн 1 дүгээр хавсралт

“Энержи Ресурс” ХХК-ийн 2025 оны
09 сарын 30-ны өдрийн 680 дугаар
албан бичгийн Хавсралт №1

ҮР ӨГӨӨЖИЙН ТАЛААР

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Зургадугаар зүйлийн 2 дах хэсэгт стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордыг ашиглахдаа үр өгөөжийн дийлэнх нь ард түмэнд ногдож байх эрх зүйн үндсийг хуулиар тогтоохоор 2019 онд нэмэлт оруулсны дагуу Улсын Их Хурлын 2020 оны 02 дугаар тогтоолын хавсралтаар баталсан “Монгол Улсын Үндсэн хуульд оруулсан нэмэлт, өөрчлөлтөд хууль тогтоомжийг нийцүүлэх хуваарь”-ийн 1.1.1 дэх заалтад “стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын орд ашигласны үр өгөөж” гэдэгт татвар, ашиг гэх мэтийг тооцох ба дийлэнх гэдгийг 50-аас дээш хувь байхаар заасан.

Энэ талаар Монгол Улсын Үндсэн хуулийн цэцийн 2025 оны 14 дүгээр магадлалын “Үндэслэл” хэсгийн 2 дах заалтаар “Байгалийн баялгийн үр өгөөж” гэдгийг зөвхөн ашиг гэх агуулгаар бус ерөнхий утгаар, “дийлэнх” гэдгийг тавиас дээш хувь гэж ойлгохыг мөн дүгнэсэн.¹

Түүнчлэн, Монгол Улсын Их Хуралтай зөвшилцсөний үндсэн дээр Монгол Улсын Засгийн газраас 2025 оны 01-р сарын 17-ны өдөр Бүгд Найрамдах Франц Улсын "Орано Майнинг" С.А.С компанитай байгуулсан “Хөрөнгө оруулалтын гэрээ”-ээр Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Зургадугаар зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасны дагуу шууд үр өгөөжид 14 төрлийн төлбөр, татвар, хураамж, орон нутагт оруулах хөрөнгө оруулалтыг оруулж тооцохоор тохиролцсон байна.² (**Баримт №1.1**)

Эдгээр хууль зүйн үндэслэл, "Орано Майнинг" С.А.С-тай байгуулсан гэрээний нөхцөлийг удирдлага болгон 2008 оны Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх тухай гэрээний зүйл болсон 6 ширхэг тусгай зөвшөөрлийн ашиглалтын үйл ажиллагааны хүрээнд үр өгөөжийг тооцлоо. Уг тооцоололд орон нутгийн өмчит “Тавантолгой” ХК-ийн үйл ажиллагааны үр ашгийг оруулаагүй болно.

Тавантолгой ордын үр өгөөж

Тавантолгой ордын ашиглалтын үр өгөөжийг “Эрдэнэс Тавантолгой” ХК, “Энержи Ресурс” ХХК-ийн тусгай зөвшөөрлийн талбайгаас нүүрс олборлосон 2009-2024 оныг хугацаанд тооцсон. (**Баримт №1.2**)

¹ Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Цэцийн 2025 оны 04 дүгээр сарын 30-ны өдрийн 14 дугаар магадлалын Үндэслэл хэсгийн 2 дахь заалт.

² Монгол Улсын Засгийн газар, Орано Майнинг хооронд байгуулах “Хөрөнгө оруулалтын гэрээ”-ний 4.1(с) заалтаар Засгийн газрын хүртэх шууд өгөөжид дараахыг оруулж тооцохоор заасан: (1) АМНАТ, (2) ААНОАТ, (3) Төрийн эзэмшлийн давуу эрхийн хувьцаанд ногдох ногдол ашиг (4) Ногдол ашгийн суутган татвар, (5) Гаалийн албан татвар, (6) Ажил олгогчоос төлөх НДШ, (7) Орон нутагт оруулах хөрөнгө оруулалт, (8) Усны нөөц ашигласны төлбөр, (9) Үл хөдлөх эд хөрөнгийн албан татвар, (10) Тусгай зөвшөөрлийн төлбөр, (11) Гадаад ажилтны ажлын байрны татвар, (12) Хүүгийн орлогын суутган татвар, (13) НӨАТ, (14) Маркетингийн төлбөр.

Ийнхүү тооцоходоо 2008 оны Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх тухай гэрээгээр “Энержи Ресурс” ХХК-иас төрийн мэдэлд шилжүүлсэн 5 тусгай зөвшөөрлийг “Эрдэнэс Тавантолгой” ХК эзэмшин 2011 оноос нүүрс олборлож эхэлсэн цаг хугацаанаас 2024 он дуусах хүртэл тус компанийн ett.mn цахим хуудсан дахь жил бүрийн үйл ажиллагааны тайлангийн дүн мэдээнд үндэслэсэн.

“Энержи Ресурс” ХХК-ийн тухайд Ухаа худаг уурхайг 2009 онд ашиглалтад оруулсан цаг хугацаанаас эхлэн 2024 оны жилийн эцсийн байдлаар гүйцэтгэлийн мэдээллийг хөндлөнгийн, хараат бус аудиторын баталгаажуулсан санхүүгийн тайлан, татварын тайлан, олборлох үйлдвэрлэлийн ил тод байдлын тайлан болон жил бүрийн ашиглалтын үйл ажиллагааны тайлангийн мэдээлэлд үндэслэн тооцсон. (**Баримт №1.3**)

Баримт №1.2-т хавсаргасан Тавантолгой ордын үр өгөөжийн тооцооллоор 2009-2024 оны туршид Тавантолгой ордоос дээр дурдсан хоёр аж ахуйн нэгж нийт 263.1 сая тонн нүүрс олборлосны дийлэнх хэсэг болох 58 хувь буюу 153.8 сая тонн нүүрсийг төрийн өмчийн “Эрдэнэс Тавантолгой” ХК дангаар олборложээ. Улмаар хоёр аж ахуйн нэгж нийлээд нийт 217.4 сая тонн нүүрс борлуулсны 68 хувь болох 147.7 сая тонн нүүрсийг төрийн өмчит “Эрдэнэс Тавантолгой” ХК борлуулж нийт 33.3 их наяд төгрөгийн борлуулалтын орлого олсон байна. Энэ нь тус ордоос олсон нийт орлогын 67 хувь болсон байх бөгөөд дийлэнх хэсэг ард түмэнд ногджээ.³ Энэ бол Тавантолгой ордыг 2008 оны “Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх тухай гэрээ”-ээр төр давамгайл байдлаар эзэмшиж, ашиглах болсонтой шууд холбоотой.

Татвар хураамжийн хувьд Тавантолгойн ордод үйл ажиллагаа эрхэлж буй тус хоёр аж ахуйн нэгжийн татвар төлөлт 12.5 их наяд төгрөг болсон нь бүхэлдээ ард түмэнд ногджээ.⁴ Хоёр хуулийн этгээдийн цэвэр ашгийн нийлбэр нь 2009-2024 онд нийт 12.8 их наяд болсны 90 хувь буюу 11.6 их наяд төгрөг нь төрийн өмчит “Эрдэнэс Тавантолгой” ХК-ийн цэвэр ашиг байна.⁵

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Зургадугаар зүйлийн 2 дах хэсгийн нэмэлтийн дагуу үр өгөөжийг 2009-2024 оны хооронд тооцоход Тавантолгой ордын нийт үр өгөөжийн 95 хувь ард түмэнд ногдсон байна. (**Баримт №1.2**)

Ухаа худаг уурхайн үр өгөөж

“Энержи Ресурс” ХХК нь Ухаа худаг уурхайн ашиглалтын үйл ажиллагааг 2009 онд эхлүүлснээс хойш 2024 оны 12-р сарын 31-ний өдрийн байдлаар нийт 2.6 их наяд төгрөгийг татвар хураамж хэлбэрээр улс, орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлсэн. Энэхүү тооцооллыг

³ “Эрдэнэс Тавантолгой” ХК-ийн олборлолт, борлуулалт, орлогын мэдээллийг тус компанийн цахим хуудас дахь 2015-2024 оны жилийн үйл ажиллагааны тайлангийн мэдээлэлд үндэслэсэн, <https://ett.mn/mn/files-by-category/215>

⁴ “Эрдэнэс Тавантолгой” ХК-ийн татвар, хураамжийн мэдээллийг тус компанийн цахим хуудас дахь 2015-2024 оны жилийн үйл ажиллагааны тайлангийн мэдээлэлд үндэслэсэн, <https://ett.mn/mn/files-by-category/215>

⁵ “Эрдэнэс Тавантолгой” ХК-ийн ашиг/алдагдлын мэдээллийг тус компанийн цахим хуудас дахь 2015-2024 оны жилийн үйл ажиллагааны тайлангийн мэдээлэлд үндэслэсэн, <https://ett.mn/mn/files-by-category/215>

хөндлөнгийн аудитор, татварын байгууллагаас тухай бүр баталгаажуулсан тайлангийн дүнд үндэслэн гаргасан.

Мөн Олборлох үйлдвэрлэлийн ил тод байдлын тайланд тусгаснаар сургууль, цэцэрлэг, эмнэлэг болон сум, орон нутагт 133 тэрбум төгрөгийн хандив, тусламж, дэмжлэг үзүүлсэн бөгөөд эдгээрийг тооцвол 2024 оны эцсийн байдлаар нийт 2.7 их наяд төгрөгийн үр өгөөж татвар хураамж, хандив, тусламж, дэмжлэг хэлбэрээр ард түмэнд ногдсон байна.

Компанийн зүгээс нээлттэй, илт тод хамтран ажиллахаа илэрхийлэн Баримт №1.3-т тусгасан Ухаа худаг уурхайн ашиглалтын үр өгөөжийн тооцооллыг 2025 оны 02-р сарын 27-ны өдрийн 164 тоот албан бичгээр Засгийн газрын ажлын хэсгийн дарга бөгөөд Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд асан О.Алтангэрэлд хүргүүлж ажилласан.

Мөн Ухаа худаг уурхайн үйл ажиллагаатай холбоотой 2009-2024 оны хайгуулын ажлын тайлан, техник, эдийн засгийн үндэслэл (тодотголууд), тэдгээртэй холбоотой холбогдох дүгнэлт, тушаал, жил бүрийн уулын ажлын төлөвлөгөө болон ашиглалтын үйл ажиллагааны тайлан, аудитаар баталгаажсан жил бүрийн санхүүгийн тайлан, татварын тайлангууд, олборлох үйлдвэрлэлийн ил тод байдлын тайлан зэрэг 77 боть албан ёсны материалыг 2025 оны 05-р сарын 05-ны өдрийн 343 тоот албан бичгээр Засгийн газрын хэрэг эрхлэх газрын дарга бөгөөд Ажлын хэсгийн даргад, 2025 оны 05-р сарын 16-ны өдрийн 369 тоот албан бичгээр Монгол Улсын Их Хурлын Ерөнхий нарийн бичгийн дарга болон Улсын Их Хурлын даргын 2025 оны 210 дугаар захирамжаар байгуулагдсан Ажлын хэсгийн ахлагчид тус тус хүргүүлсэн.

Ухаа худаг цогц төсөлд 2014 оны байдлаар нийт 1.2 их наяд төгрөгийн анхны хөрөнгө оруулалт хийснийг үндэслэн Хөрөнгө оруулалтын газраас 2015 оны 08-р сарын 13-ны өдрийн А/98 тоот тушаалаар “Энержи Ресурс” ХХК-д тогтворжуулах гэрчилгээ олгосон.⁶ (**Баримт №1.4**)

Ухаа худаг уурхайд ашиглалтын үйл ажиллагааг 2009 онд эхлүүлснээс хойш 2024 оны 12-р сарын 31-ний өдрийн байдлаар “Энержи Ресурс” ХХК-ийн татварын дараах хуримтлагдсан ашиг, алдагдлын дүн нийт 1.3 их наяд төгрөг болсныг хөндлөнгийн, хараат бус аудиторын байгууллагаас шалган баталгаажуулсан бөгөөд тус эх үүсвэрээс бид бонд, зээлийн эргэн төлөлтийн үндсэн төлбөрийг төлөхөөс гадна 463 тэрбум төгрөгийн дахин нэмэлт хөрөнгө оруулалтыг хийж, өнгөрсөн 16 жилийн хугацаанд хувь нийлүүлэгчдэд нэг ч удаа ногдол ашиг хуваарилж байгаагүй.

Иймд Ухаа худаг уурхайн үр өгөөжийг улсын төсөвт төлсөн татвар хураамж, хандив дэмжлэг болон хуримтлагдсан ашгийн нийлбэрээр тооцоход дийлэнх хэсэг болох 70 орчим хувь нь ард иргэдэд ногдсон нь 2019 онд батлагдсан Монгол Улсын Үндсэн хуулийн нэмэлт, өөрчлөлтийн Зургадугаар зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасан нөхцөлийг хангаж байна. (**Баримт №1.3**)

⁶ Хөрөнгө оруулалтын газрын даргын 2015 оны 08-р сарын 13-ны өдрийн А/98 тоот тушаал, Тогтворжуулах гэрчилгээ.

“Энержи Ресурс” ХХК нь 11952А ашигт малтмал ашиглах тусгай зөвшөөрлийн хүрээнд уул уурхайн цогц төслийг хэрэгжүүлэхдээ шаардлагатай хөрөнгө, санхүүжилтийг толгой компанийнхаа хувьцааг 2010 онд Хонг Конгийн хөрөнгийн биржид бүртгүүлж, хамтын өмчлөл бүхий олон нийтийн (public), нээлттэй хувьцаат компани болох замаар олон улсын хөрөнгө оруулагчдаас татсан.

Өнгөрсөн хугацаанд хувьцаа эзэмшигчид 2010 онд 600 сая ам.доллар, 2014 онд 200 сая ам.доллар, нийт 800 сая ам.долларын шууд хөрөнгө оруулалт хийсэн бол компанийн зүгээс 2012 онд 600 сая ам.долларын бондын санхүүжилтийг олон улсын санхүүгийн зах зээлээс татсан. Өнөөдрийн байдлаар тус бондын үлдэгдэл нь 350 сая ам.доллар байна. Эдгээр нь тухай бүр олон нийтэд нээлттэй тайлагнасан мэдээлэл тул Хонг Конгийн хөрөнгийн биржийн цахим хуудас⁷ болон компанийн цахим хуудаснаас⁸ танилцах боломжтой.

2024 оны 12-р сарын 31-ний өдрийн байдлаар манай группын толгой компанийн гаргасан нийт хувьцааны 62.23 хувийг олон улсын гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулагчид хөрөнгийн биржээр дамжуулан эзэмшиж байна. Эдгээр хөрөнгө оруулалтын дийлэнх нь мэргэжлийн институтууд, хөрөнгө оруулалтын сангууд, банк, санхүүгийн байгууллагаар хийсэн хөрөнгө оруулалт байдаг. Үүний дотор АНУ-ын иргэн Micheal Gorzynski-ийн хамааралтай хөрөнгө оруулалтын сангууд 9.08 хувийг эзэмшилтэй байна.⁹

“Энержи Ресурс” ХХК нь үйл ажиллагаа явуулж ирсэн бүхий л цаг хугацаанд хууль тогтоомжийн нийцлийг бүрэн хангаж, холбогдох татвар хураамжийг зохих ёсоор бүрэн тайлагнан, төлж ирсэн бөгөөд сүүлийн 15 жилийн хугацаанд татвар төлөлтөөрөө байнга тэргүүлсэн. Тодруулбал, Татварын ерөнхий газраас манай компанийг ТОП-100 татвар төлөгчид дотроос 2011 онд 5-д, 2012 онд 1-д, 2013 болон 2014 онд 5-д, 2018 болон 2019 онд 7-д, 2020 онд 5-д, 2021 онд 7-д, 2022, 2023, 2024 онуудад тус бүр 4-т шалгаруулсан.¹⁰

Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд асан Улсын Их Хурлын гишүүн О.Алтангэрэлийн ажлын албанаас 2025 оны 5-р сарын 7-ны өдөр “Тавантолгой стратегийн орд газарт холбогдох баримт бичгүүдийн эмхэтгэл” (цаашид “Эмхэтгэл” гэх)-ийн нэг хувийг “Энержи Ресурс” ХХК-д ирүүлсэн.

Тус Эмхэтгэлд тусгасан “шинжээч”-ийн шинжилгээг харвал Ухаа худагийн үр өгөөжийн 70 хувь ард түмэнд ногдсон тооцооллыг үгүйсгэх агуулгаар өрөөсгөл, үндэслэлгүй тооцоо хийжээ. Үүнд:

1. Шинжээчийн тооцсон үр өгөөжийн тооцоолол үндэслэлгүй болох тухай

⁷ Хонг Конгийн Хөрөнгийн биржийн цахим хуудас: <https://www1.hkexnews.hk/search/titlesearch.xhtml?lang=en>

⁸ Mongolian Mining Corporation-ийн цахим хуудас: <https://www.mmc.mn/investor-relations/en>

⁹ Mongolian Mining Corporation, Annual report 2024, <https://www.mmc.mn/public/storage/reports/May2025/Rsh3TUIw4wzuHdJI2hw.pdf>

¹⁰ “Энержи Ресурс” ХХК-ийн цахим хуудас, Тогтвортой хөгжлийн тайлан-2024, <https://www.energyresources.mn/public/storage/reports/May2025/bcVeTYff0kazkydOjxXA.pdf>

Эмхэтгэлд ямар мэргэжилтэй, ямар түвшний нарийн мэдлэг, мэргэшил бүхий хэн гэдэг шинжээч хийсэн нь тодорхойгүй шинжилгээ оруулж уг шинжилгээнд үндэслэн Ухаа худаг төслийн үр өгөөж бага, ард түмэнд үр өгөөжийн дийлэнх очихгүй байгаа мэт мэдээлэл оруулсан байна.¹¹

Уг шинжилгээгээр албан ёсоор батлагдсан техник, эдийн засгийн үндэслэл (“ТЭЗҮ” гэх)-д тусгагдаагүй төслийн “өнөөгийн үнэ цэнэ” гэх 4.5 их наяд төгрөгийн дүнг ашиглажээ.

Ухаа худаг уурхайн ТЭЗҮ-ийн тодотголыг 2017 оноос хойш 2023 оны 07-р сарын 04-ний өдөр Эрдэс баялгийн мэргэжлийн зөвлөлөөр хэлэлцүүлснээр тус зөвлөлийн СТР/23-04-03 тоот дүгнэлт гарч, Ашигт малтмал, газрын тосны газрын даргын 2023 оны 08-р сарын 17-ны өдрийн Т/81 тоот тушаалаар улсын бүртгэлд бүртгэсэн нь албан ёсны ТЭЗҮ болно. Тус ТЭЗҮ-ийн тооцооллоор төслийн өнөөгийн үнэ цэнэ (NPV)¹² 2023 оны байдлаар 2.0 их наяд төгрөг байна.¹³

Шинжээчийн зүгээс “4.5 их наяд” гэх дүн дээр анхны хөрөнгө оруулалтын 1.2 их наядын дүнг давхардуулан нэмж, тэдгээрийн нийлбэрийг хэрэглээний үнийн индексээр 2024 он руу хөрвүүлсэн хэмээн 4.5 их наяд төгрөгийн тоон утгыг 4 дахин буюу 400 хувиар өсгөн “19.3 их наяд” төгрөг болгожээ. Ийм байдлаар үр өгөөжийн тооцоололдоо ашиглах суурь дүнгээ нэмэгдүүлсэн байна.¹⁴

Улмаар Эмхэтгэлд дурдсанаар төслийн үнэ цэнэ гэх “19.3 их наяд” төгрөгийн дүнтэй огт хамааралгүй утга болох 2009-2024 оны хооронд “Энержи Ресурс” ХХК-ийн төлсөн 2.5 их наяд төгрөгийн татварын дүнг мөн хэрэглээний үнийн индексээр засварласан гэх хэдий ч 30 хувиар нэмэгдүүлж “3.6 их наяд” төгрөгөөр тооцон харьцуулсан байна. Ингээд татварын дүн нь төслийн нийт үнэлгээний 18.9 хувь, бодитоор төлсөн татварын дүн нь 14.4 хувь байна гэх агуулгатай хийсвэр тооцоолол хийжээ.¹⁵

Монгол Улсын Үндсэн хууль, Улсын Их Хурлын тогтоол, Үндсэн хуулийн Цэцийн магадлал болон Улсын Их Хуралтай зөвшилцсөний үндсэн дээр Франц улсын "Орано Майнинг" С.А.С. компанитай байгуулсан байгалийн баялгийг ашиглах харилцаанд үр өгөөжийг хэрхэн тооцох зохицуулалт бүхий “Хөрөнгө оруулалтын гэрээ”-нд заасан аргачлалаар тооцсон манай компанийн үр өгөөжийн тооцооллыг дээрх байдлаар үгүйсгэх боломжгүй юм.

¹¹ Эмхэтгэл (Хэсэг-2), 251 дэх талд.

¹² Цэвэр өнөөгийн үнэ цэнэ: Эдийн засаг, санхүүгийн нэр томъёоны тайлбар толь, Монгол банк, Улаанбаатар, 2015 он, 159 дэх талд.

¹³ АМГТГ-ын даргын 2023.08.17-ны өдрийн Т/81 дугаар тушаалаар бүртгэгдсэн Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших “Энержи Ресурс” ХХК-ийн MV-011952 тоо ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөлтэй Ухаа худагийн коксжих чулуун нүүрсний уурхайн ил аргаар ашиглах техник, эдийн засгийн үндэслэл-1-ийн 1, 4, 20, 35 дахь талд.

¹⁴ Эмхэтгэл (Хэсэг-2), 251 дэх талд.

¹⁵ Эмхэтгэл (Хэсэг-2), 251 дэх талд.

Энд тэмдэглэхэд ТЭЗҮ дэх төслийн NPV буюу “цэвэр өнөөгийн үнэ цэнэ” гэх ойлголт нь төслийн ирээдүйн орох, гарах мөнгөн урсгалын өнөөгийн үнэ цэнэ бөгөөд анхны хөрөнгө оруулалтын балансын дүнг оруулан тооцсон байдаг.¹⁶ Өөрөөр хэлбэл, төслийн цэвэр өнөөгийн үнэ цэнэд анхны хөрөнгө оруулалтыг оруулсан байхад уг дүн дээр анхны хөрөнгө оруулалтын дүнг дахин нэмж суурь утгыг давхар нэмэгдүүлэх үндэслэлгүй.

Мөн төслийн хугацаанд буюу ирээдүйд орох мөнгөн урсгалын өнөөгийн үнэ цэнийг илэрхийлэх NPV үзүүлэлтийг өнгөрсөн хугацаанд бодитоор төлсөн татварын дүнтэй нь харьцуулах байдлаар ямар ч төслийн үр өгөөжийг тооцдоггүй. Тэр тусмаа Монгол Улсын Үндсэн хуульд заасан орд ашигласны үр өгөөжийг уг аргачлалаар тооцох боломжгүй, тооцсон тохиолдолд дээр дурдсан Улсын Их Хурлын тогтоол, Үндсэн хуулийн Цэцийн магадлалтай зөрчилдөнө.

Зарчмын хувьд Ухаа худаг уурхайн 2023 оны ТЭЗҮ-н тодотголд тусгасан төслийн үнэ цэнэ нь уг төслийн үргэлжлэх ирээдүйн цаг хугацаанд хамаарах мөнгөн урсгалын үнэ цэнийг илэрхийлэх тул энэ дүн өнгөрсөн хугацаанд буюу 2009-2024 оны хооронд төлсөн татварын дүнтэй хамааралгүй утга юм. Хэрэв 2023 оны ТЭЗҮ-н тодотголын хүрээнд тооцсон татвар хураамжийн утгыг ашиглах байсан бол тус баримт бичигт төсөл хэрэгжих хугацаанд нийт 10.6 их наяд төгрөгийн татвар, хураамж төлөхөөр тооцсоныг шинжилгээндээ тусгаагүй, авч үзээгүй байна.¹⁷

Үүнээс гадна “IRR”¹⁸ буюу “internal rate of return”, “ROA”¹⁹ буюу “return on asset”, “ROE”²⁰ буюу “return on equity” гэх үзүүлэлтийг шинжилгээнд дурджээ. Эдгээр нь Үндсэн хуулийн Зургадугаар зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасан байгалийн баялгийн үр өгөөж хэрхэн хуваарилагдаж буй байдлыг тооцох аргачлал биш болно. Учир нь “IRR” аргачлалаар тухайн компанид оруулсан хөрөнгө оруулалтын өгөөжийг, хөрөнгө оруулалтын өртөгтэй харьцуулдаг. Тэгвэл “ROA” нь компани нийт үндсэн хөрөнгөө ашиглан хэдий хэмжээний ашиг олж байгааг харуулдаг буюу тайлант хугацааны цэвэр орлого/ашигийг активын дунджид харьцуулсан харьцаа үзүүлэлт юм. Өөрөөр хэлбэл, нэг төгрөгийн хөрөнгөөс хэдий хэмжээний ашиг олж буйг харуулна. Тус аргачлалаар тайлант жилийн хугацаанд тухайн салбарт ижил төстэй ажил үйлчилгээ явуулж буй аж ахуй нэгжүүдийг хооронд нь уг үзүүлэлтээр харьцуулахад ашигладаг. Мөн “ROE” аргачлалаар тухайн жилийн компанийн ашгийг өөрийн хөрөнгөд нь харьцуулж ашигт ажиллагааг тооцдог бөгөөд уг аргачлалуудыг төлбөрийн ачаалал өндөртэй, цэвэр ашиг

¹⁶ Цэвэр өнөөгийн үнэ цэнэ: Эдийн засаг, санхүүгийн нэр томьёоны тайлбар толь, Монгол банк, Улаанбаатар, 2015 он, 159 дэх талд.

¹⁷ АМГТГ-ын даргын 2023.08.17-ны өдрийн Т/81 дугаар тушаалаар бүртгэгдсэн Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших “Энержи Ресурс” ХХК-ийн MV-011952 тоо ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөлтэй Ухаа худагийн коксжих чулуун нүүрсний уурхайн ил аргаар ашиглах техник, эдийн засгийн үндэслэл-1-ийн “Хүснэгт 149.Улс орон нутгийн төсөвт оруулах татвар, төлбөрүүд” 19 дэх талд, “Хүснэгт 150.Мөнгөн урсгалын шинжилгээний үр дүн” 20 дахь талд.

¹⁸ Өгөөжийн хугарлын хувь, Эдийн засаг, санхүүгийн нэр томьёоны тайлбар толь, Монгол банк, Улаанбаатар, 2015 он, 112 дахь талд.

¹⁹ Активын өгөөж, Эдийн засаг, санхүүгийн нэр томьёоны тайлбар толь, Монгол банк, Улаанбаатар, 2015 он, 59 дэх талд.

²⁰ Өөрийн хөрөнгийн өгөөж: Эдийн засаг, санхүүгийн нэр томьёоны тайлбар толь, Монгол банк, Улаанбаатар, 2015 он, 113 дахь талд.

тогтмол бус уул уурхайн компанийн санхүүгийн өгөөжийг тооцоход ашиглах нь савлагаа ихтэй байдаг тул дүгнэлт хийхэд тохиромжгүй, үр дүнгүй гэж үздэг.

2. Манай компанийн үйл ажиллагааг үр ашиггүй гэх тухай

Эмхэтгэлд хавсаргасан шинжилгээгээр манай компанийг “Эрдэнэс Тавантолгой” ХК-аас ойролцоогоор 2.5 дахин бага аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар (“ААНОАТ”) төлсөн байх тул үр ашиггүй ажиллаж байна гэжээ. Ингэхдээ 2022, 2023, 2024 оны хүрээнд хоёр аж ахуйн нэгжийн борлуулалтын орлогод ААНОАТ-ын эзлэх хувиар тооцсон гэжээ.²¹

Юуны өмнө аливаа аж ахуйн нэгжийн төлж буй татварын олон төрлөөс зөвхөн нэгийг нь салган авч тухайн ордын ашиглалтын үр өгөөж ямар байгааг тооцох боломжгүй юм.

“Энержи Ресурс” ХХК-ийн хувьд 2011 онд байгуулсан баяжуулах үйлдвэрийн жилд 15 сая тонн нүүрс баяжуулах хүчин чадлын хэмжээтэй олборлолтын үйл ажиллагаагаа уялдуулдаг бөгөөд Ухаа худаг уурхайн бүхий л давхаргын нүүрсийг баяжуулалтад хамруулж байгалийн баялгийг сорчлохгүйгээр нэмүү өртөг шингээн экспортын зах зээлийн шаардлага хангасан нүүрсэн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэдэг. Үүгээрээ хоёр аж ахуйн нэгжийн үйл ажиллагаа ялгаатай байдаг. Тухайлбал, 2022-2024 онд “Энержи Ресурс” ХХК нийт 25.1 сая тонн нүүрс олборлон баяжуулж экспортын бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэсэн бол “Эрдэнэс Тавантолгой” ХК 70 сая тонн нүүрс олборлон, баяжуулах зардалгүйгээр үндсэндээ түүхийгээр нь экспортолж ирсэн байна.²²

Мөн ААНОАТ бол тухайн компанийн олсон орлогоосоо орлого олох үйл ажиллагаатай шууд холбогдон гарсан зардлыг ААНОАТ-ын хууль тогтоомжид заасны дагуу хасаад үлдэх ашигт буюу татвар ногдуулах орлогоос хуулиар тогтоосон хувиар ногдуулдаг татвар билээ.²³

Иймд үйл ажиллагааны зардлыг харгалзаж үзэх учиртай. Аливаа уурхайн өртөг зардал нь байгалийн тогтоц, гүн, нүүрс агуулагч давхаргын зузаан гэх мэт олон хүчин зүйлээс хамаарна. Тухайлбал, Ухаа худаг уурхайн хөрс хуулалтын итгэлцүүр 5.65 мЗ/тн²⁴, уурхайн гүн 300 метр болж байгаа бол “Эрдэнэс Тавантолгой” ХК-ийн уурхайн

²¹ Эмхэтгэл (Хэсэг-2), 251 дэх талд.

²² “Эрдэнэс Тавантолгой” ХК-ийн нүүрс олборлолтын хэмжээг тус компанийн цахим хуудас дахь 2022, 2022, 2023 оны үйл ажиллагааны жилийн тайлангийн мэдээлэлд үндэслэсэн, <https://ett.mn/mn/files-by-category/215>

²³ Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуулиас:

“8.1. Үйл ажиллагааны дараах орлогод албан татвар ногдоно:

8.1.1. бараа, ажил, үйлчилгээний борлуулалтын орлого;

18 дугаар зүйл. Албан татвар ногдуулах орлогыг тодорхойлох

18.2. Энэ хуулийн 8.1.1, 8.1.3, 8.1.4, 8.1.5, 9.1.1, 11.1.1, 11.1.4-т заасан албан татвар ногдох орлогын нийт дүнгээс энэ хуульд заасан зардлыг хасаж албан татвар ногдуулах орлогыг тодорхойлж, уг орлогоос энэ хуулийн 19 дүгээр зүйлд заасан шилжүүлэн тооцох алдагдлыг хасаж тухайн жилийн албан татвар ногдуулах орлогыг тодорхойлно.”

²⁴ АМГТГ-ын даргын 2023.08.17-ны өдрийн Т/81 дугаар тушаалаар бүртгэгдсэн Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших “Энержи Ресурс” ХХК-ийн MV-011952 тоо ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөлтэй Ухаа худагийн коксжих

уг үзүүлэлт $4.39 \text{ м}^3/\text{тн}$ ²⁵ буюу нэгж тонн нүүрс олборлоход даруй 1.26 м^3 бага хөрс хуулдаг, уурхайн гүн нь 140 гаруй метр байх жишээтэй.

Энэ мэт хүчин зүйлсийн улмаас өртөг зардал нь тодорхойлогдох аж ахуйн нэгжийн зөвхөн ААНОАТ-ийн харьцуулалтаар тухайн ордын ашиглалтын үр өгөөжийг дүгнэх болохгүй юм.

Хавсралт №1-ийн баримтын жагсаалт:

- №1.1. Монгол Улсын Засгийн газраас 2025 оны 01 дүгээр сарын 17-ны өдөр Бүгд Найрамдах Франц Улсын "Орано Майнинг" С.А.С компанитай байгуулсан “Хөрөнгө оруулалтын гэрээ”-ний Монгол Улсын Их Хуралтай зөвшилцөхөөр хүргүүлсэн төслийн холбогдох хэсэг;
- №1.2. Тавантолгой ордын 2009-2024 оны үр өгөөжийн тооцоолол;
- №1.3. Ухаа худаг уурхайн 2009-2024 оны үр өгөөжийн тооцоолол;
- №1.4. Хөрөнгө оруулалтын газраас 2015 оны 08-р сарын 13-ны өдрийн А/98 тоот тушаалаар тогтворжуулах гэрчилгээ.

чулуун нүүрсний уурхайн ил аргаар ашиглах техник, эдийн засгийн үндэслэл-1-ээр хөрс хуулалтын дундаж итгэлцүүр $5.65 \text{ м}^3/\text{тн}$ байхаар 1 болон 46 дахь талд заасан.

²⁵ “Эрдэнэс Тавантолгой” ХК-ийн 2024 оны үйл ажиллагааны тайлангийн 27 дахь нүүр, цахим холбоос: <https://ett.mn/mn/file-viewer/6491>

Баримт №1.1. Монгол Улсын Засгийн газраас 2025 оны 01 дүгээр сарын 17-ны өдөр Бүгд Найрамдах Франц Улсын "Орано Майнинг" С.А.С компанитай байгуулсан “Хөрөнгө оруулалтын гэрээ”-ний Монгол Улсын Их Хуралтай зөвшилцөхөөр хүргүүлсэн төслийн холбогдох хэсэг (<https://d.parliament.mn/>)

Хөрөнгө оруулалтын гэрээний төсөл
2025 оны 1-р сарын 8

Investment Agreement ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ГЭРЭЭ

between / хооронд байгуулсан

The Government of Mongolia
as the Government
Монгол Улсын Засгийн газар
(Засгийн газар)

and/болон

Orano Mining S.A.S
as the Investor
Орано Майнинг С.А.С
(Хөрөнгө оруулагч)

and/болон

Badrakh Energy LLC
as the Project Company
Бадрах Энержи ХХК
(Төсөл хэрэгжүүлэгч компани)

4. ТӨСЛИЙН ШУУД ҮР ӨГӨӨЖ 4.1 Төслийн Шууд үр өгөөж (a) Засгийн газар нь Гэрээ хүчин төгөлдөр болох өдрөөс эхлэн Төслийн шууд үр өгөөжийн дийлэнх буюу 51% (тавин нэгэн хувь)-аас доошгүй хувийг хуримтлагдах дүнгээр жил бүр хүртэх бөгөөд Гэрээний 4.2(е)-д заасан аргачлалын дагуу тооцно. (цаашид "Засгийн газрын Төслөөс хүртэх шууд үр өгөөж" гэх). (b) Хэрэв тухайн жилд Гэрээний 4.1(а)-д заасан Засгийн газрын Төслөөс хүртэх шууд үр өгөөж хангагдаагүй тохиолдолд Төсөл хэрэгжүүлэгч компани нь Засгийн газрын Төслөөс хүртэх шууд үр өгөөжийг Төслийн нийт шууд үр өгөөжийн 51% (тавин нэгэн хувь)-д хүргэхэд шаардлагатай нэмэлт төлбөрийг Засгийн газарт нөхөн төлөх үүрэгтэй (цаашид "Өгөөж тохируулах төлбөр"). (c) Гэрээний 4.1(а)-д заасан Засгийн газрын Төслөөс хүртэх шууд үр өгөөжид дараахыг оруулж тооцно: (i) Гэрээний 5.5-д заасан Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр; (ii) аж ахуй нэгжийн орлогын албан татвар; (iii) Гэрээний 7.2-д заасан Төрийн эзэмшлийн давуу эрхийн хувьцаанд ногдох ногдол ашиг; (iv) ногдол ашгийн суутган татвар; (v) гаалийн албан татвар; (vi) ажил олгогчоос төлөх нийгмийн даатгалын шимтгэл;	4. DIRECT BENEFITS OF THE PROJECT 4.1 Direct Benefits of the Project (a) The Government shall receive no less than 51% (fifty-one percent) of the Project's direct benefits annually on a cumulative basis, starting from the Effective Date of the Agreement, as calculated in accordance with the methodology specified in Clause 4.2(e) of the Agreement (hereinafter referred to as the "Direct Benefits of the Project to the Government"). (b) If, in any given year, the Direct Benefits of the Project to the Government as specified in Section 4.1(a) of the Agreement fall short, the Project Company shall make additional payments to the Government to ensure the Direct Benefits of the Project to the Government reach 51% (fifty-one percent) of the Total Direct Benefits of the Project (hereinafter referred to as the "Benefit Adjustment Payment"). (c) The Direct Benefits of the Project to the Government referred to in Clause 4.1(a) of the Agreement shall include the following: (i) Royalties referred to in Clause 5.5 of the Agreement; (ii) Corporate Income Tax; (iii) Dividends on State-Owned Preferred Shares referred to in Clause 7.2 of the Agreement;
---	--

(vii) Гэрээний 11.2(a)-д заасан Орон нутагт оруулах хөрөнгө оруулалт;	(iv) Withholding Tax on Dividends;
(viii) Усны нөөц ашигласны төлбөр;	(v) Customs Duties;
(ix) Үл хөдлөх эд хөрөнгийн албан татвар;	(vi) Employer Social Security Contributions
(x) Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрлийн төлбөр;	(vii) Local Investment referred to in Clause 11.2(a) of the Agreement;
(xi) Гадаад ажилтны ажлын байрны татвар;	(viii) Fees for Use of Water Resources;
(xii) Хүүгийн орлогын суутган татвар;	(ix) Immovable Property Tax;
(xiii) Гэрээний 4.1(b)-д заасан Өгөөж тохируулах төлбөр;	(x) Minerals Licence Fees;
(xiv) НӨАТ; болон	(xi) Foreign Employee Workplace Fee;
(xv) Гэрээний 7.1(d)(vi)-д заасан Бүтээгдэхүүнд хамаарах Маркетингийн төлбөр.	(xii) Withholding Tax on Interest Income;
	(xiii) Benefit Adjustment Payment referred to in Clause 4.1(b) of the Agreement;
	(xiv) VAT; and
	(xv) Marketing Fees applicable to the Products set forth in Clause 7.1(d)(vi) of the Agreement.

(d) Хөрөнгө оруулагчийн Төслөөс хүртэх шууд үр өгөөж гэдэгт дараахыг ойлгоно: (i) Татварын дараах ногдол ашгийн; (ii) Маркетингийн төлбөр; (iii) Ноу-хауны төлбөр; болон (iv) зээлийн хүүгийн суутган татварын дараах хүүгийн төлбөр (Хувьцаа эзэмшигчдийн зээл байх тохиолдолд хамаарна) (e) Эдийн засгийн нөхцөл байдал Төсөлд бодитоор буюу ноцтойгоор нөлөөлөхүйц материаллаг сөрөг өөрчлөлт орсон тохиолдолд болон энэхүү Гэрээний тогтворжуулалттай холбоотой бусад заалтуудыг хөндөхгүйгээр Талууд Засгийн газар болон Хөрөнгө оруулагчийн Төслөөс хүртэх шууд үр өгөөжийн тэнцвэрийг олох/сэргээх зорилгоор аль нэг Талын гаргасан хүсэлтээр энэхүү Гэрээний нөхцөлүүдийг шударгаар дахин хэлэлцэх бөгөөд үүнд Уурхайн ашиглалтын үйл ажиллагаа нь Төсөл хэрэгжүүлэгч компанийн хувьд ашиггүй болсон нөхцөл мөн хамаарна.	(d) The Direct Benefits of the Project to the Investor shall include the following: (i) After-tax dividends; (ii) Marketing Fees; (iii) Know-How Fees; and (iv) After-tax loan interest payments (applicable in case of Shareholder Loans). (e) In the event of a material change in economic circumstances materially impacting the Project, and without prejudice to the other stabilization clauses in this Agreement, at the request of a Party, the Parties shall renegotiate in good faith the terms and conditions of this Agreement to establish/restore the balance of direct benefits of the Project between the Government and the Investor, including in the event that Mining Operations have become unprofitable for the Project Company.
---	---

Баримт № 1.2. Тавантолгой ордын 2009-2024 оны үр өгөөжийн тооцоолол
 (“Эрдэнэс-Тавантолгой” ХК-ийн 2009-2024 оны гүйцэтгэлийг цахим хуудасны
 мэдээлэлд үндэслэсэн)²⁶

Томьёо:

$$\text{Ордоос ард түмэнд ногдох үр өгөөж} = \frac{\text{Нийт татвар хураамж} + \text{ЭТТ цэвэр ашиг}}{\text{Тавантолгой нийт өгөөж}}$$

$$95\% = \frac{12.5 \text{ их наяд төгрөг} + 11.6 \text{ их наяд төгрөг}}{25.3 \text{ их наяд төгрөг}}$$

Тавантолгойн ордод үйл ажиллагаа явуулж байгаа компаниудын 2009-2024 оны гүйцэтгэлийн мэдээлэл							
Компани	он	Олборлолт	Борлуулалт	Орлого	Цэвэр ашиг (А)	Татвар, хураамж (В)	Нийт үр өгөөж (C=A+B)
Хэмжих нэгж		сая тонн	сая тонн	тэр.төг	тэр.төг	тэр.төг	тэр.төг
ЭТТ	2009	-	-	-	-	-	-
	2010	0.0	-	-	-	-	-
	2011	0.9	0.3	27	5	3	8
	2012	2.5	2.4	209	14	39	53
	2013	5.3	2.0	157	(79)	38	(41)
	2014	4.5	5.7	401	(64)	63	(1)
	2015	3.8	4.1	238	(47)	48	1
	2016	7.7	7.5	467	(199)	72	(127)
	2017	10.1	8.5	1,182	461	236	697
	2018	11.1	13.1	1,987	808	479	1,286
	2019	16.2	15.5	2,661	1,036	736	1,772
	2020	13.1	11.9	1,548	149	490	639
	2021	8.6	6.3	1,127	111	421	531
	2022	11.3	11.5	3,495	1,304	1,017	2,321
	2023	28.3	29.3	9,548	3,528	2,848	6,376
	2024	30.4	29.6	10,250	4,528	3,460	7,988
ЭТТ нийт		153.8	147.7	33,295	11,554	9,949	21,503
ЭР	2009	1.8	1.4	98	13	12	25
	2010	3.9	4.0	377	66	47	113
	2011	7.1	4.8	686	45	79	124
	2012	8.6	5.4	616	(30)	111	81
	2013	9.2	5.8	690	(150)	79	(71)
	2014	4.6	5.3	496	(226)	45	(181)
	2015	2.7	1.2	128	(190)	31	(159)
	2016	3.0	1.8	272	(243)	14	(230)
	2017	8.2	4.5	1,005	364	83	447
	2018	9.5	4.4	1,277	163	130	292
	2019	9.8	4.6	1,387	61	230	291
	2020	7.0	3.8	1,030	35	176	211
	2021	3.8	1.6	497	(115)	125	10
	2022	5.3	4.4	1,661	(47)	316	269
	2023	12.1	8.8	3,121	728	439	1,167
	2024	12.7	7.8	3,152	789	666	1,455
ЭР нийт		109.3	69.7	16,492	1,263	2,583	3,846
Нийт		263.1	217.4	49,787	12,817	12,532	25,348

²⁶ <https://ett.mn/mn/files-by-category/> 215

Баримт № 1.3. Ухаа худаг уурхайн 2009-2024 оны үр өгөөжийн тооцоолол
(Энержи Ресурс ХХК-ийн 2009-2024 оны хөндлөнгийн, хараат бүс аудиторын баталгаажуулсан санхүүгийн тайлан, татвар төлөлийн хураангуй дээр үндэслэсэн)

Томьёо:

Урхайгаас ард түмэнд ногдох үр өгөөж = $\frac{\text{Улс, орон нутагт төлсөн татвар хураамж} + \text{сургууль, цэцэрлэг, эмнэлэг, орон нутгийн хандив, тусламж}}{\text{Ухаа худаг нийт өгөөж}}$

$$68\% = \frac{2.6 \text{ их наяд төгрөг} + 133 \text{ тэр.төгрөг}}{4.0 \text{ их наяд төгрөг}}$$

Орлогын тайлан	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Нийт /Сая.төг/
Борлуулалтын орлогын дүн	98,367	376,683	686,441	616,129	690,169	495,662	127,730	271,767	1,004,899	1,277,500	1,386,749	1,029,825	497,128	1,660,734	3,120,673	3,151,552	16,492,008
Борлуулсан бүтээгдэхүүний өртөг	(63,487)	(276,259)	(498,956)	(599,501)	(550,294)	(541,233)	(194,245)	(240,237)	(598,515)	(819,267)	(881,253)	(733,337)	(429,972)	(1,280,451)	(1,771,838)	(1,913,007)	(11,391,852)
Нийт ашиг(/ асдагдал)	34,881	100,424	187,486	16,628	139,875	(45,571)	(66,515)	31,530	406,385	458,232	505,496	296,488	67,156	380,283	1,348,835	1,238,545	5,100,156
Үйл ажиллагааны зардал	(14,448)	(30,564)	(55,756)	(48,477)	(216,907)	(25,325)	(62,084)	(18,363)	(28,320)	(27,413)	(92,486)	(65,992)	(72,277)	(67,984)	(175,525)	(120,912)	(1,122,833)
Үндсэн үйл ажиллагааны ашиг(асдагдал)	20,433	69,860	131,730	(31,849)	(77,032)	(70,896)	(128,599)	13,167	378,065	430,819	413,010	230,495	(5,121)	312,298	1,173,310	1,117,633	3,977,323
Үндсэн бүс үйл ажиллагааны орлого(зардал)	(4,040)	18,068	(57,895)	(4,968)	(69,696)	(186,580)	(87,304)	(251,820)	50,327	(231,431)	(258,165)	(169,767)	(125,746)	(369,809)	(178,379)	(55,454)	(1,982,659)
Татварын өнцөг ашиг(асдагдал)	16,393	87,928	73,834	(36,817)	(146,727)	(257,476)	(215,903)	(238,653)	428,392	199,388	154,845	60,728	(130,867)	(57,511)	994,931	1,062,178	1,994,663
Орлогын албан татварын зардал	(2,921)	(21,537)	(28,825)	6,952	(3,318)	31,516	26,115	(4,810)	(64,041)	(36,753)	(93,823)	(25,873)	15,549	10,535	(266,971)	(273,233)	(731,637)
Татварын дараах ашиг(асдагдал) (А)	13,472	66,391	45,009	(29,865)	(150,245)	(225,960)	(189,788)	(243,463)	364,351	162,636	61,022	34,855	(115,318)	(46,976)	727,960	788,945	1,263,027

Татвар хураамж төлөлт	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Нийт /Сая.төг/
АМНАТ	4,719	13,547	35,301	70,434	41,627	13,567	17,208	2,286	31,389	57,051	103,331	38,592	65,558	245,002	276,565	257,943	1,274,119
Агаарын бохирдлын төлбөр	-	-	3,504	9,363	6,782	6,517	3,000	1,180	8,957	7,878	9,841	2,822	9,725	1,049	-	-	70,620
Экспортын галлийн хураамж	3,895	10,020	5,889	8,242	8,450	7,842	1,685	2,829	6,720	6,539	6,091	6,350	720	5,551	11,738	10,393	102,953
ААНОАТ	1,340	13,171	27,973	18,082	2,397	5,451	134	102	663	27,944	58,842	101,414	6,886	2	73,445	292,072	629,918
Суутан ААНОАТ	23	155	455	2,065	6,374	919	103	72	9,281	6,935	3,240	10,006	6,995	7,303	5,255	11,505	70,688
Хувь хүний орлогын албан татвар	549	718	762	997	3,132	3,113	2,726	1,508	4,723	5,384	6,667	3,299	5,934	8,871	11,156	18,120	77,658
Нийгмийн даатгалын шимтгэл	1,059	909	1,151	1,539	6,502	5,838	4,660	4,042	9,457	12,218	17,360	6,989	12,035	19,440	28,660	37,585	169,444
Уурхайн лицензийн төлбөр	21	21	19	20	22	28	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	345
Импортын галлийн хураамж	83	7,918	4,073	108	1,326	-	54	20	180	2,100	650	663	302	1,102	1,653	6,334	26,564
Усны төлбөр	2	1	-	-	1,730	1,145	431	282	1,467	1,752	1,589	1,080	725	892	4,172	4,647	19,915
Газрын төлбөр	146	150	161	252	245	238	182	294	238	273	798	858	940	966	855	855	6,870
Үл хөдлөх эд хөрөнгийн албан татвар	-	35	99	118	338	164	521	509	1,216	869	1,577	3,256	3,118	6,265	6,686	6,924	31,693
АТӨЯХ татвар	1	3	5	7	8	12	14	346	342	497	508	432	511	516	563	675	4,439
Суутан НӨАТ	-	-	-	-	-	-	-	143	7,602	18	19,550	1	11,435	18,218	10,883	16,068	83,920
Бусад татвар хураамж	-	41	60	8	67	117	12	52	829	177	697	138	591	391	6,968	3,211	13,359
Төлсөн татвар хураамж (В)	11,839	46,689	79,451	111,234	78,999	44,952	30,752	13,687	83,086	129,657	230,238	175,860	125,415	315,563	438,731	666,353	2,582,505

Хандив, тусламж (С)	770	546	1,773	1,375	-	637	85	553	536	1,087	3,658	267	472	24,316	44,157	52,491	132,723
Ур өгөөж (D = A+B+C)	26,081	113,626	126,233	82,744	(71,246)	(180,371)	(158,950)	(229,223)	447,973	293,379	294,918	210,982	10,569	292,903	1,210,848	1,507,790	3,978,254

27 Тодруулга: УЛИХ-ын 2020 оны 02 дугаар тогтоолын хавсралтын 1.1.1 дэх заалт, УХП-ийн 2025 оны 14 дүгээр магадлалын “Үндэслэл” хэсгийн 2 дэх заалтаар “үр өгөөж”-д “татвар, ашиг гэх мэт”-ийг ойлгохоор заасны дагуу улс, орон нутгийн төсөв, нийгмийн даатгалын санд төвлөрт буй ХХОАТ-ын 77.7 тэрбум төгрөг, ажилтны нийгмийн даатгалын шимтгэлийн 67.2 тэрбум төгрөгийг оруулж тооцсон. Уг дүнг хасаж тооцсон ч ард түмэнд ногдсон үр өгөөж 67 хувь байна.

Баримт №1.4. Хөрөнгө оруулалтын газраас 2015 оны 08 дугаар сарын 13-ны өдрийн А/98 тоот тушаалаар олгосон тогтворжуулах гэрчилгээ

ТОГТВОРЖУУЛАХ ГЭРЧИЛГЭЭ	
001 (Гэрчилгээний дугаар)	
Гэрчилгээ эзэмшигч хуулийн этгээдийн нэр:	Энержи Ресурс ХХК (Хөрөнгө оруулалтын тухай хуулийн 13.5.2-т хамаарах бол толгой компанид)
9011007001 (Улсын бүртгэлийн дугаар)	2887746 (Регистрийн дугаар)
Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг, 8-р хороо, Сэнтрал Тауэр, 16-р давхар (хуулийн этгээдийн албан ёсны хаяг)	
Хэрэгжүүлэх хөрөнгө оруулалтын төслийн нэр:	Ухаа худаг уурхайн цогцолбор төсөл
Хамаарах салбар, үйл ажиллагааны чиглэл:	Уул уурхай
Төсөл хэрэгжих байршил:	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутаг дахь, Ухаа худаг уурхай
Хөрөнгө оруулалтын хэмжээ /төгрөгөөр/:	1,169,593,391,000 (тоогоор)
/Нэг триллион нэг зуун жаран есөн тэрбум таван зуун ерэн гурван сая гурван зуун ерэн нэгэн мянган төгрөг /	(үсгээр)
Гэрчилгээнд заасан хөрөнгө оруулалтаа хийх хугацаа 2009 - 2014 оны хооронд 6 жил байна.	
Тогтворжуулах албан татвар, төлбөрийн хувь, хэмжээг тогтворжуулах гэрчилгээ олгосон өдөр мөрдөгдөж байсан хууль, тогтоолд зааснаар тооцно:	
1. Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар 2. Гаалийн албан татвар 3. Нэмэгдсэн өртгийн албан татвар 4. Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр	
Гэрчилгээ олгосон хугацаа 24 жил бөгөөд 2033 оны 4 сар 17 өдөр хүртэл хүчинтэй.	
Энэхүү гэрчилгээг Хөрөнгө оруулалтын зөвлөлийн 2014 оны 4 сарын 17 өдрийн 14/01 дугаар дүгнэлтийг үндэслэн Хөрөнгө оруулалтын газрын даргын 2015 оны 8 сарын 13 өдрийн А/98 тоот тушаалаар олгов.	
ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ГАЗРЫН ДАРГА Тамга	/С.ЖАВХЛАНБААТАР/

001

гэрчилгээний хавсралт

Нэмэлт, өөрчлөлт

№	Тэмдэглэгээ	Баталгаажуулалт, огноо
1.	2015 оны 8 дугаар сарын 13-ны өдрийн байдлаар хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байгаа 2006 оны 6 дугаар сарын 29-ний өдөр батлагдсан Аж Ахуйн Нэгжийн Орлогын Албан Татварын тухай хуульд заасан хувь, хэмжээг тогтворжуулав.	2015.08.13
2.	2015 оны 8 дугаар сарын 13-ны өдрийн байдлаар хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байгаа 2008 оны 5 дугаар сарын 20-ны өдөр батлагдсан Гаалийн Тариф, Гаалийн Татварын тухай хууль, Улсын Их Хурлын 1999 оны 6 дугаар сарын 03-ны өдрийн 27 дугаар тогтоолын хавсралтад заасан хувь, хэмжээг тогтворжуулав.	2015.08.13
3.	2015 оны 8 дугаар сарын 13-ны өдрийн байдлаар хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байгаа 2006 оны 06 дугаар сарын 29-ний өдөр батлагдсан Нэмэгдсэн Өртгийн Албан Татварын тухай хуульд заасан хувь, хэмжээг тогтворжуулав.	2015.08.13
4.	2015 оны 8 дугаар сарын 13-ны өдрийн байдлаар хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байгаа 2006 оны 7 дугаар сарын 08-ны өдөр батлагдсан Ашигт Малтмалын тухай хуульд заасан хувь, хэмжээг тогтворжуулав.	2015.08.13

Жич: гэрчилгээг эзэмшигч хуулийн этгээд нь аудитаар баталгаажуулсан санхүүгийн тайлангийн хуульбар, холбогдох материалыг дараа оны 1 улиралд багтаан тус газарт ирүүлнэ.

III Бүлэг

“ЭНЕРЖИ РЕСУРС” ХХК-ИЙН ТАТВАР ТӨЛӨЛТИЙН ТАЛААР

“Энержи ресурс” ХХК-ийн 2025 оны
9 дүгээр сарын 30-ны өдрийн 680 тоот
албан бичгийн 2 дугаар хавсралт

“Энержи Ресурс” ХХК-ийн 2025 оны
09 сарын 30-ны өдрийн 680 дугаар
албан бичгийн Хавсралт №2

КОМПАНИЙН ТАТВАР ТӨЛӨЛТИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд асан, Улсын Их Хурлын гишүүн О.Алтангэрэлийн ажлын албанаас 2025 оны 5 дугаар сарын 7-ны өдөр ирүүлсэн “Тавантолгой стратегийн орд газарт холбогдох баримт бичгүүдийн эмхэтгэл” (цаашид “**Эмхэтгэл**” гэх)-д “Энержи ресурс” ХХК-ийн татвар төлөлттэй холбоотойгоор дурдсан асуудал тус бүрд дараах тайлбар, тодруулгыг хүргүүлж байна.

1. Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын талаар

Эмхэтгэлд “Энержи Ресурс” ХХК нь Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1.7 дахь заалтад заасны дагуу нэмэгдсэн өртгийн албан татвар (цаашид “**НӨАТ**” гэх)-ын буцаалт авдаг ба өнөөдрийн байдлаар нийт 646.7 тэрбум төгрөг (алдаатай дүн)-ийг улсын төсвөөс буцаан авсан¹ нь “алдагдсан боломж” гэжээ.²

НӨАТ нь эцсийн хэрэглэгчийн төлдөг татвар бөгөөд аж ахуйн нэгжүүд нэмүү өртөг шингээж буй суутган төлөгчийн хувиар борлуулалтаасаа эцсийн хэрэглэгчид хамаарах НӨАТ-ыг суутган тооцож уг дүнгээс өөрсдийн худалдан авалтдаа төлсөн НӨАТ-ыг хасаж тооцсоноор төлбөл зохих НӨАТ-ын хэмжээгээ тодорхойлдог.³ Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуулийн дагуу тухайн сарын борлуулалтад ногдуулсан НӨАТ-ын нийт дүн нь худалдан авсан НӨАТ-ын дүнгээс илүү гарсан тохиолдолд зөрүү дүнг дараагийн сар руу шилжүүлэх, бусад татварын өрөнд тооцуулах, эсхүл төсвөөс буцаан олгодог.⁴

Дээрх зохицуулалтын дагуу татварын албанаас хянан баталгаажуулалт хийдэг бөгөөд Эмхэтгэлд дурдсан 2008-2025 оны туршид тухай бүр хянан баталгаажуулсны

¹ Эмхэтгэл (Хэсэг-2), Нэгдсэн дүгнэлт, 252 дахь талд.

² Эмхэтгэл (Хэсэг-2), Хууль зүйн дүгнэлт, 352 дахь талд.

³ Сангийн сайд, Хууль зүй, дотоод хэргийн сайдын хамтран баталсан “Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын үзэл баримтлал” (2025.08.18) Сангийн яамны цахим хуудсанд 2025.09.01-ний өдөр нийтлэгдсэн (<https://mof.gov.mn/article/entry/20240901004>)

⁴ Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуулиас:

“7 дугаар зүйл.Албан татвар ногдох бараа, ажил, үйлчилгээ

7.1.3.Монгол Улсаас экспортод гаргасан бүх төрлийн бараа, ажил, үйлчилгээ.

11 дүгээр зүйл.Албан татвар ногдуулах хувь

11.2.Энэ хуулийн 7.1.3-т заасан бараа, ажил, үйлчилгээнд ногдуулах албан татварын хувь тэг /"0"/-тэй тэнцүү байна.

14.1.Хувь хүн, хуулийн этгээдийн албан татвар суутган төлөгчөөр бүртгүүлснээс хойших хугацаанд энэ хуулийн 7, 8, 11 дүгээр зүйлд заасны дагуу төлсөн доор дурдсан албан татварыг түүний төсөвт төлөх албан татвараас хасч тооцно:

14.1.1.Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт үйлдвэрлэл, үйлчилгээний зориулалтаар худалдан авсан бараа, ажил, үйлчилгээнд төлсөн;

14.1.2.худалдах, түүнчлэн үйлдвэрлэл, үйлчилгээний зориулалтаар импортоор оруулсан бараанд төлсөн;

14.8.Энэ хуулийн 14.1-д заасны дагуу тухайн сард хийх хасалтын хэмжээ нь мөн хугацаанд төлбөл зохих албан татварын дүнгээс их байвал татварын алба дараах байдлаар зохицуулна:

14.8.1.дараагийн сар, улирал, жилд төлөх албан татварт шилжүүлэн тооцох;

14.8.2.хууль тогтоомжийн дагуу төсөвт төлөх бусад төрлийн татварын төлбөрт шилжүүлэн тооцох;

14.8.3.татвар төлөгчид буцаан олгох”

үндсэн дээр бусад татварын өрөнд суутган тооцсон байна. Буцаан авсан гэх 690 тэрбум төгрөг⁵ нь мөн чанарын хувьд “Энержи Ресурс” ХХК-ийн бусдаас 6.9 их наяд төгрөгийн бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авсанд тооцсон НӨАТ бөгөөд, тэр хэрээр эдийн засаг дэх мөнгөн урсгалыг нэмэгдүүлжээ. (**Баримт №2.1**)

Улс орнууд гадаад худалдаандаа баримтлах НӨАТ-ын зохицуулалтыг тодорхойлохдоо тус татварын улс хоорондын тэнцвэрт байдлыг хангах боломжийг бүрдүүлдэг OECD-ийн “International VAT/GST Guidelines (2017)” зааварт заасан “байршлын зарчим” (destination principle)-ийг түгээмэл ашигладаг.⁶ Тус зарчмын дагуу экспортлогч улс өөрийн улсаас гарч байгаа экспортын бараанд НӨАТ-ыг тэг /"0"/ хувиар ногдуулдаг бол импортлогч нөгөө улс импортын бараанд дотоодын борлуулалтын адилаар өөрийн улсын хуулиар тодорхойлсон НӨАТ-ыг ногдуулдаг. Ингэснээр олон улсын худалдаанд НӨАТ-ын ачааллын зохистой түвшинг зохицуулдаг. Иймд манай улс гадаад худалдаандаа дээрх зарчмыг баримталдаг.

Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуулийн 12 дугаар зүйлээр экспортод гаргасан үндсэн 7 төрлийн ангилалд багтах бараа, ажил, үйлчилгээнд НӨАТ-ын тэг /"0"/ хувийг ногдуулахаар хуульчилсан⁷ бөгөөд уг зохицуулалтад хамаарах ашигт малтмалын эцсийн бүтээгдэхүүний жагсаалтыг тус зүйлийн 12.5 дахь хэсэгт Засгийн газраас батлахаар заасны дагуу Засгийн газрын 2015 оны 502 дугаар тогтоолоор батлан мөрдүүлж байна.

Засгийн газраас баталсан жагсаалтын дагуу “ураны баяжмал”, “молибдений улайсган боловсруулсан баяжмал”, “молибдений исэл”, “хольцгүй цайр”, “төмөрлөг бүтээгдэхүүн”, “хайлж цэвэршүүлсэн мөнгө”, “катодын зэс”, “хольцгүй хөнгөн цагаан”, “хольцгүй цагаан тугалга”, “хайлуур жоншны баяжмал”, “хольцгүй хар тугалга”, “баяжуулсан нүүрс” зэрэг 17 төрлийн уул уурхайн бүтээгдэхүүнийг экспортод гаргахад

⁵ Өмхэтгэл (Хэсэг-2), 292-298 дахь талд.

⁶ International VAT/GST Guidelines (2017), https://www.oecd.org/en/publications/2017/04/international-vat-gst-guidelines_g1g75db4.html

⁷ Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуулиас:

“12 дугаар зүйл. Албан татварын тэг /"0"/ хувь хэрэглэх

12.1. Экспортод гаргасан дараах бараа, ажил, үйлчилгээнд энэ хуулийн 11.2-т заасан хувиар албан татвар ногдуулна:

12.1.1. Монгол Улсын нутаг дэвсгэрээс экспортод гаргасан, гаалийн байгууллагад мэдүүлсэн бараа;

12.1.2. Монгол Улсын Олон улсын гэрээнд заасны дагуу Монгол Улсаас гадаад улсад, гадаад улсаас Монгол Улс хүртэл, түүнчлэн гадаад улсаас Монгол Улсын хилээр дамжуулан бусад улсад гаргасан олон улсын зорчигч болон ачаа тээврийн үйлчилгээ;

12.1.3. Монгол Улсын нутаг дэвсгэрээс гадна үзүүлсэн /албан татвараас чөлөөлсөн үйлчилгээг оролцуулан/ үйлчилгээ;

12.1.4. Монгол Улсад оршин суугч бус этгээдэд үзүүлсэн үйлчилгээ /түүний дотор албан татвараас чөлөөлсөн үйлчилгээг оролцуулан/;

12.1.5. олон улсын нислэг үйлдэж байгаа дотоодын болон гадаадын агаарын тээврийн хөлөгт үзүүлэх нислэгийн хөдөлгөөний удирдлага, техникийн болон шатахууны үйлчилгээ, цэвэрлэгээ, нислэгийн явцад нисэх бүрэлдэхүүн, зорчигчдоо худалдаа, хоол, ундаагаар үйлчилсэн үйлчилгээ;

12.1.6. Засгийн газар, Монголбанкны захиалгаар дотоодод үйлдвэрлэсэн төрийн одон медаль, мөнгөн тэмдэгт, зоос;

12.1.7. ашигт малтмалын эцсийн бүтээгдэхүүн.

12.5. Энэ хуулийн 12.1.7-д заасан экспортод гаргасан ашигт малтмалын эцсийн бүтээгдэхүүний нэр төрөл, ангилал, кодыг Засгийн газар тогтооно.”

НӨАТ-ыг “0” хувиар ногдуулдаг. Энэхүү зохицуулалтыг өмчийн хэлбэр үл харгалзан нэг мөр дагаж мөрддөг.

Төр засгийн зүгээс дээрх зохицуулалтыг хэзээ ч алдагдсан боломж гэж үздэггүй нь уг зохицуулалтын хүрээг цаашид ч өргөжүүлэх бодлого баримталж байгаагаас тодорхой харагдана. Тухайлбал, Монгол Улсын Сангийн яамнаас 2025 оны 9-р сарын 01-ний өдөр олон нийтээс санал авахаар нийтэлсэн Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийг боловсруулах хүрээнд одоо хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хуулийн хэрэгжилтэд тулгамдаж буй асуудлыг тодорхойлж, хэрэгжилтийн үр дагаврыг үнэлсэн үнэлгээгээр дээрх хуулийн 12.1.7 дахь заалтын дагуу экспортод гаргасан уул уурхайн бүтээгдэхүүнд НӨАТ-ыг тэг /"0"/ хувиар ногдуулах зохицуулалтыг өргөжүүлэх нь зүйтэй гэж үзэн дараах бараа, ажил, үйлчилгээг нэмэхээр хуулийн төслийн 11 дүгээр зүйлд тусгажээ. Үүнд:

- олон улсын болон орон нутгийн нислэгт үзүүлэх агаарын навигацийн үйлчилгээ, нисэхийн үйлчилгээ, зорчигч, ачаа, шуудангийн агаарын тээврийн үйлчилгээ;
- олон улсын нислэг үйлдэж байгаа дотоодын болон гадаадын агаарын тээврийн хөлөгт нисэх буудлаас үзүүлэх зорчигч үйлчилгээ, зорчигчийн аюулгүй байдлын хураамж;
- эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажлын туршилтын бүтээгдэхүүн;
- тур оператор, аяллын агент гадаад улсын аялал жуулчлалын байгууллагатай гэрээ байгуулж жуулчдыг нь хүлээн авах, уг үйлчилгээг төлөвлөх, сурталчлах, виз авахтай холбогдсон болон аяллын бусад бичиг баримтын бүрдүүлэлт хийх зэрэг гадаадын жуулчинд үзүүлсэн үйлчилгээ.

Иймд Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуулийн 12.1.7 дахь заалтад заасан “ашигт малтмалын эцсийн бүтээгдэхүүн”-тэй холбоотой зохицуулалтыг нэг аж ахуйн нэгжийн тухайд авч үзэн алдагдсан боломж гэж үзэх үндэслэлгүй юм.

Нөгөө талаас тус зохицуулалт нь эрдэс баялгаа дотооддоо баяжуулах, боловсруулах төрийн бодлоготой бүрэн нийцдэг. Иймд уг зохицуулалтыг үгүйсгэх нь манай улсын уул уурхайн салбарын боловсруулах үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагааг хоёр улсад давхардуулан НӨАТ төлөх дарамтад оруулж, баялгийг түүхий хүдрээр нь хямдхан экспортлоход түлхэх эрсдэлтэй.

2. Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийн талаар

“Энержи Ресурс” ХХК нь Ухаа худаг уурхайн үйл ажиллагааг 2009 онд эхлүүлснээс хойш ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр (“АМНАТ”)-ийг Ашигт малтмалын тухай хуулийн дагуу улсын төсөвт зохих ёсоор төлж ирсэн. 2024 оны жилийн эцсийн байдлаар нийт 1.27 их наяд төгрөгийн АМНАТ төлсөн.

“Энержи Ресурс” ХХК нь 2011 онд нүүрс баяжуулах үйлдвэрийг ашиглалтад оруулснаас хойш өнөөг хүртэл нүүрсийг зөвхөн баяжуулсны үндсэн дээр экспортод гаргаж ирсэн цор ганц аж ахуйн нэгж юм. Ашигт малтмалын тухай хуулийн 47 дугаар зүйлд заасны дагуу экспортод гаргасан баяжуулсан нүүрсэнд АМНАТ-ийг суурь 5 хувь дээр зах зээлийн үнийн түвшингээс хамаарч 3 хүртэл хувийн өсөн нэмэгдэх буюу хамгийн ихдээ 8 хүртэл хувиар ногдуулах зохицуулалттай.

Манай компани Ухаа худагийн цогц төсөлд 2014 оны байдлаар нийт 1.2 их наяд төгрөгийн анхны хөрөнгө оруулалт хийснийг үндэслэн Хөрөнгө оруулалтын газрын даргын 2015 оны 8-р сарын 13-ны өдрийн А/98 дугаар тушаалаар “Энержи ресурс” ХХК-д Хөрөнгө оруулалтын тухай хуулийн дагуу 2033 оны 4 дүгээр сарын 17-ны өдрийг хүртэл хугацаагаар тогтворжуулах гэрчилгээ олгосон.

Тус гэрчилгээ нь Хөрөнгө оруулалтын тухай хуулийн 6.2 дахь хэсэгт зааснаар төрийн баталгаа бөгөөд АМНАТ нь мөн хуулийн 13, 14 дүгээр зүйлийн дагуу төлөх хувь, хэмжээг нь тогтворжуулахаар заасан дөрвөн татварын нэг юм.⁸ Эдийн засаг, хөгжлийн яамны мэдээллээр улсын хэмжээнд тус гэрчилгээг нийт 17 аж ахуйн нэгж эзэмшиж байна.⁹

Манай компанид Тогтворжуулах гэрчилгээ олгосон 2015 оны 8-р сарын 13-ны өдрийн байдлаар хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байсан хууль тогтоомжийн дагуу экспортод гаргасан нүүрсний АМНАТ-ийг Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуулийн 17 дугаар зүйлийн дагуу Монгол Улсын хилийн өртөө хүртэлх бүх зардлыг нэмж тооцсон гаалийн хэлцлийн үнээс ногдуулах зохицуулалттай байсан.¹⁰

⁸ Хөрөнгө оруулалтын тухай хуулиас:

“3.1. Энэ хуульд хэрэглэсэн дараах нэр томъёог доор дурдсан утгаар ойлгоно:

3.1.8. “татварын хувь, хэмжээг тогтворжуулах” гэж энэ хуульд заасан татварын хувь, хэмжээг тогтворжуулах гэрчилгээний хүчинтэй байх хугацаанд энэ хуулийн 13.4-т заасны дагуу нэмэхгүйгээр хэвээр хадгалах, эсхүл бууруулахыг;

3.1.9. “татварын хувь, хэмжээг тогтворжуулах гэрчилгээ” гэж энэ хуулийн 16.1-д заасан шалгуурыг хангасан хөрөнгө оруулагч хуулийн этгээдэд энэ хуульд заасан албан татвар, төлбөрийн хувь, хэмжээг тогтворжуулах зорилгоор эрх бүхий байгууллагаас олгох гэрчилгээг /цаашид “тогтворжуулах гэрчилгээ” гэх/;

6.2. Төр нь энэ хуульд заасны дагуу хөрөнгө оруулагчид тогтворжуулах гэрчилгээ олгох замаар татварын хувь, хэмжээг тогтворжуулах, эсхүл түүнтэй хөрөнгө оруулалтын гэрээ байгуулах замаар татварын орчныг тогтвортой байлгах баталгаа олгоно.

13.1. Энэ хуулийн 13.5-д заасан этгээдэд тогтворжуулах гэрчилгээ олгох замаар хөрөнгө оруулалтын төсөл хэрэгжүүлэх хуулийн этгээдийн төлөх татварын хувь, хэмжээг тогтворжуулна.

13.2. Тогтворжуулах гэрчилгээ нь олгосон өдрөөс эхлэн хүчин төгөлдөр болох бөгөөд уг гэрчилгээний хүчинтэй байх хугацаанд татварын хувь, хэмжээг тогтворжуулна.

13.4. Тогтворжуулах гэрчилгээний хүчинтэй байх хугацаанд татварын хууль тогтоомжид энэ хуулийн 14.1-д заасан албан татвар, төлбөрийн хувь, хэмжээг бууруулах өөрчлөлт орсон тохиолдолд тогтворжуулах гэрчилгээ эзэмшигч хуулийн этгээд уг өөрчлөлтөд хамаарах ба харин нэмэгдүүлэх өөрчлөлт орсон тохиолдолд уг өөрчлөлтөд хамаарахгүй.

14.1. Тогтворжуулах гэрчилгээгээр доор дурдсан албан татвар, төлбөрийн хувь, хэмжээг гэрчилгээ хүчинтэй байх хугацаанд тогтворжуулна:

14.1.1. аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар;

14.1.2. гаалийн албан татвар;

14.1.3. нэмэгдсэн өртгийн албан татвар;

14.1.4. ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр.”

⁹ Эх сурвалж: <https://med.gov.mn/investor-support-approval>

¹⁰ Засгийн газрын 2014 оны 07 дугаар сарын 04-ны өдрийн 220 дугаар тогтоолоор баталсан “Гадаад зах зээлд борлуулсан нүүрсэнд АМНАТ ногдуулах борлуулалтын үнэлгээ тооцох аргачлал”-ын 2.3, 2.4:

“2.3. Аж ахуйн нэгжийн нүүрс борлуулах гэрээний үнэд үндэслэн ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр ногдуулах борлуулалтын үнэлгээг Монгол Улсын хилийн өртөө хүртэл бараа нийлүүлэх нөхцөлөөр Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуулийн 17 дугаар зүйлд заасан хэлцлийн үнийн аргаар тодорхойлно.

2.4. Энэ аргачлалын 2.3-т заасан хэлцлийн үнийн аргаар борлуулалтын үнэлгээг тодорхойлоход гэрээний үнэд нүүрсийг Монгол Улсын хилийн өртөө хүртэл хүргэхэд дараах зардал, төлбөр ороогүй бол түүнийг нэмж тооцно:

2.4.1. тээврийн зардал;

2.4.2. тээвэрлэлтийн үйл ажиллагаатай холбоотой тээврийн болон экспортын бичиг баримт, бүрдүүлэлтийн хураамж, даатгалын шимтгэл, түүнчлэн барааг ачих, буулгах, хадгалах, шилжүүлэн ачихад гарсан зардал.”

Монгол Улсын Засгийн газраас 2021 онд АМНАТ-ийг зөвхөн жишиг үнээс ногдуулж байхаар өөрчлөлт хийснээр экспортод гаргасан баяжуулсан нүүрсэнд төлбөл зохих 8 хүртэл хувийн АМНАТ-ийн хувь, хэмжээ¹¹ 28 хувь хүртэл нэмэгдсэн бөгөөд 2021 оны 5-р сараас 2023 оны 9-р сарын хооронд манай компанийн илүү төлсөн АМНАТ-ын хэмжээ 208 тэрбум төгрөгт хүрснийг хөндлөнгийн мэргэжлийн байгууллага болох PWC олон улсын аудитын байгууллагаас хянан баталгаажуулсан.¹²

Татварын ерөнхий хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1.11 дэх заалтаар тогтворжуулах гэрчилгээ бүхий татвар төлөгч нь уг гэрчилгээний хүчинтэй хугацаанд тогтворжуулсан татварыг тогтворжуулсан хувь, хэмжээнээс илүү хэмжээгээр төлөхгүй байх эрхийг хуульчилсан.¹³ “Энержи Ресурс” ХХК хуульд заасан тус эрхийнхээ хүрээнд тогтворжуулсан хувь, хэмжээг нэмэгдүүлсэн өөрчлөлттэй холбоотой хүсэлтийг хуулийн дагуу харьяа татварын албанд гаргасан ч хүлээж аваагүй, татгалзсан тул тус асуудлаар шүүхэд хандсанаар гурван шатны захиргааны шүүхээр хянагдаж эцэслэн шийдвэрлэгдсэн.

Монгол Улсын дээд шүүхийн Хяналтын шатны 2024 оны 10-р сарын 07-ны өдрийн захиргааны хэргийн шүүх хуралдааны 001/ХТ2024/0090 дугаартай тогтоолоор маргааныг эцэслэн шийдвэрлэхдээ тогтворжуулах гэрчилгээтэй компанийн хувьд гэрчилгээ авах үед

¹¹ Ашигт малтмалын тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.3.3, 47.17 дахь хэсэг:

“47.3.Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийг дараах хэмжээгээр ногдуулна:

47.3.3.энэ хуулийн 47.3.1, 47.3.2-т зааснаас бусад бүх төрлийн ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр тухайн бүтээгдэхүүний борлуулалтын үнэлгээний 5.0 хувь.

47.17.Нүүрс, нүүрсний бүтээгдэхүүний ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийг энэ хуулийн 47.3.3-т заасан хувь дээр тухайн бүтээгдэхүүний нэр төрөл, зах зээлийн үнийн өсөлтөөс хамаарч доор дурдсан хувийг нэмэгдүүлж тооцно:

№	Бүтээгдэхүүний нэр төрөл	Хэмжих нэгж	Жишиж үнэлэх бүтээгдэхүүн	Зах зээлийн үнийн түвшин /ам.доллараар/	Үндсэн хувь дээр нэмж ногдуулах хувь
2	Баяжуулсан нүүрс (хуурай болон нойтон аргаар технологийн боловсруулалт хийсэн)	тн	Нүүрс	0-100 хүртэл	0.00
				100-130 хүртэл	1.00
				130-160 хүртэл	1.50
				160-190 хүртэл	2.00
				190-210 хүртэл	2.50
				210 ба түүнээс дээш	3.00

¹² ПрайсвотерхаусКүүперс (PWC), Засгийн газрын 2014 оны 220 дугаар тогтоолын 2 дугаар хавсралтаар батлагдсан аргачлалын дагуу Компанийн төлөх АМНАТ-ийн тооцооллыг хянан баталгаажуулсан 2023.11.28-ны өдрийн тайлангаас:

“Компанийн төлөх АМНАТ-ын дүнг Засгийн газрын 2014 оны 220 дугаар тогтоолын 2-р хавсралтаар баталсан аргачлалаар тооцоход 2021 оны 05 дугаар сараас 2023 оны 09 сарыг хүртэл хугацаанд АМНАТ ногдуулах борлуулалтын үнэлгээ 4,222,332,247,157 төгрөг гарч улмаар АМНАТ-ийн ногдлын дүн 290,059,321,853 төгрөг байна. Энэ дүн ба жишиг үнийг ашиглан тооцож төлүүлсэн АМНАТ-ийн ногдлын дүнгийн хоорондын нийт зөрүү 208,688,214,552 төгрөг гарч буйг нягтлах ажлын үр дүнд баталгаажуулсан болно.”

¹³ Татварын ерөнхий хуулиас:

“12.1.Татвар төлөгч дараах эрх эдэлнэ:

12.1.11.хөрөнгө оруулалтын хууль тогтоомжид заасны дагуу тогтворжуулах гэрчилгээ авсан бол уг гэрчилгээ хүчинтэй байх хугацаанд хувь, хэмжээг нь тогтворжуулсан татварыг тогтворжуулсан хувь, хэмжээнээс илүү хэмжээгээр төлөхгүй байх.”

хүчин төгөлдөр үйлчилж байсан Засгийн газрын 2014 оны 220 дугаар тогтоол үйлчлэхийг тогтоож, татвар төлөгчийн илүү төлсөн гэж маргаж буй дүнг хянан баталгаажуулахыг татварын албанд үүрэг болгож шийдвэрлэсэн боловч татварын байгууллагаас шүүхийн шийдвэрийг биелүүлээгүй, илүү ногдуулалт үүссэн эсэхийг шалгаж тогтоогоогүй байдалтай байна. (Баримт №2.2)

“Энержи Ресурс” ХХК татварын байгууллагаас ногдуулсан татварыг хариуцлагатайгаар төлж ирсэн бөгөөд гагцхүү үндэслэлгүйгээр илүү хэмжээгээр ногдуулан төлүүлсэн татварын асуудлыг хуулийн тогтоомжийн дагуу шийдвэрлүүлснийг Эмхэтгэлд 221 тэрбум төгрөгийн дүнгээр буцаан олгохоор шүүхээс шийдвэрлэсэн мэтээр ташаа мэдээлэл оруулсан байна.¹⁴

3. Агаарын бохирдлын төлбөрийн талаар

Эмхэтгэлд “Энержи Ресурс” ХХК нь Агаарын бохирдлын төлбөрийн тухай хуулийн шаардлагыг хангаж Улаанбаатар хотын агаарын бохирдлыг бууруулах зорилгоор төрд нийлүүлсэн нүүрсний тоо хэмжээ, үнийн дүнгийн мэдээллийг тусгалгүйгээр зөвхөн “48.4 тэрбум төгрөг”-ийн чөлөөлөлт эдэлсэн мэт дүнгийн алдаатай бөгөөд дутуу мэдээлэл оруулсан байна.

“Энержи Ресурс” ХХК нь 2018-2024 оны хооронд 7 жилийн туршид нийт 3,058,994.39 тонн баяжуулсан эрчим хүчний нүүрс (миддлинг)-ийг шахмал түлш үйлдвэрлэх зориулалтаар төрийн өмчит “Тавантолгой түлш” ХХК-д үнэ төлбөргүйгээр нийлүүлсэн. Энэ нь дотоодын зах зээлийн үнээр нийт 148,736,537,675 төгрөг болсон.

Тооцоо нийлсэн огноо	Нийлүүлсэн тоо хэмжээ /тн/	Зах зээлийн үнэ /төг/
2018.08.01-2018.12.31	13,270.05	218,955,825
2019.01.01-2019.12.31	710,310.00	11,720,115,000
2020.01.01-2020.12.31	313,197.90	6,890,353,800
2021.01.01-2021.12.31	633,119.55	20,892,945,150
2022.01.01-2022.12.31	536,245.00	23,594,780,000
2023.01.01-2023.12.31	417,581.84	37,539,682,400
2024.01.01-2024.10.25	435,270.05	47,879,705,500
Нийт нийлүүлэлт	3,058,994.39	148,736,537,675

Монгол Улсын Улсын Их Хурлын “Агаарын бохирдлыг бууруулахтай холбогдуулан авах зарим арга хэмжээний тухай” 2018 оны 02 дугаар тогтоол, Засгийн газрын “Агаар, орчны бохирдлыг бууруулах үндэсний хөтөлбөр батлах тухай” 2017 оны 98 дугаар тогтоол, “Түүхий нүүрс хэрэглэхийг хориглох тухай” 2018 оны 62 дугаар тогтоол зэрэг олон тогтоол шийдвэрийг гарган төр засгийн зүгээс Улаанбаатар хотын агаарын бохирдлын асуудалд онцгой анхаарал хандуулсан. Үүнтэй холбоотойгоор Монгол Улсын Засгийн газрын хэрэг эрхлэх газар, Эрчим хүчний яам, сайжруулсан шахмал түлш үйлдвэрлэх зорилгоор үүсгэн байгуулагдсан төрийн өмчит “Тавантолгой түлш” ХХК зэрэг төр засгийн байгууллага, үйлдвэрийн газраас 2017 оны сүүлээс эхлэн нийгмийн хариуцлагын хүрээнд үнэ төлбөргүйгээр баяжуулсан эрчим хүчний нүүрс нийлүүлж хамтран ажиллах хүсэлтийг удаа дараа тавьсныг харгалзан “Улаанбаатар хотын агаарын бохирдлыг бууруулах зориулалтаар шахмал түлш үйлдвэрлэх баяжуулсан

¹⁴ Эмхэтгэл (Хэсэг-2), 352-353 дахь талд.

эрчим хүчний нүүрс нийлүүлэх гэрээ"-г 2018 оны 8-р сарын 01-ний өдөр байгуулсан. (Баримт №2.3)

Нийлүүлэлтийн явцад талууд жил бүр тооцоо нийлж ажилласан бөгөөд гэрээний хэрэгжилтийг 2024 оны 12-р сарын 25-ны өдрийн гэрээ дүгнэсэн актаар дүгнэн баталгаажуулж, тус гэрээг дуусгавар болгосон. (Баримт №2.4)

Үүнээс гадна “Энержи Ресурс” ХХК үнэ төлбөргүй нийлүүлсэн нүүрстэй холбоотой НӨАТ, АМНАТ-ын 17 орчим тэрбум төгрөгийн зардлыг хариуцан төлж, тайлагнасан. Үүнд:

Гэрээ, сунгалтын дугаар	Нийлүүлсэн		Ногдуулсан татвар	
	Он	Тоо хэмжээ тонн	НӨАТ	АМНАТ
ER-18-180	2018	13,270.05	19,905,075.00	4,976,268.75
	2019	710,310.00	1,065,465,000.00	266,366,250.00
	2020	313,197.90	626,395,800.00	156,598,950.00
	2021	633,119.55	1,899,358,650.00	474,839,662.50
	2022	536,245.00	2,144,980,000.00	536,245,000.00
ER-18-180-01	2023	272,887.60	1,965,756,000.00	491,439,000.00
		86,073.01	860,730,100.00	215,182,525.00
ER-18-180-02	2024	58,621.23	586,212,300.00	146,553,075.00
		285,270.17	2,852,701,700.00	713,175,425.00
ER-18-180-03		149,999.88	1,499,998,800.00	374,999,700.00
Нийт		3,058,994.39	13,521,503,425.00	3,380,375,856.25

Хэрэв дээрх нүүрсийг үнэ төлбөргүйгээр нийлүүлээгүй байсан бол манай компани 2018-2024 оны туршид яг ижил төрөл, чанарын 6 сая гаруй тонн баяжуулсан эрчим хүчний нүүрс (миддлинг)-ийг гадаад, дотоодын харилцагчдад 300 орчим тэрбум төгрөгөөр борлуулсны адилаар зах зээлийн зарчмын дагуу борлуулж зохих орлогоо олоод явах байсан гэдгийг тэмдэглэж байна.

Агаарын бохирдлын төлбөрийн хөнгөлөлт, чөлөөлөлтийг Агаарын бохирдлын төлбөрийн хуулийн 8.5, 8.6 дахь хэсгийн дагуу Засгийн газрын 2011 оны 139 дүгээр тогтоолоор батлагдсан “Түүхий нүүрс олборлодог аж ахуйн нэгж, байгууллагыг агаарын бохирдлын төлбөрөөс чөлөөлөх, хөнгөлөлт үзүүлэх журам”¹⁵ болон Засгийн газрын 2012 оны 227 дугаар тогтоолоор зохицуулдаг. Засгийн газрын 2012 оны 227 дугаар тогтоолоор нийт 24 аж ахуйн нэгж хөнгөлөлт, чөлөөлөлтөд хамруулахаар шийдвэрлэсэн байдаг¹⁶ бөгөөд “Энержи Ресурс” ХХК нь эдгээр аж ахуйн нэгжийн нэг юм.

Хэдийгээр манай компани 2018 оноос хойш 7 жилийн хугацаанд үнэ төлбөргүйгээр нүүрс нийлүүлж байсан ч агаарын бохирдлын төлбөрийн чөлөөлөлтийг зөвхөн 2022 оноос эдлүүлэх боломжтой талаар татварын байгууллага мэдэгдсэнээр 2022-2024 оны хооронд чөлөөлөгдсөн. Тодруулбал, 2022 онд 5,253,771,000 төгрөг, 2023 онд 12,119,133,000 төгрөг, 2024 онд 12,694,581,000 төгрөгийн чөлөөлөлтөд хамрагдсан нь

¹⁵ Эрх зүйн мэдээллийн нэгдсэн систем, <https://legalinfo.mn/mn/detail?lawId=2744>

¹⁶ Эрх зүйн мэдээллийн нэгдсэн систем, <https://legalinfo.mn/mn/detail?lawId=9944>

нийт 30,067,485,000 төгрөг болсон бөгөөд эдгээрийг тухай бүр татварын байгууллагаас шалгаж, хууль тогтоомжид заасан шаардлагыг хангасны үндсэн дээр чөлөөлсөн.

Дүгнэвэл, манай компани нийт 148 тэрбум төгрөгийн үнэ бүхий баяжуулсан нүүрсээ үнэгүй нийлүүлж, 17 тэрбум төгрөгийн татварын зардлыг өөрсдөө нэмж хариуцсан байх бөгөөд агаарын бохирдлын төлбөрийн чөлөөлөлт 30 тэрбум төгрөг болсон болно.

Эмхэтгэлд нийлүүлсэн нүүрс нь үнэ төлбөргүй байсан тухай болон хэр хэмжээний нүүрсийг үнэ төлбөргүй нийлүүлсэн тухай огт дурдалгүйгээр зөвхөн “48.4 тэрбум төгрөг”-ийн чөлөөлөлт эдэлсэн гэх нэг талыг баримталсан, алдаатай, өрөөсгөл мэдээлэл өгсөн байна.¹⁷

Ухаа худаг уурхайн олборлолтыг эхлүүлсэн 2009 оноос хойш тооцвол “Энержи Ресурс” ХХК нь 2022 оныг хүртэл хугацаанд агаарын бохирдлын төлбөрт нийт 70 орчим тэрбум төгрөг төлсөн бөгөөд дээр дурдсан үнэ төлбөргүйгээр нүүрс нийлүүлэх гэрээ 2024 оноор тасалбар болгон дуусгавар болгосон тул 2025 оноос агаарын бохирдлын тус төлбөрийг зохих ёсоор үргэлжлүүлэн төлж байна.

Хавсралт №2-ын баримтын жагсаалт:

- №2.1. Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын илүү төлөлтийн баталгаажуулалтын мэдээлэл;
- №2.2. Монгол Улсын Дээд шүүхийн 2024.10.07-ны өдрийн 0090 дүгээр тогтоол;
- №2.3. Үнэ төлбөргүй нүүрс нийлүүлэх талаар төрийн байгууллагаас ирүүлсэн хүсэлт, холбогдох шийдвэрүүд;
- №2.4. “Тавантолгой түлш” ХХК-тай 2024.12.25-ны өдөр үйлдсэн гэрээ дүгнэсэн акт.

¹⁷ Эмхэтгэл (Хэсэг-2), Хууль зүйн дүгнэлт, 352 дахь талд.

**Баримт №2.1. Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын
илүү төлөлтийн баталгаажуулалтын мэдээлэл**

Илүү төлөлт баталгаажсан огноо	Актын дугаар	Хамрах хугацаа		Дүн
		Эхлэх	Дуусах	
6/22/2009	2009/34	8/1/2008	10/31/2008	1,361,167,471.00
9/16/2009	2009/51	11/1/2008	5/31/2009	2,972,914,120.78
6/15/2010	2010/33	6/1/2009	7/31/2009	692,131,136.55
3/22/2011	2011/13	8/1/2009	12/31/2009	7,309,826,367.70
3/22/2011	2011/14	1/1/2010	12/31/2010	13,625,182,900.00
3/26/2012	2012/10	1/1/2011	12/31/2011	16,798,755,384.16
3/27/2013	2013/09	1/1/2012	9/30/2012	4,944,405,236.76
9/27/2013	2013/09	10/1/2012	6/30/2013	18,098,092,993.17
11/18/2013	2013/52	1/1/2012	6/30/2013	31,334,858,802.27
5/19/2014	2014/15	7/1/2013	12/31/2013	15,637,841,752.18
7/29/2014	2014/31	1/1/2014	5/31/2014	18,415,106,591.62
6/9/2015	210201520	6/1/2014	1/31/2015	29,120,483,977.70
9/29/2015	210201551	2/1/2015	6/30/2015	19,743,983,307.15
12/3/2015	210201564	7/1/2015	9/30/2015	4,339,507,745.00
3/31/2016	210000014	10/1/2015	12/31/2015	5,968,611,426.40
10/28/2016	210000071	1/1/2016	8/31/2016	4,883,457,021.56
3/30/2017	210000012	9/1/2016	12/31/2016	8,492,708,549.30
6/30/2017	210000030	1/1/2017	3/31/2017	12,740,420,157.50
12/5/2017	210000047	4/1/2017	9/30/2017	27,721,184,922.22
4/10/2018	211800011	10/1/2017	12/31/2017	9,606,888,884.10
7/5/2018	211800028	1/1/2018	4/30/2018	15,914,371,859.70
12/14/2018	211800047	5/1/2018	8/31/2018	18,509,887,325.40
7/5/2019	211900019	9/1/2018	3/31/2019	33,412,605,917.50
12/31/2019	211900032	4/1/2019	9/30/2019	32,860,759,340.30
9/3/2020	21200600171	10/1/2019	12/31/2019	17,106,864,920.18
1/28/2021	НӨ-21210000001	1/1/2020	9/30/2020	19,996,303,124.22
6/8/2021	НӨ-21210000017	10/1/2020	2/28/2021	27,049,249,452.00
11/30/2021	НӨ-21210000035	3/1/2021	8/31/2021	17,619,371,955.47
1/10/2023	НӨ-21230000001	9/1/2021	9/30/2022	41,278,925,610.90
9/18/2024	НӨ-21240000027	10/1/2022	2/29/2024	163,625,348,946.73
12/9/2024	НӨ-21240000049	3/1/2024	9/30/2024	48,852,608,153.62
НИЙТ				690,033,825,353.14

Баримт №2.2. Монгол Улсын Дээд шүүхийн 2024.10.07-ны
өдрийн 001/ХТ2024/0090 дүгээр тогтоол

**МОНГОЛ УЛСЫН ДЭЭД ШҮҮХИЙН
ХЯНАЛТЫН ШАТНЫ ЗАХИРГААНЫ
ХЭРГИЙН ШҮҮХ ХУРАЛДААНЫ
ТОГТООЛ**

2024 оны 10 сарын 07 өдөр

Дугаар 001/ХТ2024/0090

Улаанбаатар хот

“Энержиресурс” ХХК-ийн
нэхэмжлэлтэй, Татварын ерөнхий газрын
Том татвар төлөгчийн газарт холбогдох
захиргааны хэргийн тухай

Монгол Улсын дээд шүүхийн хяналтын шатны захиргааны хэргийн шүүх
хуралдааны бүрэлдэхүүн:

Даргалагч, танхимын тэргүүн: Д.Мөнхтуяа
Шүүгчид: Г.Банзрагч
М.Батсуурь
Х.Батсүрэн
Илтгэгч шүүгч: Д.Батбаатар
Нарийн бичгийн дарга: Б.Зэнээмэдрээ

Нийслэл дэх Захиргааны хэргийн анхан шатны шүүхийн 2024 оны 03 дугаар
сарын 18-ны өдрийн 128/ШШ2024/0243 дугаар шийдвэр,

Захиргааны хэргийн давж заалдах шатны шүүхийн 2024 оны 05 дугаар сарын
22-ны өдрийн 221/МА2024/334 дүгээр магадлалтай,

Улсын дээд шүүхийн Захиргааны хэргийн танхимын нийт шүүгчийн
хуралдааны 2024 оны 07 дугаар сарын 02-ны өдрийн 001/ШХТ2024/0235 дугаар
хэлэлцүүлэх тогтоолтой хэргийг, нэхэмжлэгчийн итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч
Э.Ганбат, А.Даваабилэг, Д.Үүрцайх, өмгөөлөгч Э.Билэгсайхан, С.Энхбат,
хариуцагчийн итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч Ч.Батцэнгэл, Ц.Тогосмаа нарыг оролцуулан
нэхэмжлэгчийн итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч нар болон хариуцагчийн итгэмжлэгдсэн
төлөөлөгчийн хяналтын журмаар гаргасан гомдлоор хянан хэлэлцэв.

ТОДОРХОЙЛОХ нь:

Нэхэмжлэлийн шаардлага:

1.Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийн илүү төлөлтийг
баталгаажуулахаас татгалзсан Татварын ерөнхий газрын Том татвар төлөгчийн
газрын 2023 оны 04 дүгээр сарын 04-ний өдрийн 01/352 дугаар шийдвэр хууль бус
болохыг тогтоолгож, үндэслэлгүйгээр илүү төлүүлсэн 208,688,214,552 төгрөгийг
буцаан олгохыг Татварын ерөнхий газрын Том татвар төлөгчийн газарт даалгуулах,

2024.10.07 ХТ-90 Энержиресурс ХХК тогтоол

151700900782

Монгол Улсын Засгийн газрын 2019 оны 12 дугаар сарын 25-ны өдрийн 465 дугаар тогтоолоор баталсан “Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийн хувийг тооцох, төлбөр ногдуулах, тайлагнах, төлөх журам”-ын 2.1.2 дахь хэсэг, 2021 оны 06 дугаар сарын 23-ны өдрийн 174 дүгээр тогтоол “Энержиресурс” ХХК-ийн ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр төлөх харилцаанд үйлчлэхгүй болохыг тогтоолгож, хүлээн зөвшөөрүүлэх;

2.Хэргийн нөхцөл байдал:

2.1.Хөрөнгө оруулалтын газрын даргын 2015 оны 8 дугаар сарын 13-ний өдрийн Тогтворжуулах гэрчилгээ олгох тухай А/98 дугаар тушаалаар Засгийн газрын агентлагийн эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.4 дэх хэсэг, Хөрөнгө оруулалтын тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.2, 10 дахь хэсгийг үндэслэн дүгнэлт гаргах чиг үүрэг бүхий орон тооны бус зөвлөлийн 2014 оны 4 дүгээр сарын 17-ны өдрийн 14/01 дүгээр дүгнэлтийн дагуу Монгол Улсын хуулийн этгээд “Энержиресурс” ХХК-д Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутаг дахь “Ухаа худаг нүүрсний орд төсөл”-ийн хүрээнд уул уурхайн үйл ажиллагааны чиглэлд: Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар, Гаалийн татвар, Нэмэгдсэн өртгийн албан татвар, Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийг гэрчилгээ олгосон өдөр мөрдөгдөж байсан хууль, тогтоолд зааснаар 2033 оны 4 дүгээр сарын 17-ны өдөр хүртэл тогтворжуулж, хөрөнгө оруулалтын Тогтворжуулах гэрчилгээг олгосон байна.

2.2.“Энержиресурс” ХХК-иас 2023 оны 3 дугаар сарын 17-ны өдрийн 216 дугаартай албан бичгээр Татварын ерөнхий газрын Том татвар төлөгчийн газарт хандан “... Засгийн газрын 2014 оны 220 дугаар тогтоолыг 2019 оны 342 дугаар тогтоолоор, уг тогтоолыг 2021 оны 174 дүгээр тогтоолоор хүчингүй болсонд тооцож, нэмэлт өөрчлөлт оруулсны улмаас нүүрсний борлуулалтад илүү хэмжээгээр төлөгдсөн ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр /АМНАТ/-ийг баталгаажуулах, цаашид АМНАТ-ийн хувь, хэмжээг тогтворжуулах гэрчилгээ олгосон 2015 онд хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байсан Ашигт малтмалын тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.3.2, 47.4, 47.5 дахь хэсэгт заасан хүснэгтийн 12 дахь заалтад заасан хувь болон мөн хуулийн 47.6-д зааснаар Засгийн газраас 2014 оны 220 дугаар тогтоолын 2 дугаар хавсралтын дагуу тооцуулан АМНАТ ногдуулж, төлж, тайлагнах арга хэмжээ авч өгнө үү” гэсэн утга бүхий хүсэлтийг гаргажээ.

2.3.Татварын ерөнхий газрын Том татвар төлөгчийн газрыг 2023 оны 4 дүгээр сарын 04-ний өдрийн 01/352 дугаартай албан бичгээр нэхэмжлэгчийн гаргасан хүсэлтийг хангах боломжгүй агуулгатай хариуг хүргүүлсэн байна.

2.4.Нэхэмжлэгчээс нэхэмжлэлийн шаардлагын үндэслэлээ дараах агуулгаар тайлбарлав:

2.4.1.“... “Энержиресурс” ХХК нь бүх нүүрсээ бүгдийг нь баяжуулаад нэг ч нүүрсийг түүхийгээр нь гаргахгүйгээр дотооддоо баяжуулсан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж, экспортын орлогыг нэмэгдүүлэх, дотооддоо өгөөжийг нь авч үлдэх үйлдвэр барьж байгуулсан. Тухайн үед нүүрс баяжуулах үйлдвэрлэл байхгүй өнөөг хүртэл нүүрс баяжуулах чиглэлээр манай компани үндсэндээ дангаараа үйл ажиллагаа явуулж байгаа. Хөрөнгө оруулалтын тухай хуулийн дагуу Хөрөнгө

оруулалтын газрын дэргэдэх Хөрөнгө оруулалтын орон тооны бус зөвлөлийн 2014 оны 4 дүгээр сарын 17-ны өдрийн 14/01 тоот дүгнэлтийг үндэслэн Хөрөнгө оруулалтын газрын даргын 2015 оны 8 дугаар сарын 13-ны өдрийн А/98 тоот тушаалаар “Энержиресурс” ХХК-д Хөрөнгө оруулалтын тухай хуульд заасан Тогтворжуулах гэрчилгээг 24 жил буюу 2033 оны 4 дүгээр сарын 17-ны өдөр хүртэл хугацаатайгаар олгосон нь эдүгээ хүчин төгөлдөр хэвээр байгаа болно.

2.4.2.Татварын ерөнхий хуулийн 12.1.11-т “хөрөнгө оруулалтын хууль тогтоомжид заасны дагуу тогтворжуулах гэрчилгээ авсан бол уг гэрчилгээ хүчинтэй байх хугацаанд хувь, хэмжээг нь тогтворжуулсан татварыг тогтворжуулсан хувь, хэмжээнээс илүү хэмжээгээр төлөхгүй байх” гэж заасан. Тогтворжуулах гэрчилгээ хүчинтэй байх бүхий л цаг хугацааны туршид тухайн гэрчилгээг авах үеийн хувь хэмжээгээр татвараа төлөх эрх нь хүчин төгөлдөр байна гэдгийг хуульчилсан. Хөрөнгө оруулалтын тухай хуулийн 13.4 дэх хэсэгт заасан Хөрөнгө оруулалтын тухай хуулийн 14.1-т заасан дөрвөн татварын хувь, хэмжээг бууруулсан эсхүл нэмэгдүүлсэн тэдгээр татварын хууль тогтоомжийн өөрчлөлт хийгдсэн тохиолдлыг тодорхойлсон байгаа.

2.4.3. Маргаан бүхий 174 дүгээр тогтоолоос өмнө, өнгөрсөн 12 жилийн хугацаанд 476 тэрбум төгрөгийн ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр төлсөн байгаа. Гэтэл 174 дүгээр тогтоол гарснаас хойш ердөө 2 жил гаруй хугацаанд манайх 539 тэрбум төгрөгийн ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийн ачаалалтай болсон. Энэ нь хөрөнгө оруулалтыг тогтворжуулахаар заасан Гэрчилгээний нөхцөл зөрчигдсөн гэж үзэх үндэслэл болно.

2.4.4.Хөрөнгө оруулалтын тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.4-т “Тогтворжуулах гэрчилгээний хүчинтэй байх хугацаанд татварын хууль тогтоомжид энэ хуулийн 14.1-д заасан албан татвар, төлбөрийн хувь, хэмжээг бууруулах өөрчлөлт орсон тохиолдолд тогтворжуулах гэрчилгээ эзэмшигч хуулийн этгээд уг өөрчлөлтөд хамаарах ба харин нэмэгдүүлэх өөрчлөлт орсон тохиолдолд уг өөрчлөлтөд хамаарахгүй” гэжээ. Гэтэл бодит байдалд АМНАТ-ийн хэмжээ 30 орчим хувиар нэмэгдсэн нь аудитын байгууллагын дүгнэлт, тооцооллоор тогтоогдож байна.

2.4.5.“Энержиресурс” ХХК нь маргаан бүхий 465, 174 дүгээр тогтоолын дагуу АМНАТ-ийн тайлан гаргаж, төлбөрийг нэмэгдүүлсэн дүнгээр төлсөн. Учир нь татварын цахим системд өгөгдсөн өгөгдөл нь сонголтгүй, тэр өгөгдлийнх нь дагуу тайлагнаад, татвараа төлөх шаардлагатай болдог. Ингэхгүйгээр манай компанийн олон улсын тээврийн “С” зөвшөөрлийг олгохгүй, манай тээвэр явагдах боломжгүй болж, бүтээгдэхүүнээ экспортод гаргах боломжгүй болох тул төлөхөөс өөр аргагүй болсон. Хариуцагч байгууллагад удаа дараа хандаж, Тогтворжуулах гэрчилгээний дагуу АМНАТ-ийг тооцохыг хүссэн боловч татгалзаж байгаа нь үндэслэлгүй юм. Хариуцагч Татварын ерөнхий газрын Том татвар төлөгчийн газраас “... хувь хэмжээ чинь нэг зүйл, хувь хэмжээ чинь өөрчлөгдөөгүй” гэж байгааг хүлээн зөвшөөрөхгүй. Хувь болон хэмжээ нь хоёр өөр ойлголт. Тогтворжуулах гэрчилгээнд болон Хөрөнгө оруулалтын тухай хуульд “татварын хувь болон хэмжээг тогтвортой байлгана” гэж заасан. Борлуулалтын үнэлгээ тооцох журам гэж нэрлэж байгаад борлуулалтын

үнэлгээгээ өөрчлөөд нэмэгдүүлсэн, үүнээс үүдэн төлөх АМНАТ-ийн хэмжээг 30 хүртэл хувиар нэмэгдүүлэн төлүүлсэн.

2.4.6.Захиргааны ерөнхий хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.2.8-д “хууль ёсны итгэлийг хамгаалах” зарчмыг тодорхойлсон. Тухайн үед “Энержиресурс” ХХК-иар 1,2 их наяд төгрөгийн хөрөнгө оруулалтыг хийлгээд “танай татварыг чинь тогтворжуулна” гэж Гэрчилгээ олгосон, захиргааны байгууллага өөрөө үүрэг хүлээсэн атлаа АМНАТ-ийн татварын хэмжээг тогтоох нэг шалгуур үзүүлэлт болох борлуулалтын үнэлгээг хийсвэрээр өсгөх замаар татварын хэмжээг нэмэгдүүлээд байгаа нь хууль ёсны итгэл хамгаалагдах зарчим, компанийн эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг ноцтой зөрчсөн. ...” гэжээ.

2.5.Хариуцагч Татварын ерөнхий газрын Том татвар төлөгчийн газрын итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч нараас дараах агуулгаар хариу тайлбар гаргав:

2.5.1.“... Татварын алба нь өнөөдрийн байдлаар хүчин төгөлдөр үйлчилж байгаа хууль тогтоомжийн хүрээнд татвар төлөлтийн байдалд нь хяналт тавьдаг. Төр өөрийнхөө өмчийг ашиглуулсныхаа төлөө авч байгаа төлбөрийг ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр гэдэг. Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр нь орлоготой хамааралгүй. Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр ногдуулахтай холбоотойгоор тухайн хуулийн үйлчлэлийн хүрээнд хасагдах зардал гэдэг нь ашиг орлогод тооцогдохгүй учраас хасагдах зардлын томьёолол гэдэг асуудал хуулиар зохицуулагдаагүй.

2.5.2.“Энержиресурс” ХХК-ийн тухайд Монгол Улсад уул уурхайн чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулж байгаа бусад компаниудын адил хуулийн хүрээнд татвар төлөх ёстой. Тухайн үед 2013 оны байдлаар тогтворжуулсан хувь хэмжээнд нь ямар нэгэн байдлаар өөрчлөлт ороогүй. Ганцхан “Энержиресурс” ХХК-нд ч биш, уул уурхайн бүх төрлийн чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулж байгаа компаниуд ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийг ногдуулахдаа экспортод бүтээгдэхүүн гаргасан бол олон улсын жишиг үнэ буюу олон улсын худалдаанд хүлээн зөвшөөрөгдсөн үнийг үндэслэж АМНАТ ногдуулах хуулийн зохицуулалт Ашигт малтмалын тухай хуулийн 47.2.1-т зааснаар хэрэгжиж байгаа.

2.5.3.Татвар төлөгч өөрөө ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийн тайлан гаргаад, төлбөр хураамжаа тайлагнаж төлсөн, тэгсэн атлаа илүү төлчихлөө гэдэг асуудал үүсгээд байгаа нь үндэслэлгүй. Татварын алба ямар нэгэн байдлаар татвар ногдуулаагүй гэдгийг хэлэх нь зүйтэй байна.

2.5.4.Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийг Ашигт малтмалын тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 2, 3 дахь хэсэгт заасан томьёоллоор, экспортод бүтээгдэхүүн гаргасан бол олон улсын худалдаанд хүлээн зөвшөөрөгдсөн тухайн сарын дунджийг тогтоох зарчмыг үндэслээд тухайн бүтээгдэхүүний олон улсын зах зээлийн үнийг баримтална. Ашигт малтмалын тухай хуулийн 47.3 дахь хэсэгт “ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийг дараах хэмжээгээр ногдуулах” гэж заасан, хувь хэмжээ нь 2,5 хувь, 5 хувь гэх зэргээр томьёолсон үнэлгээ хувь хэмжээ байгаагаас үзвэл 47.3 дахь хэсэг дээр хувь хэмжээ гэдэг бол хувийг тодорхойлсон гэдэг нь тодорхой харагдана. “Энержиресурс” ХХК нь экспортлогч компани тул

Ашигт малтмалын тухай хуулийн 47.2.1, 47.3.3 дахь хэсэгт заасны дагуу борлуулсан бүтээгдэхүүний борлуулалтын үнэлгээнийх нь 5 хувиар тооцож АМНАТ төлөх эрх зүйн зохицуулалттай. Хувь хэмжээ гэдэг үг үсэг дээр эргэлзээд маргаан үүсгэх, ойлгомжгүй байх нөхцөл байхгүй. Энэ бол маш тодорхой зохицуулагдсан харилцаа учраас хувь хэмжээ гэдэг дээр маргах ёсгүй.

2.5.5.Борлуулалтын үнэлгээг тооцохтой холбоотой Засгийн газраас журмуудыг баталсан байдаг. Засгийн газрын 2014 оны 220, 2019 оны 465, 2021 оны 174 гэх мэтчилэн эдгээр журмууд нь зөвхөн борлуулалтын үнэлгээ тооцдог. Ямар нэгэн хувь хэмжээг энэ журмуудаар зохицуулдаггүй. Борлуулалтын үнэлгээг 220 дугаар тогтоолын хүрээнд гэрээний үнээр тооцож байсан. Засгийн газрын өмнөх тогтоолуудаар тухайн хэм хэмжээг тогтоосон журам хүчингүй болсон.

2.5.6.Засгийн газрын хэм хэмжээ тогтоосон журам зааврыг тогтворжуулдаг харилцаа байхгүй. Юуг тогтворжуулах вэ гэдгийг Хөрөнгө оруулалтын тухай хууль болон тогтворжуулах гэрчилгээнд маш тодорхой заасан. Тухайн үед үйлчилж байсан 4 төрлийн татвар, яг тэр гэрээ байгуулах үед тогтворжуулах гэрчилгээ орох үед мөрдөгдөж байсан хувь хэмжээг тогтворжуулна л гэж заасан. Үүнд хэм хэмжээний актыг тогтворжуулсан, зохицуулалтын шинжтэй үйл ажиллагааг зохицуулсан ямар нэгэн шийдвэр байдаггүй. Ийм ч эрх зүйн орчин байх ёсгүй. Тухайн үед үйлчилж байгаа Засгийн газрын хэм хэмжээний актууд хүчин төгөлдөр байх хугацаанд хүчин төгөлдөр үйлчлээд, хүчингүй болсон бол дараагийн хүчин төгөлдөр эрх зүйн акт үргэлжлээд хэрэгжээд явдаг. Хэм хэмжээний актуудыг буцаан хэрэглэх, эсхүл хэрэглэхгүй байх хуулийн үндэслэл байхгүй. Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт үйл ажиллагаа явуулж байгаа аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэн адил тэгш татвар төлөх, адил тэгш эрх зүйн орчныг хуулийг дээдлэх зарчмын хүрээнд тэгш нөхцөлөөр хангуулах эрхтэй.

2.5.7.Засгийн газрын тухай хуулийн 30.1 дэх хэсэг дээр Засгийн газар бүрэн эрхийнхээ асуудлаар хуралдаанаас тогтоол гаргана гэж заасан. Тус хуулийн 30.7 дахь хэсэг дээр Засгийн газрын тогтоол, Ерөнхий сайдын захирамжид тэдгээр болон хуульд өөрөөр заагаагүй бол гарсан өдрөөсөө эхлэн хүчин төгөлдөр болно гэж заасан. Өөрөөр хэлбэл, Засгийн газрын 2014 оны 220 дугаар тогтоол бол 2019 оны 9 дүгээр сарын 04-ний өдрийн 342 дугаар тогтоолоор хүчингүй болсон. Засгийн газрын 342, 465 дугаар тогтоолууд нь Засгийн газрын тухай хуулийн 30.7 дахь хэсэгт заасны дагуу тухайн хугацаандаа хүчин төгөлдөр мөрдөгдөөд, хүчингүй болсон бол гарсан өдрөөс хүчингүй болох эрх зүйн зохицуулалтынхаа хүрээнд хүчингүй болно.

2.5.8.Засгийн газар шийдвэртэй холбоотой асуудлаар маргаан үүсгэх эрх нь татвар төлөгчид байгаа. Татварын албанд өнөөдөр хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байгаа хууль болон Засгийн газрын хэм хэмжээний актын хүрээнд татварыг төлөх, ногдуулахтай холбоотой харилцаанд хяналтаа тавиад, төлүүлэх үүргийг хэрэгжүүлээд явдаг. Засгийн газрын шийдвэр зөв, буруу гэх үндэслэлээр татвар төлөгчийн гомдлыг авч үзээд хөнгөлөх, чөлөөлөх эрх татварын албанд байхгүй. ...” гэжээ.

3.Нийслэл дэх Захиргааны хэргийн анхан шатны шүүхийн шийдвэр:
Хөрөнгө оруулалтын тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.2, 13.4, 16 дугаар зүйлийн

16.3.2, Ашигт малтмалын тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2.1, Татварын ерөнхий хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1.11 дэх хэсэгт заасныг тус тус баримтлан нэхэмжлэгчийн нэхэмжлэлийн шаардлагыг бүхэлд нь хангаж шийдвэрлэсэн байна. Анхан шатны шүүхээс дараах дүгнэлтүүдийг хийсэн байна:

3.1. "... "Энержиресурс" ХХК-ийн 1,169,593,391,000 /Нэг ихнаяд нэг зуун жаран есөн тэрбум таван зуун ерэн гурван сая гурван зуун ерэн нэгэн мянган/ төгрөгийн хөрөнгө оруулсан Ухаа худаг уурхайн цогцолбор төсөлд аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар, гаалийн албан татвар, нэмэгдсэн өртгийн албан татвар, ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийг тогтворжуулах гэрчилгээ олгосон үйл баримттай хэргийн оролцогчид маргаагүй. Тогтворжуулах гэрчилгээний тэмдэглэл хэсгийн 4 дэх хэсэгт "2015 оны 8 дугаар сарын 13-ны өдрийн байдлаар хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байгаа 2006 оны 7 дугаар сарын 08-ны өдөр батлагдсан Ашигт малтмалын тухай хуульд заасан хувь хэмжээг тогтворжуулах"-аар заасан байна.

3.2. ...Тогтворжуулах гэрчилгээ олгох үеийн Засгийн газрын 2014 оны 7 дугаар сарын 04-ний өдрийн 220 дугаар тогтоолын 2 дугаар хавсралтаар баталсан "Гадаад зах зээлд борлуулсан нүүрсэнд ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр ногдуулах борлуулалтын үнэлгээ тооцох аргачлал"-ын 2.3-т "Аж ахуйн нэгжийн нүүрс борлуулах гэрээний үнэд үндэслэн ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр ногдуулах борлуулалтын үнэлгээг тооцож, Монгол Улсын хилийн өртөө хүртэл бараа нийлүүлэх нөхцөлөөр Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуулийн 17 дугаар зүйлд заасан хэлцлийн үнийн аргаар тодорхойлно", 2.4-т "Энэ аргачлалын 2.3-т заасан хэлцлийн үнийн аргаар борлуулалтын үнэлгээг тодорхойлоход гэрээний үнэд нүүрсийг Монгол Улсын хилийн өртөө хүртэл хүргэхэд дараах зардал, төлбөр ороогүй бол түүнийг нэмж тооцно", 2.7-д "Аж ахуйн нэгжийн тухайн сард экспортолсон нүүрсний энэ аргачлалын 2.3, 2.4-т заасны дагуу тодорхойлсон борлуулалтын үнэлгээ нь ижил ангилал, стандарт бүхий нүүрсийг хилийн боомтоор тухайн сард экспортолж байгаа бусад аж ахуйн нэгжийн энэ аргачлалын 2.2-д заасны дагуу тодорхойлсон үнээс 10 ба түүнээс дээш хувиар зөрүүтэй байвал татвар ногдох борлуулалтын үнэлгээг энэ аргачлалын 2.1-д заасны дагуу тооцох"-оор заасан байжээ.

3.3. ...Тогтворжуулах гэрчилгээ олгох үеийн Засгийн газрын 2014 оны 220 дугаар тогтоолын зохицуулалтын дагуу тооцож үзвэл, Монгол Улсын хилийн өртөө хүртэлх бүх зардлыг гаалийн баримтын дагуу нэмж тооцсон гаалийн хэлцлийн үнээс, Засгийн газрын 2019 оны 342 дугаар тогтоол, 2021 оны 174 дүгээр тогтоолуудын өөрчлөлтөөр төлөх ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийн хэмжээ 20.8 хүртэл хувиар нэмэгдсэн болох нь тогтоогдож байна.

3.4. ... Татварын ерөнхий хуулийн (2008 он) 3 дугаар зүйлийн 3.1-д "татварыг зөвхөн Улсын Их Хурал хуулиар бий болгох, өөрчлөх, хөнгөлөх, чөлөөлөх, хүчингүй болгох эрхтэй" гэж зааснаар аливаа татварын харилцаанд тухайн үед хүчин төгөлдөр үйлчилж байгаа хууль тогтоомжийг хэрэглэж, татвар тооцох зарчимтай бөгөөд энэ тохиолдолд Татварын ерөнхий газар нь Засгийн газрын тогтоолыг буруу тайлбарлан хэрэглэж, тогтворжуулах гэрчилгээгээр тогтворжуулсан хувь, хэмжээ нэмэгдээгүй гэж нэхэмжлэгч компанийн хүсэлтээс татгалзсан нь үндэслэлгүй байна.

3.5. ... Засгийн газрын 2021 оны 174 дүгээр тогтоолоор ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийн тайланг цахимаар хүлээн авахдаа ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийг зөвхөн жишиг үнээс буюу олон улсын зах зээлийн үнийн мэдээлэл дэх тухайн сарын дундаж үнээс тооцон тайлагнасан тохиолдолд тайланг автоматаар хүлээн авдаг тохируулгатай гэдэг үйл баримттай талууд маргаагүй. Мөн программаар ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийг тайлагнаж төлөөгүй тохиолдолд нүүрс тээврийн үйл ажиллагаа эрхлэх олон улсын ачаа тээврийн С зөвшөөрлийг зөвхөн татварын өр төлбөргүй аж ахуйн нэгжид олгохоор заасан тул татварын ТТ-15Б маягтад зааснаар тайланг сонголттойгоор гаргах боломжгүйн улмаас Татварын ерөнхий газрын Том татвар төлөгчийн газраас нэхэмжлэгч “Энержиресурс” ХХК-ийн тогтворжуулах гэрчилгээнд заасан ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийг тогтворжуулахгүйгээр 2021 оны 5 дугаар сараас 2023 оны 10 дугаар сарын хооронд 208.7 тэрбум төгрөгийн илүү төлбөр тогтоосон болох нь тогтоогдож байна.

3.6. ... Нэхэмжлэгч “Энержиресурс” ХХК нь ашигт малтмал ашигласны төлбөрийг хууль тогтоомжийн өөрчлөлтийн улмаас илүү төлсөн гэж үзэж, илүү төлүүлсэн ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийг олон улсын хөндлөнгийн аудитын “ПрайсвотерхаусКүүперс ТМЗ” ХХК-аар шалгуулан, уг байгууллагаас гаалийн бүрдүүлэлтийн албан ёсны бүртгэл мэдээлэлд үндэслэн тайланг гаргасан байх бөгөөд уг хөдлөнгийн аудитын тайлангаар “Энержиресурс” ХХК-ийн экспортод гаргасан баяжуулсан коксжих нүүрсэнд төлсөн ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийг 2021 оны 5 дугаар сараас 2023 оны 10 дугаар сарын хооронд нийт 208,688,214,552 төгрөгөөр нэмэгдүүлсэн болохыг баталгаажуулсан байх бөгөөд шүүхээс үүнийг нотлох баримтаар хүлээн авах боломжтой гэж үзсэн болно.

3.7. ... Нэхэмжлэгчээс Засгийн газрын 2021 оны 174 дүгээр тогтоолыг түүний төлөх ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийн харилцаанд үйлчлэхгүй байхыг тогтоолгосноор нэхэмжлэгч компанийн тогтворжуулах гэрчилгээнд заасан тухайн үеийн хууль тогтоомжоор ашигт малтмал ашигласны төлбөр төлөх эрх сэргээгдэхээр байх бөгөөд Засгийн газраас хөрөнгө оруулалтын таатай орчныг бий болгож, тогтворжуулсан татварыг нэмэгдүүлэхгүй байснаар тус компанийн хэрэгжүүлж байгаа төсөл, арга хэмжээ амжилттай хэрэгжих боломжтой болох ашиг сонирхол байна.

3.8. ... Засгийн газрын 2019 оны 12 дугаар сарын 25-ны өдрийн 465 дугаартай тогтоолын хавсралт Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийн хувийг тооцох, төлбөр ногдуулах, тайлагнах, төлөх журам-ын 2.1.2 дахь хэсэг, 2021 оны 6 дугаар сарын 23-ны өдрийн 174 дүгээр тогтоол “Энержиресурс” ХХК-ийн ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр төлөх харилцаанд үйлчлэхгүй болохыг тогтоож, хүлээн зөвшөөрүүлэх нь зүйтэй” гэжээ.

4.Захиргааны хэргийн давж заалдах шатны шүүхийн шийдвэр: Анхан шатны шүүхийн шийдвэрт өөрчлөлт оруулж, Хөрөнгө оруулалтын тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, 13 дугаар зүйлийн 13.2, 13.4, Татварын ерөнхий хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1.7, 12.1.11, 41 дүгээр зүйлийн 41.1, 41.4, Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1, 15 дугаар зүйлийн 15.8 дахь хэсэгт

заасныг тус тус баримтлан нэхэмжлэлийн шаардлагын зарим хэсгийг хангаж, “ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийн илүү төлөлтийг баталгаажуулахаас татгалзсан Татварын ерөнхий газрын Том татвар төлөгчийн газрын 2023 оны 04 дүгээр сарын 04-ний өдрийн 01/352 дугаар шийдвэр хууль бус болохыг тогтоож, илүү төлөлт байгаа эсэхийг зохих журмын дагуу хянаж, шалгахыг Татварын ерөнхий газрын Том татвар төлөгчийн газарт даалгаж”, Захиргааны хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 54 дүгээр зүйлийн 54.1.3-д зааснаар Монгол Улсын Засгийн газарт холбогдуулан гаргасан “Монгол Улсын Засгийн газрын 2019 оны 12 дугаар сарын 25-ны өдрийн 465 дугаар тогтоолын хавсралт “Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийн хувийг тооцох, төлбөр ногдуулах, тайлагнах, төлөх журам”-ын 2.1.2 дахь хэсэг, 2021 оны 06 дугаар сарын 23-ны өдрийн 174 дүгээр тогтоол “Энержиресурс” ХХК-ийн ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр төлөх харилцаанд үйлчлэхгүй болохыг тогтоож, хүлээн зөвшөөрүүлэх” шаардлага бүхий нэхэмжлэлийг хүлээн авахаас татгалзаж, холбогдох хэргийг хэрэгсэхгүй болгож” шийдвэрлэсэн, шүүхээс дараах агуулгатай дүгнэлтүүдийг хийсэн байна:

4.1. ... Хөрөнгө оруулалтын тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1.8-д “татварын хувь, хэмжээг тогтворжуулах” гэж энэ хуульд заасан татварын хувь, хэмжээг тогтворжуулах гэрчилгээний хүчинтэй байх хугацаанд энэ хуулийн 13.4-т заасны дагуу нэмэхгүйгээр хэвээр хадгалах, эсхүл бууруулахыг, 3.1.9-д зааснаар “татварын хувь, хэмжээг тогтворжуулах гэрчилгээ” гэж энэ хуулийн 16.1-д заасан шалгуурыг хангасан хөрөнгө оруулагч хуулийн этгээдэд энэ хуульд заасан албан татвар, төлбөрийн хувь, хэмжээг тогтворжуулах зорилгоор эрх бүхий байгууллагаас олгох гэрчилгээг ойлгох бөгөөд энэхүү гэрчилгээг эзэмшигч нь мөн хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.1-д “Энэ хуулийн 13.5-д заасан этгээдэд тогтворжуулах гэрчилгээ олгох замаар хөрөнгө оруулалтын төсөл хэрэгжүүлэх хуулийн этгээдийн төлөх татварын хувь, хэмжээг тогтворжуулна”, 13.2-т “Тогтворжуулах гэрчилгээ нь олгосон өдрөөс эхлэн хүчин төгөлдөр болох бөгөөд уг гэрчилгээний хүчинтэй байх хугацаанд татварын хувь, хэмжээг тогтворжуулна”, 13.4-д “Тогтворжуулах гэрчилгээний хүчинтэй байх хугацаанд татварын хууль тогтоомжид энэ хуулийн 14.1-д заасан албан татвар, төлбөрийн хувь, хэмжээг бууруулах өөрчлөлт орсон тохиолдолд тогтворжуулах гэрчилгээ эзэмшигч хуулийн этгээд уг өөрчлөлтөд хамаарах ба харин нэмэгдүүлэх өөрчлөлт орсон тохиолдолд уг өөрчлөлтөд хамаарахгүй” гэж тус тус заасан эрхээр хангагдах учиртай.

4.2. Гэтэл хариуцагч нь тогтворжуулах гэрчилгээ эзэмшигч нэхэмжлэгч хуулийн этгээдийн Хөрөнгө оруулалтын тухай хуульд заасан дээрх эрх болон мөн хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан нийтлэг баталгааг харгалзан үзэж “Энержиресурс” ХХК-иас гаргасан нүүрсний борлуулалтад илүү хэмжээгээр төлөгдсөн 221,450,489,876.82 төгрөгийн ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийг буцаан олгох эсэх асуудлыг хянан шийдвэрлэлгүй татгалзсан эс үйлдэхүй нь хууль бус байх бөгөөд энэ нь дээрх хуулийн 1 дүгээр зүйлийн 1.1-д заасан Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт хөрөнгө оруулагчийн хууль ёсны эрх, ашиг сонирхлыг хамгаалах, хөрөнгө оруулалтын эрх зүйн нийтлэг баталгааг тогтоох, хөрөнгө оруулалтыг дэмжих, татварын орчныг тогтворжуулах...хуулийн зорилгод нийцэхгүй байна. Нэхэмжлэлийн тус шаардлагын талаар анхан шатны шүүхээс “...Засгийн газрын тогтоолууд нь нийтээр дагаж мөрдөх хэм хэмжээний акт төдийгүй, Ашигт

малтмалын тухай хууль болон Хөрөнгө оруулалтын тухай хуулийн бүрдэл хэсэг болохын хувьд тогтворжуулах гэрчилгээ эзэмшигчийн ашиг сонирхлыг хөндөхөөргүй байх ёстой” гэж зөв дүгнэсэн.

4.3. ... /харин/ хариуцагч захиргааны байгууллагаас Татварын ерөнхий хуулийн 49 дүгээр зүйлийн 49.1.1-д зааснаар ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийг илүү төлсөн татварыг буцаан олгох эсэх асуудлыг хяналт, шалгалт явуулах замаар тогтоосны үндсэн дээр шийдвэрлэхээр байхад анхан шатны шүүх нэхэмжлэгчээс тодорхойлсон 208,688,214,552 төгрөгийн үнийн дүнгээр тооцож буцаан олгохоор шийдвэрлэсэн нь үндэслэлгүй байна.

4.4. Өөрөөр хэлбэл дээрх асуудлыг захиргааны байгууллага өөрийн эрхийн хүрээнд холбогдох ажиллагааг зохих журмын дагуу хийж, улмаар илүү төлөлт байгаа эсэх, буцаан олголт олгох эсэх төдийгүй илүү төлөлт байгаа тохиолдолд хичнээн төгрөгийн буцаан олголт олгогдох эсэх, мөн тогтворжуулалтын гэрчилгээ бүхий этгээдийн хувьд анхан шатны шүүхийн хүснэгтээр харуулсан Засгийн газрын тогтоолуудаар татвар ногдуулах хувь хэмжээ өссөн, эсхүл борлуулалтын үнийн өөрчлөлтөөс хувь хэмжээний зөрүү үүссэн эсэхийг тодруулах тогтоох ажиллагаа явуулах нь зүйтэй байх тул үүнтэй холбоотой ажиллагаа явуулахыг хариуцагчид даалгах үндэслэлтэй.

4.5. ... Нэхэмжлэгч “Энержиресурс” ХХК-иас Монгол Улсын Засгийн газарт холбогдуулан Монгол Улсын Засгийн газрын ... /баталсан маргаан бүхий журмын заалтуудыг/ хүчингүй болгуулах шаардлага бүхий нэхэмжлэлийг Захиргааны хэргийн давж заалдах шатны шүүхэд гаргасан гаргасан байх бөгөөд ... эдгээр нэхэмжлэлд хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаа явуулж байна. /Иймд/ “Энержиресурс” ХХК-иас Монгол Улсын Засгийн газарт холбогдуулан гаргасан “Монгол Улсын Засгийн газрын ... /маргаан бүхий/ тогтоол “Энержи ресурс” ХХК-ийн ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр төлөх харилцаанд үйлчлэхгүй болохыг тогтоолгож, хүлээн зөвшөөрүүлэх” тухай шаардлага бүхий тус нэхэмжлэлийг Захиргааны хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 54 дүгээр зүйлийн ... 54.1.3, ... 109 дүгээр зүйлийн 109.2-т ... заасны дагуу хүлээн авахаас татгалзаж, хэргийг хэрэгсэхгүй болгож шийдвэрлэх нь зүйтэй” гэжээ.

5. Хяналтын журмаар гаргасан гомдлын үндэслэл:

5.1. Нэхэмжлэгчийн итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч Э.Ганбат, Д.Даваабилэг, Д.Үүрцайх нар гомдолдоо:

5.1.1. “Давж заалдах шатны шүүхийн магадлалын ХЯНАВАЛ хэсгийн 2.1.7-д “Нэхэмжлэгчийн тус шаардлагын талаар анхан шатны шүүхээс “... Засгийн газрын тогтоолууд нь нийтээр дагаж мөрдөх хэм хэмжээний акт төдийгүй, Ашигт малтмалын тухай хууль болон Хөрөнгө оруулалтын тухай хуулийн бүрдэл хэсэг болохын хувьд тогтворжуулах гэрчилгээ эзэмшигчийн ашиг сонирхлыг хөндөхөөргүй байх ёстой” гэж зөв дүгнэсэн боловч хариуцагч захиргааны байгууллагаас Татварын ерөнхий хуулийн 49 дүгээр зүйлийн 49.1.1-д зааснаар ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийг илүү төлсөн татварыг буцаан олгох эсэх асуудлыг хяналт, шалгалт явуулах замаар тогтоосны үндсэн дээр

шийдвэрлэхээр байхад анхан шатны шүүх нэхэмжлэгчээс тодорхойлсон 208,688,214,552 төгрөгийн дүнгээр тооцон буцаан олгохоор шийдвэрлэсэн нь үндэслэлгүй байна. Энэ талаарх хариуцагчийн итгэмжлэгдсэн төлөөлөгчийн "...Шүүхийн шийдвэрийг сонсгохдоо татвар төлөгчид буцаан олгох татварын хэмжээг тодорхойлон олгох асуудал нь татварын албаны эрхийн асуудал байна гэж танилцуулсан атлаа бичгийн хэлбэрт шийдвэрээ баталгаажуулахдаа шууд 208 тэрбум төгрөгийг хөндлөнгийн аудитын байгууллагын дүгнэлтээр олгохыг татварын албанд даалган шийдвэрлэсэн нь ойлгомжгүй байна..." гэх гомдол үндэслэлтэй" гэж дүгнэсэн нь үндэслэлгүй байна. ...

5.1.2. ... Хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны явцад дэлхийн тэргүүлэх аудитын компани болох "Прайсвотерхаус Күүперс ТМЗ" ХХК-аар АМНАТ-ийн төлсөн төлбөрийн дүнг хянан баталгаажуулж, шүүхэд нотлох баримтаар гаргаж өгсөн бөгөөд тус байгууллагаас 2021.05-2023.09 сарыг дуусах хүртэлх хугацаанд нэхэмжлэгчийн экспортод гаргасан нүүрсний хэлцлийн үнээс 65.4 хувиар өндөр дүнгээс АМНАТ тооцож нийт 498,747,536,406 төгрөгийн АМНАТ төлүүлсний 208,688,214,552 төгрөг нь илүү төлсөн болохыг хянан баталгаажуулсан. Хариуцагчийн зүгээс тус дүгнэлтэд дурдагдсан Монгол Улсын Засгийн газрын 2014 оны 220, 2021 оны 174 дүгээр тогтоолуудын зөрүү АМНАТ-ийн 208,688,214,552 төгрөгийн дүнтэй маргаж байгаагүй болно. ...

5.1.3.Хариуцагчийн зүгээс маргаан бүхий захиргааны актаар нэхэмжлэгч "Энержиресурс" ХХК-ийн нэхэмжлэлийн шаардлагад хамаарах хугацаа болох 2021 оны 5 сарын 01-ээс 2023 оны 9 дүгээр сарын 30-ны өдөр хүртэлх хугацаанд АМНАТ төлөх харилцаанд Монгол Улсын Засгийн газрын 2014 оны 220 дугаартай тогтоол үйлчлэхгүй, харин 2021 оны 174 дүгээр тогтоолоор илүү төлөлтийг баталгаажуулахаар үндэслэлгүйгээр татгалзсан шийдвэрт холбогдуулан гаргасан нэхэмжлэлийг хангаж шийдвэрлэхдээ хөндлөнгийн аудитын байгууллагын дүгнэлт буюу хуульд заасан шаардлага хангасан нотлох баримтаар тогтоогдсон дүн болох 208,688,214,552 төгрөгөөр илүү төлөлтийг баталгаажуулахыг даалгаж шийдвэрлэсэн анхан шатны шүүхийн шийдвэр үндэслэлтэй.

5.1.4.Мөн давж заалдах шатны шүүх ... маргаан бүхий захиргааны акт болох Том татвар төлөгчийн газрын 2023 оны 4 дүгээр сарын 04-ний өдрийн 01/352 дугаар шийдвэрийг хууль бус болохыг тогтоосон боловч, "Энержиресурс" ХХК-ийн АМНАТ төлөх харилцаанд илүү төлөлт байгаа эсэхийг зохих журмын дагуу хянаж, шалгахыг хариуцагчид даалгаж шийдвэрлэсэн нь үндэслэлгүй бөгөөд нэхэмжлэгчийн эрх, хууль ёсны ашиг өнөөдрийг хүртэл зөрчигдсөн хэвээр байгаагийн улмаас үндэслэлгүй төлүүлсэн татварын дүн 2024 оны 4 дүгээр сарын байдлаар 28.2 тэрбум төгрөгөөр нэмэгдээд байна.

5.1.5. ... Нэхэмжлэгчийн зүгээс нэхэмжлэлийн 2 дахь шаардлагыг Захиргааны хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 52 дугаар зүйлийн 52.5.3, 106 дугаар зүйлийн 106.3.5-д заасны дагуу "эрх зүйн харилцаа байгаа эсэхийг тогтоож, хүлээн зөвшөөрөх буюу "Монгол Улсын Засгийн газрын 2019 оны 12 дугаар сарын 25-ны өдрийн 465 дугаар тогтоолын хавсралт "Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийн хувийг тооцох, төлбөр ногдуулах, тайлагнах, төлөх журам"-ын 2.1.2 дахь

хэсэг, 2021 оны 06 дугаар сарын 23-ны өдрийн 174 дүгээр тогтоол “Энержиресурс” ХХК-ийн ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр төлөх харилцаанд үйлчлэхгүй болохыг тогтоолгож, хүлээн зөвшөөрүүлэх” гэж тодорхойлж нэхэмжлэл гаргасныг анхан шатны шүүхээс Хөрөнгө оруулалтын тухай хууль, Ашигт малтмалын тухай хууль, Захиргааны ерөнхий хууль болон Захиргааны хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуульд нийцүүлэн хангаж шийдвэрлэсэн.

5.1.6. Гэтэл давж заалдах шатны шүүхээс анхан шатны шүүхийн шийдвэр өөрчлөлт оруулж, нэхэмжлэлийн 2 дахь шаардлагыг Захиргааны ерөнхий хуулийн 92 дугаар зүйлийн 92.1, 93 дугаар зүйлийн 93.1, Захиргааны хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 54 дүгээр зүйлийн 54.1.3-т заасныг үндэслэл эш татаж, хууль хэрэглээний илэрхий алдаа гаргаж, нэхэмжлэлийг хүлээн авахаас татгалзаж, холбогдох хэргийг хэрэгсэхгүй болгож шийдвэрлэсэн нь үндэслэлгүй байх бөгөөд Захиргааны хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 123 дугаар зүйлийн 123.2.1-т заасан “шүүхийн хууль хэрэглээний зөрүү арилгах” болон 123.2.4-т заасан “эрх зүйн шинэ ойлголт, эсхүл хууль хэрэглээг тогтооход зарчмын нийтлэг ач холбогдолтой” гэх Улсын дээд шүүхийн хяналтын журмаар хэлэлцэх үндэслэлд хамаарч байна.

5.1.7. ... “эрх зүйн харилцаа байгаа эсэхийг тогтоох” шаардлагын хувьд нэхэмжлэл гаргах хугацааг хуулиар заагаагүй тул хэдийд ч шүүхэд гаргаж болох бөгөөд урьдчилан шийдвэрлэх ажиллагаа явуулах шаардлагагүй болно.

5.1.8. Монгол Улсын дээд шүүхийн дээрх тайлбарт “эрх зүйн харилцаа байгаа эсэхийг тогтоох” нэхэмжлэлийн шаардлага, түүний урьдчилсан нөхцөлийг тодорхой тайлбарласан байхаас гадна, уг нэхэмжлэлийн шаардлагын хувьд хувь хүн, хуулийн этгээдээс зөвхөн шүүхэд нэхэмжлэл гаргах боломжтой бөгөөд давж заалдах шатны шүүхийн магадлалд дурдсанчлан урьдчилан шийдвэрлүүлэх ажиллагааны журмаар дээд шатны захиргааны байгууллага, эсхүл гомдол хянан шийдвэрлэх чиг үүрэг бүхий байгууллагад хандаж шийдвэрлүүлэх боломжгүй юм. ...

5.1.9. Түүнчлэн давж заалдах шатны шүүхээс магадлалын ХЯНАВАЛ хэсэгт тус компанийн нэхэмжлэлтэй Монгол Улсын Засгийн газарт холбогдох захиргааны хэргийг эш татсан атлаа, ТОГТООХ хэсэгт огт дурдалгүй, зөвхөн урьдчилан шийдвэрлүүлэх ажиллагаа хийгдээгүй гэх Захиргааны хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 54 дүгээр зүйлийн 54.1.3 дахь хэсэгт заасныг үндэслэсэн нь тодорхойгүй байна.

5.1.10. Магадлалын ХЯНАВАЛ хэсгийн 2.1.4-д ... маргаж буй үйл баримтад хамааралгүй дүгнэлт өгсөн нь ойлгомжгүй бөгөөд магадлал хууль ёсны бөгөөд үндэслэл бүхий байх шаардлагыг хангахгүй, Захиргааны хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 123 дугаар зүйлийн 123.2.1-д заасан “шүүхийн хууль хэрэглээний зөрүү арилгах” гэх Улсын дээд шүүхийн хяналтын журмаар хэлэлцэх үндэслэлд хамаарч байна.

5.1.11. Татварын ерөнхий хуулийн 72 дугаар зүйлийн 72.1, 72.2-т зааснаар Татварын алба нь буцаан олгох татварыг холбогдох актаар баталгаажуулан ажлын 30 хоногийн дотор буцаах олгох хуулийн хугацаа нэгэнт өнгөрсөнтэй холбоотойгоор

гомдол гаргасан, гэтэл давж заалдах шатны шүүх хянан баталгаажуулалтыг татварын байгууллагад хийхийг дахин даалгаад байгаа нь ойлгомжгүй байна.

5.1.12. Нэхэмжлэгчийн зүгээс Хөрөнгө оруулалтын тухай хуулийн 13.4 дэх заалтаар татварын хууль тогтоомжийн өөрчлөлтийн улмаас төлөх татварын хувь, хэмжээг нэмэгдүүлсэн бол хамаарахгүй байхаар заасныг хууль тогтоомжийн бусад зохицуулалт, эрхийнхээ хүрээнд Том татвар төлөгчийн газарт гаргасан хүсэлтдээ цаашид тогтворжуулах гэрчилгээ олгох үед хүчин төгөлдөр мөрдөж байсан Засгийн газрын 2014 оны 220 дугаар тогтоолын дагуу АМНАТ төлөх эсэх асуудлыг шийдвэрлүүлэхээр хандсан үйл баримт нь агуулгын хувьд Засгийн газрын 2021 оны 174 болон 2019 оны 465 дугаар тогтоолууд тогтворжуулах гэрчилгээ бүхий нэхэмжлэгчийн АМНАТ төлөх харилцаанд нь хамаарахгүй болохыг шийдвэрлүүлэхээр хандаж байсныг илэрхийлнэ. Давж заалдах шатны шүүхээс энэхүү үйл баримтыг үнэлэлгүйгээр, урьдчилсан шатанд огт асуудал тавьж байгаагүй мэтээр дүгнэсэн нь үндэслэлгүй юм.

Иймд Захиргааны хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 127 дугаар зүйлийн 127.2.3-т заасны дагуу магадлалыг бүхэлд нь хүчингүй болгож, Нийслэл дэх Захиргааны хэргийн анхан шатны шүүхийн 2024 оны 3 дугаар сарын 18-ны өдрийн 243 дугаар шийдвэрийг хэвээр үлдээж өгнө үү” гэжээ.

5.2. Хариуцагчийн итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч Ц.Тогосмаа гомдолдоо:

5.2.1. “... Хөрөнгө оруулалтын тухай хууль /2013/-ийн 6 дугаар зүйлийн 6.2-т “Төр нь энэ хуульд заасны дагуу хөрөнгө оруулагчид тогтворжуулах гэрчилгээ олгох замаар татварын хувь, хэмжээг тогтворжуулах, эсхүл түүнтэй хөрөнгө оруулалтын гэрээ байгуулах замаар татварын орчныг тогтвортой байлгах баталгаа олгоно” гэж заасны дагуу Монгол Улсын эрх бүхий байгууллагаас 2015 оны 08 дугаар сарын 13-ны өдрөөс эхлэн 24 жилийн хугацаанд 4 төрлийн татварын хувь хэмжээг тогтворжуулахаар 001 дугаар “Тогтворжуулах гэрчилгээ” авсан.

5.2.2. Тогтворжуулах гэрчилгээний хавсралт хэсэгт “2015 оны 08 дугаар сарын 13-ны байдлаар хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байгаа 2006 оны 07 дугаар сарын 08-ны өдөр батлагдсан Ашигт малтмалын тухай хуульд заасан хувь, хэмжээг тогтворжуулаа” гэж нэмэлт хэлбэрээр заасан нь экспортлогдсон нүүрсэнд ногдуулах ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийн үндсэн хувь хэмжээг 5,0 хувь, нэмэлт хувь хэмжээг боловсруулаагүй нүүрсний хувьд 1.0%-5.0%, баяжуулсан нүүрсний хувьд 1.0%-3.0% хувиар тогтворжуулан баталгаажуулсан болох нь тодорхой байна.

5.2.3. Ашигт малтмалын тухай хуулийн 47.15-д Хөрөнгө оруулалтын тухай хуулийн дагуу тогтворжуулах гэрчилгээ бүхий татвар төлөгчийн тухайд ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийг тухайн гэрчилгээнд заасан хувь хэмжээгээр ногдуулна гэж заасан нь Хөрөнгө оруулалтын тухай хуулийн үйлчлэлийн хүрээнд нэхэмжлэгч талд 2015 оны 08 дугаар сарын 13-ны өдөр олгосон 001 тоот гэрчилгээнд дурдсанаар ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийн зөвхөн хувь хэмжээг нь хуулийн хүрээнд тогтворжуулсан болох нь тодорхой байна.

5.2.4. Тогтворжуулах гэрчилгээгээр тогтворжуулсан ашигт малтмалын төлбөрийн хувь хэмжээ нь ашигт малтмалын борлуулалтын үнэлгээнээс өөр

ялгаатай ойлголт бөгөөд Ашигт малтмалын тухай хуульд дараах байдлаар хуульчилсан байгаа нь борлуулалтын үнэлгээг төлбөрийн хувь хэмжээтэй нэг ойлголт гэж үзсэн шүүхийн үндэслэл няцаагдана.

Ашигт малтмалын борлуулалтын үнэлгээ: 47.2. Энэ хуулийн 47.16-д заасан борлуулалтын үнэлгээг дараах журмаар тооцно: 47.2.1. экспортод бүтээгдэхүүн гаргасан бол олон улсын худалдаанд хүлээн зөвшөөрөгдсөн тухайн сарын дунджийг тогтоох зарчмыг үндэслэн тухайн бүтээгдэхүүний, эсхүл түүнтэй адил төстэй бүтээгдэхүүний олон улсын зах зээлийн үнийг баримтлан;

Ашигт малтмалын төлбөрийн хувь хэмжээ: 47.3. Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийг дараах хэмжээгээр ногдуулна: 47.3.1. олборлож өөрийн хэрэгцээнд ашигласан, дотоодод худалдсан, эсхүл худалдахаар ачуулсан нүүрсний нөөц ашигласны төлбөр борлуулалтын үнэлгээний 2.5 хувь; 47.3.3. энэ хуулийн 47.3.1, 47.3.2-т зааснаас бусад бүх төрлийн ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр тухайн бүтээгдэхүүний борлуулалтын үнэлгээний 5.0 хувь. 47.5. Энэ хуулийн 47.3.3-т заасан хувь дээр тухайн бүтээгдэхүүний зах зээлийн үнийн өсөлт, боловсруулалтын түвшингөөс хамаарч доор дурдсан хувийг нэмэгдүүлж тооцно:

5.2.5. “Энержиресурс” ХХК нь экспортод гаргаж буй нүүрсэндээ Ашигт малтмалын тухай хуулийн 47.2.1. экспортод бүтээгдэхүүн гаргасан бол олон улсын зөвшөөрөгдсөн тухайн сарын дунджийг тогтоох худалдаанд хүлээн зарчмыг үндэслэн тухайн бүтээгдэхүүний, эсхүл түүнтэй адил төстэй бүтээгдэхүүний олон улсын зах зээлийн үнийг баримтлан борлуулалтын үнэлгээг тооцно гэж заасны дагуу борлуулалтын үнэлгээг олон улсын зах зээлийн үнээр тооцох болсноос төлөх татвар нэмэгдсэн.

5.2.6. Энэ нь Тогтворжуулах гэрчилгээний хавсралт хэсэгт “2015 оны 08 дугаар сарын 13-ны байдлаар хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байгаа 2006 оны 07 дугаар сарын 08-ны өдөр батлагдсан Ашигт малтмалын тухай хуульд заасан хувь, хэмжээг тогтворжуулав” гэж заасан эрхэд хамааралгүй, тодруулбал тогтворжуулах гэрчилгээгээр баталгаажуулсан хувь хэмжээнээс хамааралгүйгээр Ашигт малтмалын тухай хуулийн 47.2 дахь хэсэгт заасан борлуулалтын үнэлгээг зах зээлийн үнээр тооцсоноос үүссэн зөрүү юм. Өөрөөр хэлбэл татварын суурь буюу АМНАТ ногдуулах ашигт малтмалын борлуулалтын үнэлгээнээс хамааралтай төлөх татвар нэмэгдсэн. Борлуулалтын үнэлгээг хэрхэн тооцохыг Ашигт малтмалын тухай хуулийн 47.2 дахь заалтаар нарийвчлан зохицуулсан байдаг бөгөөд борлуулалтын үнэлгээг тогтворжуулах гэх ойлголт байхгүй бөгөөд энэхүү үнэлгээ нь олон улсын зах зээлийн үнэ, валютын ханшийн өөрчлөлтөөс хамааран өөрчлөгдөж байдаг тогтворжуулах боломжгүй харилцаа байдаг.

5.2.7. Засгийн газрын тогтоолоор ашигт малтмалын төлбөрийн хувь хэмжээг тогтоодоггүй, харин Ашигт малтмалын тухай хуулийн 47.2.1 дэх хэсгийг хэрэгжүүлэхтэй холбоотойгоор ашигт малтмалын борлуулалтын үнэлгээг хэрхэн тооцох аргачлалыг Засгийн газрын 2014 оны 220 дугаар тогтоолоор журамласан байдаг. Засгийн газрын 2014 оны 220 дугаар тогтоолын 2 дугаар хавсралтаар “Гадаадын зах зээлд борлуулсан нүүрсэнд ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр ногдуулах борлуулалтын үнэлгээ тооцох аргачлал”-ыг баталсан бөгөөд энэ

аргачлалаар АМНАТ ногдуулах борлуулалтын үнэлгээг хэрхэн тооцохыг зохицуулснаас бусдаар АМНАТ-ийн хувь хэмжээг зохицуулаагүй, төлбөр төлөгчийн төлөх төлбөрийн хувь хэмжээг нэмэгдүүлсэн шинээр татварын харилцаа үүсгээгүй.

5.2.8. Засгийн газрын 2014 оны 220 дугаар тогтоолын 2 дугаар хавсралтаар “Гадаадын зах зээлд борлуулсан нүүрсэнд ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр ногдуулах борлуулалтын үнэлгээ тооцох аргачлал”-аар борлуулалтын үнэлгээг бусад аж ахуйн нэгжтэй харьцуулалт хийн 10 хувь дотор зөрүүтэй байвал хэлцлийн үнэ буюу татвар төлөгчийн гэрээнд заасан үнээр борлуулалтын үнэлгээг тооцох эсэхийг татварын алба хэмж болго тогтоож байсан бөгөөд энэхүү аргачлал нь 2019 оны 09 дүгээр сарын 04-ний өдрийн Засгийн 342 дүгээр тогтоолоор хүчингүй болсон.

5.2.9. Нэгэнт Засгийн газрын борлуулалтын үнэлгээ тооцох аргачлал хүчингүй болсон тохиолдолд хүчингүй болсон аргачлалыг үндэслэн зөвхөн нэг хуулийн этгээд нүүрсний борлуулалтын үнэлгээг гэрээний үнээр тооцуулна гээд байх боломжгүй. Хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байгаа хууль тогтоомжийн хүрээнд АМНАТ-ын борлуулалтын үнэлгээг хэрхэн тооцох асуудал бусад ААН-ийн адил хэрэгжих ёстой.

5.2.10. Татварын алба нь уг компанийн хүсэлтийн дагуу төсөвт төлөх АМНАТ яагаад нэмэгдсэн асуудлыг судлан, шалгаж үзээд тогтворжуулах гэрчилгээгээр олгогдсон татварын хувь хэмжээнээс бус борлуулалтын үнэлгээнээс үүссэн болохыг тогтоосон, энэ талаараа хариуг татвар төлөгчид мэдэгдсэн.

5.2.11. Мөн Том татвар төлөгчийн газрын Хяналт шалгалтын байцаагчид нь “Энержиресурс” ХХК-ийн 2019.01.01-2021.12.31-ний өдрийг дуусталх хугацааг хамруулан татварын ногдуулалт төлөлтийн байдалд иж бүрэн хяналт шалгалтыг хийж 2023 оны 12 дугаар сарын 28-ны өдөр НА-21230000089 дугаар акт тогтоосныг татвар төлөгч хүлээн зөвшөөрөн актаар ногдуулсан төлбөрийг төсөвт төлсөн байдаг. Уг актаар татвар төлөгчийн АМНАТ тайлангаар илүү төлсөн гэх 2019-2021 оны татвар ногдуулалт төлөлтийн байдлыг шалгаад хуульд нийцсэн, илүү ч төлөөгүй дутуу ч төлөөгүй болохыг дээрх актаар баталгаажуулсныг татвар төлөгч зөвшөөрсөн байдаг.

5.2.12. Тиймээс татварын албыг шалгаагүй гэж үзсэн шүүхийн магадлал үгүйсгэгдэж байна. “Энержиресурс” ХХК нь 2019 онд нийт 75,864,295,496,38 төгрөгийн АМНАТ төлөхөөр тайлагнасныг татварын улсын байцаагчид шалгаад зөрүү үүсээгүй зөв гэж үзсэнийг татвар төлөгч зөвшөөрсөн /НА-21230000089 актын хавсралт маягт ХШ- 07/06/, 2020 онд нийт 55,604,512,301,19 төгрөгийн АМНАТ төлөхөөр тайлагнасныг татварын улсын байцаагчид шалгаад зөрүү үүсээгүй зөв гэж үзсэнийг татвар төлөгч зөвшөөрсөн /НА-21230000089 актын хавсралт маягт ХШ-07/06/, 2021 онд нийт 57,526,015,514.80 төгрөгийн АМНАТ төлөхөөр тайлагнасныг татварын улсын байцаагчид шалгаад зөрүү үүсээгүй зөв гэж үзсэнийг татвар төлөгч зөвшөөрсөн /НА-21230000089 актын хавсралт маягт ХШ-07/06/ эдгээр баримтаар татварын алба шалгаагүй, судлаагүй, шалгах ёстой гэж үзсэн шүүхийн үндэслэл няцаагдана.

5.2.13. Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуулийн 15 дахь заалтыг татварын алба зөрчсөн гэж шүүх үзсэн. “Энержиресурс” ХХК нь АМНАТ-ын ногдуулалт төлөлтэй холбоотой асуудлаар маргаан үүсгэсэн бөгөөд нэмэгдсэн өртгийн албан татварын харилцааг зохицуулсан журам энэ харилцаанд үйлчлэхгүй. Шүүхийн энэхүү дүгнэлт нь Татварын ерөнхий хуулийн 3.2. Энэ хуулиар зохицуулаагүй, эсхүл энэ хуульд зааснаас өөрөөр татварын бусад хуульд заасан бол тухайн харилцааг нарийвчлан зохицуулсан татварын хуулийн зүйл, хэсэг, заалт давуу үйлчилнэ, Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуулийн 1.1. “Энэ хуулийн зорилт нь нэмэгдсэн өртгийн албан татвар /цаашид “албан татвар” гэх/-ыг ногдуулах, төсөвт төвлөрүүлэх, буцаан олгох, тайлагнахтай холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино” гэж заасантай нийцээгүй шийдвэр болсон байна гэж үзнэ.

5.2.14. Мөн нэхэмжлэлийн шаардлагад дурдагдаад байгаа Засгийн газрын 2014 оны 220, 2019 оны 342, 2021 оны 174 дүгээр тогтоолуудаар ашигт малтмалын төлбөрийн хувь хэмжээг зохицуулаагүй бөгөөд борлуулалтын үнэлгээг хэрхэн тооцохыг аргачлал болгосон байдаг.

Тодруулж хэлбэл Засгийн газрын 2014 оны 220, 2019 оны 342 дугаар тогтоолуудаар ашигт малтмалын төлбөрийн хувь хэмжээг тогтоогоогүй, борлуулалтын үнэлгээг ч тогтоогоогүй зөвхөн хуулиар тогтоосон буюу Ашигт малтмалын тухай хуулийн 47.2 дахь хэсэгт заасан борлуулалтын үнэлгээг хэрхэн тооцохыг тодорхойлсон аргачлал юм. Ашигт малтмалын бүтээгдэхүүний борлуулалтын үнэлгээг Ашигт малтмалын тухай хуулийн 47.2.1, 47.2.2, 47.2.3 дахь хэсгээр хуульчилж өгсөн бөгөөд Ашигт малтмалын тухай хуулийн 47.2.1 дэх хэсэгт заасан экспортын бүтээгдэхүүний борлуулалтын үнэлгээ, үнэлгээний үндэслэл болох зах зээлийн үнийн эх сурвалжийг Засгийн газрын 2016 оны 81 дүгээр тогтоолоор баталсан бөгөөд уг тогтоолын 2 дугаар хавсралтын 7 дахь хэсэгт “Нүүрс” бүтээгдэхүүний экспортын борлуулалтын үнэлгээг БНХАУ-ын нүүрсний зах зээлийн үнийн мэдээллийн эх сурвалжийн үнэ (<http://en.sxcoal.com>) гэж тогтоосон.

5.2.15. Дээрхээс үзвэл “Энержиресурс” ХХК-ийн ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийн хувь хэмжээнд өөрчлөлт ороогүй, дээрх тогтоолуудаар төлбөрийн хувь хэмжээг зохицуулаагүй болох нь тодорхой байна.

Иймд нийслэл дэх Захиргааны хэргийн анхан шатны шүүхийн 2024 оны 03 сарын 18-ны өдрийн 128/ШШ/2024/0243 дугаар шийдвэр, Захиргааны хэргийн давж заалдах шатны шүүхийн 2024 оны 05 дугаар сарын 22-ны өдрийн 221/МА2024/334 дүгээр магадлалыг хүчингүй болгож, нэхэмжлэгч “Энержиресурс” ХХК-ийн нэхэмжлэлийн шаардлагыг бүхэлд нь хэрэгсэхгүй болгон шийдвэрлэж өгнө үү” гэв.

6. Улсын дээд шүүхийн Захиргааны хэргийн танхимын нийт шүүгчийн хуралдааны 2024 оны 07 дугаар сарын 02-ны өдрийн 001/ШХТ2024/0235 дугаар тогтоолоор Захиргааны хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 123 дугаар зүйлийн 123.2.1, 123.2.2, 123.2.4-т тус тус заасан үндэслэлээр нэхэмжлэгчийн итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч нар болон хариуцагчийн итгэмжлэгдсэн төлөөлөгчийн хяналтын журмаар гаргасан гомдлыг хяналтын шатны шүүх хуралдаанаар хэлэлцүүлэхээр шийдвэрлэсэн.

ХЯНАВАЛ:

7.Хяналтын шатны шүүх дараах үндэслэлээр нэхэмжлэгчийн итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч нарын гаргасан гомдлын зарим хэсгийг хангах агуулгаар шүүхийн шийдвэр, магадлалд өөрчлөлт оруулж, хариуцагчийн итгэмжлэгдсэн төлөөлөгчийн гомдлыг хангалгүй орхиж шийдвэрлэв.

7.1.Хөрөнгө оруулалтын тухай хууль нь “Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт хөрөнгө оруулагчийн хууль ёсны эрх, ашиг сонирхлыг хамгаалах, хөрөнгө оруулалтын эрх зүйн нийтлэг баталгааг тогтоох, хөрөнгө оруулалтыг дэмжих, татварын орчныг тогтворжуулах, хөрөнгө оруулалтын талаар төрийн байгууллагын эрх хэмжээ, хөрөнгө оруулагчийн эрх, үүргийг тодорхойлох” зорилготой бөгөөд уг хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1.8-д “татварын хувь, хэмжээг тогтворжуулах гэж энэ хуульд заасан татварын хувь, хэмжээг тогтворжуулах гэрчилгээний хүчинтэй байх хугацаанд энэ хуулийн 13.4-т заасны дагуу нэмэхгүйгээр хэвээр хадгалах, эсхүл бууруулахыг” ойлгохоор, 13 дугаар зүйлийн 13.4-т “Тогтворжуулах гэрчилгээний хүчинтэй байх хугацаанд татварын хууль тогтоомжид энэ хуулийн 14.1-д заасан албан татвар, төлбөрийн хувь, хэмжээг бууруулах өөрчлөлт орсон тохиолдолд тогтворжуулах гэрчилгээ эзэмшигч хуулийн этгээд уг өөрчлөлтөд хамаарах ба харин нэмэгдүүлэх өөрчлөлт орсон тохиолдолд уг өөрчлөлтөд хамаарахгүй” гэж, 14 дүгээр зүйлийн 14.1-д “Тогтворжуулах гэрчилгээгээр доор дурдсан албан татвар, төлбөрийн хувь, хэмжээг гэрчилгээ хүчинтэй байх хугацаанд тогтворжуулна: 14.1.1.аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар; 14.1.2.гаалийн албан татвар; 14.1.3.нэмэгдсэн өртгийн албан татвар; 14.1.4.ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр” гэж тус тус заажээ.

7.2.Эрх бүхий этгээдээс “Энержиресурс” ХХК-ийн Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутаг дахь “Ухаа худаг нүүрсний орд төсөл”-ийн үйл ажиллагаанд оруулсан хөрөнгө оруулалтыг хүлээн зөвшөөрч, 2009-2033 он хүртэл буюу 24 жилийн хугацаанд хуульд нэрлэн заасан татваруудыг тогтворжуулахаар шийдвэрлэж, Тогтворжуулах гэрчилгээ олгосон. Хөрөнгө оруулалтын тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1.9-д “татварын хувь, хэмжээг тогтворжуулах гэрчилгээ гэж энэ хуулийн 16.1-д заасан шалгуурыг хангасан хөрөнгө оруулагч хуулийн этгээдэд хуулийн 14.1-д заасан албан татвар, төлбөрийн хувь, хэмжээг тогтворжуулах зорилгоор эрх бүхий байгууллагаас олгох гэрчилгээг” ойлгохоор заасан бөгөөд мөн хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.1-д “... тогтворжуулах гэрчилгээ олгох замаар хөрөнгө оруулалтын төсөл хэрэгжүүлэх хуулийн этгээдийн төлөх татварын хувь, хэмжээг тогтворжуулна” гэж заасан.

7.3.Нэхэмжлэгчээс “... Тогтворжуулах гэрчилгээ олгож татварын хувь, хэмжээг гэрчилгээ олгосон үеийн хууль тогтоомжийн зохицуулалтаар тогтворжуулахаар байхад сүүлд батлагдсан Засгийн газрын тогтоолыг хэрэглэж татварын хэмжээг нэмэгдүүлсэн” гэх агуулгаар, хариуцагчаас “... Засгийн газрын тогтоолыг тогтворжуулахаар хуульд заагаагүй, ... татварын хувь, хэмжээ нь нэг ойлголт бөгөөд хувь, хэмжээ нэмэгдээгүй” гэх агуулгаар маргаж байна.

8.Хөрөнгө оруулалтын тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.4 дэх заалтыг маргааны үйл баримтад холбогдуулан хэрэглэх талаар:

8.1.Хөрөнгө оруулалтын тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.4-т “Тогтворжуулах гэрчилгээний хүчинтэй байх хугацаанд татварын хууль тогтоомжид энэ хуулийн 14.1-д заасан албан татвар, төлбөрийн хувь, хэмжээг бууруулах өөрчлөлт орсон тохиолдолд тогтворжуулах гэрчилгээ эзэмшигч хуулийн этгээд уг өөрчлөлтөд хамаарах ба харин нэмэгдүүлэх өөрчлөлт орсон тохиолдолд уг өөрчлөлтөд хамаарахгүй” гэж зааснаар Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутаг дахь “Ухаа худаг нүүрсний орд төсөл”-ийн үйл ажиллагаатай холбоотой а/аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар, б/гаалийн албан татвар, в/нэмэгдсэн өртгийн албан татвар, г/ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр нь Тогтворжуулах гэрчилгээний хүчинтэй хугацаанд буюу 24 жилийн хугацаанд татварын хууль тогтоомжид татварын хувь, хэмжээг бууруулах өөрчлөлт орсон тохиолдолд үйлчилж, харин нэмэгдүүлэх өөрчлөлт орсон тохиолдолд уг өөрчлөлт нь үйлчлэхгүй байх хууль зүйн баталгааг авсан байна.

8.2.Татварын ерөнхий хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1-д “Доор дурдсанаас бусад тохиолдолд татварыг зөвхөн Улсын Их Хурал татварын хуулиар бий болгох, тогтоох, өөрчлөх, хөнгөлөх, чөлөөлөх, хүчингүй болгох эрхтэй: 4.1.1.хөрөнгө оруулалтын төсөл хэрэгжүүлэх хуулийн этгээдийн төлөх татварын хувь, хэмжээг Хөрөнгө оруулалтын тухай хуульд заасны дагуу тогтворжуулах” гэж, 12 дугаар зүйлийн 12.1-д “Татвар төлөгч дараах эрх эдэлнэ: 12.1.11.хөрөнгө оруулалтын хууль тогтоомжид заасны дагуу тогтворжуулах гэрчилгээ авсан бол уг гэрчилгээ хүчинтэй байх хугацаанд хувь, хэмжээг нь тогтворжуулсан татварыг тогтворжуулсан хувь, хэмжээнээс илүү хэмжээгээр төлөхгүй байх” гэж, Ашигт малтмалын тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.15-д “Хөрөнгө оруулалтын тухай хуулийн дагуу тогтворжуулах гэрчилгээ бүхий татвар төлөгчийн тухайд ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийг тухайн гэрчилгээнд заасан хувь, хэмжээгээр ногдуулна” гэж тус тус зааснаас үзвэл Хөрөнгө оруулалтын тухай хуульд заасны дагуу олгогдсон эрх нь хуулиар хамгаалагдсан, Тогтворжуулах гэрчилгээний хүчинтэй хугацаанд татварын хувь болон хэмжээг аливаа байдлаар нэмэгдүүлэх, нэмэгдүүлэн тооцох үндэслэлгүй гэж үзнэ.

8.3.Хөрөнгө оруулалтын тухай хуулийн 2 дугаар зүйлийн 2.1-д “Хөрөнгө оруулалтын тухай хууль тогтоомж нь Монгол Улсын Үндсэн хууль, Татварын ерөнхий хууль, энэ хууль болон эдгээр хуультай нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийн бусад актаас бүрдэнэ”, Татварын ерөнхий хуулийн 2 дугаар зүйлийн 2.1-д “Татварын хууль тогтоомж нь Монгол Улсын Үндсэн хууль, энэ хууль болон эдгээр хуультай нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийн бусад актаас бүрдэнэ”, Ашигт малтмалын тухай хуулийн 2 дугаар зүйлийн 2.1-д “Ашигт малтмалын тухай хууль тогтоомж нь ... Хөрөнгө оруулалтын тухай хууль, энэ хууль, эдгээртэй нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийн бусад актаас бүрдэнэ” гэж тус тус зааснаас үзэхэд “татварын хууль тогтоомж” гэх ойлголт нь зөвхөн “УИХ-аас баталсан хуульд хамаатай” гэж үзэхгүй.

8.4.Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Гучин наймдугаар зүйлд зааснаар Засгийн газар нь Монгол Улсын төрийн гүйцэтгэх дээд байгууллага бөгөөд Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн 30 дугаар зүйлийн 8-д “Хууль тогтоомжид нийцүүлэн гаргасан Засгийн газрын шийдвэрийг Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт нийт

байгууллага, аж ахуйн нэгж, албан тушаалтан, иргэн биелүүлэх үүрэгтэй” гэж, Татварын ерөнхий хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1-д “Татварын хувь, хэмжээг Улсын Их Хурал, түүний эрх олгосноор Засгийн газар ... хууль тогтоомжийн дагуу тус тус тогтооно” гэж, Ашигт малтмалын тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.6-д “Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийн хувийг тооцох, төлбөр ногдуулах, тайлагнах, төлөх журмыг Засгийн газар батална” гэж тус тус зааснаас үзвэл Засгийн газрын тогтоолоор батлагдсан маргаан бүхий хэм хэмжээний актууд нь “татварын хууль тогтоомж”-ийн бүрэлдэхүүн хэсэг болно, энэ талаарх хариуцагчийн итгэмжлэгдсэн төлөөлөгчийн “... Хөрөнгө оруулалтын тухай хуулийн 13.4-т заасан “татварын хууль тогтоомж” гэдэгт Засгийн газрын тогтоол хамаарахгүй” гэх агуулгатай тайлбар, гомдол үндэслэлгүй байна.

8.5. Ашигт малтмалын тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.3-т “Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийг дараах хэмжээгээр ногдуулна: 47.3.1. олборлож өөрийн хэрэгцээнд ашигласан, дотоодод худалдсан, эсхүл худалдахаар ачуулсан нүүрсний нөөц ашигласны төлбөр борлуулалтын үнэлгээний 2.5 хувь; 47.3.3. энэ хуулийн 47.3.1, 47.3.2-т зааснаас бусад бүх төрлийн ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр тухайн бүтээгдэхүүний борлуулалтын үнэлгээний 5.0 хувь” гэж, 47.17-д “Нүүрс, нүүрсний бүтээгдэхүүний ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийг энэ хуулийн 47.3.3-т заасан хувь дээр тухайн бүтээгдэхүүний нэр төрөл, зах зээлийн үнийн өсөлтөөс хамаарч ... хувийг нэмэгдүүлж тооцох”-оор зааснаас үзвэл нөөц ашигласны төлбөрийг тухайн бүтээгдэхүүний борлуулалтын үнэлгээний тодорхой хувиар тооцохоор хуульчилсан, уг “хувь” нь Ашигт малтмалын тухай хуулиар шууд тодорхойлогдсон, харин татвар төлөгчийн улсын төсөвт төлөх төлбөрийн “хэмжээ” нь ашигласан нөөцийн хэмжээ, борлуулалтын үнэлгээнээс хамаарч нэмэгдэх, хасагдах боломжтой байна.

8.6. Тухайн тохиолдолд, нүүрсний нөөц ашигласны төлбөрийн хувь өөрчлөгдөөгүй боловч Засгийн газрын маргаан бүхий тогтоолуудаар борлуулалтын үнэлгээ тооцох аргачлалыг өөрчилсний улмаас “Энержиресурс” ХХК-ийн АМНАТ-ийн хэмжээ нэмэгдсэн нь хэрэгт авагдсан баримт, талуудын тайлбараар тогтоогдсон, энэ нь Хөрөнгө оруулалтын тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.4-т заасан “Тогтворжуулах гэрчилгээний хүчинтэй байх хугацаанд татварын хууль тогтоомжид энэ хуулийн 14.1-д заасан албан татвар, төлбөрийн хувь, хэмжээг бууруулах өөрчлөлт орсон тохиолдолд тогтворжуулах гэрчилгээ эзэмшигч хуулийн этгээд уг өөрчлөлтөд хамаарах ба харин нэмэгдүүлэх өөрчлөлт орсон тохиолдолд уг өөрчлөлтөд хамаарахгүй” байх хөрөнгө оруулагчид хуулиар олгосон баталгааг зөрчсөн, энэ талаарх хоёр шатны шүүхийн дүгнэлтүүд үндэслэлтэй, “татвар ногдуулах төлөхтэй холбоотой аргачлалыг хэм хэмжээний актаар өөрчлөх замаар төсөвт төлөх АМНАТ-ийн хэмжээг нэмэгдүүлэх боломжтой” гэж шүүх дүгнэхгүй. Энэ ч утгаараа нэхэмжлэгчийн Тогтворжуулах гэрчилгээнд “Ашигт малтмалын тухай хуульд заасан хувь, хэмжээ” гэснийг зөвхөн “хуулиар тогтоосон хувь” гэж, эсхүл “хувь, хэмжээ нь адил” гэж, эсхүл “хуулиар тогтоосон хэмжээ гэдэгт Засгийн газрын тогтоолоор баталсан борлуулалтын үнэлгээ тооцох аргачлал болох захиргааны хэм хэмжээний акт хамаарахгүй” гэж тайлбарлах боломжгүй. Тогтворжуулах гэрчилгээний үр дагавар, ерөнхий агуулга, хүрээ нь Хөрөнгө оруулалтын тухай хуулиар тодорхойлогдоно.

8.7. Иймд Хөрөнгө оруулалтын тухай хуулийн дагуу олгогдсон Тогтворжуулах гэрчилгээний хүчинтэй хугацаанд “Энержиресурс” ХХК-ийн АМНАТ-ийн хувь болон хэмжээг нэмэгдүүлэх үр дагавартай аливаа хууль, түүнд нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийн бусад акт буюу Засгийн газрын тогтоолууд энэ тохиолдолд үйлчлэхгүй, хариуцагч нь татварын хэмжээг нэмэгдүүлсэн үр дагавартай татварын “хууль тогтоомжийн бусад акт”-ыг хэрэглэж Тогтворжуулах гэрчилгээ эзэмшигчээр татварын хэмжээг нэмэгдүүлэн төлүүлсэн нь хууль бус, энэ талаарх нэхэмжлэгчийн гаргасан хүсэлтэд хариуцагчаас “Гэрчилгээгээр тогтворжуулсан хувь, хэмжээнд Ашигт малтмалын хуулиар өөрчлөлт ороогүй” гэх агуулгаар татгалзсан хариу өгсөн нь үндэслэлгүй байна.

8.8. Өөрөөр хэлбэл, 2015 онд Тогтворжуулах гэрчилгээ олгох үед хуульд заасан байсан “татварын хувь” болон Ашигт малтмалын тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.6-д заасны дагуу гарсан, тухайн үед мөрдөгдөж байсан Засгийн газрын 2014 оны 220 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Гадаадын зах зээлд борлуулсан нүүрсэнд ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр ногдуулах борлуулалтын үнэлгээ тооцох аргачлал”-ын үйлчлэл нь “Энержиресурс” ХХК-ийн хувьд тогтворжсон гэж үзэх бөгөөд Тогтворжуулах гэрчилгээ эзэмшигчийн төлөх АМНАТ-ийн хэмжээг ихэсгэх үр дагавар үүсгэсэн 2019, 2021 онд батлагдсан Засгийн газрын тогтоолуудыг баримталж татвар ногдуулсан нь Хөрөнгө оруулалтын тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.4 дэх заалтыг зөрчсөн байх тул Татварын ерөнхий газрын Том татвар төлөгчийн газрын 2023 оны 04 дүгээр сарын 04-ний өдрийн 01/352 дугаар шийдвэр хууль бус гэж үзнэ.

9. Хариуцагчаас “... татвар төлөгч өөрөө ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийн тайлан гаргаад, төлбөр хураамжаа тайлагнаж төлсөн, тэгсэн атлаа илүү төлчихлөө гэдэг асуудал үүсгээд байгаа нь үндэслэлгүй” гэх боловч нэхэмжлэгчээс татварын байгууллагад уг асуудлаар хандсан удаа дараагийн хүсэлтүүдээс үзэхэд АМНАТ-ийн нэмэгдүүлсэн төлбөрийг нэхэмжлэгч хүлээн зөвшөөрч төлсөн гэж дүгнэх үндэслэлгүй, нэхэмжлэгчийн шүүхэд гаргасан “... татварын цахим системд тайлан шивэхэд цаанаасаа өгөгдсөн өгөгдөл нь сонголтгүй байдаг, тэр өгөгдлийнх нь дагуу АМНАТ-ийн ногдуулалт, төлөлтийг тайлагнасан, тайлангаа гаргаагүй эсхүл татварын өртэй тохиолдолд цахим сүлжээнд холбогдсон Автотээврийн үндэсний төв манай компанийн олон улсын тээврийн “С” зөвшөөрлийг олгохгүй, улмаар бүтээгдэхүүнээ экспортод гаргах боломжгүй болох тул нэмэгдүүлсэн АМНАТ-ийг төлөхөөс өөр аргагүй болж төлсөн” гэх тайлбарыг хүлээж авах үндэслэлтэй.

9.1. Хариуцагч нь татварын хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэх, хэрэгжилтэд хяналт тавих чиг үүрэг бүхий төрийн захиргааны байгууллага бөгөөд Татварын ерөнхий хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1.4-т заасан “илүү төлсөн татварыг буцаан авах ...”, 12.1.11-т заасан “хөрөнгө оруулалтын хууль тогтоомжид заасны дагуу тогтворжуулах гэрчилгээ авсан бол уг гэрчилгээ хүчинтэй байх хугацаанд хувь, хэмжээг нь тогтворжуулсан татварыг тогтворжуулсан хувь, хэмжээнээс илүү хэмжээгээр төлөхгүй байх” татвар төлөгчийн эрхийг хангах, энэ үүднээс үндэслэлгүйгээр илүү төлүүлсэн татварын буцаан олгох үүрэгтэй байна.

9.2.Нэхэмжлэгчээс “үндэслэлгүйгээр илүү төлүүлсэн 208,688,214,552 төгрөгийг буцаан олгохыг Татварын ерөнхий газрын Том татвар төлөгчийн газарт даалгуулах” шаардлага гаргасан, шаардлагын үндэслэлээ “... олон улсын хөндлөнгийн аудитын ПрайсвотерхаусКүүперс ТМЗ ХХК-аас гаалийн бүрдүүлэлтийн албан ёсны бүртгэл мэдээлэлд үндэслэн гаргасан тайлангаар ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийг 2021 оны 5 дугаар сараас 2023 оны 10 дугаар сарын хооронд нийт 208,688,214,552 төгрөгөөр нэмэгдүүлсэн болохыг баталгаажуулсан” гэх агуулгаар тайлбарласан, хариуцагчаас “... 208.7 тэрбум төгрөгийн үнийн дүнг яаж тооцсон нь тодорхойгүй, хөндлөнгийн аудитын байгууллагын дүгнэлтийг хүлээн зөвшөөрөхгүй, ... нэхэмжлэгч нь 2021 онд тавьсан татварын актыг хүлээн зөвшөөрч, ...төлсөн” гэх зэрэг агуулгаар маргаж байна.

9.3.Түүнчлэн, хариуцагчаас үндсэн нэхэмжлэлийн шаардлагад холбогдуулан “тогтворжуулсан татварыг нэмэгдүүлсэн эсэх” асуудлаар буюу хууль хэрэглээний асуудлаар хүлээн зөвшөөрөхгүй гэж маргасан, харин “208,688,214,552 төгрөгийг буцаан олгуулах” нэхэмжлэлийн шаардлагад холбогдох татварын тооцооллын асуудлаар баримт гаргаж, тодорхой тайлбар хийгээгүй, “208.7 тэрбум төгрөгийн үнийн дүнг яаж тооцсон нь тодорхойгүй” гэх тайлбар гаргажээ.

9.4.Татварын ерөнхий хуулийн 41 дүгээр зүйлийн 41.1-д “Татвар төлөгч татварын хууль тогтоомжид заасны дагуу төлбөл зохих татварын ногдлоо бүрэн гүйцэд тодорхойлж, хугацаанд нь төлсөн эсэхийг татварын алба хянан шалгана”, 41.4-д “Татварын алба эрсдэлд, эсхүл татвар төлөгчийн хүсэлтэд үндэслэн татвар төлөгчийн хууль тогтоомжоор хүлээсэн үүргийн биелэлтийг хянан шалгана” гэж заасан, хариуцагчаас нэхэмжлэгч компанийн хүсэлтийг хүлээн авч, Тогтворжуулах гэрчилгээнд заасан хувь, хэмжээгээр ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийг хянан шалгаж, баталгаажуулаагүй тул шүүх нэхэмжлэлд дурдсан үнийн дүнгээр буцаан олголтыг баталгаажуулахыг хариуцагчид шууд даалгах үндэслэлгүй, нэхэмжлэгчийн итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч нарын “... хариуцагчаас илүү төлүүлсэн татварын дүнтэй маргаж байгаагүй” гэх гомдлыг үндэслэлийг хүлээж авах боломжгүй.

9.5.Энэ тохиолдолд хариуцагч Татварын ерөнхий газрын Том татвар төлөгчийн газар шүүхийн шийдвэрийн дагуу Тогтворжуулах гэрчилгээ олгох үед хуульд заасан байсан “татварын хувь” болон тухайн үед мөрдөгдөж байсан Засгийн газрын 2014 оны 220 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Гадаадын зах зээлд борлуулсан нүүрсэнд ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр ногдуулах борлуулалтын үнэлгээ тооцох аргачлал”-ын дагуу АМНАТ-ийн ногдлыг тодорхойлж, татварын тооцооллыг хууль тогтоомжид заасны дагуу хийж, илүү төлүүлсэн бол буцаан олгох талаар шийдвэр гаргахыг хариуцагчид даалгаж шийдвэрлэх нь зүйтэй. Түүнчлэн хариуцагчийн зүгээс “нэхэмжлэгч нь татварын хяналт шалгалтад ороод зарим нэг татварын актыг хүлээн зөвшөөрч төлсөн” гэсэн тайлбар гаргаж байх тул энэ нөхцөл байдлыг тодруулах нь зүйтэй гэж үзлээ. Уг үндэслэлээр нэхэмжлэлийн шаардлагын зарим хэсгийг хангаж, “илүү төлөлт байгаа эсэхийг зохих журмын дагуу хянаж, шалгахыг даалгасан” давж заалдах шатны шүүхийн дүгнэлтийн үндэслэлийг өөрчилж, нэхэмжлэгчийн хяналтын журмаар гаргасан гомдлын (Тодорхойлох хэсгийн 5.1.1, 5.1.4) зарим хэсгийг хангаж, мөн үндэслэлээр нэхэмжлэлийг бүхэлд

нь хангасан “анхан шатны шүүхийн шийдвэрийг хэвээр үлдээх” талаарх гомдлыг (Тодорхойлох хэсгийн 5.1.2, 5.1.3) хангасангүй.

10. Нэхэмжлэгчээс “Монгол Улсын Засгийн газрын 2019 оны 12 дугаар сарын 25-ны өдрийн 465 дугаар тогтоолоор баталсан “Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийн хувийг тооцох, төлбөр ногдуулах, тайлагнах, төлөх журам”-ын 2.1.2 дахь хэсэг, 2021 оны 06 дугаар сарын 23-ны өдрийн 174 дүгээр тогтоол “Энержиресурс” ХХК-ийн ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр төлөх харилцаанд үйлчлэхгүй болохыг тогтоолгож, хүлээн зөвшөөрүүлэх” нэхэмжлэлийн шаардлага гаргасан, давж заалдах шатны шүүхээс “урьдчилсан шийдвэрлүүлэх шаардлагыг биелүүлээгүй” гэх үндэслэлээр хүлээн авахаас татгалзсан нь буруу байна.

10.1. Эрх зүйн харилцаа байгаа эсэхийг тогтоолгох нэхэмжлэлийн хувьд “субсидиар зарчим” үйлчлэх ба үүний дагуу нэхэмжлэгч хүчингүй болгох, даалгах зэрэг нэхэмжлэлийн бусад төрлийг гаргах боломжгүй, өөрөөр хэлбэл маргааны агуулга нь тэдгээр нэхэмжлэлийн зүйл, урьдчилсан нөхцөлд хамаарахгүй байх тохиолдолд, түүнчлэн бусад нэхэмжлэлийг гаргасан ч бодит үр дүнд хүрэхээргүй буюу эрх ашиг нь хамгаалагдаж чадахааргүй нөхцөлд “эрх зүйн харилцаа байгаа эсэхийг тогтоолгох” нэхэмжлэлийг гаргадаг.

10.2. Гэтэл энэ тохиолдолд нэхэмжлэгчийн “Монгол Улсын Засгийн газрын 2019 оны 12 дугаар сарын 25-ны өдрийн 465 дугаар тогтоолоор баталсан “Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийн хувийг тооцох, төлбөр ногдуулах, тайлагнах, төлөх журам”-ын 2.1.2 дахь хэсэг, 2021 оны 06 дугаар сарын 23-ны өдрийн 174 дүгээр тогтоол “Энержиресурс” ХХК-ийн ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр төлөх харилцаанд үйлчлэхгүй болохыг тогтоолгож, хүлээн зөвшөөрүүлэх” гэсэн шаардлага нь бие даасан нэхэмжлэлийн төрөлд хамаарахгүй, үндсэн нэхэмжлэлийн шаардлагын хүрээнд шийдвэрлэгдэх боломжтой, өөрөөр хэлбэл нэхэмжлэгчийн хувьд бие даасан эрх зүйн үр дагавар үүсгэхээргүй буюу эрхийн хамгаалалт үзүүлэхээргүй байх тул шүүх холбогдох шаардлагыг Захиргааны хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 54 дүгээр зүйлийн 54.1.1. “захиргааны хэргийн шүүхийн харьяаллын бус” буюу “эрх зүйн маргаан биш” гэсэн үндэслэлээр хүлээн авахаас татгалзах нь зүйтэй гэж үзэв.

10.3. Тодруулбал, хяналтын шатны шүүх үндсэн нэхэмжлэлийн шаардлагын хүрээнд Засгийн газрын тогтоолоор батлагдсан маргаан бүхий хэм хэмжээний актууд нь “татварын хууль тогтоомж”-ийн бүрэлдэхүүн хэсэг болох талаар, Засгийн газрын тогтоолуудаар борлуулалтын үнэлгээ тооцох аргачлалыг өөрчилсний улмаас “Энержиресурс” ХХК-ийн АМНАТ-ийн “хэмжээ” нэмэгдсэн нь хэрэгт авагдсан баримт, талуудын тайлбараар тогтоогдсон, энэ нь Хөрөнгө оруулалтын тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.4-т заасан “Тогтворжуулах гэрчилгээний хүчинтэй байх хугацаанд татварын хууль тогтоомжид энэ хуулийн 14.1-д заасан албан татвар, төлбөрийн хувь, хэмжээг бууруулах өөрчлөлт орсон тохиолдолд тогтворжуулах гэрчилгээ эзэмшигч хуулийн этгээд уг өөрчлөлтөд хамаарах ба харин нэмэгдүүлэх өөрчлөлт орсон тохиолдолд уг өөрчлөлтөд хамаарахгүй” байх нэхэмжлэгчийн эрхийн хамгаалалтыг зөрчсөн, татварын хэмжээг нэмэгдүүлсэн үр дагавартай хэм хэмжээний актыг хэрэглэж, татварыг төлүүлсэн нь хуульд нийцээгүй

талаар нэгэнт дүгнэж, нэхэмжлэлийн шаардлагыг хангаж шийдвэрлэж байгаа тул нэхэмжлэгчийн "Монгол Улсын Засгийн газрын 2019 оны 465, 2021 оны 174 дүгээр тогтоолын холбогдох заалтууд нь "Энержиресурс" ХХК-ийн ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр төлөх харилцаанд үйлчлэхгүй болохыг тогтоолгох" шаардлагыг бие даасан нэхэмжлэлийн шаардлага гэж хүлээн авч шийдвэрлэх шаардлагагүй юм. Энэ утгаараа "давж заалдах шатны шүүх уг нэхэмжлэлийг хүлээн авахаас татгалзахдаа хуулийг буруу тайлбарлан хэрэглэсэн" гэсэн агуулгатай нэхэмжлэгчийн хяналтын журмаар гаргасан гомдол (Тодорхойлох хэсгийн 5.1.6-5.1.9) үндэслэлтэй байна.

10.4.Талуудаас Монгол Улсын Засгийн газрын 2019 оны 465, 2021 оны 174 дүгээр тогтоолтой холбоотой маргаан Захиргааны хэргийн давж заалдах шатны шүүхэд хянагдаж байгаа талаар шүүхэд тайлбарласан, давж заалдах шатны шүүх уг маргааныг хуульд заасан журмын дагуу хянан шийдвэрлэхэд энэ тогтоол саад болохгүйг дурдах нь зүйтэй.

11.Эдгээр үндэслэлээр шүүхийн шийдвэр, магадлалд өөрчлөлт оруулж, нэхэмжлэгчийн хяналтын журмаар гаргасан гомдлын зарим хэсгийг хангаж, хариуцагчийн "шүүхийн шийдвэр, магадлалыг хүчингүй болгож, нэхэмжлэлийг хэрэгсэхгүй болгуулах"-аар гаргасан гомдлыг хангахгүй орхих нь зүйтэй гэж шүүх бүрэлдэхүүний олонх үзлээ.

12.Маргааны үйл баримтад холбогдуулан хуулийн зохицуулалтыг буруу тайлбарлан хэрэглэсэн асуудлаар шүүх бүрэлдэхүүний 2 шүүгч тусгай санал гаргасан болохыг тэмдэглэв.

Захиргааны хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 127 дугаар зүйлийн 127.2.2-т заасныг удирдлага болгон ТОГТООХ нь:

1.Нийслэл дэх Захиргааны хэргийн анхан шатны шүүхийн 2024 оны 03 дугаар сарын 18-ны өдрийн 128/ШШ2024/0243 дугаар шийдвэр, Захиргааны хэргийн давж заалдах шатны шүүхийн 2024 оны 05 дугаар сарын 22-ны өдрийн 221/МА2024/334 дүгээр магадлалын Тогтоох хэсгийн 1 дэх заалтыг "Хөрөнгө оруулалтын тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, 13 дугаар зүйлийн 13 дугаар зүйлийн 13.1, 13.4, 14 дүгээр зүйлийн 14.1.4, Татварын ерөнхий хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.1, 12 дугаар зүйлийн 12.1.1, 12.1.4, Ашигт малтмалын тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.15-д заасныг тус тус баримтлан нэхэмжлэгч "Энержиресурс" ХХК-иас гаргасан нэхэмжлэлийн шаардлагын зарим хэсгийг хангаж, ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийн илүү төлөлтийг баталгаажуулахаас татгалзсан Татварын ерөнхий газрын Том татвар төлөгчийн газрын 2023 оны 04 дүгээр сарын 04-ний өдрийн 01/352 дугаар шийдвэр хууль бус болохыг тогтоож, Тогтворжуулах гэрчилгээ олгох үед хуульд заасан байсан "татварын хувь" болон тухайн үед мөрдөгдөж байсан Засгийн газрын 2014 оны 220 дугаар тогтоолоор батлагдсан "Гадаадын зах зээлд борлуулсан нүүрсэнд ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр ногдуулах борлуулалтын үнэлгээ тооцох аргачлал"-ын дагуу ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийн ногдлыг тодорхойлж, татварын тооцооллыг хууль тогтоомжид заасны дагуу хийж, илүү төлүүлсэн бол буцаан олгохыг Татварын ерөнхий газрын Том татвар төлөгчийн газарт даалгасугай" гэж, 2 дахь заалтыг

“Захиргааны хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 54 дүгээр зүйлийн 54.1.1-д зааснаар “Энержиресурс” ХХК-иас Монгол Улсын Засгийн газарт холбогдуулан гаргасан “Монгол Улсын Засгийн газрын 2019 оны 12 дугаар сарын 25-ны өдрийн 465 дугаар тогтоолын хавсралт “Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийн хувийг тооцох, төлбөр ногдуулах, тайлагнах, төлөх журам”-ын 2.1.2 дахь хэсэг, 2021 оны 06 дугаар сарын 23-ны өдрийн 174 дүгээр тогтоол “Энержиресурс” ХХК-ийн ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр төлөх харилцаанд үйлчлэхгүй болохыг тогтоож, хүлээн зөвшөөрүүлэх” шаардлага бүхий нэхэмжлэлийг хүлээн авахаас татгалзаж, холбогдох хэргийг хэрэгсэхгүй болгосугай” гэж, 2 дахь заалтын дугаарыг 3 болгон өөрчилж, шийдвэр, магадлалын бусад заалтыг хэвээр үлдээж, нэхэмжлэгч “Энержиресурс” ХХК-ийн итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч нарын гаргасан гомдлын зарим хэсгийг хангаж, хариуцагч Татварын ерөнхий газрын Том татвар төлөгчийн газрын итгэмжлэгдсэн төлөөлөгчийн гаргасан гомдлыг хангахгүй орхисугай.

2.Захиргааны хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 48 дугаар зүйлийн 48.1, 48.3 дахь хэсгийг тус тус баримтлан нэхэмжлэгчээс улсын тэмдэгтийн хураамжид төлсөн 70,200 (далан мянга хоёр зуу) төгрөгийг улсын төсөвт хэвээр үлдээсүгэй.

3.Захиргааны хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 127 дугаар зүйлийн 127.5-д зааснаар Улсын дээд шүүхийн хяналтын шатны тогтоол нь шүүхийн эцсийн шийдвэр байх бөгөөд тогтоолд гомдол гаргахгүй болохыг дурдсугай.

ДАРГАЛАГЧ, ТАНХИМЫН ТЭРГҮҮН

ШҮҮГЧИД

Д.МӨНХТУЯА

Г.БАНЗРАГЧ

М.БАТСУУРЬ

Х.БАТСҮРЭН

Д.БАТБААТАР

Баримт №2.3. Үнэ төлбөргүй нүүрс нийлүүлэх талаар төрийн байгууллагаас ирүүлсэн хүсэлт, холбогдох шийдвэрүүд (*Засгийн газрын 2017 оны 98 дугаар тогтоол, <https://legalinfo.mn/mn>*)

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2017 оны 3 дугаар сарын 20-ны өдөр

Дугаар 98

Улаанбаатар хот

ХӨТӨЛБӨР БАТЛАХ ТУХАЙ

Хөгжлийн бодлого төлөвлөлтийн тухай хуулийн 10.3, Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 1, Агаарын тухай хуулийн 6.1.1, Үндэсний аюулгүй байдлыг зовлолийн 2017 оны 03-03 дугаар зовломжийг тус тус үндэслэл Мөнгөл Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1. "Агаар, орчны бохирдлыг бууруулах үндэсний хөтөлбөр"-ийг хавсралт ёсоор баталсугай.

2. "Агаар, орчны бохирдлыг бууруулах үндэсний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө"-г салбар дундын уялдааг ханган боловсруулж, 2017 оны 4 дүгээр сард багтаан батлан хэрэгжүүлэхийг Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд Д.Оюунхоролд даалгасугай.

3. Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг улсын хэмжээнд удирдаг зохион байгуулж, уялдуулан зохицуулж, хэрэгжилтэд нь хяналт тавьж ажиллахыг "Орчны бохирдлыг бууруулах үндэсний хороо"-нд, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж ажиллахыг Засгийн газрын гишүүд, аймаг, нийслэлийн Засаг дарга нарт тус тус үүрэг болгосугай.

4. Хөтөлбөрийн хүрээнд хэрэгжүүлэх арга хэмжээг жил бүр Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг хөгжүүлэх үндсэн чиглэлд тусгаж, шаардагдах хөрөнгийг улсын болон орон нутгийн төсөв, гадаад улс, олон улсын байгууллагын зээл, тусламжид хамруулан төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн хүрээнд шийдвэрлэх замаар санхүүжүүлж ажиллахыг Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд Д.Оюунхорол, Сангийн сайд Б.Чойжилсүрэн, Засгийн газрын гишүүд, аймаг, нийслэлийн Засаг дарга нарт тус тус үүрэг болгосугай.

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙ САЙД

Ж.ОРДОНЬБАТ

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН САЙД

Д.ОЮУНХОРОЛ

Засгийн газрын 2017 оны 98 дугаар
тогтоолын хавсралт

АГААР, ОРЧНЫ БОХИРДЛЫГ БУУРУУЛАХ ҮНДЭСНИЙ ХӨТӨЛБӨР

...

Гурав. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх үе шат

3.1. Хөтөлбөрийг 2017-2025 онд дараах үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ:

3.1.1. нэгдүгээр үе шат: 2017-2019 он;

3.1.2. хоёрдугаар үе шат: 2020-2025 он.

Дөрөв. Хөтөлбөрийн хүрээнд хэрэгжүүлэх арга хэмжээ

...

4.2. Байгальд ээлтэй, дэвшилтэт техник, технологи нэвтрүүлэх замаар бохирдлын эх үүсвэрийг багасгаж, түүхий нүүрсний хэрэглээг үе шаттайгаар хориглож, бохирдуулах бодисын хаягдлыг бууруулах зорилтын хүрээнд дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ:

4.2.1. хот, суурин газрын “Агаарын чанарыг сайжруулах бүс”-ийг шинэчлэн тогтоож, халаалтын зориулалтаар шатааж хэрэглэхийг хориглох зүйлсийн жагсаалтыг гарган мөрдүүлэх;

4.2.2. дулааны станц, дулааны цахилгаан станцаас бусад хэрэглээнд түүхий нүүрсний үе шаттайгаар хориглох;

4.2.3. гэр хорооллын айл өрхийг стандартын шаардлага хангасан сайжруулсан түлшээр хангах, сайжруулсан түлшний үйлдвэрлэлийг дэмжин түүхий нүүрсний хэрэглээг ордуулах;

...

Тав. Хөтөлбөрийн үр дүн, шалгуур үзүүлэлт

5.1. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлснээр байгальд ээлтэй инженерийн дэд бүтцийн байгууламжийн чанар, хүртээмжийг сайжруулж, агаар, орчныг бохирдуулагч эх үүсвэрийг багасган дулааны станц, дулааны цахилгаан станцаас бусад хэрэглээнд түүхий нүүрснийг хязгаарлаж, агаар, орчны бохирдлыг 80 хувиар бууруулна.

5.2. Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг дүгнэхдээ 2016 оны жилийн эцсийн үзүүлэлтийг суурь үзүүлэлт болгон ашиглах бөгөөд хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг явц болон үр дүнг дараах шалгуур үзүүлэлтээр үнэлнэ:

№	Шалгуур үзүүлэлт	Нэгж	Суурь түвшин (он)	Зорилтот түвшин (он)		Хэрэгжүүлэх байгууллага
			2016	2019	2025	
6.	Түүхий нүүрсний хэрэглээг халж, сайжруулсан түлш хэрэглэх өрх	тоо	150	23 000	43 000	НЗД, ЭХЯ
7.	Сайжруулсан түлшний үйлдвэрлэлийн хэмжээ	тн/жил	500	90 000	150 000	ЭХЯ, УУХҮЯ

Баримт №2.3. Үнэ төлбөргүй нүүрс нийлүүлэх талаар төрийн байгууллагаас ирүүлсэн хүсэлт, холбогдох шийдвэрүүд (Засгийн газрын 2018 оны 62 дугаар тогтоол, Төрийн мэдээлэл 2018 он №29)

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ		
2018 оны 2 дугаар сарын 28-ны өдөр	Дугаар 62	Улаанбаатар хот
Түүхий нүүрс хэрэглэхийг хориглох тухай		
Агаарын тухай хуулийн 16.1.5-д заасныг үндэслэн "Агаарын бохирдлыг бууруулахтай холбогдуулан авах арга хэмжээний тухай" Улсын Их Хурлын 2018 оны 2 дугаар тогтоолын 4 дэх хэсэгт заасныг хэрэгжүүлэх зорилгоор Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:		
1. Улаанбаатар хотын Баянгол, Баянзүрх, Сонгинохайрхан, Сүхбаатар, Хан-Уул, Чингэлтэй дүүргийн нутаг дэвсгэрт үйл ажиллагаа явуулж байгаа цахилгаан, дулааны эрчим хүч үйлдвэрлэх тусгай зөвшөөрөлтэй аж ахуйн нэгжээс бусад иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагуудыг 2019 оны 5 дугаар сарын 15-ны өдрөөс эхлэн түүхий нүүрс хэрэглэхийг хориглосугай. 2. Улаанбаатар хотын Баянзүрх дүүргийн 20, Сонгинохайрхан дүүргийн 21, Хан-Уул дүүргийн 12, 13, 14 дүгээр хороодын нутаг дэвсгэр энэ тогтоолын 1 дүгээр зүйлд хамаарахгүй байхаар тогтоосугай. 3. Боловсруулсан түлшний үнийг түүхий нүүрсний үнээс хэтрүүлэхгүй байх, түлшний эрэлт, нийлүүлэлтийн тэнцвэрт байдлыг хангах асуудлыг судалж 2018 оны 7 дугаар сарын 1-ний өдрийн дотор шийдвэрлэхийг Сангийн сайд Ч.Хүрэлбаатар, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд Н.Цэрэнбат, Эрчим хүчний сайд Ц.Даваасүрэн, Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын захирагч С.Батболд нарт тус тус даалгасугай. 4. Энэ тогтоолын мөрөөр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний талаар олон нийтэд мэдээлэх, тайлбарлах, сурталчлах ажлыг зохион байгуулж, тогтоолын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд Н.Цэрэнбат, Эрчим хүчний сайд Ц.Даваасүрэн, Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд Ц.Нямдорж, Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын захирагч С.Батболд, Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газрын дарга Н.Цагаанхүү нарт тус тус үүрэг болгосугай.		
МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙ САЙД		У.ХҮРЭЛСҮХ
БАЙГАЛЬ ОРЧИН, АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН САЙД		Н.ЦЭРЭНБАТ

Баримт №2.3. Үнэ төлбөргүй нүүрс нийлүүлэх талаар төрийн байгууллагаас ирүүлсэн хүсэлт, холбогдох шийдвэрүүд (Эрчим хүчний яамны 2018.01.26-ны өдрийн 4/333 тоот албан бичиг)

“ЭНЕРЖИ РЕСУРС” ХХК-ИЙН
ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ
Г.БАТЦЭНГЭЛ ТАНАА

Дэмжлэг хүсэх тухай

Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 98 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Агаар, орчны бохирдлыг бууруулах үндэсний хөтөлбөр”-ийн хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөнд нийслэл хотын гэр хорооллын хэрэглэгчдийн түүхий нүүрсний хэрэглээг хязгаарлах, утааны бохирдол багатай боловсруулсан түлшээр хангах зорилгоор “ДЦС-2” ТӨХК-ийг түшиглэн байгуулагдсан шахмал түлшний үйлдвэрийн үйл ажиллагааг эхлүүлэх, үйлдвэрлэл явуулах, боломжийг тогтоох 72 цагийн туршилтын ажил хийгдэхээр төлөвлөн ажиллаж байна. Туршилтын ажилд Ухаа худагийн нүүрс баяжуулах үйлдвэрийн завсрын бүтээгдэхүүнийг(middling) ашиглахаар тооцоо судалгаа хийгдсэн.

Иймд тус нүүрс баяжуулах үйлдвэрээс 800 тонн завсрын бүтээгдэхүүнийг нийлүүлж, бидний ажилд туслалцаа дэмжлэг үзүүлнэ үү.

Улаанбаатар хотын агаарын бохирдлыг бууруулах зорилгоор авч хэрэгжүүлж буй дээрх арга хэмжээг танай компани нийгмийн хариуцлагын үүднээс дэмжиж, хамтран ажиллана гэдэгт гүнээ итгэлж байна.

ТҮЛШНИЙ БОДЛОГЫН
ХЭРЭГЖИЛТИЙГ ЗОХИЦУУЛАХ
ГАЗРЫН ДАРГА

Н. БОЛДХҮҮ

008000042

Баримт №2.3. Үнэ төлбөргүй нүүрс нийлүүлэх талаар төрийн байгууллагаас ирүүлсэн хүсэлт, холбогдох шийдвэрүүд (*Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын 2018.04.02-ны өдрийн Х/260 тоот албан бичиг*)

МОНГОЛ УЛС
ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ ГАЗАР

2018 он 04 дугаар
сарын 02-ны өдөр

Дугаар Х/260

Улаанбаатар-12
Утас: 260817
Факс: 976-11-310011

“ЭНЕРЖИ РЕСУРС” ХХК-Д

Хүсэлт гаргах тухай

Улаанбаатар хотын агаарын бохирдлыг бууруулах ажлын хүрээнд “Ухаа худаг”-ийн нүүрс угааж баяжуулах үйлдвэрээс гарч байгаа эрчим хүчний нүүрснээс дээж авч шинжилгээ хийхэд нүүрсний чанар нь шаардлага хангасан болно.

Иймд “Ухаа худаг”-ийн нүүрс угааж баяжуулах үйлдвэрээс 2018 онд нийт 800,000 тонн нүүрсийг уурхай дээрээс ачиж өгөх нөхцөлөөр үнэ төлбөргүйгээр нийлүүлж бидний ажилд дэмжлэг үзүүлэн хамтарч ажиллахыг хүсье.

Бидний хүсэлтийг хүлээн авч дээр дурдсан хэмжээний эрчим хүчний нүүрсийг нийлүүлэх боломжтой эсэх талаар хариу өгнө үү.

Ерөнхий сайдын Ажлын
албаны дарга бөгөөд
ахлах зөвлөх

Б.ЭНХ-АМГАЛАН

000809

Баримт №2.3. Үнэ төлбөргүй нүүрс нийлүүлэх талаар төрийн байгууллагаас ирүүлсэн хүсэлт, холбогдох шийдвэрүүд (*Эрчим хүчний сайдын 2018.05.15-ны өдрийн а/1780 тоот албан бичиг*)

“ЭНЕРЖИ РЕСУРС” ХХК-ИЙН
ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ
Г.БАТЦЭНГЭЛ ТАНАА

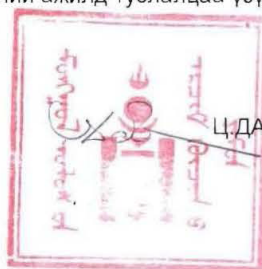
Гэрээ байгуулах тухай

“Агаар, орчны бохирдлыг бууруулах Үндэсний хөтөлбөр”-ийн арга хэмжээний төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх ажлын хүрээнд Улаанбаатар хотын гэр хорооллын айл өрхийг сайжруулсан түлшээр хангах зорилгоор сайжруулсан түлшний үйлдвэрт бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэн турших ажилд түүхий эд нийлүүлэн, бидний ажлыг дэмжсэн явдалд талархал илэрхийлье.

Монгол Улсын Засгийн газрын 2018 оны 62 дугаар тогтоолыг хэрэгжүүлэх зорилгоор Засгийн газрын 2018 оны 04 дүгээр сарын 25-ны өдрийн хуралдааны 18 дугаар тэмдэглэлээр Ухаахудгийн нүүрсний уурхайн баяжуулах үйлдвэрийн угаасан нүүрсний завсрын бүтээгдэхүүн /мидлинг/-ийг ашиглан сайжруулсан шахмал түлш үйлдвэрлэх чиг үүрэг бүхий төрийн өмчит компанийг “Эрдэнэс Монгол” ХХК-ийн охин компанийн хэлбэрээр “ТТ Түлш” ХХК-ийг түшиглэн байгуулахыг даалгасан.

Шинээр байгуулагдах сайжруулсан түлшний үйлдвэрт Ухаахудгийн нүүрсний уурхайн баяжуулах үйлдвэрийн угаасан нүүрсний завсрын бүтээгдэхүүн /мидлинг/-ийг ашиглан сайжруулсан түлш хийхээр төлөвлөн ажиллаж байна.

Иймд шинээр байгуулах үйлдвэрийн үйл ажиллагааг дэмжин түүхий эд нийлүүлэх гэрээг байгуулж бидний ажилд туслалцаа үзүүлэхийг хүсье.

Ц.ДАВААСҮРЭН

008001010

Баримт №2.3. Үнэ төлбөргүй нүүрс нийлүүлэх талаар төрийн байгууллагаас ирүүлсэн хүсэлт, холбогдох шийдвэрүүд (*Тавантолгой түлш ХХК-ийн 2018.07.02-ны өдрийн 01/32 тоот албан бичиг*)

ТАВАН-ТОЛГОЙ-ТҮЛШ ХХК
Монгол, Улаанбаатар, Чингэлтэй дүүрэг,
1-р хороо, Жигжиджав-8, Эрдэнэс Монгол 118

2018.07.02 № 01/32
Танай _____-ны № _____-т

ЭНЕРЖИ РЕСУРС" ХХК-ИЙН
ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ
Г.БАТЦЭНГЭЛ ТАНАА

Гэрээ байгуулах тухай

Монгол Улсын Засгийн газрын 2018 оны 04 дүгээр сарын 25-ны өдрийн хуралдааны 18 дугаар тэмдэглэлээр Ухаахүдгийн нүүрсний уурхайн баяжуулах үйлдвэрийн угаасан нүүрсний завсрын бүдээгдэхүүн /мидлинг/-ийг ашиглан сайжруулсан шахмал түлш үйлдвэрлэх чиг үүрэг бүхий төрийн өмчит компани байгуулахыг даалгасаны дагуу “Эрдэнэс Монгол” ХХК-ийн ТУЗ-ийн 2018 оны 5 дугаар сар 10 өдрийн 23 дугаар тогтоолын дагуу “Таван толгой түлш” ХХК байгуулагдан үйл ажиллагаагаа эхлүүлээд байна.

Үйлдвэрийн ажлыг эхлүүлсэнтэй холбогдуулан түүхий эд нийлүүлэх гэрээг байгуулж тээвэрлэлтийн ажлыг зохион байгуулах шаардлагатай байгаа билээ.

Иймд та бүхэн түүхий эд нийлүүлэх гэрээг байгуулж бидний ажилд туслалцаа үзүүлнэ үү.

Хамтран ажиллаж дэмжиж байгаад тань талархалаа илэрхийлж байна.

ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ М.ГАНБААТАР

Баримт №2.3. Үнэ төлбөргүй нүүрс нийлүүлэх талаар төрийн байгууллагаас ирүүлсэн хүсэлт, холбогдох шийдвэрүүд (Тавантолгой түлш ХХК-ийн 2018.07.26-ны өдрийн 01/51 тоот албан бичиг)

ТАВАН-ТОЛГОЙ-ТҮЛШ ХХК
Монгол, Улаанбаатар, Чингэлтай дүүрэг,
1-р хороо, Жигжиджав-8, Эрдэнэс Монгол 116

2018.07.26 № 01/51
Танай, _____-ны № _____-т

ЭНЕРЖИ РЕСУРС” ХХК-ИЙН
ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ
Г.БАТЦЭНГЭЛ ТАНАА

Гэрээ байгуулах тухай

Монгол Улсын Засгийн газрын 2018 оны 04 дүгээр сарын 25-ны өдрийн хуралдааны 18 дугаар тэмдэглэлээр Ухаахудгийн нүүрсний уурхайн баяжуулах үйлдвэрийн угаасан нүүрсний завсрын бүтээгдэхүүн /мидлинг/-ийг ашиглан сайжруулсан шахмал түлш үйлдвэрлэх чиг үүрэг бүхий төрийн өмчит компани байгуулахыг даалгасаны дагуу “Эрдэнэс Монгол” ХХК-ийн ТУЗ-ийн 2018 оны 5 дугаар сар 10 өдрийн 23 дугаар тогтоолын дагуу “Таван Толгой Түлш” ХХК байгуулагдан үйл ажиллагаагаа эхлүүлээд байна.

Эрчим Хүчний Яамны 2018 оны 5 дугаар сарын 15-ны өдрийн 0/1780 тоот албан бичигт эрчим хүчний нүүрс нийлүүлэх гэрээг “Таван Толгой Түлш” ХХК-тай байгуулж ажиллахыг мэдэгдсэний үндсэн дээр танай компани гэрээний төслийг илгээсэн билээ.

Гэрээг хууль тогтоомжид нийцсэн байдлаар байгуулж ажиллахаар Хууль зүй, дотоод хэргийн Яам, Сангийн Яам, Авлигатай тэмцэх газар, Төрийн өмчийн бодлого захицуулалтын газарт албан тоот бичиг хүргүүлж хариу авсан бөгөөд мөн “Таван Толгой Түлш” ХХК-ийн Хувьцаа эзэмшигчдийн хурал болон Төлөөлөн удирдах зөвлөлд эрчим хүчний нүүрс нийлүүлэх гэрээний төслийг танилцуулан гэрээг байгуулах зөвшөөрөл олгох тогтоолыг батлуулсан билээ.

Иймд та бүхэн түүхий эд нийлүүлэх гэрээг байгуулж бидний ажилд туслалцаа үзүүлнэ үү.

Хамтран ажиллаж дэмжиж байгаад тань талархалаа илэрхийлж байна.

ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ

М.ГАНБААТАР

Баримт №2.3. Үнэ төлбөргүй нүүрс нийлүүлэх талаар төрийн байгууллагаас ирүүлсэн хүсэлт, холбогдох шийдвэрүүд (Тавантолгой түлш ХХК-ийн 2018.07.31-ний өдрийн 01/59 тоот албан бичиг)

"ТАВАН ТОЛГОЙ ТҮЛШ" ХХК
Монгол Улс, Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг,
1-р хороо, Жигжиджав-8, Эрдэнэс Монгол 118
Утас: 70119400
2018.07.31 № 01/59
Танай _____-ны № _____-т

ЭНЕРЖИ РЕСУРС" ХХК-ИЙН
ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ
Г.БАТЦЭНГЭЛ ТАНАА

Гэрээ байгуулах тухай

Нийслэлийн агаарын бохирдлыг бууруулах арга хэмжээний хүрээнд сайжруулсан шахмал түлш үйлдвэрлэх зориулалтаар жилд 800 мянган тонн хүртэл угааж баяжуулсан эрчим хүчний нүүрсийг үнэ төлбөргүйгээр 5 жилийн хугацаанд нийлүүлэн хамтарч ажиллах санал, хүсэлтийг 2018 оны 5 дугаар сарын 15-ны өдрийн а/1780 тоот албан бичгээр Эрчим хүчний сайдаас, 2018 оны 7 дугаар сарын 26-ны өдрийн 01/51 тоот албан бичгээр танай компанид хүргүүлсэн.

Танай компани уг хүсэлтийг хүлээн авсны дагуу хоёр талын саналыг тусган "Улаанбаатар хотын агаарын бохирдлыг бууруулах зориулалтаар шахмал түлш үйлдвэрлэх баяжуулсан эрчим хүчний нүүрс нийлүүлэх гэрээ" – ний эцэслэсэн хувилбарыг бэлтгэн хүргүүлсэн байна.

Иймд гэрээг байгуулах товыг 2018 оны 08 дугаар сарын 01 өдрийн 11 цаг 30 минутад "Энержи Ресурс" ХХК-ний байранд товлосон болохоо мэдэгдэж байна.

Хамтран ажиллаж дэмжиж байгаад тань талархалаа илэрхийлж байна.

ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ

М.ГАНБААТАР

Баримт №2.4. “Тавантолгой түлш” ХХК-тай 2024.12.25-ны өдөр үйлдсэн гэрээ дүгнэсэн акт

ГЭРЭЭ ДҮГНЭСЭН АКТ

2024 оны 12 дугаар сарын 25-ны өдөр

№ _____

Улаанбаатар хот

Энэхүү “Гэрээ дүгнэсэн акт” /цаашид “Акт” гэх/-г нэг талаас Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг, 8 дугаар хороо, Сэнтрал Тауэр, 16 давхарт хаягтай “Энержи Ресурс” ХХК (цаашид “Нийлүүлэгч” гэх), нөгөө талаас Төв аймаг, Сэргэлэн сум, 1 дүгээр баг, Баянбүрд, Баян уул хаягт бүртгэлтэй үйл ажиллагаа явуулдаг “Тавантолгой Түлш” ХХК (цаашид “Хүлээн Авагч” гэх) нар (хамтад нь “Талууд” гэх) 2018 оны 08-р сарын 01-ний өдөр байгуулсан ER-18-180 тоот “Улаанбаатар хотын агаарын бохирдлыг бууруулах зориулалтаар шахмал түлш үйлдвэрлэх баяжуулсан эрчим хүчний нүүрс нийлүүлэх гэрээ” (цаашид “Үндсэн гэрээ” гэх) дуусгавар болсонтой холбоотой дор дурдсан зүйлсийг хүлээн зөвшөөрч баталгаажуулав. Үүнд:

1. Улаанбаатар хотын агаарын бохирдлыг бууруулах ажлын хүрээнд Ухаа худгийн нүүрс баяжуулах дээжийг авч шинжилгээ хийхэд чанар нь шаардлага хангасан тул Монгол Улсын Ерөнхий сайдын ажлын албанаас холбогдох 2018 оны 04-р сарын 02-ны өдрийн Ч/260 тоот албан бичгийг Нийлүүлэгчид хүргүүлэн, Эрчим хүчний сайдаас 2018 оны 05-р сарын 15-ны өдрийн а/1780 тоот албан бичиг болон Хүлээн авагчаас 2018 оны 07-р сарын 02-ны өдрийн 01/32 тоот хүсэлтүүдийг Нийлүүлэгчид тус тус хүргүүлснээр Талууд 2018 оны 08-р сарын 1-ний өдөр Үндсэн гэрээг 2023 оны 07-р сарын 31-ний өдөр дуустах хүртэл 5 жилийн хугацаатай (“**Үндсэн хугацаа**” гэх)-гаар Улаанбаатар хотын агаарын бохирдлыг бууруулах зорилгоор шахмал түлш үйлдвэрлэх зориулалтаар жилд 800,000 тонн хүртэл угаагч баяжуулсан эрчим хүчний нүүрс (цаашид “Нүүрс” гэх)-ийг Хүлээн авагчид үнэ төлбөргүй нийлүүлэх нөхцөлөөр байгуулсан бөгөөд тус хугацаанд нийт 84,940,465,775 төгрөгийн зах зээлийн үнэлгээ бүхий 2,479,030.10 тонн Нүүрсийг Хүлээн авагчид үнэ төлбөргүй нийлүүлсэн;

2. Үндсэн гэрээний хугацаа 2023 оны 07 дугаар сарын 31-ний өдөр дуусгавар болох байтал Хүлээн авагч тал Үндсэн гэрээний хугацааг сунгаж Нүүрсийг үргэлжлүүлэн үнэ төлбөргүй авах хүсэлтийг 2023 оны 01-р сарын 16-ны өдрийн 01/63 тоот албан бичгээр тавьж эхэлсний дагуу Талууд 2023 оны 07 дугаар сарын 31-ний өдрийн ER-18-180-01 тоот “Нэмэлт гэрээ”-ээр Үндсэн гэрээний хугацааг 2023 оны 12-р сарын 31-ний өдрийг дуусах хүртэл сунгасан (“**Эхний сунгалт**” гэх) бөгөөд тус Эхний сунгалтын туршид 9,468,031,100 төгрөгийн зах зээлийн үнэлгээ бүхий 86,073.01 тонн Нүүрсийг Хүлээн авагчид үнэ төлбөргүйгээр нийлүүлсэн;

3. Эхний сунгалтын хугацаа 2023 оны 12-р сарын 31-ны өдөр дуусгавар болох байтал Хүлээн авагч талаас 2023 оны 11-р сарын 13-ны өдөр 01/2084 тоот албан бичгээр, Эрчим хүчний сайдын 2023 оны 12-р сарын 05-ны өдрийн а/3984 тоот албан бичгээр тус тус Үндсэн гэрээний хугацааг дахин сунгаж Нүүрсийг үргэлжлүүлэн үнэ төлбөргүй авах хүсэлтийг гаргасныг дагуу Талууд 2023 оны 12 дугаар сарын 15-ны өдөр ER-18-180-02 тоот “Нэмэлт гэрээ”-ээр Үндсэн гэрээний хугацааг 2024 оны 06 дугаар сарын 30-ны өдрийг дуустах хүртэл дахин сунгасан (“**Хоёр дахь сунгалт**” гэх) бөгөөд тус Хоёр дахь сунгалтын туршид нийт 37,828,054,000 төгрөгийн зах зээлийн үнэлгээ бүхий 343,891.40 тонн Нүүрсийг Хүлээн авагчид үнэ төлбөргүй нийлүүлсэн.

4. Монгол Улсын Засгийн газрын 2024 оны 6-р сарын 06-ны өдрийн 22 дугаар хуралдааны тэмдэглэлийн 6 дахь заалтаар Энержи Ресурс ХХК-аас Нүүрс нийлүүлэх гэрээний хугацаа дуусаж байгаатай холбогдуулан гэрээг сунгах талаар холбогдох арга хэмжээ авч ажиллахыг Эрчим хүчний сайд, Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын захирагч, Таван толгой түлш ХХК нарт даалгасны дагуу Эрчим хүчний яамнаас 2024 оны 06-р сарын 25-ны өдрийн в/1976 тоот болон 2024 оны 07-р сарын 05-ны өдрийн в/2078 тоот албан бичгээр, Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын захирагчаас 2024 оны 07-р сарын 23-ны өдрийн 01/4225 тоот албан бичгээр тус тус Үндсэн гэрээний хугацааг дахин сунгаж Нүүрсийг нийлүүлэх хүсэлтийг ирүүлсний дагуу тухайн үед Хүлээн авагчийн авч чадаагүй байсан нийт 97,147.99 тонн үлдэгдэл Нүүрсэн дээр шинээр 52,825.01 тонн Нүүрсийг нэмж нийт 150,000 тонн хүртэл Нүүрсийг үнэ төлбөргүй нийлүүлэх нөхцөлөөр 2024 оны 07-р сарын 29-ний өдөр ER-18-180-03 тоот “Нэмэлт гэрээ”-ээр Үндсэн гэрээний хугацааг 2025 оны 05 дугаар сарын 31-ний өдрийг дуусах хүртэл хугацаагаар гурав дах удаа сунгасан (“**Гурав дахь сунгалт**” гэх) бөгөөд тус нэмэлт гэрээний туршид нийт 16,499,986,800 төгрөгийн зах зээлийн үнэлгээ бүхий 149,999.88 тонн Нүүрсийг 2024 оны 10-р сарын 25-ны өдөр Хүлээн авагчид үнэ төлбөргүйгээр бүрэн нийлүүлж

дууссан. Ингэснээр Үндсэн гэрээ, түүний гурван удаагийн сунгалтад заасан Хүлээн авагчид Нүүрсийг үнэ төлбөргүйгээр нийлүүлэх Нийлүүлэгчийн үүрэг бүрэн хэрэгжиж дуусгавар болсныг Талууд үүгээр хүлээн зөвшөөрч баталгаажуулав.

5. Ийнхүү энэхүү Актын 1-4 дэх заалтад дээр заасан Үндсэн гэрээний үндсэн хугацаа болон гурван удаагийн сунгалтын туршид Нийлүүлэгч нь нийт 148,736,537,675.00 (нэг зуун дөчин найман тэрбум долоон зуун гучин зургаан сая таван зуун гучин долоон мянга зургаан зуун далан тав) төгрөгийн үнэ бүхий угааж баяжуулсан эрчим хүчний 3,058,994.39 (гурван сая тавин найман мянга есөн зуун ерэн дөрөв зууны гучин ес) тонн нүүрсийг агаарын бохирдлын бууруулах зорилгоор сайжруулсан түлш үйлдвэрлэхэд ашиглуулах зориулалтаар Хүлээн авагчид үнэ төлбөргүй нийлүүлснийг Талууд хүлээн зөвшөөрч үүгээр баталгаажуулав. Үүнд:

Нийлүүлсэн он	Нийлүүлсэн тоо хэмжээ /тн/	Зах зээлийн үнэ /төг/
2018 он	13,270.05	218,955,825
2019 он	710,310.00	11,720,115,000
2020 он	313,197.90	6,890,353,800
2021 он	633,119.55	20,892,945,150
2022 он	536,245.00	23,594,780,000
2023 он	417,581.84	37,539,682,400
2024 он	435,270.05	47,879,705,500
Нийт нийлүүлэлт	3,058,994.39	148,736,537,675

6. Хүлээн Авагч нь хүлээн авсан Нүүрс тус бүрийг холбогдох хууль тогтоомж, дүрэм журам, стандарт, нормын дагуу бүхий л судалгаа, шинжилгээг хийсний үндсэн дээр шахмал түлшний үйлдвэрлэлд ашиглах шийдвэрийг дангаар гаргаж ажилласан бөгөөд үйлдвэрлэсэн шахмал түлштэй холбоотой бүхий л шийдвэр, үйл ажиллагааны шууд болон шууд бус үр дагавар, төлбөр, үүрэг, хариуцлагыг гуравдагч этгээд болон хэн бүхний өмнө дангаар хариуцах ба Нийлүүлэгчийн эсрэг аливаа гаргах нэхэмжлэл, шаардлага байхгүй, маргаан байхгүй бөгөөд цаашид гаргахгүй болохыг хүлээн зөвшөөрөв.

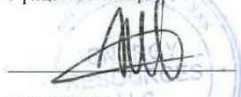
7. Хүлээн авагч нь 2024 оны 12-р сарын 31-ний өдрийн байдлаар Нийлүүлэгчээс 2024 онд үнэ төлбөргүй нийлүүлсэн Нүүрсний хэмжээ нь тус онд Хүлээн авагчийн үйлдвэрлэсэн нийт сайжруулсан шахмал түлшний үйлдвэрлэлд ашигласан нүүрсний 70 хувиас доошгүй хувийг бүрдүүлсэн эсэх тодорхойлолт болон холбогдох бичиг баримтыг Нийлүүлэгчид 2025 оны 01-р сарын 15-ны өдрийн дотор тухай бүр шуурхай бичгээр гарган өгч хамтран ажиллана.

8. Энэхүү Актыг Талууд 2 хувь үйлдэж тал тус бүр нэг хувийг хадгалуулсан нь хуулийн адил хүчинтэй болно.

ГЭРЭЭ ДҮГНЭСЭН:

НИЙЛҮҮЛЭГЧИЙГ ТӨЛӨӨЛЖ:

“Энержи Ресурс” ХХК-ийн
Гүйцэтгэх захирал

Д.ЭНХБАТ

ХҮЛЭЭН АВАГЧИЙГ ТӨЛӨӨЛЖ:

“Таван Толгой Түлш” ХХК-ийн
Гүйцэтгэх захирлын үүрэг гүйцэтгэгч

Ц.ЭРДЭНЭБАЯР

ТАВАНТОЛГОЙН ЦАГАН ТОЛГОЙ

ҮЙЛ ЯВДЛЫН ТОВЧООН

А. СТРАТЕГИЙН ОРДЫН ТАЛААР ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ЭХНИЙ САНАЛ

Он	Баримтын огноо, нэр	Товч агуулга
2007	2007.02.06 УИХ-ын 27 дугаар тогтоол “Тодорхой ордыг стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордод хамааруулах тухай”	Тавантолгой ордыг Таван толгой ХК, Энержи Ресурс ХХК, Дайцуки ХК-ийн эзэмшиж байгаа тусгай зөвшөөрлийн талбайг хамааруулсан. Стратегийн ач холбогдол бүхий 15 ордоос Оюу толгой, Таван толгой, Цагаан суварга, Асгат гэсэн 4 ордын талаарх саналыг эхний ээлжинд боловсруулан УИХ-д өргөн мэдүүлэхийг Засгийн газарт үүрэг болгосон. Баримт 2
	2007.05.10 Сангийн сайд, Үйлдвэр, худалдааны сайдын хамтарсан “Ажлын хэсэг байгуулах тухай” 127/92 тушаал	Тавантолгой ордын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчидтэй хэлэлцээр хийх саналын хувилбарыг боловсруулах ажлын хэсгийг Сангийн яамны Төрийн нарийн бичгийн даргаар ахлуулан байгуулж, 2007 оны 6 дугаар сард багтаан Засгийн газрын хуралдаанд хэлэлцүүлэхийг ажлын хэсгийн ахлагчид даалгасан. Баримт 11
	2007.05.18 Сангийн яамнаас 3-5а/2444 дугаартай албан бичиг	“Энержи ресурс” ХХК-тай албан ёсны хэлэлцээр хийж эхлүүлэх тул дараах мэдээллийг гарган ирүүлэхийг мэдэгдсэн. Үүнд: 1. Энержи ресурс ХХК-ийн үүсгэн байгуулагчийн талаарх мэдээлэл, компанийн хувь нийлүүлэгчдийн бүтэц, 2. Энержи ресурс компанийг хууль ёсны дагуу төлөөлж, Засгийн газрын ажлын хэсэгтэй албан ёсны хэлэлцээр хийх ажлын хэсгийн гишүүдийн нэрс, албан тушаал, ажлын хэсгийн ахлагч, 3. “Тавантолгой” төслийн эдийн засгийн үр ашгийг тооцсон техник эдийн засгийн үндэслэл, цаашид хэрхэн ажиллах талаар боловсруулсан стратеги төлөвлөгөөний талаарх танилцуулга, 4. Таван толгой орд газарт давтан хайгуул хийсэн эсэх, хайгуулын ажилд зарцуулсан хөрөнгийн хэмжээ, 5. Таван толгой төсөлд оруулсан нийт хөрөнгө оруулалтын хэмжээг тайлант жил бүрээр нь гаргах. Баримт 11
	2007.06.26 Засгийн газрын хуралдаан	М.Энхболдын Засгийн газар Оюу толгой, Тавантолгой ордын асуудлыг 2007 оны 6 дугаар сарын 26-ны өдрийн хуралдаанаар хамтад нь хэлэлцэн дэмжээд Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлд оруулж, Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэхээр тогтсон. Баримт 5
	2007.07.05 Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлийн хуралдаан	Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлийн хуралдаанаар Засгийн газрын саналыг хэлэлцээд дэмжсэн. Баримт 9
	2007.07.10 Хөрөнгө оруулалтын гэрээний төслийг өргөн мэдүүлэв.	Ерөнхий сайдын 2007 оны 7 дугаар сарын 10-ны өдрийн ЗГ-1/105 тоот албан бичгээр Засгийн газраас “Энержи ресурс ХХК-тай Таван толгой ордыг ашиглах талаар байгуулах хөрөнгө оруулалтын гэрээний төсөл, уг ордод төрийн эзэмших хувь оролцооны тухай” УИХ-ын тогтоолын төслийг УИХ-д өргөн мэдүүлсэн. Баримт 9

2007	2007.07.10 Хөрөнгө оруулалтын гэрээний төслийг өргөн мэдүүлэв.	Төсөл МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ Ашигт малтмалын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 7 дахь заалт, 29 дүгээр зүйлийн 4 дэх заалтыг тус тус үндэслэн ТОГТООХ нь: 1. “Тавантолгой” ордын тусгай зөвшөөрлийг эзэмшигч “Энержи Ресурс” ХХК-ийн хувьцааны төрийн эзэмших хувийг 50 хувиар тогтоосугай. 2. “Тавантолгой” ордын тусгай зөвшөөрлийг эзэмшигч “Энержи Ресурс” ХХК-ийн хувьцааны 36 хувийг стратегийн хөрөнгө оруулагчид олон улсын өрсөлдөөнт сонгон шалгаруулалтаар сонгон шалгаруулахыг хувьцаа эзэмшигчдэд даалгасугай. 3. “Тавантолгой” ордыг ашиглах талаар Монгол Улсын Засгийн газраас “Энержи Ресурс” ХХК-тай байгуулах хөрөнгө оруулалтын гэрээг нэгдүгээр хавсралтаар, хувьцаа эзэмшигчдийн хооронд хийх гэрээг хоёрдугаар хавсралтаар тус тус баталсугай. ТАНИЛЦУУЛГА “Тавантолгойн орд” нь улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийгдэж нөөц нь тогтоогдсон тул “Ашигт малтмалын тухай” 5 дугаар зүйлийн 4-т “Улсын төсвийн хөрөнгөөр эрэл, хайгуул хийж нөөцийг нь тогтоосон стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордыг хувийн өмчит хуулийн этгээдтэй хамтран ашиглавал төрийн оролцооны хэмжээ 50 хүртэл хувьтай байж болох” гэж заасны дагуу уг ордод төрийн оролцооны хэмжээ 50 хүртэл хувь байх юм.
	2007.09.24 УИХ-ын даргын 161 дүгээр захирамж	УИХ-ын 2007 оны намрын ээлжит чуулганы хуралдаанаар хэлэлцэх асуудлын дарааллын 21-д ““Айвенхоу майнз монголиа инк” ХХК-тай байгуулах хөрөнгө оруулалтын гэрээний тухай Улсын Их Хурлын тогтоолын төсөл”, 22-т “Тавантолгой ордыг хамтран ашиглах хөрөнгө оруулалтын гэрээ, тогтоолын төсөл” гэж багтсан. Баримт 5
	2007.10.01 УИХ-ын чуулганы нэгдсэн хуралдаан	УИХ-ын 2007 оны намрын чуулганы нээлтэд УИХ-ын дарга Б.Лүндээжанцан хөрөнгө оруулалтын гэрээний төслийг хэлэлцэхийг онцлов. “...Эрдэс баялгийн салбарыг 2015 хүртэл хөгжүүлэх талаар төрөөс баримтлах бодлого, “Айвенхоу майнз монголиа инк” ХХК-тай байгуулах хөрөнгө оруулалтын тухай гэрээ, Монгол Улсын Засгийн газраас “Энержи ресурс” ХХК-тай “Таван толгой” ордыг ашиглах талаар байгуулах хөрөнгө оруулалтын гэрээний төслийг тус тус энэ намрын чуулганаар хэлэлцэх болно. Эдгээр баримт бичгүүд нь Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогыг тодорхойлоход стратегийн ач холбогдолтой учраас монголын ард түмний язгуур эрх ашиг, улс орны хөгжлийн хойшлуулшгүй хэрэгцээ, шаардлагыг үндэс болгож, мэргэжлийн байгууллага хүмүүсийн тооцоо судалгаа, дүгнэлтэд тулгуурлан олон улсын гэрээ, конвенцийн нийтлэг зарчим, үндэсний хууль тогтоомжийг чанд баримтлан нухацтай хэлэлцэн шийдвэрлэх учиртай гэж үзэж байна.”

2008	2008.01.08 Ерөнхий сайдын ЗГ-1/07 тоот албан бичиг	Засгийн газраас Асгатын мөнгөний ордын төрийн эзэмших хувь хэмжээг тогтоох тухай УИХ-ын тогтоолын төслийг өргөн мэдүүлсэн. Баримт 6
2013	2013.03.16 Засгийн газрын “Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордуудыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах ажлыг эрчимжүүлэх талаар авах зарим арга хэмжээний тухай” 100 дугаар тогтоол	УИХ-ын 27 дугаар тогтоолыг хэрэгжүүлэх зорилгоор батлагдсан тус тогтоолд тус 27 дугаар тогтоолын 4-т заасан ордуудаас зөвхөн Цагаан суваргын зэс, молибедын ордын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчтэй төрийн эзэмшлийн хувь хэмжээг тогтоох талаар хэлэлцээ хийж, орд ашиглах гэрээний төсөл боловсруулж Засгийн газарт танилцуулахыг даалгасан. Тогтоолын төслийн танилцуулгад “Стратегийн ач холбогдол бүхий Цагаан суварга (зэс, молибден), Төмөртэй овоо (цайр, хар тугалга), Нарийн сухайт (нүүрс), Бороо (алт), Бүрэнхаан (фосфорит)-ны ашигт малтмалын ордын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчтэй төрийн эзэмшлийн хувь, хэмжээг тогтоох асуудлаар хэлэлцээ хийж, орд ашиглах гэрээний нөхцөлийн талаар санал боловсруулан УИХ-д өргөн мэдүүлэх шаардлагатай байна.” гэж танилцуулсан байна. Баримт 34
	2013.12 сар Засгийн газрын хуралдаан	Засгийн газрын 2013 оны 12 дугаар сарын хуралдаанд “Төрийн эзэмшлийн хувь хэмжээ тогтоогдоогүй байгаа Цагаан суварга, Цайдам нуур, Хөшөөтийн ордуудын ордын нөөц, хөрөнгө оруулалтын хувь хэмжээг харгалзан төрийн эзэмшлийн хувийг улсын төсвөөс хөрөнгө гаргахгүйгээр эзэмших талаар дээрх ордуудын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчидтэй хэлэлцээ хийж, үр дүнг Засгийн газрын хуралдаанд танилцуулахыг Уул уурхайн сайд Д.Ганхуягт даалгав” гэж заасан байсан тухай “Цагаан суваргын ордын төрийн эзэмшлийн хувь тогтоох тухай” Улсын Их Хурлын тогтоолын төслийн үзэл баримтлалд танилцуулсан байна. Баримт 7
2014	2014.05.23 Ерөнхий сайдын ЗГ-1/79 тоот албан бичиг	Засгийн газраас “Цагаан суваргын ордын төрийн эзэмшлийн хувь тогтоох тухай” УИХ-ын тогтоолын төслийг өргөн мэдүүлснээр УИХ-ын 2007 оны 27 дугаар тогтоолын 4 дэх заалтад заасан 4 ордтой холбоотой эхний санал өргөн мэдүүлэх үүрэг бүрэн хэрэгжсэн байна. Баримт 7

Б. ТАВАНТОЛГОЙН 94 ХУВИЙГ ТӨРИЙН МЭДЭЛД АВСАН НЬ

Он	Баримтын огноо, нэр	Товч агуулга
2007	2007.10.18 УИХ-ын чуулганы нэгдсэн хуралдаан	Монгол Улсын Ерөнхийлөгчөөс 2007 оны 6 дугаар сарын 20-ны өдөр УИХ-д өргөн мэдүүлсэн “Монгол Улсын мянганы хөгжлийн зорилтод суурилсан үндэсний хөгжлийн цогц бодлого”-ын төслийн эхний хэлэлцүүлгийг хийв.
	2007.10.19 УИХ-ын чуулганы нэгдсэн хуралдаан	Монгол Улсын Ерөнхийлөгч Монгол Улсыг 2008 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэл, төсөв, мөнгөний бодлогыг хэлэлцэхтэй холбоотойгоор Улсын Их Хурлын чуулганы нэгдсэн хуралдаанд үг хэлэв. Баримт 16 “Улмаар улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийж, нөөцийг нь тогтоосон стратегийн ач холбогдол бүхий орд газруудын 51-ээс дээш хувийг эхнээс нь төр эзэмших асуудлыг лиценз эзэмшигчидтэй байгуулах гэрээгээр тохирч, хувийн зардлаар хайгуул хийж нөөцийг нь тогтоосон стратегийн ач холбогдолтой орд газруудын хувьд төр өөрийн мэдлийн хувь хэмжээг тодорхой хугацааны дараа 51 ба түүнээс дээш хувь байж болохоор гэрээний нөхцөлд тусгаж хэрэгжүүлэх бололцоо байна. Эдгээр ажлыг тодорхой орд газруудыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах асуудалтай хамтруулан үндсэн чиглэлд зорилт болгон тусгах нь зүйтэй гэж ойлгож байна.”
	2007.11.27 Ерөнхий сайдын ЗГ-1/202 дугаартай “Төсөл татан авах тухай” албан бичиг	Ерөнхий сайд С.Баяр өмнөх Засгийн газрын өргөн мэдүүлсэн “Энержи ресурс” ХХК-тай “Тавантолгой” ордыг ашиглах талаар байгуулах хөрөнгө оруулалтын гэрээний төсөл, уг ордод төрийн эзэмших хувь оролцооны тухай УИХ-ын тогтоолын төслийг эгүүлэн татах албан бичгийг УИХ-д хүргүүлэв. Баримт 14
	2007.11.28 Засгийн газрын Хэвлэл мэдээллийн албаны мэдээ	Засгийн газар Тавантолгойн ордыг төрийн мэдэлд авах байр суурьтай байна. Эх сурвалж: https://forum.mn/post/79933 “Засгийн газар Таван толгойн ордыг ашиглах хөрөнгө оруулалтын гэрээг УИХ-аас татаж авахаар болжээ. Өчигдөр хуралдсан Засгийн газрын хуралдаанаас ийм шийдвэр гаргасан гэж Засгийн газрын Хэвлэл, мэдээллийн албанаас мэдээлжээ. Тус албаны мэдээлснээр Монгол Улсын Ерөнхий сайд С.Баяр “Энержи ресурс” компанийн хувьцаа эзэмшигч “MCS”, “Алтай трейдинг”, “Петровис”, “Майн инфо”, “Моннис” зэрэг Тавантолгойн нүүрсний ордын төслийн үндэсний консорциумын бүрэлдэхүүнд багтдаг компанийн төлөөлөгчдийг мөн өдөр хүлээн авч уулзжээ. Уулзалтын эхэнд Ерөнхий сайд С.Баяр Монголын төр 1950-иад оноос хойш Тавантолгойн орд газарт эрэл хайгуулын ажлыг идэвхтэй хийж, нүүрсний томоохон нөөцтэйг тогтоосны гадна түүнийг ашиглах талаар 1970-аад оноос хойш анхааран, ажиллаж ирснийг тэмдэглэв. Түүнчлэн 1997 онд батлагдсан “Ашигт малтмалын тухай хууль”-ийн дагуу уг орд газрын лицензийг дэлхийд томд тооцогддог “Би Эйч Пи” компани авсан хэдий ч эдийн засгийн хувьд үр ашиггүй гэж үзээд буцаасан үед бизнесийн ихээхэн эрсдэлтэй шийдвэрийг дотоодын хөрөнгө оруулагчид гарган, лицензийг хууль ёсоор авч, холбогдох хөрөнгө оруулалт хийж ирснийг Ерөнхий сайд онцолжээ. Мөн тус орд газрыг Монгол түмний өмч хэвээр хадгалж, бүтээн байгуулалтын ажлыг эхлүүлэхийг эрмэлзэж ирсэн дотоодын консорциумын хувь нэмрийг төр засаг, олон түмэн үнэлэх учиртай гэж тэрбээр үзэж байгаа аж.

2007	2007.11.28 Засгийн газрын Хэвлэл мэдээллийн албаны мэдээ	Уулзалтын эхэнд Ерөнхий сайд С.Баяр Монголын төр 1950-иад оноос хойш Тавантолгойн орд газарт эрэл хайгуулын ажлыг идэвхтэй хийж, нүүрсний томоохон нөөцтэйг тогтоосны гадна түүнийг ашиглах талаар 1970-аад оноос хойш анхааран, ажиллаж ирснийг тэмдэглэв. Түүнчлэн 1997 онд батлагдсан “Ашигт малтмалын тухай хууль”-ийн дагуу уг орд газрын лицензийг дэлхийд томд тооцогддог “Би Эйч Пи” компани авсан хэдий ч эдийн засгийн хувьд үр ашиггүй гэж үзээд буцаасан үед бизнесийн ихээхэн эрсдэлтэй шийдвэрийг дотоодын хөрөнгө оруулагчид гарган, лицензийг хууль ёсоор авч, холбогдох хөрөнгө оруулалт хийж ирснийг Ерөнхий сайд онцолжээ. Мөн тус орд газрыг Монгол түмний өмч хэвээр хадгалж, бүтээн байгуулалтын ажлыг эхлүүлэхийг эрмэлзэж ирсэн дотоодын консорциумын хувь нэмрийг төр засаг, олон түмэн үнэлэх учиртай гэж тэрбээр үзэж байгаа аж. Монголын ард түмэнд зүй ёсоор оногдох энэхүү баялгийг одоо ашиглах цаг нь болсон гэж үзэж байгаагаа Ерөнхий сайд С.Баяр онцлоод цаг алдах тусам төсөл хэрэгжих боломж бүдгэрч, ордыг тойрсон улстөржилт, хийрхэл газар авч, улс төрийн болон эдийн засгийн орчны тогтвортой байдалд нөлөөлж болзошгүй байгаад санаа зовниж байгаагаа илэрхийлэв гэж Засгийн газрын Хэвлэл, мэдээллийн албаны мэдээнд дурджээ. Эдгээрийг үндэс болгон “Тавантолгойн орд газрыг төр бүрэн мэдэлдээ авах байр сууринаас яриа хэлэлцээг үргэлжлүүлэх саналтай байна. Орд газрыг аль болох богино хугацаанд ашиглаж эхлэх, төслийг эцэс төгсгөлгүй элдэв маргааны золиос болгохоос урьдчилан сэргийлэх, улс орны аюулгүй байдлын урт хугацааны нэмэлт баталгаа болгохын ач холбогдлыг ухамсарлаж, үндэсний компаниудын консорциум энэ чиглэлээр тохиролцоонд хүрч чадна гэдэгт итгэж байна” гэж Ерөнхий сайд С.Баяр мэдэгджээ. “Энержи ресурс”-ийн төлөөлөгчид Тавантолгойн орд газрын ашиглалтын лицензийг хуулийн дагуу авснаа дурдаж, 2004 оноос хойш үндэсний томоохон компаниуд хамтарч ажиллах консорциум байгуулах ажлыг эхлүүлж, лицензийн төлбөрийг бүрэн хийхийн зэрэгцээ орд газрыг ашиглах бэлтгэлийг хангахад шаардлагатай ажлуудад тодорхой хэмжээний хөрөнгө оруулснаа мэдээлэв. Тухайлбал “Энержи ресурс”-ийнхэн гидрогеологи, топографийн судалгаа, байгаль орчны үнэлгээ, төмөр зам, эрчим хүч зэрэг шаардагдах дэд бүтцийн техник, эдийн засгийн урьдчилсан үндэслэлүүд, нүүрсний чанарыг баталгаажуулах өрөмдлөгийн ажил зэрэгт олон тэрбум төгрөгийн хөрөнгө оруулсан юм байна. Ийм хэмжээний хөрөнгө оруулсан ч уурхайгаас нэг ч хүрз нүүрс олборлоогүй, лицензийг гаднынханд худалдаж ашиг хонжоо олох бодолгүй байснаа тэд онцолж байв. Консорциумын төлөөлөгчид Тавантолгойн орд газрын төсөл нь улс орны хөгжил, ард түмний амьдрал ахуйг дээшлүүлэхэд ихээхэн ач холбогдолтойг ойлгож, Монгол Улсын Ерөнхий сайдын тавьсан саналыг анхааралтай судалж, энэ чиглэлээр төр, засагтай яриа хэлэлцээг үргэлжлүүлэхэд бэлэн байгаагаа илэрхийлэв гэж Засгийн газрын Хэвлэл мэдээллийн албанаас мэдээлжээ.”
	2007.11.29 УИХ-ын “Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2008 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэл батлах тухай” 87 дугаар тогтоол	Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2008 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэлийн 19-д “Таван толгойн нүүрсийг ашиглах нөхцөлийг бүрдүүлэх” гэж заасан. УИХ-ын 87 дугаар тогтоолын 2 дахь заалтаар үндсэн чиглэлийг цаг хугацаанд нь хэрэгжүүлж ажиллахыг, 3 дахь заалтаар биелэлтийг 2008 оны 10 дугаар сард, 2009 оны 1 дүгээр улиралд багтаан УИХ-д танилцуулахыг Засгийн газарт үүрэг болгосон. Баримт 17

2007	2007.12.13 УИХ-ын чуулганы нэгдсэн хуралдаан	Засгийн газрын тэргүүн С.Баяр хэрэгжүүлэхээр зорьсон “Байгалийн баялгийн төгөлдөршил” бодлогоо Улсын Их Хурлын чуулганы нэгдсэн хуралдаанд танилцуулав. Баримт 15 “Монголын төр засаг, ард олны анхаарлын төвд байгаа өөр нэг баялаг бол 6.5 тэрбум тонн нүүрсний нөөцтэй Тавантолгойн бүлэг орд газар юм. Дэлхийн зах зээл дээр нүүрсний үнэ цаг тутам өссөөр байгааг дурдахын сацуу энэ ордод 1.8 тэрбум тонн коксжих нүүрс байгааг хэлэхэд үнэ цэнэ нь барагцаалагдах байх. Энэ ордын түүх Оюутолгойгоос арай өөр. 1960-аад оноос тэнд хайгуул хийж, Монголын Засгийн газар 40 гаруй жил ямар нэгэн байдлаар хөрөнгөө оруулсаар иржээ. Улсын төсвөөр буюу одоогийн ойлголтоор татвар төлөгчдийн хөрөнгөөр хайгуул хийж, нөөцийг нь тогтоосон гэсэн үг. Өөрөөр хэлбэл эрсдэлийг нь монголчууд өөрснөө хариуцаад хайгуул хийчихсэн тийм орд газар. Монгол Улс уг ордыг хамтран ашиглах саналыг бүр социализмын үед ч маш олон оронд тавьж байсан билээ. Тухайн үедээ тээврийн асуудал, тэр үеийн нүүрсний үнэ энэ тэрээс болоод хэн ч бидний саналыг тоогоогүй. Зах зээлд шилжсэний дараагаар лицензийг нь авсан “Би Эйч Пи Биллитон” компани ашиг орлого олохгүй нь гэж үзээд лицензээ буцаагаад гараад явсан. Харин уг ордын гол лицензийг манай үндэсний хэд хэдэн компаниудаас бүрдсэн консерциум аваад найдвартай хадгалсан төдийгүй, тодорхой хэмжээний хөрөнгө оруулалт хийж, техник эдийн засгийн үндэслэлүүдийг боловсруулсаар ирсэн байна. Ард түмний баялгийг алдаж асгалгүй, үрэн таран болгохгүй, харийнханд ашигтай, улсдаа гарзтай байдлаар зарж үрэлгүй хадгалж ирсэн үндэсний компаниуд, “Энержи ресурс” консерциумынханд Монголын төр ч, ард түмэн ч талархах нь зүй ёсны хэрэг юм... Тавантолгойн хувьд энэ ордыг хэнээр, хэзээ, хэрхэн ашиглуулах асуудлыг төр дангаараа эзэмшиж байж, хийх нь зүйтэй гэж үзэж байна. Төр энэ ордыг илрүүлэх, судлах ажилд их хөрөнгө, олон жилийн хөдөлмөрөө зориулсан учир ингэх ёс суртахууны эрхтэй гэж бодож байна. Өдгөө бизнесээс гадна нийт үндэстний эрх ашиг, аюулгүй байдалтай холбогдсон том асуудлыг энэ орд өөртөө агуулах болсон учир Тавантолгойн бүлэг ордыг төр дангаараа эзэмшиж, хөрөнгө оруулагч компанийг төр сонгон, төрийн нэрийн өмнөөс хэлэлцээ хийх нь зүйтэй гэж Засгийн газар үзэж байна. Гэхдээ Засгийн газар бол феодалын хөрөнгө хураагч биш, албадан нэгдэлжүүлэгч бишээ. Монголын төр иргэдийнхээ хөрөнгөд халдаж байсан гашуун туршлагаа давтах эрхгүй гэдгийг ойлгож байна. Хэний ч, түүний дотор хувийн өмчид хэн ч халдаж болохгүйг Үндсэн хуульд тов тодорхой заасан байдаг. Иймээс Тавантолгойн орд газрын ашиглалтын лицензийг эзэмшиж байгаа компаниудтай хэлэлцэн зөвшилцөж, аль ч тал хохирохгүйгээр тохиролцоонд хүрэх зорилготой яриа хэлэлцээрийг эхлүүлэх гэж байна. Нийтийн, нэгэн үндэстний эрх ашгийн төлөө ийм алхам хийхээр шийдсэнийг Монголын ард түмэн, мөн гадаадын хөрөнгө оруулагчид зөвөөр ойлгоно, дэмжинэ гэдэгт найдаж байна. Оюутолгой, Тавантолгойн төслийн аль аль нь өнөөдөр гацаанд орчихоод байгааг бүгд харж байна. Гацаанаас гаргаж, аль болох богино хугацаанд баялагтаа хүрч, түүнээ дагасан хөгжлийг түргэтгэх нь Засгийн газрын үндсэн үүргийн нэг мөн. Оюутолгой, Тавантолгойн тухай энэ сэдэв бол Засгийн газраас дэвшүүлж буй хоёр дахь гол санал юм.”
------	--	---

2007	2007.12.26 Ерөнхий сайдын “Ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүн, удирдамж батлах тухай” 114 дүгээр захирамж	Тавантолгойн ордын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч “Энержи ресурс” ХХК-ийн удирдлагатай яриа хэлэлцээ хийх ажлын хэсгийг Үйлдвэр худалдааны сайд Х.Наранхүү даргалж, гишүүдэд Хууль зүй, дотоод хэргийн яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга Г.Баясгалан, Байгаль орчны яамны Тогтвортой хөгжил, стратеги төлөвлөлтийн газрын дарга А.Энхбат, Үйлдвэр худалдааны яамны Геологи, уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн газрын дарга Х.Бадамсүрэн, Сангийн яамны Төсвийн бодлого зохицуулалтын газрын Орлогын хэлтсийн дарга Ж.Ганбат, Түлш, эрчим хүчний яамны Эрчим хүчний бодлого, зохицуулалтын газрын ахлах мэргэжилтэн Ш.Батрэнчин, Төрийн өмчийн хорооны даргын зөвлөх Н.Байлхүү, нарийн бичгийн даргаар “Эрдэнэс МГЛ” ХХК-ийн гүйцэтгэх захирал Д.Зоригт нарыг томилсон. Ажлын хэсгийн удирдамжийн 2.2-т “Холбогдох яам, байгууллагаас ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүнд оролцогч нь яриа хэлэлцээний явцын талаар эрхэлсэн сайд болон удирдлагад танилцуулж чиглэл авч ажлын хэсэг дээр нэг баг болж ажиллах, яриа хэлэлцээний явцын талаар ажлын хэсгийн ахлагч нь Ерөнхий сайд, Засгийн газарт танилцуулж чиглэл авна.” гэж заасан бөгөөд ажлын хэсгээс танилцуулсан санал нь Үйлдвэр, худалдааны яам төдийгүй Хууль зүй, дотоод хэргийн яам, Сангийн яам, Байгаль орчны яам, Түлш, эрчим хүчний яам, Геологи, уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн газар, Төрийн өмчийн хороо, “Эрдэнэс МГЛ” ХХК-ийн албан ёсны байр суурь юм. Баримт 23
	2007.12.26 Засгийн газрын ажлын хэсэг болон “Энержи ресурс” ХХК хоорондын 1 дэх удаагийн уулзалт хэлэлцээ	Ажлын хэсгээс “Энержи ресурс” ХХК-тай хийсэн эхний уулзалтын үеэр ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүн, удирдамжийн агуулгыг танилцуулж, Засгийн газрын ажлын хэсэг болон “Энержи ресурс” ХХК харилцан тохиролцсоны үндсэн дээр шийдвэрлэх болсныг илэрхийлээд Тавантолгой ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл нь “Энержи ресурс” ХХК-ийн хувь нийлүүлэгчдийн хувьд хувийн өмч гэдэгтэй маргахгүйг онцолсон. Баримт 25
	2007.12.27 Засгийн газрын ажлын хэсэг болон “Энержи ресурс” ХХК хоорондын 2 дахь удаагийн уулзалт хэлэлцээ	“Энержи ресурс” ХХК-ийн зүгээс Тавантолгой төслийг хэрэгжүүлэхтэй холбоотойгоор хийсэн ажлын танилцуулгаа хийж, 8.2 тэрбум төгрөгийн зарцуулалт хийснийг танилцуулав. Засгийн газрын ажлын хэсгийн ахлагчаас “Энержи ресурс” ХХК-ийн хөрөнгө зарж хийсэн хайгуул, судалгаа, өрөмдлөгийн ажлуудыг хийх шаардлага, үндэслэлийг судлах, төсвийн хөрөнгөөр өмнө нь хийгдэж байсан хайгуул, судалгаа, өрөмдлөгийн ажлуудаас юугаараа ялгаатай болохыг, ялангуяа дэд бүтцийн чиглэлээр хийгдсэн ажлыг давтан хийх шаардлага байгаа эсэхийг тодруулахыг ажлын хэсгийнхэнд даалгасан. Баримт 25
2008	2008.01.03 Засгийн газрын ажлын хэсэг болон “Энержи ресурс” ХХК хоорондын 3 дахь удаагийн уулзалт хэлэлцээ	“Энержи ресурс” ХХК-аас лиценз шилжүүлэхэд тавих нөхцөлөө “тусгай зөвшөөрлийг цаашид эзэмшигч төрийн өмчийн компанийн хувьцааны 14 хувийг “Энержи ресурс” ХХК эзэмших, энэ хувь хэмжээг тусгай зөвшөөрлийг шилжүүлэх гэрээндээ тусгах, зөвшөөрөхгүй тохиолдолд Таван толгойн төслийг зах зээлийн үнээр үнэлж тохиролцсоны үндсэн дээр төрд шилжүүлэхийг санал болгов. “Энержи ресурс” ХХК-ийн дэвшүүлсэн саналыг Засгийн газрын ажлын хэсэг судалсны дараа хэлэлцээг үргэлжлүүлэх нь зүйтэй гэж үзэв. Баримт 25

2008	2008.01.03 Сангийн сайдын 2-4/05 тоот албан бичиг	“Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2008 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэл”-ийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөө болон тогтоолын төсөлд санал авах албан бичгийг бүх яамд, холбогдох газарт хүргүүлж төлөвлөгөөг батлах ажиллагааг эхлүүлснийг тогтоолын төслийн танилцуулгад дурдсан байна. Баримт 18
	2008.01.11 УИХ-ын чуулганы нэгдсэн хуралдаан	Ажлын хэсгийн ахлагч, Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү “Энержи ресурс” ХХК-тай хийж буй хэлэлцээний талаар УИХ-ын чуулганы нэгдсэн хуралдаанд танилцуулсан байна. Баримт 24
	2008.01.31 УИХ-ын “Монгол Улсын Мянганы Хөгжлийн зорилтод суурилсан үндэсний хөгжлийн цогц бодлого” батлах тухай 12 дугаар тогтоол	Үндэсний хөгжлийн цогц бодлогод дараах стратегийн зорилтыг тусгаж, тогтоолын 2 дахь заалтад стратегийн зорилтуудыг хэрэгжүүлэх зохион байгуулалтын арга хэмжээ авч ажиллахыг Засгийн газарт даалгасан. Баримт 22 <i>“Стратегийн зорилт 1. Стратегийн орд газруудыг ашиглана. Улсын зардлаар геологийн хайгуул хийж, нөөцийг нь тогтоосон стратегийн орд газруудад төрийн мэдлийн хувийг 51-ээс дээш байлгах бодлогыг баримтална”</i> <i>“Стратегийн зорилт 4. Төрөөс стратегийн ач холбогдолтой ашигт малтмалын орд газруудыг ашиглан олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн санхүүгийн механизмуудыг хэрэглэн хуримтлал бий болгож, “Монгол Улсыг хөгжүүлэх сан”-д төвлөрүүлж, эдийн засаг, нийгмийн хөгжлийг хурдасгахад зохистой ашиглана. “Ашигт малтмал” үндэсний хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлнэ:</i> <i>• хөгжлийн гарааны ижил нөхцөл бүрдүүлэх зорилгоор “Монгол Улсыг хөгжүүлэх сан”-д орох орлогын зарим хэсгийг “Эх орны хишиг” хэлбэрээр иргэдэд олгодог журам бий болгож хэрэгжүүлэх.”</i>
	2008.02.06 Засгийн газрын “Төлөвлөгөө батлах тухай (Үндсэн чиглэл хэрэгжүүлэх)” 41 дүгээр тогтоол	Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2008 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэлийн 19 дэх заалтыг дараах алхмаар хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн. Баримт 18 19 Таван толгойн нүүрсийг ашиглах нөхцөлийг бүрдүүлэх 19.1 Тавантолгойн орд газарт байгаа нүүрсний нөөцийг дэлхийн жишигт нийцэх аргаар зах зээлд гаргах 19.1.1 Таван толгойн орд газрын тусгай зөвшөөрлийг төрийн мэдэлд шилжүүлж ордыг ашиглах нөхцөлийг бүрдүүлэх 19.1.1.1 Тавантолгойн орд газрыг төр давамгайлан эзэмших, ашиглах талаар гэрээ хэлэлцээр байгуулах ерөнхий нөхцөл журмыг гаргах 19.1.1.2. Тавантолгойн орд газрын ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг эзэмшиж байгаа компаниудтай хэлэлцэн зөвшилцөж тохиролцсоноор төрийн мэдэлд ордыг эзэмших тусгай зөвшөөрлийг шилжүүлэн авах 19.1.1.3 Төр тусгай зөвшөөрлийг шилжүүлэн авсны дараа гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулагч нартай гэрээ хэлэлцээр хийх замаар Тавантолгойн орд газрыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах тодорхой алхмуудыг хийх 19.1.2 Тавантолгойн бүлэг орд газрыг төр дангаараа эзэмшиж хөрөнгө оруулагч компанийг төр сонгон төрийн нэрийн өмнөөс хэлэлцээ хийх 19.1.2.1 Тавантолгойн орд газрыг хамтран эзэмших, ашиглах стратегийн хөрөнгө оруулагчийг олон улсын нээлттэй сонгон шалгаруулалтаар сонгож улмаар стратегийн хөрөнгө оруулагчийг сонгох олон улсын нээлттэй сонгон шалгаруулалтын бэлтгэл ажлыг олон улсын санхүүгийн байгууллагуудын туслалцаатайгаар зохион байгуулах чиглэлээр ажиллах

2008		19.1.2.2 Тавантолгойн ордод Монгол Улсын төрийн баримтлах бодлого төсөл хэрэгжүүлэхэд оролцох хөрөнгө оруулагчдад тавих нөхцөл төр эзэмших хувь хэмжээ дэд бүтэц нийгмийн асуудлуудаар Монголын талын байр суурийг нарийвчлан тогтоож хөрөнгө оруулалтын гэрээг боловсруулахад бусад улс орны туршлага олон улсын байгууллагуудын зөвлөмж саналыг судалсны үндсэн дээр сонгон шалгаруулалт хийх
	2008.02.22 Засгийн газрын ажлын хэсэг болон “Энержи ресурс” ХХК хоорондын 4 дэх удаагийн уулзалт хэлэлцээ	Засгийн газрын ажлын хэсгээс “Энержи ресурс” ХХК-ийн тавьсан 86:14 харьцаатайгаар Тавантолгойн орд дахь лиценз бүхий компанийг хамтран эзэмших хувилбар болон өнөөг хүртэл хийсэн хөрөнгө оруулалтыг зах зээлийн үнээр үнэлж худалдан авах хувилбарыг хүлээн авах боломжгүй, Засгийн газарт бэлэн мөнгө байхгүй, хөрөнгө оруулалтын үнэлгээг хэн хийх, хэрхэн яаж хийх, тооцоход маш их цаг орно, зөвшилцөлд хүрэхэд хүндрэлтэй учраас ашигт малтмалын талбай олгож болох хувилбарыг гаргав. “Энержи ресурс” ХХК-аас 86:14 харьцааны оронд 90:10 гэсэн харьцаатайгаар хамтран эзэмших хувилбарыг хэлэлцэхийг санал болгосон, мөн өөрийн эзэмшдэг 6 лицензээс “Таван толгой” нэрээр үлдсэн 2 лиценз авч үлдэх сонирхолтойгоо илэрхийлсэн. Баримт 25
	2008.02.27 Засгийн газрын ажлын хэсэг болон “Энержи ресурс” ХХК хоорондын 5 дэх удаагийн уулзалт хэлэлцээ	“Энержи ресурс” ХХК-аас өөрийн эзэмшиж буй Таван толгойн ордоос тодорхой хэсгийг авч, үлдэх хэсгийг төрд шилжүүлэх доорх хувилбарыг гаргасан. Таван толгой 11943А тусгай зөвшөөрлийн нөөц нь 239 сая тн, үүнээс 218 сая тн коксжих нүүрс, 21 сая тн эрчим хүчний нүүрстэй авч үлдэх; Талбайгаар бол 1000 га, Таван толгой 11956А, Таван толгойд зах нь орсон 11954А шилжүүлэх. Засгийн газрын ажлын хэсгээс Тавантолгойн нүүрсний нөөц болох 6.4 тэрбум тонн нөөцөөс “Энержи ресурс” ХХК нь 1.5 тэрбум тн нүүрсний нөөц бүхий талбайтай үлдэхээс 400 сая тонн нь коксжих нүүрс бусад нь эрчим хүчний нүүрс байна. Төрд 4.9 тэрбум тонн нүүрсний нөөцтэй талбай үлдэхээс ихэнх нь коксжих нүүрс болохыг дүгнээд саналтай танилцсаны дараа эргэн уулзахаар тохиролцов. Баримт 25
	2008.02.28 Засгийн газрын ажлын хэсэг болон “Энержи ресурс” ХХК хоорондын 6 дахь удаагийн уулзалт хэлэлцээ	Засгийн газрын ажлын хэсгээс Тавантолгой ордыг Улаан нуурын сав газраар нь хамруулах боломжгүй, Тавантолгойн ордоос аж ахуйн нэгжүүдийг гаргах чиглэлтэй байхад дотор нь хэсэг талбайтай үлдэнэ гэдэг саналыг хүлээн авах боломжгүй, авч үлдэхийг хүссэн талбайг тооцвол 14 хувиас илүү гарч байгаа тул Зүүн хэсэг буюу Шар тээг, Бор толгойг сонирхож үзэхийг санал болгосон. “Энержи ресурс” ХХК-аас 14 хувь тогтоох гэрээг батлаагүй байгааг, мөн хуулиар төрийн оролцооны хэмжээг хязгаарласан, Тавантолгойн Шар тээг, Бор толгой гэсэн 2 хэсэг нь Тавантолгойгоос өөр нэртэй болохыг тэмдэглэв. Засгийн газрын ажлын хэсгээс Шар тээг, Бор толгой дээр хангалттай нөөц байгаа, эрчим хүчний нөөц чанарын хувьд сайн, бусад ордоос байршил сайтай гэв. “Энержи ресурс” ХХК-аас “Тавантолгой” нэртэй талбайд хэсэг талбай үлдэх нь улс төрийн хувьд боломжгүй шийдэл гэж үзэж байгаа бол Тавантолгой дахь хоёр лицензийг өөр нэртэй ч Тавантолгойн захад орсон байдаг Бор тээгийн хамт төрд шилжүүлээд “Таван толгой” гэж нэрлэгдээгүй бусад лицензээ авч үлдэх санал байж болох юм гэв. Засгийн газрын ажлын хэсэг “Энержи ресурс” ХХК-ийн сүүлд тавьсан саналыг нөөц талаас нь үзэж судалсны дараа дахин уулзья гэснээр уулзалт өндөрлөв. Баримт 25

2008	2008.03.07 Засгийн газрын ажлын хэсэг болон “Энержи ресурс” ХХК хоорондын 7 дахь удаагийн уулзалт хэлэлцээ	Засгийн газрын ажлын хэсгээс “Энержи ресурс” ХХК-ийн Бор толгой, Ухаахудаг, Шар тээгийн тусгай зөвшөөрлийг авч үлдэх хувилбар нь нийт нөөцийн 20 хувь болж байгаа тул баруун талд салсан биет болох Шар тээг, Бор толгой хоёр дээр хэлэлцээ явуулахыг санал болгов. “Энержи ресурс” ХХК-аас саналыг хүлээн авах боломжгүй гэж байгаа бол зөвхөн Ухаахудаг, Шар тээгээ авч үлдэх хувилбар байж болох юм, гэхдээ дотроо ярилцах хэрэгтэй байна гэв. Засгийн газрын ажлын хэсгийн ахлагч Шар тээг, Бор толгой хоёрыг, үгүй бол зөвхөн Ухаа худаг гэсэн байдлаар л авч үзэж болох юм, өөрөөр хүлээн авах боломжгүй гэж илэрхийлэв. Баримт 25
	2008.03.12 Засгийн газрын ажлын хэсэг болон “Энержи ресурс” ХХК хоорондын 8 дахь удаагийн уулзалт хэлэлцээ	Засгийн газрын ажлын хэсгээс “Тавантолгой ордын хойд захад байрлах, төрд үлдэх талбайгаас салангид буюу газар зүйн байрлалын хувьд ашиглалтын явцад аль аль талд хүндрэл үүсгэхгүй байх “Ухаа худаг” хэсгийг хувийн хэвшилд үлдээх” саналыг тавьсныг “Энержи ресурс” консорциум бүх хувьцаа эзэмшигчдийн хурлаар хэлэлцэхээр шийдвэрлэв. Баримт 25
	2008.03.13 Өнөөдөр сонин №059(3322)	Ажлын хэсгийн ахлагч, Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүүгийн ярилцлагыг “Хэлэлцээр удааширч байгаа нь үнэн” гарчигтайгаар нийтэлсэн байна. Хэлэлцээний явцын талаар дараах мэдээллийг өгсөн байна. Баримт 24 “-Ашигт малтмалын орд газруудын асуудал олон нийтийн анхаарлыг улам бүр татах боллоо. Ажлын хэсгийн ажилд өнгөрсөн хугацаанд ямар ахиц гарав? -Ерөнхийдөө төрийн оролцоо, хяналтыг тодорхой болгоё гэсэн чиг, байр суурь дээрээ зогсч байгаа. 30 шахам хүний бүрэлдэхүүнтэй дэд хэсэг байгуулсан. Дэд хэсгийн бүрэлдэхүүнд эрдэмтэд, мэргэжлийн хүмүүс, иргэний хөдөлгөөнийхөн, хувийн компаниуд гээд салбар, салбарын төлөөлөл багтаж байгаа. -Ажлын хэсгээс нэг хэсэг талбайн лицензийг “Энержи ресурс”-д өгье гэж байгаа юм байна. Тэдний талаас харин гурвыг нэхэж байна. Аль аль тал нь буулт хийгээд, цаг алдалгүй тохирч болдоггүй юм уу? -Энэ чинь, би ганцаараа шийдчих асуудал биш, Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцэнэ. Гол орд газраа төрд аваад, зах нэг хэсэг газрын лицензийг “Энержи ресурс”-д өгөх нь хамгийн дэмжигдэх боломжтой хувилбар л даа. “Энержи ресурс”-ийнхэн Тавантолгойн лицензээ өгөхгүй гээд суучих хууль эрх зүйн үндэс нь байгаа. Гэхдээ тэд ч, бид ч харилцан тохиролцохыг, ажлаа урагшлуулахыг хүсч байна.”
	2008.03.17 Засгийн газрын ажлын хэсэг болон “Энержи ресурс” ХХК хоорондын 9 дэх удаагийн уулзалт хэлэлцээ	Хууль зүй, дотоод хэргийн яам судалж үзээд гэрээ хэлбэрээр тохиролцоог хийх боломжтой гэж үзсэн ба Засгийн газрын холбогдох бусад гишүүд, Ерөнхий сайдад танилцуулж гэрээнд гарын үсэг зурах эрх олгосон шийдвэрийг гаргуулах ёстой гэдгийг Засгийн газрын ажлын хэсгээс мэдэгдсэн. “Энержи ресурс” ХХК-ийн хувьцаа эзэмшигчдийн хурал хуралдаж Засгийн газрын ажлын хэсэг Ухаа худаг, Шар тээгийг хамт үлдэх саналыг хүлээн авах боломжгүй гэсэн тул Ухаа худагийн хэсгийг авч үлдэхээр шийдвэрлэсэн гэдгийг мэдэгдсэн ба ажлын хэсэг тохиролцоог Засгийн газарт уламжлахаар тогтсон байна. Баримт 25

2008	2008.03.19 Засгийн газрын хуралдаан	Засгийн газрын тус өдрийн 16 дугаар хуралдааны XXIII тэмдэглэлээр “Тавантолгой орд газрын хайгуулын тусгай зөвшөөрлийг буцаан авах талаар “Энержи Ресурс” ХХК-тай байгуулах гэрээнд гарын үсэг зурахыг Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүүд даалгав” гэж шийдвэрлэсэн. Баримт 26 Хуралдаанд гэрээний төслийг бүрэн эхээр нь танилцуулж, дараах танилцуулгыг оруулсан байна. Баримт 27 “... Энэ хэлэлцээний үр дүнд төрийн мэдэлд нийт 68523 гектар талбай шилжиж, Энержи ресурс ХХК-д үлдэх Ухаа худаг нэртэй шинэчилсэн талбай нь нийт талбайн 4 хувь буюу 2959 гектар болж байна. Энержи ресурс ХХК-ийн эзэмшиж байсан нийт талбай дахь эрчим хүчний болон коксжих нүүрсний нөөцийн 93.6 хувийг төр мэдэлд шилжиж байгаа болно. Дээрх тохиролцоог үндэслэн хоёр талаас гэрээний төсөл боловсруулсан болно. ... Гэрээнд гарын үсэг зурах эрхийг Үйлдвэр, худалдааны сайдад олгох саналыг Засгийн газрын хуралдаанд танилцуулж байна.”
	2008.03.21 Засгийн газар болон “Энержи ресурс” ХХК-ийн хооронд байгуулсан Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх тухай гэрээ	Талууд Засгийн газарт танилцуулж, гарын үсэг зурахыг Үйлдвэр, худалдааны сайдад даалгасан нөхцөлөөр “Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх тухай” гэрээг Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Зургадугаар зүйл, Арван зургадугаар зүйлийн 3 дахь хэсэг, Иргэний хуулийн 8.1.1, 13, 189, 196.1.2, 206 болон үүргийн харилцааны нийтлэг зарчим, Ашигт малтмалын тухай хуулийн 4.1.11, 5, 9, 49, 50 дугаар зүйлүүдийг удирдлага болгон байгуулав. Баримт 28
	2008.03.21-25 Сонины мэдээ	Тавантолгой ордын тусгай зөвшөөрлийг төрд шилжүүлж байгаа тухай мэдээллийг Засгийн газрын Хэвлэлийн албаны дарга С.Батбаатар, Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү нар мэдээлсэн. Баримт 30
	2008.05.27 Үйлдвэр худалдааны сайдын 1/1509 дугаартай албан бичиг	Үйлдвэр, худалдааны сайдаас Ашигт малтмал, газрын тосны Хэрэг эрхлэх газарт “Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх тухай гэрээ”-ний дагуу холбогдох арга хэмжээг авахыг мэдэгдсэн. Баримт 31
	2008.05.28 АМГТХЭГ-ын ГУУКГ-ын даргын 817 дугаартай “Тусгай зөвшөөрлийг шилжүүлэх тухай” шийдвэр	АМГТХЭГ-ын ГУУКГ-ын дарга нь Тавантолгой ордын стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордод хамруулсан УИХ-ын 2007 оны 27 дугаар тогтоолоос гадна “Эрдэнэс МГЛ” ХХК-ийг стратегийн ач холбогдол бүхий орд, улсын төсвийн хөрөнгөөр эрэл хайгуул хийж нөөцийг нь тогтоосон ордын тусгай зөвшөөрөл эзэмшин үйл ажиллагаа явуулах, стратегийн ач холбогдол бүхий ордын “төрийн оролцоог хэрэгжүүлж” төрд ногдох ашгийг төвлөрүүлэх чиг үүрэгтэйгээр байгуулах тухай Засгийн газрын 2006 оны 266 дугаар тогтоол, Төрийн өмчийн хорооны 2007 оны 02 дугаар сарын 22-ны өдрийн 52 дугаар тогтоолыг үндэслэн “Эрдэнэс МГЛ” ХХК-д дараах 5 тусгай зөвшөөрлийг шилжүүлэх шийдвэр гаргасан. Баримт 31 11943А-Таван толгой 1 11953А-Бор толгой 11954А-Бор тээг 11955А-Шар тээг 11956А-Таван толгой

2008	2008.06.02 Өдрийн сонин №132 (2896)	Тавантолгойн ордын тусгай зөвшөөрлөөс гадна Засгийн газрын түвшинд Асгатын мөнгөний ордын тусгай зөвшөөрлийг “Эрдэнэс МГЛ” ХХК-д шилжүүлэх шийдвэр гаргасан тухай сонины мэдээлэл. Баримт 31
	2008.10.28 Энежи ресурс ХХК-ийн 344 тоот албан бичиг	“Энержи ресурс” ХХК-аас УИХ-ын 27 дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралтын Тавантолгой ордын тайлбар хэсгээс тус компанийн нэрийг хасаж шинэчлэх талаар арга хэмжээ авах тухай албан бичгийг Үйлдвэр худалдааны сайдад хүргүүлсэн. Баримт 33
	2008.09.12-2010.06.11 “Улсын төсвөөс хайгуулын ажилд гарсан зардлыг нөхөн төлөх тухай гэрээ” ХАЗ-2008/21/155, ER- 08-122 дугаартай гэрээ, “Улсын төсвийн хөрөнгөөр хийсэн хайгуулын ажлын зардлыг нөхөн төлсөн тухай” 10/05 дугаартай акт	Засгийн газрын 2007 оны 3 дугаар сарын 28-ны өдрийн 81 дүгээр тогтоолоор батлагдсан журамд заасан аргачлалын дагуу Ухаа худагийн улсын төсвийн хөрөнгөөр хийсэн хайгуулын ажлын зардлыг 2008.09.02-ний өдрийн байдлаар тооцож ХАЗ-2008/21/155, ER-08-122 дугаартай гэрээ байгуулж, 2013 он хүртэл төлөх төлбөрийн хуваарь тохиролцсон байна. “Энержи ресурс” ХХК нь гэрээнд заасан төлбөрийг америк доллароор бүрэн төлж барагдуулсан тул 2010.06.11-ний өдрийн “Улсын төсвийн хөрөнгөөр хийсэн хайгуулын ажлын зардлыг нөхөн төлсөн тухай” 10/05 дугаартай актаар баталгаажуулсан. Баримт 37
2009	2009.03.25 Засгийн газрын 2008 оны үйл ажиллагааны тайлан	Монгол Улсын Засгийн газрын 2008 оны үйл ажиллагааны тайланд “... Ордын тусгай зөвшөөрлийг эзэмшигч “Энержи ресурс” ХХК-тай Засгийн газрыг төлөөлж Үйлдвэр, худалдааны сайд гэрээ байгуулж, гэрээний дагуу “Эрдэнэс МГЛ” хязгаарлагдмал хариуцлагатай компанид Таван толгойн ордын тусгай зөвшөөрлийг шилжүүлсэн...” гэж тухайлан дурдаад зохих журмын дагуу Монгол Улсын Тэргүүн шадар сайдын 2009 оны 3 дугаар сарын 30-ны өдрийн ЗГ-2/83 тоот албан бичгээр УИХ-д өргөн мэдүүлсэн байна. Баримт 32 Энэ нь тухайн үед хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байсан Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 46.1-д зааснаар Засгийн газар үйл ажиллагааны тайланг хүргүүлсэн явдал бөгөөд 46.2, 46.3-т зааснаар УИХ-ын байнгын хороод эрхлэх асуудлынхаа хүрээнд уг тайланг хуралдаанаараа хэлэлцэж санал, дүгнэлт гаргах, УИХ-ын чуулганы нэгдсэн хуралдаанд уг санал, дүгнэлтийг сонсох, шаардлагатай гэж үзвэл тайланд холбогдох асуудлаар тогтоол гаргах боломжтой ба Засгийн газраас тайлагнасан асуудлаар ийм санал, дүгнэлт гараагүй болно.
2011	2011.01.25 УИХ-ын гишүүний асуулгын хариу	УИХ-ын нэр бүхий гишүүдээс 2006 оны Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 33.2, 33.1.2-т зааснаар хянан шалгах бүрэн эрхээ хэрэгжүүлж Тавантолгойн нүүрсний ордын Ухаа худгийн хэсгийг “Энержи ресурс” ХХК-д олгосон гэх асуудлаар асуулга тавьсанд Засгийн газраас 2011 оны 01 дүгээр сарын 25-ны өдрийн ХЭГ/162 тоот албан бичгээр хариу хүргүүлсэн байна.

2011	2011.10.28 УИХ-ын хянан шалгах үйл ажиллагаа	УИХ-ын гишүүн асуулгын хариуг УИХ-ын 2011 оны 10-р сарын 28-ны өдөр чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар хэлэлцүүлжээ. УИХ-ын чуулганд Засгийн газрыг төлөөлж тухайн үеийн Эрдэс баялаг, эрчим хүчний сайд Д.Зоригт "...Ухаахудагийн ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн талбайд ногдох нөөц Таван толгойн ордын нийт нөөцийн 4.0 хувьтай тэнцэж байсан тул Ашигт малтмалын тухай хуульд улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийж нөөцийг нь тогтоосон ордод төрийн эзэмшил 50.0 хүртэл хувьтай байж болно гэж зааснаас ч илүү хувийг төр өөртөө авч үлдсэн нь Монгол Улсын эрх ашигт нийцсэн..." гэж танилцуулж байсан. 2006 оны Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 33.5-д "Нэгдсэн хуралдаан асуулгын хариуг хэлэлцсэний үндсэн дээр Улсын Их Хурлаас тодорхой шийдвэр гаргах шаардлагатай гэж үзвэл асуудал хариуцсан Байнгын хороонд энэ талаар чиглэл өгч болно." гэж заасан ба тухайн нэгдсэн хуралдаанаар УИХ хянан шалгах үйл ажиллагаа явуулаад Засгийн газрыг 2008 онд хууль зөрчсөн гэж үзээгүй байна. Баримт 51
2012	2012.01.25 УИХ-ын Эдийн засгийн байнгын хорооны "Ажлын хэсэг байгуулах тухай" 05 дугаар тогтоол	УИХ-ын Эдийн засгийн байнгын хорооны тогтоолоор "Энержи ресурс" ХХК-д Тавантолгой орд газраас нүүрс олборлох талбайг болон ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг олгосон нь хууль тогтоомжид нийцсэн эсэх талаар тодруулж, дүгнэлт гаргах чиг үүрэг бүхий ажлын хэсгийг УИХ-ын 5 гишүүний бүрэлдэхүүнтэй байгуулж, санал, дүгнэлтээ танилцуулахыг үүрэг болгосон. Баримт 52
	2012.02.03 Засгийн газрын хэрэгжүүлэгч агентлаг Ашигт малтмалын газрын 1-771 тоот албан бичиг	УИХ-ын Эдийн засгийн байнгын хорооны даалгаврын дагуу Монгол Улсын Үндэсний аудитын газраас хийсэн гүйцэтгэлийн аудитын тайлангийн төсөлтэй танилцаад Ашигт малтмалын газраас саналгүй тухай мэдэгдсэн. Баримт 10
	2012.02.13 Эрдэс баялаг, эрчим хүчний сайдын а/473 тоот албан бичиг	Эрдэс баялаг, эрчим хүчний яам нь дээрх гүйцэтгэлийн аудитын тайлангийн төсөлтэй танилцаад Засгийн газар болон "Энержи ресурс" ХХК хооронд 2008 оны 3 дугаар сарын 21-ний өдөр байгуулсан "Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх тухай гэрээ"-ээр Ашигт малтмалын тухай хуулийн 5.4-т заасан төрийн эзэмшлийг тогтоож болох "50 хүртэл" гэсэн дээд хэмжээнээс хавьгүй илүү хувийг төрийн бүрэн мэдэлд шилжүүлэн авч чадсан, төр Тавантолгойн нүүрсний ордыг дангаар хөгжүүлж, түүнийг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах боломж бүрдсэн ба Монгол Улсын эрх ашигт бүрэн нийцсэн, хамгийн ашигтай хувилбар болж чадсан гэж үзэж байна гэсэн саналыг хүргүүлсэн. Мөн тус гэрээг УИХ-д өргөн мэдүүлэх хууль зүйн шаардлага үүсээгүй талаар тодорхой мэдэгдсэн байна. Баримт 10

2012	2012.02.27 Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын Тэргүүн дэд даргын ХЭГ/365 тоот албан бичиг	Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газраас дээрх гүйцэтгэлийн аудитын тайлангийн төсөлтэй танилцаад аудитын тайланд холбогдох материалыг хавсаргаж УИХ-д хүргүүлэх нь зүйтэй талаар санал өгсөн байна. Баримт 10
	2012.03.15 Монгол Улсын Ерөнхий аудиторов 2012 оны 3 дугаар сарын 15-ны өдрийн 21 дүгээр тушаал	Монгол Улсын Үндэсний аудитын газрын 2012 оны УАГ-ГАГ/2012/ЭА-01 дугаартай "Оюу толгойн орд газрын нөөцийг тогтоож баталгаажуулсан болон "Энержи ресурс" ХХК-д нүүрсний орд ашиглах талбай, тусгай зөвшөөрөл олгосон байдал" аудитын тайланг баталгаажуулж УИХ-ын Эдийн засгийн байнгын хороонд хүргүүлсэн. Баримт 10 Тус аудитын тайлангийн 2 дугаар бүлгийн 2.16-д "Дээрх гэрээгээр Ашигт малтмалын тухай хуулийн 5.4-т төрийн эзэмшлийг тогтоож болох "50 хүртэл" гэсэн дээд хэмжээнээс илүү хувийг төрийн эзэмшилд шилжүүлж авчээ" гэж, дүгнэлт хэсгийн 2.2-т "Монгол Улсын Засгийн газар Монгол Улсын Үндсэн хуулийн 16 дугаар зүйлийн 3 дахь заалт болон холбогдох бусад хуулийг үндэслэн "Энержи ресурс" ХХК-тай 2008 оны 3 дугаар сарын 21-ний өдөр гэрээ байгуулж тус компанийн 6 лицензийн 1-ийг нь өөрт нь үлдээж, 5-ыг нь шилжүүлж авсан байна" гэж, 2.3-т "Хэрэв Ашигт малтмалын тухай хуулийн 9.1.5 дахь заалтыг баримтлах, мөн Засгийн газар болон Энержи ресурс ХХК-ийн хоорондын гэрээний үүрэг зөрчигдөх тохиолдолд Энержи ресурс ХХК-д ашиглалтын 5 лицензийг нь буцаан олгох, аль эсвэл төрийн оролцооны хувь хэмжээг 50 хүртэл хувиар бууруулах үр дагавар үүсэхээр байна" гэж тус тус дүгнэсэн.

В. ТАВАНТОЛГОЙ ОРДОД ТӨР БОДЛОГОО ТОДОРХОЙЛСОН НЬ

Он	Баримтын огноо, нэр	Товч агуулга
2008	2008.01.21 УИХ-ын даргын “Ажлын хэсэг байгуулах тухай” 15 дугаар захирамж	УИХ-ын дарга Д.Лүндээжанцан Ашигт малтмалын тухай хууль болон хөрөнгө оруулалтын гэрээний талаар санал боловсруулах үүрэг бүхий ажлын хэсгийг УИХ-д суудал бүхий МАХН, АН-ын тэнцүү төлөөлтэйгөөр, УИХ-ын гишүүн Н.Батбаяраар ахлуулж, Засгийн газраас Ерөнхий сайд болон Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү, Ерөнхий сайдын эдийн засгийн бодлогын зөвлөх Н.Энхбаяр нарыг оролцуулан байгуулсан. Баримт 39
	2008.02.20 Ажлын хэсгийн өргөтгөсөн хуралдаан	УИХ-ын ажлын хэсэг салбар бүрийн төлөөлөл багтсан дэд ажлын хэсгийг байгуулсан ба өргөтгөсөн хуралдаан хийсэн байна. Ажлын хэсэг Ашигт малтмалын тухай хуульд оруулах нэмэлт, өөрчлөлтөөр стратегийн ордод төрийн оролцоог 51-ээс доошгүй хувь болгох талаар үндсэн зарчмын талаар тохиролцсон гэж мэдээлсэн байна. Баримт 40
	2008.02.22 УИХ-д суудалтай улс төрийн намуудын төлөөлөл Монгол Улсын Ерөнхийлөгчтэй хийсэн уулзалт	УИХ-д суудалтай улс төрийн намуудын төлөөлөл Монгол Улсын Ерөнхийлөгчтэй уулзаж, стратегийн орд газрууд дээр төрийн эзэмших хувийг тогтоох, Ашигт малтмалын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай сэдвээр санал солилцож, ажлын хэсгийн зүгээс Ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг тарааж, хэлэлцсэн байна. Баримт 40
	2008.03.12 УИХ-д суудалтай хоёр гол нам нэгдсэн байр суурьтай болсон талаар сэтгүүлчдэд мэдээлэл өгөв.	Тухайн үеийн МАХН-ын дарга С.Баяр, АН-ын дарга Ц.Элбэгдорж нар сэтгүүлчидтэй уулзаж мэдээлэл өгсөн. УИХ-ын даргын захирамжаар байгуулагдсан ажлын хэсгээс боловсруулсан төслийн талаар хоёр нам байр сууриа нэгтгэсэн тухайгаа мэдэгдсэн байна. Баримт 40
	2008.03.14 Ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг өргөн мэдүүлэв.	УИХ-ын даргын захирамжаар байгуулсан ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүний гишүүн болон гишүүн бус УИХ-ын 15 гишүүд ажлын хэсгээс боловсруулсан Ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг УИХ-д өргөн мэдүүлэв. Баримт 40
	2008.03.25 УИХ-ын ээлжит бус бус чуулган	Тавантолгой ордын тусгай зөвшөөрлийг шилжүүлэн авсны дараа буюу 2008 оны 3 дугаар сарын 25-ны өдөр УИХ-ын даргын захирамжаар Ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг хэлэлцэхээр ээлжит бус чуулган зарлав. Ээлжит бус чуулганыг нээж УИХ-ын дарга Д.Дэмбэрэл “Хэдхэн хоногийн дараа 2008 оны УИХ-ын хаврын ээлжит чуулган эхлэх гэж байгаа боловч Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийн хөгжил, Монголын ард түмний язгуур эрх ашгийн үүднээс Ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг нэн даруй хэлэлцэн шийдвэрлэх шаардлага гараад байгаа юм.

2008		Ашигт малтмалын хууль шинэчлэн батлагдаад жил гаруй хугацаа өнгөрч байгаа ч ашигт малтмалын өмчлөл, стратегийн ашигт малтмалын ордын тодорхойлолт, төрийн эзэмшлийн хувь хэмжээ, тусгай зөвшөөрлийн олголт, шилжүүлэлт, хөрөнгө оруулалтын гэрээний хугацаа зэрэг нэг мөр шийдвэрлэгдээгүй асуудлууд байгаа нь гадаад дотоодын хөрөнгө оруулагчдад тодорхойгүй байдал үүсгэсэн юм. Энэ байдлыг арилгаж ашигт малтмалын эрх зүйн орчинг нэг мөр цэгцлэх зорилгоор УИХ-аас ажлын хэсэг байгуулагдан ажилласан. УИХ-ын гишүүд санаачилсан ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг УИХ-д өргөн мэдүүлсэн.” гэж танилцуулсан байна.
	2008.04.04 Засгийн газраас “Эх орны хишиг сангийн тухай” хуулийн төслийг өргөн мэдүүлэв.	Үндэсний хөгжлийн цогц бодлогын “Улсын төсвийн бодлого” хэсгийн 2007-2021 онд хэрэгжүүлэх стратегийн зорилт 4-т стратегийн ач холбогдол бүхий ордын орлогоос “Эх орны хишиг” хуваарилах гэж заасны дагуу Эх орны хишиг сангийн тухай хуулийн төслийг Засгийн газраас УИХ-д өргөн мэдүүлсэн.
	2008.04.22 Ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг өргөн мэдүүлэв.	УИХ-ын гишүүн Э.Бат-Үүл нарын 4 гишүүн стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордод “бүтээгдэхүүн хуваах” зарчмаар үр өгөөж хүртэх агуулга бүхий Ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг өргөн мэдүүлэв. Баримт 41
2008	2008.05.23 УИХ-ын чуулганы нэгдсэн хуралдаан	Анхны хэлэлцүүлэгт бэлтгүүлэхээр УИХ-ын Эдийн засгийн байнгын хороонд шилжүүлсэн Ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай 2 хуулийн төслүүдийг нэгтгэж, Ашигт малтмалын тухай хуулийн 5.4, 5.5 дахь хэсгийг дараах байдлаар өөрчлөн найруулах санал гаргасныг УИХ-ын чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар дэмжив. “5.4. Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордыг Монгол Улсын төр гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулагчтай хамтран ашиглах бол ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч компанийн хувьцааны 51 ба түүнээс дээш хувийг төр, Монгол Улсын иргэн эзэмших, эсхүл тухайн хөрөнгө оруулагчтай хөрөнгө оруулалтын гэрээг бүтээгдэхүүн хуваах зарчимд тулгуурлан хийж болно. Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордыг ашиглах хамтарсан компанийн удирдлагыг гадаадын хөрөнгө оруулагч хуулийн этгээд өөрөө болон олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн мэргэжлийн хуулийн этгээдээр хөрөнгө оруулалтын гэрээний хугацаанд гүйцэтгүүлж болно. 5.5. Монгол Улсын Засгийн газар компанийн хувь нийлүүлэгчдийн хурал, төлөөлөн удирдах зөвлөлийн болон гүйцэтгэх удирдлагын шийдвэрт хориг тавих эрхтэй, ногдол ашиг авдаггүй, өөр ямар нэг эрхгүй алтан хувьцааг эзэмших бөгөөд дор дурдсан асуудлаар гаргасан шийдвэр нь үндэсний аюулгүй байдал, нийгмийн эрх ашигт харшилсан тохиолдолд хориг тавина: 5.5.1. Эрхэлж байсан үйл ажиллагааны чиглэлийг өөрчлөх; 5.5.2. Компанийг өөрчлөн байгуулах, татан буулгах; 5.5.3. Их хэмжээний хэлцэл байгуулах; 5.5.5. шинээр хувьцаа гаргах; 5.5.6. хувьцааг бусад хуулийн этгээдэд шилжүүлэх, худалдах.”

2008	2008.05.29 УИХ-ын Төсвийн байнгын хорооны хуралдаан	Эх орны хишиг сангийн тухай хуулийн төслийг хэлэлцэх эсэх асуудлыг хэлэлцэж шийдвэрлэв.
	2008.06.03 УИХ-ын чуулганы нэгдсэн хуралдаан	2008 оны УИХ-ын ээлжит сонгуультай холбогдуулан УИХ-ын 2008 оны хаврын ээлжит чуулган түр завсарлав.
	2008.11.21 УИХ-ын “Монгол Улсын Засгийн газрын 2008-2012 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр батлах тухай” 35 дугаар тогтоол	2008 оны УИХ-ын сонгуулийн үр дүнгээр хамтарсан Засгийн газар байгуулагдсан тул МАХН болон АН-ын мөрийн хөтөлбөрийн амлалтыг нэгтгэж “Монгол Улсын Засгийн газрын 2008-2012 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр”-т ашигт малтмалын салбарын хөгжлийг түргэтгэж эрх зүйн орчныг шинэчлэх, ашигт малтмалын стратегийн болон томоохон ордуудыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах асуудлыг бодитойгоор хэрэгжүүлж, түүнээс олсон орлогоос иргэдэд хүртээх зорилтыг дэвшүүлсэн.
	2008.12.03 УИХ-ын Эдийн засгийн байнгын хорооны хуралдаан	УИХ-ын 2008 оны ээлжит сонгуулиар байгуулагдсан УИХ-аас Ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг хэлэлцүүлэгт бэлтгэх, санал, дүгнэлт гаргах үүрэг ажлын хэсэг байгуулагдан ажилласан ба Эдийн засгийн байнгын хорооны 2008 оны 12 дугаар сарын 03-ны өдрийн хуралдаанд “Хуулийн төслүүд буцааж, үндсэн чиглэл, удирдамж батлах тухай” УИХ-ын тогтоолын төслийг боловсруулснаа танилцуулсан байна.
	2008.12.04 УИХ-ын “Хуулийн төслүүд буцааж, үндсэн зарчим, удирдамж батлах тухай” 40 дүгээр тогтоол	УИХ-ын чуулганы хуралдаанаар хэлэлцүүлэх бэлтгэлийг хангах үүрэг бүхий ажлын хэсгээс боловсруулсан Ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслүүдийг буцааж, үндсэн чиглэл, удирдамж батлах тухай тогтоолын төслийн талаар Эдийн засгийн байнгын хорооны санал, дүгнэлтийг танилцуулсан байна. Тус тогтоолын 2.1 дэх заалтаар хөрөнгө оруулалтын гэрээний төслүүдийг боловсруулах, шаардлагатай бол холбогдох хуулийн зохих зүйл, заалтад өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг хамт боловсруулж 2009 оны 2 дугаар сарын 1-ний өдрийн дотор УИХ-д өргөн мэдүүлэхийг даалгасан нь УИХ-ын 2007 оны 27 дугаар тогтоолын 4 дэх заалтаас хойш УИХ-аас Тавантолгой ордын асуудлаар цаг хугацаа тогтоон “дараагийн ээлжийн” даалгавар өгсөн эхний тохиолдол болсон юм. Баримт 42
	2008.12.05 Засгийн газрын “Хөрөнгө оруулалтын гэрээний тухай” 51 дүгээр тогтоол	Засгийн газраас Оюу толгой, Тавантолгой ордын хөрөнгө оруулалтыг гэрээ байгуулах ажлын хэсэг байгуулж, байнгын удирдлагаар хангах, УИХ-ын 2008 оны 40 дүгээр тогтоол болон холбогдох бусад хууль тогтоомжийг мөрдөж ажиллахыг даалгасан тогтоол гаргав. Баримт 43
2009	2009.01.07 “Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө батлах тухай” 01 дүгээр тогтоол	“Монгол Улсын Засгийн газрын 2008-2012 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөний 138-д “Тавантолгойн нүүрсний орд газрыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах талаар дагаж мөрдөж байгаа хууль тогтоомжийн хүрээнд хөрөнгө оруулагчидтай хэлэлцээ хийх, шаардлагатай бол зарим хууль тогтоомжид нэмэлт, өөрчлөлт оруулах санал боловсруулж шийдвэрлүүлэх арга хэмжээ авна” гэж заасан байна. Баримт 44

2009	2009.01.07 Засгийн газрын “Төлөвлөгөө батлах тухай” 02 дугаар тогтоол	Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2009 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэлийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөний 3.4.2-т “Тавантолгойн нүүрсийг ашиглах хөрөнгө оруулалтын гэрээг сонирхогч талуудтай хамтран байгуулах ажлыг зохион байгуулж, гэрээг Улсын Их Хурлаар батлуулах” гэж заав. Баримт 21
	2009.01.30 Засгийн газрын хуралдаан	Засгийн газрын 2009 оны 01 дүгээр сарын 30-ны өдрийн хуралдааны 6 дугаар тэмдэглэлд Тавантолгой ордыг хамтран ашиглах хөрөнгө оруулалтын гэрээний төсөл бэлтгэх, хөрөнгө оруулагчтай яриа хэлэлцээ хийх талаар дараах үүргийг Засгийн газрын гишүүнд хүлээлгэсэн байна. “1. ХЭЛЭЛЦСЭН нь. Оюутолгойн зэс-алтны, Тавантолгойн нүүрсний ордыг хамтран ашиглах хөрөнгө оруулалтын гэрээний төсөл бэлтгэх, хөрөнгө оруулагчтай хийх яриа хэлэлцээний явц, үр дүнгийн тухай 2.Тавантолгойн нүүрсний орд ашиглах талаар яриа хэлэлцээ хийх талбайг тогтоох, энэ зорилгоор ордын талбайг бүхэлд нь, эсхүл хэсэгчлэн сонгох давуу байдлын талаар зөвлөх олон улсын банк, санхүүгийн байгууллагаар дүгнэлт гаргуулж зөвлөгөө авах, хөрөнгө оруулагчдыг дангаар оролцуулах, ордын уул уурхайн нөхцөл, ашиглах хугацаа зэрэг асуудлыг тодорхой болгох, хөрөнгө оруулагчийг сонгон шалгаруулалтаар сонгох, эсэх асуудлыг тодруулж, Монголын талын байр суурийг тодорхой болгосны үндсэн дээр хөрөнгө оруулагчидтай хийх яриа хэлэлцээг үргэлжлүүлэхийг Эрдэс баялаг, эрчим хүчний сайд, Ажлын хэсгийн ахлагч Д.Зоригтод даалгав” гэжээ.
	2009.03.04 Хуулийн төсөл өргөн мэдүүлэв.	УИХ-ын 2008 оны 40 дүгээр тогтоолд нийцүүлэн Засгийн газраас Оюу толгой ордыг ашиглах хөрөнгө оруулалтын гэрээний тухай, Татварын ерөнхий хуульд нэмэлт оруулах тухай, Ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Авто замын тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай хуулийн төслүүдийг өргөн мэдүүлэв.
	2009.07.16 УИХ-ын “Оюу толгой ордыг ашиглах хөрөнгө оруулалтын гэрээний тухай” 57 дугаар, “Хуулийн төсөл буцаах тухай” 58 дугаар тогтоолууд	УИХ-аас 58 дугаар тогтоолоор Засгийн газрын өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслүүдийг буцааж, 57 дугаар тогтоолоор Оюу толгой ордын төрийн эзэмшлийн хувь хэмжээ 34-өөс багагүй байх ба хувьцаа хэлбэрээр эзэмшихийг үүрэг болгов.
	2009.07.21 УИХ-ын Төсвийн байнгын хорооны хуралдаан	Оюу толгой ордын төрийн эзэмшлийн хувийг 34 хувиар тогтоосноос хойш 5 хоногийн дараа УИХ-ын Төсвийн байнгын хорооны хуралдаанаар Эх орны хишиг сангийн тухай хуулийн төсөл болон УИХ-ын нэр бүхий гишүүдээс өргөн мэдүүлсэн Эрдэнийн хувийн тухай /Баянмонгол корпораци/ хуулийн төслийг хамтруулан хэлэлцэх эсэхийг хэлэлцсэн. Уг хуралдаанд төсөл санаачлагч бөгөөд УИХ-ын гишүүн, Засгийн газрын гишүүн Л.Болд “... өнөөдөр Таван толгой, Оюу толгой гээд төр, ард түмний эзэмшлийн хувь тогтоогоод байгаа энэ ордууд” гэж танилцуулсан нь Тавантолгой ордод төр, ард түмний эзэмшлийн хувь тогтоосныг гэрчилж байх бөгөөд байнгын хороо, цаашлаад УИХ-ын чуулганы нэгдсэн хуралдаанаархуулийн төслийг дэмжсэн байна. Баримт 48

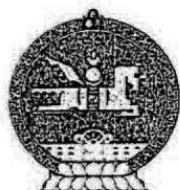
2009	2009.11.18 Хүний хөгжил сангийн тухай хууль	Эх орны хишиг сангийн тухай хуулийн төсөл болон Эрдэнийн хувийн тухай /Баянмонгол корпораци/ хуулийн төслийг хамтруулан хэлэлцээд “Хүний хөгжлийн сангийн тухай хууль” нэртэй хуулийг баталсан. Тус хуульд стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордтой холбоотой дараах зохицуулалт байв. Баримт 47 <i>“3.2.Сангийн орлого нь дор дурдсан эх үүсвэрээс бүрдэнэ: 3.2.1.стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн төрийн өмчид ногдох хувьцааны ногдол ашиг, хувьцаа борлуулсны орлого; 3.2.4.стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын орд ашиглахтай холбогдуулан авсан урьдчилгаа мөнгө, зээл.</i> <i>8.2.Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн төрийн мэдлийн хувьцааг эзэмших эрхийг төрийн өмчит хуулийн этгээд хэрэгжүүлнэ.”</i>
	2009.12.30 УИХ-ын “Хүний хөгжил сангаас монгол улсын иргэнд 2010 онд хүртээх хишиг, хувийн хэмжээг тогтоох тухай” 99 дүгээр тогтоол	УИХ-аас стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордыг ашиглах санхүүжилтийн эх үүсвэрийг бүрдүүлэх, хүний хөгжил сангийн орлогыг нэмэгдүүлэхийн тулд Хүний хөгжил сангийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлд заасан хуулийн этгээдийг мөн хуулийн 13 дугаар зүйлд заасны дагуу байгуулж, үйл ажиллагааг нь эхлүүлэхийг Засгийн газарт даалгасан. Хүний хөгжил сангийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлд заасан стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн төрийн мэдлийн хувьцааг эзэмших эрхийг “Эрдэнэс МГЛ” ХХК хэрэгжүүлж байсан ба Тавантолгой ордын тусгай зөвшөөрлийг мөн эзэмшиж байв.
2010	2010.07.07 УИХ-ын “Таван толгойн нүүрсний ордыг ашиглах зарим асуудлын тухай” 39 дүгээр тогтоол	Тогтоолын 1.1 дэх заалтаар Тавантолгойн нүүрсний ордод ашиглалтын үйл ажиллагаа явуулах төрийн өмчит “Эрдэнэс-Тавантолгой” охин компанийг байгуулах, ордын тусгай зөвшөөрлийг хуваахгүйгээр шилжүүлэхийг Засгийн газарт даалгав. Мөн тогтоолын 1.5 дахь заалтаар гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулагчдын оролцоотой нэгдсэн компани /консорциум/-ийг нээлттэй хэлбэрээр сонгон шалгаруулж хөрөнгө оруулалтын гэрээний төслийг Улсын Их Хурлын 2010 оны намрын чуулганаар хэлэлцүүлж, бусад баримт баримт бичгийн төслийг танилцуулах гэсэн Тавантолгой ордтой холбоотой дараагийн хугацаатай үүрэг даалгаврыг Засгийн газарт өгсөн байна. Баримт 46
	2010.10.20 Засгийн газрын “Эрдэнэс-Таван Толгой” ХК байгуулах тухай 272 дугаар тогтоол	Засгийн газрын 2010 оны 272 дугаар тогтоол гарч, “Эрдэнэс тавантолгой” ХК-ийг үүсгэн байгуулж, “Энержи ресурс” ХХК-аас шилжүүлэн авсан тусгай зөвшөөрлийг уг компанид шилжүүлж өгсөн байна. Мөн тус тогтоолын 3.1 дэх заалтаар “Эрдэнэс-Тавантолгой” компанийн хувьцааны 10 хувийг Монгол Улсын иргэдэд үнэ төлбөргүйгээр эзэмшүүлэх, 10 хувийг үндэсний аж ахуйн нэгжүүдэд нэрлэсэн үнээр худалдах, 30 хүртэлх хувийг гадаад, дотоодын хөрөнгийн бирж дээр арилжаалахдаа хувьцааны үнэ, тоо, нөхцөл болон компанийн үнэлгээтэй холбоотой асуудлыг боловсруулж Засгийн газарт тухай бүр танилцуулан шийдвэрлүүлж байхыг Төрийн өмчийн хороо, “Эрдэнэс МГЛ” ХХК-д даалгасан байна. Баримт 49

2010	2010.12.06 Тавантолгой ордын хөрөнгө оруулагчийн сонгон шалгаруулалт	Засгийн газраас Тавантолгой ордын хөрөнгө оруулалтын гэрээ байгуулах хөрөнгө оруулагчийг шалгаруулах сонгон шалгаруулалт зарлав.
2011	2011.03.31 Засгийн газрын “Монгол улсын иргэнд Эрдэнэс Тавантолгой” компанийн хувьцааг эзэмшүүлэх тухай” 98 дугаар тогтоол	УИХ-ын 2010 оны 7 дугаар сарын 07-ны өдрийн 39 дүгээр тогтоолоор “Эрдэнэс-Таван толгой” ХК-ийн хувьцааны 10 хувийг Монгол Улсын нийт иргэн адил тэнцүү хэмжээгээр, үнэ төлбөргүй эзэмшүүлэхээр шийдвэрлэснийг хэрэгжүүлэхтэй холбоотойгоор 2011 оны 3 дугаар сарын 31-ний өдөр болон түүнээс өмнө төрсөн, иргэний шинэчилсэн бүртгэлд бүртгүүлсэн Монгол Улсын иргэнд эзэмшүүлэхээр шийдвэрлэсэн. Баримт 50
	2011.11.30 УИХ-ын 57 дугаар тогтоол	“Монгол Улсын 2012 оны төсвийн тухай, Нийгмийн даатгалын сангийн 2012 оны төсвийн тухай, Хүний хөгжил сангийн 2012 оны төсвийн тухай хууль батлагдсантай холбогдуулан авах зарим арга хэмжээний тухай” тогтоолоор иргэн бүрд 1.5 сая төгрөг олгох арга хэмжээний хүрээнд “Эрдэнэс-Тавантолгой” ХК-ийн 1.0 сая төгрөгтэй тэнцэх нэрлэсэн үнэ бүхий хувьцааг иргэн бүрд эзэмшүүлэх асуудлыг 2012 оны 02 дугаар сарын 01-ний өдрийн дотор шийдвэрлэхийг Засгийн газарт даалгасан. Баримт 50
2012	2012.02.16 УИХ-ын “Таван толгойн нүүрсний ордыг ашиглах зарим асуудлын тухай” тогтоолд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай” 18 дугаар тогтоол	УИХ-ын 2010 оны 39 дүгээр тогтоолд нэмэлт оруулж, Монгол Улсын иргэдэд эзэмшүүлэх хувьцааны хэмжээг “Эрдэнэс-Тавантолгой” ХК-ийн хувьцааны 20 хүртэлх хувь болгож нэмэгдүүлэх эрхийг УИХ-ын 2012 оны 18 дугаар тогтоолоор Засгийн газарт олгосон. Баримт 50
	2012.04.11 Засгийн газрын “Эрдэнэс Тавантолгой” ХК-ийн хувьцааг иргэдэд эзэмшүүлэх, аж ахуйн нэгжид худалдахтай холбогдуулан авах зарим арга хэмжээний тухай” 116 дугаар тогтоол	УИХ-ын 2012 оны 18 дугаар тогтоолоор “Эрдэнэс-Тавантолгой” ХК-ийн хувьцаанаас иргэдийн эзэмших хувийг нэмэгдүүлсэн тул 2011 оны 98 дугаар тогтоолын дагуу хувьцаа эзэмшиж байсан 2011 оны 3 дугаар сарын 31-ний өдрийг хүртэл төрсөн, бүртгэлтэй иргэдэд дахин 536 ширхэг хувьцааг нэмж эзэмшүүлэх, мөн 2011 оны 4 дүгээр сарын 1-ний өдрөөс 2012 оны 4 дүгээр сарын 11-ний өдөр болон түүнээс өмнө шинээр төрсөн иргэнд 1072 ширхэг хувьцаа эзэмшүүлэхээр шийдвэрлэсэн. “Эрдэнэс-Тавантолгой” ХК-ийн 1.0 сая төгрөгтэй тэнцэх нэрлэсэн үнэ бүхий хувьцаанаас бэлэн мөнгөөр, сургалтын төлбөр хэлбэрээр хишиг хувь хүртсэн оюутан, эрүүл мэндийн даатгалын шимтгэл хэлбэрээр хишиг, хувь хүртсэнийг УИХ-ын 2011 оны 57 дугаар тогтоолд зааснаар хувьцааны нэрлэсэн үнэд дүйцүүлэн иргэний хувьцааны тоог хасахаар тус тус шийдвэрлэсэн. Баримт 50

2018	2018.06.29 УИХ-ын “Тавантолгойн нүүрсний ордын үйл ажиллагааг эрчимжүүлэх талаар авах зарим арга хэмжээний тухай” 73 дугаар тогтоол	УИХ-ын 2007 оны 27 дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралтын Тавантолгой ордын мэдээлэлд өөрчлөлт оруулахдаа 2008 онд Засгийн газраас хэлэлцээ хийж, төрд шилжүүлж авсан тусгай зөвшөөрлийн эзэмшигч “Эрдэнэс тавантолгой” ХК-ийн нэрийг нэмснээр уг ордод төр оролцоотой болсныг баримтжуулсан байна. Баримт 38
2024	2024.01.17 УИХ-ын ““Эрдэнэс Тавантолгой” хувьцаат компанийн хувьцааны талаар авах зарим арга хэмжээний тухай” 10 дугаар тогтоол	2012 оны дөрөвдүгээр сарын 11-нээс хойш төрсөн Монгол Улсын иргэдэд “Эрдэнэс Тавантолгой” ХК-ийн 1,072 хувьцаа эзэмшүүлэх, иргэдэд эзэмшүүлсэн хувьцааг тус компанийн энгийн хувьцаанд бүртгэхийг Засгийн газарт даалгасан. Баримт 50
	2024.01.31 Засгийн газрын “Эрдэнэс Тавантолгой” ХК-ийн хувьцааны талаар авах зарим арга хэмжээний тухай” 45 дугаар тогтоол	УИХ-ын шийдвэрийн дагуу 2012 оны 04 дүгээр сарын 12-ны өдрөөс 2023 оны 12 дугаар сарын 31 ний өдрийн хооронд төрсөн болон Монгол Улсын харьяат болсон иргэн бүрд “Эрдэнэс Тавантолгой” ХК-ийн 1072 ширхэг энгийн хувьцааг үнэ төлбөргүйгээр эзэмшүүлэхээр шийдвэрлэснээс гадна хувьцааг энгийн хувьцаанд бүртгэх арга хэмжээ авахыг “Үнэт цаасны төвлөрсөн хадгаламжийн төв” ХХК-д даалгаснаар иргэд эзэмшсэн хувьцааны дагуу тус компанийн үйл ажиллагаанд саналын эрхтэй хувьцаа эзэмшигчийн хувиар оролцох боломж үүссэн байна. Баримт 50

БАРИМТУУД

ТАВАНТОЛГОЙН ЦАГДАН ТОЛГОЙ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2006 оны 07 сарын 08 өдөр

Төрийн ордон, Улаанбаатар хот

АШИГТ МАЛТМАЛЫН ТУХАЙ

(Шинэчилсэн найруулга)

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ

Нийтлэг үндэслэл

1 дүгээр зүйл. Хуулийн зорилт

1.1. Энэ хуулийн зорилт нь Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт ашигт малтмал эрэх, хайх, ашиглахтай холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино.

2 дугаар зүйл. Хууль тогтоомж

2.1. Ашигт малтмалын тухай хууль тогтоомж нь Үндсэн хууль¹, Газрын тухай², Газрын хэвлийн тухай³, Байгаль орчныг хамгаалах тухай⁴, Үндэсний аюулгүй байдлын тухай хууль⁵, энэ хууль, эдгээртэй нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийн бусад актаас бүрдэнэ.

2.2. Монгол Улсын олон улсын гэрээнд энэ хуульд зааснаас өөрөөр заасан боп олон улсын гэрээний заалтыг дагаж мөрдөнө.

3 дугаар зүйл. Хуулийн үйлчлэх хүрээ

3.1. Энэ хуулиар ус, газрын тос, байгалийн хийгээс бусад төрлийн ашигт малтмал эрэх, хайх, ашиглахтай холбогдсон харилцааг зохицуулна.

3.2. Гар аргаар болон бичил уурхайгаас ашигт малтмал ашиглахтай холбогдсон харилцааг тусгай хуулиар зохицуулна.

¹ Үндсэн хууль – "Төрийн мэдээлэл" эмхтгэлийн 1992 оны 1 дүгээрт нийтлэгдсэн

² Газрын тухай хууль – "Төрийн мэдээлэл" эмхтгэлийн 2002 оны 27 дугаарт нийтлэгдсэн

³ Газрын хэвлийн тухай хууль – Хууль, зарлиг, тогтоолын эмхтгэлийн 1988 оны 11 дүгээрт нийтлэгдсэн

⁴ Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль – "Төрийн мэдээлэл" эмхтгэлийн 1995 оны 5-6 дугаарт нийтлэгдсэн

⁵ Үндэсний аюулгүй байдлын тухай хууль – "Төрийн мэдээлэл" эмхтгэлийн 2002 оны 3 дугаарт нийтлэгдсэн

287.

4 дүгээр зүйл. Хуулийн нэр томъёоны тодорхойлолт

4.1. Энэ хуульд хэрэглэсэн дараахь нэр томъёог дор дурдсан утгаар ойлгоно:

4.1.1. "ашигт малтмал" гэж геологийн хувьсал, өөрчлөлтийн дүнд газрын гадаргуу, түүний хэвлийд үүсч бий болсон, аливаа хэрэгцээнд ашиглаж болох байгалийн байдлаараа байгаа эрдсийн хуримтлалыг;

4.1.2. "тойм судалгаа" гэж ашигт малтмал байгаа эсэхийг тогтоох зорилгоор газрын хэвлийг хөндөхгүйгээр чулуулгийн сорьц, дээж авах, геологи, ашигт малтмалын анхдагч мэдээллийг ашиглах, агаарын зураг авах аргаар геологийн судалгаа хийхийг;

4.1.3. "улсын төсвийн хөрөнгөөр гүйцэтгэх геологийн судалгаа" гэж улсын төсвийн эх үүсвэрээр гүйцэтгэж байгаа геологийн зураглал, сэдэвчилсэн судалгаа болон геологийн эрэл, хайгуулын ажлыг;

4.1.4. "ашигт малтмал эрэх" гэж ашигт малтмалын хэтийн төлөв бүхий талбайд эрдсийн хуримтлал байгаа эсэхийг тогтоох зорилгоор хийгдэж байгаа геологийн судалгааны ажлыг;

4.1.5. "ашигт малтмал хайх" гэж эрдсийн хуримтлалын байршил, тоо хэмжээг нарийвчлан тогтоох зорилгоор газрын гадаргуу, түүний хэвлийд геологи, хайгуулын судалгаа хийж, түүний нөөц, баялгийг ашиглах боломжийг судлан техник, эдийн засгийн үнэлгээ хийхийг;

4.1.6. "ашигт малтмал ашиглах" гэж газрын гадаргуу, түүний хэвлий, хүдрийн овоолго, хаягдал, байгалийн уснаас ашигт малтмал ялган авах, олборлох, түүний ашигт агуулгыг нэмэгдүүлэх, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, борлуулах болон түүнтэй холбогдсон бусад үйл ажиллагааг;

4.1.7. "хайгуулын ажлын зардлын доод хэмжээ" гэж хайгуулын ажилд жил бүр зарцуулсан байвал зохих зардлын доод хэмжээг;

4.1.8. "ашигт малтмалын орд" гэж геологийн хувьсал, өөрчлөлтийн дүнд газрын гадарга, түүний хэвлийд бүрэлдэн тогтож чанар, нөөц нь тодорхойлогдсон, үйлдвэрийн аргаар олборлоход эдийн засгийн хувьд ашигтай эрдсийн хуримтлалыг;

4.1.9. "ашигт малтмалын үндсэн орд" гэж геологийн хувьсал, өөрчлөлтийн дүнд бүрэлдэн тогтож анхлан үүссэн чулуулагтайгаа нэг орон зайд байрлаж байгаа эрдсийн хуримтлалыг;

4.1.10. "ашигт малтмалын шороон орд" гэж анхлан үүссэн чулуулаг, орон зайнаасаа өгөршил, элэгдэл, механик үйл явцын дүнд сарнин салж, дахин хуримтлагдаж улмаар үе, давхарга байдалтай байгаа эрдсийн хуримтлалыг;

4.1.11. "стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын орд" гэж үндэсний аюулгүй байдал, улсын болон бүс нутгийн эдийн засаг, нийгмийн хөгжилд нөлөөлөх хэмжээний, эсхүл жилд Монгол Улсын дотоодын нийт бүтээгдэхүүний 5 хувиас дээш хэмжээний бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж байгаа буюу үйлдвэрлэх боломжтой ордыг;

282

4.1.12."тусгай хэрэгцээний газар" гэж Газрын тухай хуулийн 17, 18, 20 дугаар зүйлд заасны дагуу эрх бүхий байгууллагаас улсын болон орон нутгийн тусгай хэрэгцээнд авч ашигт малтмал эрэх, хайх, ашиглахыг хязгаарласан буюу хориглосон газрыг;

4.1.13."нөөцөд авсан талбай" гэж урьд нь хайгуулын болон ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл олгогдсон талбайг эрх бүхий байгууллагын шийдвэрээр төрийн мэдэлд авч ашигт малтмал эрэх, хайх, ашиглах үйл ажиллагааг зогсоосон талбайг;

4.1.14."хайгуулын тусгай зөвшөөрөл" гэж энэ хуулийн дагуу ашигт малтмал эрэх, хайх эрх олгосон баримт бичгийг;

4.1.15."ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл" гэж энэ хуулийн дагуу ашигт малтмал ашиглах эрх олгосон баримт бичгийг;

4.1.16."хайгуулын талбай" гэж энэ хуулийн 4.1.14-т заасан тусгай зөвшөөрлөөр олгогдсон талбайг;

4.1.17."уурхайн талбай" гэж энэ хуулийн 4.1.15-д заасан тусгай зөвшөөрлөөр олгогдсон талбайг;

4.1.18."уурхайн эдэлбэр" гэж уурхайн талбайтай давхацсан, ашигт малтмал олборлох геологийн тогтоцын хэсгийг;

4.1.19."тусгай зөвшөөрлийн төлбөр" гэж тусгай зөвшөөрлийг хүчин төгөлдөр байлгах зорилгоор эзэмшигчээс нь энэ хуульд заасны дагуу төлөх төлбөрийг;

4.1.20."тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч" гэж энэ хуулийн дагуу ашигт малтмал эрэх, хайх, ашиглах эрх авсан, эсхүл түүнийг энэ хуульд заасан нөхцөл, журмын дагуу шилжүүлэн авсан хуулийн этгээдийг;

4.1.21."хуулийн этгээд" гэж Иргэний хуулийн⁶ 33.1-д заасан компани, нөхөрлөлийг.

5 дугаар зүйл. Ашигт малтмалын өмчлөл

5.1.Монгол Улсын газрын гадаргуу болон түүний хэвлийд байгалийн байдлаараа оршиж байгаа ашигт малтмал төрийн өмч мөн.

5.2.Төр өмчлөгчийн хувьд энэ хуульд заасан нөхцөл, шаардлага, журмын дагуу ашигт малтмал эрэх, хайх, ашиглах эрхийг бусад этгээдэд олгох эрхтэй.

5.3.Улсын төсвийн хөрөнгөөр эрэл, хайгуул хийж нөөцийг нь тогтоосон ашигт малтмалын ордын төрийн эзэмшлийн хувь, хэмжээг тухайн ордыг ашиглах гэрээгээр тодорхойлно.

5.4.Улсын төсвийн хөрөнгөөр эрэл, хайгуул хийж нөөцийг нь тогтоосон стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордыг хувийн өмчит хуулийн этгээдтэй хамтран ашиглавал төрийн оролцооны хэмжээ 50 хүртэл хувьтай байж

⁶ Иргэний хууль –"Төрийн мэдээлэл" эмхтгэлийн 2002 оны 7 дугаарт нийтлэгдсэн

283

болох бөгөөд уг хэмжээг төрөөс оруулсан хөрөнгө оруулалтын хэмжээг харгалзан орд ашиглах гэрээгээр тодорхойлно.

5.5.Улсын төсвийн оролцоогүйгээр эрэл, хайгуул хийж нөөцийг нь тогтоосон стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордыг эзэмшигчийн тухайн ордод оруулсан хөрөнгийн 34 хүртэлх хувьтай тэнцэх хувьцааг төр эзэмшиж болох бөгөөд уг хэмжээг төрөөс оруулах хөрөнгө оруулалтын хэмжээг харгалзан орд ашиглах гэрээгээр тодорхойлно.

5.6.Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшиж байгаа этгээд нь хувьцааныхаа 10-аас доошгүй хувийг Монголын хөрөнгийн биржээр арилжина.

6 дугаар зүйл. Ашигт малтмалын ордын ангилал

6.1.Ашигт малтмалын ордыг дор дурдсанаар ангилна:

- 6.1.1.стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын орд;
- 6.1.2.түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын орд;
- 6.1.3.ердийн ашигт малтмалын орд.

6.2.Энэ хуулийн 6.1.1-д заасан ордод мөн хуулийн 4.1.11-д заасан шалгуур хангасан ордыг хамааруулна.

6.3.Барилгын материалын зориулалтаар ашиглах боломжтой, элбэг тархалт бүхий хурдас, чулуулгийн хуримтлалыг түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын ордод хамааруулна.

6.4.Энэ хуулийн 6.2, 6.3-т зааснаас бусад төрлийн ашигт малтмалын хуримтлалыг ердийн ашигт малтмалын ордод хамааруулна.

7 дугаар зүйл. Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчид болон ашигт малтмал эрэх, хайх, ашиглахад тавигдах ерөнхий шаардлага

7.1.Хайгуулын болон ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг Монгол Улсын хууль тогтоомжийн дагуу байгуулагдан үйл ажиллагаа явуулж байгаа, Монгол Улсад татвар төлөгч хуулийн этгээдэд олгоно.

7.2.Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч нь тусгай зөвшөөрөл хүчин төгөлдөр байх бүх хугацаанд энэ хуулийн 7.1-д заасан нөхцөлийг хангасан байна.

7.3.Тусгай зөвшөөрөлгүйгээр ашигт малтмал эрэх, хайх, ашиглахыг хориглоно.

7.4.Нэг тусгай зөвшөөрлийг зөвхөн нэг хуулийн этгээдийн нэр дээр олгоно.

7.5.Газар өмчлөгч, эзэмшигч нь тухайн газарт байгаа түгээмэл тархацтай ашигт малтмалыг ашиг олох зорилгогүйгээр, өөрийн ахуйн хэрэгцээнд ашиглаж болох бөгөөд ийм ашигт малтмалын жагсаалтыг Засгийн газар батална.

289

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ

Ашигт малтмалын салбар дахь төрийн зохицуулалт

8 дугаар зүйл. Улсын Их Хурлын бүрэн эрх

8.1.Ашигт малтмалын асуудлаар Улсын Их Хурал дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

8.1.1.геологи, уул уурхайн салбарыг хөгжүүлэх талаар төрөөс баримтлах бодлогыг тодорхойлох;

8.1.2.ашигт малтмал эрэх, хайх, ашиглахтай холбогдсон хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэх талаар Засгийн газраас зохион байгуулж байгаа ажилд хяналт тавих;

8.1.3.улсын тусгай хамгаалалттай газарт ашигт малтмал эрэх, хайх, ашиглах асуудлыг шийдвэрлэх;

8.1.4.Засгийн газраас өргөн мэдүүлснээр, эсхүл өөрийн санаачлагаар тухайн ашигт малтмалын ордыг стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордод хамааруулах;

8.1.5.Засгийн газрын өргөн мэдүүлснээр, эсхүл өөрийн санаачлагаар тодорхой нутаг дэвсгэрт ашигт малтмал эрэх, хайх, ашиглахыг, эсхүл хайгуулын болон ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл олгохыг хязгаарлах буюу хориглох;

8.1.6.цацраг идэвхт ашигт малтмал олборлох, тээвэрлэх, хадгалахтай холбогдсон тусгай дэглэм тогтоох;

8.1.7.Засгийн газрын өргөн мэдүүлснээр, эсхүл өөрийн санаачлагаар стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын төрийн эзэмшлийн хувь, хэмжээг улсын нөөцийн нэгдсэн бүртгэлд бүртгүүлсэн эрдэс баялгийн хэмжээ, энэ хуулийн 5.5, 5.6-д заасан хэмжээг харгалзан тогтоох.

9 дүгээр зүйл. Засгийн газрын бүрэн эрх

9.1.Ашигт малтмалын асуудлаар Засгийн газар дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

9.1.1.ашигт малтмал эрэх, хайх, ашиглахтай холбогдсон хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангах;

9.1.2.геологи, уул уурхайн салбарыг хөгжүүлэх төрийн бодлогыг хэрэгжүүлэх;

9.1.3.улсын тусгай хамгаалалттайгаас бусад тусгай хэрэгцээний газарт ашигт малтмал эрэх, хайх, ашиглах асуудлыг шийдвэрлэх;

9.1.4.тодорхой ордыг стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордод хамааруулах саналыг Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх;

9.1.5.стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын төрийн эзэмшлийн хувь, хэмжээг тогтоох тухай саналыг Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх;

185

9.1.6.стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын орд ашиглах хамтарсан үйлдвэрт Монгол Улсаас оруулах хөрөнгийн эх үүсвэрийг шийдвэрлэх;

9.1.7.тодорхой газрыг нөөц болон тусгай хэрэгцээнд авах асуудлыг шийдвэрлэх, эсхүл энэ талаархи саналыг Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх;

9.1.8.төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдээр дамжуулан ашигт малтмал эрэх, хайх, ашиглах тодорхой үйл ажиллагаанд оролцох.

10 дугаар зүйл. Төрийн захиргааны төв байгууллагын бүрэн эрх

10.1.Ашигт малтмалын асуудлаар геологи, уул уурхайн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

10.1.1.геологи, уул уурхайн салбарыг хөгжүүлэх талаар төрөөс баримтлах бодлогыг боловсруулах, биелэлтийг хангах;

10.1.2.энэ хуулийн 19.12, 20.1, 24.2, 26.9-д заасан сонгон шалгаруулах журмыг Засгийн газрын эрх олгосноор батлах;

10.1.3.ашигт малтмалын тухай хууль тогтоомж, түүнийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдуулан Засгийн газраас гаргасан шийдвэрийн биелэлтийг зохион байгуулах;

10.1.4.тусгай зөвшөөрөл авах, хугацааг нь сунгах, шилжүүлэх, тусгай зөвшөөрлөөр олгогдсон талбайг бүхэлд нь, эсхүл тодорхой хэсгийг хүлээлгэн өгөх, хилийн маргааныг шийдвэрлүүлэх, хайгуулын ажлын төлөвлөгөө, мэдээ, тайланг хянуулах ажиллагааны үйлчилгээний хөлсний хэмжээг тогтоох;

10.1.5.улсын төсвийн хөрөнгөөр гүйцэтгэх геологийн судалгааны ажлын жил бүрийн төлөвлөгөөг батлах;

10.1.6.улсын төсвийн хөрөнгөөр гүйцэтгэх геологийн судалгааны ажлыг санхүүжүүлэх, гүйцэтгэх, үр дүнг тооцох журмыг батлах;

10.1.7.ашигт малтмал эрэх, хайх, ашиглах үйл ажиллагааны журам батлах, бүтээгдэхүүний стандартыг боловсруулж батлуулах;

10.1.8.стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын орд ашиглах үйл ажиллагаанд хяналт тавих;

10.1.9.Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт хийгдсэн геологийн судалгааны ажлын тайланд дүгнэлт өгөх, зөвлөмж гаргах үүрэг бүхий Эрдэс баялгийн мэргэжлийн зөвлөл байгуулах, түүний дүрмийг батлах.

11 дүгээр зүйл. Төрийн захиргааны байгууллагын чиг үүрэг

11.1.Геологи, уул уурхайн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага (цаашид энэ хуульд "төрийн захиргааны байгууллага" гэх) дараахь чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ:

11.1.1.Монгол Улсын нутаг дэвсгэр дээр бүс нутгийн геологи, геохими, гидрогеологийн зураглал, геофизикийн судалгаа хийх;

ТӨРИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

2007 он №8 (485)

Монгол Улсын Их Хурлын 2007 оны
25 дугаар тогтоолын 2 дугаар
хэвсрэлт

МОНГОЛ УЛСЫН ПРОКУРОРЫН БАЙГУУЛЛАГЫН ПРОКУРОРЫН АЛБАН ТУШААЛЫН ЦАЛИНГИЙН ХЭМЖЭЭ

№	Албан тушаал	Албан тушаалын сарын цалин (төгрөгөөр)
1	Улсын ерөнхий прокурорын газрын туслах прокурор	208884
2	Улсын ерөнхий прокурорын газрын хяналтын прокурор	192192
3	Нийслэлийн прокурор	207948
4	Нийслэлийн прокурорын орлогч	193264
5	Нийслэлийн прокурорын газрын туслах прокурор	179244
6	Нийслэлийн прокурорын газрын хяналтын прокурор	176124
7	Аймаг, тээврийн прокурор	199524
8	Аймаг, тээврийн прокурорын орлогч	185172
9	Аймаг, тээврийн прокурорын газрын туслах прокурор	179244
10	Аймаг, тээврийн прокурорын газрын хяналтын прокурор	176124
11	Дүүргийн прокурор	182832
12	Дүүргийн прокурорын орлогч	179244
13	Дүүргийн прокурорын газрын туслах прокурор	176124
14	Дүүргийн прокурорын газрын хяналтын прокурор	174408
15	Сум, сум дундын ахлах прокурор	182832
16	Сум, сум дундын прокурорын газрын хяналтын прокурор	174408

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2007 оны 02 дугаар
сарын 06-ны өдөр

Дугаар 26

Улаанбаатар
хот

Засгийн газрын үнэт цаас гаргахыг зөвшөөрөх тухай

Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.2 дэхь хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

90 хүртэл тэрбум төгрөгийн үнэт цаас гаргаж нийтэд санал болгож арилжихыг Засгийн газар /М.Энхболд/-т даалгасугай.

Улсын төсвийн улирлын чанартай орлогын дутагдлыг нөхөх зорилгоор 2007 оны төсвийн жилд

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА

Ц.НЯМДОРЖ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2007 оны 02 дугаар
сарын 06-ны өдөр

Дугаар 27

Улаанбаатар
хот

Тодорхой ордыг стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордод хамааруулах тухай

Ашигт малтмалын тухай хуулийн 8.1.4 дэх заалтыг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Энэ тогтоолын нэгдүгээр хэвсрэлтэд заасан ордыг стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордод хамааруулсугай.

2.Тогтоолын нэгдүгээр хэвсрэлтэд заасан Монгол Улс, ОХУ-ын Засгийн газар хоорондын хэлэлцээрээр ашиглаж байгаа Эрдэнэтийн эс-молибдений орд, Монгол Улсын Засгийн газраас бусад хөрөнгө оруулагчтай байгуулсан тогтвортой байдлын гэрээгээр үйл ажиллагаа нь зохицуулагдаж байгаа Төмөртэйн овороны цайрын орд, Нарийн сухайтын нүүрсний орд, Бороогийн алтны үндсэн ордын одоогийн ашиглаж байгаа нөхцөлийг хэвээр хадгалах нь зүйтэй гэж үзсүгэй.

3.Тогтоолын хоёрдугаар хэвсрэлтэд заасан ашигт малтмалын ордын болон энэ тогтоол батлагдсанаас хойш нөөц нь илэрсэн ордуудын нөөцийг нарийвчлан тогтоож, стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордод хамааруулах эсэх тухай саналыг Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлж шийдвэрлүүлж байхыг Засгийн газар /М.Энхболд/-т даалгасугай.

4.Стратегийн ач холбогдол бүхий Оюу толгой, Таван толгой, Цагаансувхга, Асгатын ашигт малтмалын ордуудын төрийн эзэмшлийн хувь хэмжээ, түүнийг хэрхэн эзэмших талаархи саналыг эхний ээлжинд боловсруулан Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэхийг Засгийн газар /М.Энхболд/-т үүрэг болгосугай.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА

Ц.НЯМДОРЖ

ТӨРИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

2007 он №8 (485)

Монгол Улсын Их Хурлын 2007 оны
27 дугаар тогтоолын 1 дүгээр
хэсэрлэлт

д/д	Ордын нэр	Ашигт малтмалын төрөл	Байршил	Тайлбар
1.	Таван толгой	Чулуун нүүрс	Өмнөговь, Цогтцэций	Тавантолгой ХК, Энержиресорс ХХК, Дайцуки ХХК-ийн эзэмшиж байгаа тусгай зөвшөөрлийн хэмжээнд нөөц тооцсон талбайг хамааруулна.
2.	Нарийн сухайт	Нүүрс	Өмнөговь, Гурвантэс	Монгол Улсын Засгийн газартай тогтвортой байдлын гэрээ байгуулсан.
3.	Багануур	Хүрэн нүүрс	Улаанбаатар, Багануур	Нөөц тооцсон талбайг хамааруулна. "Багануур" ХК олборлодог.
4.	Шивээ Овоо	Хүрэн нүүрс	Говьсүмбэр, Шивээговь	Нөөц тооцсон талбайг хамааруулна. "Шивээ Овоо" ХК олборлодог.
5.	Мардай	Уран	Дорнод, Дашбалбар	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн бөгөөд хувийн хөрөнгөөр нэмэлт хайгуул хийж байна.
6.	Дорнод	Уран	Дорнод, Дашбалбар	
7.	Гурван булаг	Уран	Дорнод, Дашбалбар	
8.	Темэртэй	Төмрийн хүдэр	Сэлэнгэ, Хүдэр	Уг ордын тусгай зөвшөөрлийг "БЛТ" ХХК эзэмшиж байсныг 2006 онд цуцалсан. Нөөц тооцсон талбайг хамааруулна.
9.	Оюу толгой	Зэс, молибдени	Өмнөговь, Ханбогд	Ордын нөөцийн тооцоо бүхий тайланг Эрдэс баялгийн мэргэжлийн зөвлөлөөр хэлэлцэхэд бэлтгэж байна. Бүлэг ордын хэмжээгээр ойлгоно.
10.	Цагаан суварга	Зэс, молибдени	Дорноговь, Мандах	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн бөгөөд хувийн хөрөнгөөр нэмэлт хайгуул хийж байна.
11.	Эрдэнэт	Зэс, молибдени	Орхон, Баян-Өндөр	Монгол Улс-ОХУ-ын Засгийн газар хоорондын гэрээгээр зохицуулагдаж байгаа.
12.	Бүрэнхаан	Фосфорит	Хөвсгөл, Алаг- Эрдэнэ	Хөвсгөлийн их дархан цаазат газрын гадна ногдох нөөц тооцогдсон хэсэгт дөрвөн компани хайгуулын тусгай зөвшөөрөл эзэмшдэг.
13.	Бороо	Алт	Сэлэнгэ, Баянгол	Монгол Улсын Засгийн газартай тогтвортой байдлын гэрээ байгуулсан.
14.	Темэртэйн овоо	Цайр, хар тугалга	Сүхбаатар, Сүхбаатар	Монгол Улсын Засгийн газартай тогтвортой байдлын гэрээ байгуулсан.
15.	Асгат	Мөнгө	Баян-Өлгий, Ногооннуур	Монгол Улс-ОХУ-ын Засгийн газар хоорондын гэрээ бүхий хамтарсан Монголросцветмет нэгдэл тусгай зөвшөөрлийг нь эзэмшиж байгаа.

ТӨРИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

2007 он №8 (485)

Монгол Улсын Их Хурлын 2007 оны
27 дугаар тогтоолын 2 дугаар хавсралт

д/д	Ордын нэр	Ашигт малтмалын төрөл	Байршил	Тайлбар
1.	Улаан-Овоо	Нүүрс	Сэлэнгэ, Түшиг	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн.
2.	Өвдөг худаг	Нүүрс	Дундговь, Баянжаргалан	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн, одоо ашиглаж байгаа.
3.	Баянтээг	Нүүрс	Өвөрхангай, Нарийнтээл	Хувьцаат компани ашиглаж байгаа.
4.	Нүүрст хотгор	Нүүрс	Увс, Бөхмөрөн	Хувьцаат компани ашиглаж байгаа.
5.	Хар тарвагатай	Нүүрс	Увс, Өмнөговь	Хувьцаат компани ашиглаж байгаа.
6.	Адуунчулуун	Нүүрс	Дорнод, Хэрлэн	Хувьцаат компани ашиглаж байгаа.
7.	Тэвшийн говь	Нүүрс	Дундговь, Сайнцагаан	Хувьцаат компани ашиглаж байгаа.
8.	Талбулаг	Нүүрс	Сүхбаатар, Баруун- Урт	Хувьцаат компани ашиглаж байгаа.
9.	Чандган тал	Нүүрс	Хэнтий, Мөрөн	Хувьцаат компани ашиглаж байгаа.
10.	Хөөтийн хонхор	Нүүрс	Дундговь, Баянжаргалан	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн.
11.	Хөөт	Нүүрс	Дорнод, Матад	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн.
12.	Налайх	Нүүрс	Улаанбаатар, Налайх	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн, уул техникийн нөхцөл хүндэрсэн.
13.	Алаг тогоо	Нүүрс	Дорноговь, Даланжаргалан	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн, нэмэлт хайгуулыг хувийн хөрөнгөөр хийсэн.
14.	Зээгт	Нүүрс	Говь-Алтай, Чандмань	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн, одоо хувьцаат компани ашиглаж байгаа.
15.	Могойн гол	Нүүрс	Хөвсгөл, Цэцэрлэг	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн, одоо хувьцаат компани ашиглаж байгаа.
16.	Сайхан-Овоо	Нүүрс	Булган, Сайхан	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн, одоо хувьцаат компани ашиглаж байгаа.
17.	Баргилт	Төмрийн хүдэр	Хэнтий, Дархан	Улсын эрдэс баялгийн нөөцөд бүртгэгдээгүй.
18.	Төгрөг нуур	Нүүрс	Төв, Баян	Улсын эрдэс баялгийн нөөцөд бүртгэгдээгүй.
19.	Наран толгой	Алт	Төв, Жаргалант	Одоо бага хүчин чадлаар ашиглаж байгаа.

ТӨРИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

2007 он №8 (485)

20.	Тавт	Алт	Булган, Тэшиг	Хувийн хөрөнгөөр хайгуул хийж нөөц өссөн.
21.	Төмөр толгой	Төмрийн хүдэр	Дархан-Уул, Хонгор	Тусгай зөвшөөрлийг цуцалсан.
22.	Баян давааны бүлэг орд	Цагаан тугалга, гянтболд	Төв, Эрдэнэ	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн, одоогоор ашиглаагүй.
23.	Улаан Уул	Цагаан тугалга, гянтболд	Баян-Өлгий, Улаанхус	Одоо бага хэмжээгээр ашиглаж байгаа.
24.	Жанчивлангийн бүлэг орд	Цагаан тугалга, гянтболд	Төв, Эрдэнэ	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн, одоогоор ашиглаагүй.
25.	Цагаан даваа	Цагаан тугалга, гянтболд	Төв, Баянчандмань	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн, одоогоор бага хэмжээгээр ашиглаж байгаа.
26.	Мөнгөн Өндөр	Мөнгө	Хэнтий, Өмнөдэлгэр	Улсын эрдэс баялгийн нөөцөд бүртгэгдээгүй.
27.	Хөх адар	Зэс, цайр	Баян-Өлгий, Толбо	Хувийн хөрөнгөөр нэмэлт хайгуул хийгдэж байгаа.
28.	Шаврын царам	Пироп	Архангай, Тариат	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн, одоогоор бага хэмжээгээр ашиглаж байгаа.
29.	Шүдэн уул	Чулуун давс	Увс, Давст	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн, одоогоор ашиглаагүй.
30.	Ширээ уул	Гөлтгөнө	Дундговь, Дэлгэрхангай	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн.
31.	Өвдөг худаг	Хүрэн нүүрс	Дундговь, Өндөршил	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн, одоо ашиглаж байгаа.
32.	Цайдам нуур	Хүрэн нүүрс	Төв, Баян	Нөөцийн зэрэг С2-оос доош үнэлэгдсэн.
33.	Цагаан цав	Цеолит	Дорноговь, Сайхандулаан	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн, одоо бага хэмжээгээр ашиглаж байгаа.
34.	Манхан уул	Фосфорит	Хөвсгөл, Алаг-Эрдэнэ	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн.
35.	Онгилог нуур	Фосфорит	Хөвсгөл, Алаг-Эрдэнэ	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн.
36.	Лугийн гол	Газрын ховор элемент	Дорноговь, Хатанбулаг	Нөөцийн зэрэг С2-оос доош үнэлэгдсэн.
37.	Хонгор	Жонш	Дорноговь, Далан-жаргалан, Айраг	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн.
38.	Улаан	Цайр, хар тугалга	Дорнод, Дашбалбар	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн.
39.	Цав	Цайр, хар тугалга	Дорнод, Чойбалсан	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн.

**Тодорхой ордыг стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын
ордод хамааруулах тухай Улсын Их Хурлын тогтоолын төслийн
танилцуулга**

Ашигт малтмалын тухай хууль 2006 оны 7 дугаар сарын 8-ны өдөр шинэчилсэн найруулгаар батлагдан гарч 8 дугаар сарын 26-ны өдрөөс мөрдөж эхлээд байна. Уг хуулийн 8.1.4-т Улсын Их Хурал бүрэн эрхийнхээ хүрээнд Засгийн газраас өргөн мэдүүлснээр, эсхүл өөрийн санаачлагаар тухайн ашигт малтмалын ордыг стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордод хамааруулах, мөн хуулийн 9.1.4-т Засгийн газар бүрэн эрхийнхээ хүрээнд тодорхой ордыг стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордод хамааруулах саналыг Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэхээр заасан билээ. Хуулийн 4.1.11-т "Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын орд" гэж үндэсний аюулгүй байдал, улсын болон бүс нутгийн эдийн засаг, нийгмийн хөгжилд нөлөөлөх хэмжээний, эсхүл жилд Монгол Улсын дотоодын нийт бүтээгдэхүүний 5 хувиас дээш хэмжээний бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж байгаа буюу үйлдвэрлэх боломжтой ордыг ойлгоно гэж заасан. Хуулийн тодорхойлолтоор үндэсний аюулгүй байдалд нөлөөлөх, эсхүл улсын болон бүс нутгийн эдийн засаг, нийгмийн хөгжилд нөлөөлөх хэмжээний, эсхүл Монгол Улсын дотоодын нийт бүтээгдэхүүний 5 хувиас дээш хэмжээний бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж байгаа ордыг стратегийн ач холбогдолтой орд гэж үзэхээр байна. Иймээс стратегийн ач холбогдолтой ордод хамааруулахын тулд тодорхой шалгуур үзүүлэлтийг боловсруулж, онооны үнэлгээгээр үнэлэн тодорхойлох нь зүйтэй юм гэж үзлээ.

Манай улсад улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийж нөөцийг нь тогтоосон 683 орд байдаг боловч тэдгээр ордуудаас улсын болон бүс нутгийн хөгжилд нөлөө үзүүлэхүйц стратегийн ач холбогдолтой ордын тоо цөөн байна. Эдгээр 683 ордын ихэнх нь барилгын материалын түүхий эд, давс шүүний ордууд байдаг бөгөөд зэс, гянтболд, цайр, төмрийн хүдэр, молибдени зэрэг цөөн нэр төрлийн ашигт малтмалыг олборлож байгаа нь нийт ордын зөвхөн 20 гаруй хувь нь болж байна. Чулуун болон хүрэн нүүрс, хайлуур жонш, алтны шороон ордууд уг жагсаалтанд тодорхой хувийг эзэлж байгаа бөгөөд улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийж, нөөцийг нь тогтоосон алтны шороон ордуудыг үндсэнд нь ашиглаж дуусаад байна. Хайлуур жонш, нүүрсний нилээд хэдэн ордод олборлолт явуулж байна. Дээрх 683 ордын 20 гаруй хувь нь бусад ашигт малтмалын ордууд байдаг.

Харин 1990-ээд оны сүүлч, 2000 оны эхээр геологи, уул уурхайн салбарын эрх зүйн орчин таатай болсны үр дүнд гадаадын томоохон хөрөнгө оруулагчид манай улсад хөрөнгө оруулалт хийж хайгуулын ажил эрчимтэй явуулсны үр дүнд Оюу толгойн зэс, алт болон Баян Айрагийн алт, зэс, Гацууртын алт, Баруун нарангийн нүүрс зэрэг томоохон ордуудыг нээж илрүүлээд байна.

Ашигт малтмалын ордыг ашиглах нь ордын нөөц, агуулга, чанарын үзүүлэлт, олон улсын зах зээлийн үнэ, эрэлт хэрэгцээ, тухайн ордын районы дэд бүтцийн хөгжил, хууль эрх зүйн орчин, улс төр, нийгмийн байдал зэрэг олон хүчин зүйлээс шалтгаална.

Тодорхой ордыг стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордод хамааруулах асуудлыг сонгохын тулд шалгаруулах аргачлалыг Үйлдвэр, худалдааны яам боловсруулж яамдаас санал авч тусган Засгийн газрын 2006 оны 10 дугаар сарын 18-ны өдрийн хуралдаанаар хэлэлцүүлсэн болно. Хуралдаан дээр Засгийн газрын зарим гишүүд одоо ашиглаж байгаа нүүрсний томоохон уурхайнуудыг стратегийн ордод хамааруулах, илэрцийн түвшинд

байгаа ордыг стратегийн ордод хамааруулах, үндэсний аюулгүй байдалд нөлөөлөх ордуудыг стратегийн ордод хамааруулах, одоо ашиглаж байгаа ордуудыг стратегийн ордод хамааруулах зэрэг санал гаргасан болно. Үйлдвэр, худалдааны яам дээрх шалгуур үзүүлэлт, Засгийн газрын гишүүдийн саналыг харгалзан зарим ордыг стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордод хамааруулах асуудлыг боловсруулав.

Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордод хамааруулах шалгуур үзүүлэлтийг:

- Ашигт малтмалын төрөл;
- Нөөцийн хэмжээ, нөөцийн үнэлгээний түвшин;
- Агуулга;
- Чанарын үзүүлэлт;
- Ордын уул техникийн нөхцөл, ашиглалтын технологи;
- Ордын районы дэд бүтцийн хөгжил;
- Уурхайн хүчин чадал, жилд үйлдвэрлэх бүтээгдэхүүний хэмжээ;
- Жилийн борлуулалт, улс, орон нутгийн төсөвт шууд оруулах орлогын хэмжээ;
- Хүн, малын эрүүл мэнд, байгаль орчинд үзүүлэх нөлөөлөл;
- Жилд Монгол Улсын дотоодын нийт бүтээгдэхүүний 5 хувиас дээш хэмжээний бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх гэсэн үзүүлэлтүүд байх юм. (Аргачлалыг хавсаргав)

Дээрх шалгуур үзүүлэлт тус бүрээр оноо өгч үнэлэн 100-аас дээш болон 100 гаас доош хамгийн өндөр оноо авсан ордыг стратегийн ач холбогдолтой ордод хамааруулах нь зүйтэй гэж үзсэн.

Зарим ордыг стратегийн ач холбогдолтой ордод зөвхөн нэг шалгуур үзүүлэлтээр хамааруулах боломж байна. Тухайлбал уран, тори зэрэг хүнд элементийн ордууд нь үндэсний аюулгүй байдалд үзүүлэх нөлөө, Оюу толгой, Таван толгой зэрэг ордууд нөөц ихтэй, улсын болон бүс нутгийн хөгжилд үзүүлэх нөлөөллөөр хамаарч болохоор байна. Зарим нэгэн төрлийн ашигт малтмалын ордыг нөөцийн доод хэмжээ тавьж стратегийн ач холбогдолтой ордод хамааруулж болох боловч зарим нэг сөрөг үр дагавар гарч болзошгүй тул энэ хувилбарыг авч үзээгүй болно. Мөн агуулгын хувьд адилхан ийм асуудал гарч болзошгүй юм. Асгатын мөнгөний орд зэрэг ордууд уул техникийн нөхцөл хүндтэй ордод орно.

Ашигт малтмалын тухай хуульд жилд Монгол Улсын дотоодын нийт бүтээгдэхүүний 5 хувиас дээш хэмжээний бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж байгаа буюу үйлдвэрлэх боломжтой ордыг стратегийн ач холбогдолтой ордод хамааруулж болохоор заасан. Монгол Улсын дотоодын нийт бүтээгдэхүүн 2005 онд 2266505,0 сая төгрөг байсан. Үүний 5 хувь нь 113325,3 сая төгрөг болж байна. Өөрөөр хэлбэл жилд 113,3 тэрбум төгрөгийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх хүчин чадалтай үйлдвэрийг стратегийн ач холбогдолтой ордод хамааруулж болохоор байна. Ийм хэмжээний бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэдэг үйлдвэр өнөөдөр манай улсад Эрдэнэт, Бороо хоёр байна. Бороогийн ордыг эзэмшигч Засгийн газартай тогтвортой байдлын гэрээтэй бөгөөд одоо энэ гэрээг шинэчлэх хэлэлцээ явагдаж байна. Мөн жил бүр манай улсын дотоодын нийт бүтээгдэхүүний хэмжээ өөрчлөгдөж байдаг тул үүнийг тодорхойлоход хүндрэлтэй байж болох юм.

Улс орны эдийн засгийн хөгжилд нөлөө үзүүлэхүйц томоохон ордод Оюу толгой, Таван толгой, Төмөртэй зэрэг ордуудыг хамааруулж болно. Харин бүс

нутгийн хөгжилд нөлөөлөхүйц ордуудад Асгат, Мөнгөн Өндөр, Баян-Айраг, Гацуурт, Цагаан суварга, Төмөр толгой, Нарийн сухайт, Улаан Овоо, Өвдөг худаг, Төгрөг нуур, Цагаан даваа, Егүзэр, Улаан уул, Бүрэнхаан, Улаан, Цав зэрэг ордуудыг хамааруулж болно. Дээрх ордоос Баян Айраг, Баянгол, Гацуурт зэрэг ордын хайгуул бүрэн хийгдэж дуусаагүй байгаа тул энд одоогоор хамааруулах шаардлагагүй, харин нөөцийг Улсын бүртгэлд бүртгүүлсний дараа стратегийн ач холбогдолтой ордод хамааруулж болох юм.

Одоо ашиглаж байгаа Багануур, Шивээ Овоо, Адуунчулуун зэрэг нүүрсний томоохон уурхайнууд, түүнчлэн орон нутгийн нүүрсний уурхайнууд ихэвчлэн төрийн өмчийн оролцоотой компаниуд байна. Нүүрсний олборлолтын үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа төрийн өмчийн оролцоотой хувьцаат компанийг стратегийн ач холбогдол бүхий ордод хамааруулах тухай холбогдох Засгийн газрын гишүүдийн саналыг төсөлд тусгалаа. Эдгээр ордыг стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордод хамааруулах асуудал нь улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуулыг нь хийсэн ордын хувьд төрийн оролцоог 50 хүртэл хувь, төсвийн бус хөрөнгөөр хайгуулыг нь хийсэн ордод 34 хүртэл хувиар бий болгох асуудал гарна. Нүүрсний уурхайнуудын хувьд төрийн оролцоо 50-иас дээш 80-90 хүртэл хувьтай байгаа. Тэдгээрийг стратегийн ордод хамааруулснаар төрийн оролцоог 50 хувь хүртэл бууруулах шаардлага гарна. Хэрэв энэ асуудлыг нарийвчлан судалвал төрийн өмчтэй байгаад хувьчлагдсан зарим уурхайн асуудлыг буцааж төрийн өмчийн оролцоотой болгох уу гэсэн асуудал ч гарч ирж магадгүй юм.

Хайгуулыг нь хийж нөөцийг нь бүрэн тогтоогоогүй байгаа илэрцүүдийг стратегийн ордод хамааруулах асуудал байж болохгүй. Нөөц баялгийг нь хэдий хэмжээтэй, улс, бүс нутгийн нийгэм, эдийн засагт нөлөөлөх, эсэхийг нь үнэлэлгүйгээр стратегийн ач холбогдол бүхий ордод хамруулах нь хуулийн заалтыг ноцтой зөрчиж байгаа асуудал бөгөөд нөгөө талаас ингэж шийдвэрлэвэл хувийн хөрөнгөөр хийж байгаа хайгуулын ажил үндсэндээ зогсолтын байдалд орно. Өнөөдөр улсын төсвөөс хайгуулын ажилд хөрөнгө зарцуулахгүй, зөвхөн геологийн судалгаа, зураглалын ажилд хөрөнгө зарцуулж байгаа. Цаашид нарийвчилсан хайгуул хийж нөөцийг нь тогтоосон ордуудыг стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордод хамааруулах, эсэх асуудлыг нь Эрдэс баялгийн зөвлөлийн дүрмэнд Эрдэс баялгийн зөвлөлөөр нөөц бүртгүүлэх асуудалтай хамтад нь хэлэлцэж стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын жагсаалтанд хамруулах тухай саналыг боловсруулж Засгийн газар, Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлж байх нь зүйтэй гэж үзэв.

Одоо ашиглаж байгаа ордуудыг стратегийн ая холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордод хамааруулахгүй байхаар уг аргачлалд тусгасан, асуудалд ийм байр суурьнаас хандсан болно. Учир нь нэгэнт хөрөнгө оруулалт нь шийдэгдээд, бүрэн хүчин чадлаараа ажиллаад эхэлсэн үйлдвэр, ордыг стратегийн ая холбогдол бүхий ордод хамааруулах шаардлагагүй гэж үзсэн. Төрийн оролцооны хувь хэмжээг төр оруулсан хөрөнгө оруулалтын хэмжээгээрээ тогтоохоор хуульд заасан. Хөрөнгө оруулалт нь шийдэгдсэн үйлдвэрт хөрөнгө оруулна гэсэн асуудал гарахгүй. Харин улсын төсвийн хөрөнгөөр хийсэн хайгуулын зардлыг улсын төсөвт буцаан төлөх асуудлыг гэрээний дагуу шийдвэрлэж байх нь зүйтэй юм.

Тодорхой ордыг стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордод хамааруулах тухай Улсын Их Хурлын тогтоол, холбогдол материалыг хавсаргав.

Үйлдвэр, худалдааны яам

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХУРАЛДААНЫ ТЭМДЭГЛЭЛЭЭС

САНГИЙН ЯАМ,
ХУУЛЬ ЗҮЙ, ДОТООД ХЭРГИЙН ЯАМ,
ҮЙЛДВЭР, ХУДАЛДААНЫ ЯАМАНД

Монгол Улсын Засгийн газрын 2007 оны 6 дугаар сарын 26-ны өдрийн хуралдааны 29 дүгээр тэмдэглэлд:

"ХХ.ХЭЛЭЛЦСЭН нь: Монгол Улсын Засгийн газраас "Энержи Ресурс" ХХК-тай байгуулах хөрөнгө оруулалтын гэрээний төслийн тухай

ШИЙДВЭРЛЭСЭН нь: Монгол Улсын Засгийн газраас "Энержи Ресурс" ХХК-тай "Тавантолгой" ордыг ашиглах талаар байгуулах хөрөнгө оруулалтын гэрээний төсөл, уг ордод төрийн эзэмших хувь оролцооны тухай асуудлыг хэлэлцэн дэмжээд Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлд оруулж, Ашигт малтмалын тухай хуульд заасны дагуу Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэхээр тогтов" гэжээ.

ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ ГАЗАР

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР

2007 он 07
сарын 10 өдөр

Дугаар 3Г-1/105

Улаанбаатар
хот

УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА Д.ЛҮНДЭЭЖАНЦАН ТАНАА

Гэрээний төсөл өргөн мэдүүлэх тухай

Монгол Улсын Засгийн газраас “Энержи Ресурс” ХХК-тай “Тавантолгой” ордыг ашиглах талаар байгуулах хөрөнгө оруулалтын гэрээний төсөл, уг ордод төрийн эзэмших хувь оролцооны тухай асуудлыг Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцэн дэмжээд Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлж байна.

Улсын Их Хурлын чуулганаар хэлэлцүүлж өгнө үү.

МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙ САЙД

 М.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛС
ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ ГАЗАР

2007 он 07 дугаар
сарын 10-ны өдөр

Дугаар 007/1512

Улаанбаатар-12
Утас: 262408
Факс: 976-11-310011

УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТАМГЫН ГАЗРЫН ЕРӨНХИЙ
НАРИЙН БИЧГИЙН ДАРГА Н.ЛУВСАНЖАВ ТАНАА

Тов тогтоолгох тухай

Монгол Улсын Засгийн газраас "Энэржи Ресурс" ХХК-тай "Тавантолгой" ордыг ашиглах талаар байгуулах хөрөнгө оруулалтын гэрээний төсөл, уг ордод төрийн эзэмших хувь оролцооны тухай асуудлыг хэлэлцэн дэмжээд Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэхээр холбогдох материалын хамт хүргүүлж байна.

Улсын Их Хурлын даргад өргөн мэдүүлэх хугацааг товлож өгнө үү.

МОНГОЛ УЛСЫН САЙД,
ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГ
ЭРХЛЭХ ГАЗРЫН ДАРГА

 С.БАТБОЛД

71

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГЫН
ЗАХИРАМЖ

2007 оны 9 сарын 24 өдөр

Дугаар 161

Улаанбаатар хот

Улсын Их Хурлын 2007 оны намрын
ээлжит чуулганаар хэлэлцэх асуудлын
дараалал тогтоох тухай

Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 11.1.3 дахь заалт, 11.2, 15.1, 15.2 дахь хэсэг, Улсын Их Хурлын 2007 оны 60 дугаар тогтоолыг үндэслэн ЗАХИРАМЖЛАХ нь:

1. Улсын Их Хурлын 2007 оны намрын ээлжит чуулганы нээлтийн ажиллагааг 10 дугаар сарын 1-ний өдрийн 10.00 цагаас товлон зарласугай.

2. Улсын Их Хурлын 2007 оны намрын ээлжит чуулганаар хэлэлцэх асуудлын дарааллыг дор дурдсанаар тогтоосугай:

1/ Монгол Улсын Мянганы хөгжлийн зорилтуудыг шинэчлэн батлах тухай Улсын Их Хурлын тогтоолын төсөл;

2/ Ургамал хамгааллын тухай /шинэчилсэн найруулга/, Засгийн газрын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай, Байгалийн ургамлын тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай, Захиргааны хариуцлагын тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай, Ургамал хамгааллын тухай хуулийг хүчингүй болсонд тооцох тухай хуулиудын төсөл;

3/ Малын удмын сан, эрүүл мэндийг хамгаалах тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Тогтоолын хавсралтад нэмэлт оруулах тухай Улсын Их Хурлын тогтоолын төсөл;

4/ Монгол Улсын баатар, хөдөлмөрийн баатар, ардын болон гавьяат цолтон ахмад настанд нэмэгдэл тэтгэвэр тогтоох тухай Улсын Их Хурлын тогтоолын төсөл;

5/ Хийн хангамжийн тухай хуулийн төсөл болон түүнтэй холбогдох бусад хуулиудын төсөл;

6/ Нийгмийн халамжийн тэтгэврийн хэмжээг өөрчлөн тогтоох тухай Улсын Их Хурлын тогтоолын төсөл;

7/ Нийгмийн даатгалын багц хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулиудын төсөл;

00000940

72

8/ Монгол Улсын иргэдийг гадаадад, гадаадын иргэдийг Монгол Улсад хөдөлмөр эрхлүүлэх тухай хуулийн төсөл болон түүнтэй холбогдох бусад хуулиудын төсөл;

9/ Татварын багц хуулийг хэрэгжүүлэх тухай хуулийн төсөл;

10/ Монгол Улсын 2008 оны төсвийн тухай хуулийн төсөл;

11/ Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2008 онд хөгжүүлэх Үндсэн чиглэл батлах тухай Улсын Их Хурлын тогтоолын төсөл;

12/ Төрөөс мөнгөний бодлогын талаар 2008 онд баримтлах үндсэн чиглэл батлах тухай Улсын Их Хурлын тогтоолын төсөл;

13/ Хүн ам, орон сууцны улсын тооллогын тухай хуулийн төсөл болон Статистикийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл;

14/ Хүн амыг орон сууцаар хангах, барилгын салбарт ажлын байр нэмэгдүүлэх хөтөлбөр батлах тухай Улсын Их Хурлын тогтоолын төсөл;

15/ Хот тосгоны эрх зүйн байдлын тухай /шинэчилсэн найруулга/ хуулийн төсөл;

16/ Хот байгуулалтын тухай /шинэчилсэн найруулга/ хуулийн төсөл;

17/ Гаалийн тухай болон гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуулиудын шинэчилсэн найруулгын төсөл;

18/ Төрийн албаны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл;

19/ "Нүүрс хөтөлбөр батлах тухай" Улсын Их Хурлын тогтоолын төсөл;

20/ Эрдэс баялгийн салбарыг 2015 он хүртэл хөгжүүлэх талаар төрөөс баримтлах бодлого батлах тухай Улсын Их Хурлын тогтоолын төсөл;

21/ "Айвенхоу майнз монголиа инк" ХХК-тай байгуулах хөрөнгө оруулалтын гэрээний тухай Улсын Их Хурлын тогтоолын төсөл;

22/ МУ-ын ЗГ-аас "Энержи ресурс" ХХК-тай "Тавантолгой" ордыг ашиглах талаар байгуулах хөрөнгө оруулалтын гэрээний төсөл, уг ордод төрийн эзэмших хувь оролцооны тухай Улсын Их Хурлын тогтоолын төсөл;

23/ Байгалийн ургамал ашигласны төлбөрийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл;

24/ Зарим газар нутгийг улсын тусгай хамгаалалтад авах тухай Улсын Их Хурлын тогтоолын төсөл;

25/ Монгол Улсын Мянганы хөгжлийн зорилтод суурилсан Үндэсний хөгжлийн цогц бодлого батлах тухай Улсын Их Хурлын тогтоолын төсөл;

73

26/ Барилгын тухай /шинэчилсэн найруулга/ хуулийн төсөл;

27/ Мэдээлэл авах эрх, эрх чөлөөний тухай хуулийн төсөл;

28/ Монгол Улсын татварын ерөнхий /шинэчилсэн найруулга/ хуулийн төсөл;

29/ / Төсвийн байгууллагын удирдлага санхүүжилтийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл;

30/ Төсвийн тухай /шинэчилсэн найруулга/ хуулийн төсөл;

31/ Журмыг шинэчлэн батлах тухай Улсын Их Хурлын тогтоолын төсөл;

32/ Хязгаарлагдмал казиногийн тухай, Хязгаарлагдмал казиногийн тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай болон үүнтэй холбоотой зарим хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулиудын төсөл;

33/ Үйлдвэрлэл технологийн паркийн эрх зүйн байдлын тухай хуулийн төсөл;

34/ Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай, Хөдөлмөрийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл;

35/ Мал хулгайлах гэмт хэрэгтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл;

36/ Соёлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл;

37/ Нийгмийн хөгжилд хүүхэд, өсвөр үеийнхний оролцоог дэмжих талаар Монгол Улсын төрөөс баримтлах бодлогыг батлах тухай Улсын Их Хурлын тогтоолын төсөл;

38/ бусад.

3. Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслүүдийг 2007 оны намрын ээлжит чуулганаар хэлэлцэх бэлтгэл хангахыг Байнгын хороодын дарга нар болон Тамгын газар /Н.Лувсанжав/-т тус тус даалгасугай

ДАРГА

Д.ЛҮНДЭЭЖАНЦАН

43

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР

2008 он 01 сарын 08 өдөр

Дугаар 3Г-1/07

Улаанбаатар хот

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА
Д.ЛҮНДЭЭЖАНЦАН ТАНАА

Төсөл өргөн мэдүүлэх тухай

Баян-Өлгий аймгийн Ногооннуур сумын нутаг дэвсгэрт орших Асгатын мөнгөний ордын төрийн эзэмших хувь хэмжээг тогтоох тухай Улсын Их Хурлын тогтоолын төслийг Танхимын хуралдаанаар хэлэлцээд шийдвэрлэсний дагуу Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлж байна.

Тогтоолын төслийг Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдаанаар хэлэлцүүлж өгнө үү.

Монгол Улсын Ерөнхий сайд

С.БАЯР

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН
АРХИВ

Огноо 2008.09.26 № 155

ХУУЛБАР ҮНЭН

Архивын эрхлэгч

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР

2014 он 05
сарын 23 өдөр

Дугаар 3Г-1/79

Улаанбаатар
хот

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА З.ЭНХБОЛД ТАНАА

Төсөл өргөн мэдүүлэх тухай

“Цагаан суваргын ордын төрийн эзэмшлийн хувь тогтоох тухай” Улсын Их Хурлын тогтоолын төслийг Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцээд Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлж байна.

Тогтоолын төслийг Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдаанаар хэлэлцүүлж өгнө үү.

Монгол Улсын Ерөнхий сайд

Н.АЛТАНХУЯГ

МОНГОЛ УЛС
ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ ГАЗАР

14 05
22

хэг/938

Улаанбаатар-12
Утас 260817
Факс 976-11-310014

УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТАМГЫН ГАЗРЫН ЕРӨНХИЙ
НАРИЙН БИЧГИЙН ДАРГА Б.БОЛДБААТАР ТАНАА

Тов тогтоолгох тухай

"Цагаан суваргын ордын төрийн эзэмшлийн хувь тогтоох тухай" Улсын Их Хурлын тогтоолын төслийг Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцэн Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэхээр шийдвэрлэсний дагуу холбогдох материалын хамт хүргүүлж байна.

Хянан үзэж Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх хугацааг товлож өгнө үү.

Монгол Улсын сайд,
Засгийн газрын Хэрэг
эрхлэх газрын дарга

Ч.САЙХАНБИЛЭГ

**ЦАГААН СУВАРГЫН ОРДЫН ТӨРИЙН ЭЗЭМШЛИЙН ХУВЬ ТОГТООХ ТУХАЙ
УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛЫН ТӨСЛИЙН ҮЗЭЛ БАРИМТЛАЛ**

Нэг. Тогтоолын төсөл боловсруулах үндэслэл, шаардлага

Монгол Улсын Ашигт малтмалын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.4-д "Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийж нөөцийг нь тогтоосон стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордыг хувийн өмчит хуулийн этгээдтэй хамтран ашиглавал төрийн оролцооны хэмжээ 50 хүртэл хувьтай байж болох бөгөөд уг хэмжээг төрөөс оруулсан хөрөнгө оруулалтын хэмжээг харгалзан орд ашиглах гэрээгээр тодорхойлно", 9 дүгээр зүйлийн 9.1.5-д "стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын төрийн эзэмшлийн хувь, хэмжээг тогтоох тухай саналыг Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх" гэсэн заалтууд болон Засгийн газрын 2013 оны 12 дугаар сарын 25-ны өдрийн 59 дүгээр тэмдэглэлд "Төрийн эзэмшлийн хувь хэмжээ тогтоогдоогүй байгаа Цагаан суварга, Гацуурт, Цайдам нуур, Хөшөөтийн ордуудын ордын нөөц, хөрөнгө оруулалтын хувь хэмжээг харгалзан төрийн эзэмшлийн хувийг улсын төсвөөс хөрөнгө гаргахгүйгээр эзэмших талаар дээрх ордуудын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчидтэй хэлэлцээ хийж, үр дүнг Засгийн газрын хуралдаанд танилцуулахыг Уул уурхайн сайд Д.Ганхуяг даалгав" гэсэн нь энэхүү тогтоолын төслийг боловсруулах эрх зүйн үндэслэл болсон.

Цагаан суваргын зэс, молибдений орд нь говийн бүсэд орших бөгөөд УИХ-ын 2007 оны 27 дугаар тогтоолоор стратегийн ач холбогдол бүхий ордод хамааруулсан ба Монгол Улсын эдийн засагт өндөр ач холбогдолтой гэж үзсэн учир төрийн оролцоо байх шаардлагатай юм.

**Хоёр. Тогтоолын төслийн ерөнхий бүтэц,
зохицуулах харилцаа, хамрах хүрээ**

Тогтоолын төсөл 3 заалттай байна. Цагаан суваргын зэс, молибдений ордын төрийн эзэмшлийн хувь, хэмжээг хуулинд заасан хязгаарт багтаан Ажлын хэсгийн тооцооноор тогтоох агуулгыг нэгдүгээр заалтад оруулна.

Хоёрдугаар заалтад Цагаан суваргын ордын төрийн эзэмшлийн хувь, хэмжээг санхүүжүүлэх асуудлыг тусгана.

Гуравдугаар заалтад төрийн эзэмшлийн хувийг "Эрдэнэс МГЛ"ХХК-д эзэмшүүлэх асуудлыг тусгана.

**Гурав. Тогтоолын төсөл батлагдсаны дараа үүсч болох нийгэм,
эдийн засаг, хууль зүйн үр дагавар, тэдгээрийг шийдвэрлэх талаар**

Цагаан суваргын ордод төрийн эзэмшлийн хувь тогтоосноор улсын төсөвт төвлөрөх орлогын эх үүсвэр нэмэгдэх ач холбогдолтой юм.

ЗГХЭГ

Цагаан суваргын ордын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч "Монголын алт (МАК)" ХХК-ийн хувьд төрийн оролцоотой үйл ажиллагаа явуулах зохион байгуулалтад шилжих асуудлыг Ашигт малтмалын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлд заасны дагуу орд ашиглах гэрээ байгуулах замаар шийдвэрлэх боломжтой.

Дөрөв. Тогтоолын төсөл нь Монгол Улсын Үндсэн хууль болон бусад хуультай хэрхэн уялдах, түүнийг хэрэгжүүлэх зорилгоор цаашид шинээр боловсруулах нэмэлт, өөрчлөлт оруулах, хүчингүй болгох хуулийн талаар

"Цагаан суваргын ордын төрийн эзэмшлийн хувь тогтоох тухай" Улсын Их Хурлын тогтоолын төсөл нь Монгол Улсын Үндсэн хууль, Засгийн газрын тухай хууль болон бусад хууль тогтоомжтой нийцсэн байна.

ТАНИЛЦУУЛГА

Цагаан суваргын ордын төрийн
эзэмшлийн хувь тогтоох тухай
Улсын Их Хурлын тогтоолын
төсөл

Цагаан суваргын зэс-молибдений орд нь Дорноговь аймгийн Мандах сумын нутагт оршдог. Ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч "Монголын алт (МАК)" ХХК.

Тухайн ордод 1965-1967 онуудад эрэл үнэлгээний ажил, 1974-1977 онуудад урьдчилсан хайгуул, 1980-1982 онуудад нарийвчилсан хайгуулын ажлууд тус тус улсын төсвийн хөрөнгөөр хийж, 1984 оны 3 дугаар сарын 31-ний өдрийн Геологи, уул уурхайн үйлдвэрийн яамны Шинжлэх ухаан, техникийн зөвлөлийн хуралдаанаар нөөцийг хүлээн авч, улсын ашигт малтмалын нөөцийн комисст батлуулахаар явуулсан бөгөөд тус комисс хэлэлцээд нөөцийг хүлээн авснаар тооцох, техник эдийн засгийн үндэслэл болон тогтмол мөрдөх жишгийг боловсруулан батлуулж, нөөцийн тооцоог дахин хийж танилцуулахаар тогтсон.

"Монголын алт (МАК)" ХХК нь 2001-2008 онд өөрийн хөрөнгөөр нарийвчилсан хайгуулын ажил хийж гүйцэтгэн, 2009 оны 7 дугаар сарын 29-ний өдрийн Эрдэс баялгийн мэргэжлийн зөвлөлийн хуралдаанаар нөөцийн тайлангаа хэлэлцүүлэн 250,4 сая тонн хүдэр; 0,643 %-ийн агуулга бүхий 1,6 сая тонн зэс; 0,026 %-ийн агуулга бүхий 66167 тонн молибден; 0,044 г/тн агуулга бүхий 11,127 тонн алтыг улсын бүртгэлд бүртгүүлсэн.

Мөн "Монголын алт" (МАК) ХХК улсын төсвийн хөрөнгөөр хийсэн урьдчилсан болон нарийвчилсан хайгуулын зардал болох 15,77 сая төгрөгийг Засгийн газрын 1997 оны 234 дүгээр тогтоолд заасан аргачлалаар тооцон 2005 оны 9 дүгээр сарын 8-ны өдөр ХАЗ-2005/06/149 тоот нөхөн төлбөрийн гэрээ байгуулан 714'760 ам.долларыг төрд төлсөн байна. Харин 2006 оны Ашигт малтмалын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулга батлагдсаны дараа Засгийн газрын 2007 оны 81 дүгээр тогтоолын 2 дугаар хавсралтаар батлагдсан "Улсын төсвөөс хайгуулын ажилд гаргасан зардлын нөхөн төлбөрийн хэмжээг тооцох, төлөх журам"-ын дагуу тооцоход 2'679'400 ам.доллар болж байна.

2013 оны 4 дүгээр сарын 10-ны өдөр ордыг ил аргаар ашиглан жилд 14,6 сая тонн хүдэр олборлон, боловсруулж 5420 мянган тонн /жилд 316,2 мянган тонн/ зэсийн баяжмал, 75,5 мянган тонн /жилд 4403 тонн/ молибдены баяжмал гаргаж, 17,14 жилд ашиглан 11462 тэрбум төгрөгний борлуулалт хийж, 2827 тэрбум төгрөгний цэвэр ашигтай ажиллан хөрөнгө оруулалт 1460 тэрбум төгрөгийг 6,65 жилд нөхөх техник эдийн засгийн үндэслэлийг Эрдэс баялгийн мэргэжлийн зөвлөлөөр хэлэлцүүлсэн байна. Энэ тооцоонд зэсийн үнийг 5512 ам.доллар/тонн, молибдений баяжмал 1300 доллар/тонн, алт 32672,5 доллар/унци-аар тооцсон.

Техник эдийн засгийн үндэслэлээр төсөлд шаардлагатай байгаа хөрөнгө оруулалтын хэмжээ нь:

ЗГХЭГ

- Ил уурхайд	178.8 сая ам.доллар
- Баяжуулах үйлдвэрт	497.9 сая ам.доллар
- Барилга байгууламжид	38.2 сая ам.доллар
- Дэд бүтэц /Цахилгаан хангамж/	91.6 сая ам.доллар
- Дэд бүтэц /замын ажил/	75.5 сая ам.доллар
- Дулааны станц	6.3 сая ам.доллар
- Бусад зардал	143.6 сая ам.доллар
Нийт	1031.9 сая ам.доллар

/Задаргааг хавсаргав/

Үүнээс "Монголын алт (МАК)" ХХК-ний одоогоор оруулаад байгаа хөрөнгө оруулалтын хэмжээ нь 323.1 сая ам.доллар байна.

Ашигт малтмалын тухай хуулийн 5.5 дугаар зүйлд "Улсын төсвийн оролцоогүйгээр хайгуул хийж нөөцийг нь тогтоосон стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордыг эзэмшигчийн тухайн ордод оруулсан хөрөнгийн 34 хүртэлх хувьтай тэнцэх хувьцааг төр эзэмшиж болох бөгөөд уг хэмжээг төрөөс оруулах хөрөнгө оруулалтын хэмжээг харгалзан орд ашиглах гэрээгээр тодорхойлно" гэж зааснаар тус төслийн нийт хөрөнгө оруулалт болох 1031,2 сая ам.долларын 34 хувь болох 350,6 сая ам.долларын хөрөнгийг оруулснаар, төр 34 хувийн хувьцааг эзэмших Улсын Их Хурлын тогтоолын төслийг боловсруулсан болно.

Мөн тогтоолын төсөлд тус ордын төрийн эзэмшлийн 34 хувьтай тэнцэх хувьцааг тухайн ордод оруулсан тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчийн оруулсан хөрөнгийн 34 хувь буюу 350.6 сая ам.долларын санхүүжилтийг 2014 оны 2 дугаар улиралд Засгийн газрын бонд гарган шийдвэрлэхээр тусгасан болно. Мөн төрийн эзэмшлийн хувьцааг "Эрдэнэс МГЛ" ХХК-нд эзэмшүүлж, Цагаан суваргын ордын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчтэй хамтарсан компани байгуулах талаар тусгасан болно.

"Цагаан суваргын ордын төрийн эзэмшлийн хувь тогтоох тухай" Улсын Их Хурлын тогтоолын төслийг Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцэн дэмжиж Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэхээр тогтсон болно.

Тогтоолын төсөл, үзэл баримтлал, холбогдох материалыг хавсаргав.

ЗАСГИЙН ГАЗАР

Төсөл

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ2014 оны .. дугаар
сарын ..-ны өдөр хот

Дугаар ..

Улаанбаатар

**Цагаан суваргын ордын төрийн
эзэмшлийн хувь тогтоох тухай**

Ашигт малтмалын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.5 дахь хэсэг, 8 дугаар зүйлийн 8.1.7 дахь заалтыг тус тус үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1. Цагаан суваргын ордын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчийн тухайн ордод оруулсан хөрөнгийн төрийн эзэмшлийн хэмжээг 34 хувиар тогтоосугай.

2. Цагаан суваргын ордын төрийн эзэмшлийн 34 хувьтай тэнцэх хувьцааг тухайн ордод тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчийн оруулсан хөрөнгийн 34 хувь болох 350 600 000 ам.долларын санхүүжилтэнд зориулж 2014 оны 2 дугаар улиралд багтаан Засгийн газрын бонд гарган шийдвэрлэхийг Засгийн газар (Н.Алтанхуяг)-т зөвшөөрсүгэй.

3. Төрийн эзэмшлийн хувьцааг "Эрдэнэс МГЛ" ХХК-д эзэмшүүлэн, Цагаан суваргын ордын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчтэй хамтарсан компани байгуулахыг Засгийн газар (Н.Алтанхуяг)-т зөвшөөрсүгэй.

Гарын үсэг

УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН 2006 ОНЫ 6 ДУГААР САРЫН 29-НИЙ ӨДРИЙН ЧУУЛГАНЫ НЭГДСЭН ХУРАЛДААН

Улсын Их Хурлын 2006 оны хаврын ээлжит чуулганы 6 дугаар сарын 29-ний өдөр /Пүрэв гариг/-ийн чуулганы нэгдсэн хуралдаан 10 цаг 15 минутад Төрийн ордны “А” танхимд эхлэв.

Хуралдааныг Улсын Их Хурлын дарга Ц.Нямдорж нээж, гишүүдийн ирц болон хэлэлцэх асуудлыг танилцуулав.

Нэгдсэн хуралдаанд ирвэл зохих 75 гишүүнээс 56 гишүүн ирж, 74.6 хувийн ирцтэй байв.

Арван хоёр. Ашигт малтмалын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл /Анхны хэлэлцүүлэг/

Уг асуудлын талаар Эдийн засгийн байнгын хорооны дүгнэлтийг Улсын Их Хурлын гишүүн Г.Батхүү танилцуулав.

Ц.Нямдорж: Байнгын хорооноос оруулж байгаа саналын дагуу 2006 оны 6 дугаар сарын 6-ны өдөр өргөн барьсан төслийг бусад төсөлтэй ажлын хэсэг нэгтгээд гишүүдэд тараасан төсөл дээр суурилж ярина гэсэн Эдийн засгийн байнгын хорооны зарчмын саналыг дэмжье.

Зөвшөөрсөн	48	
Татгалзсан	3	
Бүгд	51	94.1 хувийн саналаар дэмжигдлээ.

УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН 2006 ОНЫ ХАВРЫН ЭЭЛЖИТ ЧУУЛГАНЫ 6 ДУГААР САРЫН 29-НИЙ ӨДРИЙН ХУРАЛДААНЫ ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ТЭМДЭГЛЭЛ

Л.Гантөмөр: Санал дүгнэлт гарсан байгаа, Дамиран гишүүн танилцуулна.

Ц.Нямдорж: Ашигт малтмалын хуулийг нэгтгэ гэсэн даалгавар өгсөн. Нэгтгэсэн санал дүгнэлт гарсан байна.

Г.Батхүү: Улсын Их Хурлын дарга, эрхэм гишүүд ээ

Монгол Улсын Их Хурлын нэр бүхий гишүүдийн санаачлан боловсруулж, 2006 оны 4 дүгээр сарын 17-ны өдөр Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн Ашигт малтмалын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл, Засгийн газраас 2006 оны 5 дугаар сарын 10-ны өдөр өргөн мэдүүлсэн Ашигт малтмалын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулга, Улсын Их Хурлын нэр бүхий 19 гишүүний 2005 оны 5 дугаар сард өргөн мэдүүлсэн Ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслүүдийн анхны хэлэлцүүлгийг Эдийн засгийн байнгын

хорооны 2006 оны 6 дугаар сарын 29-ны өдрийн хуралдаанаар хэлэлцээд дараахь санал дүгнэлтийг Улсын Их Хурлын чуулганы нэгдсэн хуралдаанд оруулж байна.

Улсын Их Хурлын чуулганы нэгдсэн хуралдааны 14.4-т, нэг асуудлаар хоёр болон түүнээс дээш өргөн мэдүүлсэн хууль санаачлагчид нь зөвшөөрсөн бол тэдгээрийг нэгтгэн хэлэлцэж болох тухай заалтыг Улсын Их Хурлын нэгдсэн хуралдаанаар зөвшөөрсөн тул Улсын Их Хурлын даргын захирамжаар байгуулсан ажлын хэсэг дээрх 3 төслийг нэгтгэж нэг төсөл болгосон билээ.

Байнгын хороодын хуралдааны явцад Улсын Их Хурлын гишүүн Дамиран, Нямдорж нар ажлын хэсгийн нэгтгэсэн төслийг суурь болгон авч үзэж, энэ төслийн талаарх ажлын хэсгийн саналыг дэмжих улмаар Улсын Их Хурлын гишүүдийн гаргасан зарчмын зөрүүтэй саналын талаар санал хурааж шийдвэрлэх нь зүйтэй гэсэн горимын санал гаргасныг хуралдаанд оролцсон гишүүд дэмжсэн болно.

Эдийн засгийн байнгын хорооны хуралдаанд оролцсон гишүүд дээрх саналыг Улсын Их Хурлын чуулганы нэгдсэн хуралдаанд оруулан хэлэлцүүлэх нь зүйтэй гэж үзлээ.

Улсын Их Хурлын эрхэм гишүүд ээ

Ашигт малтмалын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслүүдийн анхны хэлэлцүүлгийн талаар Эдийн засгийн байнгын хорооны санал дүгнэлтийг хэлэлцэн шийдвэрлэж өгөхийг хүсье.

Анхаарал тавьсан явдалд баярлалаа.

Ц.Нямдорж: Энэ асуудалтай холбогдуулж асуулт асуух гишүүн байна уу? Байхгүй байна. Санал хураая.

Би жаахан тайлбар хэлье. Ойлгогдож байна уу?

Ингээд Байнгын хорооноос оруулж байгаа саналын дагуу 2006 оны 6 дугаар сарын 6-ны өдөр ажлын хэсэг нэгтгээд гишүүдэд тараасан төсөл дээр суурилж ярина гэсэн Эдийн засгийн байнгын хорооны зарчмын саналыг дэмжье.

Зөвшөөрсөн	48	
Татгалзсан	3	
Бүгд	51	94.1 хувийн саналаар дэмжигдлээ.

Одоо гишүүд зөвхөн 6 сарын 6-ны төсөл дээр Байнгын хороо хэлэлцэнэ. Гишүүд заалт хасах, нэмэх, өөрчлөлт оруулах саналтай байгаа бол зөвхөн энэ төсөл дээр саналаа гаргана. Бусад өргөн баригдсан төслүүд дээр ямар нэгэн асуудал ярихгүй. Ингэж ойлголцоод энэ асуудлыг дуусгая.

УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН 2006 ОНЫ 7 ДУГААР САРЫН 04-НИЙ ӨДРИЙН ЧУУЛГАНЫ НЭГДСЭН ХУРАЛДААН

Монгол Улсын Их Хурлын 2006 оны хаврын ээлжит чуулганы 2006 оны 7 дугаар сарын 04-ний өдөр /Мягмар гараг/-ийн нэгдсэн хуралдаан 10 цаг 15 минутад Төрийн ордны “А” танхимд эхлэв.

УИХ-ын дарга Ц.Нямдорж ирц, хэлэлцэх асуудлын дарааллыг танилцуулж, хуралдааныг даргалав.

Өглөөний нэгдсэн хуралдаанд ирвэл зохих 75 гишүүнээс 54 гишүүн ирж 72.0 хувийн ирцтэй байв.

Чөлөөтэй: Ч.Авдай, Б.Бат-Эрдэнэ, Н.Баяртсайхан, Л.Гүндалай, Б.Жаргалсайхан, С.Отгонбаяр, К.Саираан, Я.Санжмятав, М.Сономпил, М.Энхболд, Р.Эрдэнэбүрэн

Өвчтэй: А.Бакей, Л.Одончимэд

Тасалсан: Р.Амаржаргал, Б.Батбаатар, Н.Батбаяр, Сүх.Батболд, Ж.Батхуяг, С.Баярцогт, А.Мурат, Р.Раш

УИХ-ын дарга Ц.Нямдорж Санхүүгийн түрээс /лизинг/-ийн тухай хуулийн эцсийн найруулгыг УИХ-ын гишүүдэд танилцуулахын өмнө “түрээсийн төлбөрийн хүү”, “түрээслэгч гэрээнд заасан үүргээ биелүүлээгүй бол алданги тооцно”, 13.2-т энэ хуулийн 13.1-д заасан нөхцөл байдал үүссэн түрээслэгч гэрээгээ цуцлахыг шаардах, түрээсийн төлбөр, түүний хүүг төлөхгүй байх, 16.3, 16.4, 18.1 зэрэг заалтуудыг дахин хянаж үзэхийг ажлын хэсгийн ахлагч, УИХ-ын гишүүн Д.Ганхуягт анхааруулав.

Ц.Нямдорж: Хуулийн төслийг санаачлагчид нь буцаах тухай /Татвар төлөх хугацааг хойшлуулах тухай/ УИХ-ын тогтоолыг баталъя.

Зөвшөөрсөн	34
Татгалзсан	10
Бүгд	44

77.3 хувийн саналаар Хууль буцаах тухай УИХ-ын тогтоол батлагдлаа.

Дээрх УИХ-ын тогтоолын эцсийн найруулгыг сонссонд тооцов.

Нэг.Ашигт малтмалын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл /анхны хэлэлцүүлэг/

Хэлэлцэж буй асуудалтай холбогдуулан Үйлдвэр худалдааны яамны дэд сайд Я.Содбаатар, мөн яамны газрын дарга н.Ганхуяг, Ашигт малтмал, газрын тосны хэрэг эрхлэх газрын Геологийн газрын орлогч дарга Д.Жавхланболд, УИХ-ын

Тамгын газрын зөвлөх Д.Одсүрэн, Эдийн засгийн байнгын хорооны ахлах референт Д.Отгон нарын бүрэлдэхүүнтэй ажлын хэсэг байлцав.

Хуулийн төслийг анхны хэлэлцүүлэгт бэлтгэсэн талаархи Эдийн засгийн байнгын хорооны дүгнэлтийг УИХ-ын гишүүн Д.Одхүү уншиж танилцуулав.

Байнгын хорооны дүгнэлттэй холбогдуулан УИХ-ын гишүүдээс асуулт, санал гараагүй болно.

Хуулийн төслийг Байнгын хорооны хуралдаанаар хэлэлцэх явцад гарсан зарчмын зөрүүтэй саналын Эдийн засгийн байнгын хорооноос дэмжигдсэн саналуудаар санал хураалт явуулахаар шийдвэрлэв.

...

Төслийн 5 дугаар зүйлд дараахь агуулга бүхий хэсэг нэмэх: "5.4.Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийж нөөцийг нь тогтоосон стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордыг хувийн хэвшлийн аж ахуйн нэгжтэй хамтран ашиглах тохиолдолд төрийн оролцоо 50 хүртэл хувь байж болно. Төрийн оролцоо оруулсан хөрөнгө оруулалтынхаа хэмжээгээр тодорхойлогдоно." гэж өөрчлөх гэсэн УИХ-ын гишүүн Л.Пүрэвдорж, Д.Одхүү, Ц.Дамиран, Б.Батбаяр, Г.Батхүү, Л.Гантөмөр нарын гаргасан, Эдийн засгийн байнгын хороо дэмжсэн саналыг дэмжье.

Зөвшөөрсөн	36
Татгалзсан	11
Бүгд	47

76.6 хувийн саналаар УИХ-ын гишүүн Л.Пүрэвдорж, Д.Одхүү, Ц.Дамиран, Б.Батбаяр, Г.Батхүү, Л.Гантөмөр нарын гаргасан санал дэмжигдлээ.

Төслийн 5 дугаар зүйлд дараахь агуулга бүхий хэсэг нэмэх:

"5.5. Улсын төсвийн хөрөнгөөс бусад эх үүсвэрээр хайгуул хийж нөөцийг нь тогтоосон стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын орд ашиглах тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн хувьцааны 34 хүртэлх хувийг төр эзэмшиж болно." гэсэн УИХ-ын гишүүн Л.Пүрэвдорж, Д.Одхүү, Ц.Дамиран, Л.Гантөмөр нарын гаргасан, Эдийн засгийн байнгын хороо дэмжсэн саналыг дэмжье.

Зөвшөөрсөн	36
Татгалзсан	12
Бүгд	48

75.0 хувийн саналаар УИХ-ын гишүүн Л.Пүрэвдорж, Д.Одхүү, Ц.Дамиран, Л.Гантөмөр нарын гаргасан санал дэмжигдлээ.

Төслийн 5 дугаар зүйлд дараахь агуулга бүхий хэсэг нэмэх: "5.6.Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын орд ашиглах тусгай зөвшөөрөл эзэмшиж байгаа хуулийн этгээдийн хувьцааны 10-аас доошгүй хувийг Монголын хөрөнгийн биржээр арилжина." гэсэн УИХ-ын гишүүн Р.Буд, Д.Одхүү нарын гаргасан, Эдийн засгийн байнгын хороо дэмжсэн саналыг дэмжье.

Зөвшөөрсөн	37
------------	----

Татгалзсан 11
Бүгд 48

77.1 хувийн саналаар УИХ-ын гишүүн Р.Буд, Д.Одхүү нарын гаргасан санал дэмжигдлээ.

...

Төслийн 7.1.8-ын “хөрөнгийн эх үүсвэрийг батлах” гэснийг хасч, “Төрийн эзэмшлийн хувь хэмжээ нь тухайн үйлдвэрийн хувьцааны 34 хувиас хэтэрч болохгүй” гэж нэмэх гэсэн УИХ-ын гишүүн Ц.Дамирангийн гаргасан, Эдийн засгийн байнгын хороо дэмжсэн саналыг дэмжье.

Зөвшөөрсөн 34
Татгалзсан 15
Бүгд 49

69.4 хувийн саналаар УИХ-ын гишүүн Ц.Дамирангийн гаргасан санал дэмжигдлээ.

...

Ашигт малтмалын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийг эцсийн хэлэлцүүлэгт бэлтгэх явцад хуулийн нэр томъёо, зүйл, заалтын дугаар, шинээр батлагдсан татварын хуулиудтай хэрхэн уялдаж байгаа талаар нягтлан тулгаж хянахыг ажлын хэсэгт үүрэг болгов.

Ашигт малтмалын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийг эцсийн хэлэлцүүлэгт бэлтгүүлэхээр Эдийн засгийн байнгын хороонд шилжүүлэхээр шийдвэрлэв.

Уг асуудлыг 12 цаг 07 минутанд хэлэлцэж дуусав.

...

УИХ-ЫН 2006 ОНЫ ХАВРЫН ЭЭЛЖИТ ЧУУЛГАНЫ 2006 ОНЫ 7 ДУГААР САРЫН 04-НИЙ ӨДӨР /МЯГМАР ГАРИГ/- ИЙН НЭГДСЭН ХУРАЛДААНЫ ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ТЭМДЭГЛЭЛ

Хуралдаан 10 цаг 15 минутанд эхлэв.

...

Нэг.Ашигт малтмалын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл /анхны хэлэлцүүлэг/

Ц.Нямдорж: - Ашигт малтмалын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийн анхны хэлэлцүүлгийг явуулъя, төслийг анхны хэлэлцүүлэгт бэлтгэсэн Байнгын хорооны дүгнэлтийг Одхүү гишүүн танилцуулна, Одхүү гишүүнийг индэрт урьж байна.

Д.Одхүү: - Улсын Их Хурлын дарга, эрхэм гишүүд ээ.

Монгол Улсын Их Хурлын Ц.Дамиран, А.Бакей, Р.Раш, М.Сономпил, А.Мурат, Ч.Авдай, Д.Одхүү нарын гишүүдийн санаачлан боловсруулж, 2006 оны 4 дүгээр сарын 17-ны өдөр Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн Ашигт малтмалын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл, Засгийн газраас 2006 оны 5 дугаар сарын 10-ны өдөр өргөн мэдүүлсэн Ашигт малтмалын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулга, УИХ-ын нэр бүхий 19 гишүүний 2005 оны 5 дугаар сард өргөн мэдүүлсэн Ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслүүдийн анхны хэлэлцүүлгийг Эдийн засгийн байнгын хорооны 2006 оны 6 дугаар сарын 29, 30-ны өдрийн хуралдаануудаар хэлэлцээд дараахь санал, дүгнэлтийг Улсын Их Хурлын чуулганы нэгдсэн хуралдаанд оруулж байна.

УИХ-ын 2006 оны 6 дугаар сарын 29-ний өдрийн нэгдсэн хуралдаанаас дээрх 3 төслийг УИХ-ын даргын захирамжаар байгуулагдсан ажлын хэсгээс нэгтгэсэн төслийг суурь болгон авч үзэж, улмаар УИХ-ын гишүүдийн гаргасан зарчмын зөрүүтэй саналын талаар санал хурааж шийдвэрлэх нь зүйтэй гэсэн горимын санал гаргасныг хуралдаанд оролцсон гишүүд дэмжсэн билээ. Түүнчлэн Ашигт малтмалын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулга хэлэлцэж байгаатай холбогдуулан Ашигт малтмалын тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуулийн төсөл, Эрүүгийн хуульд нэмэлт оруулах тухай хуулийн төсөл, Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай хуулийн төсөл, Хууль хүчингүй болсонд тооцох тухай хуулийн төслийг тус тус боловсруулж анхны хэлэлцүүлгийг хийсэн болно.

Засгийн газраас 2005 оны 6 дугаар сарын 27-ны өдөр өргөн мэдүүлж, УИХ-ын Эдийн засгийн болон Төсвийн байнгын хороогоор анхны хэлэлцүүлгийг нь хийсэн Ашигт малтмалын тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөлд тусгагдсан зүйл, заалтууд шинээр боловсруулсан Ашигт малтмалын тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуульд бүрэн тусгагдсаны дээр энэ хууль батлагдсантай холбогдуулан авах зарим арга хэмжээний тухай УИХ-ын тогтоолын төслийг боловсруулсан болно.

Эдийн засгийн байнгын хорооны 2006 оны 6 дугаар сарын 30-ны өдрийн хуралдаанаар нэгтгэсэн төслийн талаар УИХ-ын гишүүдийн гаргасан 54 зарчмын зөрүүтэй саналыг хэлэлцэн санал хурааж, УИХ-ын чуулганы нэгдсэн хуралдаанд оруулж байна. Зарчмын зөрүүтэй саналын томъёолол, анхны хэлэлцүүлэг хийсэн хуулиудын болон УИХ-ын тогтоолын төслийг Та бүхэнд тараасан болно.

Улсын Их Хурлын эрхэм гишүүд ээ,

Ашигт малтмалын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл, Ашигт малтмалын тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуулийн төсөл, Эрүүгийн хуульд нэмэлт оруулах тухай хуулийн төсөл, Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай хуулийн төсөл, Хууль хүчингүй болсонд тооцох тухай хуулийн төсөл, Засгийн газрын өргөн мэдүүлсэн төсөлтэй хамт өргөн мэдүүлэгдсэн Улсын нэгдсэн төсвийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл, Ажиллах хүч гадаадад гаргах, гадаадаас ажиллах хүч, мэргэжилтэн авах тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай хуулийн төсөл, Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай хуулийн төсөл, Хууль батлагдсантай холбогдуулан авах зарим арга хэмжээний тухай УИХ-

ын тогтоолын төслийн анхны хэлэлцүүлгийн талаархи Эдийн засгийн байнгын хорооны санал, дүгнэлтийг хэлэлцэн шийдвэрлэж өгөхийг хүсье.

Анхаарал тавьсанд баярлалаа.

Ц.Нямдорж: - Одхүү гишүүнд баярлалаа. Байнгын хорооны санал дүгнэлттэй холбогдуулж асуулт асуух гишүүн байна уу? Байхгүй байна. Шууд санал хураалтад оръё.

Түрүүчийн нэгдсэн хуралдаан дээр өргөн баригдсан 3 төслийг нэгтгэж болно гэж үзсэн, санаачлагчид нь дэмжсэн, Их Хурал нэгтгэ гэсэн чиглэл өгсөн, үүний дагуу нэгтгээд 6 сарын 6-ны өдрөөр огноодсон төслийг гишүүдэд тараагдсан, тэр төслийг хэлэлцэхээр болсон, энэ төсөл дээр гарсан саналуудаар одоо би санал хураалт явуулъя.

Эдийн засгийн байнгын хорооноос дэмжсэн саналууд байна.

...

5.Төслийн 5.3-ыг: “5.3.Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын төрийн эзэмшлийн хувь, хэмжээг тухайн ордыг ашиглах гэрээгээр тодорхойлно” гэж өөрчлөх гэсэн УИХ-ын гишүүн Л.Пүрэвдорж, Д.Одхүү, Ц.Дамиран нарын гаргасан, Эдийн засгийн байнгын хороо дэмжсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Санал хураалтад 48 гишүүн оролцож, 39 гишүүн зөвшөөрч, 9 гишүүн татгалзсан байна. 81.3 хувийн саналаар Пүрэвдорж, Одхүү, Дамиран гишүүдийн гаргасан 5 дахь санал дэмжигдэж байна.

6.Төслийн 5 дугаар зүйлд дараахь агуулга бүхий хэсэг нэмэх: “5.4.Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийж нөөцийг нь тогтоосон стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордыг хувийн хэвшлийн аж ахуйн нэгжтэй хамтран ашиглах тохиолдолд төрийн оролцоо 50 хүртэл хувь байж болно. Төрийн оролцоо оруулсан хөрөнгө оруулалтынхаа хэмжээгээр тодорхойлогдоно.” гэж өөрчлөх гэсэн УИХ-ын гишүүн Л.Пүрэвдорж, Д.Одхүү, Ц.Дамиран, Б.Батбаяр, Г.Батхүү, Л.Гантөмөр нарын гаргасан, Эдийн засгийн байнгын хороо дэмжсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Санал хураалтад 48 гишүүн оролцож, 36 гишүүн зөвшөөрч, 11 гишүүн татгалзсан байна. 76.6 хувийн саналаар Пүрэвдорж, Одхүү, Дамиран, Б.Батбаяр, Батхүү, Гантөмөр гишүүдийн гаргасан 6 дахь санал дэмжигдэж байна.

7.Төслийн 5 дугаар зүйлд дараахь агуулга бүхий хэсэг нэмэх:

“5.5. Улсын төсвийн хөрөнгөөс бусад эх үүсвэрээр хайгуул хийж нөөцийг нь тогтоосон стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын орд ашиглах тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн хувьцааны 34 хүртэлх хувийг төр эзэмшигч болно.” гэсэн УИХ-ын гишүүн Л.Пүрэвдорж, Д.Одхүү, Ц.Дамиран, Л.Гантөмөр нарын гаргасан, Эдийн засгийн байнгын хороо дэмжсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Санал хураалтад 48 гишүүн оролцож, 36 гишүүн зөвшөөрч, 12 гишүүн татгалзсан байна. 75.0 хувийн саналаар Пүрэвдорж, Одхүү, Дамиран, Гантөмөр гишүүдийн гаргасан 7 дахь санал дэмжигдэж байна.

8.Төслийн 5 дугаар зүйлд дараахь агуулга бүхий хэсэг нэмэх: “5.6.Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын орд ашиглах тусгай зөвшөөрөл эзэмшиж байгаа хуулийн этгээдийн хувьцааны 10-аас доошгүй хувийг Монголын хөрөнгийн биржээр арилжина.” гэсэн УИХ-ын гишүүн Р.Буд, Д.Одхүү нарын гаргасан, Эдийн засгийн байнгын хороо дэмжсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Санал хураалтад 48 гишүүн оролцож, 37 гишүүн зөвшөөрч, 11 гишүүн татгалзсан байна. 77.1 хувийн саналаар Буд Одхүү нарын гишүүдийн гаргасан 8 дахь санал дэмжигдэж байна.

Э.Бат-Үүл: - Даргаа та яаруулж байгаад 5.3 дээрх зарчмын зөрүүтэй саналын томъёолол хууль дээрх зөрүүтэй байна.

Ц.Нямдорж: - Ийм л юм байсан шүү дээ, стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын төрийн эзэмшлийн хувь хэмжээг гэрээгээр тогтооно гэсэн юм байна шүү дээ, яг ийм байсан.

Д.Одхүү: - Яг ийм байсан.

Ц.Нямдорж: - Цаашаа явъя.

9.Төслийн 7.1.5, 7.1.6-д “мэдүүлснээр” гэсний дараа “эсхүл өөрийн санаачлагаар” гэж нэмэх, 7.1.6-г “Засгийн газрын өргөн мэдүүлснээр, эсхүл өөрийн санаачлагаар тодорхой нутаг дэвсгэрт ашигт малтмал хайх, ашиглахыг, эсхүл ашигт малтмалын хайгуулын болон ашигт малтмал ашиглах тусгай зөвшөөрөл олгохыг хязгаарлах буюу хориглох,” гэж өөрчлөх гэсэн УИХ-ын гишүүн Ц.Нямдоржийн гаргасан, Эдийн засгийн байнгын хороо дэмжсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Санал хураалтад 48 гишүүн оролцож, 41 гишүүн зөвшөөрч, 7 гишүүн татгалзсан байна. 85.4 хувийн саналаар 9 дэх санал дэмжигдэж байна.

10.Төслийн 7.1.8-ын “хөрөнгийн эх үүсвэрийг батлах” гэснийг хасч, “Төрийн эзэмшлийн хувь хэмжээ нь тухайн үйлдвэрийн хувьцааны 34 хувиас хэтэрч болохгүй” гэж нэмэх гэсэн УИХ-ын гишүүн Ц.Дамирангийн гаргасан, Эдийн засгийн байнгын хороо дэмжсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя. Нөгөө 34-тэйгээ холбоотой биз, Дамиран гишүүнээ.

Ц.Дамиран: - Холбоотой.

Ц.Нямдорж: - Санал хураалтад 49 гишүүн оролцож, 34 гишүүн зөвшөөрч, 15 гишүүн татгалзсан байна. 69.4 хувийн саналаар Дамиран гишүүний гаргасан санал дэмжигдэж байна.

Ж.Гүррагчаа: - Төсөл дээр байхгүй байна, 7.1.8 гэж.

Р.Гончигдорж: - Зөрүүтэй зүйл өгсөн байна.

Ц.Нямдорж: - Дамиран гишүүн зөрүүтэй зүйл байна уу, хэлье, Дотор нь байгаа тоог ажлын хэсэг, Тамгын газар, Одсүрэн ярья.

Д.Одсүрэн: - Саяын Дамиран гишүүний санал дээр саналын 7 буюу 5.5-д тусгагдсан учраас хувилбарт тараасны 7.1.8 дээр байхгүй байгаа, 5.5-аараа явна, нэг ижил саналтай байгаа.

Ц.Нямдорж: - 34 хувь хэтэрч болохгүй гэдэг нь яасан гэнээ.

Д.Одсүрэн: - Төслийн 5.5 дээр сая хураагдаад дэмжигдсэн санал, өөрөөр хэлбэл 7.1.8-гаасаа 5.5 руу шилжсэн санал, ижил санал.

Ц.Нямдорж: - Ямарч байсан техникийн чанартай юмнуудыг хийе. Саяын саналыг хураагаад дууслаа. 69.4 хувийн саналаар Дамиран гишүүний санал дэмжигдэж байна. Одхүү гишүүн тайлбар хийе.

Д.Одхүү: - Дамиран гишүүний санал уул нь шаардлагатай, гэхдээ найруулгы нь ингээд оруулъя, дэмжигдсэн учраас, энэ хуулийн 5.5-д зааснаас хэтэрч болохгүй гэсэн утгаар, 34-ийг дахиж бичих шаардлага байхгүй, гэхдээ 5.5-д зааснаас хэтэрч болохгүй гэж.

Ц.Дамиран: - Хэрэггүй.

Ц.Нямдорж: - Наадхий чинь би техникийн хувьд янзлая, ямарч байсан асуудал ойлголцсон.

Ц.Дамиран: - Одхүү гишүүнээ хассанаараа явж байг, зүгээр.

...

Уг асуудлыг 12 цаг 07 минутанд хэлэлцэж дуусав.

...

Хуралдаан 13 цаг 00 минутанд өндөрлөв.

Соронзон хальснаас хянаж буулгасан:
Хуралдааны нарийн
бичгийн дарга

Ч.АЛТАНЦЭЦЭГ

32

**Байнгын хорооны эцсийн хэлэлцүүлэгт
УИХ-ын нэгдсэн хуралдаанаас дэмжигдсэн
саналыг тусгасан төсөл 2006.07.05**

**АШИГТ МАЛТМАЛЫН ТУХАЙ ХУУЛЬ
/Шинэчилсэн найруулга/**

**НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ
НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ**

1 дүгээр зүйл. Хуулийн зорилт

1.1. Энэ хуулийн зорилт нь Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт ашигт малтмалын эрэл, хайгуул хийх, ашигт малтмал ашиглах болон хайгуулын талбай, уурхайн эдэлбэрийн орчныг хамгаалахтай холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино.

2 дугаар зүйл. Ашигт малтмалын тухай хууль тогтоомж

2.1. Ашигт малтмалын тухай хууль тогтоомж нь Үндсэн хууль¹, Газрын хэвлийн тухай хууль², Газрын тухай хууль³, Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль⁴, Үндэсний аюулгүй байдлын тухай хууль⁵, энэ хууль болон тэдгээртэй нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийн бусад актаас бүрдэнэ.

2.2. Монгол Улсын олон улсын гэрээнд энэ хуульд зааснаас өөрөөр заасан бол олон улсын гэрээний заалтыг дагаж мөрдөнө.

3 дугаар зүйл. Хуулийн үйлчлэх хүрээ

3.1. Энэ хуулиар ус, газрын тос, байгалийн хийгээс бусад төрлийн ашигт малтмалын эрэл, хайгуул хийх, ашигт малтмал ашиглах харилцааг зохицуулна.

3.2. Гар аргаар болон бичил уурхайгаас ашигт малтмал ашиглахтай холбогдсон харилцааг тусгайлсан хуулиар зохицуулна.

4 дүгээр зүйл. Хуулийн нэр томъёо

4.1. Энэ хуульд хэрэглэсэн дараахь нэр томъёог дор дурдсан утгаар ойлгоно:

4.1.1. "ашигт малтмал" гэж геологийн хувьсал, өөрчлөлтийн дүнд газрын гадаргуу, түүний хэвлийд үүсч бий болсон, аливаа хэрэгцээнд ашиглаж болох байгалийн байдлаараа байгаа эрдсийн хуримтлалыг;

4.1.2. "тойм судалгаа" гэж геологийн судалгаа болон ашигт малтмалын хуримтлал байгаа эсэхийг тогтоох зорилгоор газар дээр нь танилцаж, газрын хэвлийг хөндөхгүйгээр чулуулгын сорьц, дээж авах, геологи, ашигт малтмалын анхдагч мэдээллийг ашиглах, агаарын зураг авах аргаар судалгаа хийхийг;

¹ Үндсэн хууль – "Төрийн мэдээлэл" эмхтгэлийн 1992 оны 1 дүгээрт нийтлэгдсэн

² Газрын хэвлийн тухай хууль – Хууль, зарлиг, тогтоолын системчилсэн эмхтгэлийн 1988 оны 11 дүгээрт нийтлэгдсэн

³ Газрын тухай хууль – "Төрийн мэдээлэл" эмхтгэлийн 2002 оны 27 дугаарт нийтлэгдсэн

⁴ Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль – "Төрийн мэдээлэл" эмхтгэлийн 1995 оны 5-6 дугаарт нийтлэгдсэн

⁵ Үндэсний аюулгүй байдлын тухай хууль – "Төрийн мэдээлэл" эмхтгэлийн 2002 оны 3 дугаарт нийтлэгдсэн

4.1.3."улсын төсвийн хөрөнгөөр гүйцэтгэх геологийн судалгаа" гэж улсын төсвийн эх үүсвэрээр гүйцэтгэж байгаа геологийн зураглал, геологийн сэдэвчилсэн судалгаа, эрэл, хайгуул хийхийг;

4.1.4."ашигт малтмалын эрэл" гэж ашигт малтмалын хэтийн төлөв бүхий талбайд эрдсийн хуримтлал байгаа эсэхийг тогтоох зорилго бүхий геологийн судалгааны ажлыг;

4.1.5."ашигт малтмалын хайгуул" гэж ашигт малтмалын эрэл хийсний дагуу ашигт малтмалын хуримтлалын байршил, тоо хэмжээг нарийвчлан тогтоох зорилгоор газрын гадаргуу, түүний хэвлийд геологи, хайгуулын иж бүрэн аргаар судалгаа явуулж, нөөц, баялгийг нь тодорхойлж, тухайн ашигт малтмалыг ашиглах боломжийг судалж, техник, эдийн засгийн үнэлгээ хийхийг;

4.1.6."хайгуулын ажлын зардлын доод хэмжээ" гэж хайгуулын ажилд жил бүр зарцуулсан байх зардлын доод хэмжээг;

4.1.7. "ашигт малтмалын орд" гэж геологийн хувьсал, өөрчлөлтийн дүнд газрын гадарга, түүний хэвлийд бүрэлдэн тогтсон, чанар, нөөц нь тодорхойлогдсон, үйлдвэрлэлийн аргаар олборлоход эдийн засгийн хувьд ашигтай эрдсийн хуримтлалыг;

4.1.8. "ашигт малтмалын үндсэн орд" гэж геологийн хувьсал, өөрчлөлтийн дүнд бүрэлдэн тогтож, анх үүссэн чулуулагтайгаа нэг орон зайд байрлаж байгаа эрдсийн хуримтлалыг;

4.1.9."ашигт малтмалын шороон орд" гэж анхлан үүссэн чулуулаг, орон зайнаасаа өгөршил, элэгдэл, механик үйл явцын дүнд сарнин салж, дахин хуримтлагдан үе давхарга байдалтай байгаа эрдсийн хуримтлалыг;

4.1.10."стратегийн ач холбогдол бүхий орд" гэж үндэсний аюулгүй байдал, улс орны болон бүс нутгийн эдийн засаг, нийгмийн хөгжилд нөлөөлөх хэмжээний үйлдвэрлэл явуулах боломж бүхий ашигт малтмалын хуримтлалыг;

4.1.11."ашигт малтмал ашиглах" гэж газрын гадаргуу, түүний хэвлий, хүдрийн овоолго, хаягдал, байгалийн уснаас ашигт малтмал ялган авах, олборлох, түүнчлэн түүний ашигт агуулгыг нэмэгдүүлэх, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, борлуулах болон түүнтэй холбогдсон бусад үйл ажиллагааг;

4.1.12."тусгай хэрэгцээний газар" гэж Газрын тухай хуулийн 17, 18, 20 дугаар зүйлд заасны дагуу эрх бүхий байгууллагаас улсын болон орон нутгийн тусгай хэрэгцээнд авч, ашигт малтмал эрэх, хайх, ашиглахыг хязгаарласан буюу хориглосон газрыг;

4.1.13."нөөцөд авсан талбай" гэж эрх бүхий байгууллагын шийдвэрээр ашигт малтмалын хайгуулын болон ашигт малтмал ашиглах тусгай зөвшөөрөл олгохыг түдгэлзүүлсэн талбайг;

4.1.14."ашигт малтмалын хайгуулын тусгай зөвшөөрөл" гэж энэ хуулийн дагуу эрх бүхий байгууллагаас ашигт малтмалын хайгуул хийх эрх бүхий этгээдэд олгосон ашигт малтмалын эрэл, хайгуул хийх эрхийг;

4.1.15."ашигт малтмал ашиглах тусгай зөвшөөрөл" гэж энэ хуулийн дагуу эрх бүхий байгууллагаас ашигт малтмал ашиглах эрх бүхий этгээдэд олгосон ашигт малтмал ашиглах эрхийг;

4.1.16."хайгуулын талбай" гэж хайгуулын тусгай зөвшөөрлөөр олгогдсон талбайг;

4.1.17. "уурхайн талбай" гэж ашигт малтмал ашиглах тусгай зөвшөөрлөөр олгогдсон талбайг;

4.1.18. "уурхайн эдэлбэр" гэж уурхайн талбайтай давхацсан ашигт малтмалыг олборлох тухайн геологийн тогтоцын хэсгийг;

4.1.19. "тусгай зөвшөөрлийн төлбөр" гэж тусгай зөвшөөрлийг хүчин төгөлдөр байлгах зорилгоор эзэмшигчээс нь энэ хуульд заасны дагуу төлөх төлбөрийг;

4.1.20. "тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч" гэж энэ хуулийн дагуу ашигт малтмалын эрэл, хайгуул хийх, ашигт малтмал ашиглах эрх олгогдсон, эсхүл түүнийг шилжүүлэн авсан хуулийн этгээдийг;

4.1.21. "хуулийн этгээд" гэж Иргэний хуулийн⁶ 33.1-д заасан компани, нөхөрлөлийг.

5 дугаар зүйл. Ашигт малтмалыг өмчлөх

5.1. Монгол Улсын газрын гадаргуу болон түүний хэвлий, байгалийн усанд байгалийн байдлаараа оршиж байгаа ашигт малтмал төрийн өмч мөн.

5.2. Төр өмчлөгчийн хувьд энэ хуульд заасан нөхцөл, шаардлагын дагуу ашигт малтмал хайх, ашиглах эрхийг бусад этгээдэд олгох эрхтэй.

5.3. Улсын төсвийн хөрөнгөөр эрэл, хайгуул хийж нөөцийг нь тогтоосон ашигт малтмалын ордын төрийн эзэмшлийн хувь, хэмжээг тухайн ордыг ашиглах гэрээгээр тодорхойлно.

5.4. Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийж нөөцийг нь тогтоосон стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордыг хувийн хэвшлийн аж ахуйн нэгжтэй хамтран ашиглах тохиолдолд төрийн оролцоо 50 хүртэл хувь байж болно. Төрийн оролцоо оруулсан хөрөнгө оруулалтынхаа хэмжээгээр тодорхойлогдоно.

5.5. Улсын төсвийн хөрөнгөөс бусад эх үүсвэрээр хайгуул хийж нөөцийг нь тогтоосон стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын орд ашиглах тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн хувьцааны 34 хүртэлх хувийг төр эзэмшиж болно.

5.6. Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын орд ашиглах тусгай зөвшөөрөл эзэмшиж байгаа хуулийн этгээдийн хувьцааны 10-аас доошгүй хувийг Монголын хөрөнгийн биржээр арилжина.

6 дугаар зүйл. Ашигт малтмалын ордын ангилал

6.1. Ашигт малтмалын эрэл, хайгуул хийх, ашигт малтмал ашиглах эрх зүйн байдлыг ялгамжтай тогтоох зорилгоор ашигт малтмалын ордыг дараахь байдлаар ангилна:

- 6.1.1. стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын орд;
- 6.1.2. ердийн ашигт малтмалын орд;
- 6.1.3. түгээмэл ашигт малтмалын орд.

6.2. Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордод энэ хуулийн 4.1.11-д заасан ашигт малтмалын хуримтлалыг хамааруулна.

⁶ Иргэний хууль – "Төрийн мэдээлэл" эмхтгэлийн 2002 оны 7 дугаарт нийтлэгдсэн

70

6.3. Ердийн ашигт малтмалын ордод энэ хуулийн 6.2, 6.4-д зааснаас бусад төрлийн ашигт малтмалын хуримтлалыг хамааруулна.

6.4. Түгээмэл ашигт малтмалын ордод барилгын материалын зориулалтаар ашиглах боломжтой, элбэг тархалт бүхий хурдас, чулуулгийн хуримтлалыг хамааруулна.

7 дугаар зүйл. Төрийн зохицуулалт

7.1. Ашигт малтмал эрэх, хайх, ашиглах үйл ажиллагааны талаар Улсын Их Хурал дараахь бүрэн эрхтэй:

7.1.1. геологи, уул уурхайн салбарыг хөгжүүлэх талаар төрөөс баримтлах бодлогыг тодорхойлох;

7.1.2. ашигт малтмалыг хайх, ашиглахтай холбогдсон хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэх талаар Засгийн газраас зохион байгуулж байгаа ажилд хяналт тавих;

7.1.3. улсын тусгай хэрэгцээний газарт ашигт малтмал эрэх, хайх, ашиглах асуудлыг шийдвэрлэх;

7.1.4. Засгийн газраас өргөн мэдүүлснээр, эсхүл өөрийн санаачлагаар тухайн ашигт малтмалын ордыг стратегийн ач холбогдол бүхий ордод хамааруулах;

7.1.5. Засгийн газрын өргөн мэдүүлснээр, эсхүл өөрийн санаачлагаар тодорхой нутаг дэвсгэрт ашигт малтмал хайх, ашиглахыг, эсхүл ашигт малтмалын хайгуулын болон ашигт малтмал ашиглах тусгай зөвшөөрөл олгохыг хязгаарлах буюу хориглох;

7.1.6. цацраг идэвхт ашигт малтмал олборлох, хадгалах, тээвэрлэхтэй холбогдсон тусгай дэглэмийг тогтоох;

7.1.7. Засгийн газрын өргөн мэдүүлснээр, эсхүл өөрийн санаачлагаар стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын төрийн эзэмшлийн хувь, хэмжээг тогтоох. Төрийн эзэмшлийн хувь хэмжээ нь тухайн үйлдвэрийн хувьцааны 34 хувиас хэтэрч болохгүй.

7.2. Ашигт малтмал эрэх, хайх, ашиглах үйл ажиллагааг зохицуулах талаар Засгийн газар дараахь бүрэн эрхтэй:

7.2.1. ашигт малтмал эрэх, хайх, ашиглахтай холбогдсон хууль тогтоомжийн биелэлтийг хангах;

7.2.2. геологи, уул уурхайн салбарыг хөгжүүлэх төрийн бодлогыг хэрэгжүүлэх;

7.2.3. улсын тусгай хамгаалалттай газраас бусад улсын тусгай хэрэгцээний газарт ашигт малтмал эрэх, хайх, ашиглах асуудлыг шийдвэрлэх;

7.2.4. стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордод хамааруулах ордын талаарх саналыг үндэслэлийн хамт Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх;

7.2.5. стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын төрийн эзэмшлийн хувь, хэмжээг улсын нөөцийн нэгдсэн бүртгэлд бүртгүүлсэн эрдэс, баялгийн хэмжээг харгалзан тогтоох саналыг Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх;

7.2.6. стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын орд олборлох хамтарсан үйлдвэрт Монгол Улсаас оруулах хөрөнгө, түүний эх үүсвэрийг шийдвэрлэх;

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН
БАЙНГЫН ХОРООНЫ ХУРАЛДААНЫ
ТЭМДЭГЛЭЛ

2006 оны 07 сарын 06 өдөр

Дугаар 30

Улаанбаатар хот

Улсын Их Хурлын Эдийн засгийн байнгын хорооны хуралдаан 2006 оны 7 дугаар сарын 6-ны өдрийн 14 цаг 30 минутад Төрийн ордны "В" танхимд эхлэв.

Хуралдааныг Байнгын хорооны дарга Л.Гантөмөр нээж, хэлэлцэх асуудлыг танилцуулав.

Хэлэлцэх асуудал:

Ашигт малтмалын хуулийн шинэчилсэн найруулга, дагалдах бусад хууль, Их Хурлын тогтоолын төсөл /Эцсийн хэлэлцүүлэг/

Ашигт малтмалын хуулийн эцсийн хэлэлцүүлэгт бэлтгэсэн тухай Улсын Их Хурлын гишүүн, ажлын хэсгийн ахлагч Д.Одхүү танилцуулав.

Л.Гантөмөр: 47 дугаар зүйлийг бөөнд нь санал хураая гэсэн саналтай гишүүд гараа өргөнө үү.

Зөвшөөрсөн 10

Татгалзсан 2

Бүгд 12

47.1 нь чуулган дээр дэмжигдсэн.

Л.Гантөмөр: 47.2. Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч барьцааны гэрээний нэг хувийг тусгай зөвшөөрлийн хамт кадастрын албанд хүргүүлнэ. Тухайн тусгай зөвшөөрлийг барьцаалагч нь уг тусгай зөвшөөрөлтэй холбоотой үүргийг хүлээхгүй.

47.3. Тусгай зөвшөөрөл барьцаалсныг бүртгүүлэх тухай өргөдөл, энэ хуульд заасан шаардлагыг хангаж байвал кадастрын алба уг тусгай зөвшөөрөл барьцаалагдсаныг бүртгэж, түүнийг тусгай зөвшөөрөл барьцаалагчид хадгалуулна. Бүртгэлд тусгай зөвшөөрлийн дугаар, эзэмшигч болон тусгай зөвшөөрлийн барьцаалагчийн нэр хаягийг бүртгэнэ.

47.4. Тусгай зөвшөөрлийн барьцааны гэрээ дуусгавар болсны дараа уг тусгай зөвшөөрлийг эзэмшигч нь дараахь баримт бичгийг өргөдлийн хамт кадастрын хамт хүргүүлнэ.

47.4.1. Тухайн тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч барьцааны гэрээгээр хүлээсэн тухай барьцаалагчаас гаргасан нотолгоо.

47.4.2.Барьцаалагдсан тусгай зөвшөөрөл

47.5.энэ хуулийн 47.4-т заасан баримтуудыг хүлээн авсны дараа кадастрын алба тусгай зөвшөөрлийн барьцаа дуусгавар болсныг бүртгэж, тусгай зөвшөөрлийг эзэмшигчид нь буцааж өгнө.

47.6.Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч барьцааны гэрээгээр хүлээсэн болон энэ хуулийн 18.,23., 31 дүгээр зүйлд заасан үүргийг биелүүлээгүйгээс тусгай зөвшөөрөл дуусгавар болох нөхцөл бүрдсэн тохиолдолд кадастрын алба барьцаалагчид мэдэгдэх бөгөөд барьцаалагч хүсэлт гаргаж тэргүүн ээлжинд шилжин авах, эсхүл тусгай зөвшөөрөл эзэмших эрх бүхий этгээдэд шилжүүлэн өгөх эрхтэй.

47.7.Тусгай зөвшөөрлийн хүчин төгөлдөр хугацаа дуусахаас 14 хоногийн өмнө Кадастрын алба, тусгай зөвшөөрөл барьцаалагч этгээдэд албан бичгээр бичиж мэдэгдэнэ. Барьцаалагч мэдэгдлийг авснаас хойш 30 хоногийн дотор тусгай зөвшөөрлийг хэрхэн шийдвэрлэх тухай саналыг Кадастрын албанд албан ёсоор мэдэгдэнэ.

Л.Гантөмөр: Барьцаалагч нь барьцаанд авсан газар нь байна гэсэн ойлголтыг протоколд тусгаад 47 дугаар зүйлд дараахь агуулга бүхий хэсэг заалт нэмэх гэсэн саналыг бүхэлд нь дэмжиж байгаа гишүүд гараа өргөнө үү.

Зөвшөөрсөн 10
Татгалзсан 2
Бүгд 12

Л.Гантөмөр: 48 дугаар зүйл. Тусгай зөвшөөрлийг барьцааны гэрээ дагуу бусдад шилжүүлэх гэсэн заалт оруулъя.

48.1. Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч барьцааны гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлээгүй тохиолдолд тусгай зөвшөөрлийг тусгай зөвшөөрөл эзэмших эрх бүхий этгээдэд шилжүүлэхийг барьцаалагч хүсвэл энэ хуулийн 45, 48 дугаар зүйлд заасны дагуу өргөдөл гаргаж, кадастрын албанд ирүүлнэ.

Өргөдөлд дараахь баримт бичгийг хавсаргана:

48.1.1.барьцаалагч этгээдийн энэ хуулийн 47.7-д заасны дагуу гаргасан санал

48.1.2.тусгай зөвшөөрлийг шилжүүлэн авч байгаа этгээд нь энэ хуулийн 47.1-д заасан тусгай зөвшөөрлийн хамт барьцаалж болохоор заасан баримт бичиг, эд хөрөнгийг шилжүүлэн авсан тухай нотолгоо.

48.1.3. барьцаалагдсан тусгай зөвшөөрөл

48.1.4.тусгай зөвшөөрлийг шилжүүлэн авч байгаа этгээд нь барьцаалагчаас өөр этгээд байвал энэ хуулийн 12.1-д заасан эрх бүхий этгээд болохыг нотолсон баримт бичиг.

48.1.5. тусгай зөвшөөрлийг шилжүүлэн авч байгаа этгээд нь тусгай зөвшөөрлийг шилжүүлэн авснаар үүсэх эрх, үүргийг хүлээн зөвшөөрч байгаа тухай нотолгоо.

157

48.2.кадастрын алба энэ хуулийн 48.1-д заасан баримт бичгийг хянаж, тусгай зөвшөөрлийг шилжүүлэх тухай шийдвэр гаргана гэсэн саналыг дэмжиж байгаа гишүүд гараа өргөнө үү.

Зөвшөөрсөн	10
Татгалзсан	2
Бүгд	12

Л.Гантөмөр: УИХ-ын гишүүн Ц.Дамирангийн гаргасан, Төслийн 5.4-ийн төрийн оролцоо оруулсан хөрөнгө оруулалтынхаа хэмжээгээр тодорхойлогдоно гэснийг төр оролцооны хэмжээг орд ашиглах гэрээ болон төрийн оруулсан хөрөнгө оруулалтын хэмжээгээр тодорхойлно гэж өөрчлөх гэсэн саналыг дэмжиж байгаа гишүүд гараа өргөнө үү.

Зөвшөөрсөн	8
Татгалзсан	4
Бүгд	12

Л.Гантөмөр: УИХ-ын гишүүн Ц.Дамирангийн гаргасан, төслийн 5.5-д дараахь агуулга бүхий өгүүлбэр нэмэх. Төрийн эзэмшлийн хэмжээг орд ашиглах гэрээ болон төрийн оруулсан хөрөнгө оруулалтын хэмжээгээр тодорхойлно гэсэн саналыг дэмжиж байгаа гишүүд гараа өргөнө үү.

Зөвшөөрсөн	9
Татгалзсан	3
Бүгд	12

Улсын Их Хурлын гишүүн Л.Гантөмөрийн гаргасан, хоёр заалтанд гэрээгээр ашиглах болсонтой холбогдуулан 5.3 дугаар заалтыг хасъя гэсэн саналын дэмжиж байгаа гишүүд гараа өргөнө үү.

Зөвшөөрсөн	7
Татгалзсан	4
Бүгд	11

Улсын Их Хурлын гишүүн Д.Одхүү цөөнх болов.

Л.Гантөмөр: УИХ-ын гишүүн Д.Ганхуягийн гаргасан, Ашигт малтмалын тухай хууль батлагдсантай холбогдуулан авах зарим арга хэмжээний тухай Улсын Их Хурлын тогтоолын төслийн хоёр дахь хэсгийн хэмжээг гэсний дараа тооцохдоо тухайн үед зарцуулсан мөнгөн хөрөнгийн дүнг ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл олгогдсон өдрийн төгрөгийн ханшид олон улсын аргачлалын дагуу хөрвүүлэн тооцох замаар гэж нэмэх гэсэн саналыг дэмжиж байгаа гишүүд гараа өргөнө үү.

Уг саналын талаар Улсын Их Хурлын гишүүн Д.Ганхуяг, Г.Батхүү, Д.Одхүү нар санал хэлэв.

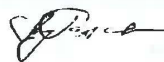
Зөвшөөрсөн:	2
Татгалзсан	9
Бүгд	11

Л.Гантөмөр: Улсын Их Хурлын гишүүн Д.Ганхуягийн гаргасан, хоёр дахь хэсгийн хэмжээг гэсний дараа тооцохдоо тухайн үед зарцуулсан зардлыг ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл олгогдсон өдрийн төгрөгийн ханшид олон улсын

Хуралдаан 16 цаг 10 минутад дуусав.

ТАНИЛЦСАН:

ЭДИЙН ЗАСГИЙН БАЙНГЫН
ХОРООНЫ ДАРГА

 Л.ГАНТӨМӨР

ТЭМДЭГЛЭЛ ХӨТӨЛСӨН:

ХУРАЛДААНЫ НАРИЙН
БИЧГИЙН ДАРГА

Д.ЦЭНДСҮРЭН

155

УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ЭДИЙН ЗАСГИЙН БАЙНГЫН ХОРООНЫ 2006 ОНЫ 7 ДУГААР САРЫН 06-НЫ ӨДРИЙН ХУРАЛДААНЫ ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ТЭМДЭГЛЭЛ

Л.Гантөмөр: Хуралдаанаа эхэлье. Хэлэлцэх асуудлыг танилцуулъя. Ашигт малтмалын хуулийн шинэчилсэн найруулга, дагалдах бусад хууль, Их Хурлын тогтоолын төсөл /Эцсийн хэлэлцүүлэг/, Даатгалын тухай хуулийн 22.2 дахь заалт Үндсэн хуулийн холбогдох заалтыг зөрчсөн эсэх тухай маргааныг хянан шийдвэрлэсэн Монгол Улсын Үндсэн хуулийн 2006 оны 08 тоот дүгнэлтийг хүлээж авах эсэх тухай асуудал байна, Гуравт, Эд хөрөнгө өмчлөх эрх, түүнтэй холбоотой эд хөрөнгийн бусад эрхийн улсын бүртгэлийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн хэлэлцэх эсэх, Дөрөвт, тогтоолын хавсралтад нэмэлт оруулах тухай Улсын Их Хурлын тогтоолын төсөл, Санхүүгийн зохицуулалт ба засаглалын хөтөлбөрийн зээлийн хэлэлцээрийн зөвшилцөл гэсэн ийм асуудлууд байна.

Хурал дээр ярьж байгаад тодруулаарай гээд хойшлогдсон санал байна. 5.4-ийг, Төрийн оролцоо нь оруулсан хөрөнгө оруулалтын хэмжээгээр тодорхойлогдоно гэснийг төрийн оролцооны хэмжээг орд ашиглах гэрээ болон төрийн оруулсан хөрөнгө оруулалтын хэмжээгээр тодорхойлно.

Ц.Дамиран: Бид нар түрүүн 5.4., 5.5 хоёрыг санал хураалгаад нэгдүгээр хэлэлцүүлгээр дэмжсэн байгаа. Тэгэхээр зэрэг 5.4 дээр улсын төсвийн хөрөнгөөр хийсэн тохиолдолд төр 50 хувь байж болно. Гэхдээ төрийн оролцоог оруулсан хөрөнгийн хэмжээгээр гэж байгаа юм. Тэгэхээр бид нар нэгэнт төр 100 хувь өөрийнхөө хөрөнгөөр хайгуул хийгээд нөөцийг нь тогтоосон орд дээр 100 хувь ч байж болно шүү дээ. Тийм учраас бид нар 50 хувь байя, гэхдээ заавал хөрөнгө оруулсан хэмжээгээрээ биш. Гэрээгээр. Жишээлбэл хамгийн наад зах нь Оюутолгой орд байна шүү дээ. Оюутолгой бол 15 хувийг нь авна гэж байгаа юм билээ. Тэгвэл Оюутолгой дээр 30 хувь төр оролцъё. 15 хувийг нь шууд энэ Монгол Улсын нутаг дэвсгэр дээр байгаа баялгийн хувьд авъя, 15 хувь нь бид нар хөрөнгө оруулъя гэдэг юм уу, ийм маягаар шийдэх нь зөв болов уу гэж бодож байна.

Шууд 50 хувийг нь хөрөнгө оруулж байж л авахаар болчихоод байгаа юм. Оруулсан хөрөнгийн хэмжээ болон гэрээгээр. 34 дүгээр заалтан дээр мөн гэрээгээр гэсэн ийм хоёуланд нь 5.4., 5.5-д ийм л өгүүлбэр нэмье гэж бодоод байгаа юм. Тэгэхгүй бол болохгүй байгаа юм.

159

Л.Гантөмөр: Яагаад энэ гэрээгээр гэж орж ирж байгаа юм бэ гэхээр 5.3-ыг хасах санал явж байгаа юм. Энэ саналыг оруулъя гэсэн саналтай гишүүд гараа өргөнө үү.

Бид анхны хэлэлцүүлэг дээр 5.3 дахь заалтыг өөрчлөөд 5.4., 5.5 гээд хоёр хуваагаад явсан.

Д.Одхүү: Энэ дээр тайлбар өгье. 5.3 бол ерөөсөө Бат-Үүл буруу ойлгочихоод, саналын томъёоллоор буруу явсныг өөрөө ойлгосон. 5.3 дугаар заалт чинь ерөөсөө стратегийн ордын тухай асуудал биш. Улсын төсвийн хөрөнгөөр хийгдсэн эрэл хайгуул нь хийгдэж тогтоогдсон жижиг орд. Жишээ нь 100кг, 200 кг, 300 кг алтны орд жишээ нь байх юм бол үүнийг төр өөрийнхөө эзэмшил хувийг л ашиглах гэрээгээр тодорхойлно л гэсэн.

Л.Гантөмөр: Харин тийм. Тэгэхээр улс бол стратегийн ач холбогдолтой ордод хөрөнгө оруулах эрхийг нь бид олгож байгаа. Гэтэл өөрийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн гэсэн нэрээр хамаагүй жижиг ордууд дээр очиж бид оролцох ёстой, төрийн тодорхой түшмэл, саяны нэг түшмэлийн гаргаж байгаа ааш араншинг харж байна шүү дээ. Бид оролцохгүй бол ийм хэмжээний үүрэг та нар хүлээ гэж ингэж хувийн хэвшил рүү дайрах, ноцох асуудал гарна. Тэртэй тэргүй төрийн оролцоог стратегийн ач холбогдолтой ордод 50 байтугай хэмжээгээр бид зөвшөөрсөн байгаа. 100 хувь өөрөө эзэмших эрх нь нээлттэй байгаа. Тийм болохоор тэр бусад 720 орд болгон руу үсчихгүйгээр хаая гэж байгаа гэсэн утгаар энэ томъёоллыг хасаад явсан.

Хувийн хэвшил оролцоогүй тохиолдолд төр 100 хувь ашиглана гэдэг нь нээлттэй үлдэж байгаа юм.

Б.Батбаяр: Би ингэж бодож байна. Жижиг ордууд дээр төрийн хөрөнгө оруулалтыг хийнэ гэдэг чинь наадах чинь бүтэхгүй ажил. Одоо тийм алтны жижиг ордууд байхгүй. Байсан нь өнгөрсөн. Аль хэдийн олборлоод дууссан. Би бол ерөнхийдөө үүнийг хасах нь зүйтэй гэж бодож байна. Яагаад гэвэл 720 гаруй жижиг ордод өөрийн төр өөрийн оролцоог оруулна гэдэг буруу. Орон нутгийн чанартай нүүрсний ордод тэнд төрийн оролцоо яах юм бэ? ер нь. Ямар ч үр ашиггүй явдаг, нэгдүгээрт.

Хоёрдугаарт, алтны томоохон үр ашигтай ийм ордуудад оруулъя гэж байгаа бол тэр алтны чинь шороон ордууд бүгдээрээ дуусаад төрийн өмчөөр хөрөнгөө хайгуул хийсэн талбайнуудыг чинь олборлоод аль хэдийн энэ өнгөрсөн 10 жилд дууссан. Одоо тийм юм ерөөсөө байхгүй, тийм учраас үүнийг хасах нь зүйтэй гэсэн ийм санал өгч байна.

Л.Гантөмөр: Дараа нь гарах санал л даа. Одоо бол санал оруулж байна. Одоо бол 5.4 дээр ярьж байна.

А.Мурат: Сая Гантөмөр гишүүн яриад байна. Маргааны гол нь төрийн өмчөөрөө хайгуул хийсэн орд дээр бишээ. Нөгөө талд нь байгаа юм. Өөрийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн орд дээр бид нар сая стратегийн гэдэг дээр асар ойлгомжгүй заалт оруулсан шүү дээ. Ерөөсөө орон нутгийн нийгэм, эдийн засагт нөлөөлөхүйц гэж байгаа юм. Тэгэхээр хамаг жижиг юм чинь сум, аймгийн хэмжээнд бүх юм хамрагдаж байгаа юм. Түүнээс болж энэ маргаан гараад байгаа юм. Түүнээс төрийн өмчийн хайгуулалт хийсэн юман дээр 100, 50 хувь тэр бол асуудал байхгүй шүү дээ. Маргаан нь тэр асуудлыг шийдэж байж, бид нар ийшээ орох ёстой.

162

Стратегийн гэдэг томъёолол, түүн дээр байгаа төрийн оролцооны асуудлыг бид эхлээд шийдэх ёстой. Тэгэхгүй бол энэ маргаан тасрахгүй.

Д.Одхүү: 5.4., 5.5 чинь яг энэ хөрөнгө оруулагчдыг хамгаалж байгаа юм байгаа. Шийдэгдсэн асуудал 50 хүртэл, 34 хүртэл гэснийг ямар нэгэн байдлаар, энэ нь булааж авах, төр 15-ыг авна, 20 авна гээд зогсох биш, заавал хөрөнгө оруулж байж авна гэсэн юмыг чинь хөрөнгө оруулагчдыг хамгаалсан заалт оруулж байгаа юм. Оруулсан хөрөнгийнхөө хэмжээгээр тодорхойлно гэж байгаа юм. Түүнээс хоосон төр жишээ нь 34-ийг авна, 50-ийг авна гээд суух биш. Яг түүндээ таарсан хөрөнгө оруулан гэдгийг баталгаажуулж, хөрөнгө оруулагчдыг баталгаажуулж өгч байгаа заалт. Тэр 5.3-тай хамаагүй.

Л.Гантөмөр: УИХ-ын гишүүн Ц.Дамирангийн гаргасан, Төслийн 5.4-ийн төрийн оролцоо оруулсан хөрөнгө оруулалтынхаа хэмжээгээр тодорхойлогдоно гэснийг төр оролцооны хэмжээг орд ашиглах гэрээ болон төрийн оруулсан хөрөнгө оруулалтын хэмжээгээр тодорхойлно гэж өөрчлөх гэсэн саналыг дэмжиж байгаа гишүүд гараа өргөнө үү.

Зөвшөөрсөн	8
Татгалзсан	4
Бүгд	12

Дараа нь төслийн 5.5-д дараахь агуулга бүхий өгүүлбэр нэмэх. Төрийн эзэмшлийн хэмжээг орд ашиглах гэрээ болон төрийн оруулсан хөрөнгө оруулалтын хэмжээгээр тодорхойлно гэсэн Дамиран гишүүний гаргасан санал. Энэ нь төрөөс хайгуул хийсэн, хувиас хайгуул хийсэн хоёрыг адилхан болгоё гэдэг утгаараа.

Энэ саналыг дэмжиж байгаа гишүүд гараа өргөнө үү.

Зөвшөөрсөн	9
Татгалзсан	3
Бүгд	12

**АШИГТ МАЛТМАЛЫН ТУХАЙ ХУУЛИЙН ШИНЭЧИЛСЭН НАЙРУУЛГА,
ДАГАЛДАХ БУСАД ХУУЛЬ, УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛЫН ТӨСЛҮҮДИЙГ
ЭЦСИЙН ХЭЛЭЛЦҮҮЛЭГТ БЭЛТГЭСЭН ТАЛААРХИ ЭДИЙН ЗАСГИЙН БАЙНГЫН
ХОРООНЫ ТАНИЛЦУУЛГА**

2006 оны 7 дугаар
сарын 6-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

Илтгэгч нь: Улсын Их Хурлын гишүүн Д.Одхүү

Улсын Их Хурлын дарга, эрхэм гишүүд ээ.

Монгол Улсын Их Хурлын гишүүн Ц.Дамиран, А.Бакей, Р.Раш, М.Сономпил, А.Мурат, Ч.Авдай, Д.Одхүү нарын гишүүдийн санаачлан боловсруулж, 2006 оны 4 дүгээр сарын 17-ны өдөр Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн Ашигт малтмалын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл, Засгийн газраас 2006 оны 5 дугаар сарын 10-ны өдөр өргөн мэдүүлсэн Ашигт малтмалын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулга, УИХ-ын нэр бүхий 19 гишүүний 2005 оны 5 дугаар сард өргөн мэдүүлсэн Ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл, Ашигт малтмалын тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуулийн төсөл, Эрүүгийн хуульд нэмэлт оруулах тухай хуулийн төсөл, Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай хуулийн төсөл, Хууль хүчингүй болсонд тооцох тухай хуулийн төсөл, Улсын нэгдсэн төсвийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл, Ажиллах хүч гадаадад гаргах, гадаадаас ажиллах хүч, мэргэжилтэн авах тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай хуулийн төсөл, Ашигт малтмалын тухай хууль батлагдсантай холбогдуулан авах зарим арга хэмжээний тухай УИХ-ын тогтоолын төслүүдийн анхны хэлэлцүүлгийг УИХ-ын чуулганы нэгдсэн хуралдааны 2006 оны 6 дугаар сарын 30-ны өдөр хийж, төслүүдийг эцсийн хэлэлцүүлэгт бэлтгүүлэхээр Эдийн засгийн байнгын хороонд шилжүүлсэн билээ.

Эдийн засгийн байнгын хорооны 2006 оны 7 дугаар сарын 6-ны өдрийн хуралдаанаар төслүүдийн эцсийн хэлэлцүүлгийг хийлээ.

УИХ-ын чуулганы хуралдааны дэгийн 21.2.1-д заасан нэгдсэн хуралдаанаар анхны хэлэлцүүлэг явуулах үед төслийн зарим зүйл, заалтыг гүйцээн боловсруулах чиглэл өгөгдсөний дагуу Ашигт малтмалын тухай хуулийн төслийн 47, 48 дугаар зүйлийн талаар УИХ-ын гишүүн С.Оюуны гаргасан саналыг гишүүд дэмжсэн болно. Түүнчлэн УИХ-ын чуулганы хуралдааны дэгийн 21.2.3-д заасны дагуу нэгдсэн хуралдааны анхны хэлэлцүүлгээр дэмжигдсэн боловч уг асуудлаар байнгын хорооны гишүүдийн гуравны хоёроос доошгүй нь дахин санал хураах нь зүйтэй гэж үзсэн саналууд тухайлбал, төслийн 5.4, 5.5-д заалт нэмэх талаар УИХ-ын гишүүн Ц.Дамирангийн гаргасан санал, Ашигт малтмалын тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуулийн төслийн 6 дугаар зүйлд өөрчлөлт оруулах талаар УИХ-ын гишүүн Б.Батбаярын гаргасан санал, мөн төслийн 3 дугаар зүйлд нэмэлт оруулах тухай УИХ-ын гишүүн Д.Одхүүгийн гаргасан саналыг байнгын хорооны гишүүд дэмжлээ.

УИХ-ын нэгдсэн хуралдааны анхны хэлэлцүүлгээр болон Эдийн засгийн байнгын хорооны эцсийн хэлэлцүүлгээр хэлэлцсэн зарчмын зөрүүтэй саналуудыг төсөлд тусган УИХ-ын нэгдсэн хуралдааны эцсийн хэлэлцүүлэгт бэлтгэсэн хуулийн төслийн хувилбар болон зарчмын зөрүүтэй саналын томъёоллыг Та бүхэнд тараасан болно.

Улсын Их Хурлын эрхэм гишүүд ээ.

Ашигт малтмалын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл, Ашигт малтмалын тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуулийн төсөл, Эрүүгийн хуульд нэмэлт оруулах тухай хуулийн төсөл, Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай хуулийн төсөл, Хууль хүчингүй болсонд тооцох тухай хуулийн төсөл, Улсын нэгдсэн төсвийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл, Ажиллах хүч гадаадад гаргах, гадаадаас ажиллах хүч, мэргэжилтэн авах тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай хуулийн төсөл, Ашигт малтмалын тухай хууль батлагдсантай холбогдуулан авах зарим арга хэмжээний тухай УИХ-ын тогтоолын төслийн эцсийн хэлэлцүүлгийн талаархи Эдийн засгийн байнгын хорооны танилцуулгыг хэлэлцэн төслүүдийг баталж өгөхийг хүсье.

Анхаарал тавьсанд баярлалаа.

**ЭДИЙН ЗАСГИЙН БАЙНГЫН
ХОРООНЫ ДАРГА**

[Handwritten signature]

Л.ГАНТӨМӨР

**УИХ-ын нэгдсэн хуралдааны
эцсийн хэлэлцүүлэгт**

**АШИГТ МАЛТМАЛЫН ТУХАЙ ХУУЛИЙН БОЛОН ДАГАЛДАХ БУСАД
ХУУЛЬ, УИХ-ЫН ТОГТООЛЫН ТӨСЛИЙН ТАЛААР ГАРСАН
ЗАРЧМЫН ЗӨРҮҮТЭЙ САНАЛЫН ТОМЪЁОЛОЛ**

2006.07.07

Улаанбаатар хот

Нэг. Эдийн засгийн байнгын хорооноос дэмжсэн саналууд

1. Төслийн 47 дугаар зүйлд дараахь агуулга бүхий хэсэг, заалт нэмэх:

"47.2.Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч барьцааны гэрээний нэг хувийг тусгай зөвшөөрлийн хамт Кадастрын албанд хүргүүлнэ. Тухайн тусгай зөвшөөрлийг барьцаалагч байгууллага уг тусгай зөвшөөрөлтэй холбоотой үүргийг хүлээхгүй.

47.3.Тусгай зөвшөөрөл барьцаалсныг бүртгүүлэх тухай өргөдөл энэ хуульд заасан шаардлагыг хангаж байвал Кадастрын алба уг тусгай зөвшөөрөл барьцаалагдсаныг бүртгэж, түүнийг тусгай зөвшөөрөл барьцаалагчид хадгалуулна. Бүртгэлд тусгай зөвшөөрлийн дугаар, эзэмшигч болон тусгай зөвшөөрөл барьцаалагч байгууллагын нэр, хаягийг бүртгэнэ.

47.4.Тусгай зөвшөөрлийн барьцааны гэрээ дуусгавар болсны дараа уг тусгай зөвшөөрлийг эзэмшигч дараахь баримт бичгийг өргөдлийн хамт кадастрын албанд хүргүүлнэ:

47.4.1. тухайн тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч барьцааны гэрээгээр хүлээсэн үүргийг биелүүлсэн тухай барьцаалагчаас гаргасан нотолгоо;

47.4.2.барьцаалсан тусгай зөвшөөрөл.

47.5. Энэ хуулийн 47.4-д заасан баримт бичгийг хүлээн авсны дараа Кадастрын алба тусгай зөвшөөрлийн барьцааны гэрээ дуусгавар болсныг бүртгэж, тусгай зөвшөөрлийг эзэмшигчид нь буцааж өгнө.

47.6.Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч барьцааны гэрээгээр хүлээсэн болон энэ хуулийн 18, 23, 31 дүгээр зүйлд заасан үүргийг биелүүлээгүйгээс тусгай зөвшөөрөл дуусгавар болох нөхцөл бүрдсэн тохиолдолд Кадастрын алба барьцаалагчид мэдэгдэх бөгөөд барьцаалагч байгууллага хүсэлт гаргаж тэргүүн ээлжинд шилжүүлэн авах, эсхүл тусгай зөвшөөрөл эзэмших эрх бүхий этгээдэд шилжүүлэн өгөх эрхтэй.

47.7.Тусгай зөвшөөрлийн хугацаа дуусахаас 14 хоногийн өмнө Кадастрын алба тусгай зөвшөөрөл барьцаалагч байгууллагад мэдэгдэх бөгөөд барьцаалагч энэ мэдэгдлийг авснаас хойш 30 хоногийн дотор тусгай зөвшөөрлийг шилжүүлэх талаарх саналыг Кадастрын албанд ирүүлнэ."

**Санал гаргасан: УИХ-ын гишүүн С.Оюун
Эдийн засгийн байнгын хороо дэмжсэн**

2.Төсөлд дараахь агуулга бүхий зүйл нэмэх:

“48 дугаар зүйл. Тусгай зөвшөөрлийг барьцааны гэрээний дагуу бусдад шилжүүлэх

48.1.Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч барьцааны гэрээгээр хүлээсэн үүргийг биелүүлээгүй тохиолдолд түүнийг тусгай зөвшөөрөл эзэмших эрх бүхий өөр этгээдэд шилжүүлэхийг барьцаалагч хүсвэл энэ хуулийн 45 дугаар зүйлд заасны дагуу өргөдөл гаргаж, Кадастрын албанд ирүүлнэ. Өргөдөлд дараахь баримт бичгийг хавсаргана:

48.1.1.барьцаалагч этгээдийн энэ хуулийн 47.7-д заасны дагуу гаргасан санал;

48.1.2. тусгай зөвшөөрлийг шилжүүлэн авч байгаа этгээд энэ хуулийн 47.1-д заасан тусгай зөвшөөрлийн хамт барьцаалахаар заасан баримт бичиг, эд хөрөнгийг шилжүүлэн авсан тухай нотолгоо;

48.1.3.барьцаалсан тусгай зөвшөөрөл;

48.1.4. тусгай зөвшөөрлийг шилжүүлэн авч байгаа этгээд нь энэ хуулийн 12.1-д заасан тусгай зөвшөөрөл эзэмших эрх бүхий этгээд болохыг нотолсон баримт бичиг;

48.1.5.тусгай зөвшөөрлийг шилжүүлэн авч байгаа этгээд түүнийг шилжүүлэн авснаар үүсэх эрх, үүргийг хүлээн зөвшөөрч байгаа тухай нотолгоо.

48.2.Кадастрын алба энэ хуулийн 48.1-т заасан баримт бичгийг хянаж, тусгай зөвшөөрлийг шилжүүлснийг бүртгэх тухай шийдвэр гаргана.”

**Санал гаргасан: УИХ-ын гишүүн С.Оюун
Эдийн засгийн байнгын хороо дэмжсэн**

3. Төслийн 5.4-ийн “Төрийн оролцоо оруулсан хөрөнгө оруулалтынхаа хэмжээгээр тодорхойлогдоно” гэснийг “Төрийн оролцооны хэмжээг орд ашиглах гэрээ, төрийн оруулсан хөрөнгө оруулалтын хэмжээгээр тодорхойлно” гэж өөрчлөх

**Санал гаргасан: УИХ-ын гишүүн Ц.Дамиран
Эдийн засгийн байнгын хороо дэмжсэн**

4. Төслийн 5.5-д дараахь агуулга бүхий өгүүлбэр нэмэх:

“Төрийн эзэмшлийн хэмжээг орд ашиглах гэрээ, төрийн оруулсан хөрөнгө оруулалтын хэмжээгээр тодорхойлно”

**Санал гаргасан: УИХ-ын гишүүн Ц.Дамиран
Эдийн засгийн байнгын хороо дэмжсэн**

5. Ашигт малтмалын тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуулийн төслийн 3-т дараахь агуулгатай өгүүлбэр нэмэх:

“Ашигт малтмалын тухай хууль хүчин төгөлдөр болохоос өмнө иргэнд олгогдсон тусгай зөвшөөрөл /лиценз/ -ийг эзэмшигч иргэн түүнийг үргэлжлүүлэн эзэмшихийг хүсвэл Компанийн болон Нөхөрлөлийн тухай хуулийн дагуу компани, нөхөрлөл байгуулан энэ хууль хүчин төгөлдөр болсноос хойш 6 сарын хугацаанд тусгай зөвшөөрлийг шинэчлэн бүртгүүлж болно. Тусгай зөвшөөрөл /лиценз/ эзэмшигч түүнийгээ тусгай зөвшөөрөл эзэмших эрх бүхий хуулийн этгээдэд шилжүүлж болох бөгөөд энэ тохиолдолд өмнө мөрдөгдөж байсан Ашигт малтмалын тухай хуулийн нөхцөлийг баримтална.”

Санал гаргасан: УИХ-ын гишүүн Д.Одхүү
Эдийн засгийн байнгын хороо дэмжсэн

6. Ашигт малтмалын тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуулийн төслийн 6 дугаар зүйлийн “байгуулна” гэснийг “байгуулж болно” гэж өөрчлөх, мөн зүйлийн “Хэрэв тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч гэрээ байгуулахаас татгалзсан бол тусгай зөвшөөрлийг дуусгавар болсонд тооцож, сонгон шалгаруулах замаар тухайн талбайд тусгай зөвшөөрөл шинээр олгоно” гэсэн 2 дахь өгүүлбэрийг хасах

Санал гаргасан: УИХ-ын гишүүн Б.Батбаяр
Эдийн засгийн байнгын хороо дэмжсэн

Хоёр. Эдийн засгийн байнгын хорооноос дэмжээгүй саналууд

7. Ашигт малтмалын тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд “Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордод дотоодын нийт бүтээгдэхүүний 5 хувиас дээш хэмжээний бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж байгаа орд хамаарна” гэж нэмэх

Санал гаргасан: УИХ-ын гишүүн Л.Гантөмөр
Эдийн засгийн байнгын хороо дэмжээгүй

8. Ашигт малтмалын тухай хууль батлагдсантай холбогдуулан авах зарим арга хэмжээний тухай Улсын Их Хурлын тогтоолын төслийн 2 дахь хэсгийн “хэмжээг” гэсний дараа “тооцохдоо тухайн үед гарсан зардлыг төгрөгөөр илэрхийлсэн дүнг ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл олгосон өдрийн төгрөгийн ханшид олон улсын аргачлалын дагуу хөрвүүлэн тооцох замаар” гэж нэмэх

Санал гаргасан: УИХ-ын гишүүн Д.Ганхуяг
Эдийн засгийн байнгын хороо дэмжээгүй

...оОо...

УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН 2006 ОНЫ 7 ДУГААР САРЫН 8-НЫ ӨДРИЙН ЧУУЛГАНЫ НЭГДСЭН ХУРАЛДААН

Улсын Их Хурлын 2006 оны хаврын ээлжит чуулганы 7 дугаар сарын 8-ны өдрийн /Баасан гариг/ хуралдаан 10 цаг 20 минутад эхлэв.

Хуралдааныг Улсын Их Хурлын дарга Ц.Нямдорж нээж, ирц, хэлэлцэх асуудлыг танилцуулав.

Хуралдаанд ирвэл зохих 75 гишүүнээс 53 гишүүн ирж, 70.6 хувийн ирцтэй байв. Үүнд:

Чөлөөтэй: Су.Батболд, Б.Бат-Эрдэнэ, Н.Баяртсайхан, Л.Гүндалай, Б.Жаргалсайхан, Ж.Наранцацралт, М.Сономпил, Д.Тэрбишдагва, У.Хүрэлсүх, М.Энхболд, Н.Энхболд, Б.Эрдэнэбат

Өвчтэй: А.Бакей, Т.Очирхүү

Тасалсан: Ц.Батаа, Н.Батбаяр, Э.Бат-Үүл, Д.Бат-Эрдэнэ, Р.Раш, Б.Цэрэнбалжир, Р.Эрдэнэбүрэн

Хоцорсон: Д.Арвин 1.00, Р.Бадамдамдин 0.35, Д.Ганхуяг 0.35, Ц.Жаргал 0.35, Б.Мөнхтуяа 0.50, С.Отгонбаяр 0.50, Ч.Содномцэрэн 0.35, А.Цанжид 0.35, М.Энхсайхан 0.35

...

Нэг.Ашигт малтмалын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл /эцсийн хэлэлцүүлэг/

Энэ асуудлыг хэлэлцэхэд УИХ-ын Тамгын газрын ахлах хуулийн зөвлөх Н.Цогтсайхан, хуулийн зөвлөх Д.Одсүрэн, Эдийн засгийн байнгын хорооны референт Д.Отгон нарын бүрэлдэхүүнтэй ажлын хэсэг байлцав.

Уг асуудлын талаарх Эдийн засгийн байнгын хорооны дүгнэлтийг УИХ-ын гишүүн Ц.Дамиран танилцуулав.

Байнгын хорооны дүгнэлттэй холбогдуулан УИХ-ын гишүүн С.Оюун, С.Ламбаа нарын асуусан асуултад УИХ-ын гишүүн Ц.Дамиран, Л.Гантөмөр, ажлын хэсгээс Д.Одсүрэн нар хариулт өгөв.

Дараахь зарчмын зөрүүтэй саналын томъёоллоор санал хураалт явагдав:

3.Төслийн 5.4-ийн “Төрийн оролцоо оруулсан хөрөнгө оруулалтынхаа хэмжээгээр тодорхойлогдоно” гэснийг “Төрийн оролцооны хэмжээг орд ашиглах гэрээ, төрийн оруулсан хөрөнгө оруулалтын хэмжээгээр тодорхойлно” гэж өөрчлөх, Эдийн засгийн байнгын хороо дэмжсэн, УИХ-ын гишүүн Ц.Дамираны саналыг дэмжье.

Зөвшөөрсөн 38

Татгалзсан 8

Бүгд 46

82.6 хувиар уг санал дэмжигдлээ.

4. Төслийн 5.5-д дараахь агуулга бүхий өгүүлбэр нэмэх:

“Төрийн эзэмшлийн хэмжээг орд ашиглах гэрээ, төрийн оруулсан хөрөнгө оруулалтын хэмжээгээр тодорхойлно” Эдийн засгийн байнгын хороо дэмжсэн, УИХ-ын гишүүн Ц.Дамираны саналыг дэмжье.

Зөвшөөрсөн 40

Татгалзсан 6

Бүгд 46

87.0 хувиар уг санал дэмжигдлээ.

...

Ашигт малтмалын тухай хуулийг ердийн журмаар мөрдөж эхлээ гэсэн саналыг дэмжье.

Зөвшөөрсөн 36

Татгалзсан 11

Бүгд 47

76.6 хувиар уг санал дэмжигдлээ.

Уг асуудлыг 11 цаг 10 минутад хэлэлцэж дуусав.

УИХ-ЫН 2006 ОНЫ ХАВРЫН ЭЭЛЖИТ ЧУУЛГАНЫ 7 ДУГААР САРЫН 8-НЫ ӨДРИЙН ХУРАЛДААНЫ ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ТЭМДЭГЛЭЛ

Д.Лүндээжанцан: -46 гишүүн ирцэнд орж, 60.5 хувь нь ирсэн учраас УИХ-ын хаврын чуулганы 7-р сарын 8-ны өдрийн нэгдсэн хуралдааныг нээснийг мэдэгдье. Өнөөдрийн чуулганы нэгдсэн хуралдааны хэлэлцэх асуудлыг танилцуулъя.

Ашигт малтмалын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл, эцсийн хэлэлцүүлэг

...

Ингээд эхний асуудалдаа оръё. Ашигт малтмалын хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийг хэлэлцье. Байнгын хорооны дүгнэлтийг Дамиран гишүүн танилцуулна.

Улсын Их Хурлын дарга, эрхэм гишүүд ээ.

Монгол Улсын Их Хурлын гишүүн агсан О.Энхсайхан, УИХ-ын гишүүн Ц.Дамиран, А.Бакей, Р.Раш, М.Сономпил, А.Мурат, Ч.Авдай, Д.Одхүү нарын гишүүдийн санаачлан боловсруулж, 2006 оны 4 дүгээр сарын 17-ны өдөр Улсын Их

Хуралд өргөн мэдүүлсэн Ашигт малтмалын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл, Засгийн газраас 2006 оны 5 дугаар сарын 10-ны өдөр өргөн мэдүүлсэн Ашигт малтмалын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулга, УИХ-ын нэр бүхий 19 гишүүний 2005 оны 5 дугаар сард өргөн мэдүүлсэн Ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл, Ашигт малтмалын тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуулийн төсөл, Эрүүгийн хуульд нэмэлт оруулах тухай хуулийн төсөл, Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай хуулийн төсөл, Хууль хүчингүй болсонд тооцох тухай хуулийн төсөл, Улсын нэгдсэн төсвийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл, Ажиллах хүч гадаадад гаргах, гадаадаас ажиллах хүч, мэргэжилтэн авах тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай хуулийн төсөл, Ашигт малтмалын тухай хууль батлагдсантай холбогдуулан авах зарим арга хэмжээний тухай УИХ-ын тогтоолын төслүүдийн анхны хэлэлцүүлгийг УИХ-ын чуулганы нэгдсэн хуралдааны 2006 оны 6 дугаар сарын 30-ны өдөр хийж, төслүүдийг эцсийн хэлэлцүүлэгт бэлтгүүлэхээр Эдийн засгийн байнгын хороонд шилжүүлсэн билээ.

Эдийн засгийн байнгын хорооны 2006 оны 7 дугаар сарын 6-ны өдрийн хуралдаанаар төслүүдийн эцсийн хэлэлцүүлгийг хийлээ.

УИХ-ын чуулганы хуралдааны дэгийн 21.2.1-д заасан нэгдсэн хуралдаанаар анхны хэлэлцүүлэг явуулах үед төслийн зарим зүйл, заалтыг гүйцээн боловсруулах чиглэл өгөгдсөний дагуу Ашигт малтмалын тухай хуулийн төслийн 47, 48 дугаар зүйлийн талаар УИХ-ын гишүүн С.Оюуны гаргасан саналыг гишүүд дэмжсэн болно. Түүнчлэн УИХ-ын чуулганы хуралдааны дэгийн 21.2.3-д заасны дагуу нэгдсэн хуралдааны анхны хэлэлцүүлгээр дэмжигдсэн боловч уг асуудлаар байнгын хорооны гишүүдийн гуравны хоёроос доошгүй нь дахин санал хураах нь зүйтэй гэж үзсэн саналууд тухайлбал, төслийн **5.4, 5.5-д заалт нэмэх талаар УИХ-ын гишүүн Ц.Дамирангийн гаргасан санал**, Ашигт малтмалын тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуулийн төслийн 6 дугаар зүйлд өөрчлөлт оруулах талаар УИХ-ын гишүүн Б.Батбаярын гаргасан санал, мөн төслийн 3 дугаар зүйлд нэмэлт оруулах тухай УИХ-ын гишүүн Д.Одхүүгийн гаргасан саналыг байнгын хорооны гишүүд дэмжлээ.

УИХ-ын нэгдсэн хуралдааны анхны хэлэлцүүлгээр болон Эдийн засгийн байнгын хорооны эцсийн хэлэлцүүлгээр хэлэлцсэн зарчмын зөрүүтэй саналуудыг төсөлд тусган УИХ-ын нэгдсэн хуралдааны эцсийн хэлэлцүүлэгт бэлтгэсэн хуулийн төслийн хувилбар болон зарчмын зөрүүтэй саналын томъёоллыг Та бүхэнд тараасан болно.

Улсын Их Хурлын эрхэм гишүүд ээ.

Ашигт малтмалын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл, Ашигт малтмалын тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуулийн төсөл, Эрүүгийн хуульд нэмэлт оруулах тухай хуулийн төсөл, Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай хуулийн төсөл, Хууль хүчингүй болсонд тооцох тухай хуулийн төсөл, Улсын нэгдсэн төсвийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл, Ажиллах хүч гадаадад гаргах, гадаадаас ажиллах хүч, мэргэжилтэн авах тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай хуулийн төсөл, Ашигт малтмалын тухай хууль батлагдсантай холбогдуулан авах зарим арга

хэмжээний тухай УИХ-ын тогтоолын төслийн эцсийн хэлэлцүүлгийн талаархи Эдийн засгийн байнгын хорооны танилцуулгыг хэлэлцэн төслүүдийг баталж өгөхийг хүсье.

Анхаарал тавьсанд баярлалаа.

Ц.Нямдорж: -За санал хураагаад явчихъя.

...

3.Төслийн 5.4-ийн “Төрийн оролцоо оруулсан хөрөнгө оруулалтынхаа хэмжээгээр тодорхойлогдоно” гэснийг “Төрийн оролцооны хэмжээг орд ашиглах гэрээ, төрийн оруулсан хөрөнгө оруулалтын хэмжээгээр тодорхойлно” гэж өөрчлөх, Санал гаргасан: УИХ-ын гишүүн Ц.Дамиран, Эдийн засгийн байнгын хороо дэмжсэн, энэ саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Зөвшөөрсөн 38

Татгалзсан 8

Бүгд 46

82.6 хувийн саналаар Дамиран гишүүний гаргасан санал дэмжигдэж байна.

4. Төслийн 5.5-д дараахь агуулга бүхий өгүүлбэр нэмэх:

“Төрийн эзэмшлийн хэмжээг орд ашиглах гэрээ, төрийн оруулсан хөрөнгө оруулалтын хэмжээгээр тодорхойлно”, Санал гаргасан: УИХ-ын гишүүн Ц.Дамиран, Эдийн засгийн байнгын хороо дэмжсэн, энэ саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Зөвшөөрсөн 40

Татгалзсан 6

Бүгд 46

87.0 хувийн саналаар Дамиран гишүүний гаргасан санал дэмжигдэж байна.

...

Ашигт малтмалын тухай хууль батлагдсантай холбогдуулан авах арга хэмжээний тогтоолыг батлая гэсэн санал хураалт явуулъя.

Зөвшөөрсөн 40

Татгалзсан 9

Бүгд 49

81.6 хувийн саналаар энэ тогтоол батлагдаж байна.

...

СОРОНЗОН ХАЛЬСНААС БУУЛГАСАН:

Хуралдааны нарийн бичгийн дарга

Ц.НАРАНТУЯА

155

Төсөл

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

Ашигт малтмалын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 7 дахь заалт, 29 дүгээр зүйлийн 4 дэх заалтыг тус тус үндэслэн **ТОГТООХ нь.**

1. "Таван толгой" ордын тусгай зөвшөөрлийг эзэмшигч "Энержи Ресурс" ХХК-ийн хувьцааны төрийн эзэмших хувийг 50 хувиар тогтоосугай.

2. "Таван толгой" ордын тусгай зөвшөөрлийг эзэмшигч "Энержи Ресурс" ХХК-ийн хувьцааны 36 хувийг стратегийн хөрөнгө оруулагчид олон улсын өрсөлдөөнт сонгон шалгаруулалтаар сонгон шалгаруулахыг хувьцаа эзэмшигчдэд даалгасугай.

3. "Таван толгой" ордыг ашиглах талаар Монгол Улсын Засгийн газраас "Энержи Ресурс" ХХК-тай байгуулах хөрөнгө оруулалтын гэрээг нэгдүгээр хавсралтаар, хувьцаа эзэмшигчдийн хооронд хийх гэрээг хоёрдугаар хавсралтаар тус тус баталсугай.

4. Монгол Улсын Засгийн газраас "Энержи Ресурс" ХХК-тай "Таван толгой" ордыг ашиглах талаар байгуулах хөрөнгө оруулалтын гэрээнд талууд гарын үсэг зурсан өдрөөс эхлэн гэрээг хүчин төгөлдөр болсонд тооцсугай.

ГАРЫН ҮСЭГ

1

156

ТАНИЛЦУУЛГА

УИХ-аар шинэчлэгдэн батлагдсан Ашигт малтмалын тухай хуульд заасны дагуу Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт байрлах “Таван толгой” нүүрсний ордыг ашиглах талаар Монгол Улсын Засгийн газраас “Энержи Ресурс” ХХК-тай байгуулах хөрөнгө оруулалтын гэрээний төслийг боловсруулах, уг ордод Төрийн эзэмших хувийг тогтоох талаар тус компанитай хэлэлцээр хийх ажлын хэсгийг Сангийн сайд, Үйлдвэр, худалдааны сайдын 2007 оны 5 дугаар сарын 10-ны өдрийн 127/92 тоот хамтарсан тушаалаар байгуулсан билээ.

Ажлын хэсэгт Сангийн яам, Үйлдвэр, худалдааны яам, Байгаль орчны яам, Хууль зүй, дотоод хэргийн яам, Төрийн өмчийн хороо, Үрдүнэс МТЭ төрийн өмчит компани, Үндэсний Татварын ерөнхий газар, Ашигт малтмал, газрын тосны хэрэг эрхлэх газрын төлөөллийг оролцуулан, Сангийн яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга Ч.Хүрэлбаатар ахлан ажилласан.

Ажлын хэсэг “Таван толгой” ордод төрийн эзэмших хувийг тогтоох талаар тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчтэй хэлэлцээр хийх саналын хувилбарыг боловсруулан 2007 оны 6 дугаар сарын 6-ны өдрийн Засгийн газрын хуралдаанд танилцуулж, Засгийн газрын хуралдаанаас тус ордод Төрийн эзэмших хувийг 85-аас доошгүй хувиар тогтоох чиглэл өгснийг баримтлан “Энержи Ресурс” ХХК-тай хэлэлцээрийг 2007 оны 6 дугаар сарын 7-ны өдрөөс эхлэн хийж, харилцан тохиролцоонд хүрлээ.

“Энержи Ресурс” ХХК нь “Таван толгой” ордын ашиглалтын 11954А, 11956А, 11955А, 11953А, 11952А, 11943А тоот тусгай зөвшөөрлүүдийг 71.5 мянган га газарт эзэмшдэг юм.

Ажлын хэсгийн зүгээс хэлэлцээрийг хийхдээ Монгол Улсын эрх ашгийг дээдлэн, Монгол Улсад хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хуулийн хүрээнд ажиллах зарчмыг баримтлан, бусад улс орнуудын туршлага, Олон улсын байгууллагуудын зөвлөмж, саналыг авч, Засгийн газрын хувь оролцоог бүрдүүлэхдээ улсын төсөвт өрийн дарамт бий болгохгүй байх зарчмыг баримтлан ажилласан болно.

Хөрөнгө оруулагч нь “Таван толгой” уурхайн бүтээн байгуулалтын үйл ажиллагаанд (түүний дотор цахилгаан станц болон төмөр зам барихад) нийт 1.5 тэрбум ам. Доллараас доошгүй хэмжээний хөрөнгө оруулалтыг хийх тул “Ашигт малтмалын тухай” хуульд заасны дагуу гэрээг 30 жилийн хугацаатайгаар байгуулахаар харилцан тохиролцлоо.

Хөрөнгө оруулагч нь төслийн үндсэн үйл ажиллагаанд шаардагдах ажил үйлчилгээ, үндсэн үйлдвэрлэлд шаардлагатай тоног төхөөрөмж, түүхий эд материал, хангамжийн материал, сэлбэг хэрэгсэлийн үнэ, зардал, хугацаа, хэмжээ болон чанарын хувьд өрсөлдөхүйц хэмжээтэй байх тохиолдолд эхний ээлжинд Монгол Улсын дотоодын зах зээлээс худалдан авч хэрэглэхээр тохиролцлоо.

Хөрөнгө оруулалтын гэрээний төсөлд талууд дараах гол зүйлийг харилцан тохиролцож тусгалаа. Үүнд:

1.Төрийн эзэмших хувь хэмжээний талаар: Ашигт малтмалын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5 дахь хэсэгт заасны дагуу “Энержи Ресурс Инвест” ХХК нь Монгол Улсын Төрд “Таван толгой” ордын буюу уг ордыг Монгол Улсын Төртэй хамтран эзэмшиж, ашиглах хамтарсан компани болох “Энержи Ресурс” ХХК-ийн хувьцааны 86

ЗГХЭГ

457

хувийг шилжүүлж, үлдэх 14 хувийг “Энержи Ресурс Инвест” ХХК эзэмшихээр харилцан тохиролцоонд хүрлээ.

“Таван толгойн” ордод хийгдсэн хайгуулын бүх шатны ажилд улсын төсвөөс зарцуулсан нийт зардлыг Засгийн газрын 2007 оны 3 дугаар сарын 21-ний өдрийн хуралдаанаар батлагдсан 81 дүгээр тогтоолд заасан аргачлалын дагуу тооцоход 27.3 тэрбум төгрөг гарч байгаа юм.

“Энержи Ресурс Инвест” ХХК нь “Таван толгой” ордод 2004-2007 оны эхний 6 сарын хугацаанд нийтдээ 4.4 тэрбум төгрөгийн хөрөнгө оруулалтыг оруулсан бөгөөд энэхүү хэмжээ нь “Таван толгой” ордын нийт зардлын 14 хувийг эзэлж байгаа юм.

“Таван толгойн” орд нь улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийгдэж нөөц нь тогтоогдсон тул “Ашигт малтмалын тухай” 5 дугаар зүйлийн 4-т “Улсын төсвийн хөрөнгөөр эрэл, хайгуул хийж нөөцийг нь тогтоосон стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордыг хувийн омчит хуулийн этгээдтэй хамтран ашиглавал төрийн оролцооны хэмжээ 50 хүртэл хувьтай байж болох” гэж заасны дагуу уг ордод төрийн оролцооны хэмжээ 50 хүртэл хувь байх юм.

Иймд Монгол Улсын Засгийн газар “Таван толгой” ордын буюу уг ордыг эзэмшиж, ашиглах хамтарсан компани болох “Энержи Ресурс” ХХК-ийн хувьцааны 86 хувиас 36.0 хувийг нь зах зээлийн үнээр стратегийн хөрөнгө оруулагчид олон улсын өрсөлдөөнт тендер шалгаруулах замаар худалдаж, олсон орлогыг талуудын эзэмшиж буй хувьд ногдох хэмжээгээр компанийн өөрийн хөрөнгөнд оруулахаар төлөвлөж байсан юм.

Үндэсний Аюулгүй Байдлын Зөвлөлийн 2007 оны 7 дугаар сарын 5-ны өдрийн хуралдаанаар Монгол Улсын Засгийн газраас “Энержи Ресурс” ХХК-тай байгуулах Хөрөнгө оруулалтын гэрээний төсөл, Төрийн хувь хэмжээний талаарх саналыг хэлэлцэж, “Энержи Ресурс” ХХК-ийн хувьцааны 36.0 хувийг нь зах зээлийн үнээр стратегийн хөрөнгө оруулагчид олон улсын өрсөлдөөнт тендер шалгаруулах замаар худалдаж, олсон орлогыг нь “Монгол Улсыг хөгжүүлэх сан”-д төвлөрүүлэх зөвлөмж өгсний дагуу гэрээний төсөлд “Энержи Ресурс” ХХК-ийн хувьцааны 36.0 хувийг нь зах зээлийн үнээр стратегийн хөрөнгө оруулагчид олон улсын өрсөлдөөнт тендер шалгаруулах замаар худалдаж, олсон орлогыг Монгол Улсын Засгийн газрын Монголбанк дахь “Монгол Улсыг хөгжүүлэх сан”-д төвлөрүүлж, зарцуулалт, хуваарилалтыг Монгол Улсыг хөгжүүлэх сангийн тухай хуульд заасны дагуу шийдвэрлэхээр тусгалаа.

158

“Таван толгой” ордыг ашиглалтад оруулах “Энержи Ресурс” ХХК-ний 50 хувийг Монгол Улсын Засгийн газар, 36 хувийг стратегийн хөрөнгө оруулагч, 14 хувийг “Энержи Ресурс Инвест” ХХК тус тус эзэмших юм.

2.Татвар, төлбөр, хураамжийн талаар: “Энержи Ресурс” ХХК нь Монгол Улсад хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хуулийн дагуу бүх татвар, төлбөр, хураамжуудыг бүрэн төлөхөөр тохиролцлоо.

Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийг 5 хувиар төлөх бөгөөд “ашигт малтмалын тухай хууль”-д заасны дагуу борлуулалтын орлогоос шууд төлнө. Харин Ашигт малтмалын тухай хуульд заасны дагуу дотоодод борлуулсан нүүрсний борлуулалтын орлогоос ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийг 2.5 хувиар төлөх юм.

Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуулийн 19 дүгээр зүйлийн 2-т “Монгол Улсын тэргүүлэх ач холбогдол бүхий салбарт 2007 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс хойш хөрөнгө оруулсан бол уг хөрөнгө оруулалтын 10 хувьтай тэнцэх албан татварын хөнгөлөлтийг үзүүлнэ” гэж заасны дагуу уг хөнгөлөлтийг тус компанид эдлүүлэхээр тохиролцсон.

Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлд заасны дагуу “Энержи Ресурс” ХХК-ийн алдагдлыг уг алдагдал гарсан татварын жилийн дараахь дараалсан 2 жилийн албан татвар ногдуулах орлогоос хасч тооцох ёстой боловч олон улсын байгууллагуудын зөвлөмж болгосны дагуу уул уурхайн салбар нь зардал, эрсдэл ихтэй салбар тул алдагдлыг уг алдагдал гарсан татварын жилийн дараахь дараалсан 5 жилийн албан татвар ногдуулах орлогоос хасч тооцохоор болсон юм.

3.Үндсэн үйл ажиллагааны талаар: Хөрөнгө оруулалтын гэрээний төсөлд үндсэн үйл ажиллагаатай холбоотой дараахь гол заалтуудыг тусгахаар талууд харилцан тохиролцсон болно.Үүнд:

1.Жил бүрийн үйлдвэрлэх бүтээгдэхүүний хэмжээг гэрээнд тусгах бөгөөд стратегийн хөрөнгө оруулагчийг сонгосны дараа техник эдийн засгийн тооцоо, үйлдвэрлэлийн хүчин чадал, жилд үйлдвэрлэх бүтээгдэхүүний хэмжээ зэргийг шингэлэх тооцох тул жил бүр үйлдвэрлэх бүтээгдэхүүний хэмжээг гэрээний төсөлд тусгаагүй бөгөөд стратегийн хөрөнгө оруулагчийг сонгосны дараа эцсийн байдлаар гэрээнд тусгах юм. Жил бүр үйлдвэрлэх бүтээгдэхүүний хэмжээг гэрээнд тусгах нь үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаанд хяналт тавих, үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагааг урт хугацаанд тогтвортой хэвийн явуулах нөхцөлийг бүрдүүлж өгч байгаа юм.

2.Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрлийг Ашигт малтмалын тухай хуульд заасан хугацаагаар эзэмшиж, сунгахаар тусгасан.

3. “Таван Толгой” ордыг ашиглах үеийн олборлолт, баяжуулалтын техник, технологи нь байгаль орчинд хор нөлөө багатай, орчин үеийн дэвшилтэт байхаас гадна ордыг аль болох хаягдал багатай, иж бүрэн ашиглахаар гэрээний төсөлд тусгасан.

4.Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр, борлуулалтын үнэлгээг тооцох үндэслэл, тусгай зөвшөөрлийн төлбөрийг Ашигт малтмалын тухай хуульд заасны дагуу тооцож, төлөхөөр тусгасан.

4. Газрын харилцааны талаар: Гэрээний төсөлд газрын харилцааны талаарх заалтуудыг хуулийн хүрээнд тусгасан.

ЗГХЭГ

159

5. Байгаль орчны талаар: Байгаль орчинтой холбоотой асуудлаар Байгаль орчны яамнаас тавьсан бүхий л асуудлыг “Энержи Ресурс” ХХК-ийн зүгээс хүлээн зөвшөөрч, олон улсын стандартад нийцсэн үйл ажиллагаа явуулж, Монгол Улсын хууль, тогтоомжийг дагаж мөрдөхөөр гэрээний төсөлд тусгасан.

6. Дэд бүтцийн талаар: “Таван толгой” ордыг ашиглахад шаардагдах дэд бүтцийн зардлыг хөрөнгө оруулагч бүрэн хариуцаж, санхүүжүүлэх бөгөөд дэд бүтэцтэй холбоотой дараах зүйлийг харилцан тохиролцсон. Үүнд:

1. “Таван толгой” төслийн үйл ажиллагаа, зах зээлийг хөгжүүлэхэд зайлшгүй шаардлагатай эрчим хүч, төмөр замын дэд бүтцийг бий болгох асуудлыг хурдавчлах зорилгоор Засгийн газар нь энэхүү гэрээг байгуулсанаас хойш 120 хоногийн дотор Говийн бүсийн дэд бүтцийг хөгжүүлэх төлөвлөгөөтэй уялдуулан Засгийн газартай тохиролцсон нөхцлөөр дараах дэд бүтцийг барьж байгуулах, өмчлөх, үйл ажиллагааг нь эрхлэн явуулах зөвшөөрлийг Хөрөнгө оруулагчид олгоно:

- Уурхай дээрх 100 мВт-ийн хүчин чадал бүхий дулаан, цахилгаан хослон үйлдвэрлэх станц, цахилгаан хуваарилах байгууламж,
- “Таван толгой” төслөөс урт хугацаанд орон нутгийн цахилгаан эрчим хүчний хэрэгцээг хангах (Таван толгой төслийн оролцуулан), цаашилбал цахилгаан эрчим хүч экспортлох боломжтой 300 мВт-аас багагүй хүчин чадал бүхий цахилгаан станц,
- “Таван толгой” төслөөс нүүрс, говийн бүс нутаг дахь төслөөс бүтээгдхүүн экспортлох төмөр зам

2. Хөрөнгө оруулагч нь авто болон төмөр зам, дамжуулах хоолой, замын байгууламж барьж байгуулахдаа Монгол Улсын авто, төмөр замын тээврийн нэгдсэн сүлжээ, хөгжлийн стратегитэй нягт уялдуулах талаар шаардлагатай бүх арга хэмжээг авч, гэрээ хүчин төгөлдөр болох үед мөрдөгдөж байсан хуулийн заалт, техникийн үзүүлэлтийг мөрдлөг болгоно.

7. Хөдөлмөр, ажиллах хүчний талаар: Ашигт малтмалын тухай хуульд заасны дагуу “Таван толгой” ордыг ашиглалтад орсны дараа нийт ажиллагсдын 90 хувь нь Монгол ажилчид байхаар тохиролцсон.

Хөрөнгө оруулагч нь төсөлд шаардлагатай мэргэшил бүхий инженер-техникийн ажилтан Монгол иргэдийн тоог өрсөлдөөний зарчмаар нэмэгдүүлнэ. Тухайлбал, Үйлдвэрлэл эхэлснээс хойш 5 жилийн дотор инженер-техникийн ажилтнуудын 51-ээс доошгүй хувь, 10 жилийн дотор 70-аас доошгүй хувь нь Монгол иргэд байлгана.

Хөрөнгө оруулагч нь Монгол иргэдийг уул уурхайн салбарын мэргэжил, ялангуяа инженер-техникийн чиглэлээр мэргэжил эзэмшихэд туслах зорилгоор оюутны тэтгэлгийн хөтөлбөр хэрэгжүүлнэ. Энэхүү хөтөлбөрийн хүрээнд 6 жилийн туршид нийт бакалаврын түвшинд суралцаж буй 100 оюутанд тэтгэлэг олгоно. Эдгээр тэтгэлгээс 20 оюутныг гадаад оронд сургахад зориулах бөгөөд үлдсэн хэсгийг Монгол Улсын их, дээд сургуульд суралцагчдад олгоно. Тэтгэлэг нь сургалтын зардал болон амьжиргааны зардлыг хамарна. Тэтгэлэг авсан оюутнууд нь Таван толгой төсөлд ажиллах болно.

ЗГХЭГ

160

8.Хөрөнгө оруулагчийн эрх, үүргийн талаар: Энэхүү гэрээнд өөрөөр заагаагүй бол Хөрөнгө оруулагч Гэрээгээр хүлээсэн үүргээ бүрэн биелүүлж, Монгол Улсын хууль тогтоомжийг дагаж мөрдөхөөр гэрээний төсөлд тусгалаа.

Хөрөнгө оруулагч нь зах зээлийн нөхцөлтэй уялдуулан үйл ажиллагаагаа гэрээний хугацаанд тасралтгүй хэвийн явуулах үүрэгтэй бөгөөд хөрөнгө оруулагч үйл ажиллагаагаа түр хугацаагаар зогсоох бол Засгийн газарт урьдчилан мэдэгдэж, Засгийн газраас тодорхой зөвшөөрөл авсны үндсэн дээр зогсоохоор тусгалаа.

Хөрөнгө оруулагч нь бүс нутгийг хөгжүүлэх, орон нутагт дэмжлэг тусламж үзүүлэх, ажлын байр, бизнес шинээр бий болгоход дэмжлэг үзүүлэхээр тохиролцлоо.

9.Засгийн газрын эрх, үүргийн талаар: Засгийн газар энэхүү гэрээнд тохиролцсон Хөрөнгө оруулагчийн үйл ажиллагаагаа явуулах эрх зүйн болон санхүүгийн орчныг Гэрээний хугацааны туршид тогтвортой мөрдөх талаар энэхүү Гэрээнд заасан баталгаа, нөхцлөөр хангах үүргийг хүлээхээр гэрээний төсөлд тусгасан.

Хөрөнгө оруулагч энэхүү гэрээний дагуу хүлээсэн үүргээ Давагдашгүй хүчин зүйлээс өөр шалтгаанаар биелүүлэлгүй 6 сар өнгөрвөл үүргээ биелүүлээгүй тухай болон түүнийг засахыг шаардаж Сайд, Хөрөнгө оруулагчид бичгээр мэдэгдэл өгөх бөгөөд Мэдэгдэл өгснөөс хойш ажлын 60 хоногийн дотор Хөрөнгө оруулагч уг мэдэгдэлд заасан үүргийг биелүүлэх талаар зохих арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд Сайд гэрээг цуцлах эрхтэй байхаар тусгалаа.

10.Хөрөнгө оруулалтыг хамгаалах талаар: Монгол Улсад оруулсан гадаадын хөрөнгө оруулалт нь Үндсэн хууль, Гэрээ хүчин төгөлдөр болох өдөр мөрдөгдөж байсан Гадаадын хөрөнгө оруулалтын тухай хууль, тэдгээртэй уялдуулан гарсан бусад хууль тогтоомж, Монгол Улсын нэгдэн орсон Олон Улсын гэрээгээр баталгаажсан эрх зүйн хамгаалалтыг эдлэхээр гэрээний төсөлд тусгалаа.

11.Гэрээ дуусгавар болох талаар: Гэрээний төсөлд дараах тохиолдолд гэрээ дуусгавар болохоор тусгалаа. Үүнд:

1.Гэрээний хугацаа дууссан тохиолдолд;

2.Сайдын зөвшөөрөлгүй Гэрээний эрх бусдад шилжсэн тохиолдолд

3.Сайд, эсхүл Хөрөнгө оруулагч гэрээг цуцлах тухай хүсэлт гаргасны дагуу хоёр тал харилцан тохиролцсон тохиолдолд;

4. Аж ахуйн нэгж дампуурсан, Монгол Улсын холбогдох хууль тогтоомжийн заалтыг удаа дараа, эсхүл ноцтой зөрчсөний учир эрх бүхий байгууллагаас үйл ажиллагааг нь бүрэн зогсоосон тохиолдолд болон Сайд үйл ажиллагаагаа сэргээхийг шаардсан мэдэгдэл Хөрөнгө оруулагчид өгснөөс хойш ажлын 60 өдрийн дотор үйл ажиллагаагаа сэргээгээгүй тохиолдолд; эсхүл

5.Сайд гэрээг дангаар цуцалсан тохиолдолд

12.Давагдашгүй хүчин зүйлийн талаар: Гэрээний төсөлд давагдашгүй хүчин зүйлийн улмаас энэхүү гэрээгээр хүлээсэн үүргээ бүгдийг, эсхүл аль нэгийг нь биелүүлээгүй бол ийнхүү биелүүлээгүйн улмаас гарах үр дагаварт Талууд хариуцлага хүлээхгүй байхаар тусгалаа.

ЗГХЭГ

161

13.Маргааныг шийдвэрлэх талаар: Гэрээний төсөлд аливаа маргааныг талууд аль болох харилцан тохиролцож талуудад ашигтай байхаар шийдвэрлэнэ. Хэрэв маргаан гарсан тухай мэдэгдэл явуулснаас хойш жар (60) хоногийн дотор Талууд нэгдсэн шийдвэрт хүрч зөвшилцөхгүй бол уг маргааныг энэхүү гэрээ хүчин төгөлдөр болсон өдөр мөрдөгдөж байсан Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын Олон Улсын Худалдааны Хуулийн Комиссийн Арбитрын Дүрэм (НҮБОУХХК Дүрэм)-ээр тодорхойлсон журмын дагуу зайлшгүй дагаж мөрдөх арбитрын шүүхээр шийдвэрлүүлэхээр тохиролцлоо.

14.Гэрээний эрх, үүргийг шилжүүлэх талаар: Гэрээний төсөлд хөрөнгө оруулагч нь Засгийн Газрын зөвшөөрсний дагуу энэхүү гэрээгээр хүлээсэн эрх, үүргээ бусдад шилжүүлэх эрхтэй байхаар тусгалаа.

“Энержи ресурс” ХХК-ийн хувь нийлүүлэгчдийн гэрээний төслийн талаар: Хөрөнгө оруулалтын гэрээнд “Энержи ресурс” ХХК-ийн хувь нийлүүлэгчдийн гэрээг хавсаргахаар харилцан тохиролцсон бөгөөд энэхүү гэрээнд компанийн Төлөөлөн удирдах зөвлөл, удирдлага, хувьцааг шилжүүлэх, стратегийн хөрөнгө оруулагчид худалдах гэх зэргийг тусгахаар тохиролцсон болно. Үүнд:

1.Төлөөлөн удирдах зөвлөл

Төлөөлөн удирдах зөвлөл нь хувь нийлүүлэгчдийн хурлын онцгой эрхэд хамааруулснаас бусад компанигай холбоотой бүхий л асуудлыг шийдвэрлэх эрхтэй байна. Төлөөлөн удирдах зөвлөл нь улиралд нэг удаа буюу гурван гишүүн хүсэлт тавьсан тохнолдолд түүнээс илүү удаа хуралдаж болохоор тусгалаа.

Стратегийн хөрөнгө оруулагчид хувьцааг худалдах ажиллагаанаас өмнөх хугацаанд Эрдэнэс МГЛ Засгийн газраас удирдамж болгосны дагуу 3 гишүүн, “Энержи Ресурс Инвест” ХХК 3 гишүүн тус тус томилно. Стратегийн хөрөнгө оруулагчид компанийн хувьцааны 36 хувийг шилжүүлсэний дараа стратегийн хөрөнгө оруулагч 4, Эрдэнэс МГЛ 5, “Энержи Ресурс Инвест” ХХК 1 гишүүн тус тус томилохоор тохиролцлоо.

Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн даргыг Эрдэнэс МГЛ, “Энержи Ресурс Инвест” ХХК хоёр, хоёр жилээр ээлжлэн удирдах бөгөөд эхний хоёр жил “Энержи Ресурс Инвест” ХХК удирдахаар тохиролцож тусгалаа.

Хувь нийлүүлэгчид нь компанийн дүрэмд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах буюу түүний шинэчилсэн найруулгыг батлах, нийлэх, нэгтгэх, хуваах буюу өөрчлөх хэлбэрээр компанийг өөрчлөн байгуулах, компанийн өрийг хувьцаагаар солих, компанийн хэлбэрийг өөрчлөх, компанийн хувьцааг хуваах буюу нэгтгэх, ашигт малтмал ашиглах эрхийг захиран зарцуулах, худалдан авах, зэрэг өөрийн бүрэн эрхэд онцгойлон олгогдсон асуудлаар шийдвэр гаргана.

2.Стратегийн хөрөнгө оруулагчийг сонгон шалгаруулах

Гэрээний талууд болох Засгийн газар, “Энержи Ресурс” ХХК хамтран стратегийн хөрөнгө оруулагчийг сонгон шалгаруулах талаар дүгнэлт гаргах Удирдах хороог байгуулна. Удирдах хорооны гишүүдийг Засгийн газраас удирдамж болгосны дагуу Эрдэнэс МГЛ томилох бөгөөд Удирдах хорооны дүгнэлтийг Засгийн газар батлана. Удирдах хороонд Засгийн газраас 3, Эрдэнэс МГЛ төрийн өмчит компаниас 1, “Энержи Ресурс Инвест” ХХК-иас 1 гишүүн тус бүр томилогдох бөгөөд Дэлхийн банк, Европын сэргээн босголт, хөгжлийн банк зэрэг нэр хүнд бүхий олон улсын санхүүгийн байгууллагаас саналын эрхгүй нэг төлөөллийг оролцуулна.

ЗГХЭГ

168

Удирдах хорооны зөвшөөрлөөр Эрдэнэс МГЛ болон “Энержи Ресурс Инвест” ХХК нь Удирдах хороонд тайлагнах үүрэг бүхий хувьцаа худалдах ажиллагааны гаднын зөвлөхөөр JPMorgan компанийг томилон ажиллуулна.

3.Компанийн удирдлага “Таван толгой” төслийн менежментийн удирдлагыг “стратегийн хөрөнгө оруулагч” бүрэн хариуцна. Стратегийн хөрөнгө оруулагчид хувьцаа худалдах ажиллагаа дуусгавар болохоос өмнө Таван толгой төслийг хөгжүүлэхийн тулд техник эдийн засгийн үндэслэл, судалгааны дагуу хийгдвэл зохих ажлыг үргэлжлүүлэн хийж гүйцэтгэх зорилгоор Төлөөлөн удирдах зөвлөл нь “Энержи Ресурс Инвест” ХХК-ийг менежерээр томилох бөгөөд “Энержи Ресурс Инвест” ХХК нь менежментийн үүргээ Төлөөлөн удирдах зөвлөлөөс баталсан төсөвт багтаан биелүүлэхээр тусгалаа.

Стратегийн хөрөнгө оруулагчид компанийн хувьцааг худалдах ажиллагаа дуусгавар болсоны дараа Төлөөлөн удирдах зөвлөл нь компанийн менежмент болон удирдах ажилтнуудыг (“Менежментийн баг”) томилж, стратегийн хөрөнгө оруулагчийн санал болгосны дагуу уурхайг байгуулах, үйл ажиллагааг явуулах операторыг мөн томилно.

4.Санхүүжилт

Стратегийн хөрөнгө оруулагч компанийн хувьцааг худалдан авахаас өмнөх хугацаанд компанийн бэлэн мөнгөний хэрэгцээг “Энержи Ресурс Инвест” ХХК-иас олгох зээлээр санхүүжүүлнэ. Сонгон шалгаруулалтын дараа төслийн санхүүжилтийг стратегийн хөрөнгө оруулагч хариуцах бөгөөд Монголын талаас мэдэгдсэний дагуу Эрдэнэс МГЛ болон “Энержи Ресурс Инвест” ХХК-ийн хөрөнгө оруулалтыг хийнэ. Санхүүжүүлсэн дүн нь стратегийн хөрөнгө оруулагчид төлөх өр болох бөгөөд төлбөрийн үлдэгдэлд хүү тооцно. Хүүгийн хэмжээг стратегийн хөрөнгө оруулагчтай сонгон шалгаруулалтын явцад тохиролцоно.

“Таван толгой” ордыг ашиглалтад оруулахад шаардагдах нийт хөрөнгийг Монгол Улсын Засгийн газар, Монголын ард түмэнд өрийн дарамт учруулахгүйгээр Стратегийн хөрөнгө оруулагч бүрэн хариуцаж, төслийг ашиглалтад оруулах бөгөөд уг хөрөнгө оруулалтыг талууд өөрт ногдох ногдол ашгаасаа төлж барагдуулах юм.

Тухайн санхүүгийн жилд компани нь хуваарилахуйц ашигтай байвал 80-аас багагүй хувийг ногдол ашиг хэлбэрээр хувиарлахаар гэрээнд тусгасан. Гэрээнд тусгайлан заагаагүй бол аль нэг Хувь нийлүүлэгч нь Хувь нийлүүлэгч бүрийн бичгээр урьдчилан өгсөн зөвшөөрөлгүйгээр хувьцаагаа бүхэлд нь эсвэл хэсэгчлэн зарах эрхгүй байхаар заасан.

“Таван толгой” ордыг 2010 оноос эхэлж ашиглалтанд оруулах бөгөөд жилд дунджаар урьдчилсан байдлаар 15-30 сая тонн нүүрс олборлох бөгөөд Стратегийн хөрөнгө оруулагчийг сонгон шалгаруулсны дараа жилд олборлох нүүрсний хэмжээг нэмэгдүүлэх боломжтой болох юм.

Жилд дунджаар 15-30 сая тонн нүүрс олборлох урьдчилсан тооцоонд үндэслэн тооцоход “Таван Толгой” төслийн мөнгөн урсгал 6-8 жилийн дараагаас эхлэн эерэг гарч, оруулсан хөрөнгө оруулалтаа нөхөх боломжтой юм.

“Энержи ресурс” ХХК нь хамгийн багаар тооцоход татвар, төлбөр, хураамжийн орлогоор улсын төсөвт жилд дунджаар 200.0-300 гаруй сая ам доллар, төслийн нийт хугацаанд 8.0-13.0 тэрбум ам долларыг улсын төсөвт төвлөрүүлэх урьдчилсан тооцоо гарч байгаагийн 4.0-6.0 тэрбум ам доллар нь ногдол ашгийн орлогоор, 3.0-4.0 тэрбум ам долларыг аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвараар, 1.0-2.0 тэрбум ам доллар нь

ЗГХЭГ

163

ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийн орлогоор, 0.2-0.3 тэрбум ам долларыг бусад татвар, төлбөр, хураамжийн орлогоор тус тус улсын төсөвт төвлөрүүлэх юм. “Таван толгой” төсөлд нийт 1400-1700 хүн ажиллах юм.

“Таван толгой” ордыг ашиглалтад оруулах нь Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийн хөгжилд томоохон эерэг нөлөө үзүүлж, ДНБ дунджаар 8-11 орчим хувиар өсөх, улсын төсвийн орлого хамгийн багаар тооцоход 8.0-13.0 тэрбум ам доллараар нэмэгдэх, 1400-1700 ажлын байр шинээр нэмэгдэх, шинэ техник технологи нэвтрүүлэх, эрчим хүчний хэрэглээ өсөх, бүс нутгийн хөгжилд тодорхой хувь нэмэр оруулах, ядуурлыг бууруулахад чухал нөлөө үзүүлэх төдийгүй Монгол Улсын иргэд уг ордоос шууд болон шууд бусаар хувь хүртэх замаар амьжиргаагаа дээшлүүлэх боломжтой болох зэрэг ач холбогдолтой юм.

ЗАСГИЙН ГАЗАР

МОНГОЛ УЛСЫН ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР

Улсын Их Хурлын Эдийн засгийн Байнгын хорооны саналаар хийсэн аудитын тайлан

**Оюу толгойн орд газрын нөөцийг тогтоож баталгаажуулсан болон
“Энержи ресурс” ХХК-д нүүрсний орд ашиглах талбай,
тусгай зөвшөөрөл олгосон байдал**

2012 он

ҮАГ-ГАГ/2012/3А-01

2012 оны 1 дүгээр сар

АГУУЛГА

Тайланг бэлтгэсэн:**ҮАГ-ын Гүйцэтгэлийн аудитын газар****Захирал** Д. Ганбилэг**Аудитын менежер**

Х.Баярмаа

Ахлах аудитор

Ц.Гэрэл

С.Сэрчхорол

Ахлах шинжээч

У.Баярмаа

Л.Эрдэнэчулуун

Шинжээч

Ц.Цолмон

Ш.Энхтайван

Б.Болормаа

Д.Баттулга

Д.Цэрэндорж

Т.Батзориг

Ж.Ганчимэг

С.Пүрэвсүрэн

О.Баттулга

Л.Батжаргал

2012 оны 3 дугаар сар**Уг тайланг ҮАГ-ын
Веб сайт-аас үзнэ үү.****www.mnao.mn**

Аудитын тайлан, дүгнэлттэй
холбоотой асуудлаар нэмж
тодруулах, асууж лавлах зүйл
байвал 261885 дугаарын утас,
323266 дугаарын факсаар
харилцана уу

ХАЯГ:

Үндэсний аудитын газар
Чингэлтэй дүүрэг, Бага тойруу-3,
Засгийн газрын IV байр
Улаанбаатар хот 15160
Монгол улс

Товчилсон үгийн жагсаалт	2
Аудитын зорилт, хамарсан хүрээ, арга зүй.....	3
Бүлэг 1 Оюу толгойн орд газрын нөөцийг баталгаажуулсан талаар	
Ерөнхий мэдээлэл.....	4
Оюу толгойн орд газрын нөөцийг тогтоох эрх зүйн орчны талаар.....	5
Оюу толгойн орд газрын нөөцийг тогтоож баталгаажуулсан талаар.....	6
Нөөц нэмэгдсэн эсэх талаар.....	7
Оюу толгойн орд газрын нөөцийн өөрчлөлтөд хэрхэн хяналт тавьж буй талаар.....	8
Бүлэг 2 Энержи ресурс ХХК-д ашиглалтын талбай, тусгай зөвшөөрөл олгосон талаар	
Ерөнхий мэдээлэл	10
Хайгуулын болон ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл олгогдсон тухай.....	10
Дагаж мөрдөх журмын тухай хуулийн талаар.....	11
Тусгай зөвшөөрлийг шилжүүлж авсан талаар.....	11
Эрдэнэс-МГЛ ХХК болон Энержи ресурс ХХК-ийн хоорондын хамтын ажиллагааны талаар.....	12
Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн ордын нөхөн төлбөрийн талаар.....	12
Тусгай зөвшөөрлийн төлбөрийн талаар.....	13
Дүгнэлт.....	14

Бүлэг 2

Энержи ресурс ХХК-д ашиглалтын талбай, тусгай зөвшөөрөл олгосон талаар

Ерөнхий мэдээлэл

- 2.1. Таван толгойн нүүрсний ордын геологи хайгуулын ажил 1970-аад оноос эхэлсэн байна.
- 2.2. Улмаар 1984-1990 онуудад 10000 гаруй га талбайг (11956, 11943, 11952 дугаартай талбайнууд) хамарсан ордыг нээж 2-75м-ийн зузаантай нүүрсний 16 давхарга (0-ХУ давхаргууд) байгааг илрүүлээд 6,4 тэрбум тонн чулуун нүүрсний нөөц, үүнээс 1,8 тэрбум тонн нь коксжих нүүрс байгааг тогтоосон байна. Энэхүү тогтоосон нөөцийг тухайн үеийн салбарын яамдын шинжлэх ухаан техникийн зөвлөлийн хурлаар хэлэлцэн баталгаажуулсан байна.
- 2.3. Таван толгойн ордод улсын төсвийн хөрөнгөөр 1970 оноос хойш нийт 31 удаагийн геологи хайгуул-шинжилгээний ажил хийгдсэний 11 нь зөвхөн нүүрсний хайгуулд чиглэгдсэн байна.

Хайгуулын болон ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл олгогдсон тухай

- 2.4. Таван толгойн нүүрсний орд бүхий талбайд 1900Х, 1901Х хайгуулын лицензүүдийг 1999 онд "Майн-Инфо" ЗБН-д, 1901Х-1 хайгуулын лицензийг 2002 онд "Энерго ресурс" ХХК-д тус тус олгосон байна. Эдгээр лицензийн талбайд өмнө нь хайгуул хийж нөөцийг тогтоож байжээ.
- 2.5. "Майн-Инфо" ХХК өөрийн нэр дээр байсан 1900Х, 1901Х лицензүүдээ 2000 онд "Энерго ресурс" ХХК-д шилжүүлсэн байна. Мөн Дарханхаан-Уул ХХК-ийн 5188Х, 5189Х, 5190Х, Энерго ресурс ХХК-ийн 1900Х, 1901Х, 1901Х-1 хайгуулын лицензүүд 2005 он гэхэд "Энержи ресурс" ХХК-д шилжсэн байна.
- 2.6. "Энержи ресурс" ХХК хайгуулын лицензүүдээ 2006 онд ашиглалтын лиценз болгосон байна.

	Хайгуулын лицензийн дугаар	Ашиглалтын лицензийн дугаар
Тавантолгой 1	1900Х	11943А
Тавантолгой	1901Х	11956А
Ухаахудаг	1901Х-1	11952А
Бортонгой	5188Х	11953А
Бор тээг 1	5189Х	11954А
Шар тээг	5190Х	11955А

- 2.7. УИХ-аас 2006 оны 7 дугаар сарын 8-ны өдөр баталсан Ашигт малтмалын тухай /шинэчилсэн найруулга/ болон Ашигт малтмалын тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуулиуд 2006 оны 8 дугаар сарын 16-ны өдрийн "Төрийн мэдээлэл" сэтгүүлийн 30 дугаарт нийтлэгдсэн бөгөөд Монгол Улсын Үндсэн Хуулийн 26 дугаар зүйлийн 3 дахь заалтад заасны дагуу нийтлэгдсэнээс хойш 10 хоногийн дараа буюу 2006 оны 8 дугаар сарын 26-ны өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөгдсөн байна.

- 2.8. “Энержи ресурс” ХХК-ийн эзэмшиж байсан ашигт малтмалын хайгуулын зургаан лицензийг ашигт малтмал ашиглах лиценз болгох тухай өргөдлийг АМГТХЭГ 2006 оны 7 дугаар сарын 8-ны өдрийн 12 цагт хүлээн авсан ба өргөдлийн дагуу АМГТХЭГ-ын Геологи, уул уурхайн кадастрын газрын даргын 2006 оны 8 дугаар сарын 10-ны өдрийн 789, 2006 оны 8 дугаар сарын 17-ны өдрийн 805 дугаар шийдвэрүүдээр зургаан ашигт малтмалын ашиглалтын лицензийг олгожээ.
- 2.9. Дээрх өргөдлийг шийдвэрлэх үед УИХ-аас 2006 оны 7 дугаар сарын 8-ны өдөр баталсан Ашигт малтмалын тухай /шинэчилсэн найруулга/ болон Ашигт малтмалын тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуулиуд хүчин төгөлдөр болоогүй байсан тул ийнхүү хуучин хуулийг баримталсан байна.

Дагаж мөрдөх журмын тухай хуулийн талаар

- 2.10. Ашигт малтмалын тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуулийн 1-д 1997 оны хуулийн дагуу олгогдсон хайгуулын болон ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг шинээр батлагдсан хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс хойш 5 сарын хугацаанд уг хуульд заасан журмын дагуу шинэчлэн бүртгэхээр заажээ.
- 2.11. Энэхүү заалтын дагуу “Энержи ресурс” ХХК өөрийн эзэмшиж байсан ашигт малтмал ашиглах тусгай зөвшөөрлийг Ашигт малтмалын тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс хойш 5 сарын дотор буюу 2007 оны 1 дүгээр сарын 23-ны өдөр шинэчлэн бүртгүүлжээ.
- 2.12. “Энержи ресурс” ХХК Ашигт малтмалын тухай хууль болон Ашигт малтмалын тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуулийн дагуу шинэчилсэн бүртгэл хийлгэж, холбогдох нөхцөл шаардлагыг хангажээ.

Тусгай зөвшөөрлийг шилжүүлж авсан талаар

- 2.13. Засгийн газар Энержи ресурс ХХК-тай 2008 оны 3 дугаар сарын 21-ний өдөр “Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх” тухай гэрээ байгуулж, 11952А дугаар ашиглалтын лицензийг өөрт нь үлдээж, 11943А, 11956А, 11953А, 11954А, 11955А дугаар лицензүүдийг Засгийн газраас нэр заасан хуулийн этгээдэд шилжүүлэхээр болжээ. Ингэхдээ Монгол Улсын Үндсэн хуулийн 16 дугаар зүйлийн 3 дахь заалт болон холбогдох бусад хуулийн заалтыг үндэслэсэн байна.
- 2.14. Уг гэрээгээр Энержи ресурс ХХК-ийн 11952А дугаар лиценз бүхий Ухаа худгийн орд газрын талбайн булангийн цэгийн солбилцлуудыг шинэчлэн тогтоож 2962 га болгосон бөгөөд АМГТХЭГ-ын Геологи, уул уурхайн кадастрын газрын даргын 2008 оны 5 дугаар сарын 28-ны өдрийн 817 дугаар шийдвэрээр өөрчлөн бүртгэжээ.
- 2.15. Энэ талбайг гэрээ хүчинтэй байх хугацаанд Ашигт малтмалын тухай хууль болон бусад хууль тогтоомжид зааснаар нөөцөд авах, уг орд газарт төрийн хувь оролцоог тогтоохоор санал өргөн мэдүүлэх зэргээр ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлд өөрчлөлт оруулахгүй буюу цуцлахгүй байх баталгааг Засгийн газар гаргасан бөгөөд гэрээний үүргээ зөрчвөл ашиглалтын 5 лицензийг Энержи ресурс ХХК-д буцаан олгохоор заажээ.

- 2.16. Дээрх гэрээгээр Ашигт малтмалын тухай хуулийн 5.4-т заасан төрийн эзэмшлийг тогтоож болох “50 хүртэл” гэсэн дээд хэмжээнээс илүү хувийг төрийн эзэмшилд шилжүүлж авчээ.

Эрдэнэс МГЛ ХХК болон Энержи ресурс ХХК-ийн хоорондын хамтын ажиллагааны талаар

- 2.17. Ашигт малтмалын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 4-т “Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийж нөөцийг нь тогтоосон стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордыг хувийн өмчит хуулийн этгээдтэй хамтран ашиглавал төрийн оролцооны хэмжээ 50 хүртэл хувьтай байж болох бөгөөд уг хэмжээг төрөөс оруулсан хөрөнгө оруулалтын хэмжээг харгалзан орд ашиглах гэрээгээр тодорхойлно” гэж заасны дагуу Засгийн газар ТӨХ-нд үүрэг болгосноор 2007 оны 2 дугаар сарын 22-ны өдөр тогтоол гаргажээ.
- 2.18. Энэ тогтоолоор Стратегийн ач холбогдол бүхий орд, улсын төсвийн хөрөнгөөр эрэл хайгуул хийж нөөцийг нь тогтоосон ордын ашигт малтмалын хайгуулын болон ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшин үйл ажиллагаа явуулах, стратегийн ач холбогдол бүхий ордыг ашиглах үеийн төрийн оролцоог хэрэгжүүлж, төрд ногдох ашгийг төвлөрүүлэх, ашигт малтмалын үнэлгээ хийх, ашигт малтмалын чиглэлээр үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа төрийн өмчийн оролцоотой компануудын төрийн эзэмшлийн хувьцааг борлуулахад зөвлөх үйлчилгээ үзүүлэх чиг үүрэг бүхий төрийн өмчит Эрдэнэс МГЛ ХХК байгуулжээ.
- 2.19. “Эрдэнэс МГЛ” ХХК нь “Энержи ресурс” компанитай Таван толгой орд газрыг ашиглах явцдаа “Хамтран ажиллах гэрээ”-г 2010 оны 9 дүгээр сарын 2-ны өдөр байгуулжээ. Энэ гэрээний хүрээнд хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны сургалт, зохион байгуулалт, маркшейдэр, геологийн ажлыг хийж гүйцэтгэх, мэргэжлийн зөвлөгөө өгөх болон шаардлагатай бусад асуудлаар харилцан туслалцаа үзүүлж хамтран ажиллахаар тохиролцсон байна.
- 2.20. Үүнээс гадна Энержи ресурс ХХК 2011 оны 11 дүгээр сарын 3-ны өдөр “Эрдэнэс МГЛ” ХХК-тай “Консерциумын гэрээ” байгуулах замаар Гашуун сухайтын хилийн боомт дахь уул уурхайн бүтээгдэхүүний экспортын тээврийн хэрэгслийг шалган нэвтрүүлэх гарц замыг 10 урсгалтай болгож, талбай, байгууламжийг өргөтгөх ажлыг хамтран хэрэгжүүлж байна.

Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн ордын нөхөн төлбөрийн талаар

- 2.21. АМГТХЭГ болон ашигт малтмалын ордын 11952А дугаар тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч “Энержи ресурс” ХХК-ийн хооронд байгуулсан ХАЗ-2008/21/155 дугаартай гэрээний дагуу Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутаг дахь ЭХУУГЯ-ны ШУТЗ-ийн 1989 оны 4 дүгээр сарын 7-ны өдрийн 8 дугаар тогтоолоор олгогдсон тусгай зөвшөөрлийн талбайд улсын төсвөөс нийтдээ 4,304,875.00 төгрөгийн зардал гарсныг Засгийн газрын 2007 оны 81 дүгээр тогтоолоор баталсан журамд заасан аргачлалын дагуу 2008 оны 9 дүгээр сарын 2-ны өдрийн байдлаар тооцож 1,188,100.00 ам.долларыг 5 жилийн хугацаанд дараахь байдлаар төлөхөөр тусгажээ.

Огноо	Дүн ам.доллараар	Дүн үсгээр
2009	288,100.00	Хоёр зуун наян найман мянга нэг зуу
2010	225,000.00	Хоёр зуун хорин таван мянга
2011	225,000.00	Хоёр зуун хорин таван мянга
2012	225,000.00	Хоёр зуун хорин таван мянга
2013	225,000.00	Хоёр зуун хорин таван мянга

2.22. Энержи ресурс ХХК гэрээний дагуу Голомт банк дахь АМГТХЭГ-ын 1141000903 дугаар дансанд 2009 оны 12 дугаар сарын 25-ны өдөр 288,100.00 ам.доллар, 2010 оны 6 дугаар сарын 11-ний өдөр 900,000.00 ам.долларыг төлсөн байна.

Тусгай зөвшөөрлийн төлбөрийн талаар

2.23. "Энержи ресурс" ХХК-ийн ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн төлбөр төлсөн байдлыг дараахь хүснэгтээр үзүүлэв.

Эзэмшигч компани	Лицензийн дугаар	Он	Төлбөрийн дүн		Талбайн хэмжээ
			Ам.доллараар	Төгрөгөөр	
Энержи ресурс ХХК	11952 А	2006	5,055.00		1011 га
Энержи ресурс ХХК	11952 А	2007	5,055.00		1011 га
Энержи ресурс ХХК	11952 А	2008	14,810.00		2960 га
Энержи ресурс ХХК	11952 А	2009		21,352,762.00	2960 га
Энержи ресурс ХХК	11952 А	2010		20,296,477.80	2960 га
Энержи ресурс ХХК	11952 А	2011		18,625,323.12	2960 га

Хүснэгт №1

Дүгнэлт

Аудитын явцад цуглуулсан нотлох зүйлс, аудитын дүнд үндэслэн дараах дүгнэлтийг хийж байна. Үүнд:

Нэг. Оюу толгойн орд газрын нөөцийн талаар

- 1.1. Оюу толгойн зэс-алтны орд газрын нөөцийг 2007, 2009 онд Эрдэс баялгийн мэргэжлийн зөвлөлөөр хэлэлцэн ашигт малтмалын нөөцийн 2007, 2009 оны улсын нэгдсэн бүртгэлд бүртгэсэн байна.
- 1.2. Эрдэс баялгийн мэргэжлийн зөвлөлийн 2009 оны 15-01 дүгээр дүгнэлт, ЭБЭХС-ын 2009 оны 167 дугаар тушаалыг үндэслэн Оюу толгойн бүлэг ордын геологийн нийт нөөцийг хүдрээр 6451.5 сая тонн, зэсээр 45.0 сая тонн, алтаар 1838 тонн, молибден 157 мянган тонн, мөнгө 12049 тонн гэж бүртгэжээ.
- 1.3. Оюу толгойн бүлэг ордын талбайд хайгуулын ажил одоо ч үргэлжлэн явагдаж, хайгуул судалгааны ажлаар зарим хэсэгт хүдрийн биет илэрч байгаа ч түүнийг бүрэн судалж нөөц тооцоолох түвшинд хүрэхэд геологи хайгуулын ихээхэн ажил хийгдэх шаардлагатай бөгөөд нөөц тооцоолж баталгаажуулах нөхцөл бүрдээгүй байгаа тул Оюу толгой ордын хайгуулын ажлаар нөөц шинээр нэмэгдсэн гэж үзэх боломжгүй байна.

Хоёр. Энержи ресурс ХХК-ийн тусгай зөвшөөрлийн талаар

- 2.1. Энержи ресурс ХХК-ийн ашигт малтмалын хайгуулын лицензээ ашиглалтын лиценз болгохоор 2006 оны 7 дугаар сарын 8-нд гаргасан өргөдлийг Ашигт малтмал, газрын тосны хэрэг эрхлэх газар 1997 оны Ашигт малтмалын тухай хуулийн дагуу шийдвэрлэсэн байна.
- 2.2. Монгол Улсын Засгийн газар Монгол Улсын Үндсэн хуулийн 16 дугаар зүйлийн 3 дахь заалт болон холбогдох бусад хуулийг үндэслэн "Энержи ресурс" ХХК-тай 2008 оны 3 дугаар сарын 21-ний өдөр гэрээ байгуулж тус компанийн 6 лицензийн 1-ийг нь өөрт нь үлдээж, 5-ыг нь шилжүүлж авсан байна.
- 2.3. Хэрэв Ашигт малтмалын тухай хуулийн 9.1.5 дахь заалтыг баримтлах, мөн Засгийн газар болон Энержи ресурс ХХК-ийн хоорондын гэрээний үүрэг зөрчигдөх тохиолдолд Энержи ресурс ХХК-д ашиглалтын 5 лицензийг нь буцаан олгох, аль эсвэл төрийн оролцооны хувь хэмжээг 50 хүртэл хувиар бууруулах үр дагавар үүсэхээр байна.

Холбогдох байгууллагын санал

Засгийн
газрын хэрэг
эрхлэх газар

МОНГОЛ УЛС
ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ ГАЗАР

2012 он 02 дугаар
сарын 28-ны өдөр

Дугаар ХТ/365

Улаанбаатар-12
Утас: 280817
Факс: 976-11-310011

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАРТ

Санал хүргүүлэх тухай

Үндэсний аудитын газраас "Оюутолгойн орд газрын нөөцийг тогтоож баталгаажуулсан болон Энержи ресурс ХХК-д нүүрсний орд ашиглах талбай, тусгай зөвшөөрлийг зохицуулан олгосон байдал"-д хийсэн гүйцэтгэлийн аудитын тайлантай танилцаад дараахь тайлбар, саналыг өгч байна:

Тайлбар
1-ийг үзнэ үү

Тайлангийн 1.5-д "Эрдэс баялгийн салбарыг хөгжүүлэх талаар төрөөс баримтлах бодлого 2021 он" үндэсний хөтөлбөрийг 2010 онд Засгийн газарт өргөн барьсан ч батлагдаагүй" гэж дурдсан байна. "Эрдэс баялаг, эрчим хүчний салбарт төрөөс баримтлах бодлого батлах тухай" Улсын Их Хурлын тогтоолын төслийг Засгийн газрын 2011 оны 4 дүгээр сарын 20-ны өдрийн хуралдаанаар хэлэлцээд Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэхээр шийдвэрлэсэн боловч Үндэсний аюулгүй байдлын Зөвлөлд танилцуулсны үндсэн дээр Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх талаар тус зөвлөлийн Ажлын албанаас хүсэлт гаргасны дагуу уг асуудлыг 2011 оны 4 дүгээр сарын 22-ны өдрийн ЗГ-1/48 дугаар албан бичгээр хүргүүлсэн. Гэвч Үндэсний аюулгүй байдлын Зөвлөлөөс эрдэс баялаг, эрчим хүчний салбарт төрөөс баримтлах бодлогын баримт бичгийн талаар өнөөг хүртэл хариу ирүүлээгүй байна.

Тайлбар
2-ыг үзнэ үү

Тайлангийн 1.16-д "Геологи, уул уурхайн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага" гэснийг "Геологи, уул уурхайн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага" гэж өөрчлөх.

Тайлбар
3-ыг үзнэ үү

Тайлангийн дүгнэлтийн хэсгийн 1.1-ийг "Оюу толгойн зэс-алтны орд газрын нөөцийг 2009 онд Эрдэс баялгийн мэргэжлийн зөвлөлөөр хэлэлцэж ордын нөөцийг ашигт малтмалын нөөцийн улсын 2009 оны нэгдсэн бүртгэлд бүртгэсэн байна" гэж найруулах.

Тайлбар
4-ийг үзнэ үү

Тайлангийн дүгнэлтийн хэсгийн 1.2-т "... зэсээр 45.0 сая тонн" гэсний дараа "үүнээс 31.0 сая тонн нь эдийн засгийн үр ашигтай" гэж нэмэх.

Аудитын тайланд архивын холбогдох материалыг хавсаргаж Улсын Их Хуралд хүргүүлэх нь зүйтэй байна.

Төргүүн дэд дарга

Ш.Солонго

Ш.СОЛОНГО

Эрдэс
баялаг,
эрчим
хүчний яам

МОНГОЛ УЛСЫН ҮНДЭСНИЙ
АУДИТЫН ГАЗАРТ

Санал өгөх тухай

Танай 2012 оны 02 дугаар сарын 01-ний өдрийн 162 дугаар албан тоотор ирүүлсэн "Оюутолгойн орд газрын нөөцийг тогтоож баталгаажуулсан болон "Энержи ресурс" ХХК-д нүүрсний орд ашиглах талбай, тусгай зөвшөөрөл олгосон байдал"-д хийсэн гүйцэтгэлийн аудитын тайлангийн төсөлтэй танилцаад дараах саналтай байна. Үүнд:

1. Оюу толгойн орд газрын нөөцийг баталгаажуулсан талаар:

1.1. Тайлангийн 1.2-т "Уг орд нь хүрэл зэвсгийн үеэс мэдэгдэж байсан ..., уг ордыг Бор-Овооны зэсийн илрэл гэж, ... энэ ордод хайгуулын ажил хийх эхлэл тавигджээ" гэх мэт хэллэгүүдэд анхлан ашигт малтмалын эрдэсжсэн цэг, илрэл байдлаар судлагдаж байгаад цаашид хайгуулын ажлын үр дүнд "ашигт малтмалын орд" гэсэн ойлголтод хүрсэн гэдгийг Ашигт малтмалын тухай хуулийн 4.1.8-д заасны дагуу ойлгож тэмдэглэх.

1.2. Эрдэс баялгийн мэргэжлийн зөвлөлийн 2010 оны 03 дугаар сарын 25-ны өдрийн 24-01 дүгээр дүгнэлт, Эрдэс баялаг, эрчим хүчний сайдын 2010 оны 03 дугаар сарын 26-ны өдрийн 71 дүгээр тушаалаар Оюу толгойн бүлэг ордыг ашиглах уурхай, баяжуулах үйлдвэрийн техник-эдийн засгийн үндэслэлийг хүлээн авсан. Энэхүү шийдвэрийн хүрээнд өмнө нь бүртгэгдсэн 45,0 сая тн. зэсийн 31,0 сая тн. буюу 68.9 хувь нь үр ашигтай нөөцөд шилжиж, тодорхой нөхцөлд ашигтай зэсийн нөөц 13.96 сая тн болсон байна. /дараах хүснэгт/

Оюу толгойн бүрэн ордын нөөц

Нөөцийн ангилал	Хүдэр сая тн.	Металлын агуулга			Хүдэр дэх металл	
		Зэс хувь	Алт г/тн	Мөнгө г/тн	Зэс мян. тн.	Алт, тн.
Үр ашигтай нийт	3381	0.92	0.34	2.26	31068.0	1158.2
Тодорхой нөхцөлд ашигтай	3069	0.45	0.22	1.44	13964.0	680

08000 4

2.Монгол Улсын Засгийн газраас "Энержи ресурс" ХХК-тай 2008 оны 03 дугаар сарын 21-ний өдөр байгуулсан "Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх тухай гэрээ"-г Монгол Улсын Үндсэн хуулийн 16.3, Иргэний хууль дахь гэрээ, хэлцэлтэй холбоотой заалтын дагуу байгуулсан байна.

2.1.Уг гэрээгээр тус компанийн хууль ёсны эзэмшилд байсан ашигт малтмал ашиглах 6 тусгай зөвшөөрөл бүхий талбай дахь орд нь хэмжээ болон нийгэм, эдийн засгийн ач холбогдлын хувьд Монгол Улсад онцгой ач холбогдолтой тул Засгийн газраас Үндсэн хуулийн 13.3-т заасан "Нийгмийн зайлшгүй хэрэгцээ" үүссэн байна гэж үзээд тусгай зөвшөөрлүүдийг төрийн эзэмшилд дайчлан авахаар ажилласан байна.

Тайлбар
5-ыг үзнэ үү

2.2.Энэхүү гэрээгээр Ашигт малтмалын тухай хуулийн 5.4-т заасан төрийн эзэмшлийг тогтоож болох "50 хүртэл" гэсэн дээд хэмжээнээс хавьгүй илүү хувийг төрийн бүрэн эзэмшилд шилжүүлэн авч чадсан байна. Ингэснээр Төр Таван толгойн нүүрсний ордыг дангаар хөгжүүлж, түүнийг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах боломж бүрдсэн ба энэ нь Монгол Улсын эрх ашигт бүрэн нийцсэн, хамгийн ашигтай хувилбар болж чадсан гэж үзэж байна.

Тайлбар
6-г үзнэ үү

2.3.Тайлангийн төслийн 2.15 болон дүгнэлтийн 2.2 дахь заалтын хувьд тайлбарлахад тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх тухай гэрээ нь Ашигт малтмалын тухай хуулийн 5.3, 5.4 дэх заалтад заасан "орд ашиглах гэрээ" биш тул Засгийн газрын хувьд төрийн эзэмшлийн хувь хэмжээг тогтоолгох саналыг Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэх шаардлага тухайн үед үүсээгүй байна.

САЙД Д.ЗОРИГ

Ашигт
малтмалын
газар

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧ АГЕНТЛАГ

АШИГТ МАЛТМАЛЫН ГАЗАР

15170 Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг,
Биемүлгэндэн талбай 3, Утас: 25-35-28, Факс: 31-03-70
E-mail: info@mgam.gov.mn

2012.04.03 № 1-731

талай 2012.04.01 -ны № 162 -т

МОНГОЛ УЛСЫН ҮНДЭСНИЙ
АУДИТЫН ГАЗАРТ

Танай байгууллагаас ирүүлсэн "Оюутолгойн орд газрын нөөцийг тогтоож баталгаажуулсан болон Энержи ресурс ХХК-д нүүрсний орд ашиглах талбай, тусгай зөвшөөрөл олгосон байдал"-д хийсэн гүйцэтгэлийн аудитын тайлангийн төслийг хүлээн авч танилцлаа.

Танай байгууллагын гаргасан УАГ-ГАГ/2012/ЭА-01 тоот Аудитын тайлангийн агуулга, хийж гүйцэтгэсэн шалгалтын үр дүнтэй холбоотойгоор тус газраас гаргах санал байхгүй байна.

ДАРГЫН ҮҮРГИЙГ ТҮР
ОРЛОН ГҮЙЦЭТГЭГЧ

М.АРИУНБАЯР

10 01341

МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙ АУДИТОРЫН ТУШААЛ

2012 оны 03 сарын 15 өдөр

Дугаар 21

Улаанбаатар хот

Аудитын тайланг баталгаажуулах тухай

"Төрийн аудитын тухай хууль"-ийн 13.4.5, "Гүйцэтгэлийн шалгалтын журам"-ын 23.2, "Гүйцэтгэлийн аудитын тайланг хянан баталгаажуулах журам"-ын 4.2-т заасныг үндэслэн ТУШААХ нь:

Нэг, "Оюу толгойн орд газрын нөөцийг тогтоож баталгаажуулсан болон "Энержи ресурс" ХХК-д нүүрсний орд ашиглах талбай, тусгай зөвшөөрөл олгосон байдал"-д хийсэн гүйцэтгэлийн аудитын тайланг баталсугай.

Хоёр, Аудитын тайланг Улсын Их Хурлын Эдийн засгийн Байнгын хороо, Эрдэс баялаг, эрчим хүчний яам, Ашигт малтмалын газар, "Оюу толгой" ХХК, "Энержи ресурс" ХХК-д тус тус хүргүүлсүгэй.

МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙ АУДИТОР

Ч.РАДНАА

073051

МОНГОЛ УЛСЫН ӨДӨР ТУТМЫН СОНИН

ҮНДЭСНИЙ ЭРХ

1999 оны нэгдүгээр сарын 15. БААСАН. №011 (012)

Худалдах үнэ 150 төг

6

РЕКЛАМ, ЗАР

«ҮНДЭСНИЙ ЭРХ»
№011(С)12)1999.1.15

ИРГЭД, АЖ АХУЙН НЭГЖИЙН АНХААРАЛД

«СИ-А-ТИ ГРУПП» ХХК

Германы, Итали, Чех улсад үйлдвэр, хэргийн сайн чанарын дараахь барилгын материалыг бөөний хандруу гэж үнээд байгаа хувьд...

83. 753A «Хүдэнгийн уурхай» ХХК
84. 757X «Уураг сантай» ХХК
85. 759X «Кондорресорсес» ХХК

2. Ашигт малтмалын тухай Монгол Улсын хуулийн 24 дүгээр зүйлийн дагуу эзлэнхт жилийнхээ лицензийн төлбөрийг тэдсэн нь нотлогдоогүй байгаа дараахь иргэд, аж ахуйн нэгжүүд уг хуулийн 46 дугаар зүйлийн дагуу лицензээр олгогдсон талбайгаа хүлээлгэн өгөх, эсвэл Ашигт малтмалын тухай хуулийн 47 дугаар зүйлд заасны дагуу холбогдох материаллаа Гео-логич, уул уурхайн кадастрын албанд ирүүлэхийг мэдэгдье.

Д/д Лицензийн дугаар (код)	Эзэмшиж буй нэгжийн нэр иргэн, аж ахуйн
----------------------------------	---

1. Х-043 «МКА» ХХК
2. Х-069 «Лантаны» ХХК
3. 1069Х «Монгол-Эрдэнэ» УУГ
4. 1094Х «Эрдэнэт» ХХК
5. 1322Х «Монголросцветмет» нэгдэл
6. 761Х «Юниверсалминералс» ХХК
7. 764Х «Мон-Ажнай» ХХК
8. 769А «Газрын дээж» ХХК
9. 773Х «Хотспиринг» ХХК
10. 774Х «Кондорресорсес» ХХК
11. 775Х «Молор-Эрдэнэ» ХХК
12. 776Х «Кондорресорсес» ХХК
13. 780Х «Хундаан» ХХК
14. 783Х «БЛТ» ХХК
15. 784А «Монголросцветмет» нэгдэл
16. 786Х «Алтанбуга» ХХК
17. 787Х «Д.Эрдэнэ»
18. 788Х «Ачтрейд» ХХК
19. 793Х Г.Итэл
20. 794Х «Сонсоголонбармат» ХХК
21. 795Х «Юниверсалминералс» ХХК
22. 796Х «Кондорресорсес» ХХК
23. 797Х «Гэнчин» ХХК
24. 798Х «Боршоо» ХЭАА
25. 799Х «Уурагсантай» ХХК
26. 804Х «Их тэмүүлэл» ХХК
27. 808Х «Гурвансайхан» ХХК
28. 809Х «Хөвсгөл геологи» ХХК
29. 810Х «Хөвсгөл геологи» ХХК
30. 811А «Алтан-Элс» ХХК
31. 812Х «Хорол трейд» ХХК
32. 814Х «Найман шарга» ХХК
33. 817Х «Их тэмүүлэл» ХХК
34. 818Х «Их тэмүүлэл» ХХК
35. 819Х «ЭХХО» ХХК
36. 820Х «Юниверсалминералс» ХХК
37. 821Х «Рааш сийз» ХХК
38. 822Х «Юниверсалминералс» ХХК
39. 823Х «Юниверсалминералс» ХХК
40. 826Х «Рашаант трейд» ХХК
41. 827Х Ч.Хатамбаатар
42. 828Х «Гурвансайхан» ХХК
43. 829Х «Монгол хан» хоршоо
44. 830Х «Интоор» ХХК

45. 831X «Гурван сайхан» ХХК
46. 832X «Гурван сайхан» ХХК
47. 834X «Юниверсалминералс» ХХК
48. 836X «Юниверсалминералс» ХХК
49. 837X «Юниверсалминералс» ХХК
50. 838X «Цав» компани УУТ
51. 839X «Есөн сүрэн» ХХК
52. 845X «Рааш сийз» ХХК
53. 847X «Цэн болд» ХХК
54. 848X «Их тэмүүлэл» ХХК
55. 851X «АМО» ХХК
56. 858X Ж.Цэвээнжав
57. 860X «Монруд» ХХК
58. 861X «Монруд» ХХК
59. 862X «Монруд» ХХК
60. 863X «Монруд» ХХК
61. 864X «Монруд» ХХК
62. 865X «Зэт энд Эм» ХХК
63. 866X «Зэт энд Эм» ХХК
64. 867X «Зэт энд Эм» ХХК
65. 869A «Эм энд Даймонд» ХХК
66. 870X «Эм энд Даймонд» ХХК
67. 871X «Стандартглимитед» ХХК
68. 873A «Монгол керамик» ХК
69. 875X «Кондорресорсес» ХХК
70. 877A «Сарта» ХХК
71. 878X «НБЭ» ХХК
72. 879X «НБЭ» ХХК
73. 880X «НБЭ» ХХК
74. 881X «НБЭ» ХХК
75. 888X «Мөнхсан» ХХК
76. 890A «Геосан» ХХК
77. 897A «Чангдат пайдам» ХХК
78. 903X «Техникийн бизнес» ХХК

3. Дараахь аж ахуйн нэгжүүд лицензээр олгогдсон талбайгаа бүхэлд нь буцаан хүлээлгэж өгснийг мэдэгдье.

лиценз эзэмшигчийн нэр	лицензийн дугаар (код)
1. «ВНР минералс» ХХК	755Х

2.	«Эрэл» ХХК	Х-358
3.	«Куинкун алтны
судалгаа» ХХК	Х-021
4.	«Найнг» ХХК	Х-039
5.	«Долог ПТИ» ХХК	840Х

4. 1998 оны аравдугаар сарын 1-нээс хойш ГУУКА-нд битүүмжлж өгсөн эхийн 20 (001-020 дугаарт бүртгэгдсэн) өргөдлийн 1999 оны нэгдүгээр сарын 18-ны даваа гаригт АМХЭГ-ын 314 тоот өрөөнд задлах тгүл өргөдлөө битүүмжлж өгсөн иргэн, аж ахуйн нэгжийн албан ёсны төлөөлөгчийн ирэхийг анхааруулж байна. Албан ёсны төлөөлөгч ирүүлээгүй тохиолдолд өргөдлийн дарааллын дугаарыг хүчингүйд тоонох ёстойг мэдэгдэе.

АШИГТ МАЛТМАЛЫН ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ
газрын Геологи, уул уурхайн
кадастрын алба
Утас: 320629, 324561

САНГИЙН САЙД, ҮЙЛДВЭР, ХУДАЛДААНЫ САЙДЫН
ХАМТАРСАН ТУШААЛ

2007 оны 05 дугаар
сарын 10 -ны өдөр

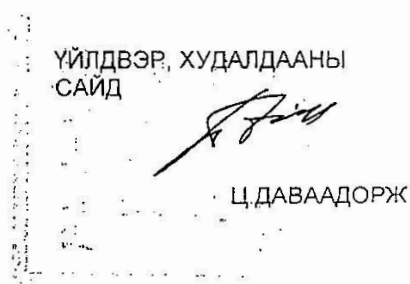
Дугаар 127/92

Улаанбаатар
хот

Ажлын хэсэг байгуулах тухай

Монгол Улсын Засгийн газрын 2007 оны 27 дугаар тогтоолыг хэрэгжүүлэх ажлын
төлөвлөгөөг үндэслэн ТУШААХ нь:

1. "Таван толгой", "Цагаан суврага"-ын ордод төрийн эзэмших хувийг тогтоох
талаар тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчтэй, хэлэлцээр хийх саналын
хувилбарыг боловсруулах ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүнийг хавсралт ёсоор
баталсугай.
2. Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчидтэй хэлэлцээр хийх саналын хувилбарыг
боловсруулж, энэ оны 6 дугаар сард багтаан Засгийн газрын хуралдаанд
хэлэлцүүлэхийг ажлын хэсгийн ахлагч /Ч.Хүрэлбаатар/-д даалгасугай.

ЭНЕРЖИ РЕСУРС ХХК-Д

МОНГОЛ УЛСЫН САНГИЙН ЯАМ

210546 Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг,
Мэлэсэн үндэстний гудамж 5/1, Засгийн газрын II байр,
Утас/факс: 26-02-47, <http://www.mof.gov.mn>

МОН-5-18 № 3-54/2444
таний _____-ны № _____-т

Мэдэгдэл хүргүүлэх
тухай

Монгол Улсын Засгийн газраас өгсөн чиглэлийн дагуу Улсын төсвийн хөрөнгө, эрэл, хайгуулын ажил нь хийгдэж нөөц нь тогтоогдсон "Таван Толгой" болон "Цагаан суварга"-ын орд газруудад төрийн эзэмших хувийг тогтоох талаар тусгай зөвлөсрөлт эзэмшигчтэй хэлэлцээр хийх саналын хувилбарыг боловсруулж, Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцүүлэх ажлын хэсгийг Сангийн сайд, Үйлдвэр, худалдааны сайдын хамтарсан тушаалаар байгуулсан юм.

Ажлын хэсэг ойрын хугацаанд дээрх стратегийн орд газруудад төрийн эзэмших хувийг тогтоох санал боловсруулж, Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцүүлэх, голорхой чиглэл авсны үндсэн дээр "Таван Толгой", "Цагаан Суварга"-ын орлод тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдтэй албан ёсны хэлэлцээр хийж эхлэх гүн ажлын хэсэгт доорхи мэдээллийг гарган ирүүлнэ үү. Үүнд

1. Энержи Ресурс ХХК-ий үүсгэн байгуулагчийн талаарх мэдээлэл, компаний хувь нийлүүлэгчдийн бүтэц;
2. "Энержи Ресурс" компанийг хууль ёсны дагуу тогтоож, Засгийн газрын ажлын хэсэгтэй албан ёсны хэлэлцээр хийх ажлын хэсгийн гишүүдийн тоо, албан тушаал, ажлын хэсгийн ахлагч;
3. "Таван Толгой" төслийн эдийн засгийн үр ашгийг тооцсон техник эдийн засгийн үндэслэл, цаашид хэрхэн ажиллах талаар боловсруулсан стратеги төлөвлөгөөний талаарх танилцуулга;
4. "Таван Толгой"-н орд газарт давтан хайгуул хийсэн эрэх, хайгуулын ажилд зарцуулсан хөрөнгийн хэмжээ;
5. Таван Толгой төсөлд оруулсан нийт хөрөнгө оруулалтын хэмжээг тайлбарчилж бүрээр нь гаргах.

Хавсралт: Сангийн сайд, Үйлдвэр, худалдааны сайдын тушаалын хувилбарыг хавсаргав.

АХЛАГЧ БӨГӨӨД
ТӨРИЙН НАРИЙН

Ч.Хүрэлбаатар

Ч.ХҮРЭЛБААТАР

08 2327

164

ТӨСӨЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР,
“ЭНЕРЖИ РЕСУРС ” ХХК-ИЙН
ХООРОНД БАЙГУУЛАХ ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ГЭРЭЭ

2007

9

ЗГХЭГ

165

Ашигт малтмалын тухай хуулийн 29 дүгээр зүйлийг үндэслэн нэг талаас Монгол Улсын Засгийн газрыг төлөөлж Монгол Улсын Сангийн сайд, Үйлдвэр худалдааны Сайд, Байгаль орчны Сайд /цаашид хамтад нь “Сайд” гэх/, нөгөө талаас хөрөнгө оруулалтын гэрээ байгуулахаар хүсэлт гаргасан Монгол Улсад үүсгэн байгуулагдсан, аж ахуйн нэгжийн 9011007001 дугаар бүхий улсын бүртгэлийн гэрчилгээтэй, ашигт малтмал ашиглах 11954А, 11956А, 11955А, 11953А, 11952А, 11943А тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч “Энержи Ресурс” ХХК /цаашид “Хөрөнгө оруулагч” гэх/-тай харилцан тохиролцсоны үндсэн дээр Хөрөнгө оруулагчийн үйл ажиллагаа явуулах нөхцлийг нь тодорхой хугацаанд тогтвортой байлгах зорилгоор Хөрөнгө оруулалтын энэхүү гэрээ /цаашид “Гэрээ” гэх/-г байгуулав.

Нэг. Ерөнхий зүйл

1.1. Энэхүү Гэрээ нь Хөрөнгө оруулагчийн Монгол Улсын Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутаг дэвсгэрт байрлах 11954А, 11956А, 11955А, 11953А, 11952А, 11943А тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн талбайд байрлах “Таван Толгой” ордод ашигт малтмал олборлох, боловсруулах үйл ажиллагаа явуулах хугацаанд татварын орчинг тогтвортой байлгах, тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч бүтээгдэхүүнээ зах зээлийн үнээр борлуулах, олсон орлогоо захиран зарцуулах эрхийг нь баталгаажуулах, хөрөнгө оруулалтын хэмжээ, хугацаа, ашигт малтмалыг хүн амын эрүүл мэнд, байгаль орчинд хохирол багатай олборлох, байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх, бусад төрлийн үйлдвэрлэл, үйл ажиллагаанд сөрөг нөлөө үзүүлэхгүй байх, бүс нутгийг хөгжүүлэх, ажлын байр шинээр бий болгох, учирсан хохирлыг нөхөн төлөх, гэрээг цуцлах үндэслэл, гэрээ байгуулагч талуудын эрх, үүрэгтэй холбогдсон харилцааг зохицуулна.

1.2. “Ашигт малтмалын тухай” хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 1 дүгээр заалтын 11 дэх хэсэгт заасны дагуу “Таван толгой” орд нь үндэсний аюулгүй байдал, улсын болон бүс нутгийн эдийн засаг, нийгмийн хөгжилд нөлөөлөх хэмжээний, эсхүл жилд Монгол Улсын дотоодын нийт бүтээгдэхүүний 5 хувиас дээш хэмжээний бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх боломжтой тул “стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын орд” гэж үзнэ.

1.3. Хөрөнгө оруулагч нь “Таван толгой” уурхайн бүтээн байгуулалтын үйл ажиллагаанд (түүний дотор цахилгаан станц болон төмөр зам барихад) нийт 1.5 тэрбум гаруй ам. долларын хөрөнгө оруулалтыг хийх тул “Ашигт малтмалын тухай” хуулийн 29 дүгээр зүйлийн 3 дахь заалтад заасны дагуу гэрээг 30 жилийн хугацаатайгаар байгуулав.

1.4. Хөрөнгө оруулалтын гэрээг хүчин төгөлдөр байх хугацаанд уг гэрээний заалт нь түүнийг байгуулснаас хойш батлагдсан татварын хууль тогтоомжийн заалтаас үл хамааран тогтвортой мөрдөгдөнө.

1.5. Хөрөнгө оруулагчид үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүнээ экспортод чөлөөтэй гаргаж, зах зээлийн үнээр борлуулах, үүнээс олсон төгрөгийн болон гадаад валютын орлогоо чөлөөтэй зарцуулахад нь хууль, эрх зүйн баталгаат нөхцөлөөр хангана.

1.6. Энэхүү гэрээ нь “Энержи Ресурс” ХХК-ийн эзэмшиж буй Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших Таван толгой ордын ашигт малтмал ашиглах 11954А, 11956А, 11955А, 11953А, 11952А, 11943А тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн дагуу эрхлэх үндсэн үйл ажиллагаанд хамаарна.

1.7. Хөрөнгө оруулагч нь “Ашигт малтмалын тухай” хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5 дахь заалтыг үндэслэн харилцан тохиролцсон нөхцөлөөр болон энэхүү Гэрээний

166

“Хавералт”-д хавсаргасан “Хувь нийлүүлэгчдийн гэрээ”-нд заасны дагуу “Таван Толгой” ордыг Монгол Улсын Засгийн газартай хамтран эзэмших хамтарсан компани болох “Энержи Ресурс” ХХК-ийн хувьцааны 86 хувийг шилжүүлнэ.

1.8. Хөрөнгө оруулагч нь төслийн үндсэн үйл ажиллагаанд шаардагдах ажил үйлчилгээ, үндсэн үйлдвэрлэлд шаардлагатай тоног төхөөрөмж, түүхий эд материал, хангамжийн материал, сэлбэг хэрэгсэлийн үнэ, зардал, хугацаа, хэмжээ болон чанарын хувьд өрсөлдөхүйц хэмжээтэй байх тохиолдолд эхний ээлжинд Монгол Улсын дотоодын зах зээлээс худалдан авч хэрэглэнэ.

1.9. Энэхүү гэрээ болон Хувь нийлүүлэгчдийн гэрээний дагуу “Таван Толгой” ордыг Монгол Улсын Засгийн газартай хамтран эзэмших хамтарсан компани болох “Энержи Ресурс” ХХК-ийн хувьцааны 86 хувийг Монгол Улсын Засгийн газарт шилжүүдснээр Ашигт малтмалын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 4 дэх заалт болон 5 дугаар зүйлийн 6 дахь заалтын дагуу хүлээх үүргээс Хөрөнгө оруулагч бүрэн чөлөөлөгдөнө.

1.10. Энэхүү гэрээгээр зохицуулагдаагүй аливаа харилцааг энэхүү Гэрээ хүчин төгөлдөр болох үед Монгол Улсад мөрдөгдөж байсан хууль, тогтоомжид заасны дагуу зохицуулна.

Хоёр.Татварын орчин

2.1. Хөрөнгө оруулагч нь Монгол Улсын “Татварын сөрөнхий хууль” –ийн 16,17 дугаар зүйлд заасан доорхи татвар, төлбөр, хураамжийг энэхүү гэрээ хүчин төгөлдөр болох өдөр хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байсан хуульд заасан хувь хэмжээ болон аргачлалын дагуу төлнө.Үүнд:

- 1/ аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар;
- 2/ гаалийн албан татвар;
- 3/ нэмэгдсэн өртгийн албан татвар;
- 4/ онцгой албан татвар;
- 5/ авто бензин, дизелийн түлшний албан татвар;
- 6/ ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр;
- 7/ хувь хүний орлогын албан татвар;
- 9/ орлогыг нь тухай бүр тодорхойлох боломжгүй ажил, үйлчилгээ хувиараа эрхлэгч иргэний орлогын албан татвар
- 10/ бууны албан татвар;
- 11/ нийслэл хотын албан татвар;
- 12/ нохойны албан татвар;
- 13/ өв залгамжлал, бэлэглэлийн албан татвар;
- 14/ үл хөдлөх эд хөрөнгийн албан татвар;
- 15/ улсын тэмдэгтийн хураамж;
- 16/ ус, рашаан ашигласны төлбөр;
- 17/ авто тээврийн болон өөрөө явагч хэрэгслийн албан татвар;
- 18/ ашигт малтмалаас бусад байгалийн баялаг ашиглахад олгох эрхийн зөвшөөрлийн хураамж;
- 19/ байгалийн ургамал ашигласны төлбөр;
- 20/ түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр;

164

- 21/ агнуурын нөөц ашигласны төлбөр, ан амьтан агнах, барих зөвшөөрлийн хураамж;
- 22/ газрын төлбөр;
- 23/ ойгоос хэрэглээний мод, түлээ бэлтгэж ашигласны төлбөр
- 24/ Байгаль орчинд учруулсан хохирлын нөхөн төлбөр
- 25/ Монгол Улсын хуулиар тогтоосон бусад төлбөр, хураамж.

2.2. Хөрөнгө оруулагчийн төлбөл зохих аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын хувь хэмжээ нь 0-3.0 тэрбум төгрөгний албан татвар ногдуулах жилийн орлого олсон бол 10 хувиар, 3.0 тэрбум төгрөгнөөс дээш албан татвар ногдуулах жилийн орлого олсон бол 300.0 сая төгрөг дээр 3.0 тэрбум төгрөгнөөс дээш давсан орлогын дүнгийн 25 хувиар нэмж албан татвар ногдуулна.

2.3. Хөрөнгө оруулагчийн дараахь орлогод дор дурдсан хувиар орлогын албан татвар ногдуулна:

- 2.3.1. ногдол ашгийн орлогод 10 хувиар;
- 2.3.2. эрхийн шимтгэлийн орлогод 10 хувиар;
- 2.3.3. үл хөдлөх эд хөрөнгө борлуулсны орлогод 2 хувиар;
- 2.3.4. хүүгийн орлогод 10 хувиар;
- 2.3.5. эрх борлуулсны орлогод 30 хувиар;

2.4. Орлого ба хөрөнгийн татварыг давхардуулж ногдуулахгүй байх, татвар төлөхөөс зайлсхийх явдлаас урьдчилан сэргийлэх тухай гэрээнд эсвэл энэхүү гэрээнд өөрөөр заагаагүй бол “Таван толгой” төсөлтэй холбоотойгоор Монгол Улсад байрладаггүй албан татвар төлөгч Монгол Улсад олсон дараахь орлогод 20 хувиар орлогын албан татварыг суутгаж, төсөвт төвлөрүүлнэ. Үүнд:

а/ Монгол Улсад бүртгүүлэн үйл ажиллагаа явуулж байгаа аж ахуйн нэгжээс авсан ногдол ашгийн орлого;

б/ зээлийн хүүгийн болон батлан даалт гаргасны төлбөр;

в/ эрхийн шимтгэлийн орлого, санхүүгийн түрээсийн хүүгийн орлого, удирдлагын зардалд төлсөн төлбөр, түрээсийн төлбөр, биет болон биет бус хөрөнгө ашиглуулсны орлого;

г/ Монгол Улсын нутаг дэвсгэр дээр борлуулсан бараа, гүйцэтгэсэн ажил, үзүүлсэн үйлчилгээний орлого.

2.5. Орлого ба хөрөнгийн татварыг давхардуулж ногдуулахгүй байх, татвар төлөхөөс зайлсхийх явдлаас урьдчилан сэргийлэх тухай гэрээнд өөрөөр заагаагүй бол Хөрөнгө оруулагч өөрт ногдох ашгаасаа гадагшаа шилжүүлбэл шилжүүлсэн ашгийн 20 хувиар суутган татвар ногдуулна.

2.6. Хөрөнгө оруулагчийн албан татвар ногдуулах орлогыг энэхүү гэрээнд гарын үсэг зурах өдөр хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байсан “Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай” хуулийн 16 дугаар зүйлд заасны дагуу тодорхойлно.

168

2.7. Хөрөнгө оруулагч нь Монгол Улсын Засгийн газраас баталсан тэргүүлэх ач холбогдол бүхий салбарт 2007 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс хойш хөрөнгө оруулсан бол уг хөрөнгө оруулалтын 10 хувьтай тэнцэх албан татварын хөнгөлөлтийг үзүүлнэ. Энэхүү хөнгөлөлтийг Монгол Улсын тэргүүлэх ач холбогдол бүхий салбарт үйлдвэрлэл, үйлчилгээг шинээр бий болгох, эсхүл эрхэлж байгаа үйлдвэрлэл, үйлчилгээг өргөтгөх, шинэчлэх зорилгоор элэгдэл байгуулах үндсэн хөрөнгөд оруулсан хөрөнгө оруулалтад үзүүлнэ.

2.8. Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос бусад орлого олох зорилгоор хөрөнгө худалдан авсан бол энэ гэрээний 2 дугаар зүйлийн 7-д заасан хөнгөлөлт үзүүлэхгүй.

2.9. Энэ гэрээний 2 дугаар зүйлийн 7-д заасан хөнгөлөлтийн дүн нь тухайн татварын жилд “Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай” хуулийн 17 дугаар зүйлийн 1 дэх заалтад заасны дагуу ногдуулсан албан татварын дүнгээс их байвал илүү гарсан хэсгийг ашигтай ажилласан дараагийн 3 жилд шилжүүлэн хөнгөлнө

2.10. Энэ гэрээний 2 дугаар зүйлийн 7-д заасан хөнгөлөлтийг хөрөнгө оруулагчийн үндсэн үйл ажиллагаа явуулж эхэлсэн өдрөөс эхлэн тооцно.

2.11. Аж ахуйн нэгжийн гадаад улсад төлсөн албан татварт хөнгөлөлт үзүүлэхдээ Орлого ба хөрөнгийн татварыг давхардуулж ногдуулахгүй байх, татвар төлөхөөс зайлсхийх явдлаас урьдчилан сэргийлэх тухай гэрээний дагуу шийдвэрлэнэ.

2.12. Хөрөнгө оруулагчийн албан татвар ногдох орлогоос “Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай” хуулийн 15 дугаар зүйлд зааснаас бусад мөн хуулийн 12 дугаар зүйлд заасан нийт зардлыг хасч илүү гарсан хэсгийг нь татварын тайлангаар гарсан алдагдал гэнэ.

2.13. Энэ гэрээний 2 дугаар зүйлийн 12-т заасан алдагдлыг уг алдагдал гарсан татварын жилийн дараахь дараалсан 5 жилийн албан татвар ногдуулах орлогоос хасч тооцно.

2.14. Энэ гэрээний 2 дугаар зүйлийн 13-т заасны дагуу албан татвар ногдуулах орлогоос жил бүр хасагдах алдагдлын хэмжээ нь тухайн жилийн албан татвар ногдуулах орлогын дүнгийн 50 хувиас хэтрэхээргүй байна.

2.15. Энэ хуулийн 2 дугаар зүйлийн 13-т заасан алдагдалд 2007 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс өмнөх жилийн татварын тайлангаар гарсан алдагдал хамаарахгүй.

2.16. Барилга угсралтын ажлын үед нэмэгдсэн өртгийн албан татварыг импортолсон болон үйлдвэрлэсэн, борлуулсан бараа, гүйцэтгэсэн ажил, үзүүлсэн үйлчилгээний үнэлгээний 10 хувиар ногдуулна. Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын буцаан олголтыг нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлд заасан хугацаанд түргэн шуурхай буцаан олгоно.

2.17. Экспортод гаргасан дараахь бараа, ажил, үйлчилгээний нэмэгдсэн өртгийн албан татварын хувь, хэмжээ тэг хувь /“0”/-тай тэнцүү байна:

2.17.1. худалдах зориулалтаар Монгол Улсын нутаг дэвсгэрээс экспортод гаргасан бөгөөд гаалийн байгууллагад мэдүүлсэн бараа;

2.17.2. Монгол Улсын нутаг дэвсгэрээс гадаад улсад, гадаад улсаас Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт, түүнчлэн гадаад улсаас Монгол Улсын нутгаар дамжуулан бусад улсад гаргасан зорчигч болон ачаа тээврийн үйлчилгээ;

ЗГХЭГ

169

2.17.3. гадаад улсад үзүүлсэн /албан татвараас чөлөөлсөн үйлчилгээг оролцуулан/ үйлчилгээ;

2.17.4. үйлчилгээ үзүүлэх үед Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт байгаагүй гадаад улсын иргэн, хуулийн этгээдэд үзүүлсэн үйлчилгээ /түүний дотор албан татвараас чөлөөлсөн үйлчилгээг оролцуулан/;

2.18. Хөрөнгө оруулагчийн үндсэн үйл ажиллагаанд шаардагдах буцааж гаргах нөхцөлтэй импортолсон тоног төхөөрөмжийг гаалийн хяналтанд байлгах бөгөөд түр горимоор импортолсон тоног төхөөрөмжид гаалийн татвар болон нэмэгдсэн өртгийн албан татварыг ногдуулахгүй.

2.19. Хөрөнгө оруулагчийн үйлдвэрлэлийн үндсэн үйл ажиллагаанд шаардагдах тоног төхөөрөмжийг түр журмаар импортлох хугацаанд нь Монгол Улсын нутаг дэвсгэрээс буцаан гаргаагүй бол гаалийн албан татвар болон нэмэгдсэн өртгийн албан татварыг энэхүү гэрээ хүчин төгөлдөр болох үед мөрдөгдөж байсан хувь хэмжээгээр нөхөн ногдуулна.

2.20. Хөрөнгө оруулагчийн өөрийн хэрэгцээнд зориулан импортолсон болон дотоодын зах зээлээс худалдан авсан авто бензин, дизелийн түлшинд авто бензин, дизелийн түлшний онцгой албан татвар, нэмэгдсэн өртгийн албан татвар, автобензин, дизелийн түлшний албан татвар болон гаалийн албан татварыг энэхүү гэрээ хүчин төгөлдөр болох үед мөрдөгдөж байсан хууль, тогтоомжид заасан хувь хэмжээгээр ногдуулна.

2.21. Хөрөнгө оруулагчид эгүүлэн олгох нэмэгдсэн өртгийн албан татварыг хөрөнгө оруулагчийн хүсэлтийг үндэслэн түүний улсын төсөвт төлөх бусад татвар, төлбөр, хураамжид суутган тооцож болно.

2.22. Хөрөнгө оруулагчийн үйл ажиллагаанд оролцон Монгол Улсад байнга болон түр хугацаагаар оршин сууж, хөдөлмөр эрхэлж буй гадаадын иргэд, хувь хүний орлогын албан татварыг 10 хувиар суутгаж, төсөвт төлнө.

2.23. Хөрөнгө оруулагчийн үйл ажиллагаанд оролцож байгаа Монгол Улсын иргэд хувь хүний орлогын албан татварыг 10 хувиар төлнө.

2.24. Энэхүү гэрээний хүчин төгөлдөр байх хугацаанд:

2.24.1 Уг гэрээний заалт нь түүнийг байгуулснаас хойш батлагдсан татварын хууль тогтоомжийн заалтаас үл хамааран тогтвортой мөрдөгдөнө.

2.24.2 Хэрэв энэхүү гэрээ хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс хойш, хууль тогтоомж шинээр батлагдах, эсвэл олон улсын хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байсан буюу шинээр батлагдсан гэрээ, хэлэлцээрүүд хөрөнгө оруулагчийн үйлчлэхээр болж, эдгээр хууль тогтоомж гэрээ хэлэлцээрт заасан татварын хувь хэмжээ энэхүү гэрээний 2-р зүйлд заасан хувь хэмжээнээс бага буюу хөрөнгө оруулагчийн төлбөл зохих татварын хувь хэмжээг бууруулах нөлөөтэй бол энэхүү гэрээний дагуу хөрөнгө оруулагчийн төлбөл зохих татварыг тухайн хувь хэмжээгээр бууруулан тооцно.

2.25. Хөрөнгө оруулагч, түүнтэй харилцан хамаарал бүхий этгээдэд зах зээлийн үнээс хямд буюу өндөр үнээр бараа борлуулсан, ажил хийсэн, үйлчилгээ үзүүлсэн, бараа, хөрөнгө шилжүүлсэн бол тухайн бараа, ажил, үйлчилгээнд албан татвар ногдох орлогыг тодорхойлохдоо харилцан хамааралгүй этгээдийн хооронд хийгдсэн түүнтэй

140

адилтгах бараа, ажил, үйлчилгээний борлуулалтын үнийг жишиг болгон Эдийн Засгийн Хамтын Ажиллагаа Хөгжлийн Байгууллагаас хэвлэн нийтлүүлсэн шилжүүлгийн үнийн зарчмыг баримтална.

2.26. Хөрөнгө оруулагчийн хувьцааг Монгол Улсын Төрд түүний дотор төрийн өмчит үйлдвэрийн газарт үнэ толбөргүй шилжүүлэхэд албан татвар ногдуулахгүй.

2.27. Энэ гэрээний 3 дугаар зүйлийн 6 дугаар заалтын дагуу төсөвт төлөх ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийг Аж ахуйн нэгж, байгууллагын орлогын албан татварын тухай хуулийн 12 дугаар зүйлд заасны дагуу албан татвар ногдох орлогоос хасагдах зардалд тооцно.

2.28. Энэхүү гэрээний 3 дугаар зүйлийн 7 дугаар заалтын дагуу төлөх ашигт малтмал ашиглах тусгай зөвшөөрлийн төлбөрийг Аж ахуйн нэгж, байгууллагын орлогын албан татварын тухай хуулийн 13 дугаар зүйлд заасны дагуу хорогдол байгуулах биет бус хөрөнгөнд тооцно.

Гурав. Хөрөнгө оруулагчийн үндсэн үйл ажиллагаа

3.1. Хөрөнгө оруулагч нь Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших “Таван толгой” ордын 11954А, 11956А, 11955А, 11953А, 11952А, 11943А тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг 30 жилийн хугацаагаар эзэмшинэ. Ашигт малтмалын тухай хуулийн 27 дугаар зүйлийн 1.6-д заасны дагуу 20 жилээр 2 удаа сунгуулж болно.

3.2. Хөрөнгө оруулагч нь “Таван толгой” ордод ашигт малтмал олборлох, боловсруулах, борлуулах үйл ажиллагаа явуулна.

3.3. Олборлох нүүрсний хэмжээг Хөрөнгө оруулагч жил бүр тодорхойлно.

Олборлох нүүрсний урьдчилан тооцоолсон хэмжээ дараах байдалтай байна.

Жил	Он, сар, өдөр	Олборлох нүүрсний хэмжээ /мянган тонн/
1	2009	
2	2010	
3	2011	
4	2012	
5	2013	

3.4. “Таван Толгой” ордыг ашиглах үеийн олборлолт, баяжуулалтын техник, технологи нь байгаль орчинд хор нөлөө багатай, орчин үеийн дэвшилтэт байхаас гадна ордыг аль болох хаягдал багатай, иж бүрэн ашиглана.

171

3.5. Хөрөнгө оруулагчийн борлуулалтын үнэлгээг дараах журмаар тооцно. Үүнд:

3.5.1. экспортод бүтээгдэхүүн гаргасан бол олон улсын худалдаанд хүлээн зөвшөөрөгдсөн тухайн сарын дунджийг тогтоох зарчмыг үндэслэн тухайн бүтээгдэхүүний, эсхүл түүнтэй адил төстэй бүтээгдэхүүний олон улсын зах зээлийн үнийг баримтлан;

3.5.2. дотоодод борлуулсан буюу ашигласан бол тухайн бүтээгдэхүүний, эсхүл түүнтэй адил төстэй бүтээгдэхүүний дотоодын зах зээлийн үнийг үндэслэн;

3.5.3. дотоод, гадаадын зах зээлд борлуулсан бүтээгдэхүүний зах зээлийн жишиг үнийг тодорхойлох боломжгүй тохиолдолд тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчийн мэдүүлсэн борлуулалтын орлогыг үндэслэн.

3.6. Ашигт малтмалын тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 3 дахь заалтад заасны дагуу Хөрөнгө оруулагч нь ашигт малтмалыг нөөц ашигласны төлбөрийг дараах хэмжээгээр төлнө:

3.6.1. Хөрөнгө оруулагчийн дотоодод борлуулж байгаа нүүрс болон түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр тухайн уурхайн эдэлбэрээс олборлож худалдсан, эсхүл худалдахаар ачуулсан болон ашигласан бүтээгдэхүүний борлуулалтын үнэлгээний 2,5 хувьтай тэнцүү;

3.6.2. Энэ гэрээний 3 дугаар зүйлийн 6.1-д зааснаас бусад ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр тухайн эдэлбэрээс олборлож худалдсан, худалдахаар ачуулсан болон ашигласан бүх бүтээгдэхүүний борлуулалтын үнэлгээний 5 (таван) хувьтай тэнцүү.

3.7. Ашигт малтмалын тухай хуулийн 32 дугаар зүйлийн 3 дахь заалтад заасны дагуу Хөрөнгө оруулагч нь жил бүр ашигт малтмал ашиглах тусгай зөвшөөрлөөр олгогдсон талбайн гектар тутамд 5 ам.долларын төлбөр төлнө.

3.8. Хөрөнгө оруулагч нь Ашигт малтмалын тухай хуулийн 48 дугаар зүйлд заасны дагуу тайланг гаргаж Сайдад хүргүүлж болно.

3.9. Хөрөнгө оруулагч нь уурхайг бүхэлд нь, эсхүл хэсэгчлэн хаах бол нэг жилээс доошгүй хугацааны өмнө мэргэжлийн хяналтын албанд энэ тухай албан бичгээр мэдэгдэх бөгөөд уг албаны гаргасан журмын дагуу зохих бэлтгэлийг хангаж дараахь арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ:

3.9.1. уурхайн талбайг нийтийн зориулалтаар ашиглахад аюулгүй болгох, байгаль орчныг нөхөн сэргээх талаар холбогдох арга хэмжээг бүрэн авах;

3.9.2. уурхайн эдэлбэр байсан газрыг нийтийн зориулалтаар ашиглахад аюул учирч болзошгүй бол түүнээс сэргийлэх арга хэмжээ авах;

3.9.3. тухайн нутгийн захиргааны байгууллага, эсхүл мэргэжлийн хяналтын албанаас талбайд үлдээхнийг зөвшөөрснөөс бусад техник хэрэгсэл, тоног төхөөрөмж болон эд хөрөнгийг талбайгаас гаргах.

3.10. Уул уурхайн үйлдвэрлэлийн улмаас үүсч бий болсон аюул учруулж болзошгүй газруудыг зохих масштабын газрын зураг дээр нарийвчлан тэмдэглэж, шаардлагатай тэмдэг, дохио, сануулгыг уурхайн эдэлбэрийн орчинд байрлуулах бөгөөд

172

газрын зургийг мэргэжлийн хяналтын алба болон тухайн сум, баг, дүүргийн Засаг даргад хүлээлгэн өгнө.

3.11. Хөрөнгө оруулагч “Ашигт малтмалын тухай” хуулийн 45 дугаар зүйлд заасны дагуу уурхайг хаах үед тавигдах шаардлагыг бүрэн биелүүлж, уурхайн хаалтын менежментийн хөтөлбөрийг боловсруулж, уурхай хаахтай холбогдолтой зардлыг ашиглалт дуусахаас 7 жилийн өмнөөс хуримтлуулах бөгөөд уг зардал нь хөрөнгө оруулагчийн албан татвар ногдох орлогоос хасагдана.

Доргов. Газрын харилцаа

4.1. Хөрөнгө оруулагч нь үндсэн болон туслах үйл ажиллагаандаа шаардагдах газар ашиглахтай холбоотой холбогдох зөвшөөрөл, лицензийг “Газрын тухай” хууль болон бусад хууль тогтоомжийн дагуу авна.

4.2. Засгийн Газар нь “Газрын тухай” хууль болон “Гадаадын хөрөнгө оруулалтын тухай” хуульд заасны дагуу зөвхөн тусгай хэрэгцээ эсвэл олон нийтийн ашиг сонирхлын үүднээс Хөрөнгө оруулагчаас газрыг буцааж авч болно. Хэрэв Хөрөнгө оруулагчийн эзэмшилд байгаа аливаа газрыг Засгийн газар буцааж авах тохиолдолд ялгаварлан гадуурхахгүй зарчимд тулгуурлан Монгол Улсын хууль болон олон улсын зарчмыг үндэслэн тогтоосон хэмжээний нөхөн олговрыг Хөрөнгө оруулагчид олгоно.

4.3. Уурхайн эдэлбэрийн ашиглалт явуулж байгаа газрын нөхөн сэргээлттэй холбоотой асуудлыг “Газрын тухай” хууль, Газар Ашиглах Гэрээ, Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээний тайлан болон энэхүү Гэрээнд тусгайлан заасны дагуу Хөрөнгө оруулагч бүрэн хариуцна.

4.4. Газар ашиглах гэрээ дуусгавар болох, хүчингүй болох үед Хөрөнгө оруулагч тухайн газар дээр байрлах бүх үйлдвэр, байшин болон бусад барилга байгууламж, үл хөдлөх хөрөнгийн эзэмшигч хэвээр байх ба тухайн нутгийн засаг захиргаа, эсхүл Мэргэжлийн Хяналтын байгууллагаас үлдээхийг зөвшөөрснөөс бусад бүх, машин, тоног төхөөрөмж болон эд хөрөнгийг талбайгаас зөөн шилжүүлнэ.

4.5. Газар ашигласны төлбөрийг “Газрын тухай” болон “Газрын төлбөрийн тухай” хуулийн дагуу тогтоох бөгөөд энэхүү гэрээг хүчин төгөлдөр болох үед мөрдөгдөж байсан хувь хэмжээгээр ногдуулна.

Тав. Байгаль орчин

5.1. Хөрөнгө оруулагч нь Ашигт малтмалын тухай хуулийн 35 дугаар зүйлийн биелэлтийг хангаж ажиллах ба “Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай” хуулийн дагуу байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээ/БОНБНУ/-г эрх бүхий мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэж хэрэгжүүлнэ.

5.2. Хөрөнгө оруулагч нь байгаль орчныг хамгаалах жил бүрийн төлөвлөгөө, орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах хөрөнгийг хариуцна.

5.3. Хөрөнгө оруулагч нь байгаль орчныг хамгаалах талаар хүлээсэн үүргээ биелүүлэх баталгаа болгож байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрний захиргааны төв байгууллагаас нээсэн тусгай дансанд байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах тухайн жилийн төсвийн 50 хувьтай тэнцэх хэмжээний мөнгөн хөрөнгийг тухайн жил эхлэхээс өмнө байршуулна.

ЗГХЭГ

175

5.4. Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөг бүрэн хэрэгжүүлсэний дараа уг хөрөнгийг буцааж авах эрхтэй.

5.5. Хөрөнгө оруулагч байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөнд тусгагдсан арга хэмжээг бүрэн биелүүлээгүй бол энэхүү гэрээний 5.3-т заасан хөрөнгөөр байгаль орчныг нөхөн сэргээх ажлыг гүйцэтгүүлэх бөгөөд нэмж шаардагдах хөрөнгийг Хөрөнгө оруулагчаас үл маргах журмаар гаргуулна.

5.6. Хөрөнгө оруулагч нь үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаатай холбоотой байгаль орчны шинжилгээ хийх, мониторингийн иж бүрэн үнэлгээний мэдээ, тайланг хагас жил тутам Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад хүргүүлнэ. Байгаль орчны хяналт шинжилгээгээр агаар, ус, хөрс, амьтан, ургамал болон газрын хэвлийд сөрөг нөлөөлөл үзүүлсэн нь тогтоогдвол сөрөг нөлөөллийг арилгах арга хэмжээг өөрийн хөрөнгөөр зохион байгуулж, байгаль орчинд учруулсан хохирлыг бүрэн нөхөн төлнө.

5.7. Таван Толгой төслийн үйл ажиллагаанаас урьдчилан тааварлах боломжгүй байгаль, экологийн сөрөг нөлөөлөл, үр дагавар үүссэн тохиолдолд Хөрөнгө оруулагч экологит учирсан хохирлын нөхөн төлбөрийг Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын холбогдох байгууллагатай хамтран боловсруулсан байгалийн баялгийн экологи-эдийн засгийн үнэлгээний дагуу төлнө.

5.8. Засгийн газар нь хөрөнгө оруулагчид төслийн бүтээн босголтын ажлыг гүйцэтгэх, хүлээлгэн өгөх, үйл ажиллагаа явуулахад хөрөнгө оруулагчийн оорин олж илрүүлсэн усны эх үүсвэрийг усны асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын эрх бүхий байгууллагын хэлэлцэн баталгаажуулан, зөвлөмж болгосон хэмжээ, горимоор ашиглуулах зөвшөөрлийг олгоно.

5.9. Хөрөнгө оруулагч уурхайг ашиглалтад оруулах, олборлолт хийх зорилгоор зайлуулсан гадаргын болон гүний усны төлбөрийг ус, рашаан ашигласны төлбөрийн тухай хуульд заасан хувь хэмжээгээр тооцож, төсөвт төлнө.

5.10. Хөрөнгө оруулагч нь өөрийн нээж олсон усны эх үүсвэрийг үйлдвэрлэлийн зориулалтаар ашиглах давуу эрхтэй боловч усны нөөц нийтийн ашиглалтад байна.

5.11. Хөрөнгө оруулагчийн хүсэлтийн дагуу ус ашиглах гэрээг “Усны тухай”, “Усны төлбөрийн тухай” болон бусад хууль тогтоомжуудад заасны дагуу байгуулна. Ус ашиглах гэрээг 20 хүртэл жилээр байгуулж, Хөрөнгө оруулагч Усны тухай хуулийн хуулийн 24 дүгээр зүйлд заасан үүргээ бүрэн биелүүлж ирсэн бол ус ашиглах эрхийг тухай бүрд 5 хүртэл жилээр сунгана.

5.12. Хөрөнгө оруулагч нь:

5.12.1 Усны тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлд заасан ус ашиглахад тавигдах шаардлага, ус ашиглах гэрээ болон байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээнд заасан нөхцөл, шаардлагыг дагаж мөрднө.

5.12.2 Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээгээр тогтоосон усны эх үүсвэрийн хүрээнд ундны болон мал аж ахуйн хэрэгцээний усны одоогийн байгаа хэмжээ, чанарыг бууруулахгүй тогтоосон хэмжээнд байлгана.

5.12.3 Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээнд заасны дагуу төслийн нөлөө шууд тусах сумын төвүүдийг эрүүл ахуйн шаардлага хангасан усаар хангана.

194

5.13. Хөрөнгө оруулагч нь Усны тухай хууль тогтоомж болон ус ашиглах гэрээнд заасан үүргээ бүрэн биелүүлж байсан бол гэрээний хугацаа дууссан тохиолдолд өмнө нь байгуулсан Ус ашиглах гэрээг цаашид сунгах асуудлыг үндэслэлгүйгээр түдгэлзүүлэхгүй.

5.14. Хөрөнгө оруулагч нь төсөлд хэрэглэх усны хэрэглээг аль болох багасгах, усны нөөцийг зохистой ашиглах, усыг дахин ашиглах зорилгоор орчин үеийн арга, технологийг нэвтрүүлэн хэрэгжүүлнэ.

5.15. Хөрөнгө оруулагч нь уурхайг бүхэлд нь эсвэл хэсэгчилэн хаах үед уурхайг хаахтай холбогдуулан байгаль орчны нөхөн сэргээлтийг уурхайг хаах үед Монгол Улс болон Олон улсын хэмжээнд хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж буй стандарт, нормын дагуу бүрэн хийж гүйцэтгэнэ.

Зургаа.Дэд бүтэц

6.1.Талууд дэд бүтэцтэй холбоотой дараах зүйлийг харилцан тохиролцож байна.
Үүнд:

6.1.1 “Таван толгой” төслийн үйл ажиллагаа, зах зээлийг хөгжүүлэхэд зайлшгүй шаардлагатай эрчим хүч, төмөр замын дэд бүтцийг бий болгох асуудлыг хурдавчлах зорилгоор Засгийн газар нь энэхүү гэрээг байгуулсанаас хойш 120 хоногийн дотор Говийн бүсийн дэд бүтцийг хөгжүүлэх төлөвлөгөөтэй уялдуулан Засгийн газартай тохиролцсон нөхцлөөр дараах дэд бүтцийг барьж байгуулах, өмчлөх, үйл ажиллагааг нь эрхлэн явуулах зөвшөөрлийг Хөрөнгө оруулагчид олгоно:

- Уурхай дээрх 100 мВт-ийн хүчин чадал бүхий дулаан, цахилгаан хослон үйлдвэрлэх станц, цахилгаан хуваарилах байгууламж,
- “Таван толгой” төслөөс урт хугацаанд орон нутгийн цахилгаан эрчим хүчний хэрэгцээг хангах (Таван толгой төслийг оролцуулан), цаашилбал цахилгаан эрчим хүч экспортлох боломжтой 300 мВт-аас багагүй хүчин чадал бүхий цахилгаан станц,
- “Таван толгой” төслөөс нүүрс, говийн бүс нутаг дахь төслөөс бүтээгдхүүн экспортлох төмөр зам

6.2. Эрчим хүч үйлдвэрлэх, дамжуулах, эрчим хүчний барилга байгууламж барих тусгай зөвшөөрлийг энэхүү Гэрээ хүчин төгөлдөр болох үед мөрдөгдөж байсан Эрчим хүчний тухай хууль болон бусад хууль тогтоомжид заасны дагуу олгоно.

6.3. Эрчим хүчний дэд бүтцэд шаардагдах газар ашигласны төлбөр, хураамж нь Эрчим хүчний тухай хууль болон Газрын төлбөрийн тухай хуульд заасны дагуу зохицуулагдаж, гэрээ хүчин төгөлдөр болох өдөр тогтворжсон хувь хэмжээтэй байна.

6.4. Хөрөнгө Оруулагчийн эрчим хүч, тээвэр, дэд бүтцийн холбогдолтой бусад төлбөр, хураамж нь энэхүү Гэрээнд өөрөөр заагаагүй бол Эрчим хүчний тухай хууль болон бусад хууль тогтоомжид заасны дагуу зохицуулагдаж, гэрээ хүчин төгөлдөр болох өдөр тогтворжсон хувь хэмжээтэй байна.

6.5. Хөрөнгө оруулагч нь авто болон төмөр зам, дамжуулах хоолой, замын байгууламж барьж байгуулахдаа Монгол Улсын авто, төмөр замын тээврийн нэгдсэн сүлжээ, хөгжлийн стратегитэй нягт уялдуулах талаар шаардлагатай бүх арга хэмжээг

475

авч, гэрээ хүчин төгөлдөр болох үед мөрдөгдөж байсан хуулийн заалт, техникийн үзүүлэлтийг мөрдлөгө болгоно.

6.6. Хөрөнгө оруулагчийн барьсан зам, төмөр зам, шугам хоолой болон тээврийн бусад дэд бүтцийг олон нийтэд ашиглуулахгүй байж болохыг Засгийн газар үүгээр хүлээн зөвшөөрч байна. Хөрөнгө оруулагч дээрх дэд бүтцийг олон нийтэд ашиглуулах бол тухайн зам, төмөр зам, шугам хоолой болон тээврийн бусад дэд бүтцийг ашигласан хувь хүн, этгээдээс төлбөр, хураамж авах замаар зардлаа гаргаж авч болно.

6.7. Хөрөнгө оруулагчийн барьсан зам, төмөр зам, шугам хоолой болон тээврийн бусад дэд бүтцийг гуравдагч этгээд ашиглах нь Хөрөнгө оруулагчийн хүлээж авахуйц нөхцөлөөр байгуулагдсан ашиглалтын гэрээгээр зохицуулагдана.

6.8. Хөрөнгө оруулагчийн хүсэлтэд үндэслэн Төслийн тээврийн дэд бүтэнтэй холбоотой тусгай зөвшөөрлийг хуулийн дагуу олгох ба төлбөр, хураамж нь гэрээ хүчин төгөлдөр болох өдөр тогтворжсон хувь хэмжээтэй байна.

6.9. Хөрөнгө оруулагчийн хүсэлтэд үндэслэн Төслийн тээврийн дэд бүтэнтэй холбоотойгоор олгох тусгай зөвшөөрлийг хуулийн дагуу олгох ба төлбөр, хураамж нь гэрээ хүчин төгөлдөр болох өдөр тогтворжсон хувь хэмжээтэй байна.

Долоо.Хөдөлмөр, ажиллах хүч

7.1.Хөрөнгө оруулагч нь үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаандаа Монгол Улсын хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын холбогдох хууль, тогтоомжуудыг мөрдлөгө болгоно.

7.2.Хөрөнгө оруулагчтай хөдөлмөрийн гэрээ байгуулан ажиллаж байгаа Монгол Улсын иргэн нийгмийн болон эрүүл мэндийн даатгалд заавал даатгуулна.

7.3.Хөрөнгө оруулагчийн ажиллуулж буй гадаадын иргэд нь нийгмийн болон эрүүл мэндийн даатгалд сайн дураараа даатгуулж болно.

7.4. Хөрөнгө оруулагч нь Монгол Улсын иргэдийг ажлын байраар хангах үүрэг хүлээх бөгөөд тухайн хуулийн этгээдэд ажиллагсдын 10-аас дээшгүй хувь нь гадаадын иргэн байж болно.

7.5.Хөрөнгө оруулагч нь жил бүрийн сургалтын төлөвлөгөөндөө дараахь ажлыг тусган хэрэгжүүлнэ. Үүнд:

7.5.1. үйлдвэрлэл дээр сургалт зохион байгуулж, ажиллагсдынхаа ур чадварыг дээшлүүлж дадлагажуулах,

7.5.2. ойрын болон дунд хугацааны ажиллах хүчний нөөцийн төлөвлөгөөний дагуу ажиллагсдыг сургах,

7.5.3. өөрсдийн сонгосон ажиллагсдыг гэрээт нөхцлөөр дотоодод болон гадаадын орнуудад сургаж мэргэжлийг нь дээшлүүлнэ.

7.6. Хөрөнгө оруулагч нь гадаадын иргэнийг ажлын байраар хангаж, орлого бүхий ажил, үйлчилгээ эрхлүүлсний төлөө төлөх ажлын байрны төлбөр нь энэхүү гэрээ хүчин төгөлдөр болох үед мөрдөгдөж байсан хууль, тогтоомжид заасны дагуу 1 сард гадаадын иргэн бүрт Монгол улсын Засгийн газраас тогтоосон хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг 2 дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцүү байна.

176

7.7. Хөрөнгө оруулагч нь үйл ажиллагаандаа Монгол улсын болон Олон улсын эрүүл ахуй, хөдөлмөрийн аюулгүйн ажиллагааны стандартыг мөрдлөг болгоно.

7.8. Хөрөнгө оруулагч нь гадаадын иргэдийг энэ гэрээний 7.4-т зааснаас илүү хувиар авч ажиллуулсан тохиолдолд тухайн хувь хэмжээнээс дээш гарсан гадаадын иргэн бүрт хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг 10 (арав) дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний толбөрийг сар бүр, энэхүү гэрээ хүчин төгөлдөр болсон өдөр мөрдөгдөж байсан хувь хэмжээгээр төлнө.

7.9. Хөрөнгө оруулагч нь төсөлд шаардлагатай мэргэшил бүхий инженер-техникийн ажилтан Монгол иргэдийн тоог өрсөлдөөний зарчмаар нэмэгдүүлнэ. Тухайлбал, Үйлдвэрлэл эхэлснээс хойш 5 жилийн дотор инженер-техникийн ажилтнуудын 51-ээс доошгүй хувь, 10 жилийн дотор 70-аас доошгүй хувь нь Монгол иргэдийг ажиллуулах бүхий л арга хэмжээг авна.

7.10. Хөрөнгө оруулагч нь Монгол иргэдийг уул уурхайн салбарын мэргэжил, ялангуяа инженер-техникийн чиглэлээр мэргэжил эзэмшихэд туслах зорилгоор оюутны тэтгэлгийн хөтөлбөр хэрэгжүүлнэ. Энэхүү хөтөлбөрийн хүрээнд 6 жилийн туршид нийт бакалаврын түвшинд суралцаж буй 100 оюутанд тэтгэлэг олгоно. Эдгээр тэтгэлгээс 20 оюутныг гадаад оронд сургахад зориулах бөгөөд үлдсэн хэсгийг Монгол Улсын их, дээд сургуульд суралцагчдад олгоно. Тэтгэлэг нь сургалтын зардал болон амьжиргааны зардлыг хамарна. Тэтгэлэг авсан оюутнууд нь Таван толгой төсөлд ажиллаж, дадлагажих боломжтой байна.

Найм.Хөрөнгө оруулагчийн эрх, үүрэг

8.1.Хөрөнгө оруулагч энэхүү Гэрээгээр хүлээсэн үүргээ бүрэн биелүүлж, энэхүү гэрээнд өөрөөр заагаагүй бол Монгол Улсын хууль тогтоомжийг дагаж мөрднө.

8.2. Хөрөнгө оруулагч нь зах зээлийн нөхцөлтэй уялдуулан үйл ажиллагаагаа гэрээний хугацаанд тасралтгүй хэвийн явуулах үүрэгтэй бөгөөд хөрөнгө оруулагч үйл ажиллагаагаа түр хугацаагаар зогсоох бол Засгийн газарт урьдчилан мэдэгдэж, Засгийн газраас тодорхой зөвшөөрөл авсны үндсэн дээр зогсооно.

8.3. Хөрөнгө оруулагч нь Монгол Улсын аж ахуйн нэгжид олгодогтой адил эрх, нөхцөлөөр хангагдах ба хөрөнгө оруулагчийн Монгол Улсад оруулсан хөрөнгө нь энэхүү гэрээ хүчин төгөлдөр болох үед мөрдөгдөж байсан хуулиудын дагуу эрх зүйн хамгаалалттай байна.

8.4.Хөрөнгө оруулагч нь гэрээ хүчин төгөлдөр болох өдөр мөрдөгдөж байсан “Ашигт малтмалын тухай” хуульд заасны дагуу өөрийн тодорхойлсон менежмент, маркетингийн зарчмын дагуу үйл ажиллагаагаа явуулна.

8.5.Хөрөнгө оруулагч нь Монгол Улсын нутаг дэвсгэр дээр энэхүү гэрээнд гарын үсэг зурснаас хойш [5] (таван) жилийн хугацаанд нийт 1.5 тэрбум ам.доллараас доошгүй хэмжээний нэмэлт хөрөнгө оруулалтыг (цахилгаан станц болон төмөр замын дэд бүтцийг оруулан) дараах хуваарийн дагуу уурхайн үйл ажиллагаанд зориулан хийнэ:

Жил	Хугацаа	Хөрөнгө оруулалтын хэмжээ /мян ам. доллар/	Мөнгөн хэлбэрээр	Бусад хэлбэрээр
-----	---------	--	------------------	-----------------

147

1	2007.01.01-2007.12.31			
2	2008.01.01-2008.12.31			
3	2009.01.01-2009.12.31			
4	2010.01.01-2010.12.31			
5	2011.01.01-2011.12.31			
	Нийт хөрөнгө оруулалтын дүн			

8.6. Хөрөнгө оруулагч нь тухайн тайлант жилд оруулсан хөрөнгө оруулалтын тайлангаа дараагийн тайлант жилийн эхний сард багтаан Сайдын баталсан маягтын дагуу гаргаж, Сайдад хүргүүлэх бөгөөд энэхүү тайлангийн аудитыг олон улсын хэмжээнд хүлээн зовшоорөгдсөн, нягтлан бодох бүртгэлийн аудитийн компаниар хийлгэсэн байна.

8.7. Хөрөнгө оруулалтыг бэлэн мөнгө, техник, тоног төхөөрөмж, түүхий эд, бараа материал, оюуны болон аж үйлдвэрийн өмчийн эрх зэрэг хөдлөх болон үл хөдлөх хөрөнгийн бүх хэлбэрээр хийх эрхтэй.

8.8. Хөрөнгө оруулагч нь бүс нутгийг хөгжүүлэх, орон нутагт дэмжлэг тусламж үзүүлэх, ажлын байр шинээр бий болгоход дэмжлэг үзүүлнэ.

Ес.Сайдын Эрх, үүрэг

9.1.Гэрээнд тохиролцсон Хөрөнгө оруулагчийн үйл ажиллагаагаа явуулах эрх зүйн болон санхүүгийн орчныг Гэрээний хугацааны турш тогтвортой мөрдөх талаар энэхүү Гэрээнд заасан баталгаа, нөхцлөөр хангах үүргийг хүлээнэ.

9.2.Энэхүү гэрээнд гарын үсэг зурсны дараа Сайд уг гэрээний нөхцөлийн тухай мэдэгдлийг холбогдох газруудад хүргүүлнэ.

9.3.Хөрөнгө оруулагчийн Монгол Улсад хийсэн хөрөнгө оруулалтыг бүрдүүлж буй хөдлөх, үл хөдлөх хөрөнгө, түүнтэй холбоотой хөрөнгийн эрх, оюуны болон аж үйлдвэрийн өмчийн эрхийг Сайд хууль бусаар хураахгүй. Мөн Ашигт малтмалын тухай хууль, бусад хууль тогтоомжийн дагуу Таван толгой төсөлтэй холбогдуулан Хөрөнгө оруулагчийн эзэмшиж буй аливаа тусгай зөвшөөрлийг хууль бусаар цуцлахгүй.

9.4. Хөрөнгө оруулагч энэхүү гэрээний дагуу хүлээсэн үүргээ Давагдангүй хүчин зүйлээс өөр шалтгаанаар биелүүлэлгүй 6 сар өнгөрвөл үүргээ биелүүлээгүй тухай болон түүнийг засахыг шаардаж, Сайд Хөрөнгө оруулагчид бичгээр мэдэгдэл өгнө. Мэдэгдэл өгснөөс хойш ажлын 60 хоногийн дотор Хөрөнгө оруулагч уг мэдэгдэлд заасан үүргийг биелүүлэх талаар зохих арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд Сайд гэрээг дангаар цуцлах эрхтэй. Талууд энэ гэрээ болон түүний зүйл, заалтын талаар маргаантай байгаа тохиолдолд ямар ч мэдэгдлийг энэ зүйлийн дагуу гаргахгүй.

Арав. Хөрөнгө оруулагчийг хамгаалах

178

10.1. Хөрөнгө оруулагч нь Монгол Улсын нутаг дэвсгэр дээр Үндсэн хууль, бусад хууль тогтоомж, Монгол Улсын нэгдэн орсон Олон Улсын гэрээ болон энэхүү гэрээгээр баталгаажсан эрх зүйн хамгаалалтыг эдэлнэ.

10.2. Гадаадын хөрөнгө оруулагчийн хөрөнгийг гагцхүү нийтийн ашиг сонирхлын үүднээс, зөвхөн хуульд заасан журмын дагуу, ялгаварлан гадуурхахгүй байх зарчмын үндсэн дээр, бүрэн хэмжээгээр нөхөн төлөх нөхцөлөөр дайчлан гаргуулж болно.

10.3. Монгол Улсын олон улсын гэрээнд өөрөөр заагаагүй бол дайчлан гаргуулсан эд хөрөнгийн нөхөн төлбөрийн хэмжээг түүнийг дайчлан гаргуулсан буюу дайчлан гаргуулах тухай нийтэд мэдэгдэх үеийн үнэлгээгээр тодорхойлно. Нөхөн төлбөрийг бүрэн хэмжээгээр, саадгүй гүйцэтгэнэ.

10.4. Монгол Улс хөрөнгө оруулагчид оруулсан хөрөнгөө эзэмших, ашиглах, захиран зарцуулахад Монголын хөрөнгө оруулагчдад олгодгоос дутуугүй тааламжтай нөхцөл олгоно.

Арван нэг. Гэрээ дуусгавар болох

11.1. Дараах тохиолдолд гэрээ дуусгавар болно:

11.1.1. Гэрээний хугацаа дууссан тохиолдолд;

11.1.2. Сайдн зөвшөөрөлгүй Гэрээний эрх бусдад шилжсэн тохиолдолд;

11.1.3. Сайд, эсхүл Хөрөнгө оруулагч гэрээг цуцлах тухай хүсэлт гаргасны дагуу хоёр тал харилцан тохиролцсон тохиолдолд;

11.1.4. Аж ахуйн нэгж дамлуурсан, Монгол Улсын холбогдох хууль тогтоомжийн заалтыг удаа дараа, эсхүл ноцтой зөрчсөний учир эрх бүхий байгууллагаас үйл ажиллагааг нь бүрэн зогсоосон тохиолдолд болон Сайд үйл ажиллагаагаа сэргээхийг шаардсан мэдэгдэл Хөрөнгө оруулагчид өгснөөс хойш ажлын 60 өдрийн дотор үйл ажиллагаагаа сэргээгээгүй тохиолдолд; эсхүл

11.1.5. Гэрээний 9.4-д заасны дагуу Сайд гэрээг дангаар цуцалсан тохиолдолд

Арван хоёр. Гэнэтийн буюу давагдашгүй хүчин зүйл

12.1. Давагдашгүй Хүчин Зүйлийн улмаас энэхүү Гэрээгээр хүлээсэн үүргээ бүгдийг, эсхүл хэсэгчлэн биелүүлээгүй бол ийнхүү биелүүлээгүйн улмаас гарах үр дагаварт Талууд хариуцлага хүлээхгүй. Давагдашгүй Хүчин Зүйлийн улмаас Гэрээгээр хүлээсэн үүргээ үл биелүүлэх нь энэхүү Гэрээний ямар нэг нөхцөл, үүрэг, болзлыг дагаж мөрдөхгүй гэсэн ойлголт биш бөгөөд уг биелүүлэх боломжгүй байдал үргэлжлэх хугацаанд тухайн үүрэг хариуцлагыг биелүүлэхийг болон холбогдох цаг хугацааны шаардлагыг түр зогсоосон гэж үзнэ. Давагдашгүй хүчин зүйлийн улмаас үүргээ биелүүлж чадахгүй болсон тал нь нөгөө талдаа шалтгаанаа бичгээр мэдэгдэх бөгөөд гарах үр дагаврыг Талууд харилцан тохиролцож шийдвэрлэнэ. Талууд харилцан өөрсдийн эрх мэдлийн хүрээнд гарсан үр дагаврыг арилгах бүхий л боломжтой арга хэмжээг авна.

Арван гурав. Маргаан шийдвэрлэх

179

13.1. Энэхүү Гэрээтэй холбогдон үүссэн аливаа маргааныг дор дурьдсанаар шийдвэрлэнэ:

13.1.1. Аливаа маргааныг Талууд аль болох харилцан тохиролцож талуудад ашигтай байхаар шийдвэрлэнэ. Хэрэв маргаан гарсан тухай мэдэгдэл явуулснаас хойш жар (60) хоногийн дотор Талууд нэгдсэн шийдвэрт хүрч зөвшилцөхгүй бол уг маргааныг 13.2-т заасны дагуу шийдвэрлэнэ.

13.1.2. Гэрээний 13.1-р заалтын хүрээнд, энэхүү гэрээ хүчин төгөлдөр болсон өдөр хүчинтэй байх Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын Олон Улсын Худалдааны Хуулийн Комиссийн Арбитрын Дүрэм (НҮБОУХХК Дүрэм)-ээр тодорхойлсон журмын дагуу арбитрын шүүхээр эцэслэн шийдвэрлүүлнэ. Шүүхийн үйл ажиллагаа дараахь нөхцлийн дагуу явагдана:

13.2.1. Арбитрын шүүх гурван (3) шүүгчээс бүрдэнэ.

13.2.2. Арбитрын шүүхийн гурван (3) шүүгчийг НҮБОУХХК-ийн Дүрмийн 7 болон 8 дугаар зүйлд заасны дагуу сонгоно.

13.2.3. Шүүх хурал Англи хэл дээр явагдана;

13.2.4. Маргааныг Монгол Улсын хууль тогтоомжийн дагуу зохицуулж, тайлбарлана.

13.2.5. Арбитрын үйл ажиллагааг Их Британийн Лондон хотод явуулна;

13.2.6. Арбитрын шүүхийн үйл ажиллагааг Лондонгийн Олон улсын арбитрын шүүхийн журмын дагуу явуулна.

13.3. Арбитрын шийдвэр нь Талуудын хувьд эцсийн байх бөгөөд уг шийдвэрийг зайлшгүй дагаж мөрдөнө. Уг эцсийн шийдвэрийг зохих харьяалал бүхий аль ч шүүх хэрэгжүүлж болно. Арбитрын шүүхийн шийдвэрийг бүрэн хэрэгжүүлэх үүргийг Засгийн Газар хүлээх бөгөөд шийдвэрийг хэрэгжүүлэхгүй байх ямар нэг үндэслэл, шалтгаан гаргахгүй.

13.4. Энэ зүйлийн заалт энэхүү гэрээний талаар, уг гэрээ хүчин төгөлдөр байх хугацаанд болон гэрээг цуцалсны дараа гарсан, маргаанд хамаарна.

Арван дөрөв. Эрх үүргийг шилжүүлэх

14.1. Хөрөнгө оруулагч нь Сайдын зөвшөөрсний дагуу энэхүү Гэрээгээр хүлээсэн эрх, үүргээ бусдад шилжүүлэх эрхтэй.

14.2. Бусдад эрх үүргээ шилжүүлэх нь аль нэг талын энэхүү гэрээний дагуу хүлээсэн эрх, үүргийг өөрчлөхгүй бөгөөд нэмэгдүүлэхгүй.

Арван тав. Бусад зүйл

15.1. Энэхүү Гэрээ нь Хөрөнгө оруулагчийн Монгол Улсын Засгийн газрын холбогдох бусад байгууллагатай төслийн үйл ажиллагааны талаар гэрээ байгуулах эрхийг хөндөхгүй.

15.2. Энэхүү Гэрээ болон Монгол Улсын хууль, тогтоомжийн хооронд зөрчил гарвал энэхүү Гэрээний нөхцлийг баримтлана.

ЗГХЭГ

180

15.3. Талууд харилцан тохиролцсоны үндсэн дээр энэхүү Гэрээнд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж болно.

15.4. Энэхүү гэрээний дагуу хүргүүлэх аливаа мэдэгдлийг бичгээр үйлдэх ба тухайн мэдэгдлийг гараар, шуудангаар, шуудан, холбооны зардлыг урьдчилан төлж хүргүүлэх ёстой Талд хүргүүлсэн эсвэл Талуудын дор дурдсан хаягаар хүргүүлсэн бол тухайн мэдэгдлийг гарцуулсанд тооцно:

Сайдад

Хөрөнгө оруулагчид

Талууд хаягаа соливол аль болох бололцотой хугацаанд нөгөө Талд мэдэгдэнэ.

15.5. Гэрээг Талуудын эрх бүхий байгууллагууд баталж, Талууд гарын үсэг зурснаар энэхүү Гэрээ хүчин төгөлдөр болно. (Гэрээ хүчин төгөлдөр болох өдөр).

15.6. Монгол Улсын Их Хурлаас хүлээн зөвшөөрч баталснаар энэхүү Гэрээ нь хуулийн адил хүчинтэй байна.

15.7. Гэрээний эх хувийг Монгол, Англи хэл дээр тус бүр хоёр хувь үйлдэж Тал бүр хэл тус бүрээс нэг хувийг хадгална. Монгол, Англи хэл дээрх хувь бүр адил хүчинтэй бөгөөд хэрэв орчуулгын хувьд зөрвөл Англи хэл дээрх хувийг баримтална.

15.8. Гэрээг Монгол Улсын хууль тогтоомжоор зохицуулж, тайлбарлана.

ИЙМД дээрх заалтуудыг гэрчлэн Гэрээнд 2007 оны ____ сарын ____ -ны өдөр Улаанбаатар хотноо гарын үсэг зурав.

Гэрээ байгуулсан талууд:

Монгол Улсын Засгийн Газрыг төлөөлж:

Сангийн сайд:

..... Огноо:

Үйлдвэр, худалдааны сайд:

..... Огноо:

Байгаль орчны сайд:

..... Огноо:

.....ХХК-г төлөөлж:

157

Огноо:

782

ТӨСӨЛ

“ЭНЕРЖИ РЕСУРС” ХХК-ИЙН ХУВЬ
НИЙЛҮҮЛЭГЧДИЙН ГЭРЭЭ

Огноо

2007

Page 1

ЗГХЭГ

183

Талууд

1. Монгол Улсын Засгийн газрыг төлөөлөн Монгол Улсын Компанийн хууль тогтоомжийн дагуу байгуулагдсан “Эрдэнэс МГЛ” Төрийн өмчит компани (ТӨК)
2. “Энержи Ресурс” ХХК (Компани)-ийг төлөөлж Монгол Улсын Компанийн хууль тогтоомжийн дагуу байгуулагдсан “Энержи Ресурс Инвэст” ХХК (ЭРИ)

Оршил

Компани нь Монгол Улсын Таван толгой нүүрсний орд газрын ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг эзэмшдэг.

ТӨК болон “Энержи Ресурс Инвэст” нь Компанийн Хувь нийлүүлэгчдийн хувьд компанитай холбоотой өөрсдийн эрх үүргээ зохицуулах зорилгоор энэхүү Гэрээг байгуулах хүсэлтэй байгаа болно. Энэхүү Гэрээнд гарын үсэг зурсан өдөр Монгол Улсын Засгийн газар болон Компани нь Таван толгой нүүрсний уурхай төсөл (Таван толгой төсөл)-ийг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааг нь цаашид явуулах нөхцлийг зохицуулах зорилгоор Хөрөнгө оруулалтын гэрээг байгуулсан ба энэхүү Гэрээ нь тус Хөрөнгө оруулалтын гэрээний хавсралт болно.

Иймд Талууд дараах байдлаар тохиролцов.

1. Нэр томъёоны тодорхойлолт

Энэхүү гэрээнд өөр агуулга илэрхийлэхээр заагаагүй бол Хавсралт 1-д заасан нэр томъёоны тодорхойлолтыг баримтална.

2. Угтвар нөхцөл

2.1 Гэрээний угтвар нөхцлүүд

Энэхүү гэрээ болон энэхүү гэрээгээр талуудын хүлээх үүрэг нь (энэхүү гэрээний 2 дугаар зүйл, 9 дугаар зүйл (Хувьцааг шилжүүлж бүртгүүлэх), 10 дүгээр зүйл (Баталгаа ба төлөөлөл), 14 дугаар зүйл (Маргаан шийдвэрлэх), 15 дүгээр зүйл (Бусад зүйл)-д зааснаас бусад) дараах нөхцөл (цаашид “Угтвар

84

нөхцөл" гэх) хангагдах хүртэл Талуудын хувьд заавал биелүүлэх шаардлага үүсгэхгүй;

- (в) Компанийн шингэчилсэн Дүрмийг Улсын бүртгэлийн албанд бүртгүүлэх;
- (б) Энэхүү гэрээ болон Хөрөнгө оруулалтын гэрээг Монгол Улсын Их Хурал баталж, бүх талууд гарын үсэг зурсан байх явдал тус тус болно.

3. Компанийн хувь нийлүүлэгчдийн бүтэц

3.1 Хүлээн зөвшөөрөх мэдэгдлүүд:

Энэхүү Гэрээний 3.2-д заасны дагуу хувьцааг шилжүүлэхийн өмнө тус Компанийн хувьцааг 100 хувь өмчлөгч "Энержи Ресурс" ХХК-ийн бүх хувь нийлүүлэгчдийг энэхүү гэрээг байгуулахад ЭРИ бүрэн эрхтэйгээр төлөөлж байгаа бөгөөд цаашид "Энержи Ресурс Инвэст" ХХК-г дурдсанаар хувьцааг шилжүүлэхээс өмнө Компанийн хувь нийлүүлэгч байсан бүх этгээдийг хамруулан ойлгож байгааг талууд үүгээр илэрхийлж байна.

3.2 Хувьцааг шилжүүлэх

- (а) ЭРИ нь компанийн нийт гаргасан энгийн хувьцааны 86 хувьтай тэнцэх хувьцааг энэхүү гэрээнд заасан нөхцлөөр гуравдагч этгээдийн эрхээс чөлөөтэйгээр дор дурдсаны дагуу шилжүүлнэ:
 - (i) ЭРИ нь гэрээ бүрэн хүчин төгөлдөр болох өдөр компанийн нийт гаргасан хувьцааны 50 хувьтай тэнцэх тооны хувьцааг ТӨК-нар төлөөлүүлсэн Монгол Улсын Засгийн газарг шилжүүлнэ;
 - (ii) ЭРИ нь гэрээ бүрэн хүчин төгөлдөр болох өдөр компанийн нийт гаргасан хувьцааны 36 хувийг Сангийн яаманд ("Итгэмжлэгдсэн хадгалагч") итгэмжлэн хадгалуулахаар шилжүүлэх ба итгэмжлэгдсэн хадгалагч нь шилжүүлсэн хувьцааг хувьцаа худалдах олон улсын өрсөлдөөнт сонгон шалгаруулах ажиллагаа дуусгавар болж, хувьцааг стратегийн хөрөнгө оруулагчид шилжүүлэхийг ТӨК-нас зааварчлах хүртэл хадгална.
 - (iii) Хувьцаа худалдах ажиллагаа энэхүү гэрээг байгуулсанаас хойш 36 сарын дотор хийгдээгүй бол хувьцааны итгэмжлэгдсэн хадгалагч нь хувьцааг ТӨК-д шууд шилжүүлнэ.

105

3.3 Хувьцааг стратегийн хөрөнгө оруулагчид шилжүүлэх

- (а) Итгэмжлэгдсэн хадгалагчид хадгалуулсан хувьцааг олон улсын өрсөлдөөнт сонгон шалгаруулалтаар стратегийн хөрөнгө оруулагчид худалдана. Стратегийн хөрөнгө оруулагчид хувьцаа худалдах ажиллагааг удирдан явуулах үүрэг бүхий Удирдах хороог ТӨК болон ЭРИ нь Монгол Улсын засгийн газартай зөвшилцөн хамтран байгуулж, Засгийн газрыг төлөөлөх 3, ТӨК-ийг төлөөлөх 1, ЭРИ-ийг төлөөлөх 1 гишүүнийг тус тус томилно. Удирдах хорооны хуралд Олон Улсын санхүүгийн байгууллага (ОУСБ)-ын төлөөлөгч зөвхөн зөвлөх үүрэгтэйгээр оролцоно.
- (б) Удирдах хороо нь компанийн хувьцааны 36 хувийг худалдан авах стратегийн хөрөнгө оруулагчийг шалгаруулах зорилгоор хувьцаа худалдах ажиллагааг хийж гүйцэтгэнэ. Удирдах хороо нь Стратегийн хөрөнгө оруулагчийг сонгон шалгаруулсан үйл ажиллагааны үр дүн дүгнэлтээ Засгийн газарт танилцуулж батлуулна.
- (в) Удирдах хорооны зөвшөөрлөөр ТӨК болон ЭРИ нь Удирдах хороонд тайлагнах үүрэг бүхий хувьцаа худалдах ажиллагааны зөвлөхөөр “JPMorgan” компанийг томилон ажиллуулна.
- (д) Стратегийн хөрөнгө оруулагчид хувьцаа худалдсанаас олсон орлогыг Монгол Улсын Засгийн газрын Монголбанк дахь “Монгол Улсыг хөгжүүлэх сан”-д төвлөрүүлж, зарцуулалт, хуваарилалтыг Монгол Улсыг хөгжүүлэх сангийн тухай хуульд заасны дагуу шийдвэрлэнэ.

3.4 Гэрээ бүрэн хүчин төгөлдөр болох өдөр талуудын хүлээх үүрэг

- (а) Компанийн хувьцааг Улаанбаатар хотноо ТӨК болон хувьцааны Итгэмжлэгдсэн хадгалагч этгээдэд шилжүүлэх өдөр:
 - (i) ЭРИ нь гарын үсэг зурсан хувьцаа шилжүүлэх маягтыг ТӨК болон Итгэмжлэгдсэн хадгалагч этгээдэд хүргүүлнэ,
 - (ii) ТӨК болон Итгэмжлэгдсэн хадгалагч этгээд нь өөрсдийн шилжүүлэн авч буй хувьцааг шилжүүлэн авах маягтад гарын үсэг зурж Компанид ирүүлнэ,
 - (iii) ТӨК, ЭРИ, Итгэмжлэгдсэн хадгалагч гарын үсэг зурсан хувьцааг шилжүүлэн авах маягтыг хүлээн авсаны дараа Компани нь:

186

- А) ТӨК болон Итгэмжлэгдсэн хадгалагчид хувьцааг шилжүүлсэнийг Компанийн бүртгэлд бүртгэнэ
- Б) ТӨК болон Итгэмжлэгдсэн хадгалагчид шилжүүлсэн хувьцаанд хувьцааны гэрчилгээ гаргаж хүргүүлнэ,
- В) Хувьцааг шилжүүлэн авах маягтыг Үндэсний татварын ерөнхий газрын харьяа Улсын бүртгэлийн алба болон Гадаад худалдаа, гадаадын хөрөнгө оруулалтын агентлагт бүртгүүлэхээр хүргүүлнэ.
- (iv) Хувь нийлүүлэгч бүр энэхүү Гэрээний 4.3-р зүйлд заасны дагуу ТУЗ-ийн гишүүн томилсон тухайгаа Компанид болон бусад Хувь нийлүүлэгчид бичгээр мэдэгдэнэ.

4. Компанийн удирдлага

4.1 Компанийн эрхлэх үйл ажиллагаа

Компани нь хуулиар хориглоогүй аливаа үйл ажиллагаа явуулж болох ба ийм үйл ажиллагаа явуулахад шаардлагатай эрх эдэлж, үүрэг хүлээнэ.

4.2 ТУЗ-ийн эрх

ТУЗ нь энэ Гэрээний 4.10-р зүйлд заасан Хувь нийлүүлэгчдийн хурлын онцгой эрхэд хамааруулснаас бусад, Компанитай холбоотой бүхий л асуудлыг шийдвэрлэх эрх эдэлнэ.

4.3 ТУЗ-ийн гишүүдийг томилох

- (а) Гэрээ бүрэн хүчин төгөлдөр болсоны дараа, Стратегийн хөрөнгө оруулагчид хувьцаа худалдах ажиллагаанаас өмнөх хугацаанд ТУЗ-ийн 3 гишүүнийг ТӨК, 3 гишүүнийг ЭРИ тус тус томилно.
- (б) Стратегийн хөрөнгө оруулагчид хувьцаа худалдах ажиллагаа дуусгавар болж, стратегийн хөрөнгө оруулагчид компанийн хувьцааны 36 хувийг шилжүүлсэний дараа ТУЗ-ийн 4 гишүүнийг Стратегийн хөрөнгө оруулагч, 5 гишүүнийг ТӨК, 1 гишүүнийг ЭРИ тус тус томилно.
- (в) ТУЗ-ийн гишүүн бүр өөрийн түр эзгүйд болон өвчтэй байх хугацаанд эсвэл ТУЗ-ийн гишүүний үүргээ биелүүлж чадахгүй байх тодорхой хугацаанд өөрийгөө орлох этгээдийг томилж болно. Ийнхүү томилсон тухай мэдэгдлийг бичгээр үйлдэж, гарын үсэг зурж хувийг Компанид хүргүүлсэн байна.

187

4.4 Санал өгөх

ТУЗ-ийн гишүүн бүр саналын нэг эрхтэй байна.

4.5 ТУЗ-ийн томилогдсон гишүүд

Аль нэг Хувь нийлүүлэгчийн томилсон ТУЗ-ийн гишүүн нь Компанитай холбогдсон эрхээ эдэлж, үүргийг хэрэгжүүлэхдээ үйл ажиллагаагаа үнэнчээр, Компаний эрх ашигт хамгийн сайнаар нийцэж байгаа тохиолдолд өөрийг нь томилсон этгээдийн ашиг сонирхол болон хүсэлтийг харгалзан үзэж болно.

4.6 ТУЗ-ийн хурал

- (а) ТУЗ нь улсралд нэг удаа эсвэл гурван гишүүн хүсэлт тавьсан тохиолдолд түүнээс илүү удаа хуралдаж болно. (Компанийн дүрэмд өөрөөр заагаагүй бол хамгийн сүүлийн хурлаас хойш 30 хоног өнгөрөөгүй бол гурван гишүүн ийм хүсэлт гаргах эрхгүй). ТУЗ-өөс тогтоол гаргаж өөрөөр шийдээгүй бол:
 - (i) ТУЗ-ийн бүх хурлыг Улаанбаатар хотод хийнэ.
 - (ii) ТУЗ-ийн хурал болох талаар гишүүн бүрт 21-ээс доошгүй хоногийн өмнө мэдэгдэл хүргүүлнэ.
- (б) Хурал хуралдуулах тухай мэдэгдэлд тухайн хурал дээр хэлэлцэх асуудлыг аль болох дэлгэрэнгүйгээр тусгах ба хэлэлцүүлэгт зориулсан холбогдох илтгэл, танилцуулга болон бусад зүйлийг хавсаргасан байна. ТУЗ-ийн гишүүд бүгд өөрөөр тохироогүй тохиолдолд ТУЗ-ийн хурал зөвхөн хэлэлцэх асуудалд дурдсан асуудлаар шийдвэр гаргана.
- (в) ТУЗ-ийн гишүүн ТУЗ-ийн хуралд оролцохоор ирэх, буцах замын зардал, гишүүний үүргээ гүйцэтгэхтэй холбоотой томилолтын болон бусад бүх зардлыг тухайн гишүүнийг томилсон Хувь нийлүүлэгч хариуцна. (Харин Таван толгой төслийг хэрэгжүүлж буй газарт ТУЗ-ийн хурлыг хийх тохиолдолд Компани нь ТУЗ-ийн гишүүдийн Улаанбаатараас очих аялал, хоол, байрны зардлыг хариуцна).
- (г) ТУЗ-ийн хуралд бүх гишүүдийн дийлэнх олонхи биеллэн буюу гөлөөллөөр оролцсоноор, түүний дотор ТОК болон ЭРИ-аас томилогдсон гишүүдээс тус бүр 1-ээс доошгүй гишүүд заавал оролцсоноор, хурлын ирц бүрдэнэ. Хойшилсон хурлаас бусад үед хурлын ирц бүрдээгүй тохиолдолд ТУЗ-ийн хурлаар ямар нэгэн асуудал хэлэлцэж шийдэхгүй.

188

- (д) ТУЗ-ийн хурал эхлэхээр мэдэгдэлд заасан цагаас хойш 30 минутын дотор ирц бүрдээгүй бол хурлыг хоёр өдрөөр хойшлуулна. Хойшлуулсан хурлын хэлэлцэх асуудалд ямар нэгэн өөрчлөлт оруулахгүй. Хойшлуулсан хуралд ТУЗ-ийн нийт гишүүдийн 50 хувиас багшгүй тооны гишүүд оролцсоноор хурлын ирц бүрэлэнэ.

4.7 ТУЗ-ийн дарга

- (а) ТӨК болон ЭРИ нь тус бүр 2 жилийн хугацаагаар ээлжлэн ТУЗ-ийн даргыг өөрийн томилсон гишүүдээс томилох эрхтэй бөгөөд эхний ээлжинд ЭРИ томилно.
- (б) Хэрэв ТУЗ-ийн хурал дээр ТУЗ-ийн дарга хүрэлцэн ирээгүй бол тухайн даргыг томилсон Хувь нийлүүлэгчээс томилогдсон ТУЗ-ийн гишүүд өөрсдийн дундаас нэг гишүүнийг хурал удирдуулахаар хурлын даргаар сонгож болно.

4.8 ТУЗ-ийн шийдвэр

- (а) Компанийн ТУЗ-ийн хуралд оролцож буй саналын эрх бүхий нийт гишүүдийн дийлэнх олонхийн саналаар ТУЗ-ийн хурлын шийдвэрийг батална.
- (б) ТУЗ-ийн хурлаар хэлэлцэж буй асуудлаар ТУЗ-ийн гишүүдийн санал тэнцвэл ТУЗ-ийн даргын саналаар эцэслэн шийдвэрлэнэ.

4.9 ТУЗ-ийн дэргэдэх хороо

ТУЗ шаардлагатай гэж үзвэл тодорхой асуудлыг хариуцсан нэг буюу хэд хэдэн хороог байгуулж болно.

4.10 Хувь нийлүүлэгчдийн хурлын шийдвэр

- (а) Монгол Улсын Компанийн тухай хуульд өөрөөр заагаагүй эсвэл энэхүү гэрээний 4.10 (б) зүйлийн дагуу хувь нийлүүлэгчдийн хуралд оролцож буй бүх хувь нийлүүлэгчдийн зөвшөөрсөн саналаар батлахаас бусад асуудлыг хуралд оролцож буй хувь нийлүүлэгчдийн саналын олонхиор шийдвэрлэнэ.
- (б) Дор дурдсан асуудлыг Хувь нийлүүлэгчдийн хуралд оролцож буй бүх хувь нийлүүлэгчдийн зөвшөөрсөн саналаар шийдвэрлэнэ. Үүнд:
- (i) Компанийн Дүрэмд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах буюу түүний шинэчилсэн найруулгыг батлах,

183

- (ii) нийлэх, нэгтгэх, хуваах буюу өөрчлөх хэлбэрээр Компанийг өөрчлөн байгуулах,
- (iii) Компанийг өрийг хувьцаагаар солих,
- (iv) Компанийн хэлбэрийг өөрчлөх,
- (v) Компанийн хувьцааг хуваах буюу нэгтгэх
- (vi) тухайн үеийн буюу орлуулах үнэ нь нийт дүнгээрээ 50 сая ам. доллараас давсан өртөг бүхий Компанийн томоохон хөрөнгө болон компанийн хувь нийлүүлэгчдийн хөрөнгийн 10-аас дээш хувийг захиран зарцуулах,
- (vii) Компанийг татан буулгах болон татан буулгах комиссыг томилох.
- (в) Хувь нийлүүлэгчдийн хуралд саналын эрхтэй хувь нийлүүлэгчдийн дийлэнх олонхи оролцсоноор хурлын ирц бүрдэнэ. Энэхүү хурлын ирц бүрдээгүй тохиолдолд (харин хойшлогдсон хуралд энэ нь хамаарахгүй) Хувь нийлүүлэгчдийн хурлаар аливаа асуудлыг хэлэлцэж үл болно.
- (г) Хувь нийлүүлэгчдийн хурал эхлэхээр мэдэгдэлд заасан цагаас хойш 30 минутын дотор ирц бүрдээгүй бол дараа долоо хоногийн тухайн гараг, тухайн цаг болон тухайн газарт хурлыг хуралдуулахаар хойшлуулна. Хойшлуулсан хурлын хэлэлцэх асуудалд ямар нэгэн өөрчлөлт оруулахгүй. Хойшлуулсан хуралд Компанийн нийт хувьцааны 40-с доошгүй хувийг эзэмшиж буй саналын эрхтэй хувь нийлүүлэгч буюу түүний төлөөлөгч хүрэлцэн ирсэн бол ирц бүрдэнэ.

4.11 Хувь нийлүүлэгч санал өгөх

Хувь нийлүүлэгч бүр өөрийн эзэмшиж буй хувьцааны тоогоор санал өгөх эрхтэй.

5. Компанийн Менежмент ба Үйл ажиллагаа

5.1 Стратегийн хөрөнгө оруулагчид компанийн хувьцааг худалдахаас өмнөх үеийн менежмент

- (а) Хувьцаа худалдах ажиллагаа дуусгавар болохоос өмнө Таван толгой төслийг хэрэгжүүлэхийн тулд техник эдийн засгийн үндэслэл, судалгааны дагуу хийгдвэл зохих ажлыг үргэлжлүүлэн хийж гүйцэтгэх зорилгоор ТУЗ нь ЭРИ-ийг менежерээр томилно.

8

ЗГХЭГ

190

- (б) ЭРИ нь менежментийн үүргээ ТУЗ-өөс баталсан төсөвт багтаан биелүүлнэ.

5.2 Стратегийн хөрөнгө оруулагчид компанийн хувьцааг худалдсаны дараах менежмент

- (а) Хувьцаа худалдах ажиллагаа дуусгавар болсоны дараа ТУЗ нь компанийн менежмент болон удирдах ажилтнуудыг томилно ("Менежментийн баг").
- (i) Менежментийн багийн гишүүдийг олон улсын тэргүүн туршлагад үндэслэн өрсөлдөөнтэйгээр сонгон шалгаруулна.
- (ii) ТУЗ нь тохирох ур чадвар мэргэшилтэй Монгол Улсын иргэнийг авч ажиллуулахыг илүүтэй анхаарч үзнэ.
- (б) Менежментийн баг нь Компани болон Стратегийн хөрөнгө оруулагчийн хооронд байгуулж ТУЗ-өөр батлуулах Операторын гэрээний нөхцлийг баримтлан Стратегийн хөрөнгө оруулагч (эсвэл түүний томилох харилцан хамааралтай компани)-ийг Таван толгой төслийн үндсэн үйл ажиллагааг хариуцан гүйцэтгэх Оператораар томилно.
- (в) Операторын гэрээнд Таван толгой төслийн үндсэн үйл ажиллагаатай холбоотойгоор Операторын хүлээх үүрэг, эдлэх эрхийг дэлгэрэнгүй зааж өгсөн байна.
- (г) Оператор нь Компани болон Операторын хооронд байгуулагдах Операторын гэрээгээр хөлс, түүнийг тооцох аргачлалыг тохиролцож операторын хөлсийг компаниас нэхэмжилнэ.

5.3 Операторын үйл ажиллагаа

- (а) Оператор нь ТУЗ-өөс баталсан хөтөлбөр, төсвийн дагуу Компанийн үндсэн үйл ажиллагааг удирдан зохион байгуулахад шаардлагатай бүрэн эрх, зөвшөөрөлтэй байна.
- (б) Менежментийн баг нь шаардлагатай тохиолдолд Операторын үйл ажиллагаанд хяналт тавьж, зохих асуудлаар харьцаж ажиллана. Оператор нь компанийн үндсэн үйл ажиллагааны талаар ТУЗ-д улиралд нэг удаа бичгээр тайлагнаж байна. Операторын төлөөлөгч 4.6-р зүйлийн дагуу ТУЗ-ын улирлын хурал бүрт оролцоно. Тайланг тухайн улирал дууссанаас хойш 30 хоногийн дотор ТУЗ-д хүргүүлнэ.

161

- (в) Оператор нь өөрийн гүйцэтгэсэн үйл ажиллагаа болон Компанийн нэрийн өмнөөс гаргасан хөрөнгө оруулалтын болон үйл ажиллагааны зардлын талаар зохих данс, бүртгэл хөтөлж байна.

5.4 Операторын хөлс

- (а) Операторын хөлсийн төлбөрийг улирал бүрийн эцэст тооцож, ажлын 10 өдрийн дотор нөхөн төлнө.
- (б) Санхүүгийн жилийн сүүлийн улиралд менежментийн баг нь тухайн санхүүгийн жилд Операторын хийж гүйцэтгэсэн ажлыг шалгаж ТУЗ-д тайлагнана.

6. Төсөв ба санхүүгийн талаарх мэдээлэл

6.1 Жилийн төлөвлөгөө, төсөв

- (а) Гэрээ бүрэн хүчин төгөлдөр болох өдрөөс хойш ажлын 10 хоногийн дотор Компани нь тухайн санхүүгийн жилийн үлдсэн хугацаанд хэрэгжүүлэх анхны хөтөлбөр, төсвийг боловсруулан ТУЗ-д хүргүүлэх ба ТУЗ хуралдаж уг хөтөлбөр, төсвийн талаар шийдвэр гаргана.
- (б) Үүнээс хойш санхүүгийн жил эхлэхээс өмнө Компани нь тухайн санхүүгийн жил дэх үйл ажиллагааны хөтөлбөр болон төсвийн талаарх дэлгэрэнгүй төслийг батлуулахаар ТУЗ-д бэлдэж хүргүүлнэ.
- (в) Тухайн санхүүгийн жил эхлэхээс 30-аас доошгүй хоногийн өмнө ТУЗ нь хөтөлбөр, төсөв нэг бүрийг хянан үзэж шийдвэр гаргасан байна. Хөтөлбөр ба төсвийг батлах нь Компани болон Операторын хувьд тухайн хөтөлбөр төсвийг хэрэгжүүлэхийн тулд шаардлагатай бүх арга хэмжээг авч, шаардагдах бүх зардлыг гаргах зөвшөөрөл болно.
- (г) Зайлшгүй нөхцөл байдал үүссэн тохиолдолд Компани нь хөтөлбөр, төсөвт нэмэлт өөрчлөлт оруулах санал бэлдэж ТУЗ-д хүргүүлж болно.

6.2 Санхүүгийн мэдээлэл

- (а) Компани нь ТУЗ-ийн гишүүн болон Хувь нийлүүлэгчдэд дараах мэдээллийг заавал гаргаж өгнө:
 - (i) Сар болгоны эцэст аудитаар баталгаажуулаагүй менежментийн тайлан тооцоо;
 - (ii) Санхүүгийн жилийн эцэст аудитаар баталгаажуулсан Компанийн санхүүгийн тайлан тэнцэл;

154

(iii) Хувь нийлүүлэгчээс хэдийд ч, үндэслэлтэй шаардаж болох бусад мэдээлэл.

(б) Компанийн санхүүгийн тайлан тэнцлийн аудитыг олон улсын хүлээн зөвшөөрөгдсөн нягтлан бодох бүртгэлийн компаниар хийлгэнэ.

7. Компанийн санхүүжилт

7.1. Эхний санхүүжилт

(а) Стратегийн хөрөнгө оруулагч Компанийн хувьцааг худалдан авахаас өмнөх хугацаанд Компанийн бэлэн мөнгөний хэрэгцээг гэрээ бүрэн хүчин төгөлдөр болох өдрөөс хойш ТУЗ-ийн анхны хурлаар батлах төсвийн дагуу ЭРИ-аас олгох хувь нийлүүлэгчийн зээлээр санхүүжүүлнэ.

(б) ЭРИ-аас Компанид олгосон хувь нийлүүлэгчийн зээлийг Компанийн хувьцааг Стратегийн хөрөнгө оруулагчид худалдах ажиллагаа дуусгавар болсоноос хойш 60 хоногийн дотор Компани эргүүлэн төлнө.

7.2. Санхүүжилт хийхийг шаардсан мэдэгдэл

(а) Стратегийн хөрөнгө оруулагч компанийн хувьцааг худалдан авах ажиллагаа дуусгавар болсоны дараа ТУЗ-өөс баталсан хөтөлбөр, төсвийн хүрээнд Компанийн төсөвлөсөн бэлэн мөнгөний хэрэгцээ шаардлагыг хангах зорилгоор Компани нь Хувь нийлүүлэгчдээс өөрийн эзэмшлийн хувь хэмжээнд тэнцүүлэн санхүүжилт хийхийг энэ Гэрээний 7.9 дүгээр зүйлд заасны дагуу бичгээр шаардаж болно (цаашид Санхүүжилт хийхийг шаардсан мэдэгдэл гэх).

(б) Санхүүжилт хийхийг шаардсан мэдэгдлийг дараах байдлаар биелүүлнэ:

(i) 3.3.1-д заасны дагуу хувьцаа худалдсаны орлогоос ТӨК болон ЭРИ өөр өөрийн хувьцаа эзэмшилд хувь тэнцүүлж компанийн өөрийн хөрөнгийг бүрдүүлэх хүртэл хувьцаа эзэмшигч тус бүр өөрийн хувьд ногдох санхүүжилтийг эхний ээлжинд бүрдүүлэх,

(ii) үүнээс хойш өөрсдийн эзэмшиж буй хувь хэмжээнд ногдох хэмжээгээр хувь нийлүүлэгчийн зээл олгох.

- (в) Оператор өөрөөр шийдээгүй бол Санхүүжилт хийхийг шаардсан мэдэгдлийн дагуу хийх бүх санхүүжилтийг АНУ-ын долларнаар хийнэ. Оператор шаардсан тохиолдолд 7.2.(а)-р зүйлийн дагуу хүргүүлсэн Санхүүжилт хийхийг шаардсан мэдэгдэлд заасан валютын дагуу Талууд санхүүжилтээ хийнэ.

7.3. Санхүүжилт хийхийг шаардсан мэдэгдлийн хугацаа

- (а) Стратегийн хөрөнгө оруулагчид хувьцаа худалдах ажиллагаа дуусгавар болох өдөр болон түүнээс хойш Гэрээний 7.2 дугаар зүйлд заасан санхүүжилт хийхийг шаардсан мэдэгдлийг улирал тутам гаргах бөгөөд тухайн улирал эхлэхээс өмнө Хувь нийлүүлэгчдэд хүргүүлсэн байна.
- (б) 6.1-р зүйлд заасан хөтөлбөр, төсвийг баталмагц тухайн хөтөлбөр, төсөвт тусгасан зардлыг санхүүжүүлэхээр эхний мэдэгдлийг гаргаж болно.

7.4. Санхүүжилт хийхийг шаардсан мэдэгдлийн дагуу санхүүжилт хийх

Санхүүжилтийг гэрээний 7.2 дугаар зүйлд заасны дагуу Санхүүжилт хийхийг шаардсан мэдэгдлийг хүлээн авснаас хойш 30 хоногийн дотор хийнэ.

7.5. Санхүүжилт хийх хугацаанд Санхүүжилт хийх шаардлагын дагуу санхүүжилт хийх

- (а) Санхүүжилт хийх хугацаанд Санхүүжилт хийх шаардлагыг хүлээн аваад ТӨК болон ЭРИ нь:
- (i) энэхүү Гэрээний 7.2 дугаар зүйлд заасан Санхүүжилт хийхийг шаардсан мэдэгдэлд дурдсан дүнг бүхэлд нь буюу хэсэгчлэн өөрөө хариуцан төлөх; эсхүл
- (ii) Санхүүжилт хийхийг шаардсан мэдэгдэлд дурдсан дүнг бүхэлд нь эсвэл тодорхой хэсгийг ТӨК буюу ЭРИ хийхгүйгээр шийдвэрлэсний улмаас дутах дүнг ("Дутсан дүн") энэхүү гэрээний 7.5 (в) дугаар зүйлд заасны дагуу ТӨК буюу ЭРИ-ийн өмнөөс хариуцан хийхийг Стратегийн хөрөнгө оруулагчаас хүснэ.
- (б) ТӨК буюу ЭРИ нь 7.5.(а)-д заасан шийдвэрийн аль нэгийг сонгосон тухайгаа Компани болон Стратегийн хөрөнгө оруулагчид мэдэгдэнэ.
- (в) Энэхүү Гэрээний 7.5 (г) зүйлийн заалтын хүрээнд ТӨК буюу ЭРИ нь өөрийн нэрийн өмнөөс уг төлбөрийг бүхэлд нь эсвэл хэсэгчлэн

194

хийхийг Стратегийн хөрөнгө оруулагчаас хүссэн бол Стратегийн хөрөнгө оруулагч өөрөө эсвэл түүний томилсон төлөөлөгч түүний дотор стратегийн хөрөнгө оруулагчийн харилцан хамааралтай этгээд нь тухайн Санхүүжүүлэх хүсэлтийг бүхэлд нь эсвэл дугсан дүнгээр хариуцан хийх арга хэмжээ авна. (Ийнхүү санхүүжилт хийсэн этгээдийг цаашид **Стратегийн хөрөнгө оруулагчийн санхүүжүүлэгч** гэх ба ийнхүү хийсэн төлбөрийг **Санхүүжүүлсэн дүн** гэнэ)

- (г) Санхүүжилтийн хугацаа дуусмагц тус 7.5 дугаар зүйлд заасны дагуу ТӨК буюу ЭРИ-ийн өмнөөс санхүүжилт хийх стратегийн хөрөнгө оруулагчийн үүрэг дуусгавар болно.
- (д) ТӨК буюу ЭРИ нь 7.2-р зүйлийн дагуу Санхүүжилт шаардсан мэдэгдлийг хүлээн аваад 7.5(а)-ийн дагуу шаардлагын хариуг ажлын 5 өдрийн дотор ирүүлээгүй бол өөрийн нэрийн өмнөөс уг төлбөрийг хийх хүсэлтийг Стратегийн хөрөнгө оруулагчид тавьсанд тооцно.

7.6. Санхүүжүүлсэн дүн

- (а) Стратегийн хөрөнгө оруулагчийн санхүүжүүлэгчийн Санхүүжүүлсэн дүн нь 7.7-р зүйлд заасан хүүгийн хамт ТӨК буюу ЭРИ-иас стратегийн хөрөнгө оруулагчийн санхүүжүүлэгчид (эсхүл стратегийн хөрөнгө оруулагчийн санхүүжүүлэгчийн зааварчлагаар түүний нэрийн өмнөөс стратегийн хөрөнгө оруулагчид) төлөх өр болно. Энэхүү өрийн үлдэгдлийг 7.7 (д) заалтын дагуу тодорхойлох 7.8 (е) заалтын дагуу бүрэн барагдуулах шаардлагатай болсоноос (хяналтын багцад өөрчлөлт орсон буюу ТӨК эсвэл ЭРИ хөрөнгийн бирж дээр хувьцаа борлуулсан зэрэг нөхцөл байдал) бусад тохиолдолд зөвхөн ногдол ашгаас барагдуулна.
- (б) Стратегийн хөрөнгө оруулагч буюу Стратегийн хөрөнгө оруулагчийн санхүүжүүлэгчид өрийн үлдэгдлээр хийсэн аливаа төлбөрөөс хуулийн дагуу аливаа татвар суутгах бол:
 - (i) Суутгасан дүнг өрийн үлдэгдлээс хасахгүй
 - (ii) өрийн үлдэгдлийн төлбөр тус бүрээр ТӨК буюу ЭРИ ийнхүү суутгах дүнд тохирсон дүнг нэмж төлөх бөгөөд ингэснээр стратегийн хөрөнгө оруулагч буюу стратегийн хөрөнгө оруулагчийн санхүүжүүлэгч суутгал хийгдээгүй байх үеийн төлбөрийн дүнтэй тэнцэх хэмжээний төлбөрийг хүлээн авна.

195

(iii) суутгалын дүнг хуульд заасны дагуу ТӨК буюу ЭРИ улсын төсөвт төвлөрүүлнэ.

(v) Монгол Улсын Засгийн газар ба ЭРИ-ийн нэрийн өмнөөс Стратегийн хөрөнгө оруулагчийн санхүүжүүлсэн дүнгийн төлбөрийг хийснээр компанид Монгол Улсын Засгийн газар, ЭРИ буюу Стратегийн хөрөнгө оруулагчийн эзэмших хувь хэмжээнд аливаа өөрчлөлт орохгүй.

7.7. Хүү

(a) Өрийн үлдэгдэл дүнд улирал тутам хүү тооцох ба хүүг тухайн улирлын хүүгийн ханшаар тооцно.

(б) Энэхүү 7.7 (a)-р зүйлийн заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор хүүг тухайн хугацаанд ногдох өдрийн тоогоор тооцох ба жилд 360 өдөр байна гэж үзнэ. Хэрэв улирал ажлын өдрөөр дуусгавар болоогүй бол улирлын сүүлийн өдрийг дараагийн ажлын өдрөөр сунгаж тооцно.

(в) Энэхүү Гэрээний хүрээнд улирал тутмын Хүү гэдэг нь тухайн улирлын ЛИБОР болон нэмэгдүүлсэн хүүг хэлнэ. Нэмэгдүүлсэн хүү гэдэг нь Стратегийн хөрөнгө оруулагчид хувьцаа худалдах ажиллагааны хүрээнд энэхүү гэрээний талууд болон Стратегийн хөрөнгө оруулагчийн харилцан тохиролцсон хувь байна.

(г) **Өрийн Үлдэгдэл төлбөр** гэдэг нь аль нэг хугацаанд хуримтлагдсан:

(i) Стратегийн хөрөнгө оруулагчийн Санхүүжүүлэгчээс тухайн өдрийг хүртэлх хугацаанд санхүүжүүлсэн дүн болон

(ii) Тухайн цаг хугацаанаас өмнө хуримтлагдсан, гэрээний 7.7 (a)-р зүйлд заасан хүүгийн нийлбэрээс гэрээний 7.8 зүйлд заасны дагуу ТӨК буюу ЭРИ-иас төлсөн төлбөрийг хассан үлдэгдлийг хэлнэ.

(iii) Өрийн үлдэгдлийн тооцоог ТӨК, ЭРИ, Стратегийн хөрөнгө оруулагч жил бүр нийлж баталгаажуулна.

7.8. Өрийн үлдэгдэл төлбөрийг төлөх

(a) Энэхүү Гэрээний 8.2 дугаар зүйлд заасны дагуу бүх өрийн үлдэгдэл дүнг бүрэн төлж дууссанаас хойш ТӨК буюу ЭРИ-ийн эзэмшилд буй хувьцаанд төлөгдөх бүх ногдол ашгийг Компани нь Стратегийн хөрөнгө оруулагчийн санхүүжүүлэгч (эсхүл стратегийн хөрөнгө

96

оруулагчийн санхүүжүүлэгчийн зааварчлагаар түүний нэрийн өмнөөс стратегийн хөрөнгө оруулагчид)-д төлнө.

- (б) Энэхүү 7.8 (а) заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор Гэрээний 8.2 дугаар зүйлд заасны дагуу бүх өрийн үлдэгдэл дүнг бүрэн төлөх хүртэл ТӨК буюу ЭРИ-ийн эзэмшилд буй хувьцаанд төлөгдөх бүх ногдол аргаас Компани нь Стратегийн хөрөнгө оруулагчийн санхүүжүүлэгч (эсхүл Стратегийн хөрөнгө оруулагчийн санхүүжүүлэгчийн зааварчлагаар түүний нэрийн өмнөөс Стратегийн хөрөнгө оруулагчид)-д барагдуулах үүргийг ТӨК буюу ЭРИ нь Компанид үүгээр эргэлт буцалтгүй өгч байна.
- (в) Энэхүү 7.8 дугаар зүйлд заасны дагуу төлсөн төлбөрийн хэмжээгээр өрийн үлдэгдэл өр багасна.
- (г) Төслийн үйл ажиллагааны дүнд бий болсон ногдол ашиг тус бүрээс Стратегийн хөрөнгө оруулагчид өрийн үлдэгдлийн төлбөр хийснээс эхний ээлжинд хүү тооцож буй үлдсэн өрийн хэмжээг бууруулж тооцно.
- (д) Хэрэв ТӨК эсхүл ЭРИ-ийн хувь эзэмшлийн хяналтад (хувьцаагаа хөрөнгийн биржид арилжаалсан зэрэг шалтгаалаар) өөрчлөлт гарсан бол Стратегийн хөрөнгө оруулагч эсхүл түүний санхүүжүүлэгчээс бичгээр мэдэгдэл ирмэгц (хувьцаа эзэмшлийн хяналтад нь өөрчлөлт гарсан тал) ТӨК эсхүл ЭРИ ХХК нь тухайн үеийн өрийн үлдэгдлийг Стратегийн хөрөнгө оруулагчийн санхүүжүүлэгч (эсвэл Стратегийн хөрөнгө оруулагч зааварчилсан бол санхүүжүүлэгчийг төлөөлөн тус хөрөнгө оруулагч)-д нэн даруй төлөх үүрэг хүлээнэ.

7.9. Гуравдахь этгээдээс төслийг санхүүжүүлэх

- (а) Компанийн төлөвлөгдсөн мөнгөний хэрэгцээг олон улсын хүлээн зөвшөөрөгдсөн санхүүгийн байгууллагаас зээлэх замаар санхүүжүүлэх шийдвэрийг ТУЗ гаргаж болно.
- (б) Хувь нийлүүлэгчдийн хурлаар хувь нийлүүлэгчид өөрөөр шийдвэрлээгүй бол энэхүү 7.9 (а)-р зүйлд заасан санхүүжилт, зээлийг зөвхөн Төслийн санхүүжилттэй холбогдуулан, хувь нийлүүлэгчид болон тэдний хөрөнгөөр бус, зөвхөн компанийн хөрөнгөөр баталгаажуулан олон улсын банк санхүүгийн зах зээл дээр олж болох төслийн санхүүжилтийн хамгийн сайн нөхцлөөр хийгдэх тохиолдолд авна.

107

7.10. Гэрээний 7-р зүйлийн заалт үйлчлэхгүй байх

Компанийн хуулийн 26.1-р зүйлд заасны дагуу Компанийг татан буулгах ажиллагаа эхлэснээр энэхүү 7 дугаар зүйлийн заалт үйлчлэхгүй.

8. Ногдол ашиг хуваарилах

8.1. Ногдол ашиг төлөх

- (а) Тухайн санхүүгийн жилд Компани нь хуваарилахуйц ашигтай байвал компанийн ирээдүйн бэлэн мөнгөний шаардлагыг хангах нөөцийг авч үлдсэний дараа ТУЗ-өөс ашгийн 80-аас багагүй хувийг тухайн санхүүгийн жил дууссанаас хойш 3 сарын дотор бэлэн мөнгөөр хуваарилахаар шийдвэрлэнэ.
- (б) Энэхүү зүйлд заасан ногдол ашиг хуваарилахуйц ашигтай эсэхийг Компанийн жилийн үйл ажиллагааны аудитаар баталгаажуулсан үр дүнд тулгуурлан тодорхойлно.
- (в) ТУЗ нь дунд хугацааны ногдол ашиг төлөхөөр шийдвэрлэж болно.

8.2. ТӨК буюу ЭРИ-д төлөх ногдол ашгийг хуваарилах

- (а) Компаниас ТӨК буюу ЭРИ-д төлөх аливаа ногдол ашгийг дараах эрэмбэ дарааллаар хуваарилна:
 - (i) эхлээд ТӨК буюу ЭРИ-ийн хариуцах өрийн үлдэгдлийг төлөхөд;
 - (ii) дараа нь ТӨК буюу ЭРИ-д төлнө.
- (б) Компани нь энэхүү 8.2 (а) зүйлд заасны дагуу Стратегийн хөрөнгө оруулагчийн санхүүжүүлэгч буюу Стратегийн хөрөнгө оруулагчид өрийн Үлдэгдлийн зохих хэсгийг ийнхүү төлснөөр ТӨК буюу ЭРИ-д төлөх ногдол ашгийн тухайн хэсгийг хасч тооцно.

9. Хувьцаа шилжүүлэх ба бүртгэх

9.1. Хувьцаа шилжүүлэх зөвшөөрөл

Энэхүү Гэрээнд тусгайлан заагаагүй бол аль нэг Хувь нийлүүлэгч нь нөгөө Хувь нийлүүлэгч бүрийн (Үлдсэн Хувь нийлүүлэгчийн) бичгээр урьдчилан өгсөн зөвшөөрөлгүйгээр хувыцаагаа бүхэлд нь эсвэл хэсэгчлэн (эсвэл тухайн бүх хувыцаа ба түүний аль нэг хэсэгт ногдох сонирхлыг) захиран зарцуулах эрхгүй.

198

9.2. Хувьцаа шилжүүлэхтэй холбогдуулан тэргүүн ээлжинд эдлэх эрх

- (а) Гэрээний 9.3 ба 15.1 дүгээр зүйлийн хүрээнд, түүнчлэн энэхүү Гэрээний 9.2 (б)-ээс (и) -д заасан нөхцлийг хангаж байгаа бол Хувь нийлүүлэгч нь өөрийн хувьцааг бүхэлд нь эсвэл хэсэгчлэн шилжүүлж болно.
- (б) Хэрэв хувьцаа шилжүүлэгч этгээд нь өөрийн хувьцааг бүхэлд нь буюу хэсэгчлэн гуравдахь этгээдэд шилжүүлэх сонирхолтой бол (**Захиран зарцуулах хувьцаа**) энэхүү Захиран зарцуулах хувьцаанд хамрагдаж буй хувьцаагаа бусад Хувь нийлүүлэгчид эхэлж санал болгоно.
- (в) 9.2 (б)-д заасан Шилжүүлэгч этгээд шилжүүлэх мэдэгдлээ (**Шилжүүлэх мэдэгдэл**) бичгээр хүргүүлэх бөгөөд шилжүүлэх мэдэгдэлд дараах зүйлийг тусгасан байна.
 - (i) Захиран зарцуулах хувьцааы тоо, түүний үнийг АНУ-ын доллараар. (**Шилжүүлэх үнэ**);
 - (ii) Захиран зарцуулах хувьцааг ямар нөхцлөөр худалдахаар санал болгож байгааг болон;
 - (iii) Бусад хувь нийлүүлэгчид Шилжүүлэгчийн саналыг хүлээж аваагүй тохиолдолд Захиран зарцуулах хувьцаагаа шилжүүлж болох гуравдахь этгээд (**Томилгогдсон гуравдахь этгээд**).
- (г) Шилжүүлэх мэдэгдэл нь түүнд заасан нөхцлийн дагуу Захиран зарцуулах хувьцааг худалдах, буцах-нөхцөлгүй-санал бөгөөд-бусад Хувь нийлүүлэгчдэд шилжүүлэх мэдэгдлийг хүргүүлснээс хойш ажлын 50 өдрийн дотор харин өгөх эрх нь нээлттэй байна (**Санал болгох хугацаа**).
- (д) Санал болгох хугацаанд бусад аль ч Хувь нийлүүлэгч Шилжүүлэх мэдэгдэлд дурьдсан хувьцааг худалдан авахаас татгалзаж эсвэл хүлээж авч байгаагаа Шилжүүлэгч этгээдэд (мөн бусад Хувь нийлүүлэгчдэд хувийг) бичгээр мэдэгдэж болно. Хэрэв нэгтээс олон хувь нийлүүлэгч байгаа бол Захиран зарцуулах хувьцааг тэдгээрт бүгдэд нь санал болгосонд тооцно. Хэрэв нэгтээс дээш хувь нийлүүлэгч саналыг хүлээж авбал тэд захиран зарцуулах хувьцааг хамтдаа биш харин тус тусдаа, өөрсдийн хувь эзэмшилд тохируулан (эсвэл үлдсэн хувь нийлүүлэгчид өөрөөр тохирч Шилжүүлэх этгээдэд мэдэгдсэн хувь хэмжээгээр) худалдан авна.

199

- (е) Хэрэв нэг буюу түүнээс дээш хувь нийлүүлэгч саналыг хүлээж авахгүй бол үлдсэн хувь нийлүүлэгчид өөрсдийн хувь эзэмшлийн харьцаанд тохируулан (эсвэл үлдсэн хувь нийлүүлэгчид өөрөөр тохирч шилжүүлэх этгээдэд мэдэгдсэн хувь хэмжээгээр) худалдан авч болно.
- (ё) Хэрэв санал болгох хугацаа дуусгавар болох үед 9.2(д) заалтын дагуу нэг буюу түүнээс дээш Хувь нийлүүлэгч Захиран зарцуулах хувьцааг нийтэд нь хүлээж аваагүй бол Шилжүүлэх мэдэгдэлд дурьдсан саналаас татгалзсанд тооцно.
- (ж) 9.2 (д)-ийн дагуу саналыг хүлээж авах бол шаардлагатай баталгаа зөвшөөрөл авахаас бусад нөхцөл тавихгүй.
- (з) Хэрэв нэг буюу түүнээс дээш Хувь нийлүүлэгч Захиран зарцуулах хувьцаанд хамрагдах хувьцааг нийтэд нь худалдаж авахаар зөвшөөрөл санал болгох хугацааны сүүлчийн өдрөөс хойшхи ажлын 10 дахь өдөр захиран зарцуулах хувьцааг шилжүүлэх бөгөөд Шилжүүлэгч нь худалдаж, холбогдох бусад хувьцаа эзэмшигчид захиран зарцуулах хувьцааг шилжүүлэх үнээр худалдан авна.
- (и) Энэхүү зүйлийн 9.2 (б)-ээс (ж)-д заасны дагуу Захиран зарцуулах нийт хувьцааг худалдан авахыг зөвшөөрсөн санал ирээгүй бол Шилжүүлэгч нь 9.8-р зүйлд заасны дагуу Захиран зарцуулах хувьцаагаа хэсэгчлэн бус нийтэд нь (харин аль нэг хэсэг нь байж болохгүй) саналын хугацаа дууссанаас хойш 90 хоногийн дотор томилогдсон гуравдахь этгээдэд Шилжүүлэх үнээс доошгүй үнээр зөвхөн бэлэн мөнгөөр, Шилжүүлэх мэдэгдэлд заасан нөхцлөөс илүүгүй нөхцлөөр шилжүүлж болно.
- (к) Санал болгох хугацаа дууссанаас хойш 90 хоногийн дотор Захиран зарцуулах хувьцааг шилжүүлээгүй бол Шилжүүлэгч нь Захиран зарцуулах хувьцаагаа 9.2 (б) –ээс (ж)-д заасан шаардлагыг эхэлж хангахгүйгээр бусад шилжүүлж болохгүй.

9.3. Хувьцаагаа дагалдан худалдах ЭРИ-ийн эрх

- (а) Хувь нийлүүлэгч нь харилцан хамааралгүй этгээд (Хувьцаа худалдан авахаар санал гаргасан этгээд)-ээс компанийн хувьцааны 20-ноос багагүй хувийг худалдан авах санал хүлээн авбал, ийм санал хүлээн аваагүй бусад хувь нийлүүлэгч ("Хувьцаагаа дагалдан худалдах хувь нийлүүлэгчид") өөрийн үзэмжээр хувьцаа худалдан авах хүсэлтэд дурдсан нөхцлөөр эзэмшиж буй хувьцаагаа бүхэлд нь буюу хэсэгчлэн

200

худалдах эрхтэй байна. Хувьцаагаа дагалдан худалдах хувь нийлүүлэгчид нь санал хүлээн авсан хувь нийлүүлэгчтэй адил нөхцөл, хувь хэмжээгээр хувьцаагаа худалдана. Энэхүү заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор аль нэг хувь нийлүүлэгчийн сүүлийн 18 сарын дотор хийсэн хувьцааны шилжүүлэг буюу саналыг нэгтгэн авч үзнэ. Хувьцаагаа дагалдан худалдах хувь нийлүүлэгчдийн хувьцааг хувь тэнцүүлэн худалдан авах үүрэг хүлээхгүй бол хувьцаа худалдан авах санал ирүүлсэн этгээдэд компанийн хувьцааг худалдахгүй.

9.4. Хувьцаа шилжүүлэхийг зөвшөөрөх

- (а) Аливаа Хувь нийлүүлэгч нь өөрийн хяналтад байдаг эсхүл нэгдсэн хяналтад хамт байдаг бусад компанид өөрийн эзэмшиж буй хувьцааг, бусад Хувь нийлүүлэгчдээс урьдчилан бичгээр зөвшөөрөл авахгүйгээр, эсвэл 9.2 дугаар зүйлд заасан шаардлагыг хангахгүйгээр бүхэлд нь (эсвэл хэсэгчлэн) шилжүүлж болно.
- (б) Хувь нийлүүлэгч нь энэхүү гэрээний 9.6-р зүйлийн дагуу хувьцаагаа барьцаалах буюу 9.7-р зүйлийн дагуу хувьцаагаа нийтэд арилжаалж болно.
- (в) Энэхүү 9.4(а)- зүйлийн дагуу хувьцаа шилжүүлсэнтэй холбогдон ямар нэгэн татвар ногдохгүй.

9.5. Хувьцааг барьцаалах тухай

Энэхүү Гэрээний 9.6-р зүйлийн хүрээнд Хувь нийлүүлэгч эзэмшиж буй хувьцаагаа ипотекийн зүйл болгох, барьцаалуулах буюу бусад байдлаар үнэт цаасны сонирхол үүсгэхгүй.

9.6. Хувьцааг барьцаалах

- (а) Зөвхөн дараахи нөхцөлд Хувь нийлүүлэгч нь өөрийн эзэмшилд буй хувьцааг барьцаалж болно. *(Зөвшөөрөгдсөн барьцаа)*:
 - (i) Барьцааг олон улсын хэмжээнд хүлээн зөвшөөрөгдсөн санхүүгийн байгууллагын нэр дээр бий болгосон бол *(Зөвшөөрөгдсөн барьцаалагч)*;
 - (ii) Тухайн Хувь нийлүүлэгч ТУЗ-д бичгээр урьдчилсан мэдэгдсэн бол;
 - (iii) доорх шаардлагыг эхэлж хангасан бол.
 - (А) Зөвшөөрөгдсөн барьцааг бичгээр үйлдэх ба энэхүү 9.6(а)(iii) зүйлд заасан шаардлагыг хангасан байна.

2007

- (В) Зөвшөөрөгдсөн барьцааны баримт бичгийн нэг хувийг Хувь нийлүүлэгч бүрт тухайн баримт бичигт гарын үсэг зурахаас ажлын 30 хоногоос доошгүй хугацааны өмнө хүргүүлсэн байх ба бусад Хувь нийлүүлэгчдийн урьдчилсан бичгээр өгсөн зөвшөөрөлгүйгээр гарын үсэг зурахаас өмнө болон дараа нь ямар нэг байдлаар өөрчлөхгүй.
- (С) Зөвшөөрөгдсөн барьцаалагч нь бүх Хувь нийлүүлэгчдэд болон Компанид тэдний хүлээж авахуйц хэлбэрээр баталгаа гаргаж хүргүүлэх ба үүнд тухайн Барьцаалагч нь:
- (1) Зөвшөөрөгдсөн барьцаатай холбоотой эдлэх эрх нь энэхүү Гэрээний дагуу зохицуулагдахыг,
 - (2) энэхүү Гэрээний 7.8-д заасны дагуу ногдол ашгийг Стратегийн хөрөнгө оруулагч эсхүл түүний өмнөөс Стратегийн хөрөнгө оруулагчийн санхүүжүүлэгчид хийх төлбөрийг барагдуулсан дараа тухайн Барьцаалагчийн эрхээ эдлэх боломж нээгдэнэ гэдгийг тус тус хүлээн зөвшөөрнө.
- (б) Зөвшөөрөгдсөн барьцааны баримт бичигт:
- (iii) энэхүү Гэрээний дагуу Хувь нийлүүлэгч этгээдэд олгогдох аливаа эрх, түүний дотор өр төлбөр (үүнд үлдэгдэл төлбөр мөн орно) хүлээн авах эрхийг ямар нэг байдлаар хөндөхгүй;
 - (ii) Зөвшөөрөл бүхий сонирхлыг эзэмшигч нь (эсвэл түүгээр дамжуулан эрх ашгаа илэрхийлж буй этгээд) уг эзэмшигч буй сонирхлыг худалдах эсвэл өөр байдлаар захиран зарцуулах болвол уг үйл ажиллагааг 9-р зүйлээр зохицуулна (түүний дотор 9.2-р зүйлд заасан эрх);
 - (iii) Зөвшөөрөгдсөн барьцааг эзэмшигчийн эрх нь Гэрээний 7.8 болон 9.2-р зүйлийн дагуу ногдол ашгийг Стратегийн хөрөнгө оруулагч эсхүл түүний өмнөөс Стратегийн хөрөнгө оруулагчийн санхүүжүүлэгч тэргүүн ээлжилд авах эрхэд захирагдана гэдгийг тодорхой заана.

5.02

9.7 Хөрөнгийн биржид бүртгүүлэх

- (а) Улсын Их Хурал баталсан тохиолдолд Төр ТӨК дэхь өөрийн эзэмшлийн хувьцааг, ЭРИ-ийн хувь нийлүүлэгчид нь ЭРИ дэхь өөрийн эзэмшлийн хувьцааг бүгдийг эсвэл хэсэгчлэн Монгол Улсын эсхүл олон улсын хэмжээнд хүлээн зөвшөөрөгдсөн хөрөнгийн бирж дээр олон нийтэд санал болгох замаар захиран зарцуулж болох бөгөөд энэ тохиолдолд бусад хувь нийлүүлэгчид нийтэд санал болгож буй хувьцааг 9.2-р зүйлд заасан давуу эрхээр авах эрх эдлэхгүй.
- (б) Улсын Их Хурал баталсан тохиолдолд ТӨК нь ТӨК-ийн хувьцааг шилжүүлэн авсан аль нэг компани дахь өөрийн эзэмшлийн хувьцааг бүхэлд нь эсвэл хэсэгчлэн Монгол Улсын эсхүл олон улсын хэмжээнд хүлээн зөвшөөрөгдсөн хөрөнгийн бирж дээр олон нийтэд санал болгох замаар захиран зарцуулж болох ба энэ тохиолдолд бусад хувь нийлүүлэгчид нийтэд санал болгож буй хувьцааг 9.2-р зүйлд заасан давуу эрхээр авах эрх эдлэхгүй.

9.8. Хувьцааг захиран зарцуулахад тавигдах бусад хязгаарлалт

Хувь нийлүүлэгчид хувьцаа шилжүүлэх ажиллагааг бүртгэхээс өмнө дараах арга хэмжээг аваагүй бол өөрийн эзэмшлийн хувьцааг бүхэлд нь эсвэл хэсэгчлэн захиран зарцуулахыг хориглоно:

- (а) (Хэрэв хувьцааг энэхүү гэрээний Тал болох Хувь нийлүүлэгчид шилжүүлээгүй бол) Эрх шилжүүлэн авагч нь Шилжүүлэгчийн үүргийг бүрэн хүлээж авч биелүүлэхээ нлэрхийлсэн, тус гэрээний 2-р хавсралт болох маягтын дагуу эсхүл талуудын хүлээн авч болохуйц хэлбэрээр үйлдэгдсэн Хувь нийлүүлэгчээр элсэх, үүргийг хүлээн авах гэрээнд тус Гэрээний бусад Талуудтай хамтран гарын үсэг зурах;
- (б) Энэ гэрээний 9 дугаар зүйлд заасан Эрх шилжүүлэн авагчид шилжүүлэх;
- (в) Шаардлагатай бол 9.8-р заалтын хүрээнд Шилжүүлэгчийн бусад Хувь нийлүүлэгчид болон Компанид төлөх ёстой байсан бүх өр төлбөр (тухайлбал, ТӨК болон ЭРИ ХХК-ний хувьд шилжүүлэх үеийн нийт үлдэгдэл өр төлбөр)-ийг Шилжүүлэн авагч нь энэхүү Гэрээний нөхцлийн дагуу төлөх арга хэмжээ авах.
- (г) Шилжүүлэн авагч нь шаардлагатай бүх зөвшөөрлийг авах.

113

9.9. Шилжүүлэхийг хүчингүйд тооцох

Энэхүү 9 дүгээр зүйлийг зөрчиж хийсэн аливаа шилжүүлгийг Компани бүртгэхгүй. Ийнхүү хийсэн шилжүүлэг нь хүчин төгөлдөр бус байна.

9.10 Гэрээний дагуу олгогдсон эрхээ шилжүүлэх

Энэхүү 9 дүгээр зүйлийн дагуу хувьцаа шилжүүлэхээс бусдаар аль нэг Тал нөгөө Талын бичгээр өгсөн зөвшөөрөлгүйгээр энэхүү Гэрээгээр олгогдсон эрхээ захиран зарцуулахгүй буюу захиран зарцуулахаар оролдохгүй.

9.11 Компанийн хувьцаа эзэмшлийг нэмэгдүүлэх

Энэхүү гэрээний хүчинтэй хугацаанд хувьцаа эзэмшигч бусад хувьцаа эзэмшигчээс бүх буюу зарим хувьцааг зах зээлийн үнээр, арилжааны нөхцлөөр худалдан авах асуудлыг ярилцахаар халдаж болно. Хувьцаа эзэмшигч бусад хувьцаа эзэмшигчийн бүх буюу зарим хувьцааг зах зээлийн үнээр, арилжааны нөхцлөөр худалдан авах санал тавьж болох бөгөөд уг саналыг хүлээн авах буюу татгалзах шийдвэрээ өөрийн үзэмжээр гаргана.

10. Баталгаа

- (a) Дараах мэдэгдэл нь үнэн зөв болохыг мөн Угтвар нөхцөл хангагдах өдөр үнэн зөв байхыг Гэрээний Тал бүр бусад Талуудад баталж байна. Үүнд:
 - (i) Тухайн Тал нь анх байгуулагдсан улсын хууль тогтоомжийн дагуу зохих ёсоор байгуулагдан үйл ажиллагаа явуулж буй хуулийн этгээд болно.
 - (ii) Тухайн Тал нь энэхүү Гэрээнд нэгдэн орж, түүний дагуу үүрэг хүлээж, үйл ажиллагаагаа одоо ба ирээдүйд төлөвлөн явуулах бүрэн эрхтэй болно.
- (b) Компани, Хувь нийлүүлэгчид болон тэдний харилцан хамааралтай этгээд, Менежментийн багийн нууц мэдээллийг ТУЗ-ийн тогтооспоор хадгалах үүргээ Талууд заавал биелүүлнэ. ТУЗ-өөс шаардсан бол Хувь нийлүүлэгч бүр өөрийн томилсон ТУЗ-ийн гишүүд, ажилтан, албан хаагч, ажилчин, гэрээлэгч болон тэдний төлөөлөгчөөр нууц хадгалах үүрэг хүлээлгэсэн баримт бичигт гарын үсэг зуруулна. Хувь нийлүүлэгч бүр өөрийн томилсон ТУЗ-ийн гишүүд, ажилтан, албан хаагч, ажилчин, дэд гэрээлэгч болон тэдний төлөөлөгчид нууц мэдээлэл задруулсан, урвуулан ашигласнаас гарах хариуцлагыг хүлээнэ.

ЗГХЭГ

204

11. Гэрээний үйлчлэх хүрээ**11.1 Гэрээ нь Дүрмээс давуу эрхтэй болох талаарх Хувь нийлүүлэгчдийн тохиролцоо**

Хэрэв энэхүү Гэрээ болон Дүрмийн заалт нь хоорондоо зөрчилдвөл тухайн зөрчлийн хувьд энэхүү Гэрээний заалтыг баримтлана.

11.2 Гэрээний заалтыг Дүрмийн заалтад тооцох

Энэхүү Гэрээний заалтыг хүчин төгөлдөр байлгах үүднээс Дүрэмд нэмэлт заалт оруулах шаардлагатай гэж үзвэл тухайн заалтыг Дүрмийн заалтын нэг хэсэг гэж үзэх ба шаардлагатай бол Дүрэмд холбогдох нэмэлт өөрчлөлт оруулна.

12. Харилцан хариуцлага хүлээх тухай мэдэгдэл

- (a) Энэхүү Гэрээг зөрчсөн тохиолдолд тухайн зөрчил гаргасан Хувь нийлүүлэгч нь бусад Хувь нийлүүлэгч болон Компанид уг зөрчлөөс учирсан шууд алдагдал, хохирол түүний дотор бүх зардал, хүү, эрх зүйн зардал, шинжээчийн зардал болон бусад төлбөрийг нөхөн төлөх үүрэг хүлээнэ.
- (c) Нөхөн төлбөрийг хохирол, алдагдал учирсан эсхүл татвар төлсөн өдрөөс хойш 60 (жар) хоногийн дотор төлнө. Нөхөн төлбөрийг ам.доллараар төлнө.

13. Үргэлжлэх хугацаа ба дуусгавар болох**13.1. Өмнөх Хувь нийлүүлэгчдэд Гэрээ үйлчлэхгүй тухай**

Гэрээний 13.3-дугаар зүйлийн хүрээнд энэхүү Гэрээгээр зөвшөөрснөөр бүх хувьцаагаа шилжүүлсэн Хувь нийлүүлэгчийн хувьд энэхүү Гэрээний үйлчилэл дуусгавар болно.

13.2. Гэрээний хугацаа

Энэхүү Гэрээ нь Талууд бичгээр харилцан тохиролцож уг Гэрээг дуусгавар болох хүртэл буюу түүнээс өмнө дуусгавар болох хүртэл бүрэн хүчин төгөлдөр үйлчилнэ.

13.3. Гэрээ дуусгавар болоход зарим заалтын үйлчилгээг зогсоохгүй байх

Энэхүү Гэрээ болон алливаа Хувь нийлүүлэгчийн хувь эзэмшлийг ямар нэг байдлаар дуусгавар болгох нь:

ЗГХЭГ

205

- (а) Ийнхүү дуусгавар болгохоос өмнө буй болж, Талуудад хүлээлгэсэн бөгөөд биелүүлэлт нь дуусаагүй байгаа үүргийн гүйцэтгэлийг зогсоохгүй ба
- (б) Гэрээг дуусгавар болгосноор хүчин төгөлдөр болох буюу цаашид хүчинтэй хэвээр байх тухай Гэрээнд тодорхой заасан зүйл заалтын үйлчлэлд нөлөөлөхгүй.

14. Маргаан шийдвэрлэх

14.1. Маргааныг эвээр шийдвэрлэх

Энэхүү гэрээнээс үүдсэн буюу түүнтэй холбоотой аливаа маргааныг дараах байдлаар шийдвэрлэнэ:

- (а) Талууд эхний ээлжинд хэлэлцээрийн журмаар маргааныг шийдвэрлэхийн эрмэлзэнэ.
- (б) Ийнхүү хэлэлцээр хийх талаар бичгээр хүсэлт гаргаснаас хойш ажлын 60 хоногийн дотор хэлэлцсэн шийдвэрийг зөвшөөрөхгүй бол маргааныг тус гэрээний 14.2 дугаар зүйлд заасны дагуу шийдвэрлэнэ.

14.2. Арбитр

Гэрээний 14.1-р зүйлд зааснаар Хөрөнгө оруулалтын гэрээний маргаан шийдвэрлэх, арбитрын талаарх заалт нь энэхүү Гэрээний нэг заалтын адилгаар, энэхүү Гэрээний Талуудад Хөрөнгө оруулалтын гэрээний Талуудын адил үйлчилнэ.

15. Бусад заалт

15.1. Мэдэгдэл

Энэхүү гэрээний дагуу хүргүүлэх болон хийх аливаа мэдэгдэл, шаардлага, зөвшөөрөл болон бусад захидал харилцааг (Мэдэгдэл):

- (а) бичгээр үйлдэх ба илгээгчийн бүрэн эрх олгосон этгээд гарын үсэг зурсан байх;
- (б) хүлээн авагчид гөлбөрт шуудангаар (хэрэв гадаад улс руу илгээх бол багалангаг шуудангаар) буюу биеэр, дор дурьдсан хаягаар эсвэл хүлээн авагчаас илгээгчид тусгайлан мэдэгдсэн хаягаар тус тус илгээнэ.

266

- (i) ТӨК-т: [#]
Хэнд: [#]
Факсын дугаар: [#]
- (ii) ЕРИ ХХК-д: [#]
Хэнд: [#]
Факсын дугаар: [#]
- (iii) Компанид: [#]
Хэнд:
Факсын дугаар: [#]

- (в) Дараах нөхцөлд хүргүүлсэнд тооцно:
- (i) биеэр хүргэж өгч буй бол гардуулсан мөчөөс;
- (ii) шуудангаар хүргүүлсэн бол, (тухайн улс дотроо) илгээснээс хойш ажлын 2 өдрийн дараа, (гадаадад бол) шуудангаар илгээснээс хойш ажлын 7 өдрийн дараа;
- Хэрэв Мэдэгдлийг тухайн Мэдэгдлийг илгээсэн газрын ажлын бус өдөр хүргүүлсэн, эсвэл орон нутгийн цагаар 16.00 цагаас хойш хүргүүлсэн бол тухайн орон нутгийн дараагийн ажлын өдрийн ажлын цаг эхлэхэд хүргүүлснээр тооцно.
- (г) Мэдэгдэл Англи, Монгол хэл дээр байна.

15.2. Нэмэлт баталгаа

Энэхүү Гэрээний заалтыг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай буюу тохиромжтой аливаа баримт бичгийг үйлдэж, хүргүүлэх талаар Талууд хамтран ажиллана.

15.3. Бүх гэрээ хэлцэл

Энэхүү Гэрээ нь үүгээр зохицуулж буй асуудлаарх Талуудын хооронд байгуулсан бүх гэрээ хэлцлийг багтааж байгаа болно.

15.4. Нэмэлт өөрчлөлт

Энэхүү Гэрээнд зөвхөн Талуудын гарын үсэг зурж үйлдсэн өөр гэрээгээр нэмэлт өөрчлөлт оруулж болно.

15.5. Үйлчлэх хууль

Энэхүү гэрээнд өөрөөр тодорхой заагаагүй бол тус Гэрээг Монгол Улсын хуулийн дагуу зохицуулж тайлбарлана.

207

Хавсралт 1

НЭР ТОМЪЕОНЫ ТОДОРХОЙЛОЛТ

Толоолон удирдах зовлол гэдэг нь Компанийн Төлөөлөн удирдах зөвлөлийг хэлнэ.

Хөрөнгө оруулалтын зардал гэдэг нь Оператор болон Компани өөрөө эсвэл тэдгээрийн нэрийн өмнөөс Таван толгой төслийн үндсэн үйл ажиллагаа зэрэг Таван толгой төслийн хөрөнгө оруулалттай холбоотой гаргасан, олон улсын нягтлан бодох бүртгэлийн зарчмын дагуу хүлээн зөвшөөрсөн аливаа зардал, төлбөрийг хэлнэ.

Үйлдвэрлэлийн ажиллагаа эхлэх гэдэг нь Компани Хувь нийлүүлэгчдэд мэдэгдсэнээр Монгол Улсын Ашигт малтмалын тухай хуулийн 35.4-р зүйлд заасны дагуу Таван Толгой төсөл дэх олборлолтын болон боловсруулах байгууламжийг хүлээн авсны дараа худалдаж болохуйц коксжих нүүрс анх удаа үйлдвэрлэж эхлэх өдрийг хэлнэ.

Гэрээ бүрэн хүчин төгөлдөр болох өдөр гэдэг нь Урьдчилсан нөхцөл бүгд хангагдсан өдрөөс хойш 10 дахь ажлын өдөр буюу Талууд харилцан тохиролцсон өөр өдрийг хэлнэ.

Хянах гэдэг нь компанийн хувьд, тухайн аж ахуйн нэгжийн Хувь нийлүүлэгчдийн хурал дээр шууд буюу шууд бусаар олонхийн санал гаргах эрх, эсвэл тухайн аж ахуйн нэгжийн ТУЗ-ийн гишүүдийн олонхийг шууд буюу шууд бусаар сонгох буюу томилох эрхийг хэлэх ба "Хяналт" хэмээх нэр үгийн утгаар хэрэглэж байгаа тохиолдолд дээр дурьдсан эрхийг эдлэх бололцоо олгож буй аливаа сонирхлыг хэлнэ. (*Хяналтад байх* гэдгийг мөн дээрхтэй холбогдуулан ойлгоно).

Үндсэн үйл ажиллагаа гэж Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших Таван толгой ордын ашигт малтмал ашиглах 11954А, 11956А, 11955А, 11953А, 11952А, 11943А тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн дагуу судалгаа, хайгуул хийх, хөрс хуулах, олборлох, нүүрсийг газрын хөрс болон хэвлийнгээс салгах, нүүрс ачих буулгах, бэлтгэх, угаах, боловсруулах, овоолох, холих, хаягдал боловсруулах, үйлдвэрлэлд ашигласан усыг зайлуулахад зориулагдсан дэд бүтэц барьж байгуулах, ажиллуулах, тээвэр, эрчим хүч, ус, болон бусад дэд бүтцийг барьж байгуулан ажиллуулах, бүтээгдхүүн сурталчлах, уурхайг хаах, нөхөн сэргээлтийн ажил хийх болон тэдгээртэй холбогдсон бүх үйл ажиллагааг хэлнэ.

ТУЗ-ийн гишүүн гэдэг нь тус Компаний дүрэм болон энэхүү Гэрээний 4.5 дугаар зүйлд заасны дагуу Компаний ТУЗ-ийн гишүүний албан тушаалд томилогдсон буюу сонгогдсон хувь хүнийг хэлнэ.

208

Захиран зарцуулах гэж аливаа хөрөнгийн хувьд, түүнийг худалдах, шилжүүлэх, бусдад харнуцуулах, барьцаалуулах, тухайн хөрөнгийг ирээдүйд борлуулснаас олох орлогыг хүлээн авагч болохоо зарлах, эсвэл бусад байдлаар тухайн хөрөнгийг (эсвэл тухайн хөрөнгө дэх сонирхлыг бүхэлд нь буюу хэсэгчлэн) захиран зарцуулахыг хэлнэ.

Нөгдөл ашиг гэж Компани татвар төлсний дараах үйл ажиллагааны ашгаас төлөхөөр ТУЗ шийдвэрлэсэн, аливаа мөнгөн болон мөнгөн бус хэлбэрээр олгож буй ашиг хуваарилалтыг хэлнэ.

Санхүүгийн жил гэдэг нь нэгдүгээр сарын 1-нээс арван хоёрдугаар сарын 31-нийг хүртэл хугацааг хэлнэ.

Санхүүжүүлэх хугацаа гэдэг нь Стратегийн хөрөнгө оруулагчид хувьцаа худалдах ажиллагаа дуусгавар болох өдрөөс эхлэн Хөрөнгө оруулалтын гэрээнд зааснаар уурхайгаас бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж эхэлснээс хойш 3 жил өнгөрөх хугацааг хэлнэ.

Хүү гэдэг нь энэхүү гэрээний 7.7-р зүйлд заасан утгыг хэлнэ.

Олон Улсын Санхүүгийн байгууллага гэж олон улсад нэр хүнд бүхий олон улсын байгууллагыг хэлнэ.

Хөрөнгө оруулалтын гэрээ гэдэг нь Монгол Улсын Ашигт малтмалын тухай хуулийн 29 дүгээр зүйлийн дагуу Монгол Улсын Засгийн газар болон Компаний хооронд тус Таван толгой Төсөлтэй холбогдуулан энэхүү Гэрээг байгуулах өдөр буюу ойролцоо өдөр байгуулсан хөрөнгө оруулалтын Гэрээг хэлнэ.

ЛИБОР гэдэг нь хугацааны хувьд, тухайн хугацаанд АНУ-ын долларын ханшийг харуулах Ройтерийн дэлгэцийн ЛИБОР01 (буюу түүнийг солих Ройтерын дэлгэцийн өөр) хуудсан дээр санхүүжилт хийх хугацаанаас ажлын 2 өдрийн өмнөх өдрийн Лондонгийн цагаар 11:00 цагийн ханшны дунджийг ойлгоно. Энэхүү тоог бүхэл болгон, шаардлагатай бол 1/16-гаар буюу нэгж тоо хүртэл бүдүүвчилнэ. Хэрэв ийм дундаж байхгүй бол стратегийн хөрөнгө оруулагчийн санхүүжүүлэгчийн сонгож авсан, Лондонгийн банк хоорондын зах зээл дээр үйл ажиллагаа явуулдаг 3 гомоохон банкны мэдэгдсэн, тухайн санхүүжилт хийх хугацаанаас ажлын 2 өдрийн өмнөх өдрийн Лондонгийн цагаар 11:00 цагийн ханшны дунджийг ойлгоно.

Менеджментийн баг гэж 5.2 (а) зүйлд заасан агуулгыг илэрхийлнэ.

Нэмэгдэл хүү гэдэг нь энэхүү Гэрээний 7.7 дугаар зүйлд заасан (хүүгийн ханшны бүрэлдэхүүн хэсэг болох) зөрүүг хэлнэ.

Оператор гэдэг нь энэхүү гэрээний 5.2-р зүйлийн заалтын дагуу Таван толгой төслийн үйл ажиллагааг удирдан гүйцэтгэхээр томилогдох компанийг хэлнэ.

Үйл ажиллагааны зардал гэдэг нь Таван толгой төсөл болон Үндсэн үйл ажиллагаатай (үүнд хөрөнгийн зардал орохгүй) холбогдуулан Оператор, Компани болон тэдгээрийн нэрийн өмнөөс гаргасан аливаа зардал болон төлбөрийг хэлнэ.

209

Дийлэнх олонхи гэж гуравны хоёр (2/3) болон түүнээс дээшхи хувь хэмжээг хэлнэ.

Гэрээний тал ТӨК, ЭРИ, Компани болон тэдний хууль ёсны залгамжлагч, төлөөлөгчийг хэлнэ.

Эзэмшлийн хувь хэмжээ гэдэг нь Компанийн нийт хувьцааны дотор Хувь нийлүүлэгчийн шууд эзэмшиж хувьцааны эзлэх хувийг хэлнэ.

Нууц мэдээлэл гэдэг нь Хувь нийлүүлэгч болон түүний харилцан хамааралтай этгээд, Компани, Удирдлагын багийн Гуравдахь этгээдэд өгч буй нууц бөгөөд олон нийтэд гаргаагүй мэдээлэл, түүний дотор (гэхдээ үүгээр хязгаарлагдахгүйгээр) технологи, процесс, бүтээгдэхүүн, үзүүлэлт, шинэ бүтээл, арилжааны нууц, ноу-хау болон арилжааны хувьд эмзэг бусад мэдээллийг хэлнэ.

Улирал гэдэг нь Аливаа жилийн нэгдүгээр сарын 1, дөрөвдүгээр сарын 1, долдугаар сарын 1, аравдугаар сарын 1-ний өдөр эхлэх календарын улирлыг хэлэх ба улирал дутмын гэдгийг үүнтэй холбогдуулан ойлгоно.

Харилцан хамааралтай компани гэдэг нь тухайн компанийн хяналтанд байдаг эсхүл нэгдсэн хяналтад хамт байдаг компанийг хэлнэ.

Хувьцаа худалдах ажиллагаа гэж энэхүү гэрээний 3.3-р зүйлийн дагуу компанийн стратегийн ач холбогдол бүхий хувьцааг худалдан авч урт хугацаанд хөрөнгө оруулалт хийх сонирхолтой олон улсын хөрөнгө оруулагчийг сонгон шалгаруулах зорилгоор ТӨК болон ЭРИ хамтран гүйцэтгэх олон улсын өрсөлдөөнт сонгон шалгаруулах ажиллагааг хэлнэ.

Хувьцаа гэдэг нь Компаний өөрийн хөрөнгийг бүрдүүлж буй энгийн хувьцааг хэлнэ.

Хувь нийлүүлэгч гэдэг нь тухайн бүр хувьцаа эзэмшиж буй ТӨК, ЭРИ ба хувьцаа эзэмшиж байгаа бусад Тал (Хувьцааны итгэмжлэгдсэн хадгалагч, стратегийн хөрөнгө оруулагч)-ыг хэлнэ.

Стратегийн хөрөнгө оруулагч гэж Монгол Улсаас өөр улсад үүсгэн байгуулагдсан, энэхүү гэрээний 3.3-р зүйлийн дагуу компанийн хувьцааны 36 хувийг хувийг худалдан авах, Монгол Улсын Засгийн газар болон ЭРИ-ийн сонгон шалгаруулсан компанийг хэлнэ.

Тор гэдэг нь Монгол Улс ба шаардлагатай тохиолдолд Монгол Улсын Засгийн газар, түүний харьяа салбар байгууллага, агентлагыг хэлнэ.

Татвар гэдэг нь аливаа татвар, хураамж, төлбөр, суутгал, гаргуулах зардал, үнэ, шимтгэл, бүртгэлийн хураамж, заавал төлөх зээл болон бусад суутгал, мөн тэдгээртэй холбоотой хүү, торгууль, ажлын зардал, хураамж болон бусад төлбөрийг хэлнэ.

Шилжүүлэгч гэдэг нь энэхүү Гэрээний дагуу хувьцаагаа бүгдийг буюу нэг хэсгийг нь шилжүүлэхээр санал болгож буй Хувь нийлүүлэгчийг хэлэх ба тухайн хувьцааг

AM

шилжүүлсэн тухай бүртгэл хийгдэхээс өмнө болон хийгдсэний дараа тухайн Хувь нийлүүлэгчийг мөн Шилжүүлэгч гэнэ.

Шилжүүлэх хувьцаа гэж энэхүү гэрээний 3.2-р зүйлийн дагуу шилжүүлж буй компанийн гаргасан нийт хувьцааны ____ хувь болох ____ ширхэг хувьцааг хэлнэ.

Хувьцааны итгэмжлэгдсэн хадгалагч гэж энэхүү гэрээний 3.2 (a)(ii)-д заасан этгээдийг хэлнэ.

Таван толгой төсөл гэж энэхүү Гэрээнд заасны дагуу Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших Таван толгой ордын ашигт малтмал ашиглах 11954А, 11956А, 11955А, 11953А, 11952А, 11943А тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн дагуу буюу түүнтэй холбогдуулан явуулах Үндсэн ба туслах бүх үйл ажиллагааг хэлнэ.

Ажлын өдөр гэдэг нь Монгол Улсын Улаанбаатар хотод, долоо хоногийн ажлын өдрийг хэлэх ба нийтийн баярын өдөр үл хамаарна.

Энэхүү гэрээнд дурдсан

- үйлдвэрлэлийн ажиллагааг эхлэх,
- үндсэн үйл ажиллагаа зэрэг нэр томъёо нь Хөрөнгө оруулалтын гэрээнд мөн тодорхойлогдож болно.

221

ХАВСРАЛТ 2

Хувь нийлүүлэгчээр элсэх, үүргийг хүлээн авах гэрээний загвар

Огноо	
Талууд	
1.	Хувьцаагаа худалдаж буй хувь нийлүүлэгч (Хувьцаа шилжүүлэгч) хувьцаа худалдан авч буй этгээд (Хувьцааг шилжүүлэн авч буй этгээд), бусад хувь нийлүүлэгчид (үлдэж байгаа хувь нийлүүлэгчид) болон Компанитай холбоотой дэлгэрэнгүй мэдээллийг оруулах
2.	
3.	
Оршил	
A.	Хувьцаа шилжүүлэгч, бусад хувь нийлүүлэгчид болон Компани нь 2007 оын ____-р сарын ____-ны өдөр байгуулсан Хувь нийлүүлэгчдийн гэрээний талууд мөн.
B.	Хувьцааг шилжүүлэгч нь Компанийн ____ ширхэг хувьцаа (худалдах хувьцаа)-г шилжүүлэн авч буй этгээдэд худалдахаар тохирсон болно.
C.	Хувь нийлүүлэгчдийн гэрээний ____-р зүйлийн заалтын дагуу хувьцааг шилжүүлэн авч буй этгээд нь хувьцааны өмчлөгчөөр бүртгүүлэхийн өмнө энэхүү гэрээг байгуулж Хувь нийлүүлэгчдийн гэрээний тал болох ёстой.
D.	Хувьцааг шилжүүлэгч этгээд нь худалдаж буй хувьцааны хувьд энэхүү гэрээнд гарын үсэг зурсан өдрөөс эхлэн Хувь нийлүүлэгчдийн гэрээнд зөвшөөрөгдсөн хүрээнд Хувь нийлүүлэгчдийн гэрээгээр хүлээсэн үүргээсээ чөлөөлөгдөх хүсэлтэй байгаа,
E.	Хувьцааг шилжүүлэн авч буй этгээд энэхүү гэрээг байгуулсан тохиолдолд худалдаж буй хувьцааг шилжүүлж авч болохыг бусад хувь нийлүүлэгчид зөвшөөрч байгаа зэргийг дурдан

ЗГХЭГ

ML

Талууд дараах нөхцлийг харилцан тохиролцов.

1. Тодорхойлолт

Агуулга нь өөрөөр илэрхийлэгдээгүй бол Хувь нийлүүлэгчдийн гэрээний нэр томъёоны тодорхойлолтыг энэ гэрээнд мөн хэрэглэнэ.

2. Хувьцааг шилжүүлэн авч буй тал гэрээний тал болох тухай

Хувьцааг шилжүүлэн авч буй тал нь:

- (a) Хувь нийлүүлэгчдийн гэрээний хувийг авсаныг үүгээр нотолж байгаа бөгөөд
- (b) Худалдан авч буй хувьцааны өмчлөгчөөр бүртгүүлсэн өдрөөс эхлэн Хувь нийлүүлэгчдийн гэрээг мөрдөх үүргийг Компанийн бусад хувь нийлүүлэгч болон компанийн өмнө хүлээж байгаа болно.

3. Компани болон бусад хувь нийлүүлэгчдийн зөвшөөрөл

Компани болон бусад хувь нийлүүлэгчид:

- (a) Хувьцааг шилжүүлэн авч буй этгээд нь Хувь нийлүүлэгчдийн гэрээнд зөвшөөрөгдсөн хүрээнд Хувь нийлүүлэгчдийн гэрээний ____-р зүйлд заасны дагуу хувьцаагаа шилжүүлж буй этгээдийн үүргийг хүлээх тохиолдолд энэхүү гэрээнд гарын үсэг зурсанаар хувьцаа шилжүүлэн авч буй этгээдийг худалдаж буй хувьцааг шилжүүлэн авч Хувь нийлүүлэгчийн гэрээний нэг тал ("Хувь нийлүүлэгч") болохыг зөвшөөрч,
- (b) Худалдаж буй хувьцааны хувьд хувьцааг шилжүүлэн авч буй этгээд хувьцаагаа шилжүүлэн өгсөн этгээдийн эрх, хөнгөлөлтийг эдлэхийг зөвшөөрч,
- (c) Энэхүү гэрээнд гарын үсэг зурсан өдрөөс эхлэн хувьцаа шилжүүлж авч байгаа этгээд нь Хувь нийлүүлэгчдийн гэрээний хувь нийлүүлэгч болсон гэж үзэж Хувь нийлүүлэгчдийн гэрээний нөхцөл болзлыг зөвшөөрч байгаа болно.

4. Хувьцаагаа шилжүүлж буй хувь нийлүүлэгч үүргээс чөлөөлөгдөх

Энэхүү гэрээ хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн хувьцаагаа шилжүүлж буй хувь нийлүүлэгчийг Хувь нийлүүлэгчдийн гэрээний ____-р зүйлд заасан хүрээнд гэрээгээр хүлээсэн үүргээс бусад хувь нийлүүлэгч болон Компани нь үүгээр чөлөөлөв.

ЗГХЭГ

AB

5. Хувь нийлүүлэгчдийн гэрээ

Дээр дурдсанаас бусад тохиолдолд Хувь нийлүүлэгчдийн гэрээний зүйл заалт нь хүчин төгөлдөр үйлчлэхийг талууд үүгээр хүлээн зовшөөрч байгаа болно.

6. Мэдэгдэл хүргүүлэх

Хувь нийлүүлэгчдийн гэрээний хүрээнд:

- (a) Хувьцаа шилжүүлэн авч буй этгээдэд мэдэгдэл хүргүүлэх хаяг нь дор дурдсан буюу гэрээний эхэнд талуудыг жагсаасан хэсэгт дурдсан хаяг эсвэл хувьцаа шилжүүлж буй этгээдээс сүүлд мэдэгдсэн өөр бусад хаяг байна.
- (b) Бусад хувь нийлүүлэгчдэд мэдэгдэл хүргэх хаяг нь Хувь нийлүүлэгчдийн гэрээнд дурдсан буюу хувь нийлүүлэгчдээс сүүлд мэдэгдсэн өөр бусад хаяг байна.

7. Зардал, татвар, тэмдгийн хураамж

7.1 Зардал

Энэхүү гэрээтэй холбогдуулан хийх хэлцэл, гэрээг бэлтгэх, гэрээнд гарын үсэг зурахтай холбоотойгоор Компаниас гарах зардлыг Хувьцааг шилжүүлэн авч буй этгээд хариуцна. Бусад тохиолдолд гэрээтэй холбогдуулан хийх хэлцэл, гэрээг бэлтгэх, гэрээнд гарын үсэг зурахтай холбоотой зардлыг талууд тус тусдаа хариуцна.

7.2 Татвар, улсын тэмдэгтийн хураамж

Энэхүү гэрээ болон энэхүү гэрээтэй холбоотойгоор хийгдэх бусад баримт бичиг, энэхүү гэрээгээр нотлогдох гүйлгээтэй холбогдон гарах (торгуул, алданги, хүү зэргийг багтаасан) аливаа бүх татвар, тэмдэгтийн хураамжийг Хувьцааг шилжүүлэн авч буй этгээд хариуцна. Тэрээр тэмдэгтийн хураамжтай холбоотойгоор гэрээний бусад талуудын эсрэг гаргах аливаа нэмхэмжлэл хариуцлагаас гэрээний талуудыг чөлөөлөх үүргийг хүлээнэ.

8. Гэрээг зохицуулах хууль

Энэхүү гэрээг Монгол Улсын хууль тогтоомжоор зохицуулна.

9. Гэрээний хувь

Энэхүү гэрээ нь гэрээний нэг буюу түүнээс олон талуудын гарын үсэг зурсан хэд хэдэн хувиас бүрдэж болно. Энэ тохиолдолд ийнхүү гарын үсэг зурсан

ЗГХЭГ

214

гэрээнүүд нэг бичиг баримтад тооцогдох ба хамгийн сүүлд гарын үсэг
зурагдсан гэрээний он сар өдөр нь гэрээ зурагдсан он сар өдөрт тооцогдоно.

Энэхүү гэрээг байгуулсан:

ЗГХЭГ

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР

2007 он 11 сарын 27 өдөр

Дугаар 3Г-1/202

Улаанбаатар хот

УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА Д.ЛҮНДЭЭЖАНЦАН ТАНАА

Төсөл татан авах тухай

Монгол Улсын Засгийн газраас 2007 оны 7 дугаар сарын 10-ны өдөр Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн "Энэржи Ресурс" ХХК-тай "Тавантолгой" ордыг ашиглах талаар байгуулах хөрөнгө оруулалтын гэрээний төсөл, уг ордод төрийн эзэмших хувь оролцооны тухай Улсын Их Хурлын тогтоолын төслийг Засгийн газар эгүүлэн татаж байгаагаа үүгээр уламжилж байна.

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙ САЙД

С.БАЯР

**УИХ-ЫН 2007 ОНЫ НАМРЫН ЭЭЛЖИТ ЧУУЛГАНЫ
2007 ОНЫ 11 ДҮГЭЭР САРЫН 30-НЫ ӨДӨР (БААСАН ГАРАГ)-ИЙН
НЭГДСЭН ХУРАЛДААНЫ ДЭЛГЭРЭНГҮЙ
ТЭМДЭГЛЭЛ**

Хуралдаан 15 цаг 35 минутад эхлэв.

...

Д.Лүндээжанцан: - Монгол Улсын Засгийн газрын 2007 оны 11 дүгээр сарын 27-ны өдрийн 1/202 тоот албан бичиг ирсэн байгаа. Төсөл татан авах тухай.

Монгол Улсын Засгийн газраас 2007 оны 7 дугаар сарын 10-ны өдөр Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн *Энержи* ресурс ХХК-тай Таван толгой ордыг ашиглах талаар байгуулах хөрөнгө оруулалтын гэрээний төсөл, уг ордод төрийн эзэмших хувь оролцооны тухай УИХ-ын тогтоолын төслийг Засгийн газар эгүүлэн татаж байгаагаа үүгээр уламжилж байна. Монгол Улсын Ерөнхий сайд С.Баяр гэсэн бичиг ирж, төслөө татаж байгааг та бүхэнд албан ёсоор мэдэгдэж байна.

...

Хуралдаан 18 цаг 05 минутад өндөрлөв.

Соронзон хальснаас хянаж буулгасан:

ХУРАЛДААНЫ НАРИЙН

БИЧГИЙН ДАРГА Д.ЦЭНДСҮРЭН, Ч.АЛТАНЦЭЦЭГ, Д.ЭНЭБИШ

Монгол Улсын Их Хурлын 2007 оны намрын ээлжит чуулганы 12 дугаар сарын 13-ны өдөр /Пүрэв гариг/-ийн нэгдсэн хуралдаан 10 цаг 40 минутад УИХ-ын чуулганы нэгдсэн хуралдааны танхимд эхлэв.

Улсын Их Хурлын дарга Д.Лүндээжанцан ирц, хэлэлцэх асуудлын дарааллыг танилцуулж, хуралдааныг даргалав.

Үдээс өмнөх хуралдаан 13 цаг 13 минутад завсарлаж үдээс хойшхи хуралдаан 15 цаг 35 минутад эхэлж, хуралдаанд ирвэл зохих 75 гишүүнээс 51 гишүүн ирж, 67.1 хувийн ирцтэй байв.

Чөлөөтэй: Р.Амаржаргал, А.Бакей, Н.Батбаяр, Д.Бат-Эрдэнэ, Ц.Баярсайхан, М.Зоригт, Т.Очирхүү, Ч.Раднаа, М.Энхсайхан, Б.Эрдэнэсүрэн

Өвчтэй: Б.Батбаяр, Г.Батхүү, Л.Гансүх, Ч.Содномцэрэн, А.Цанжид

Тасалсан: Ц.Батаа, Б.Батбаатар, Л.Гүндалай, М.Сономпил, Д.Туяа, У.Хүрэлсүх, Ц.Цэнгэл, Б.Цэрэнбалжир, Б.Эрдэнэбат.

Монгол Улсын Засгийн газар бүрэн бүрэлдэхүүнээрээ томилогдсонтой холбогдуулж Монгол Улсын Ерөнхий сайд С.Баяр үг хэлэв.

УИХ-ын дарга Д.Лүндээжанцан Монгол Улсын Ерөнхий сайд С.Баярт баяр хүргэж, ажлын амжилт хүсэв.

**МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН 2007 ОНЫ НАМРЫН ЭЭЛЖИТ
ЧУУЛГАНЫ 12 ДУГААР САРЫН 13-НЫ ӨДӨР /ПҮРЭВ ГАРАГ/-ИЙН
НЭГДСЭН ХУРАЛДААНЫ ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ТЭМДЭГЛЭЛ**

Д.Лүндээжанцан: ... Одоо Засгийн газар бүрэн бүрэлдэхүүнээрээ томилогдсонтой холбогдуулж Монгол Улсын Ерөнхий сайд Санжаагийн баяр үг хэлнэ. Ерөнхий сайдыг индэрт урьж байна.

С.Баяр: Улсын Их Хурлын эрхэм дарга аа, Улсын Их Хурлын эрхэм гишүүд ээ.

Чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар Монгол Улсын шинэ Засгийн газрын гишүүдийг томилж, элэг бүтэн, бүрэлдэхүүн бүрэн ажиллах боломжийг олгож өгсөнд талархаж байна. Ирэх сонгууль болтол Засгийн газарт цаг хугацаатай уралдан ажиллах шаардлага тулгарч байна. Бид олон зүйл хийж амжихгүй, тийм бололцоо ч байхгүйг хэн хүнгүй ойлгож байна. Гэвч түүхэн цаг үе, Монгол Улсын ирээдүй, үндэсний эрх ашиг биднийг дараахь таван алхам даруй хийхийг шаардаж байгаа юм.

Би урьд өмнө огт дуулдаагүй, цоо шинэ алхам санал болгох гээгүй байна. Харин нэгэнт хийгдсэн буюу эхэлсэн боловч дутуу дулимаг болсон, эсвэл эхлүүлж зориглоогүй, яг одоо хийхгүй бол нэгэнт оройтох, Монгол орны ирээдүйг тодорхойлох учиртай энэ хэдэн алхмыг хамтарч хийхийг уриалж байна. Тэдгээр нь Монгол орныхоо ирээдүйг тодорхойлох санаа сэдэл, түүгээр улбаалсан үйл хэргийг төгөлдөршүүлэх зарчмын санал гэж би ойлгож байна. Дашрамд хэлэхэд, өдгөө дэлхий дахинаа өргөн хэрэглэх болсон “инноваци” гэдэг үгийг эрдэмтэн мэргэдтэй зөвлөлдсөний үндсэн дээр монголоор буулгахдаа “байсан ямар нэгэн зүйлийг шинэ сэдлээр төгөлдөршүүлэх” гэсэн утгаар ойлгож, “төгөлдөршил” гэсэн нэр томъёо хэрэглэж байна.

...

Хоёр. Байгалийн баялаг ашиглалтын төгөлдөршил

Байгалийн баялаггүй орны иргэн ядуу, баялагтай орны иргэн баян байх жишиг мартагдаж байна. Олон хүнтэй улс орон том, цөөн иргэнтэй улс жижиг байхаа болилоо. Дэлхий ертөнцийн хөгжлийн шалгуурт гарсан ийм хувиралтай зэрэгцэн Монгол орны хөрсөн дор төсөөлшгүй их эрдэнэс байгаа нь тодорхой болж байна. Төсөөлшгүй их тэр эрдэнэсийн үнэ ч таамаглашгүйгээр өсөх үе бас давхцлаа.

Монголчууд төрт ёсны олон зууны түүхтэй, уламжлалтай. Гэхдээ мал өсгөх туршлагатайгаас бус, капитал үржүүлэх мэдлэг багатай. Төлөө өсгөх аргатай хэрнээ төгрөгөө арвижуулах чадвар бидэнд хомс. Төр, улс нь хоёр мянганаар ярих настай ч үндэсний хөрөнгөтнүүдийн төлөвшил хорь хүрэхгүй жилийн түүхтэй. Гэхдээ туршлагагүй ч гэсэн аз, хийморь магнай дээр минь залаастай явдаг монголчууд бидэнд харанхуй бүрэнхий замаар мухар сохор явах тавилан оногдох ёсгүй. Баялагтаа балчирдсан зарим орны гашуун туршлага, сургамж бидэнд яах ёстойг хэлээд өгч байгаа биш үү!

1990-ээд оны эхнээс бид “Алт сандайлсан гуйлгачин” хочийг өхөөрдөх, өрөвдөхийн завсарт өөртөө өгсөн байдаг. Дээр нь суугаа хүний сэтгэлгээ гуйлгачин байвал алт сандайлсан ч, хад сандайлсан ч ялгаагүйг бид тэгэхэд хараахан ойлгоогүй байсан. Тэр үед ядуугаа мэдэж байсан ч сандайлсан газрын өчүүхэн нэг хэсэг болох Оюутолгойд 71 тэрбум унци зэс, 31 сая унци алт байгааг төсөөлөөгүй ээ. Бидний сандайлж байгаа төдийгүй гишгэж байгаа газар, малгайгаа тавьсан чулуу хүртэл эрдэнэс байжээ.

Өнгөрсөн жил Монголд айлчилсан ОХУ-ын Засгийн газрын тэргүүн М.Фрадковыг дагаж ирсэн нэгэн бизнесмен биднийг “Бухал сахисан нохой” хэмээн хочлоод буцсан. Юмаа өөрөө эдэлж чадахгүй, тэгсэн хэрнээ эдэлж чадах хүнд өгөхгүй, харамлаж хав дарсаар чоно, нохойн хоол болгодог хүнийг өрнө дахинд ингэж хочилдог. Манайхны “Харамласаар харамласаар хар нохойн идэш болгох” гэсэнтэй дүйх үг юм уу даа.

Оюутолгойн орд газарт гадаадын компани өөрийн хөрөнгөөр хайгуул хийснийг бид мэднэ. Хайгуул хийх нь эрсдэлтэй ажил учраас хөрөнгө мөнгөтэй

компанитай төр гэрээ хийж, “Өөрөө унасан хүүхэд уйлахгүй шүү” гэдэг зарчмаар ажиллахаар шийдсэн. Монголд олон арван сая доллараа зарцуулж алдчихаад уйлалгүй босчих болтлоо торнисон үндэсний компани тэр үед байгаагүй болохоор гадаадынханд энэ ажлыг өгсөн. Эхлээд “Би Эйч Пи Биллитон” их хэмжээний мөнгө зарсан ч эрснээ олсонгүй. Уйлахгүй гэсэн амандаа хүрч, гараад явлаа. Харин дараа нь очсон “Айвенхоу майнз”-д инээх ээлж таарсан юм. Ингээд Монгол Улс хүлээсэн үүргийнхээ дагуу оруулах хөрөнгө оруулалтад нь өөрийн баталгаагаа гаргаж, Тогтвортой байдлын гэрээ байгуулах ёстой болсон. Гэтэл 2003 он гэхэд байгуулна гэсэн гэрээ бараа сургаас цаашгүй өнөөдрийг хүрлээ. Гадаадынхан биднийг хэлснээсээ хэрхэн буцаж, бухлаа яаж харамлан архирч, зуун алдаж байгааг харж байна. Бидний жирийн үнэн бол Оюутолгойг дангаараа ашиглаж хүчрэхгүй, гаднын туршлагатай компанийн оролцоогүйгээр шийдэхэд алд байтугай дэлэм дутаж байгаа явдал юм.

Монголын төр засаг, ард олны анхаарлын төвд байгаа өөр нэг баялаг бол 6.5 тэрбум тонн нүүрсний нөөцтэй Тавантолгойн бүлэг орд газар юм. Дэлхийн зах зээл дээр нүүрсний үнэ цаг тутам өссөөр байгааг дурдахын сацуу энэ ордод 1.8 тэрбум тонн коксжих нүүрс байгааг хэлэхэд үнэ цэнэ нь барагцаалагдах байх. Энэ ордын түүх Оюутолгойгоос арай өөр. 1960-аад оноос тэнд хайгуул хийж, Монголын Засгийн газар 40 гаруй жил ямар нэгэн байдлаар хөрөнгөө оруулсаар иржээ. Улсын төсвөөр буюу одоогийн ойлголтоор татвар төлөгчдийн хөрөнгөөр хайгуул хийж, нөөцийг нь тогтоосон гэсэн үг. Өөрөөр хэлбэл эрсдэлийг нь монголчууд өөрснөө хариуцаад хайгуул хийчихсэн тийм орд газар. Монгол Улс уг ордыг хамтран ашиглах саналыг бүр социализмын үед ч маш олон оронд тавьж байсан билээ. Тухайн үедээ тээврийн асуудал, тэр үеийн нүүрсний үнэ энэ тэрээс болоод хэн ч бидний саналыг тоогоогүй.

Зах зээлд шилжсэний дараагаар лицензийг нь авсан “Би Эйч Пи Биллитон” компани ашиг орлого олохгүй нь гэж үзээд лицензээ буцаагаад гараад явсан. Харин уг ордын гол лицензийг манай үндэсний хэд хэдэн компаниудаас бүрдсэн консерциум аваад найдвартай хадгалсан төдийгүй, тодорхой хэмжээний хөрөнгө оруулалт хийж, техник эдийн засгийн үндэслэлүүдийг боловсруулсаар ирсэн байна. Ард түмний баялгийг алдаж асгалгүй, үрэн таран болголгүй, харийнханд ашигтай, улсдаа гарзтай байдлаар зарж үрэлгүй хадгалж ирсэн үндэсний компаниуд, “Энержи ресурс” консерциумынханд Монголын төр ч, ард түмэн ч талархах нь зүй ёсны хэрэг юм.

Тавантолгойн орд газарт байгаа, өнөөдрийн байдлаар дэлхийн хамгийн том нүүрсний нөөцийг Монголын төр дэлхийн жишигт нийцэх аргаар зах зээлд гаргах нь илүү үр дүнтэй, үр өгөөж нь ард түмэнд илүү наалдацтай байх болно. Өнөөдрийн энэ цаг мөчид гэдэг үгийг цохож хэлмээр байна. Үнэхээр бид өнөөдөр байгалийн түүхий эд, ашигт малтмалын хамгийн их үнэд орж буй, хамгийн том нөөцтэй орон болоод байна. Бид бензин үнэд орж байна гэж толгойгоо барин шогширч сууж байна. Мэдээж үүнд сайн юм юу байх вэ дээ? Гэхдээ манайд байдаг алт, зэс, нүүрс нь бензинийг хэд нугалан давах үнэд бас орж байгаа. Ийм их баялгийн аман дээр зогсчихоод бусдыг хойгуур урдуураа гүйлгэж, хялайн харах маань хугацаатай юм

шүү. Ийм цаг үе, аз завшаан тэр бүр тохиодоггүй, өөрийн цаг хугацаатай байдгийг түүх гэрчилнэ.

Монголын анхны өрсөлдөгч аль хэдийнээ гараад ирсэн. Монголын Тавантолгой өнөөдөртөө “хамгийн” гэдэг тодотголтойгоо байгаа боловч ганцхан байхаа больсон. Саяхан Мозамбикт нээгдсэн нүүрсний орд газар эхний тооцоогоор манай Тавантолгойгоос нэг их дутахгүй нь тодорлоо. Дараагийнхаа судалгаагаар манай өмнө гарч болно. Эсвэл өөр нэг газар манайхаас хоёр дахин том орд илэрч мэднэ. Цаг хугацааны л асуудал юм.

Гадаадынхан гэхээр үргэлж хардангуй ханддаг байсан нийгмийн сэтгэлгээ ерөнхийдөө өөрчлөгдөж байна. Гэхдээ нийгмийн янз бүрийн бүлэг, өөр өөр бодол, ашиг сонирхолтой хэсгүүдийн бодол санааг төр үргэлж анзаарч, судалж, хүндэтгэж байх үүрэгтэйг би ухаарч байна.

Монголын төр нэгэн үеийг бодвол гаднынхантай харилцаж, тэднийг таньж сурч байгаа. Монголын ардчилсан төр чөлөөт дэлхий ертөнцтэй харилцаад хориод жилийн туршлагатай болчихлоо. Дундаа тасалдаж байснаас биш тал нутагт анхны төр үүсээд хоёр мянган жилийг үдчихсэн юм шүү! Гэхдээ бидэнд боломж, бололцоо тэр бүр хүрэхгүй юм бишгүй бий. Мэдэхгүй чадахгүй зүйлдээ хэн нэгний тусламж авах нь сул доройн шинж биш, харин мэдэхгүй хүчрэхгүй юм руугаа муйхарлан дайрах нь мунхаглал гэдгийг бас ухаарсан. Чадахгүй мэдэхгүй юмаа чаддаг мэддэгээр нь өөртөө ашигтайгаар эвтэйхэн хийлгэчихдэг этгээдийг л ухаалаг гэж үнэлдэг цаг үед бид амьдарч байна.

Ерөөсөө ч морины наймааг малчин болгон хийдэггүй шиг ашигт малтмалын бизнесийг нөөцтэй орон болгон хийгээд байдаггүй юм байна. Энэ чиглэлээр мэргэшсэн, тухайн улс оронд ашигтай гэрээ хэлцэл хийж өгөөд шан харамж авдаг мэргэжлийн байгууллагууд бий болжээ. Сэвгүй нэр нь бизнес болдог, үнэнч үйлчилгээ нь үлгэр үзүүлдэг ийм байгууллагууд өнөөдөр Арабын нефтийг ч, Америкийн бензинийг ч зарж борлуулж байна.

Манайхны дунд газрын нөөц баялаг, үндэстний бүтээмжийн нөөцөө хэрэглэлгүй, юухан хээхнээр гол зогоож байгаад хойч үедээ үлдээнэ гэх хүн байна. Ийм хүмүүс орон болгонд байдаг. Хүн төрөлхтний үе болгон тухайн тухайн ертөнцдөө, тэр үеийнхээ л хүний амьдралд заяагдсан орчин, бололцооны хүрээнд амьдардаг. Хойч үеийн дэлхий ертөнц хойч үеийнхээ л өмч байна. Бид ирээдүйг нааш нь татаад идэж чадахгүй шигээ, өнөөдрөө хойш нь шилжүүлээд хооллох гэвэл тэд ширээнд суухгүй ч байж мэднэ.

Хүн төрөлхтөн дараа үедээ илүү хөгжил, илүү дэвшил ололт өвлүүлдэг. Илүү баялаг бүтээж үлдээдэг. Үнэн хэрэгтээ газрын дор байгаа зэс, алт нь ашигт малтмалын нөөц болохоос нийгмийн баялаг бас бишээ. Тэнд хүний гар хүрч, ур ухаан, менежмент шингэж байж л нийгмийн баялаг болдог. Хүн төрөлхтний хойч үе өвөг дээдсээ юм бүтээсэнгүй, хүчирхэг эх орон өвлүүлсэнгүй дээ гэж харамсахаас, энийг идээд тэрийг ашиглачихаж гэж зүхсэн нь үгүй.

Монгол орны байгалийн баялаг бидний үед л хэзээ ч хүрээгүй үнэд хүрч, хаана ч байгаагүй сонирхлыг буй болгож байна. Энэ түүхэн бололцоог зөв зохистой ашиглах нь хойч үеийнхээ өмнө хүлээсэн бидний үүрэг юм. Бие биенээ хардаж, уралцаж хэрэлдсээр боломжоо алдвал дараа үеийнхэн маань түүхийн өндөрлөгөөс чухамхүү биднээс л ял асуух болно. Бид хойч үедээ хүчирхэг хөгжил дэвшил, бэл бэнчин, оюун санааны өндөр чадавхийг өвлүүлэх үүрэгтэй улсаа.

Оюутолгойн гэрээг улс орондоо илүү ашигтай байдлаар, олон улсын нэр хүнд бүхий, хүлээн зөвшөөрөгдсөн байгууллагаар, дэлхийн дэвшилт жишиг, стандартад нийцүүлэн хийх шаардлагатай байна гэж үзэж байна. Хэлэлцээг олон улсын нэр хүндтэй санхүүгийн байгууллага Монгол Улсын Засгийн газрын нэрийн өмнөөс явуулах нь илүү баталгаатай, найдвартай байж болох юм. Засгийн газраас өөрийн хүсэж буй нөхцөл, шаардлагаа л тавих болно. Өнөөгийн дэлхийн жишиг ийм байдаг, бид тийм л жишгээр явах нь дээр гэж үзэж байна.

Тавантолгойн хувьд энэ ордыг хэнээр, хэзээ, хэрхэн ашиглуулах асуудлыг төр дангаараа эзэмшиж байж, хийх нь зүйтэй гэж үзэж байна. Төр энэ ордыг илрүүлэх, судлах ажилд их хөрөнгө, олон жилийн хөдөлмөрөө зориулсан учир ингэх ёс суртахууны эрхтэй гэж бодож байна. Өдгөө бизнесээс гадна нийт үндэстний эрх ашиг, аюулгүй байдалтай холбогдсон том асуудлыг энэ орд өөртөө агуулах болсон учир Тавантолгойн бүлэг ордыг төр дангаараа эзэмшиж, хөрөнгө оруулагч компанийг төр сонгон, төрийн нэрийн өмнөөс хэлэлцээ хийх нь зүйтэй гэж Засгийн газар үзэж байна.

Гэхдээ Засгийн газар бол феодалын хөрөнгө хураагч биш, албадан нэгдэлжүүлэгч бишээ. Монголын төр иргэдийнхээ хөрөнгөд халдаж байсан гашуун туршлагаа давтах эрхгүй гэдгийг ойлгож байна. Хэний ч, түүний дотор хувийн өмчид хэн ч халдаж болохгүйг Үндсэн хуульд тов тодорхой заасан байдаг. Иймээс Тавантолгойн орд газрын ашиглалтын лицензийг эзэмшиж байгаа компаниудтай хэлэлцэн зөвшилцөж, аль ч тал хохирохгүйгээр тохиролцоонд хүрэх зорилготой яриа хэлэлцээрийг эхлүүлэх гэж байна.

Нийтийн, нэгэн үндэстний эрх ашгийн төлөө ийм алхам хийхээр шийдсэнийг Монголын ард түмэн, мөн гадаадын хөрөнгө оруулагчид зөвөөр ойлгоно, дэмжинэ гэдэгт найдаж байна. Оюутолгой, Тавантолгойн төслийн аль аль нь өнөөдөр гацаанд орчихоод байгааг бүгд харж байна. Гацаанаас гаргаж, аль болох богино хугацаанд баялагтаа хүрч, түүнээ дагасан хөгжлийг түргэтгэх нь Засгийн газрын үндсэн үүргийн нэг мөн.

Оюутолгой, Тавантолгойн тухай энэ сэдэв бол Засгийн газраас дэвшүүлж буй хоёр дахь гол санал юм.

...

Хуралдаан 19 цаг 20 минутад өндөрлөв.

Daily News

№ 298, 299 (2750, 2751) 2007.12.14 «ӨДРИЙН СОНИН»

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙ САЙД С.БАЯРЫН УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН НЭГДСЭН ЧУУЛГАН ДЭЭР ХЭЛСЭН ҮГ

Түүвч нь XXII нүүрт

Энэ нь төрийн нэр хүндийг сэвтүүлж, хүч чадлыг нь барж байна. Иймд өнөөдөр төрийн байгууллагуудын дүр төрх, төрийн албан хаагчдын сэтгэлгээний төгөлдөршлийг цаг алдалгүй эрчимтэй шинэчлэх шаардлагатай болж байна.

Төрийн байгууллагын бүх шатны албан хаагчдад ёс зүйтэй ажиллах, ард түмэндээ чин үнэнчээр үйлчлэх сэтгэлгээг хэвшүүлэх, аливаа үйлчилгээг ямар нэг хүнд суртал, чирэгдэлгүй, хээл хахуулиас ангид явуулах боломжийг бүрдүүлэн, "Нэг цонх"-ны үйлчилгээг бүх шатанд нэвтрүүлж, төрийн үрэлгэн, данхайсан бүтцийг цомхтгон, лиценз зөвшөөрлийн системийг зохистой хэмжээнд хүртэл цэгцлэн, хувийн хэвшлийнхэн, иргэдийн аж ахуй эрхлэх, чөлөөт хөгжлөө хангах нөхцөл, бололцоог төгөлдөршүүлэх хэрэгтэй байна. Энэ ажил шинэ Засгийн газрын хүчээ төвлөрүүлэх нэг гол чиглэл байх болно. Төрөөс зайлшгүй хэрэгжүүлэх чиг үүрэг, үзүүлэх үйлчилгээний хүрээг хамгийн хялбар, цэгцтэй байх хязгаарын хэмжээнд тодорхойлж, бизнес эрхлэгчдэд таатай нөхцөл бүрдүүлэх, шударга өрсөлдөөний орчныг бий болгох замаар төр нь иргэд, бизнес эрхлэгчдэдээ үйлчлэх, дэмжиж туслах хэлбэрээр зохицуулалтаа хэрэгжүүлдэг байх хэм хэмжээг хэвшүүлэх хэрэгтэй болжээ.

Хэт их ачааг төрд үүрүүлэн сульдааж, тэр хэрээр иргэдийнхээ нүдэнд сул дорой харагдаж буй эмгэгийг засах хэрэгтэй байна. Илт илүүдэж байгаа зарим эрх мэдлийг нутгийн захиргаа, нутгийн өөрөө удирдах байгууллага, төрийн бус болон бизнесийн байгууллагад шилжүүлэх, гэрээний үндсэн дээр гүйцэтгүүлэх замаар ачаагаа нимгэлж, бараа бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг худалдан авах хүрээг өргөжүүлэх, төрөөс зайлшгүй хэрэгжүүлэх чиг үүрэг, үзүүлэх үйлчилгээний стандарт, шалгуурыг тогтоож өгөх нь төрийг тэнхрүүлэх нэг арга болно. Одоо мөрдөгдөж буй Төсвийн байгууллагын удирдлага, санхүүжилтийн хуулийг өнөөгийн нөхцөл байдалтай уялдуулан илүү уян хатан болгох шаардлага байгааг тэмдэглэхийг хүсэж байна.

Төрийн хэт төвлөрсөн, олон давхар хяналтын системийг задлах, зарим төрлийн аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн олголтыг тодорхой хугацаагаар хязгаарлах, ингэснээр энэ асуудлыг хариуцсан төрийн албан хаагчдын орон тоо, зардлыг багасгах нь төрийн хүнд суртал, чирэгдлийг арилгахад чиглэсэн нэн чухал алхам болно.

Иргэний нийгэмтэй төр оновчтой түншилж ажиллах нь эрх мэдлээ алдан хүчгүйдэх, найр тавин найзархаж үүрэг хариуцлагаа сулруулахын аль нь ч биш, харин ачааллаа хөнгөрүүлэх, итгэлцлийг бэхжүүлэх нэг нөхцөл болно. Оновчтой хэлбэрээр, эрэмбэ төвшний зөв тэнцвэр тогтоож чадсан ийм тохиолдолд л төр, засагт бизнесийн бүлэглэлийн нөлөө арилж, "төрийн бодлого, үйл ажиллагаа явцуу бүлгийн эрх ашигт үйлчилж байна", эсвэл "төрийг мөнгө хөрөнгөөр худалдан авч байна" гэсэн хар арилах болно.

Ийнхүү төрийн албыг төр-иргэдийн харилцан итгэлцэл, хамтын ажиллагааны төгс илэрхийллийн түвшинд аваачиж, төрийн чадавхийг сайжруулан төгөлдөршүүлэх нийгмийн хүлээлтэд эхнээс нь бодит хариу өгч эхлэх явдлыг бид үүргээ гэж үзэж байна.

Шинэ Ерөнхий сайдын хувьд онцгой анхаарч байгаа таван асуудлаа товч танилцуулахад ийм байна. Монгол хүн "амны билгээс ашдын билиг" гэж ярьдаг. Ашдын сайхан ирээдүйг цогцлооход хэрэгтэй шинэтгэл, төгөлдөршлийн тухай ярианыхаа төгсгөлд олзий хутаг оршсон билигт үгсийг бас хэлмээр байна.

Бид тун удахгүй хулгана жилтэй учран золгоно. "Хувьтай хүн хулгана жилийг үзнэ" хэмээн монголчууд домоглон хэлэлцэж, мөрөөдөн хүлээдэг. Төрийг домгоор жолоодож, эдийн засгийг сүсэг бишрэлээр хөтөлдөггүй нь үнэн. Гэхдээ бидний түүхэнд байгаагүй их баялаг үнэ цэнэд хүрч, эх орны маань нэр хүндийг суга өргөх боломжийг энэхүү "эрдэнийн зүйлээр бөөлжөөд байдаг эрүү цагаан хулгана" аваад ирж байгаа ч юм бил үү. Мөнөөх домогчлон ярьдаг хулгана жил нь бидний тун удахгүй учран золгох гэж байгаа 2008 онд тохиох нь. Эцэг өвгийн маань хүсэл мөрөөдөл, эрин зууны зөн совин биеллээ олж, монгол хүн болж төрснийхөө буянг бидний монголчууд хүртэх эрин ирлээ хэмээн бодож, бэлгэшээж байна.

Эцэст нь нам, төрийн ажлын бодлого зорилго, зааг ялгааны талаар цөөн үг хэлье. Намаа амжилттай удирдаж, олон түмний итгэлийг хүлээх нь намын даргын ажил. Харин засаг төрөө төгөлдөршлийн замаар хөтлөх нь гүйцэтгэх засгийн тэргүүний үүрэг. Би энэ хоёр үүргийн зааг ялгааг сайн харж, нарийн ялгаж байгаагаа тэмдэглэмээр байна. Өрхийн тэргүүний эрх ашгаа ажил албатайгаа хутгалгүй, эрэмбэ байрыг нь солилгүй аваад явчихаж чаддаг мянга мянган жирийн иргэний жишгээр Монгол Улсын эрх ашиг, Монгол Улсын нэгэн намын эрх ашиг хоёрыг холилгүй, хохиролгүй аваад явсан туршлага манай намд байсан, байгаа, байлгах ч болно гэдгээ бас хэлмээр байна.

Хэнд эрх мэдэл байна, тэр хардуулах үйлтэй. Манай Засгийн газрыг ч гэсэн хүмүүс бүрэн эрхийнхээ хүрээнд хардаж, хянаж байх нь дамжиггүй. Гэхдээ би зарим хүний бодож байгаагчлан зөвхөн сонгуульд бэлтгэхээр энэ ажлыг авсангүй. Харин сонгуулиар саналаа дарамт шахалтгүй, ямар нэгэн наймаа нэхэлгүй шударгаар илэрхийлэх боломжийг ард түмэнд олгох, санал хураалтыг шударга явуулах, хэний ч хяналтгүй үнэмлэхүй олонх болж дураараа дургих боломжийг хаах, засгийн эрхийг барих эрх авсан улс төрийн хүчин өөрийн хөтөлбөрийг төгс хэрэгжүүлэх, тэр хэрээрээ хариуцлагаа хүлээх орчныг бий болгохын төлөө ажиллана.

Бид сонгуулийн үеэр магтаалын цаасан малгай өмсөж, хойморт залагдахаасаа илүү сонгуулийн дараагаар буй болоосой гэж хүсэж буй эрүүл орчин бүрдүүлснийхээ төлөө магтагдахын төлөө зүтгэнэ. Бидэнд санасан бодсоноо, батлагдсан хөтөлбөрөө хэрэгжүүлэх боломж олгооч ээ гэж хүсэж байна. Ийм боломж олговол бүтээж бий болгосноо зөвхөн МАХН-д, зөвхөн энэ Засгийн газарт хаяг болгохгүй гэдгээ хэлэх байна.

Асар богино хугацаанд амжиж хийх шаардлагатай энэхүү шинэтгэл төгөлдөржүүлэлтээ амжилттай өрнүүлж гэмээнэ сонгуулийн тэр өдөр "Бидний эхлүүлсэн төгөлдөршлийн үйл хэрэгт энэ парламентад суугаа бүх нам, бүх гишүүд хамаатай" гэдгийг би олон түмэндээ тунхаглан зарлах болно.

Манай Засгийн газар сонгуулийн дараагаар буй болох шинэ засаг төрд эрүүл орчин бүрдүүлснийхээ төлөө урам өгсөн бүлээн үг дуулахын төлөө зүтгэнэ. Ард түмнийхээ сайн сайхан амьдрал, гэрэлт ирээдүйн төлөө ажиллана. Богино хугацаанд амжуулах ёстой энэхүү шинэтгэл төгөлдөршлийг дэмжиж өгөхийг Та бүхнээсээ хичээнгүйлэн хүсье.

Монгол Улс маань цэцэглэн мандах болтугай.
Анхаарал тавьсанд баярлалаа.

**УИХ-ЫН 2007 ОНЫ НАМРЫН ЭЭЛЖИТ ЧУУЛГАНЫ 2007 ОНЫ
10 ДУГААР САРЫН 19-НИЙ ӨДӨР /БААСАН ГАРАГ/-ИЙН
ХУРАЛДААНЫ ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ТЭМДЭГЛЭЛ¹**

Монгол Улсын Их Хурлын 2007 оны намрын ээлжит чуулганы 10 дүгээр сарын 19-ний өдөр (Баасан гараг)-ийн нэгдсэн хуралдаан 10 цаг 25 минутанд УИХ-ын чуулганы нэгдсэн хуралдааны танхимд эхлэв.

УИХ-ын дарга Д.Лүндээжанцан ирц, хэлэлцэх асуудлын дарааллыг танилцуулж, хуралдааныг даргалав.

Хуралдаанд ирвэл зохих 76 гишүүнээс 57 гишүүн ирж, 75.0 хувийн ирцтэй байв.

Чөлөөтэй: Э.Бат-Үүл, Ж.Наранцацралт, Я.Санжмятав, М.Сономпил, Д.Туяа, У.Хүрэлсүх, Ц.Цэнгэл, Ө.Энхтүвшин

Өвчтэй: Д.Бат-Эрдэнэ

Тасалсан: Ц.Батаа, Б.Батбаяр, Ж.Батхуяг, Ц.Баярсайхан, Л.Гүндалай, Б.Жаргалсайхан, А.Мурат, С.Оюун, К.Саираан, Б.Эрдэнэбат

....

Монгол Улсын Ерөнхийлөгч Н.Энхбаяр Монгол Улсыг 2008 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэл, төсөв, мөнгөний бодлогын асуудлаар үг хэлэв.

Хоёр. Уг зорилтыг дэвшүүлэхдээ юуны түрүүн уул уурхайн салбарын эрчимтэй хөгжлийг дэмжиж, стратегийн ач холбогдол бүхий орд газруудыг дэс дараатай ашиглаж эхлэнэ хэмээн тооцсон юм. Үүний тулд юуны түрүүн Үндэсний аюулгүй байдлын Зөвлөлийн хуралдаанаар хэлэлцээд гаргасан зөвлөмжид заагдсан 49 орд газрыг УИХ албан ёсоор “стратегийн ач холбогдол бүхий орд газар” гэж тогтоон олон нийтэд зарлах хэрэгтэй байна. Ингэснээр эдгээр орд газрыг төр өөрийн анхаарал хяналтад авч, нийт ард түмний эрх ашгийн үүднээс төрийн бодлогоор зохицуулан ашиглаж шийдвэрлэхээр болж буйг олон нийтэд ойлгуулж мэдээлэл өгөх хэрэгтэй.

Улмаар улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийж, нөөцийг нь тогтоосон стратегийн ач холбогдол бүхий орд газруудын 51-ээс дээш хувийг эхнээс нь төр эзэмших асуудлыг лиценз эзэмшигчидтэй байгуулах гэрээгээр тохирч, хувийн зардлаар хайгуул хийж нөөцийг нь тогтоосон стратегийн ач холбогдолтой орд газруудын хувьд төр өөрийн мэдлийн хувь хэмжээг тодорхой хугацааны дараа 51 ба түүнээс дээш хувь байж болохоор гэрээний нөхцөлд тусгаж хэрэгжүүлэх бололцоо байна. Эдгээр ажлыг тодорхой орд газруудыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах асуудалтай хамтруулан үндсэн чиглэлд зорилт болгон тусгах нь зүйтэй гэж ойлгож байна.

¹ <https://www.parliament.mn/nn/5793/>

...

Соронзон хальснаас хянаж буулгасан:
ХУРАЛДААНЫ НАРИЙН
БИЧГИЙН ДАРГА

Ц.АЛТАН-ОД
Ч.АЛТАНЦЭЦЭГ
Ц.НАРАНТУЯА
Д.ЦЭНДСҮРЭН

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ		
2007 оны 11 дүгээр сарын 29-ний өдөр	Дугаар 87	Улаанбаатар хот
Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2008 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэл батлах тухай		
Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Хорин тавдугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 7 дахь заалт, Засгийн газрын тухай хуулийн 26 дугаар зүйлийн 7 дахь хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь: 1. Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2008 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэлийг хэвсрэлтаар баталсугай. 2. Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2008 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэлийн зорилтыг Улсын Их Хурлаас баталсан бодлогын бусад баримт бичиг, хөтөлбөрүүдтэй нягт уялдуулан, Монгол Улсын 2008 оны төсвийн хуулийн хүрээнд төсвийн ерөнхийлөн захирагч нарыг санхүүжилтийн эх үүсвэрээр хангаж, цаг хугацаанд нь хэрэгжүүлж ажиллахыг Засгийн газар /С.Баяр/, Монголбанк /А.Батсүх/, Санхүүгийн зохицуулах хороо /Д.Баярсайхан/ болон холбогдох бусад байгууллагын удирдлагад даалгасугай. 3. Үндсэн чиглэлийн биелэлтийг улирал тутам гаргаж, Засгийн газар дээрээ хэлэлцэж ажиллахын зэрэгцээ Улсын Их Хуралд 2008 оны 10 дугаар сард, 2009 оны 1 дүгээр улиралд багтаан тус тус танилцуулахыг Засгийн газар /С.Баяр/-т үүрэг болгосугай.		
МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА ДЛҮНДЭЭЖАНЦАН		

Үйлдвэрлэх эхлэлийг тавих		
19.	Таван толгойн нүүрсийг ашиглах нөхцөлийг бүрдүүлэх	
20.	Оюу толгойн эс, алтны ордыг ашиглаж, уул уурхай-металлургийн үйлдвэрлэлийн цогцолбор байгуулах, уг цогцолборыг ашиглахад шаардгдах эрчим хүчний эх үүсвэр, цахилгаан дамжуулах шугам, зам тээврийн сүлжээ, усан хангамжийн барилга байгууламжийг барьж байгуулах түүнчлэн Дархан-Сэлэнгийн бүс нутаг дахь Төмөртэй, Баянгол, Төмөртолгойн төмрийн хүдрийн ордуудыг түшиглэн төмрийн хүдэр олборлох, баяжуулах, боловсруулах үйлдвэр байгуулж хар төмөрлөгийн үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэхэд төр засгийн зүгээс дэмжлэг үзүүлэх	

78

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2008 оны 2 дугаар
сарын 6-ны өдөр

Дугаар 41

Улаанбаатар
хот

Төлөвлөгөө батлах тухай

"Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2008 онд хөгжүүлэх Үндсэн чиглэл батлах тухай" Улсын Их Хурлын 2007 оны 87 дугаар тогтоолыг хэрэгжүүлэх зорилгоор Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1. "Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2008 онд хөгжүүлэх Үндсэн чиглэлийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөө"-г хавсралтын ёсоор баталсугай.

2. Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2008 онд хөгжүүлэх Үндсэн чиглэлийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөг оны эхнээс эрчимтэй биелүүлэх арга хэмжээ авч ажиллахыг Засгийн газрын гишүүд, аймаг, нийслэлийн Засаг дарга нарт үүрэг болгосугай.

3. Үндсэн чиглэлийг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах хөрөнгийг оновчтой хуваарилан, үр дүнтэй ашиглаж, төсвийн бус эх үүсвэрийг дайчлах талаар санаачилгатай ажиллахыг Засгийн газрын гишүүдэд даалгасугай.

4. Үндсэн чиглэлийн хэрэгжилтийн явцыг 2008 оны 10 дугаар сард, биелэлтийг 2009 оны I улиралд багтаан Засгийн газарт танилцуулахыг Сангийн сайд Ч.Улаан, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дарга Н.Энхболд нарт даалгасугай.

Монгол Улсын Ерөнхий сайд

С.БАЯР

Сангийн сайд

Ч.УЛААН

220

“МОНГОЛ УЛСЫН ЭДИЙН ЗАСАГ, НИЙГМИЙГ 2008 ОНД
ХӨГЖҮҮЛЭХ ҮНДСЭН ЧИГЛЭЛ”-ИЙГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ТӨСЛИЙН ТУХАЙ ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Монгол Улсын Их Хурлын 2007 оны 11 дүгээр сарын 29-ний 87 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2008 онд хөгжүүлэх Үндсэн чиглэл”-ийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөний төслийг яамд, газруудаас ирүүлсэн саналыг тусган, нэгтгэн боловсрууллаа.

Монгол Улсын Их Хурлын 2007 оны 87 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2008 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэл”-ийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөний төсөл нь макро эдийн засгийн бодлого, бодит салбарын бодлого, бус нутаг, хөдөөгийн хөгжил, байгаль орчны бодлого, нийгмийн бодлого, гадаад бодлого, батлан хамгаалах, засаглал, эрхзүйн шинэчлэл гэсэн 6 бүлэгтэй бөгөөд бүтэц, агуулгын хувьд 21 зорилт, 207 арга хэмжээг хэрэгжүүлэх асуудлыг нарийвчлан тодотгож, яамдаас ирүүлсэн саналд үндэслэн шинээр нэмж 54 арга хэмжээг тусгав. Зорилт, арга хэмжээ бүрийг хариуцан гүйцэтгэх Засгийн газрын гишүүдийн нэрийг зааж өглөө.

“Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2008 онд хөгжүүлэх Үндсэн чиглэл”-ийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөө болон Засгийн газрын тогтоолын төсөлд санал авахаар Сангийн Сайдын 2008 оны 1 дүгээр сарын 3-ны 2-4/05 дугаар албан тоотыг бүх яамд, холбогдох газарт хүргүүлсэн юм. Гадаад хэргийн яамнаас албан ёсны санал ирүүлээгүй тул зарчмын зөрүүтэй саналгүй гэж тооцлоо. Үйлдвэр, худалдааны яамнаас “Түүхий эд бэлтгэлийн үед зээл олгодог Хөнгөн үйлдвэрийг дэмжих хөгжлийн сан бий болгох, Хөнгөн үйлдвэрийн салбарын ажилтнууд бэлтгэх мэргэжлийн сургалт үйлдвэрлэлийн төв байгуулах, арьс ширний үйлдвэрүүдийн анхан шатны цэвэрлэх байгууламжийг бүрэн шинэчлэх” гэсэн 3 арга хэмжээ нь хөрөнгө шаардсан арга хэмжээ бөгөөд 2008 оны батлагдсан төсөвт эх үүсвэр нь тусгагдаагүй тул төлөвлөгөөний төсөлд оруулаагүй болно.

САНГИЙН ЯАМ

ТӨРИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

2008 он №16 (541)

Засгийн газрын 2008 оны 41 дүгээр тогтоолын хавсралт

МОНГОЛ УЛСЫН ЭДИЙН ЗАСАГ, НИЙГМИЙГ 2008 ОНД ХӨГЖҮҮЛЭХ ҮНДСЭН ЧИГЛЭЛИЙГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

А/А	Зорилт арга хэмжээ	Хэмжих нэгж шалгуур үзүүлэлт	2008 онд хүрэх түвшин хугацаа	Хярууцан хэрэгжүүлэх Засгийн газрын гишүүн холбогдох байгууллагын дарга
1	Зорилт 1. Эдийн засаг, бизнесийн таатай орчныг бүрдүүлэх зорилгоор макро эдийн засгийн тогтвортой тэнцвэрт байдлыг хангана	3	4	5
1	Эдийн засгийн эрчимжилтийг бататгаж өсөлтийг нэмэгдүүлэх	Нэг Макро эдийн засгийн бодлого	10.1	Ч Улаан Засгийн газрын гишүүд
2	Үнэ ханшийг зохистой түвшинд байлгах зорилгоор төрийн зохицуулалтын зарим арга хэрэгсэлийг ашиглаж хэрэгтэнзний үнийн индексийг 6 хувьд байлгах бодлогыг баримтлах	нэг хүнд ногдох ДНБ-ий хэмжээ /м доллар/	1747.3	Ч Улаан Засгийн газрын гишүүд
3	Гадаад худалдааны тэнцлийг сайжруулж, гадаад валютын цэвэр албан нөөцийг өсгөх	хэрэгтэнзний үнийн индекс /увиар/	6.0	А.Батсүх Засгийн газрын гишүүд
4	Эрийн зохистой удирдлагыг хангаж гадаад ерийн эдийн засагт үзүүлэх нөлөөг бууруулах	импортыг хангах хэмжээ /доллоо хоногээр/	38.5	Х Наранхүү А.Батсүх
5	Төсвийн зарлага улмаар орлогын бодлогыг сайжруулсан төсвийн зарлагын бүтэц, тайлагналт, гүйцэтгэлийн үр дүнд үндэслэсэн төлөвлөлтөийн тогтолцоог боловсронгуй болгож дотоодын нийт бүтээгдэхүүнд төсвийн зарлагын эзлэх хувь, хэмжээг бууруулах чиглэл баримтлах	ДНБ-д гадаад ерийн үндэрдлийн эзлэх хувь /увиар/	55.0-аас хэтрээгүй байх	Ч Улаан
6	Төсвийн үр ашгитгүй зардлыг багасгах зорилгоор бүтцийн өөрчлөлт хийж удирдлагын зардлыг бууруулах, дотоодын нийт бүтээгдэхүүнд эзлэх төсвийн алдагдлыг бууруулах бодлогыг баримтлах	ДНБ-д төсвийн орлогын эзлэх хэмжээ /увиар/	44.3	Ч Улаан
6.1	Төсвийн байгууллагын удирдлага, санхүүжилтийн тухай хуулийг өнөөгийн нөхцөл байдлаар уялдуулан илүү уян хатан болгох	ДНБ-д төсвийн зарлагын эзлэх хэмжээ /увиар/	46.9	Ч Улаан
6.1.1	Засгийн газраас 2007 онд Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн Төсвийн байгууллагын удирдлага, санхүүжилтийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг хэлэлцүүлэн батлуулах ажлыг зохион байгуулж ажиллах	ДНБ-д урсгал төсвийн ашгийн эзлэх хэмжээ /увиар/	12.0	Ч Улаан Засгийн газрын гишүүд
6.2	Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн цар хэмжээ үлэмж нэмэгдсэнтэй уялдуулан Сангийн сайдын эрхлэх ажлын хүрээнд дотоод хяналтын тогтолцоог бүрдүүлж, улс, орон нутгийн төсвийн болон Засгийн газрын тусгай сангийн хөрөнгө, нийгмийн даатгалын санд олгодог улсын төсвийн хөрөнгийн хэрэгжүүлэлтэд тавих хяналтыг чангатгах, төсвийн хөрөнгийн ашиглалт, зарцуулалтад дотоод аудит хийж эерчил дутагдлыг цаг алдалгүй шуурхай таслан зогсоох нөхцөл, журмыг тогтоож ажиллах	ДНБ-д төсвийн алдагдлын эзлэх хэмжээ /увиар/	2.5-аас доош байх	Ч Улаан Засгийн газрын гишүүд
6.3	Төрийн байгууллагуудын нэгдсэн санхүүгийн тайлан 2008 оны эхний хагас жилийн төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг хуульд зээсэн хугацаанд Сангийн яамны өвб хуудсанд байршуулах төсвийн гүйцэтгэлийг хангах зорилгоор	ДНБ-д төсвийн зарлагын эзлэх хэмжээ /увиар/	2008.01-2008.07	Ч Улаан Засгийн газрын гишүүд
			2008.01-2008.07	Ч Улаан Засгийн газрын гишүүд
			2007.12-2008.07	Ч Улаан Засгийн газрын гишүүд
			2007.12-2008.07	Ч Улаан Засгийн газрын гишүүд

ТӨРИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

2008 он №16 (541)

Тодорхой арга хэмжээнүүдийг хэрэгжүүлэх		парк байгуулах хот аймгийн тоо	3	Х Наранхүү Ч.Улаан
17	Сумдад ажлын байр нэмэгдүүлэх, жижиг, дунд үйлдвэрийг хөгжүүлэх өрсөлдөх чадвартай үйлдвэрлэлийг дэмжих, тэргүүний техникийн технологийг нэвтрүүлэх, уул уурхайн төслүүдийг хэрэгжүүлэх, бүсийн төв хотуудад үйлдвэрлэл технологийн парк байгуулах зорилгоор олон улсын санхүүгийн зах зээлд 1.2 тэрбум ам.доллар хүртэл хэмжээтэй Засгийн газрын бондыг борлуулан санхүүгийн бусад эх үүсвэрийг дайчлан 300.0 сая хүртэл ам.долларыг зарцуулах	бондын арилжаа /тэрбум ам.доллар/	1.2	
		жижиг дунд үйлдвэр эрхлэх төвийн тоо	21	
		боловсруулах салбарын бүтээгдэхүүний ДНБ-д эзлэх хувь	5.5	
17.1	Олон улсын санхүүгийн зах зээлд Засгийн газрын бондыг борлуулах бэлтгэл ажлыг хангаж арилжаалах	-	-	Ч.Улаан
18	Эрдэнэтийн эзсийн баяжмалыг боловсруулж эцсийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх эхлэлийг тавих	-	-	Х Наранхүү
19	Таван толгойн нүүрсийг ашиглах нөхцөлийг бүрдүүлэх	-	-	Х Наранхүү
19.1	Таван толгойн орд газарт байгаа нүүрсний нөөцийг дэлхийн жишээт нийлэх аргаар зах зээлд гаргах	-	2007.12-2008.07	Х Наранхүү С.Оюун
19.1.1	Таван толгойн орд газрын тусгай зөвшөөрлийг төрийн мэдэлд шилжүүлж ордыг ашиглах нөхцөлийг бүрдүүлэх	-	-	Х Наранхүү
19.1.1.1	Таван толгойн орд газрыг төр давамгайлэн эзэмших, ашиглах талаар гэрээ хэлэлцээр байгуулах ерөнхий нөхцөл журмыг гаргах	-	-	Х Наранхүү
19.1.1.2	Таван толгойн орд газрын ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг эзэмших байгаа компаниудтай хэлэлцэн зөвшилцөх тохиролцооноор төрийн мэдэлд ордыг эзэмших тусгай зөвшөөрлийг шилжүүлэн авах	-	2007.12-2008.07 2008.05	Х Наранхүү С.Оюун Засгийн газрын гишүүд
19.1.1.3	Төр тусгай зөвшөөрлийг шилжүүлэн авсны дараа гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулагч нэртэй гэрээ хэлэлцээр хийх замаар Тавантолгойн орд газрыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах тодорхой аргаар хийх	-	2008.05	Х Наранхүү С.Оюун Засгийн газрын гишүүд
19.1.2	Таван толгойн бүлэг орд газрыг төр дотоодын эзэмших хөрөнгө оруулагч компанийг төр сонгон төрийн нэрийн өмнөөс хэлэлцээ хийх	-	2007.12-2008.07	Х Наранхүү С.Оюун Засгийн газрын гишүүд
19.1.2.1	Таван толгойн орд газрыг хэмтрэн эзэмших, ашиглах стратегийн хөрөнгө оруулагчийг олон улсын нээлттэй сонгон шалгаруулалтаар сонгож улмаар стратегийн хөрөнгө оруулагчийг сонгох олон улсын нээлттэй сонгон шалгаруулалтын бэлтгэл ажлыг олон улсын санхүүгийн байгууллагудын туслацаатайгаар зохион байгуулах чиглэлээр ажиллах	-	2007.12-2008.07	Х Наранхүү С.Оюун Засгийн газрын гишүүд
19.1.2.2	Таван толгойн ордод Монгол Улсын төрийн бэрмийлэх бодлого төсөл хэрэгжүүлэхэд оролцох хөрөнгө оруулагчдад тавих нөхцөл төр эзэмших хувь хэмжээ дэд бүтэц нийгмийн асуудлуудад Монголын татан байр суурийг нарийвчлон тогтоож хөрөнгө оруулалтын гэрээг боловсруулахад бусад улс орны туршлага олон улсын байгууллагудын зөвлөмж саналыг судалсны үндсэн дээр сонгон шалгаруулалт хийх	-	2008.05	Х Наранхүү С.Оюун Засгийн газрын гишүүд
19.1.3	Таван толгойн орд газрын ашиглалтын лицензийг эзэмших байгаа компаниудтай талуудыг хооронд нь тохиролцоонд хүрэх зорилгоор яриа хэлэлцээрийг эхлүүлэх хэлэлцэн зөвшилцөх	-	2007.12-2008.07	Х Наранхүү С.Оюун Засгийн газрын гишүүд
19.1.3.1	Таван толгойн орд газрын тусгай зөвшөөрлийг төр шилжүүлэн авах асуудлыг судлан үзэх тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчтэй хэлэлцэр явуулах ажлын хэсгийг Монгол Улсын Ерөнхий сайдын зохиоромжаар байгуулан ажиллуулах	-	2007.12-2008.07	Х Наранхүү С.Оюун Засгийн газрын гишүүд

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХУРАЛДААНЫ ТЭМДЭГЛЭЛЭЭС

Монгол Улсын Засгийн газрын 2008 оны 10 дугаар сарын 28-ны өдрийн хуралдааны 61 дүгээр тэмдэглэлд:

"ХГ.1. "Монгол Улсын Эдийн засаг, нийгмийг 2008 онд хөгжүүлэх Үндсэн чиглэлийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөө"-ний Ш улирлын хэрэгжилтийн дүнтэй танилцаад Засгийн газрын гишүүдээс гаргасан саналыг тусган Улсын Их Хуралд хүргүүлэхээр тогтов. Үүнтэй холбогдон хангалтгүй хэрэгжиж байгаа Үндсэн чиглэлийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөнд тусгасан арга хэмжээг шуурхай хэрэгжүүлэх чиглэлээр эрчимтэй ажиллахыг Засгийн газрын гишүүдэд үүрэг болгов" гэжээ.

ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ ГАЗАР

Төсөл**МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН
ХУРАЛДААНЫ ТЭМДЭГЛЭЛЭЭС**

Монгол Улсын Засгийн газрын 2008 оны 10 дугаар сарын -ны өдрийн хуралдааны ... тэмдэглэлээс:

"ХЭЛЭЛЦСЭН нь: "Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2008 онд хөгжүүлэх Үндсэн чиглэлийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөө"-ний хэрэгжилтийн тухай

ШИЙДВЭРЛЭСЭН нь: 1. "Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2008 онд хөгжүүлэх Үндсэн чиглэлийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөө"-ний 2008 оны 3 дугаар улирлын хэрэгжилтийн дүнтэй танилцаад Засгийн газрын гишүүдээс гаргасан саналыг тусган, Улсын Их хуралд танилцуулахаар тогтов.

2. Үндсэн чиглэлийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөний хангалтгүй хэрэгжиж байгаа арга хэмжээг шуурхай хэрэгжүүлэх чиглэлээр эрчимтэй ажиллахыг Засгийн газрын гишүүдэд үүрэг болгов.

**МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН
ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ ГАЗАР**

МОНГОЛ УЛСЫН ЭДИЙН ЗАСАГ НИЙГМИЙГ 2008 ОНД ХӨГЖҮҮЛЭХ ҮНДСЭН ЧИГЛЭЛИЙН БИЕЛЭЛТ

13 дугаар улирлын байдлаар/

		Макро эдийн засгийн бодлого	Бодит салбарын бодлого	Бүс нутаг, хөдөөгийн хөгжил, байгаль орчны бодлого	Нийгмийн бодлого	Гадаад бодлого, батлан хамгаалах	Засаглал, эрх зүйн шинэчлэл	Бүгд	
Зорилтын тоо	2	9	2	3	4	1	76	21	
	Арга хэмжээний	37	165	29	87	46	440	440	
100	4, 5, 6.3, 6.4, 6.5, 6.6, 6.7.2, 6.7.3, 12, 49.1, 51, 62.2, 63.1, 63.2, 68.8, 79, 80, 86, 89, 11.1, 89.1.1.2, 89.1.1.3, 89.1.2.2, 89.8, 89.1.2.1, 89.5, 89.6,	16.1, 16.1.2.2, 16.1.2.3, 19.1.1, 19.1.1.1, 19.1.1.2, 19.1.3, 19.1.3.1, 27.1.1, 27.1.2, 45.1, 49.1, 51, 62.2, 63.1, 63.2, 68.8, 79, 80, 86, 89, 11.1, 89.1.1.2, 89.1.1.3, 89.1.2.2, 89.8, 89.1.2.1, 89.5, 89.6,	91.2, 107,	112, 112.1, 113, 113.1.1.1, 113.3, 116, 120, 121, 122.1, 123, 124, 125, 126, 129, 131, 132, 133, 137, 139, 142, 143, 145, 146, 148, 150, 153.1, 159.3, 159.4, 160.1, 162, 163, 165, 166,	167, 167.1, 167.5, 167.6, 168, 169, 170.1, 170.2, 172.1, 172.2, 173, 174, 175, 177, 182, 184, 185, 200.1.1.1, 200.2.1, 200.2.1.2, 200.2.2.1, 200.2.3, 200.2.3.1, 201, 201.1.1.1, 201.2.1, 204.1, 204.5, 205.2,	192.4.1.1, 192.4.1.2, 192.4.1.4, 192.4.1.5, 192.4.1.6, 192.5, 193, 193.2.2, 193.2.3.1, 193.2.3.2, 193.2.3.3, 193.2.3.5, 193.5.2, 194, 194.1, 199, 200, 200.1, 200.1.1, 200.1.1.1, 200.2.1, 200.2.1.2, 200.2.2.1, 200.2.3, 200.2.3.1, 201, 201.1.1.1, 201.2.1, 204.1, 204.5, 205.2,	191, 191.1, 192.3, 192.3.1, 192.4, 193.2, 193.2.1, 193.2.3, 193.2.3.4, 193.5, 198, 201.1.1, 201.1.2, 201.2, 201.2.2, 204, 204.2, 204.3, 204.4, 207,	191.2, 192, 192.1, 192.2, 192.4.1, 192.4.1.3, 193.3, 201.1, 201.1.3, 202, 203, 207.1,	
Тоо	9	25	2	33	17	32	118		
	Хувь	15.2	6.9	37.9	37	42.1	26.8		
90	6, 6.6.1, 6.7.1, 6.7.4, 7, 8, 9, 11.1, 11.2.2, 13, 14,	16.1.2, 16.1.2.4, 16.1.2.5, 16.1.2.6, 26, 27, 29, 31, 32, 49, 52, 55, 56, 59, 59.1, 62.1, 63, 64.1, 66, 68, 68.6, 81, 82, 84, 85, 89.7, 90,	96, 97, 108.1, 108.2,	113.2.2, 113.3.1, 117, 117.2, 127, 136, 147, 151, 158, 161,	168.1, 168.2, 169.1, 170, 176, 178.2, 179, 183, 188,	191, 191.1, 192.3, 192.3.1, 192.4, 193.2, 193.2.1, 193.2.3, 193.2.3.4, 193.5, 198, 201.1.1, 201.1.2, 201.2, 201.2.2, 204, 204.2, 204.3, 204.4, 207,	191.2, 192, 192.1, 192.2, 192.4.1, 192.4.1.3, 193.3, 201.1, 201.1.3, 202, 203, 207.1,		
Тоо	11	27	4	10	9	20	81		
	Хувь	16.4	13.8	11.5	19.6	26.3	18.4		
70	1, 2, 3, 6.1.1, 6.7, 10, 13.1, 13.2,	16, 17, 18, 20, 24, 27.1, 29.1, 30, 45, 46, 47, 49.2, 53, 54, 57, 58, 60, 60.1, 61, 62.3, 64, 68.7, 70, 72, 76, 83, 88, 89, 89.1.1, 89.1.2, 89.1.2.1, 89.5, 89.6,	91.1, 91.3, 91.4, 93, 95, 99, 100, 104, 105, 106, 108.3,	113.1.1.3, 113.2, 114, 114.1.1, 114.1.2, 115, 117.1, 118, 119, 122, 130, 134.1, 134.2, 138, 144, 147.1, 153.154, 155, 157, 159, 159.1, 159.5, 160,	167.8, 167.9, 169.2, 170.3, 171, 171.1, 171.2, 178.1, 180, 186, 189, 190,	191.2, 192, 192.1, 192.2, 192.4.1, 192.4.1.3, 193.3, 201.1, 201.1.3, 202, 203, 207.1,			
Тоо	8	33	11	24	12	12	100		
	Хувь	20.0	37.9	27.6	26.1	15.8	22.7		
50	6.1, 6.7.5, 11, 11.2, 11.2.1,	16.1.1, 16.1.2.1, 16.2, 16.3, 17.1, 25, 27.1.3, 28, 40, 41, 44, 48, 62,	94, 98, 101, 103, 109, 109.1, 110,	113.1.1.2, 113.3.2, 114.1, 134, 135, 141,	167.2, 167.3, 167.4, 167.7, 172,	193.4, 193.5.1, 200.2.2, 205, 205.1, 206,			

Хэрэгжилт /Хувьнаар/

ЗГХЭГ

ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Монгол Улсын үндсэн хуулийн хорин тавдугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 7, Засгийн газрын тухай хуулийн 26 дугаар зүйлийн 7 дахь хэсгийг үндэслэн УИХ-ын 2007 оны 11 дүгээр сарын 29-ний өдрийн 87 дугаар тогтоолоор "Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2008 онд хөгжүүлэх Үндсэн чиглэл"-ийг баталсан билээ.

Эдийн засаг нийгмийг 2008 онд хөгжүүлэх Үндсэн чиглэлийн биелэлтийг гуравдугаар улирлын байдлаар тус яамнаас "Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг хөгжүүлэх Үндсэн чиглэлийг боловсруулах, батлуулах, түүний хэрэгжилтийг хангахад баримтлах журам"-ын тухай УИХ-ын 2004 оны 02 дугаар тогтоолын 7.5-д заасны дагуу яамд, холбогдох газраас ирүүлсэн материалд үнэлэлт, дүгнэлт өгөн нэгтгэн гаргаж, танилцуулж байна.

Эдийн засаг нийгмийг 2008 онд хөгжүүлэх Үндсэн чиглэлийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөг Монгол Улсын Засгийн газрын 2008 оны 2 дугаар сарын 6-ны өдрийн 41 дүгээр тогтоолоор 6 бүлэг, 21 зорилт, 448 арга хэмжээтэйгээр баталсан. Уг төлөвлөгөөнд:

- Макро эдийн засгийн бодлого – 2 зорилт, 37 арга хэмжээ,
- Бодит салбарын бодлого – 9 зорилт, 166 арга хэмжээ,
- Бүс нутаг, хөдөөгийн хөгжил, байгаль орчны бодлого – 2 зорилт, 29 арга хэмжээ,
- Нийгмийн бодлого – 3 зорилт, 87 арга хэмжээ,
- Гадаад бодлого, батлан хамгаалах – 4 зорилт, 46 арга хэмжээ,
- Засаглал, эрх зүйн шинэчлэл – 1 зорилт, 83 арга хэмжээ байна.

Үндсэн чиглэлийн эдгээр зорилт, арга хэмжээний хэрэгжилтийг 2008 оны гуравдугаар улирлын байдлаар холбогдох яамд, газруудаас ирүүлсэн материалд үндэслэн нэгтгэн гаргахад 448 арга хэмжээнээс бүрэн биелсэн 118 /26.8%/, 90 хувийн биелэлттэй 81 /18.4%/, 70 хувийн биелэлттэй 100 /22.7%/, 50 хувийн биелэлттэй 78 /17.7%/, 30 хувь болон түүнээс бага хувийн биелэлттэй 63 /14.4%/, арга хэмжээ байгаа ба 8 арга хэмжээ хугацаа болоогүй бөгөөд нийт арга хэмжээний биелэлтийн дундаж 71.5 хувь байна.

2008 оны гуравдугаар улирлын байдлаар хэрэгжилт нь 30 хувь болон түүнээс бага үнэлгээтэй гарсан арга хэмжээнүүдийг хариуцсан яам, газрууд хэрэгжилтийг эрчимжүүлэх талаар анхаарч ажиллах нь зүйтэй.

Эдгээр биелэлт нь хангалтгүй, цаашид хэрэгжилтийг ханган ажиллахад анхаарал хандуулах арга хэмжээний жагсаалтыг танилцуулгад хавсаргав.

**МОНГОЛ УЛСЫН ЭДИЙН ЗАСАГ НИЙГМИЙГ 2008 ОНД
ХӨГЖҮҮЛЭХ ҮНДСЭН ЧИГЛЭЛИЙН БИЕЛЭЛТЭЭР
30 ХУВЬТАЙ БАЙГАА АРГА ХЭМЖЭЭ
/3 дугаар улирлын байдлаар/**

Нэг. Макро эдийн засгийн бодлого

Зорилт 1. Эдийн засаг, бизнесийн таатай орчныг бүрдүүлэх зорилгоор макро эдийн засгийн тогтвортой, тэнцвэрт байдлыг хангана

6.2. Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн цар хэмжээ үлэмж нэмэгдсэнтэй уялдуулан Сангийн сайдын эрхлэх ажлын хүрээнд дотоод хяналтын тогтолцоог бүрдүүлж, улс, орон нутгийн төсвийн болон Засгийн газрын тусгай сангийн хөрөнгө, нийгмийн даатгалын санд олгодог улсын төсвийн хөрөнгийн зарцуулалтад тавих хяналтыг чангатгаж, төсвийн хөрөнгийн ашиглалт, зарцуулалтад дотоод аудит хийж, зөрчил дутагдлыг цаг алдалгүй шуурхай таслан зогсоох нөхцөл, журмыг тогтоож ажиллах /2007.12-2008.07, Ч.Улаан, Н.Энхболд/

Биелэлт: “Төсвийн зардлыг хэмнэх зарим арга хэмжээний тухай” Засгийн газрын 2008 оны 128 дугаар тогтоол гарч сургууль, эмнэлгээс бусад төсөвт байгууллагын эд хогшил худалдан авах зардлыг 50 хувь, урсгал засварын зардлыг 20 хувь, гадаад албан томилолт, гадаад зочны зардлыг 30 хувиар бууруулж, бичиг хэргийн зардлыг 10-аас доошгүй хувиар хэмнэх замаар хөрөнгийн эх үүсвэрийг чөлөөлж, суурь бүтээгдэхүүний үнэ өссөнтэй холбогдон гарах нэмэлт зардлыг санхүүжүүлж, УИХ-аар батлагдсан төсвөөс илүү гаргахгүй байхыг Төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад даалгасан. Иймд уг тогтоолын хэрэгжилтэд хяналт тавих, бололцоотой зардлыг хэмнэх, санхүүжүүлэх хугацааг оновчтой тогтоох замаар батлагдсан төсвийг хэтрүүлэхгүй байх талаар энэ оны 4 дүгээр сарын 28-ны өдрийн 3-56/388 тоот албан бичгийг Төсвийн ерөнхий захирагч нарт хүргүүлэв. /Хэрэгжилт-30 хувь/

Зорилт 2. Санхүүгийн салбарыг эрсдлээс хамгаалах механизмыг бүрдүүлж, даатгалын тогтолцоог боловсронгуй болгон, санхүүгийн тайлагналтын олон улсын стандартыг нэвтрүүлнэ

11.2.3. Өмч хувьчлалыг олон нийтэд ил тод байлгах, хүнд суртлыг арилгах зорилгод нийцүүлэн одоогийн мөрдөгдөж байгаа өмч хувьчлалын журмуудыг өөрчлөн мөрдүүлэх /2007.12-2008.07, Ч.Улаан, Н.Энхболд/

Биелэлт: Өмч хувьчлалыг олон нийтэд ил тод байлгах, хүнд суртлыг арилгах зорилгод нийцүүлэх ажлын хүрээнд Төрийн өмчийн хороотой хамтран хийсэн судалгаанд үндэслэн 32 журмаас 22 журмыг хасч, 10 журмын талаар санал боловсруулав.

Эдгээр 10 журмыг шинэчлэх, сайжруулах ажлын хүрээнд олон улсын дуудлага худалдаа /auction/-ны талаар судалгаа явуулж, үүнд иргэдийн саналыг авах зорилгоор Сангийн яамны вэб сайт байрлуулсантай холбогдсон зохион байгуулалтын ажлуудыг хийж гүйцэтгэв. /Хэрэгжилт-30 хувь/

ЗГХЭГ

19.1.2. Тавантолгойн бүлэг орд газрыг төр дангаараа эзэмшиж, хөрөнгө оруулагч компанийг төр сонгон, төрийн нэрийн өмнөөс хэлэлцээ хийх /2007.12-2008.07, Х.Наранхүү, С.Оюун, Засгийн газрын гишүүд/

Биелэлт: Хөрөнгө оруулагч нь “Таван толгой” уурхайн бүтээн байгуулалтын үйл ажиллагаанд (түүний дотор цахилгаан станц болон төмөр зам барихад) нийт 1.5 тэрбум ам.доллараас доошгүй хэмжээний хөрөнгө оруулалтыг хийх тул “Ашигт малтмалын тухай” хуульд заасны дагуу гэрээг 30 жилийн хугацаатайгаар байгуулахаар харилцан тохиролцлоо.

Хөрөнгө оруулагч нь төслийн үндсэн үйл ажиллагаанд шаардагдах ажил үйлчилгээ, үндсэн үйлдвэрлэлд шаардлагатай тоног төхөөрөмж, түүхий эд материал, хангамжийн материал, сэлбэг хэрэгслийн үнэ, зардал, хугацаа, хэмжээ болон чанарын хувьд өрсөлдөхүйц хэмжээтэй байх тохиолдолд эхний ээлжинд Монгол Улсын дотоодын зах зээлээс худалдан авч хэрэглэхээр боллоо. /Хэрэгжилт-30 хувь/

19.1.2.1. Тавантолгойн орд газрыг хамтран эзэмших, ашиглах стратегийн хөрөнгө оруулагчийг олон улсын нээлттэй сонгон шалгаруулалтаар сонгож улмаар стратегийн хөрөнгө оруулагчийг сонгох олон улсын нээлттэй сонгон шалгаруулалтын бэлтгэл ажлыг олон улсын санхүүгийн байгууллагуудын тусалцаатайгаар зохион байгуулах чиглэлээр ажиллах /2007.12-2008.07, Х.Наранхүү, С.Оюун, Засгийн газрын гишүүд/

Биелэлт: Тавантолгойн орд газрыг хамтран эзэмших, ашиглах стратегийн хөрөнгө оруулагчийг олон улсын нээлттэй сонгон шалгаруулалтаар сонгох, улмаар стратегийн хөрөнгө оруулагчийг сонгох олон улсын нээлттэй сонгон шалгаруулалтын бэлтгэл ажлыг олон улсын санхүүгийн байгууллагуудын тусалцаатайгаар зохион байгуулах чиглэлээр бэлтгэл ажлыг ханган ажиллаж байна. Төмөр зам барих ажлын судалгаа хийгдэж байна. Ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах асуудал хойшлогдсонтой холбогдож дээрх ажлууд хийгдээгүй байна. Тавантолгой болон говийн бүсийн ордыг ашиглах, дэд бүтцийг бий болгох асуудлаар Засгийн газар Дэлхийн банктай хамтран олон улсын семинарыг 2008 оны 5 дугаар сард зохион байгуулсан. Тавантолгойн орд руу цахилгаан дамжуулах шугам барих ажил эхлээд байна. /Хэрэгжилт-30 хувь/

19.1.2.2. Тавантолгойн ордоод Монгол Улсын төрийн баримтлах бодлого, төсөл хэрэгжүүлэхэд оролцох хөрөнгө оруулагчдад тавих нөхцөл, төр эзэмших хувь хэмжээ, дэд бүтэц, нийгмийн асуудлуудаар Монголын талын байр суурийг нарийвчлан тогтоож, хөрөнгө оруулалтын гэрээг боловсруулахад бусад улс орны туршилага, олон улсын байгууллагуудын зөвлөмж, саналыг судалсны үндсэн дээр сонгон шалгаруулалт хийх /2008.05, Х.Наранхүү, С.Оюун, Засгийн газрын гишүүд/

Биелэлт: Хөрөнгө оруулалтын гэрээний төсөлд үндсэн үйл ажиллагаатай холбоотой дараахь гол заалтуудыг тусгахаар талууд харилцан тохиролцсон болно. Үүнд:

1. Жил бүрийн үйлдвэрлэх бүтээгдэхүүний хэмжээг гэрээнд тусгах бөгөөд стратегийн хөрөнгө оруулагчийг сонгосны дараа техник, эдийн засгийн тооцоо, үйлдвэрлэлийн хүчин чадал, жилд үйлдвэрлэх бүтээгдэхүүний хэмжээ зэргийг шинэчлэн тооцох тул жил бүр үйлдвэрлэх бүтээгдэхүүний хэмжээг гэрээний төсөлд тусгаагүй бөгөөд стратегийн хөрөнгө оруулагчийг сонгосны дараа эцсийн байдлаар гэрээнд тусгах юм. Жил бүр үйлдвэрлэх бүтээгдэхүүний хэмжээг гэрээнд тусгах нь үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаанд хяналт тавих, үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагааг урт хугацаанд тогтвортой хэвийн явуулах нөхцөлийг бүрдүүлж өгч байгаа юм.

2. Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрлийг Ашигт малтмалын тухай хуульд заасан хугацаагаар эзэмшиж, сунгахаар тусгав.

ЗГХЭГ

3. “Тавантолгой” ордыг ашиглах үеийн олборлолт, баяжуулалтын техник, технологи нь байгаль орчинд хор нөлөө багатай, орчин үеийн дэвшилтэт байхаас гадна ордыг аль болох хаягдал багатай, иж бүрэн ашиглахаар гэрээний төсөлд тусгалаа.

4. Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр, борлуулалтын үнэлгээг тооцох үндэслэл, тусгай зөвшөөрлийн төлбөрийг “Ашигт малтмалын тухай хууль”-д заасны дагуу тооцож, төлөхөөр тусгав.

Ашигт малтмалын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгыг УИХ-аар батлагдсаны дараагаар Тавантолгойн төслийг хэрэгжүүлэх боломжтой болох юм. Эрх зүйн орчин бүрдсэний дараа эдгээр асуудлыг эхлүүлэхээр төлөвлөж байгаа ба одоогоор тус ордыг ашиглах судалгаа хийх, бусад орны туршлагаас судлах зэрэг ажлууд хийгдэж байна. /Хэрэгжилт-30 хувь/

20.1. Оюутолгойн гэрээг Монгол Улсад илүү ашигтай байдлаар, олон улсын нэр хүнд бүхий, хүлээн зөвшөөрөгдсөн байгууллагаар, дэлхийн дэвшилт жишиг, стандартад нийцүүлэн хийх /2007.12-2008.06, Х.Наранхүү/

Биелэлт: Ашигт малтмалын тухай хуулийн асуудал эцэслэн шийдвэрлэгдсэний дараа олон улсын жишгийн дагуу гэрээ хэлэлцээрийг хийх бэлтгэл ажлыг хангаж байна. /Хэрэгжилт-30 хувь/

20.1.1. Монгол Улсын Засгийн газрын нэрийн өмнөөс Оюутолгойн ордын хэлэлцээг олон улсын нэр хүндтэй байгууллагаар зуучлуулан явуулах санхүүгийн байгууллагыг тодорхой шалгуур үзүүлэлтээр сонгох, олон улсын санхүүгийн байгууллагатай хамтран ажиллах хугацаа, нөхцөл, төлбөр төлөх эсэх асуудлаар санал боловсруулж, Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөл болон УИХ-д танилцуулан, тодорхой зөвлөмж, чиглэл авах замаар ажиллах /2007.12-2008.06, Х.Наранхүү/

Биелэлт: Оюутолгойн ордын хэлэлцээг олон улсын нэр хүндтэй байгууллагаар зуучлуулан явуулах санхүүгийн байгууллагыг тодорхой шалгуур үзүүлэлтээр сонгох, олон улсын санхүүгийн байгууллагатай хамтран ажиллах талаар санал боловсруулж, УИХ-д танилцуулахаар бэлтгэж байна. УИХ-аар “Ашигт малтмалын тухай хууль”-ийн асуудал эцэслэн шийдвэрлэгдсэний дараа олон улсын жишгийн дагуу гэрээ, хэлэлцээрийг хийх бэлтгэл ажлыг хангаж байна. /Хэрэгжилт-30 хувь/

20.1.2. Оюутолгойн ордод Монгол Улсын төрөөс баримтлах бодлого, төсөл хэрэгжүүлэх хөрөнгө оруулагчдад тавих нөхцөл, төр эзэмших хувь хэмжээ, дэд бүтэц, нийгмийн асуудлаархи Монголын талын байр суурийг нарийвчлан тогтоож, хөрөнгө оруулалтын гэрээний төслийг шинэчлэн боловсруулахад бусад улс орны туршилагыг судлан, олон улсын нэр хүнд бүхий санхүүгийн байгууллагыг сонгон, Монгол Улсын Засгийн газрын нэрийн өмнөөс гэрээ хэлцэл хийх нөхцөлийг бүрдүүлэх /2007.12-2008.06, Х.Наранхүү/

Биелэлт: Оюутолгойн ордод Монгол Улсын төрөөс баримтлах бодлого, төсөл хэрэгжүүлэх хөрөнгө оруулагчдад тавих нөхцөл, төр эзэмших хувь хэмжээ, дэд бүтэц, нийгмийн асуудлаархи Монголын талын байр суурийг нарийвчлан тогтоох талаар ажиллаж байна. /Хэрэгжилт-30 хувь/

20.1.3.1. Засгийн газраас Оюутолгойн ордыг Монгол Улсад үр ашигтайгаар ашиглах бүхий л боломжийг судлан үзэж, олон улсын санхүүгийн байгууллагад тавих нөхцөл, шаардлагыг нарийвчлан тодорхойлж, улмаар төслийг Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөл болон Улсын Их Хуралд танилцуулж, тодорхой зөвлөмж, чиглэлийн дагуу ажиллах /2007.12-2008.06, Х.Наранхүү/

Биелэлт: Оюутолгойн ордын хэлэлцээг олон улсын нэр хүндтэй байгууллагаар зуучлуулан явуулах санхүүгийн байгууллагыг тодорхой шалгуур үзүүлэлтээр сонгох, олон

ТӨРИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН АЛБАН МЭДЭЭЛЭЛ

Долоо хоног тутмын хэмтэл

Улаанбаатар хот

2009 оны дөрөвдүгээр сарын 06

№13 (586)

Гарчиг

Нэг. МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

197.	Онцгой албан татварын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай	305
198.	Татварын ерөнхий хуульд нэмэлт оруулах тухай	305

Хоёр. МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫГ ТОГТООЛ

199.	Төлөвлөгөө батлах тухай	Дугаар 02	305
------	-------------------------	-----------	-----

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2009 оны 03 дугаар
сарын 12-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

ОНЦГОЙ АЛБАН ТАТВАРЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. Онцгой албан татварын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1 дэх хэсгийн хүснэгтийн 1 дэх заалтын "согтууруулах ундааны /йлдвэрт худалдсан" гэснийг "согтууруулах ундааны болон эмийн үйлдвэр, хүн, мал эмнэлгийн /эрэгцээнд худалдсан" гэж, мөн хүснэгтийн 5 дахь заалтын "Импортлоор авсан бараа"-нд хамаарах "0.20" гэснийг "0.35" гэж, 6 дахь заалтын "Импортлоор авсан бараа"-нд хамаарах "0.60" гэснийг "1.20" гэж,

7 дахь заалтын "Импортлоор авсан бараа"-нд хамаарах "0.30" гэснийг "0.90" гэж тус тус өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл. Энэ хуулийг 2009 оны 3 дугаар сарын 13-ны өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА

ДЭМБЭРЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2009 оны 03 дугаар
сарын 12-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

ТАТВАРЫН ЕРӨНХИЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. Татварын ерөнхий хуулийн 5 дугаар зүйлд "Монгол Улсын татварыг Монгол Улсын үндэсний мөнгөн тэмдэгт-өгрөгөөр ногдуулж төлнө." гэсэн 5.8 дахь хэсэг эмсүгэй.

2 дугаар зүйл. Энэ хуулийг 2009 оны 3 дугаар сарын 13-ны өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА

ДЭМБЭРЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2009 оны 01 дүгээр
сарын 07-ны өдөр

Дугаар 02

Улаанбаатар
хот

Төлөвлөгөө батлах тухай

"Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2009 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэл батлах тухай" Улсын Их Хурлын 2008 оны 11 дүгээр сарын 21-ний өдрийн 3 дугаар тогтоолыг хэрэгжүүлэх зорилгоор Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1. "Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2009 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэлийг хэрэгжүүлэх

төлөвлөгөө"-г хавсралтын ёсоор баталсугай.

2. Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2009 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэлийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөнд тусгагдсан зорилт, арга хэмжээг оны эхнээс эрчимтэй хэрэгжүүлж ажиллахыг Засгийн газрын гишүүд, аймаг, нийслэлийн Засаг дарга нарт үүрэг болгосугай.

305

ТӨРИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

2009 on №13 (.

3. Үндсэн чиглэлийг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах хөрөнгийг оновчтой хуваарилан, ир дүнтэй ашиглах, төсвийн бус эх үүсвэрийг дайчлах талаар санаачилгатай ажиллахыг Засгийн газрын гишүүдэд даалгасгай.

4. Үндсэн чиглэлийн хэрэгжилтийн явцыг 2009 оны 10 дугаар сард, биелэлтийг 2010 оны I улиралд багтаан Засгийн газрын хуралдаанд

танилцуулахыг Сангийн сайд С.Баярцогт, Мон
Улсын сайд, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газр
дарга Б.Долгор, Үндэсний хөгжил, шинэтгэл
хорооны дарга нарт даалгасун.

МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙ САЙД

C.BA:

САНГИЙН САЙД

С.БАЯРЦОЛ

Засгийн газрын 2009 оны 02 дугаар тогтоолын хавсралт

МОНГОЛ УЛСЫН ЭДИЙН ЗАСАГ, НИЙГМИЙГ 2009 ОНД ХӨГЖҮҮЛЭХ ҮНДСЭН
ЧИГЛЭЛИЙГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Хэрэгний хэрэгжүүлэх Засгийн газрын гшүүн, албан тушаалтан	2009 онд хураах түвшин	Хэмжих нэгж, шалгуур үзүүлэлт	Хүрээлэн буй орны Хэрэгжүүлэх Засгийн газрын гшүүн, албан тушаалтан
Зорилт, арга хэмжээ			
Зорилт 1. И-Финансийн хөгжлийн бодлого, хэрэгжүүлэх Засгийн газрын гшүүн, албан тушаалтан			
1.1. Засгийн засгийн салбаруудын үйл ажиллагааг өргөжүүлэх замаар өсөлтийн нэмэгдүүлэх	10.1	ДНБ-ний бодат өсөлт /хувиар/ нэг хүнд ногдох ДНБ-ний хэмжээ /ам доллар/	С. Баярцогт, Засгийн газрын гшүүн
1.2. Төсвийн үр ашгийг хэмжээтэй зарцуулахад чиглэсэн бодлого хэрэгжүүлэх	2042.1	Үйл ажиллагааны хэрэгжүүлэх хэрэгжүүлэх үнийн индекс /хувиар/	С. Баярцогт
1.3. Төсөв, мөнгөний харилцааг уламжлалт хэрэгжүүлэх үнэ тархивын харилцааг төгсгөлд байдалд оруулах	-	нэг оронтой төсөв байгаа	С. Баярцогт, Д.Пүрэвдорж
1.4. Хүн амын хүнсний зарим нэр төрлийн бараа, бүтээгдэхүүний хамгаалалт сайжруулах	17.7	Үйл ажиллагааны хэрэгжүүлэх индекс /хувиар/	Т.Бадмажүр
1.5. Экспортын орлогыг нэмэгдүүлэх, гадаад худалдааны тэнцлийг сайжруулах	1272.5	ДНБ-д нэгдсэн төсвийн орлогын эзлэх хэмжээ /хувиар/	С.Батбаяр, Д.Пүрэвдорж
1.6. Төсвийн орлого, зарлагын харьцааг зохистой түвшинд байгуулах, хөгжлөлт сүүргэсэн төсвийн төлөвлөлтэйг үе шаттайгаар хэрэгжүүлэх	34.3	ДНБ-д нэгдсэн төсвийн зарлагын эзлэх хэмжээ /хувиар/	С.Баярцогт
1.7. Үр ашгийг зардалд бууруулах замаар төсвийн алдааг ахиулах бодлого байгуулах	40.4	ДНБ-д урсгал төсвийн ашгийн эзлэх хэмжээ /хувиар/	С.Баярцогт
1.7.1. Батлагдсан орон тоо бүтээс гадар шинээр орон тоо бий болгож санхүүжилт өргөсөн хараарал зориулалт мөх	4.6	ДНБ-д урсгал төсвийн ашгийн эзлэх хэмжээ /хувиар/	С.Баярцогт
1.7.2. Бүтэцтэй нийтийн хөрөнгийн тэтгэвэр, тэтгэмж, тусламж, мөнгөтэй болон бусад бусад хэрэгжүүлэх бодлого төрийн үйлчилгээ нэгтгэн авч үзэх давамгайлал өргөсөн, нийтийн хөрөнгийн хөрөнгийн хэрэгжүүлэх бодлого байгуулах	-8.1	ДНБ-д төсвийн алдааг ахиулах хэмжээ /хувиар/	С.Баярцогт
1.8. Засгийн засаг, нийтийн салбар, хөрөнгө оруулалтын өсрөг хэмжээг эдийн засгийн	-	ДНБ-д төсвийн зарлагын эзлэх хэмжээ /хувиар/	Т.Ганзориг, С.Баярцогт
1.8.1. Засгийн засаг, нийтийн салбар, хөрөнгө оруулалтын өсрөг хэмжээг эдийн засгийн	8.7	ДНБ-д төсвийн зарлагын эзлэх хэмжээ /хувиар/	С.Баярцогт

ТӨРИЙН МЭДЭЭЛЭЛ				2009 он №13 (586)	
Хууль					
Төрлийн мэдээлэл	Хууль	Хууль	Хууль	Хууль	Хууль
2.6. Иргэдийн хадгаламжийг даатгах эрх зүйн орчныг бий болгох					
2.9. Хөндлөнгийн болон дотоод аудитын үйл ажиллагааг боловсронгуй болгох					
2.9.1. Аудитын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг боловсруулж, мэргэжлийн нэгтгэн бодогч, аудитор, эрдэмтдийн санал авах					
2.9.2. Монголын мэргэшсэн нэгтгэн бодогчдын институттай хамтран аудитын компаниудад чанарын хяналтыг хэрэгжүүлэх					
2.10. Хөрөнгийн үнэлгээний үйл ажиллагааг зохицуулах эрх зүйн орчныг сайжруулах					
2.11. Засгийн газрын худалдан авах ажиллагааг олон нийтэд ил тод болгох хүрээнд худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөө, тайлан, тендер шалгаруулалтыг цахим хэлбэрээр зохион байгуулах бэлтгэлийг хангах, энэ тухай бүх мэдээллийг цахим хуудсаар мэдээлэх ажлыг эрчимжүүлэх					
2.11.1. Засгийн газрын худалдан авах ажиллагааны удирдлага, төлөвлөлт, тайлагналт, хяналт-шижилтээг сайжруулах, мэдээллийн систем, мэдээллийн санг бий болгох					
2.11.2. Засгийн газрын байгууллага болон хувийн хэвшил хооронд тендерийн баримт бичгийг онлайнаар солилцох болон e-Shopping mall-ыг нэвтрүүлэх ажлыг судлах					
Хоёр. Бодит салбарын хөгжлийн бодлого					
Зорилт 3. Хувийн хэвшил, бизнесийн хөгжлийг дэмжсэн төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийг хөгжүүлж, байгаль экологид ээлтэй үйлдвэрлэл, үйлчилгээг дэмжинэ					
3.1. Засгийн газар, хувийн хэвшлийн зөөлөлдөх төтөлцоог боловсронгуй болгож, хэрэгжүүлэх механизмыг нь бий болгож мөрдүүлэх					
3.1.1. Засгийн газар, хувийн хэвшлийн түншлэлийг хөгжүүлэх эрх зүйн үндсийг Улсын Их Хурлаар батлуулан мөрдөх					
3.1.2. Засгийн газар, хувийн хэвшлийн түншлэлийн чиглэлүүдийг тогтоож, хамтын ажиллагааг өрсөжүүлэх					
3.2. Төр болон хувийн хэвшлийн байгууллагын хамтын ажиллагааг сайжруулан, тэдгээрийн үйл ажиллагааны үндсээ холбоог боловсронгуй болгох, хувийн хэвшлийн хөрөнгө оруулалтаар баригдсан объектуудыг тодорхой хугацаагаар ашиглуулсны дараа төрд шилжүүлж өгөх үйл ажиллагааг дэмжих					
3.3. Үндэсний стандартуудыг олон улсын стандартын түвшинд ойртуулах, хүргэх замаар хувийн хэвшлийн өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэх					
3.4. Оюутологийн зэс-алтын уурхайг барах эхлэх, Тавантологийн нүүрсийг ашиглах нөхцөлийг бүрдүүлэх					
3.4.1. Оюутологийн зэс алтын орд газрыг ашиглах гэрээг хөрөнгө оруулагчтай байгуулж уг гэрээг Улсын Их Хурлаар батлуулах, хөрөнгө оруулалтын ажлыг эхлүүлэх					
3.4.2. Тавантологийн нүүрсийг ашиглах хөрөнгө оруулалтын гэрээг сонирхолч, талуудтай хамтран байгуулах ажлыг зохион байгуулж, гэрээг Улсын Их Хурлаар батлуулах					

ТӨРИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

2008 он №7 (532)

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2008 оны 01 дүгээр сарын 31-ний өдөр

Дугаар 12

Улаанбаатар хот

"Монгол Улсын Мянганы хөгжлийн зорилтод суурилсан Үндэсний хөгжлийн цогц бодлого" батлах тухай

Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1."Монгол Улсын Мянганы хөгжлийн зорилтод суурилсан Үндэсний хөгжлийн цогц бодлого"-ыг хавсралтаар баталсугай.

2.Монгол Улсын Засгийн газар /С.Баяр/-т даалгасугай:

1/Монгол Улсын Мянганы хөгжлийн зорилтод суурилсан Үндэсний хөгжлийн цогц бодлого"-д заасан стратегийн зорилтуудыг хэрэгжүүлэх зохион байгуулалтын арга хэмжээ авч, Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөр, жил бүрийн улсын төсөв, эдийн засаг, нийгмийг хөгжүүлэх үндсэн чиглэлд тусган хэрэгжүүлэх;

2/Монгол Улсын Мянганы хөгжлийн зорилтод суурилсан Үндэсний

хөгжлийн цогц бодлого"-ын хүрээний Үндэсний хөтөлбөрүүдийг шинээр болон шинэчлэн боловсруулж, улмаар хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулах.

3.«Монгол Улсын Мянганы хөгжлийн зорилтод суурилсан Үндэсний хөгжлийн цогц бодлого»-д тусгагдсан стратегийн зорилтуудыг хэрэгжүүлэхэд чиглэсэн дунд хугацааны бодлогын баримт бичиг, зорилтот хөтөлбөр, төслүүдийг боловсруулан Улсын Их Хурлаар батлуулж, Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрт тусган хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулж ажиллахыг тухай тухайн Засгийн газарт зөвлөсүгэй.

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА ДЛҮНДЭЭЖАНЦАН

Монгол Улсын Их Хурлын 2008 оны 12 дугаар тогтоолын хавсралт

МОНГОЛ УЛСЫН МЯНГАНЫ ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛТОД СУУРИЛСАН ҮНДЭСНИЙ ХӨГЖЛИЙН ЦОГЦ БОДЛОГО

ОРШИЛ

1. "Монгол Улсын Мянганы хөгжлийн зорилтод суурилсан Үндэсний хөгжлийн цогц бодлого" нь хүмүүнлэг иргэний ардчилсан нийгэм дэх монгол хүний хөгжлийг хангах, тус улсын эдийн засаг, нийгэм, шинжлэх ухаан, технологи, соёл иргэншлийг эрчимтэй хөгжүүлэхэд чиглэсэн ирэх арван дөрвөн жилийн бодлогыг дэлхий нийт, бүс нутгийн хөгжилтэй нягт уялдуулан цогцоор тодорхойлж байна.

2. Монгол Улсын Мянганы хөгжлийн зорилтод суурилсан Үндэсний хөгжлийн цогц бодлогын зорилт нь хувийн хэвшил тэргүүлсэн эдийн засгийн эрчимтэй өсөлт, монгол хүний хөгжил, түүний дотор боловсрол, эрүүл мэнд, түүнчлэн шинжлэх ухаан, технологи, байгаль орчны тогтвортой хөгжлийг тэргүүлэх чиглэл болгож, хүнийг оюунжуулж, чадваржуулах замаар Мянганы хөгжлийн зорилтын биелэлтийг хангах, өндөр технологи, байгаль орчинд халгүй үйлдвэрлэл, үйлчилгээг эрхэмлэн өсөлтөө хангадаг мэдлэгт суурилсан эдийн засагтай болох, иргэддээ үйлчилдэг, хүний эрх, эрх чөлөөг хангадаг, авлига, хүнд суртлаас ангид ардчилсан төрийн тогтолцоог төлөвшүүлэх замаар Монгол Улсын бүрэн эрхт

байдлыг хамгаалан бэхжүүлж, дундаж хөгжилтэй улс болгоход оршино.

3.Монгол Улсын Мянганы хөгжлийн зорилтод суурилсан Үндэсний хөгжлийн цогц бодлогод Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, тэргүүлэх чиглэлүүд, тэдгээрийг хэрэгжүүлэх стратеги, хүрэх үр дүнг 2007-2015 онд Мянганы хөгжлийн зорилтыг хангах, эдийн засгийг эрчимтэй хөгжүүлэх, 2016-2021 онд мэдлэгт суурилсан эдийн засагт шилжих хоёр үе шаттай хамтатган авч үзсэн болно.

НЭГ. НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

1.1. Дэлхийн хөгжлийн чиг хандлага

Хүн төрөлхтөн шинжлэх ухаан, технологийн хувьсгалд тулгуурлан аж үйлдвэржсэн нийгмээс мэдээлэлжиж, даяаршиж буй нийгэмд шилжиж байна. Дэлхий дахины эдийн засаг, зах зээлийн харилцаанд мэдээлэл, хүн, барааны асар өргөн шилжилт хөдөлгөөн, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний хил хязгааргүй урсгал явагдаж, түүнд суурилсан даяаршилын цоо шинэ нөхцөл байдал бүрдэж байгаагаас улс орнууд хүн, нийгмийн хөгжил, эдийн засгийн өсөлтийн хэтийн бодлогоо даян дэлхийн болон бүс нутгийн хөгжлийн үйл явцтай нягт

ТӨРИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

2008 он №7 (532)

Улсын үндэсний хөгжилд, түүний дотор ажлын байр шинээр бий болгож, иргэдийг орлогын ядуурлаас гаргахад тэргүүлэх үүрэг гүйцэтгэнэ.

Хувийн хэвшлийн хөгжилд дэмжлэг үзүүлэх, тэдгээрт тулгарсан бэрхшээлийг арилгах, гадаад зах зээлд гарах таатай орчин бүрдүүлэх үүргийг төр хүлээнэ.

Бүх үе шат (2007-2021 он):

Стратегийн зорилт 1. Хувийн хэвшил, Засгийн газрын байгууллагуудын түншлэлийг дэмжин хөгжүүлж, бэхжүүлнэ:

- Засгийн газар, хувийн хэвшил хоорондын зөвлөлдөх хорооны үйл ажиллагааг идэвхижүүлж, тогтмолжуулах механизмыг төлөвшүүлэх;
- хувийн хэвшлийн үйл ажиллагаа ил тод, шударга явагдах нөхцөлийг бүрдүүлэх;
- хувийн хэвшлийн нийгмийн үүрэг, хариуцлагыг дээшлүүлэхэд анхаарах.

Стратегийн зорилт 2. Бизнесийн үйл ажиллагааны эрх зүйн орчинг боловсронгуй болгож, хувийн хэвшлийн үйл ажиллагаанд оролцох Засгийн газрын оролцоог зохистой түвшинд хүртэл хязгаарлана:

- төрийн зохицуулалтын бүтэц, тогтолцоог хянан үзэж, шуурхай болгох;
- хувийн бизнес эхлэх, эрхлэх, бизнесээ орхих болон бусад үйл ажиллагааг зохицуулсан эрх зүйн актуудыг дахин хянаж, чанаржуулах, цөөрүүлэх, хялбаршуулах замаар оновчтой болгох.

5.2. Эдийн засгийн бодит салбаруудын хөгжлийн бодлого

Монгол Улсын хөгжлийн 3 дугаар тэргүүлэх чиглэлийн хүрээнд:

Эдийн засгийн бодит салбаруудын хөгжлийг Мянганы хөгжлийн зорилтуудыг хэрэгжүүлэх, эдийн засгийн өсөлтийг түргэтгэх, мэдлэгт суурилсан эдийн засгийг бий болгоход чиглүүлнэ. Дотоодын нийт бүтээгдэхүүнд үйлчилгээ, аж үйлдвэрийн салбарын хувийн жинг тууштай нэмэгдүүлж, 2015 онд 85 хувьд, 2021 онд 92 хувьд хүргэж, дундаж хөгжилтэй орнуудынхтай ижил эдийн засгийн бүтцийг бий болгоно.

5.2.1. Аж үйлдвэрийн хөгжлийн бодлого

5.2.1.1. Геологи, уул уурхай, эрдэс баялаг, хүнд үйлдвэрийн хөгжлийн бодлого

Өндөр технологт тулгуурлан стратегийн орд газруудыг ашиглаж, эдийн засгийн хөгжлийг эрчимжүүлж, эдийн засгийн салбарын бүтцийг сайжруулж, мэдлэгт суурилсан эдийн засгийг бий болгох санхүүгийн чадамж, хуримтлалыг бүрдүүлнэ.

Нэгдүгээр үе шат (2007-2015 он):

Стратегийн зорилт 1. Стратегийн орд газруудыг ашиглана. Улсын зардлаар геологийн хайгуул хийж, нөөцийг нь тогтоосон стратегийн орд газруудад төрийн мэдлийн хувийг 51-ээс дээш байлгах бодлогыг баримтална:

- Оюу толгойн зэс, алтны, Цагаан суваргын зэсийн, Таван Толгойн нүүрсний, Асгатын мөнгөний, Цавын полиметаллын, Төмөртэйн төмрийн хүдрийн, Чойр-Нялгын нүүрс, битумын, Цайдамын хүрэн нүүрсний, Мардай, Гурванбулагийн ураны болон бусад томоохон стратегийн орд газруудыг ашиглаж эхлэх;
- Эрдэнэтийн уулын баяжуулах үйлдвэрийн хүчин чадлыг нэмэгдүүлж, бүтээгдэхүүний боловсруулалтыг гүнзгийрүүлэх;
- катодын зэс, гангийн үйлдвэрлэлийг эрс өсгөх;
- коксжих нүүрсийг боловсруулж эхлэх;
- нүүрснээс түлш, шатахуун гаргах технологийг эзэмших;
- газрын тос олборлох хэмжээг нэмэгдүүлэх;
- эрдсийн түүхий эдийн боловсруулалтын түвшинг дээшлүүлж, эцсийн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх;
- геологийн судалгаа, эрдэс баялгийн эрэл хайгуулын ажлыг өргөтгөх;
- эдийн засгийн хувьд үр ашиг багатай ашигт малтмалын ордуудыг эдийн засгийн эргэлтэнд оруулахгүй байх эрх зүйн орчныг бүрдүүлэх;
- ашигт малтмалыг бичил уурхайн хэлбэрээр олборлох үйл ажиллагаанд төрийн зохицуулалтай, байгаль орчинд халгүй, хүний амьдрах орчинд аюулгүй байх зарчмыг баримтлан эрх зүйн орчинг бүрдүүлэх.

Стратегийн зорилт 2. Уул уурхайн салбарт байгаль орчныг хамгаалж, экологийн тэнцвэрт байдлыг хадгална:

- уул, уурхайн ашиглалтанд өртсөн талбайн нөхөн сэргээлтийг сайжруулах;
- уурхайн олборлолтын технологт нэгдсэн стандарт мөрдүүлэх;

ТӨРИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

2008 он №7 (532)

тулд төсвийн хөрөнгө оруулалтаар дэмжлэг үзүүлэх.

Стратегийн зорилт 3. Хүн амын орлого багатай ядуу болон дундаж орлоготой хэсэгт түлхүү хандсан төсвийн зарлагын бодлого хэрэгжүүлнэ:

- ажлын байр шинээр бий болгох, бүх нийтийн боловсролын түвшинг дээшлүүлэх, эх, хүүхдийн эндэгдэл, халдварт өвчний тархалтыг бууруулахад зориулах төсвийн санхүүжилтийг нэмэгдүүлэх;
- нийгмийн хамгааллын санхүүжилт, тэтгэвэр, тэтгэмжийг дотоодын нийт бүтээгдэхүүний өсөлттэй оновчтой уялдуулан нэмэгдүүлэх;
- нийгмийн эмзэг бүлэгт зориулсан халамж, үйлчилгээний санхүүжилт болон ахмад настанд олгох санхүүгийн тусламжийг нэмэгдүүлэх;
- гадаадад өндөр мэргэшсэн мэргэжилтнүүдийг бэлтгэхэд төсвөөс дэмжлэг үзүүлэх.

Стратегийн зорилт 4. Төрөөс стратегийн ач холбогдолтой ашигт малтмалын орд газруудыг ашиглан олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн санхүүгийн механизмуудыг хэрэглэн хуримтлал бий болгож, "Монгол Улсыг хөгжүүлэх сан"-д төвлөрүүлж, эдийн засаг, нийгмийн хөгжлийг хурдасгахад зохистой ашиглана. "Ашигт малтмал" үндэсний хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлнэ:

- хөгжлийн гарааны ижил нөхцөл бүрдүүлэх зорилгоор "Монгол Улсыг хөгжүүлэх сан"-д орох орлогын зарим хэсгийг "Эх орны хишиг" хэлбэрээр иргэдэд олгодог журам бий болгож хэрэгжүүлэх.

5.1.2. Татварын бодлого

Татварын бодлогоор экспортын чиглэлтэй үйлдвэрлэл, үйлчилгээ давамгайлсан, хувийн хэвшил тэргүүлсэн эдийн засгийн хөгжлийн таатай орчин бүрдүүлнэ.

Бүх үе шат (2007-2021 он):

Стратегийн зорилт 1. Экспортын баримжаатай үйлдвэрлэл, үйлчилгээ, импортыг орлох зарим үйлдвэрлэлийг татварын оновчтой бодлогоор дэмжинэ:

- эрдэс түүхий эд, ноос, ноолуур, мах, сүү, арьс шир боловсруулах салбарын үйлдвэрлэлд өндөр технологи нэвтрүүлэхийг болон импортыг орлох зарим

төрлийн хүнсний бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг;

- цахимзүйн болон оюуны шингэц бүхий бага оврын бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг;
- дотоодын болон олон улсад нэр хүнд бүхий гадаадын хөрөнгө оруулагчдыг;
- экспортын баримжаатай үйлчилгээ, аялал жуулчлалын салбар, "брэнд" бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг тус тус дэмжих;
- гаалийн тарифын бодлогыг үйлдвэрлэл, хэрэглээний зохистой харьцаа, бүтцийг бий болгох, өрсөлдөх чадвартай дотоодын үйлдвэрлэлийн өсөлт, тэргүүний техник, технологийн импорт, боловсруулах үйлдвэрлэлийн бүтээгдэхүүний экспортыг дэмжихэд чиглүүлэх.

Стратегийн зорилт 2. Экологийн татварыг бий болгож, татварын суурийг өргөтгөн татвар хураалтыг сайжруулж, төсвийн орлогыг зохистой нэмэгдүүлнэ:

- татварын нэр төрөл, татвар ногдуулах аргачлалыг олон улсын жишигт нийцүүлэн, татварын орлогын болон эдийн засгийн өсөлтийн уялдаа холбоог хангаж, татварын ачааллыг зохистой түвшинд байлгах, татварын тогтолцоог боловсронгуй болгох;
- орлогын болон хөрөнгийн татварыг давхардуулж үл ногдуулах гэрээ бүхий улс орнуудын тоог нэмэгдүүлж, мэдээлэл харилцан солилцох;
- орлогын албан татварын хувь хэмжээг зохистой түвшинд хадгалж, хөрөнгийн болон хэрэглээний татвар, газар, агаарын орон зай, байгалийн нөөц ашигласны төлбөр, хураамжийн төсөв бүрдүүлэх үүргийг нэмэгдүүлэх;
- онцгой албан татварын нэр төрлийг нэмэгдүүлэх замаар зохисгүй хэрэглээг хязгаарлаж, байгаль орчинд сөрөг нөлөөлөл бүхий үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд экологийн татвар ногдуулах;
- татварын илүү төлөлтийг буцаан олгох тогтолцоог нэвтрүүлэх;
- хуримтлагдсан татварын болон зээлийн албан татварыг бий болгох;
- далд эдийн засгийг ил болгох зорилгоор татварын өршөөл үзүүлэх болон зохицуулалтын бусад арга хэрэгслийг оновчтой ашиглах.

197

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙ САЙДЫН
ЗАХИРАМЖ

2007 оны 12 дугаар
сарын 26-ны өдөр

Дугаар 114

Улаанбаатар
хот

Ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүн,
удирдамж батлах тухай

1. Тавантолгойн нүүрсний ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг төрийн мэдэлд авах асуудлаар тус ордын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч "Энержи ресурс" ХХК-ийн удирдлагатай яриа хэлэлцээ хийх ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүнийг 1 дүгээр хавсралтын, ажлын хэсгийн удирдамжийг 2 дугаар хавсралтын ёсоор тус тус баталсугай.

2. "Энержи ресурс" ХХК-ийн удирдлагатай яриа хэлэлцээг хийж дүнг 2008 оны 1 дүгээр сарын 15-ны дотор Засгийн газарт танилцуулахыг ажлын хэсгийн ахлагч, Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүүд даалгасугай.

Монгол Улсын Ерөнхий сайд

С.БАЯР

198

Ерөнхий сайдын 2007 оны 114 дүгээр
захирамжийн 1 дүгээр хавсралт

АЖЛЫН ХЭСГИЙН БҮРЭЛДЭХҮҮН

Ажлын хэсгийн
ахлагч

-Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү

Гишүүд:

-Хууль зүй, дотоод хэргийн яамны Төрийн
нарийн бичгийн дарга Г.Баясгалан;

-Байгаль орчны яамны Тогтвортой хөгжил,
стратеги төлөвлөлтийн газрын дарга
А.Энхбат;

-Үйлдвэр, худалдааны яамны Геологи, уул
уурхай, хүнд үйлдвэрийн газрын дарга
Х.Бадамсүрэн;

-Сангийн яамны Төсвийн бодлого,
зохицуулалтын газрын орлогын хэлтсийн
дарга Ж.Ганбат;

-Түлш, эрчим хүчний яамны Эрчим хүчний
бодлого, зохицуулалтын газрын ахлах
мэргэжилтэн Ш.Батрэнчин;

-Төрийн өмчийн хорооны даргын зөвлөх
Д.Байлхүү.

Нарийн бичгийн
дарга

-“Эрдэнэс МГЛ” ХХК-ийн гүйцэтгэх
захирал Д.Зоригт.

-----oOo-----

199

Ерөнхий сайдын 2007 оны 114 дүгээр
захирамжийн 2 дугаар хавсралт

ТАВАН ТОЛГОЙН НҮҮРСНИЙ ОРДЫГ АШИГЛАХ ТУСГАЙ
ЗӨВШӨӨРЛИЙГ ТӨРИЙН МЭДЭЛД АВАХ АСУУДЛААР "ЭНЕРЖИ
РЕСУРС" ХХК-ийн УДИРДЛАГАТАЙ ЯРИА ХЭЛЭЛЦЭЭ ХИЙХ
ЗАСГИЙН ГАЗРЫН АЖЛЫН ХЭСГИЙН УДИРДАМЖ

Нэг. Хэлэлцээ хийх талууд

1. Улсын төсвийн хөрөнгөөр геологи хайгуулын ажил хийж нөөцийг тогтоосон Тавантолгой нүүрсний ордыг ашиглах тусгай зөвшөөрлийг төрийн мэдэлд авах асуудлаар Засгийн газраас тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч "Энержи ресурс" ХХК-ийн удирдлагатай яриа хэлэлцээ хийх ажлын хэсэг нь Хууль зүй, дотоод хэргийн яам, Сангийн яам, Үйлдвэр, худалдааны яам, Түлш, эрчим хүчний яам, Байгаль орчны яам, Төрийн өмчийн хороо, "Эрдэнэс МГЛ" ХХК-ийн төлөөлөл бүхий бүрэлдэхүүнтэй ажиллаж, ажлын хэсгийг Үйлдвэр, худалдааны сайд ахална.

2. Засгийн газрын ажлын хэсгээс "Энержи ресурс" ХХК-ийн ажлын хэсэг нь тус компанийг бүрэн төлөөлөх бүрэлдэхүүнтэй байхыг санал болгож, энэ зарчмыг яриа хэлэлцээний бүх үе шатанд баримтлан ажиллана.

3. Шаардлагатай бол яриа хэлэлцээний явцад Засгийн газарт танилцуулсны үндсэн дээр ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүнд өөрчлөлт оруулж болно. Ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүнд өөрчлөлт оруулах тохиолдолд яриа хэлэлцээнд оролцогч тал хэлэлцэгч нөгөө талдаа урьдчилан мэдээлж байна.

4. Шаардлагатай тохиолдолд ажлын хэсэг нь холбогдох салбарын мэргэжилтэн, мэргэжлийн шинжээчээр дүгнэлт гаргуулж болно.

Хоёр. Хэлэлцээнд баримтлах ерөнхий чиглэл

1. Улсын төсвийн хөрөнгөөр геологи хайгуулын ажил хийж нөөцийг тогтоосон Тавантолгойн ордыг ашиглах талаар Засгийн газраас "Энержи ресурс" ХХК-тай яриа хэлэлцээ хийхдээ дараахь ерөнхий чиглэлийг баримтална:

а/ Тавантолгойн нүүрсний ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг төрийн мэдэлд авч, улс орны хөгжилд хувь нэмэр оруулах, үр шимийг нь иргэн бүрт мэдэгдэхүйц хүртээх бодлогыг хангах /Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Зургадугаар зүйлийн 1 дэх хэсэгт "Монгол Улсад газар, түүний хэвлий, ой, ус, амьтан, ургамал болон байгалийн бусад баялаг гагцхүү ард түмний мэдэл, төрийн хамгаалалтад байна", мөн зүйлийн 2 дахь хэсэгт "2. Монгол Улсын иргэдэд

ЗГХЭГ

өмчлүүлснээс бусад газар, түүнчлэн газрын хэвлий, түүний баялаг, ой, усны нөөц, ан амьтан төрийн өмч мөн" гэсэн заалт/;

б/ улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн томоохон ордыг Монгол Улсын эрх ашигт нийцүүлэн ашиглах;

в/ төсвөөс геологи, хайгуулын ажилд гарсан зардал, нийт нөөцийн үнэлгээг тогтоох, төсвийн зардлын зарим хэсгийг компани буцаан төлсөн эсэх, түүхий эд, эсхүл тухайн бүтээгдэхүүний зах зээлийн үнийг баримжаалан ордын үнэлгээг тогтоох;

г/ хувийн хөрөнгө оруулалтаар хийсэн нэмэлт хайгуул, ашиглах чиглэлээр компаниас оруулсан хөрөнгө оруулалт, боловсруулсан техник, эдийн засгийн үндэслэл, бусад баримт бичигтэй танилцаж, гаргасан нийт зардлыг тогтоон тохирсны үр дүнд нөхөх олговрын нөхцөлийг тохирох;

д/ хууль тогтоомжид нийцсэн байх /яриа хэлэлцээ нь Монгол Улсын хууль тогтоомж, түүний дотор Ашигт малтмалын тухай хууль, Татварын багц хууль, Компанийн тухай хуультай нийцсэн байх/;

е/ хэлэлцэгч талууд хэлэлцэж байгаа асуудлаар эрх тэгш оролцох;

ж/ хэлэлцэн тохирох асуудлаар хоёр тал харилцан ашигтай байх;

з/ хөрөнгө оруулалтыг дэмжих /бүс нутгийн дэд бүтцийг бий болгох, нийгмийн асуудлыг шийдвэрлэх зориулалтаар хөрөнгө оруулалт хийх тус компанийн саналыг дэмжих/;

и/ ил тод байдлыг хангах /хэлэлцэн тохирогч талууд яриа хэлэлцээ болон түүний үр дүнгийн талаар нээлттэй байдлыг хангах, хөрөнгө оруулагчийн хийсэн ажил, зарцуулсан хөрөнгийн талаарх мэдээлэл бодит байх, мэдээллийн үнэн зөвийг нотлох шалгуур үзүүлэлтийг олон улсын жишигт тохирсон аргачлалаар тогтоож мөрдөх зэрэг/.

2. Холбогдох яам, байгууллагаас ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүнд оролцогч нь яриа хэлэлцээний явцын талаар эрхэлсэн сайд болон удирдлагад танилцуулж чиглэл авч ажлын хэсэг дээр нэг баг болж ажиллах, яриа хэлэлцээний явцын талаар ажлын хэсгийн ахлагч нь Ерөнхий сайд, Засгийн газарт танилцуулж чиглэл авч ажиллана.

3. Яриа хэлэлцээний явц, үр дүнгийн талаар хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр мэдээлэл хийх тохиолдолд ажлын хэсгийн ахлагч, эсхүл гишүүд ажлын хэсэг дээр тохирсны дагуу мэдээлэл хийж болно.

ЗГХЭГ

Гурав. Яриа хэлэлцээний үр дүнг баталгаажуулах

1. Хэлэлцэн тохирогч хоёр тал яриа хэлэлцээний явцын талаар тухай бүрт тэмдэглэл хөтөлж гарын үсэг зурж баталгаажуулж ажиллана.

2. Хоёр тал хэлэлцэн тохирсон асуудлаар санамж бичиг гаргаж гарын үсэг зурж баталгаажуулна.

3. Ажлын хэсгийн ахлагч нь яриа хэлэлцээний үр дүнг Улсын Их Хуралд өргөн барих шийдвэрийн төсөл, танилцуулгын хамт Засгийн газарт оруулж хэлэлцүүлнэ.

----oOo----

**УИХ-ЫН 2007 ОНЫ НАМРЫН ЭЭЛЖИТ ЧУУЛГАНЫ 2008 ОНЫ
1 ДҮГЭЭР САРЫН 11-НИЙ ӨДӨР /БААСАН ГАРАГ/-ИЙН
ХУРАЛДААНЫ ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ТЭМДЭГЛЭЛ¹**

Монгол Улсын Их Хурлын 2007 оны намрын ээлжит чуулганы 2008 оны 01 дүгээр сарын 11-ний өдөр (Баасан гараг)-ийн нэгдсэн хуралдаан 10 цаг 50 минутад УИХ-ын чуулганы нэгдсэн хуралдааны танхимд эхлэв.

УИХ-ын дарга Д.Лүндээжанцан ирц, хэлэлцэх асуудлыг танилцуулж, хуралдааныг даргалав.

Өглөөний нэгдсэн хуралдаанд ирвэл зохих 75 гишүүнээс 44 гишүүн ирж, 58.6 хувийн ирцтэй байв.

Чөлөөтэй: Су.Батболд, Ж.Батхуяг, Т.Ганди, Ц.Дамиран, Д.Дэмбэрэл, М.Зоригт, Р.Раш, М.Сономпил, М.Энхболд, Н.Энхболд

Өвчтэй: Ч.Авдай, А.Мурат, Р.Нямсүрэн, Л.Одончимэд, Д.Одхүү, Ц.Цэнгэл, Ц.Шаравдорж

Тасалсан: Ц.Батаа, Сүх.Батболд, Х.Баттулга, Э.Бат-Үүл, С.Баярцогт, Л.Гантөмөр, Л.Гүндалай, Ц.Жаргал, Б.Жаргалсайхан, К.Саираан, Б.Цэрэнбалжир, Б.Эрдэнэбат, Р.Эрдэнэбүрэн

...

УИХ-ын гишүүн Б.Мөнхтуяагаас Ашигт малтмалын хайгуулын болон ашиглалтын лицензийн олголт, хяналтын талаар хэрэгжүүлж буй арга хэмжээ, цаашид эрдэс баялгийг дэлхийн зах зээлд гаргаж борлуулах боломжийн талаар Ерөнхий сайдад тавьсан асуулгын хариуг Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү танилцуулав.

Л.Гүндалай: ... Цаашилбал Айвенхо майнз, Тавантолгой гээд том том орд газруудыг 51-ээс дээш хувий нь төрийн мэдэлд байлгах, төрийн мэдлийн оролцоог аль болохоор их болгох энэ асуудал та юу хийж байна вэ? Би бас таныг сайд болж байхад дурсаж байсан. Дайцуки гээд компанид өгсөн лицензийг та яаж байна вэ? Тэрийг чинь яах ёстой юм бэ? Уг нь одоо Тавантолгойн орд газар лиценз эзэмшиж байгаа монгол, мөн гадаадын нөхдүүд эргүүлээд өгье гэсэн байр суурьтай байдаг юм билээ. Нэгэнт одоо төсвийн хөрөнгөөр нөөц нь тогтоогдсон юм бол яагаад улс өөрөө энийгээ эзэмшиж болохгүй байгаад байгаа юм бэ? 3 хуваагаад тавьчихсан Тавантолгойгоо улсын мэдэлд нэг болгож авах ямар боломж та өнөөдрийг болтол хайж, нээж олсон бэ?

¹ <https://www.parliament.mn/nn/5815/>

Х.Наранхүү: Томоохон стратегийн орд газар, түүний дотор Тавантолгой, Оюутолгойн ректын тухайд гэвэл Засгийн газраас энэ асуудлыг үндсэндээ татаж аваад дахин харж үзэх шаардлагатай гэж үзсэн. Ингэж эргүүлж авч байгаа нь бол ерөөсөө энэ асуудлыг удаашруулъя гэсэн бодлоготой биш, нэгэнт сүүлийн үед энэ 2006 онд батлагдсан Ашигт малтмалын тухай хуулинд нэлээд зарчмын нэмэлт оруулах шаардлагатай гэсэн олон санал, санаачилга гарсан, олон орны туршлагыг судалж ирсэн. Үүнтэй холбогдуулж эдгээр саналуудыг үндэслэн шинэ хөрөнгө оруулагчтэй хийсэн гэрээний төслүүдийг дахин эргэж харах шаардлага бас, гэхдээ энэ дээр бас нэг хэлэх ёстой зүйл бол хуулинд нийцүүлэхээс өмнө ялангуяа стратегийн том объектуудын талаар төрөөс баримтлах бодлого, зарчим гэж байх ёстой. Тэрий нь боловсруулаагүй үндсэндээ энэ ажил эхлүүлсэн байгаа юм.

Тийм учраас тухайлбал Тавантолгойн компаний лицензийг эзэмшиж байгаа Энержи ресурс компанитай бид нар хэлэлцээ хийгээд явж байна. Энэ төрөөс эхэлж баримтлах бодлого, зарчим, стратегийг тодорхойлохдоо Засгийн газар ямар нэгэн гадны байгууллага, эсвэл бүлэг компани хүмүүсийн нөлөөтэйгээр энэ асуудлыг авч үзэхгүй, бие дааж дангаараа тодорхойлъя, ингэж тодорхойлсныхоо дараа тэр стратеги дотор нь харин гадна дотны хөрөнгө оруулагчдын оролцоог ямар байх вэ, ямар нөхцөл байдалтай байх вэ гэдгий нь бас тодорхойлж өгөх ёстой. Энэний дараа л энэ асуудлыг ярих ёстой гэсэн ийм байр сууринаас хандсан.

...

Соронзон хальснаас буулгасан:

Хуралдааны нарийн бичгийн дарга

Ч.АЛТАНЦЭЦЭГ

Д.ЭНЭБИШ

Ц.НАРАНТУЯА

В.ОЮУН

“ӨНӨӨДӨР” 2008 ОНЫ ГУРАВДУГААР САРЫН 13. ПҮРЭВ №059 (3322)

“ӨНӨӨДӨР” ИЙН ТОДРУУЛАГА**Р.ЭМҮЖИН**

Үйлдвэр, худалдааны сайд, стратегийн ач холбогдол бүхий орд газруудын асуудлыг хариуцсан ажлын хэсгийн ахлагч Х.Наранхүүтэй ярилцаж, зарим нэгэн мэдээллийг тодрууллаа.

-Ашигт малтмалын орд газруудын асуудал олон нийтийн анхаарлыг улам бүр татах боллоо. Ажлын хэсгийн ажилд өнгөрсөн хугацаанд ямар ахиц гарав?

-Ерөнхийдөө төрийн оролцоо, хяналтыг тодорхой болгоё гэсэн чиг, байр суурь дээрээ зогсч байгаа. 30 шахам хүний бүрэлдэхүүнтэй дэд хэсэг байгуулсан. Дэд хэсгийн бүрэлдэхүүнд эрдэмтэд, мэргэжлийн хүмүүс, иргэний хөдөлгөөнийхөн, хувийн компаниуд гээд салбар, салбарын төлөөлөл багтаж байгаа. Бүх талын сонирхлыг төлөөлөх боломжтой гэсэн үг л дээ. Засгийн газраас хайгуулын лицензийг наймааны хэрэгсэл болгохоо больё. Лиценз нэг л авсан бол гурван жилдээ цааш дамжуулж худалдахаа больё гэсэн бодлого барьж байгаа. Стратегийн орд газруудад төрийн оролцоо 51-ээс доошгүй хувь байх, хөрөнгө оруулалтын гэрээг 15 жилээр хийх гэхчлэн

Ц.БАТБААТАР © FOCUS.MN

Х.НАРАНХҮҮ:**Хэлэлцээр удааширч байгаа нь үнэн**

өөрчлөлтийн асуудлуудыг ярьж байна. Орон даяар 4000 гаруй лиценз олгогдсон. Үүнийг хумиж, цэгцэлж, хяналттай болгох шаардлагатай байна. Гэтэл араас нь хяналт тавих нөхцөл бололцоо, хүн хүч алга. Тэгэхээр бид бодлогын хувьд цэгцлэх хэрэгтэй болж байгаа юм.

-Оюутолгойн асуудал юу болж байна. Тохиролцоонд хүрч чадсан уу?

-Тохиролцоо хийсэн гэж хэлж болохгүй. Төрийн оролцоо 51 хувь байх шаардлагатай гэсэн байр сууриа бид илэрхийлсэн. Нөгөө тал судалж, тооцож үзье гэсэн. Хариугаа өгөөгүй байгаа.

-Анхаарал татаж байгаа бас нэг чухал асуудал бол Тавантолгой. Сүүлд авсан мэдээллээр орд газрын зарим хэсгийг эзэмших саналыг “Энержи ресурс” тавьсан бололтой юм?

-Тавантолгойн хэлэлцээр удаан, хойрго явагдаж байна. Аль аль тал нь байр суурин дээрээ хатуу зогсч байна. Тэд уг орд газарт найман тэрбум төгрөгийн ажил хийсэн гэдэг. Үүнийг үнэлэхэд хэцүү. Энэ мэтийн байдлаас шалтгаалан хэлэлцээр удааширч, өнөөдрийг хүртэл гарц байхгүй байгаа нь үнэн.

-Засгийн газраас энэ мөнгийг бэлнээр бус ч гэсэн барагдуулах бодлого барьж байгаа талаар мэдээлсэн. Өөр ямар хувилбар байж болох вэ?

-“Энержи ресурс”-ийн талаас янз бүрийн санал тавьж байгаа. Тавантолгой олон улсын асуудал болчихоод байна. Хятадын зах зээл, барууны орнуудын болон Оросын компаниуд гээд Тавантолгойн асуудал нь өөрөө том юм. Дэд бүтэц, төмөр зам, эрчим хүч, цахилгаан хангамж гээд олон зүйл энд яригдана. Нэг компанийн эрх ашиг, хүчин чадлаас давсан хэрэг л дээ. Засгийн газар дээрх найман тэрбумын хөрөнгө оруулалтыг мөнгөн хэлбэрээр өгч чадахгүй гэдгээ хэлсэн. Тавантолгойн нийтдээ зургаан

лиценз бий. Гурав буюу гол нөөцтэй газрынх нь Тавантолгой гэсэн нэрээрээ байдаг. Нөөц багатай, захдуу хэсгийнх нь Ухаа худаг гэхчлэн өөр өөр нэртэй. “Энержи ресурс”-ээс үндсэн орд газрын захаар орших тэр гурван лицензийг өөртөө авч үлдэх санал тавьсан. Бид судалж үзээд энэ бол тэдний ярьж байгаа 14 хувиас хамаагүй давсан асуудал гэдгийг тооцоолж гаргасан л даа. Харин тэр гурван талбайнхаа аль нэгийг нь гэвэл болж байна гэж би хувьдаа бодож байна. Тавантолгойн нийт орд газрын 10 хүрэхгүй хувь нь гэсэн үг.

-Төрөөс үндэсний компаниудаа дэмжих бодлого барьж байгаа юу?

-Тэгэлгүй яахав. Үндэсний компаниуд нэгдэж, консорциум байгуулаад оролцох үүд хаалга нээлттэй. Би энд нэг зүйлийг зориуд хэлмээр байна. Яг олборлолтын ажлын хувьд мэргэжлийн компани орох нь зүйтэй болов уу. Монголд Тавантолгой шиг том хэмжээний орд газарт ажиллаж, олборлолт хийж байсан туршлагатай компани байхгүй. Тэгэхээр, мэргэжлийн, туршлагатай компани түшихээс аргагүй.

-Ажлын хэсгээс нэг хэсэг талбайн лицензийг “Энержи ресурс”-д өгье гэж байгаа юм байна. Тэдний талаас харин гурвыг нэхэж байна. Аль аль тал нь буулт хийгээд, цаг алдалгүй тохирч болдоггүй юм уу?

-Энэ чинь, би ганцаараа шийдчих асуудал биш. Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцэнэ. Гол орд газраа төр аваад, захдуу нэг хэсэг газрын лицензийг “Энержи ресурс”-д өгөх нь хамгийн дэмжигдэх боломжтой хувилбар л даа. “Энержи ресурс”-ийхэн Тавантолгойн лицензээ өгөхгүй гээд суучих хууль эрх зүйн үндэс нь байгаа. Гэхдээ тэд ч, бид ч харилцан тохиролцохыг, ажлаа урагшуулахыг хүсч байна.

Төгсгөл: Түрүүч нь АТ-нүүрт

Тавантолгойн орд газрыг төр 100 хувь нийн мэдэлд авах болсон явдлыг эерэг, сөрөг үнээр нийгэм хүлээж авсан. Ардчилсан үеийн гол хэмжүүрийг зөрчиж, хувийн өмчид олгож байгаа хэрэг гэж Бат-Үүл гишүүн шуудан шүүмжилсэн. Харин таны тайлбарыг өгье.

Том орд газруудаа төр авах нь зүйтэй гэж үзэж буй олон нийтийн хандлагыг бид харгалзаж үзсэн. Төр талаар Тавантолгой бол манай бүс нутаг нийгүй дэлхийн хэмжээний том орд газар. Төрийн чухал ач холбогдол бүхий энэ орд газрыг хуульчлан гэдэг бол ус, цахилгаан, дэд бүтэц, зам бодлогын хувьд боловсруулах асуудал олонтой. Төрийн өмөр зам тавилаа гэхэд бусад зэргэлдээ асуудалтай яаж холбох юм, хөршүүдтэйгээ хөрөнгийн асуудлаа хэрхэн шийдэх юм гэхчлэн

"Энержи ресурс"-д хувь нийлүүлсэн үндэсний компаниудын хүлээх эрсдэлийг төр хариуцна гэсэн үг үү?

-Тэдний хийсэн ажлыг бид үзэх ёстой. Засгийн газраас Тавантолгойд хийсэн хайгуулын зардлын төлбөр тооцоог 2000 оноос хойш яаж барагдуулсан юм, дээр нь нэмж юу хийсэн юм гэдэгтэй эхлээд танилцах учиртай. "Энержи ресурс"-ийн талаас бидэнд танилцуулга өгсөн. Түүнийг нь үзсэн. Гэхдээ хөндлөнгийн аудитын байгууллагаар шалгуулна гэдгээ хэлсэн. Тэдний талаас усны судалгаа, төмөр замын чиглэлийн дэд бүтцийн судалгаа, нүүрсний чанарын судалгаа гээд их ажил хийсэн байсан. Үүнд зориулсан зардал нь ном ёсоороо гарсан эсэхийг аудитын байгууллага тогтоох ёстой. Тэгээд нэг үнэлгээ гарна аа даа. Тийм тохиолдолд бодит зардлын асуудал яригдаж эхэлнэ гэсэн үг. Зардлын нийт үнийн дүнгээр засгаас мөнгө төлнө гэсэн асуудлыг одоохондоо ярихгүй. Мөнгөний бус аргаар шийдэх сонирхолтой

ҮЗВЭ

Орлоо

Х.

нь гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулагчид хоорондоо зөрчилдөх, хоорондоо манайхан бас хоорондоо зөрөлдөх явдал гарахыг үгүйсгэхгүй.

Б.БЯМБА-ОЧИР С.РИЭНЭВ

төрийн бодлогын хүрээнд цогцоор нь авч үзэх, төсөл боловсруулах шаардлага тулгарч байгаа. Төр бодлого боловсруулах явцдаа аль нэгэн хувийн компанийн шалтгад автаж болохгүй. Харин зарчмаа тохиролцож, бодлогоо тодорхойлсны дараа гадаад, дотоодын компаниудын талаар ярьж болох юм.

"Энержи ресурс"-ийнхэн Тавантолгойд төдийнэ ажиллаад эхэлчихсэн. Тэнд тодорхой хэмжээгээр судалгаа хийж, зохих төслийг нь боловсруулсан. Гэтэл төр тэднээс бүх ажлаа зогсоогоод, Тавантолгойг буцааж өгөхийг шаардлаа. Хууль, эрх зүйн хувьд төдийгүй өөтгэл зүйн итгэл үнэмшлийн талаасаа, бизнесийн ёс зүй гэдэг ухагдахуунгаар тайлбарлавал энэ хэр боломжтой алхам юм бол?

-Ашигт малтмалын шинэ хуульд лицензийг цуцлах, хүчингүй болгох талаар зааснаас биш, төр өөртөө төвлөрүүлж авна гэж байхгүй л дээ. Гэхдээ бид лицензийг ямар үнэ ханш, ямар нөхцөлөөр эргүүлэн гатах юм гэдэг асуудлыг таныг байгаа.

байгаа. Төрөөс Тавантолгойг хөгжүүлэх чиглэл, бодлогоо боловсруулсны дараа хэд хэдэн хувилбараар энэ асуудлыг ярьж болно.

Өөр орд газрын лиценз өгөх боломж байж болох юм. Эсвэл Тавантолгойг ашиглах ажилд оролцох боломж олгож бас болно. Тавантолгойг бодитойгоор ашиглаад, улсын төсөвт ашиг нь бодитойгоор ороод ирсэн үед нөхөн олговрын журмаар шийдэж бас болно.

-Аль аль нь тийм ч үнэмшилтэй сонсогдохгүй байна. Ингэж хардах шалтгаан, төрийн эрх мэдлээс эмээх шалтаг үндэсний компаниудад бас байгаа.

-Энэ ажлын эхний хэсэг нь хоёр тал гэрээ хийж, лицензээ төрд авах явдал. Дараа нь мэргэжлийн хүмүүс, эрдэмтэд, гадны энэ чиглэлийн байгууллагууд, экспертүүдийг урьж байгаад бодлогоо боловсруулъя гэж байгаа. Зах зээл нь хаана билээ, санхүүжилт нь юу билээ, техник технологио хаанаас авах юм гээд судлах, тодорхойлох олон асуудал биднийг хүлээж байна. Энэ бүхнийг хамтарч судлахгүйгээр урьдчилгаад хувь хуваарилах юм

байхгүй. Итгэл үнэмшил, хардалтын тухай энд ярьж байна. Зүгээр нэг компанитай биш, төртэй гэрээ хийж байгаа учраас албан ёсны баримт бичгээр дүгнэнэ.

-Төрийн залгамж чанар гэж бас нэг том асуудал Тавантолгойтой холбогдон хөндөгдөөд байна. МАХН-ын буюу М.Энхболдын Засгийн газартай 86:14 гэсэн хувиар тохирсны үндсэн дээр үндэсний компаниуд ажлаа эхлүүлсэн. Гэтэл одоо мөн л МАХН-ын Засгийн газар төр барьж байгаа хэр нь дээрх хувилбарыг эрс үгүйсгэж байна. Тэгэхээр С.Баярын Засгийн газартай хийсэн хэлэлцээрийг дараагийн Засгийн газар үл тоовол яах вэ?

-Стратегийн чухал ач холбогдол бүхий орд газруудынхаа асуудлыг төвлөрүүлэн боловсруулж, суурь эхлэлийг зөв тавих нь чухал. Үүнийгээ парламентын төвшинд танилцуулж, нэг шийдвэр, нэг ойлголтод хүрч чадал дараа дараагийн Засгийн газар эргэж хараад байх шаардлага гарахгүй л болов уу.

-Гэтэл "Энержи ресурс" 86:14 гэсэн хувилбар

Оюутолгой гадны оролцоотой ч гэсэн бид буцаагаад авчихлаа. Бодлогоо боловсруулах, зөв тодорхойлох үүднээс явцын дунд эргүүлж татах, хувилбар хийх эрх төрд бий. Ер нь гурван сая шахам хүн амтай манайх шиг оронд "Эрдэнэт" шиг 10 үйлдвэр хэрэггүй. Гурав байхад л хангалттай. Гэхдээ бодлогоо зөв боловсруулж, ирээдүйг харсан, нэг нь нөгөөгөө түшсэн төслийг ашигт малтмалын орд газруудын хувьд чухалчлах нь зүйтэй. Мөнгөгүй, техник технологигүй ийм нөхцөлд ашигт малтмалаа ашиглах гэж байгаа нь энэ гээд тус тусдаа хорт бодис оруулж ирээд ард түмнээ хордуулаад байвал юу болох вэ. Зөв эхлэл тавихын тулд улс тодорхой алданги төлөөд ажлаа гартаа авч болно. Буруу байна гээд буруу хэвээрээ яваад байлтай биш. Алдаагаа эртхэн засах учиртай.

-Та "Эрдэнэт" үйлдвэрийн захирлаар долоон жил ажилласан. Хэрэв орд газруудаа буруу хувилбараар ашиглаад эхэлбэл дахин хэд хэдэн "Эрдэнэт"-тэй болж, энэ үйлдвэртэй холбоотой гардаг бэрхшээлийг эхнээс нь туулна гэж үздэг хүмүүс бий?

-30 жилийн өмнө Монголын эдийн засгийн байдал ямар байлаа. Өнөөдрийнхөөс тааруухан байсан. Улаан мөнгө гаргалгүй 51 хувьа эзлээр аваад, эргүүлээд төлчихсэн. Энэ бол хамгийн таатай нөхцөл. Зэсийн үнэ нэмэгдчихээд байгаа учраас өнөөдөр бид гадныхантай хуваах нь зөв үү гэж яриад байна. Уг нь ёсоо бодсон ч, ясаа бодсон ч олон жилийн, мөнхийн хөрш түнштэйгээ хамт алхаад байж болж байна. Нэг үйлдвэрээс болж

907.08.1.9.126.

НАРАНХҮҮ:

НӨХӨН ОЛГОВОРГҮЙГЭЭР ТАВАНТОЛГОЙН ЛИЦЕНЗИЙГ БУЦААЖ АВНА ГЭЖ БАЙХГҮЙ

дээр зогсч байгаагаа нэг бус удаа мэдэгдлээ.

-Орд газрын тэдэн хувийг түүнд өгнө гэдэг яриа бол хийсвэр ойлголт. Ямар юмыг хувааж, хуваарилаад байгаа юм. Уг орд газар нь ямар үнэ хүрэх юм? Хувьцаагаа хөрөнгийн бирж дээр гаргасан хойно зах зээл л үнэлгээг нь бодитойгоор тогтооно. Харин үүнээс өмнө зарцуулсан хөрөнгийн талаар л ярьж болж байна. Түүнийг нөхөн олгох талаар ярьж бас болно.

-Үндэсний компаниудад нэг айдас байх шиг байна л даа. Монголчууд Тавантолгойг ашиглахад гар бие оролцох эрхтэй. Гэтэл энэ эрхээ эдэлж чадахгүй бол яах вэ?

-Нэг зүйл бүгдэд маань тодорхой байгаа. Ийм том орд газрыг монголчууд дангаараа эзэмших, ашиглах боломж хөрөнгө мөнгө, техник технологи талаасаа байхгүй. Бодлого боловсруулагдаад, гадаад дотоодын хөрөнгө оруулагчдыг оруулах тохиолдолд "Энержи ресурс"-ийг төсөлд оролцох нөхцөлөөр бусдаас дутуугүй хангана гэсэн тохиролцоо хийж бас болно шүү дээ.

-Дотоодын хөрөнгө оруулагчид хоорондоо зөрчилдөөд эхэлбэл яах вэ гэсэн асуудал бас байгаа. Дорж, Иван хоёр биш, Дорж, Дондог хоёр зөрөлдөж маргалдаад, Тавантолгойг булаацалдаад эхлэхийг үгүйсгэх газаргүй?

-Ер нь гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулагчид хоорондоо зөрчилдөх, дотооддоо манайхан бас хоорондоо зөрөлдөх явдал гарахыг үгүйсгэхгүй. Тийм учраас төр албан ёсоор УИХ-ын төвшинд бодлогоо боловсруулах шаардлагатай байгаа юм.

-Хэрэв Тавантолгойг гадаадын компани эзэмшиж байсан бол асуудал хэрхэн эргэх байсан бол?

хоёр орны удаан хугацааны нөхөрлөлийн асуудлыг хөндөх нь хэр зөв байр суурь вэ гэдгийг бодолцох ёстой. Жижиг асуудлаас болж том эрх ашгаа хөндөх нь ямар байдаг юм бол? Цахилгаан, нефть, хий дамжуулах шугам гээд хүссэн хүсээгүй ОХУ-тай өргөн бодлогын хүрээнд түншлэх шаардлага манайд байсаар ирсэн. Байх ч болно.

-Ерөнхий сайдыг Оросын талын хүн гэж зарим нь тодорхойлох болоод байгаа. Орд газруудыг хэнтэй хамтарч ашиглах вэ гэсэн таамаглалын хүрээнд энэ тодорхойлолт хардалт болж хувираад байх шиг байна?

-Орост боловсрол эзэмшсэн, оросоор ярьдаг хүн бүрийг Оросын талын хүн гээд байж болохгүй биз дээ. Оросын асуудал Монголын амьдралд том байр суурьтай байгаа учраас Ерөнхий сайдын хувьд үүнийг бодолцох нь байх ёстой хэрэг. Урд хөрштэй харилцах асуудал ч мөн адил.

-Тавантолгойн хэлэлцээр гацаанд орвол яах вэ?

-Хэлэлцээр гацаанд орвол хэн хэндээ ашиггүй. Үүний цаана том эрх ашиг хохирно, цаг алдана.

-Аль аль тал нь, ялангуяа Засгийн газраас уян хатан бодлого барихгүй бол гацаанд орохыг үгүйсгэмгүй байдал үүсчихлээ.

-Ямар нэгэн төлбөр тооцоогүй авчихъя гэсэн юм байхгүй гэдгийг ойлгох хэрэгтэй. Хийсэн юмыг чинь үзье, харъя, үнэлье гэсэн. Нөхөн олговоргүйгээр булааж авна гэсэн ойлголт байхгүй. Өөр хувилбаруудыг ч би дээр дурдсан. Одоо энэ чинь хуульт, ёст төр байна даа.

**Монгол улсын Засгийн газар, “Энержи ресурс” ХХК-ийн хоорондох
яриа, хэлэлцээний нэг дэхь удаагийн уулзалтын тэмдэглэл**

Таван толгойн ордын талаарх яриа, хэлэлцээний нэг дэхь уулзалт 2007 оны 12-р сарын 26-ны өдөр Үйлдвэр, худалдааны яамны хурлын зааланд 16:30 цагт эхлэв.

Уулзалтанд: Засгийн газрын ажлын хэсгийг төлөөлж ажлын хэсгийн ахлагч Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү, ажлын хэсгийн гишүүн Хууль зүй, дотоод хэргийн яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга Г.Баясгалан, Сангийн яамны Төсвийн бодлого зохицуулалтын газрын орлогын хэлтсийн дарга Ж.Ганбат, Байгаль орчны яамны Тогтвортой хөгжил, стратеги төлөвлөлтийн газрын дарга А.Энхбат, Үйлдвэр, худалдааны яамны Геологи, уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн газрын дарга Х.Бадамсүрэн, Төрийн өмчийн хорооны даргын зөвлөх Н.Байлхүү, “Эрдэнэс МГЛ” ХХК-ийн Гүйцэтгэх захирал Д.Зоригт, Түлш, эрчим хүчний яамны Түлш, эрчим хүчний бодлого төлөвлөлтийн хэлтэсийн ахлах мэргэжилтэн Ш.Батренчин нар,

“Энержи ресурс” ХХК-аас ажлын хэсгийн ахлагч “Энержи ресурс” ХХК-ийн Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга Ж.Оджаргал, ажлын хэсгийн гишүүн “Энержи ресурс” ХХК-ийн Гүйцэтгэх захирал Т.Лхагвадорж, “Петровис” ХХК-ийн Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга Ж.Оюунгэрэл, “Шунхлай” ХХК-ийн Гүйцэтгэх захирал П.Батсайхан, “Моннис” ХХК-ийн Ерөнхийлөгч Б.Чулуунбаатар, “Энержи ресурс” ХХК-ийн Дэд бүтцийн асуудал эрхэлсэн захирал Ц.Батжаргал, “Энержи ресурс” ХХК-ийн хуулийн зөвлөх Д.Үүрцайх нар оролцлоо.

“Энержи ресурс” ХХК ашигт малтмал ашиглах үйл ажиллагаа явуулах тусгай зөвшөөрөл бүхий Таван толгойн нүүрсний орд газарт төрийн хувь оролцоог тогтоох тухай хэлэлцээг Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүүгээр ахлуулсан ажлын хэсэг “Энержи ресурс” ХХК-ийн ажлын хэсэгтэй хийх болсон тухай Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү танилцуулсанаар эхний өдрийн хэлэлцээр эхлэв.

Хоёр тал харилцан ажлын хэсэгт орсон гишүүдийг танилцуулав. Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү Засгийн газраас гаргасан удирдамжийг уншиж танилцуулав. Удирдамжид “Энержи ресурс” ХХК-аас Таван толгойн нүүрсний орд газрыг ашиглах ашиглалтын лиценцийг төр өөртөө шилжүүлэн авах, ийнхүү шилжүүлэн авах асуудлыг харилцан тохиролцсоны үндсэн дээр шийдвэрлэхээр заасныг тэмдэглэв.

Таван толгойн орд газрыг ашиглах эрхийг төр өөртөө авах шаардлагыг “дэлхийн хэмжээнд томоохонд тооцогдох нөөц бүхий иймэрхүү ордыг цаг хугацаа алдалгүй, түргэн шуурхай ашиглаж эргэлтэд оруулах, үр шимийг Монголын ард түмэнд хүртээх зорилгоор Таван толгойн орд газрыг ашиглах төслийг хэрэгжүүлэх бодлогыг төр дангаар боловсруулан төвлөрүүлэн зангидах явдал” гэж үзсэнээр ийм шийдэлд хүрсэнийг мөн танилцуулав. Газар доорхи баялаг ард түмний өмч гэдэг утгаар ийм бодлого хэрэгжүүлэх нь зөв гэж үзэж буйгаа дурдав. Гэхдээ “Энержи ресурс” ХХК-д олгосон Таван толгойн орд газрыг ашиглах ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл нь “Энержи Ресурс” ХХК-ийн хувь нийлүүлэгчдийн хувьд хувийн өмч гэдэгтэй маргахгүй гэдгээ онцлов.

Энэ удаагийн уулзалтаар “Энержи ресурс” ХХК-аас төслийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарсан зардлын задаргааны талаар дэлгэрэнгүй танилцуулга бэлтгэж дараагийн уулзалт дээр танилцуулахыг “Энержи ресурс” ХХК-д даалгаж 2007 оны 12-р сарын 28-ны 11:00 цагт эргэн уулзахаар тохиролцож 17:20 цагт өндөрлөв.

ТАНИЛЦСАН:

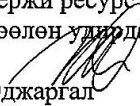
Засгийн газрыг төлөөлөх
ажлын хэсгийн ахлагч
Үйлдвэр, худалдааны сайд

Х. Наранхүү

“Энержи ресурс” ХХК-ийг
төлөөлөх ажлын хэсгийн ахлагч
“Энержи ресурс” ХХК-ийн
Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга

Ж.Оджаргал

**Монгол улсын Засгийн газар, “Энержи ресурс” ХХК-ийн хоорондох
яриа, хэлэлцээний хоёр дахь удаагийн уулзалтын тэмдэглэл**

Таван толгойн орд газрыг ашиглах ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг “Энержи ресурс” ХХК-аас шилжүүлэн авах яриа, хэлэлцээний хоёр дахь уулзалт 2007 оны 12-р сарын 27-нд Үйлдвэр, худалдааны яамны хурлын зааланд 11:30-д эхлэв.

Уулзалтанд: Засгийн газрын ажлын хэсгийг төлөөлж ажлын хэсгийн ахлагч Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү, ажлын хэсгийн гишүүн Хууль зүй, дотоод хэргийн яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга Г.Баясгалан, Сангийн яамны Төсвийн бодлого зохицуулалтын газрын орлогын хэлтсийн дарга Ж.Ганбат, Үйлдвэр, худалдааны яамны Геологи, уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн газрын дарга Х.Бадамсүрэн, Төрийн өмчийн хорооны даргын зөвлөх Н.Байлхүү, “Эрдэнэс МГЛ” ХХК-ийн Гүйцэтгэх захирал Д.Зоригт, Түлш, эрчим хүчний яамны Түлшний бодлого зохицуулалтын газрын дарга Б.Ганбаатар, Түлш, эрчим хүчний яамны Түлш, эрчим хүчний бодлого төлөвлөлтийн хэлтэсийн ахлах мэргэжилтэн Ш.Батрэнчин нар,

“Энержи ресурс” ХХК-аас ажлын хэсгийн ахлагч “Энержи ресурс” ХХК-ийн Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга Ж.Оджаргал, ажлын хэсгийн гишүүн “Петровис” ХХК-ийн Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга Ж.Оюунгэрэл, “Энержи ресурс” ХХК-ийн Гүйцэтгэх захирлын үүрэг гүйцэтгэгч Т.Лхагвадорж, “Моннис” ХХК-ийн Ерөнхийлөгч Б.Чулуунбаатар, “Энержи ресурс” ХХК-ийн Дэд бүтцийн асуудал эрхэлсэн захирал Ц.Батжаргал, “Энержи ресурс” ХХК-ийн хуулийн зөвлөх Д.Үүрцайх нар оролцлоо.

Уг уулзалтаар “Энержи ресурс” ХХК-аас Таван толгойн төслийг хэрэгжүүлэхтэй холбоотойгоор хийсэн ажил, гаргасан зардлын талаарх танилцуулгыг “Энержи ресурс” ХХК-ийн Гүйцэтгэх захирлын үүрэг гүйцэтгэгч Т.Лхагвадорж, Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга Ж.Оджаргал нар хийв. Нийтдээ 8.2 тэрбум төгрөг төслийн ажилд зарцуулсан, мөн тодорхой хэсгийг нь энэ жил зарцуулахаар төлөвлөж байгааг танилцуулав.

Танилцуулгын дараа Засгийн газрын ажлын хэсгийн ахлагч Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү нь “Энержи Ресурс” ХХК-ийн хөрөнгө зарж хийсэн хайгуул, судалгаа, өрөмдлөгийн ажлуудыг хийх шаардлага үндэслэл, төсвийн хөрөнгөөр өмнө нь хийгдэж байсан хайгуул, судалгаа, өрөмдлөгийн ажлуудаас юугаараа ялгаатай болохыг судалж үзэхийг Засгийн газрыг төлөөлж буй ажлын хэсгийн холбогдох гишүүдэд даалгав. Нэн ялангуяа дэд бүтцийн чиглэлээр хийгдсэн ажлыг давтан хийх шаардлага байсан эсэхийг тодруулахыг Түлш, эрчим хүчний яам, Үйлдвэр, худалдааны яамнаас томилогдон ажлын хэсэгт ажиллаж буй гишүүдэд даалгав.

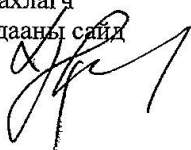
Дээрх харьцуулалт дүгнэлтийг хийхэд “Энержи ресурс” ХХК-аас ажлын тайлангаа холбогдох этгээдэд танилцуулж хамтран ажиллахыг хүсэв.

Дээрх ажлын дүнг 2008 оны 1-р сарын 3-ны өдрийн уулзалтаар эргэн танилцахаар болсоноор уулзалт 13:00 цагт өндөрлөв.

ТАНИЛЦСАН:

Засгийн газрыг төлөөлөх
ажлын хэсгийн ахлагч
Үйлдвэр, худалдааны сайд

Х. Наранхүү

“Энержи ресурс” ХХК-ийг
төлөөлөх ажлын хэсгийн ахлагч
“Энержи ресурс” ХХК-ийн
Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга

Ж.Оджаргал

**Монгол улсын Засгийн газар, “Энержи ресурс” ХХК-ийн хоорондох
яриа, хэлэлцээний гурав дахь удаагийн уулзалтын тэмдэглэл**

Таван толгойн ордын тусгай зөвшөөрлийн талаар 2008 оны 01 дүгээр сарын 03-ны өдөр Үйлдвэр, худалдааны яамны хурлын танхимд 11.30 цагт эхлэв.

Уулзалтад: Засгийн газрын ажлын хэсгийг төлөөлж ажлын хэсгийн гишүүн Хууль зүй, дотоод хэргийн яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга Г.Баясгалан, Үйлдвэр худалдааны яамны Геологи, уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн газрын дарга Х.Бадамсүрэн, Байгаль орчны яамны Тогтвортой хөгжил, стратеги төлөвлөлтийн газрын дарга А.Энхбат, Түлш, эрчим хүчний яамны Түлшний бодлого зохицуулалтын газрын дарга Б.Ганбаатар, Төрийн өмчийн хорооны зөвлөх Д. Байлхүү, Сангийн яамны Төсвийн бодлого зохицуулалтын газрын орлогын хэлтэсийн дарга Ж.Ганбат, “Эрдэнэс МГЛ” ХХК-ийн Гүйцэтгэх захирал Д.Зоригт нар,

“Энержи ресурс” ХХК-аас ажлын хэсгийн ахлагч “Энержи ресурс” ХХК-ийн Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга Ж.Оджаргал, ажлын хэсгийн гишүүн “Энержи ресурс инвест” ХХК-ийн Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүн Б.Чулуунбаатар, “Энержи ресурс” ХХК-ийн Гүйцэтгэх захирлын үүрэг гүйцэтгэгч Т.Лхагвадорж, “Энержи ресурс” ХХК-ийн хуулийн зөвлөх Д.Үүрцайх нар оролцов.

Ажлын хэсгээс Таван толгойн ордод хайгуул хийж эхэлсэн цагаас өнөөг хүртэл улсын төсвийн хөрөнгөөр хийгдсэн ажлууд тэдгээрийн зардал, “Энержи ресурс” ХХК тусгай зөвшөөрөл эзэмшиж эхэлснээс хойших хугацаанд хийгдсэн ажлууд, зардлын задаргааг ажлын хэсэг эцэслэн судлахыг санал болгов.

Мөн Засгийн газраас ажлын хэсэгт өгсөн удирдамжийн дагуу Таван толгой ордын тусгай зөвшөөрлийг төрийн мэдэлд шилжүүлэн авах тухай саналыг ажлын хэсгээс дахин дэвшүүлж, зарчмын хувьд энэ асуудлаар байр сууриа тохиролцсоны үндсэн дээр шилжүүлэхтэй холбогдсон тодорхой нөхцөлийг хэлэлцэхийг санал болгов.

“Энержи ресурс” ХХК-ийн төлөөлөгчид Таван толгойн орд газрыг ашиглах тусгай зөвшөөрлийг шилжүүлэх нөхцөлийг тохиролцсоны үндсэн дээр шилжүүлэх асуудлыг хэлэлцэхийг санал болгов.

“Энержи ресурс” ХХК нь тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх үндсэн нөхцөлийг дараах байдлаар санал болгов. Үүнд тусгай зөвшөөрлийг цаашид эзэмшигч төрийн өмчийн компанийн хувьцааны 14 хувийг “Энержи ресурс” ХХК эзэмших нөхцөлийг тэргүүн ээлжинд тохиролцох саналыг дэвшүүлэв. Энэхүү нөхцөлийг талууд харилцан тохиролцож, төрд тусгай зөвшөөрлийг шилжүүлсэн тохиолдолд тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч компанийн хувьцааны 14 хувийг “Энержи ресурс” ХХК эзэмших гэрээг тусгай зөвшөөрөлийг төрд шилжүүлэх гэрээтэй хамт байгуулах ёстой гэж үзэж байгаагаа уг компани илэрхийлэв.

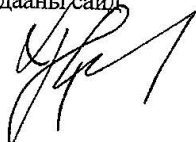
Засгийн газар дээрх саналыг хүлээн зөвшөөрөхгүй тохиолдолд Таван толгойн төслийг зах зээлийн өнөөгийн үнээр үнэлж тохиролцсоны үндсэн дээр төрд шилжүүлэхийг “Энержи ресурс” ХХК санал болгов.

Тусгай зөвшөөрлийг шилжүүлэх нөхцөлийн талаар “Энержи ресурс” ХХК-ийн дэвшүүлсэн саналыг ажлын хэсэг судалж, хэлэлцээг үргэлжлүүлэх нь зүйтэй гэж үзэв. Дараагийн уулзалтын товьг жич зарлахаар тохиролцож 13:20 цагт өндөрлөв.

ТАНИЛЦСАН:

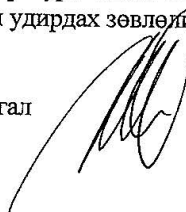
Засгийн газрыг төлөөлөх
ажлын хэсгийн ахлагч
Үйлдвэр, худалдааны сайд

Х. Наранхүү

“Энержи ресурс” ХХК-ийг
төлөөлөх ажлын хэсгийн ахлагч
“Энержи ресурс” ХХК-ийн
Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга

Ж.Оджаргал

**Монгол улсын Засгийн газар, “Энержи ресурс” ХХК-ийн хоорондох
яриа, хэлэлцээний дөрөв дэхь удаагийн уулзалтын тэмдэглэл**

Таван толгойн ордын талаарх яриа, хэлэлцээний дөрөв дэхь уулзалт 2008 оны 2-р сарын 22-ны өдөр Үйлдвэр, худалдааны яамны уулзалтын өрөөнд 17:30 цагт эхлэв.

Уулзалтанд: Засгийн газрын ажлын хэсгийг төлөөлж ажлын хэсгийн ахлагч Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү, ажлын хэсгийн гишүүн Хууль зүй, дотоод хэргийн яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга Г.Баясгалан, Байгаль орчны яамны Тогтвортой хөгжил, стратеги төлөвлөлтийн газрын дарга А.Энхбат, Төрийн өмчийн хорооны даргын зөвлөх Д.Байлхүү, “Эрдэнэс МГЛ” ХХК-ийн Гүйцэтгэх захирал Д.Зоригт нар,

“Энержи ресурс” ХХК-аас ажлын хэсгийн ахлагч “Энержи ресурс” ХХК-ийн Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга Ж.Оджаргал, ажлын хэсгийн гишүүн “Петровис” ХХК-ийн Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга Ж.Оюунгэрэл, “Энержи ресурс” ХХК-ийн Гүйцэтгэх захирлын үүрэг гүйцэтгэгч Т.Лхагвадорж, “Энержи ресурс” ХХК-ийн Дэд бүтцийн асуудал эрхэлсэн захирал Ц.Батжаргал, “Энержи ресурс” ХХК-ийн хуулийн зөвлөх Д. Үүрцайх нар оролцлоо.

Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү хурлыг удирдан явуулав. Тэрээр хоёр талын ажлын хэсэг гурван удаа уулзсан боловч хоёр талаас тавьж буй санал хол зөрүүтэй байгаа учраас нэгдмэл нэг шийдэлд хүрч чадахгүй байгааг дурдав. “Энержи ресурс” ХХК-ийн тавьсан 86х14 харьцаатайгаар Таван толгойн орд дахь лиценз бүхий компанийг хамтран эзэмших хувилбар болон “Энержи ресурс” ХХК-ийн өнөөг хүртэл хийсэн хөрөнгө оруулалтыг зах зээлийн үнээр үнэлж худалдан авах хувилбарыг хүлээн авах боломжгүй байна, учир нь нэгдүгээрт Засгийн газарт бэлэн мөнгө байхгүй байгаа, хоёрдугаарт үнэлгээг хэн хийх, хэрхэн яаж хийж, тооцоход маш их цаг хугацаа орохоос гадна, нэгдмэл зөвшилцөлд хүрэхэд эргэлзээтэй гэв. Иймд өөр боломжит хувилбар, шийдэх арга замыг нилээн эрж хайлаа. Тэгээд “Энержи ресурс” ХХК-г ашигт малтмал ашиглах өөр талбай олгож болох хувилбарыг ярилцах саналыг үүгээр тавьж байна гэв.

“Энержи ресурс” ХХК-ийн ажлын хэсгийн ахлагч Ж.Оджаргал 86х14-ийн оронд 90х10 гэсэн харьцаатайгаар хамтран эзэмших хувилбарыг хэлэлцэхийг санал болгоход Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү Засгийн газраас өгсөн удирдамжийн хүрээнд ажлын хэсэгт энэ саналыг хэлэлцэх эрх мэдэл байхгүй гэсэн хариу өгөв.

“Энержи ресурс” ХХК-ийн ажлын хэсгийн гишүүн Ж.Оюунгэрэл өөр талбай гэдэг нь коксжих нүүрсний орд уу, хайгуул хийгээд нөөц нь тогтоогдсон талбай байх уу гэж асуув. Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү ямар ашигт малтмалын ордтой ямар талбай байхыг хэлж мэдэхгүй байна, хэлцэл гацаанд ороод байгаа учраас л гаргаж ирж буй хувилбар, бүгдээрээ хоёр талаасаа сайн ярилцая гэв.

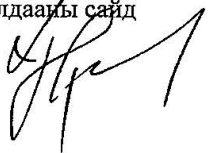
“Энержи ресурс” ХХК-ийн ажлын хэсгийн ахлагч Ж.Оджаргал “Энержи ресурс” ХХК зургаан лиценз эзэмшдэгээс хоёр нь л Таван толгой нэрээр, үлдсэн нь өөр нэрээр байдаг, гэхдээ “Энержи ресурс” ХХК-ийн хувьд Таван толгойн орд газарт ашигт малтмал ашиглах тусгай зөвшөөрөлтэйгээ үлдэх сонирхолтой гэхэд Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү энэ асуудлыг Ашигт малтмалын хэрэг эрхлэх газраас тодруулж нягтлая гэв.

Ингээд хоёр талын холбогдох хүмүүс тодруулах шаардлагатай асуудлаар 2008 оны 2-р сарын 25-ны даваа гаригт хамтран ажиллах, улмаар хоёр талын ажлын хэсэг үүний дараа эргэн уулзахаар тохиролцсоноор дөрөв дэхь удаагийн уулзалт 18:20 цагт өндөрлөв.

ТАНИЛЦСАН:

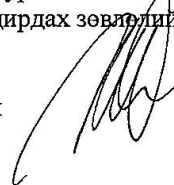
Засгийн газрыг төлөөлөх
ажлын хэсгийн ахлагч
Үйлдвэр, худалдааны сайд

Х.Наранхүү

“Энержи ресурс” ХХК-ийг
төлөөлөх ажлын хэсгийн ахлагч
“Энержи ресурс” ХХК-ийн
Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга

Ж.Оджаргал

**Монгол улсын Засгийн газар, “Энержи ресурс” ХХК-ийн хоорондох
яриа, хэлэлцээний тав дахь удаагийн уулзалтын тэмдэглэл**

Таван толгойн ордын талаарх яриа, хэлэлцээний тав дахь уулзалт 2008 оны 2-р сарын 27-ны өдөр Үйлдвэр, худалдааны яамны хурлын зааланд 18:00 цагт эхлэв.

Уулзалтанд: Засгийн газрын ажлын хэсгийг төлөөлж ажлын хэсгийн гишүүн Үйлдвэр, худалдааны яамны Геологи, уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн газрын дарга Х.Бадамсүрэн, Байгаль орчны яамны Тогтвортой хөгжил, стратеги төлөвлөлтийн газрын дарга А.Энхбат, Түлш, эрчим хүчний яамны Түлшний бодлого зохицуулалтын газрын дарга Б.Ганбаатар, Төрийн өмчийн хорооны зөвлөх Д.Байлхүү, “Эрдэнэс МГЛ” ХХК-ийн Гүйцэтгэх захирал Д.Зоригт нар,

“Энержи ресурс” ХХК-аас ажлын хэсгийн ахлагч Ж.Оджаргал, ажлын хэсгийн гишүүн “Петровис” ХХК-ийн Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга Ж.Оюунгэрэл, “Моннис” ХХК-ийн Ерөнхийлөгч Б.Чулуунбаатар, “Энержи ресурс” ХХК-ийн Гүйцэтгэх захирлын үүрэг гүйцэтгэгч Т.Лхагвадорж, “Энержи ресурс” ХХК-ийн Дэд бүтцийн асуудал эрхэлсэн захирал Ц.Батжаргал, “Энержи ресурс” ХХК-ийн хуулийн зөвлөх Д.Үүрцайх нар оролцлоо.

Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү Засгийн газрын хуралдаантай байгаа тул уулзалтад оролцох боломжгүйг Үйлдвэр, худалдааны яамны Геологи, уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн газрын дарга Х.Бадамсүрэн танилцуулаад дөрөв дэхь уулзалтын үеэр Засгийн газрын ажлын хэсгээс тавьсан саналтай холбоотойгоор “Энержи ресурс” ХХК-ийн байр суурь саналыг сонсоё гэв.

“Энержи ресурс” ХХК-ийг төлөөлөх ажлын хэсгийн ахлагч Ж.Оджаргалын зүгээс Засгийн газар 90х10 харьцаатайгаар ордыг хамтран эзэмших хувилбар болон Таван толгойн ордын лиценз эзэмшигч компанийг зах зээлийн үнэлгээгээр худалдан авах хувилбаруудыг тодорхой шалтгаанаар хүлээн авах боломжгүй гэж үзэн ашигт малтмалын орд бүхий талбай өгөх санал тавьсаныг “Энержи ресурс” ХХК хэлэлцээд Таван толгойн орд дээр өөрсдийн эзэмшиж буй лиценз бүхий талбайгаас тодорхой хэсгийг эзэмшиж үлдэн бусад хэсгийг төрд шилжүүлэх хувилбарыг урьдчилан ярилцаад байгааг илэрхийлэв.

Таван толгойн орд газар дахь нүүрсний нөөцийг 6.4 тэрбум тонн гэж тогтоосон байдаг. Хамгийн сүүлд “Энержи ресурс” ХХК-ийн захиалгаар “Норвест” компаниар хийлгэсэн геологийн моделиар нөөц 7.77 тэрбум тонн байхаар тогтоогдсон. Харин яг Таван толгой буюу Цанхи, үүнтэй хил залгаж буй Бор тээгийн лиценз бүхий талбай дахь нүүрсний нөөц нь 5.7 тэрбум тонн байгаагаас 3.2 тэрбум тонн нь коксжих нүүрс байгаа нь тогтоогдсон болхыг “Энержи ресурс” ХХК-ийн Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга Ж.Оджаргал мэдээллэв.

Таван толгой дээр “Энержи ресурс” ХХК 11943, 11956 тоот ашиглалтын лиценз бүхий талбайтай. Үүнээс гадна Таван толгойд зах нь орсон 11954 гэж лиценз бий. “Энержи ресурс” ХХК-ийн санал бол Таван толгойн 11956 тоот лицензийн талбай болон Таван толгой биш ч Таван толгойд зах нь орсон хил залгаа 11954 тоот өөр нэртэй лицензтэй талбайг төрд шилжүүлээд Таван толгойн 11943 тоот лиценз бүхий талбайн талыг авч үлдэх саналтай байгаа. Энэ 11943 тоот лиценз бүхий талбайн манайд үлдэх хэсэг дэхь нөөц нь 239 сая тонн, үүнээс 218 сая тонн нь коксжих нүүрс, 21 сая нь тонн нь эрчим хүчний нүүрс байгаа юм. Талбайгаар бол ойролцоогоор 1000 гаруй га байхаар байна гэж Ж.Оджаргал тайлбарласан болно.

Ийнхүү танилцуулсаны дараа хоёр талын хүмүүс холбогдох судалгаа, газрын зураг, тайлан дээр ажилласныг үндэслэн үр дүнг Үйлдвэр, худалдааны яамны Геологи, уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн газрын дарга Х.Бадамсүрэн танилцуулав. Тэрээр Таван толгойн нүүрсний нөөц болох 6.4 тэрбум тонн нөөцөөс санал болгож байгаа хувилбараар “Энержи ресурс” ХХК-ийн Таван толгой болон өөр нэртэй бусад лиценз дэхь талбайн нөөцийг тооцвол “Энержи ресурс” ХХК нь 1.5 тэрбум тонн нүүрсний нөөц бүхий талбайтай үлдэхээс 400 сая тонн нь коксжих нүүрс, бусад нь эрчим хүчний нүүрс байна. Энэхүү хувилбарын дагуу төрд 4.9 тэрбум тонн нүүрсний нөөцтэй талбай үлдэхээс ихэнх нь коксжих нүүрс байгаа талаар мэдээллэв.

Төмөр зам тавигдаагүй, тавигдсан ч тээвэрлэх өртөг өндөр байх зэргээс шалтгаалан “Энержи ресурс” ХХК-ийн хувьд эрчим хүчний нүүрсний нөөцийг ашиглах магадлал бага болохыг “Энержи ресурс” ХХК-ийн ажлын хэсэг тэмдэглэв.

Засгийн газрын ажлын хэсгээс “Энержи ресурс” ХХК дэд бүтцийн хувьд бодож төлөвлөж байгаа ажил байгаа эсэхийг лавлахад төмөр замын техник эдийн засгийн үндэслэлийг хийсэн, Оюутолгой Ханги-Мандал гэсэн маршрутаар яригдаж байгаа, илүү нарийвчилсан судалгаа хийнэ, ер нь төмөр зам тавихад хамгийн багаар бодоход 3 жилийн хугацаа шаардагдах тул ажлыг аль болох эртхэн хурдан эхлүүлмээр байгаа, хэрэв Засгийн газар холбогдох зөвшөөрөл өгвөл “Энержи ресурс” ХХК ажлыг эхлүүлэх боломжтойг тэмдэглэв.

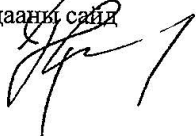
Эрчим хүчний хувьд 300 мегаваттын хүчин чадал бүхий цахилгаан станцын ТЭЗҮ-г боловсруулсан байгаа талаар мэдээллэв. Засгийн газартай хамтрах, Оюул толгойтойн төсөлтэй ч хамтрах, өөрсдөө ч тусдаа барихад бэлэн байгаагаа “Энержи ресурс” ХХК-ийн ажлын хэсэг тэмдэглэв.

Ийнхүү “Энержи ресурс” ХХК-ийн саналтай танилцсаны дараа Засгийн газрын ажлын хэсэг энэ санал дээр ажиллаж үзээд эргэн уулзахаар тохиролцсоноор энэ удаагийн уулзалт 18:50 өндөрлөв.

ТАНИЛЦСАН:

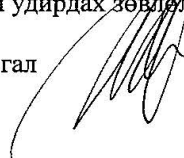
Засгийн газрыг төлөөлөх
ажлын хэсгийн ахлагч
Үйлдвэр, худалдааны сайд

Х. Наранхүү

“Энержи ресурс” ХХК-ийг
төлөөлөх ажлын хэсгийн ахлагч
“Энержи ресурс” ХХК-ийн
Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга

Ж.Оджаргал

**Монгол улсын Засгийн газар, “Энержи ресурс” ХХК-ийн хоорондох
яриа, хэлэлцээний зургаа дахь удаагийн уулзалтын тэмдэглэл**

Таван толгойн ордын талаарх хэлэлцээний зургаа дахь уулзалт 2008 оны 2-р сарын 28-ны өдөр Үйлдвэр, худалдааны яамны хурлын зааланд 15:00 цагт эхлэв.

Уулзалтанд: Засгийн газрын ажлын хэсгийг төлөөлж ажлын хэсгийн ахлагч Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү, ажлын хэсгийн гишүүн Үйлдвэр, худалдааны яамны Геологи, уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн газрын дарга Х.Бадамсүрэн, Байгаль орчны яамны Тогтвортой хөгжил, стратеги төлөвлөлтийн газрын дарга А.Энхбат, Түлш, эрчим хүчний яамны Түлшний бодлого зохицуулалтын газрын дарга Б.Ганбаатар, Төрийн өмчийн хорооны даргын зөвлөх Д.Байлхүү, “Эрдэнэс МГЛ” ХХК-ийн Гүйцэтгэх захирал Д.Зоригт нар,

“Энержи ресурс” ХХК-аас ажлын хэсгийн ахлагч “Энержи ресурс” ХХК-ийн Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга Ж.Оджаргал, ажлын хэсгийн гишүүн “Петровис” ХХК-ийн Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга Ж.Оюунгэрэл, “Моннис” ХХК-ийн Ерөнхийлөгч Б.Чулуунбаатар, “Энержи ресурс” ХХК-ийн гүйцэтгэх захирлын үүрэг гүйцэтгэгч Т.Лхагвадорж, “Энержи ресурс” ХХК-ийн Дэд бүтцийн асуудал эрхэлсэн захирал Ц.Батжаргал, “Энержи ресурс” ХХК хуулийн зөвлөх Д.Үүрцайх нар оролцлоо.

Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү “Энержи ресурс” ХХК-ийн тавьсан саналтай танилцсан, энэхүү саналыг хүлээн авахын тулд Засгийн газарт ул суурьтай, олон нийтэд ойлгогдохуйц үндэслэл байх шаардлагатай байгааг илэрхийлээд, Таван толгойн ордыг Улаан нуурын сав газраар нь хамруулах боломжгүйг тэмдэглэв. Таван толгойн хэсгээс талбай авч үлдэнэ гэх “Энержи ресурс” ХХК-ийн саналыг Засгийн газрын байр суурьнаас нилээн хол зөрүүтэй байгааг сануулав. Таван толгойн орд дотор байгаа аж ахуйн нэгжүүдийг гарган гэж ярьж байхад дотор нь хэсэг талбайтай үлдэнэ гэдэг санал хүлээн авах боломжгүй байна гээд “Энержи ресурс” ХХК-ийн авч үлдэх гэж буй талбайг хэмжээгээр нь тооцвол 14 хувиас ч илүү гарч байгааг онцлов. Иймд геологийн мэргэжилтнүүдийн нэрлэдэгээр Зүүн хэсэг буюу Шар тээг, Бор толгойг сонирхож үзэхийг санал болгож байгааг Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү тэмдэглэв.

“Энержи ресурс” ХХК-ийг төлөөлөх ажлын хэсгийн гишүүн Ж.Оюунгэрэл 14 хувиар тогтоох гэрээг батлаагүйг мөн хуулиар төрийн оролцооны хэмжээ 49 хувь хүртэл гэж заасан байгааг сануулаад Таван толгойн Шар тээг, Бор толгой гэсэн хоёр орд Таван толгойгоос өөр нэртэйг тэмдэглэв.

Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү 6.4 тэрбум тоннын нөөцийг тогтоохдоо зөвхөн Таван толгой төдийгүй бүх талбайг хамруулан тогтоосон байдаг ба өнөөг хүртэл монголын геологчдын дунд орд хуваагдахгүй цогц байх ёстой гэсэн ойлголт байдаг гэв.

“Энержи ресурс” ХХК-ийн ажлын хэсгийн ахлагч Ж.Оджаргал Таван толгойн ордын шинэчлэн тогтоосон нөөц нь 7.7 тэрбум тонн байдаг гэж дурдаад, төр нэг битгий хэл хэд хэдэн уурхай барьж ашиглахад хангалттай нөөц байхад яагаад монголын хувийн хэвшлийнхэнд ердөө 240 сая гаруй тоннын нөөцтэй хэсэгхэн талбайг өгөхгүй гэж хориглоод байгааг ойлгохгүй байгаагаа илэрхийлэв.

Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү Шар тээг, Бор толгой дээр ч хангалттай нөөц байгаа гэж ойлгож байгаа гэхэд “Энержи ресурс” ХХК-ийн ажлын хэсгийнхэн энэ хоёр талбай дээрх нөөц батлагдаагүй зөвхөн таамаг нөөц байдаг, ердөө 14 хувийн магадлалтай гэж үзэхэд нөөц байхгүй ч байж болох талтай, уг таамаг судалгаагаар Шар тээг 542 сая тонн, Бортолгой 392 сая тоннын нөөцтэй гэж тогтоогдсоноос Бор толгой нь зөвхөн эрчим хүчний нүүрсний нөөцтэй, Шар тээг нь 34 сая тонн коксжих нүүрстэй байх

магадлалтай гэж үздэгийг танилцуулаад, Засгийн газрын тавьж буй саналыг үнэхээр хүлээн авах боломжгүй бөгөөд үүнийг яриа, хэлэлцээ гэж үзэх аргагүй байна, яагаад “Энержи ресурс” ХХК-д Таван толгой дээр талбай үлдээхгүй гэж шийдэж буй зарчмаа тайлбарлахыг хүсч, үүнийг улс төрийн шийдвэр гэж ойлгож болох уу гэж асуув. Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү асуултанд хариулахдаа, Шар тээг, Бор толгой дахь эрчим хүчний нүүрсний нөөц чанарын хувьд сайн, тэгээд ч энэ 2 талбай бусад ордтой харьцуулахад байршил сайтай гэв.

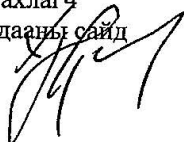
“Энержи ресурс” ХХК-ийн ажлын хэсгийн ахлагч Ж.Оджаргал Таван толгойн ордод хэсэг талбайтай үлдэх нь улс төрийн хувьд боломжгүй шийдэл гэж үзэж байгаа бол Таван толгой дахь хоёр лицензээ, Таван толгойгоос өөр нэртэй ч Таван толгойд зах нь орсон байдаг Бор тээгийн хамт төрд шилжүүлээд Таван толгойгоос өөр нэртэй бусад лицензээ авч үлдэх санал байж болох юм, гэхдээ үүнийг “Энержи ресурс” ХХК дотроо ярьж хэлэлцэх хэрэгтэй байна гэв. Үүнээс гадна нэг тодруулах зүйл бол “Энержи ресурс” ХХК-аас ингэж авчихаад дараа нь өөр компанид өгөх нөхцөлд зөвшөөрөх боломжгүйг тэмдэглээд, энэ асуудлыг ямар байдлаар зохицуулах гэж байгааг лавлав.

Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү ордыг ашиглахад техник технологийн хувьд хамгийн шилдэг нь хэн байхыг харгалзахыг дурдаад, зөвхөн хөрс хуулаад нүүрс зөөх байдлаар биш, нүүрс олборлоод, нүүрсээ цэвэршүүлэх, баяжуулах, улмаар нефть гаргах зэргээр цогц байдлаар харах шаардлагатай, стратегийн хөрөнгө оруулагчтай монголын нэг компани хамтраад ороод ирэх асуудлыг та нар гэрээндээ л сайн тусгаж зохицуулах хэрэгтэйг онцлов. Засгийн газар шууд хурааж авах асуудал ярихгүйгээр харилцан ярилцаж тохиролцоё гэж байгаа нь их нааштай алхам гэдгийг “Энержи ресурс” ХХК харгалзаж үзэх, мөн “Энержи ресурс” ХХК сүүлд тавьсан саналыг ажлын хэсэг нөөц талаас нь авч үзэж судалсаны дараа дахин уулзая гэснээр энэ удаагийн уулзалт 16:50 цагт өндөрлөв.

ТАНИЛЦСАН:

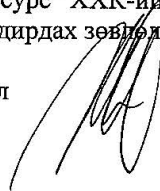
Засгийн газрыг төлөөлөх
ажлын хэсгийн ахлагч
Үйлдвэр, худалдааны сайд

Х. Наранхүү

“Энержи ресурс” ХХК-ийг
төлөөлөх ажлын хэсгийн ахлагч
“Энержи ресурс” ХХК-ийн
Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга

Ж.Оджаргал

**Монгол улсын Засгийн газар, “Энержи ресурс” ХХК-ийн хоорондох
яриа, хэлэлцээний долоо дахь удаагийн уулзалтын тэмдэглэл**

Таван толгойн ордын талаарх яриа, хэлэлцээний долоо дахь уулзалт 2008 оны 3-р сарын 7-ны өдөр Үйлдвэр, худалдааны яамны хурлын зааланд 17:00 цагт эхлэв.

Уулзалтанд: Засгийн газрын ажлын хэсгийг төлөөлж ажлын Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү, Үйлдвэр, худалдааны яамны Геологи, уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн газрын мэргэжилтэн Д.Тамир нар,

“Энержи ресурс” ХХК-аас ажлын хэсгийн ахлагч Ж.Оджаргал, ажлын хэсгийн гишүүн “Петровис” ХХК-ийн Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга Ж.Оюунгэрэлийг төлөөлж “Петровис” ХХК-ийн Тэргүүн дэд захирал Ч.Давааням, “Шунхлай” ХХК-ийн Гүйцэтгэх захирал П.Батсайханыг төлөөлж зөвлөх Б.Сарантунгалаг, “Моннис” ХХК-ийн Ерөнхийлөгч Б.Чулуунбаатар, “Энержи ресурс” ХХК-ийн гүйцэтгэх захирлын үүрэг гүйцэтгэгч Т. Лхагвадорж, “Энержи ресурс” ХХК-ийн хуулийн зөвлөх Д. Үүрцайх нар оролцлоо.

“Энержи ресурс” ХХК-ийг төлөөлөх ажлын хэсгийн ахлагч Ж.Оджаргал Засгийн газрын ажлын хэсгээс тавьсан саналыг хэлэлцээд “Энержи ресурс” ХХК-д Таван толгой дотор нэг талбай дээр ашигт малтмал ашиглах зөвшөөрөлтэй үлдээх явдал улс төрийн хувьд хүлээн авах боломжгүй хувилбар гэж үзэж байгаа бол Таван толгой дахь бүх зөвшөөрлөө өгөөд Бор толгой, Ухаа худаг, Шар тээг дэх зөвшөөрлөө авч үлдэхээр шийдвэрлээд байгаа талаар мэдэгдэв. Түүнчлэн дэд бүтцийн бүтээн байгуулалтын ажилд давуу эрхтэй оролцох саналтай байгааг илэрхийллээ.

Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү авч үлдэх талбайн нөөцийг судалж үзэхийг санал болгоход Бор толгой нь 392 сая тонн эрчим хүчний нөөцтэй, коксжих нүүрсний нөөцгүй, Шар тээг нь баталгаат зэрэглэлээр 82 сая тонн эрчим хүчний нүүрсний нөөц, 34 сая коксжих нүүрсний нөөцтэй, нийт таамаг нөөц нь 542 сая тонн, Ухаа худаг нь АВС1-ээр 170 сая тонн коксжих нүүрсний нөөц, 40-50 сая тонн эрчим хүчний нүүрсний нөөц бүхий нийт таамаг нөөц нь 411.5 сая тонн гэж үздэгийг “Энержи ресурс” ХХК танилцуулав. Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү авч үлдэнэ гэж санал болгож буй гурван талбайн зөвшөөрөл дээр “Таван толгой” гэсэн нэр байхгүй боловч нөөц тооцохдоо оруулсан байдаг бөгөөд нөөцөөр нь авч үзвэл нийт 6.4 тэрбум тонн нөөцний 20% нь болж байгааг тэмдэглэв.

“Энержи ресурс” ХХК-ийг төлөөлөх ажлын хэсгийн ахлагч Ж.Оджаргал дээрх гурван талбай Таван толгойд хамааралгүйг цохон тэмдэглээд, 6.4 тэрбум тонн нөөц нь таамаг нөөц юм, тэгэхээр дээрх байдлаар асуудалд хандах нь буруу гэж үзэж байгаагаа илэрхийлэв. Улс төрийн хувьд боломжгүй гэж байгаа бол Таван толгой дахь бүх зөвшөөрлийг өгье, тэгээд өөр нэртэй гурван лицензээ авч үлдээ гэхэд зөвшөөрөхгүй гэвэл үүнээс цааш тохиролцоо хийх нь ямарч утгагүй болж байна гэдгээ онцлов.

Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү геологийн хайгуул, судалгааг нь харахад авч үлдэнэ гэж санал болгож буй гурван талбай Таван толгойн ордод ороод хамт явж байгаа гэж ойлгож байна. Дээрээс нь нийт нөөцийн 20% гэхээр уг байр суурийг хүлээн авах үндэслэл гаргахад боломжгүй гэж үзэж буйгаа онцлов. Тэгэхээр дээрх гурван талбайг бүгдийг нь өгөх боломжгүй тул баруун талд салсан хоёр биет болох Шар тээг, Бор толгой хоёрын талаар яриа, хэлэлцээ явуулахыг санал болгов.

“Энержи ресурс” ХХК-ийн Ж.Оджаргал, нийт оруулсан хөрөнгө оруулалт, гаргасан болон хүлээх эрсдэлээ ч бодож үзсэн ердөө 34 сая тонн коксжих нүүрсний таамаг нөөцтэй, дан эрчим хүчний нөөц зонхилсон талбайтай үлдэнэ гэхэд үнэхээр хүлээн авах

боломжгүй хувилбар гэдгийг илэрхийлэв. Дан эрчим хүчний нүүрсний нөөцтэй төсөл гэж үзэхэд үнэ цэнэгүй, наад зах нь цахилгаан станц барина гэхэд коксжих нүүрсгүй бол төсөл хэрэгжүүлэх боломжгүйг мөн сануулав. “Петровис” ХХК-ийн Тэргүүн дэд захирал Ч.Давааням усгүй нөхцөлд хэрэгжүүлэхэд ихээхэн хүндрэлтэй төсөл байдгийг онцлов. Ер нь Таван толгойн ордын багтдаг Улаан нуурын сав газарт “QGX” компани гэхэд л 70000-90000 гаруй га газар бүхий талбай дээр ашигт малтмал ашиглах зөвшөөрөлтэй, гэтэл анхны санал болох Таван толгойн хэсэгхэн талбайд ашигт малтмал ашиглах зөвшөөрлийг үлдээх боломжгүй гэж үзэж буйн шалтаг шалтгаанд шийдвэрийг гаргаж буй зарчим нь огт ойлгогдохгүй байгаа гэж “Энержи ресурс” ХХК-ийн Ж.Оджаргал онцлов. Их хурлын гишүүдийн туршлагыг нь судлаад байгаа АНУ-д хил хилээ залгаад л ашигт малтмал олборлоод байгааг тэрээр тэмдэглэв.

Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү эдгээр асуудлыг ажлын хэсэг дээр ярьсаныг хэлээд нэг ордыг олон компанид хувааж ашиглуулах нь зохисгүй гэж үзэж байгаа, АНУ-д нэг орд дээр олон компани хил залгаад ажиллаж болдог л юм байж, Монголд арай боломжгүй туршлага болохыг тэмдэглэжээ. Бор толгой, Шар тээг дээр 1 тэрбум тонн эрчим хүчний нөөц гэдэг их л юм гэж ойлгож байна гэдгээ илэрхийлэв.

“Энержи ресурс” ХХК-ийг төлөөлөх ажлын хэсгийн ахлагч Ж.Оджаргал Х.Наранхүү сайдад хандан мэргэжлийн хүний хувьд төр өөрийн мэдэлд шилжүүлэн авч буй талбай дахь нөөцийг төр дангаараа ашиглаж барахгүйг ойлгож байгаа байх гэдгийг тэмдэглээд төрд ямарч садаа дарамт болохгүйгээр хажууд нь хэсэгхэн талбай дээр үйл ажиллагаа явуулж болохгүй гээд байгаа нь ойлгомжгүй байгаагаа илэрхийлэв. Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү мэргэжлийн талаас авч үзэхэд нэг хүдрийн биетийг нэг л компани нэг л төлөвлөгөөгөөр олборлох нь зөв гээд, АНУ-д ч гэсэн олон компани нэг ордыг нэг мастер төлөвлөгөөтэй олборлодог гэж бодож байгаагаа онцлов.

“Энержи ресурс” ХХК-ийг төлөөлөх ажлын хэсгийн гишүүн Ч.Давааням нүүрсэн дээр төр менежмент хийж байгаа, Багануурын жипсээг харахад л дандаа алдагдалтай байдаг, энэ жил ч гэсэн 70 тэрбум төгрөгийн алдагдалтай ажилласан гэж сонссон гэхэд Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү нүүрсэн дээр сайн менежмент хийж байгаа хувийн компани хаана байгаа юм гэж хариулахад “Энержи ресурс” ХХК-ийг төлөөлөх ажлын хэсгийн гишүүн Б.Чулуунбаатар төр үнийн хатуу бодлого барьчихаар хувийн компаниуд менежмент хийх боломжгүй байгааг дурдав.

Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү Таван толгой маш том орд болохыг сануулаад, энэ том ордыг ашиглах хүчин чадалтай хэдхэн тооны компани л дэлхий дээр байгаа, энэ томчуудтай эн зэрэгцэж хэлэлцээ хийх этгээд нь төр гэж үзэж байгаа учраас ийм шийдвэр гаргаж байгааг дурдаад “Энержи ресурс” ХХК-ийн тавьсан саналаар нийт нөөцийн (25) хувь гэдэг бараг 6.4 тэрбум тонн нөөцийн 14 хувь гэж байснаас ч давж магадгүй учраас үндэслэлийг гаргаж тайлбарлах нь хүндрэлтэй учраас Засгийн газрын өмнөөс хэлцэл хийж байгаагийн хувьд үнэхээр боломжгүй гэж үзэж байгааг илэрхийлэв.

“Энержи ресурс” ХХК-ийг төлөөлөх ажлын хэсгийн ахлагч Ж.Оджаргал “Энержи ресурс” ХХК-ийн саналыг хүлээн авах боломжгүй гэж байгаа бол зөвхөн Ухаа худаг, Шар тээгээ авч үлдэх хувилбар байж болох юм, гэхдээ “Энержи ресурс” ХХК дотроо ярилцах хэрэгтэй байна гэв. Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү нэг бол Шар тээг, Бор толгой хоёрыг, үгүй бол зөвхөн Ухаа худаг гэсэн байдлаар л авч үзэж болох юм, өөрөөр хүлээн авах боломжгүй гэдгийг илэрхийлэв.

“Энержи ресурс” ХХК-ийг төлөөлөх ажлын хэсгийн гишүүн Б.Чулуунбаатар Ухаа худаг дангаараа гэвэл нийт нөөцийн 5-6 хувь л болох байх, “Энержи ресурс” ХХК-ийн хувь нийлүүлэгч болох компаниуд хэмжээ, үйл ажиллагааны хувьд жижиг компаниуд биш, гаргасан хөрөнгө оруулалт, эрсдэлээ ч бодсон хүлээн авах ямарч боломжгүй

хувилбар байгааг илэрхийлэв. Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү юуны 6 хувь гэдгээ бодолцох л хэрэгтэйг сануулж, том юмны 6 хувь гэдэг жижгийн 100 хувьтай ч тэнцэж болно гэдэг талаас нь авч үзэхийг санал болгов.

“Энержи Ресурс” ХХК-ийг төлөөлөх ажлын хэсгийн ахлагч Ж.Оджаргал энэ бүх хугацааны туршид баахан муу хэлүүлж, цаг, хөрөнгө зарсаны дараа ганцхан Ухаа худаг гэвэл анхнаасаа харилцан ашигтай байх, “Энержи ресурс” ХХК-ийг хохироохгүй гэсэн зарчмыг зөрчиж байна гэж үзэж байна, ганцхан Ухаа худаг гэвэл хохиролтой гэдгийг илэрхийлэв.

Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү 1 тэрбум нүүрсний нөөц гэдэг их нөөц, надад олгосон эрх мэдлийн хүрээнд дээрх хоёр саналаас өөр санал тавих боломж алга, Засгийн газрын хувьд хамгийн зохистой хувилбар нь Бор толгой, Шар тээгийг танайд үлдээх хувилбар, гэхдээ коксжих нүүрсний нөөцгүй гэх тайлбарыг ойлгож хүлээн аваад Ухаа худгийг дангаар нь үлдээх хувилбарыг дэвшүүлж байна, төрийн хувьд үүнээс цааш явах боломжгүй, хувийн хэвшлийнхэн уян хатан байх боломжтой байдгийг, дотроо ярилцаад хариу хэлэхийг санал болгов.

“Энержи ресурс” ХХК-ийг төлөөлөх ажлын хэсгийн ахлагч Ж.Оджаргал, гишүүн Ч.Давааням, Б.Чулуунбаатар нар “Энержи ресурс” ХХК-ийн хувьд дандаа буулт хийж ирсэн, анхны хэлэлцээр бол 14 хувь, дэд бүтцийг хамтран байгуулахаар тохиролцсон байсан, одоо тавьж буй саналаар бол бүр 5-6 хувь хүртэл болж буурч байна, манай тавьсан санал хувилбарууд маш уян хатан байсан, үүнээс илүү уян хатан байх ямарч боломжгүй, хангалттай судалгаа тооцоо хийлээ, цаашид буулт хийх аргагүй байна гэснээр энэ удаагийн уулзалт 18:50 цагт өндөрлөв.

ТАНИЛЦСАН:

Засгийн газрыг төлөөлөх
ажлын хэсгийн ахлагч
Үйлдвэр, худалдааны сайд

Х. Наранхүү

“Энержи ресурс” ХХК-ийг
төлөөлөх ажлын хэсгийн ахлагч
“Энержи ресурс” ХХК-ийн
Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга

Ж.Оджаргал

**Монгол улсын Засгийн газар, “Энержи ресурс” ХХК-ийн хоорондох
яриа, хэлэлцээний найм дахь удаагийн уулзалтын тэмдэглэл**

Таван толгойн ордын талаарх яриа, хэлэлцээний найм дахь уулзалт 2008 оны 3-р сарын 12-ны өдөр Үйлдвэр, худалдааны яамны хурлын зааланд 12:30 цагт эхлэв.

Уулзалтанд: Засгийн газрын ажлын хэсгийг төлөөлж ажлын хэсгийн ахлагч Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү, ажлын хэсгийн гишүүн Хууль, дотоод хэргийн яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга Г.Баясгалан, Түлш, эрчим хүчний яамны Түлшний бодлого зохицуулалтын газрын дарга Б.Ганбаатар, Сангийн яамны Төсвийн бодлого зохицуулалтын газрын дарга Ж.Ганбат, Байгаль орчны яамны Тогтвортой хөгжил, стратеги төлөвлөлтийн газрын дарга А.Энхбат, Төрийн өмчийн хорооны даргын зөвлөх Д.Байлхүү, “Эрдэнэс МГЛ” ХХК-ийн Гүйцэтгэх захирал Д.Зоригт нар,

“Энержи ресурс” ХХК-аас ажлын хэсгийн ахлагч Ж.Оджаргал, ажлын хэсгийн гишүүн “Петровис” ХХК-ийн Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга Ж.Оюунгэрэлийг төлөөлж “Петровис” ХХК-ийн Тэргүүн дэд захирал Ч.Давааням, “Шунхлай” ХХК-ийн Гүйцэтгэх захирал П.Батсайханыг төлөөлж зөвлөх Б.Сарантунгалаг, “Моннис” ХХК-ийн Ерөнхийлөгч Б.Чулуунбаатар, “Энержи ресурс” ХХК-ийн Гүйцэтгэх захирлын үүрэг гүйцэтгэгч Т.Лхагвадорж, “Энержи ресурс” ХХК-ийн хуулийн зөвлөх Д.Үүрцайх нар оролцлоо.

Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү хоёр талын ажлын хэсэгт урьдах уулзалтуудын үр дүнг товчхон танилцуулав. Тэрээр төрийн хувь оролцоог нэмэгдүүлэх зорилтыг хангахын тулд 86х14, 90х10-ийн харьцаатайгаар хамтран эзэмших хувилбарыг Засгийн газрын ажлын хэсэг хүлээн аваагүй ба “Энержи ресурс” ХХК-аас тавьсан төсөлд оруулсан хөрөнгө оруулалт, төслийг үнэлэн нөхөн олговор олгох саналыг нэгдүгээрт хийсэн ажил хөрөнгө оруулалтын үнэлгээг хийлгэх нь хүндрэлтэй, маргаантай, хоёрдугаарт Засгийн газраас бэлэн мөнгөөр тооцоо хийх боломжгүй гэдгээс мөн хүлээн авах боломжгүйгээс яриа, хэлэлцээ гацаанд орсон. Иймд өөр арга зам болгон “Энержи ресурс” ХХК-д өөр талбай олгох саналыг тавьсаныг “Энержи ресурс” ХХК судалж үзээд Таван толгой дотроо хэсэг талбайтай үлдэх ~~сөрөг~~ саналыг тавьсаныг Засгийн газрын ажлын хэсэг хүлээн авах боломжгүйг мэдэгдсэн. Энэ саналын дараа “Энержи Ресурс” ХХК нь Таван толгой нэртэй лицензүүдээ эргүүлж өгөөд Таван толгойд хамааралгүй бусад гурван лицензээ авч үлдэх санал гаргасныг Засгийн газрын ажлын хэсэг нөөц талаас нь судалж үзээд нийт нөөцийн 20 гаруй хувь нь болж байгаа нь анхны яригдсан 14 хувиас ч давж байх тул нэг бол Бор толгой, Шар тээг нэртэй лиценз бүхий талбай, үгүй бол Ухаа худаг нэртэй лиценз бүхий талбайг дангаар нь үлдээж болохыг хариу мэдэгдсэнээр хэлцэл мөн зогсонги байдалтай болчихоод байна гэв.

“Энержи ресурс” ХХК-ийн үндсэн санал бол Таван толгой дотор одоогийн “Таван толгой” ХК-ийн зэргэлдээ хэсэг талбай авч үлдэх явдал байсан. Гэтэл Засгийн газар өгөхгүй гэсэн учраас Таван толгойд хамааралгүй өөр нэртэй, коксжих нүүрсний нөөц нь ч бага гурван лицензээ авч үлдээ гэдэг санал хэвээр байгаагаа илэрхийлэв.

Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү хөгжингүй орны уул уурхайн бодлого, хөгжиж буй манай улс хоёрын уул уурхайн бодлого олон талаараа зөрүүтэй байдагийг сануулаад, “Энержи ресурс” ХХК-тай ярьчихаад дараа нь “Таван толгой” ХК-ийн асуудлыг ч мөн ярина, иймд Таван толгой дотор талбайтай үлдэх асуудлыг ярихгүй, байр суурь хэвээр, олон удаа давтаж ярих шаардлагагүйг сануулав.

“Энержи ресурс” ХХК-ийн ажлын хэсгийн ахлагч Ж.Оджаргал Бор толгой, Шар тээг нэртэй лиценз бүхий талбай дахь нөөц нь таамаг нөөцөөр ч авч үзсэн бага бөгөөд коксжих нүүрсний нөөцгүй учраас хүлээн авах боломжгүйг танилцуулав. Ганц Ухаа худаг

гэдэг хувилбарыг хувь нийлүүлэгчдийн хурал хийж байж ярьж шийдэхээ онцлов. Энэ тохиолдолд эргээд “Энержи ресурс” ХХК-аас авсан талбайг төр 100 хувь өөрийн мэдэлд үлдээхгүйгээр бусадтай хамтран эзэмших бол “Энержи ресурс” ХХК-д уг саналыг тэргүүн ээлжинд тавих, цахилгаан станц, төмөр зам зэрэг дэд бүтцийг барьж байгуулах зөвшөөрлийг “Энержи ресурс” ХХК олгох зэрэг хэд хэдэн санал тавин, үүнийгээ тусгасан гэрээний төслийг бэлтгээд ирсэн гэв.

Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү Засгийн газар дэд бүтцийн асуудлыг шийдвэрлээгүй байхад зөвшөөрөл олгож болохгүй гээд “Энержи ресурс” ХХК-ийн саналыг судалж үзэхээ хэлэв. Мөн “Энержи ресурс” ХХК төслийг гэрээний хэлбэрт оруулсан нь өөрийн эрх мэдлээс хэтэрсэн зүйл, Засгийн газраас заавар өгөөгүй учраас гэрээнд гарын үсэг зурах эрх байхгүй гэв.

“Энержи ресурс” ХХК-ийн ажлын хэсгийн ахлагч Ж.Оджаргал хоёр тал бичгээр гэрээг заавал хийх ёстойг сануулаад, 86х14 харьцаатайгаар эзэмших асуудлыг Засгийн газартай тохироход бэлэн болгосон байсаныг 3 сар хүлээгээд ямарч үр дүн гараагүйг тэмдэглэв. Иймд Засгийн газартай заавал бичгээр гэрээнд гарын үсэг зурж байж асуудлыг шийднэ гэдгээ илэрхийлэв.

Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү “Энержи ресурс” ХХК-д цаашдын хэлэлцээнийхээ зарчмыг тохирхыг санал болгоод, “Энержи ресурс” ХХК-ийн хувьд авч үлдэх талбай нь биетийн хувьд Таван толгойгоос саланги байхыг анхаарахыг санал болгов.

“Энержи ресурс” ХХК-ийн ажлын хэсэг Ухаа худаг, Шар тээгийн лиценз бүхий талбайгаа авч үлдээх хувилбарыг яагаад боломжгүй гэж үзэж буй үндэслэлээ тайлбарлахыг Засгийн газрын ажлын хэсгээс хүсэхэд нь нийт нөөцийн 25 хувь болохоор байгаа тул хүлээн авах боломжгүй гэж хариу өгөв.

“Энержи ресурс” ХХК-ийн ажлын хэсгийн ахлагч Ж.Оджаргал 2 талбайн нөөц нийтдээ 900 сая тонн орчим бөгөөд үүний 400 сая орчим тонн нь коксжих нүүрс гэдгийг танилцуулав. Үүнээс нийт нөөцийн 25 хувь биш 14-15 хувь орчим болж байгааг онцлов.

Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү “Энержи ресурс” ХХК-ийн санал болгосон гэрээний төслийн нөхцлүүдтэй урьдчилан танилцаад Монгол улсын хуулиас давсан дараах зүйл заалтуудыг тусгах боломжгүйг тэмдэглэсэн. Үүнд:

Татварын алдагдлыг 5 жилийн хугацаанд нөхөх

Нөөц ашигласны төлбөрийг борлуулалтын нийт орлогоос тооцож уурхайгаас төмөр замаар ачих цэгт гарсан үнээр тодорхойлж, татвар ногдох орлогоос хасагдах зардалд тооцох

Компанийн үндсэн үйл ажиллагаанд шаардлагатай түр хугацаагаар импортлож оруулж ирэх хүнд машин, тоног төхөөрөмжид ногдуулах гаалийн болон НӨАТ-аас чөлөөлөгдөх

Уурхай барих хугацаанд гадаадын ажиллагсдыг аливаа квотын хязгаарлалтгүйгээр оруулж ирэх зэрэг болно.

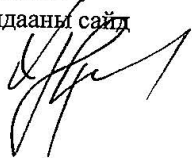
Ялангуяа Засгийн газар “Энержи ресурс” ХХК-ны өмнө хүлээсэн үүргийн дагуу шинээр олгосон талбайн лицензийг цуцлахгүй байх, хэрэв энэ үүрэг зөрчигдсөн тохиолдолд зургаан лицензийг буцааж олгох, дэд бүтцийг барьж байгуулах зөвшөөрөл олгох, төр өөртөө шилжүүлж авсан лицензийг дангаараа эзэмшихгүйгээр шийдвэрлэвэл тэргүүн ээлжинд одоогийн эзэмшигчдэд нь буцаан санал болгох, мөн одоогийн хэрэгжиж буй хуулинд нэмэлт өөрчлөлт оруулах замаар татварын тааламжтай орчин бүрдвэл “Энержи ресурс” ХХК-д татварын тааламжтай нөхцлийг эдгүүлэх зэрэг саналуудыг сайтар судлахыг тэмдэглэв.

“Энержи ресурс” ХХК-ийн ажлын хэсгийн ахлагч Ж.Оджаргал гэрээ хийхгүйгээр тохиролцоогоо яаж баталгаажуулах вэ, ер нь тохиролцоо бол “Энержи ресурс” ХХК-ийн анхны саналаас огт өөр, “Энержи ресурс” ХХК ард түмний эрх ашгийг бодож энэ төслийг хөдөлгөх, Засгийн газрыг хүндэтгэх байр суурьтай байж өдий хүртэл маш уян хатан, байнга буулт хийж ирсэнийг тэрээр тэмдэглэв. Цаашид баримтлах зарчим бол төр “Энержи ресурс” ХХК-аас авсан лицензийг 100 хувь өөрөө эзэмшихгүйгээр шийдвэрлэвэл “Энержи ресурс” ХХК-д тэргүүн ээлжинд хамтран эзэмших саналыг тавина гэсэн нөхцлийг гэрээнд заавал тусгахаар тохиролцож хэлэлцээг үргэлжлүүлэх явдал гэдгийг “Энержи ресурс” ХХК-ийн ажлын хэсгийн ахлагч Ж.Оджаргал онцлов. Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү саналыг хүлээж аваад, ажлын хэсэгт олгосон эрх мэдлийн хүрээнд судалж үзээд, өөрсдийн саналаа гаргаад эргээд уулзая гэснээр уулзалт 14:00 цагт өндөрлөв.

ТАНИЛЦСАН:

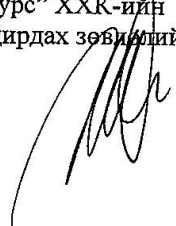
Засгийн газрыг төлөөлөх
ажлын хэсгийн ахлагч,
Үйлдвэр, худалдааны сайд

Х. Наранхүү

“Энержи ресурс” ХХК-ийг
төлөөлөх ажлын хэсгийн ахлагч
“Энержи ресурс” ХХК-ийн
Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга

Ж.Оджаргал

**Монгол улсын Засгийн газар, “Энержи ресурс” ХХК-ийн хоорондох
яриа, хэлэлцээний ес дэхь удаагийн уулзалтын тэмдэглэл**

Таван толгойн ордын талаарх яриа, хэлэлцээний ес дэхь уулзалт 2008 оны 3-р сарын 17-ны өдөр Үйлдвэр, худалдааны яамны хурлын зааланд 16:30 цагт эхлэв.

Уулзалтанд: Засгийн газрын ажлын хэсгийг төлөөлж ажлын хэсгийн ахлагч Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү, ажлын хэсгийн гишүүн Хууль зүй, дотоод хэргийн яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга Г.Баясгалан, Сангийн яамны Төсвийн бодлого зохицуулалтын газрын дарга Ж.Ганбат, Төрийн өмчийн хорооны даргын зөвлөх Д.Байлхүү, “Эрдэнэс МГЛ” ХХК-ийн Гүйцэтгэх захирал Д.Зоригт нар,

“Энержи ресурс” ХХК-аас ажлын хэсгийн ахлагч Ж.Оджаргал, ажлын хэсгийн гишүүн “Петровис” ХХК-ийн Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга Ж.Оюунгэрэл, “Шунхлай” ХХК-ийн Гүйцэтгэх захирал П.Батсайханыг төлөөлж зөвлөх Б.Сарантунгалаг, “Моннис” ХХК-ийн Ерөнхийлөгч Б.Чулуунбаатар, “Энержи ресурс” ХХК-ийн Гүйцэтгэх захирлын үүрэг гүйцэтгэгч Т.Лхагвадорж, “Энержи ресурс” ХХК-ийн хуулийн зөвлөх Д.Үүрцайх нар оролцлоо.

Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү өмнөх баасан гаригийн уулзалтаар ярьсан “Энержи ресурс” ХХК-ийн талаас өгсөн гэрээний төслийг Засгийн газрын ажлын хэсгийн холбогдох хүмүүс болон Хууль зүй, дотоод хэргийн яам үзэж судлаад хэрэв гэрээ хийх бол нөхцлийг нарийн тохирох, Засгийн газрын үүрэг хариуцлагын хүрээг маш тодорхой болгох шаардлагатай гэж үзэн өөрийн хувилбарыг гаргаж боловсруулсан байгааг хэлэв. “Энержи ресурс” ХХК-ийн тавьсан үндсэн гол саналууд тодорхой хэмжээгээр тусгагдсан харагдаж байна. Одоо буцааж өгч байгаа болон үлдэх талбай, солбилцлыг тодорхой нарийн зааж өгөх, эрчим хүч, төмөр зам, цахилгаан станцыг барьж байгуулах өмчлөх, эзэмших зөвшөөрлийг хуулийн хүрээнд олгох асуудлыг гэрээний төсөлд тусгасныг онцлоод, зарим тохиолдолд тендерээр эрх, зөвшөөрөл олгохоор хуульд заасан байдаг, тэгэхээр хуулийн хүрээнд л асуудлыг шийдэх ёстойг анхааруулав. Гэрээний төсөлд “Энержи ресурс” ХХК-аас шилжүүлж авсан ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл бүхий талбай дахь ашиг малтмалыг олборлохдоо дотоодын хөрөнгө оруулагчтай хамтрахаар шийдвэрлэвэл “Энержи ресурс” ХХК-ийг тэргүүн ээлжинд санал болгох, хилийн тодорхой боомтыг байнгын ажиллагаатай байлгах гэх мэтчилэн заалтууд орсон байгааг мэдэгдэв. Хууль зүй, дотоод хэргийн яам судалж үзээд гэрээ хэлбэрээр тохиролцоог хийх боломжтой гэж үзсэн, гэхдээ Засгийн газрын холбогдох бусад гишүүд, Ерөнхий сайдад танилцуулж гэрээнд гарын үсэг зурах эрх олгосон шийдвэрийг гаргуулах ёстой байх гэв.

“Энержи ресурс” ХХК-ийг төлөөлөх ажлын хэсгийн ахлагч Ж.Оджаргал татвартай холбоотой саналыг хэрхэн шийдвэрлэсэнийг тодруулахад Хууль зүй, дотоод хэргийн яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга Г.Баясгалан, Засгийн газар болон компанийн хооронд хийгдэж буй гэрээнд хуулиас давсан нөхцлийг тусгах нь гэрээг хүчингүй болгоход хүргэх үр дагавартай тул татвартай холбоотой заалтуудыг хүлээн аваагүй гэж тайлбарлав.

“Энержи ресурс” ХХК-ийг төлөөлөх ажлын хэсгийн ахлагч Ж.Оджаргал “Энержи ресурс” ХХК-ийн хувь нийлүүлэгчдийн хурал хийж Засгийн газрыг төлөөлөх ажлын хэсгээс тавьсан саналыг хэлэлцсэн, төр Таван толгойн орд газрыг “Энержи ресурс” ХХК-аас авах шийдвэрээсээ буцахгүй гэж байгаа энэ тохиолдолд төр ордыг цаашид өөрийн мэдэлд 100 хувь үлдээхгүйгээр шийдвэрлэвэл “Энержи ресурс” ХХК-ийг тэргүүн ээлжинд хамтран эзэмших санал тавих нөхцөлтэйгээр Ухаа худгийн орд газраа авч үлдэхээр шийдвэрлэсэн, “Энержи ресурс” ХХК-д сүүлийн хувилбараар Ухаа худаг, Шар тээгийг

хамт авч үлдэх санал тавьсаныг хүлээн авах боломжгүй гэсэн тул эцсийн байдлаар ингэж шийдсэнээ мэдэгдэв. Цаг хэмнэх үүднээс координатаа тодорхойлоод ирсэн гэв.

Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү хоёр талаас хамтран сууж гэрээний нөхцлөө хэлэлцье гээд координатыг Кадастрын албаар нягтлуулья, ер нь хоёр төслийн агуулга хоорондоо ойролцоо байна, гэхдээ энэ бол зөвхөн ажлын хэсгийн санал тул Засгийн газрын санал өгөх асуудал нээлттэй болохыг онцлов.

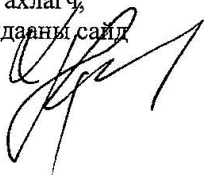
“Энержи ресурс” ХХК-ийг төлөөлөх ажлын хэсгийн ахлагч Ж.Оджаргал Засгийн газар хоёр ажлын хэсгийн тохиролцсоныг үгүй гэвэл энэ гэрээг байгуулах үндэслэлгүй гэж ойлгон, “Энержи ресурс” ХХК-аас тавьж буй нөхцөл цогц учраас Засгийн газар тодорхой нөхцлийг хүлээн авах боломжгүй гэвэл мөн л гэрээ байгуулах боломжгүй болно гэдгийг онцлов. Тэрээр тохиролцоогоор тодорхой лиценз бүхий талбайг шилжүүлж аваад үлдээсэн талбай дээр дахин төрийн оролцоог тогтоохгүй, тусгай зөвшөөрлийг цуцлахгүй гэсэн санал гэрээнд заавал байх ёстой гэж тодотгоход Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү 4-р заалт болгон тусгагдсан байна гэж хариулав.

“Энержи ресурс” ХХК-ийг төлөөлөх ажлын хэсгийн ахлагч Ж.Оджаргал санал болгосон маш олон саналыг хүлээн авсангүй, гэрээнд өгсөн саналууд ч дэмжигдээгүй, Засгийн газрын ажлын хэсэг их хатуу байр суурь баримталж байгааг хэлмээр байна гэснээр хоёр талын ажлын хэсгийн холбогдох гишүүд хоёр талаас санал болгосон гэрээний нөхцөл дээр мягмар гаригт ажиллаж эцэслэх, улмаар асуудлыг Засгийн газарт уламжлахаар тохиролцсоноор ес дэхь удаагийн уулзалт 17:20 цагт өндөрлөв.

ТАНИЛЦСАН:

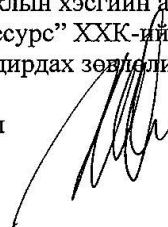
Засгийн газрыг төлөөлөх
ажлын хэсгийн ахлагч,
Үйлдвэр, худалдааны сайд

Х. Наранхүү

Энержи ресурс ХХК-ийг
төлөөлөх ажлын хэсгийн ахлагч
“Энержи ресурс” ХХК-ийн
Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга

Ж.Оджаргал

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХУРАЛДААНЫ ТЭМДЭГЛЭЛЭЭС

ҮЙЛДВЭР, ХУДАЛДААНЫ ЯАМ, АШИГТ МАЛТМАЛ,
ГАЗРЫН ТОСНЫ ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ ГАЗАРТ

Монгол Улсын Засгийн газрын 2008 оны 3 дугаар сарын
19-ний өдрийн хуралдааны 16 дугаар тэмдэглэлд:

“ХХШ.ХЭЛЭЛЦСЭН нь: Тавантолгойн орд газрын хайгуулын
тусгай зөвшөөрлийг буцаан авах
талаар “Энержи ресурс” ХХК-тай
байгуулах гэрээнд гарын үсэг зурах
тухай

ШИЙДВЭРЛЭСЭН нь: 1. Тавантолгойн орд газрын хайгуулын
тусгай зөвшөөрлийг буцаан авах талаар “Энержи ресурс” ХХК-тай
байгуулах гэрээнд гарын үсэг зурахыг Үйлдвэр, худалдааны сайд
Х.Наранхүүд даалгав.

2. Тавантолгойн орд газрын төв хэсэгт зарим компанид урьд
өмнө олгогдсон хайгуулын болон ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн
асуудлыг стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордоод
хөрөнгө оруулахтай холбогдуулан судалж шийдвэрлэн
шаардлагатай бол асуудлыг Засгийн газарт танилцуулахыг
Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүүд даалгав” гэжээ.

ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ ГАЗАР

ТАНИЛЦУУЛГА

Таван толгойн орд газрын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч Энержи Ресурс ХХК-тай яриа хэлэлцээ явуулах Засгийн газрын ажлын хэсгийг 2007 оны 12 сард Засгийн газрын хуралдааны шийдвэрээр байгуулж, тус Ажлын хэсгээс 9 удаагийн уулзалт яриа хэлэлцээг хийсэн болно.

Засгийн газраас өгсөн удирдамжийн дагуу Ажлын хэсгээс Таван толгойн орд газрын тусгай зөвшөөрлийг төрийн мэдэлд шилжүүлж авах чиглэл баримталсан болно. Энержи ресурс ХХК-ийн зүгээс өмнө ярилцан тохиролцсон 86:14 хувилбарыг баримтлах, эсхүл шинэ 90:10 хувилбарыг хэлэлцэхийг санал болгож байсан боловч Ажлын хэсгийн зүгээс удирдамжийн хүрээнд тусгай зөвшөөрлийг шилжүүлэн авах байр суурийг баримталж ажилласан.

3 сар гаруй явагдсан яриа хэлэлцээний үр дүнд Таван толгойн ордыг төрийн мэдэлд шилжүүлэн авах тохиролцоонд хүрэв. Энержи ресурс ХХК-ийн зүгээс Таван толгой нэртэй 11943А тусгай зөвшөөрөл бүхий 2037 гектар талбай, Таван толгой нэртэй 11956А тусгай зөвшөөрөл бүхий 5603 гектар талбай, Шар тээг нэртэй 11955А тусгай зөвшөөрөл бүхий 24532 гектар талбай, Бор толгой нэртэй 11953А тусгай зөвшөөрөл бүхий талбайн 12890 гектар, Бор тээг-1 нэртэй 11954А тусгай зөвшөөрөл бүхий талбайн 23461 гектарыг төрийн мэдэлд тус тус шилжүүлэхээр тохиролцов. "Энержи ресурс" ХХК-ийн одоо эзэмшиж буй Ухаа худаг нэртэй 11952А тусгай зөвшөөрөл бүхий 2959 гектар талбайн булангийн цэгийн солбилцлуудыг шинэчлэн тогтоохоор тохиролцсон болно.

Энэ хэлэлцээний үр дүнд төрийн мэдэлд нийт 68523 гектар талбай шилжиж, Энержи ресурс ХХК-д үлдэх Ухаа худаг нэртэй шинэчилсэн талбай нь нийт талбайн 4 хувь буюу 2959 гектар болж байна. Энержи ресурс ХХК-ийн эзэмшиж байсан нийт талбай дахь эрчим хүчний болон коксжих нүүрсний нөөцийн 93.6 хувийг төр мэдэлд шилжиж байгаа болно. Дээрх тохиролцоог үндсэлэн хоёр талаас гэрээний төсөл боловсруулсан болно.

Уг гэрээний төслийн дагуу Энержи ресурс ХХК нь Засгийн газарт шилжүүлсэн ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл бүхий талбайд оруулсан хөрөнгө оруулалтыг эргэн төлөхийг шаардахгүй байх үүрэг хүлээсэн. Тус компани нь өөрийн хөрөнгөөр холбогдох дэд бүтцийг барьж байгуулах, ашиглахад шаардагдах тусгай зөвшөөрөлийг хууль тогтоомжид заасан журмын дагуу зохих ёсоор Засгийн газар олгохоор тусгав. Мөн Засгийн газар шилжүүлэн авч буй тусгай зөвшөөрөл бүхий талбайг Монголын хувийн хэвшлийн төлөөлөлтэй, эсхүл түүний хувь оролцоо бүхий этгээдтэй хамтран эзэмших тохиолдолд "Энержи ресурс" ХХК-д тэргүүн ээлжинд санал болгохоор гэрээний төсөлд тусгасан байгаа.

Гэрээнд гарын үсэг зурах эрхийг Үйлдвэр, худалдааны сайдад олгох саналыг Засгийн газрын хуралдаанд танилцуулж байна.

ҮЙЛДВЭР, ХУДАЛДААНЫ ЯАМ

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХУРАЛДААНЫ ТЭМДЭГДЭЛД

Монгол Улсын Засгийн газрын 3 дугаар сарын 19-ний өдрийн хуралдааны тэмдэглэлд:

ХЭЛЭЛЦСЭН НЬ: Энержи ресурс ХХК-тай байгуулах гэрээнд гарын үсэг зурах эрх олгох тухай

ШИЙДВЭРЛЭСЭН НЬ: Засгийн газрын ажлын хэсгээс Энержи ресурс ХХК-тай байгуулах гэрээний төслийг хэлэлцэж, уг гэрээнд гарын үсэг зурах эрхийг Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүүд зохих журмын дагуу олгохоор тогтов.

Гарын үсэг

**АШИГТ МАЛТМАЛЫН ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРӨЛ
ШИЛЖҮҮЛЭХ ТУХАЙ ГЭРЭЭ**

142

2008 оны __ сарын __ өдөр
Улаанбаатар хот

Дугаар__

Энэхүү гэрээг нэг талаас Монгол Улсын Засгийн газар (цаашид "Засгийн газар" гэх), нөгөө талаас "Энержи ресурс" ХХК - Улсын бүртгэлийн дугаар: 9011007001 (Цаашид "Талууд" гэх) нар харилцан тохиролцож байгуулав.

Засгийн газрыг төлөөлж:

"Энержи ресурс" ХХК-ийг төлөөлж:

гэрээг байгуулсан бөгөөд төлөөлөгчдийн бүрэн эрхийг Талууд хүлээн зөвшөөрсөн болох нь тэдгээрт олгосон гэрээ байгуулах бүрэн эрхийг нотолсон албан ёсны баримт бичгээр баталгаажсан болно.

Талууд гэрээ байгуулахдаа Монгол Улсын Үндсэн хуулийн зургадугаар зүйл, арван зургадугаар зүйлийн 3, Иргэний хуулийн 8-р зүйлийн 8.1.1, 13, 189, 196-р зүйлийн 196.1.2, 206 дугаар зүйл болон үүргийн харилцааны нийтлэг зарчим, Ашигт малтмалын тухай хуулийн 4-р зүйлийн 4.1.11, 5, 9, 49, 50-р зүйлүүдийг удирдлага болгосон болно.

Нэг. Оршил

1.1. Монгол Улсын Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутаг дэвсгэрт байрлалтай Таван толгойн нүүрсний орд газарт 1999 оноос хайгуул хийх лиценз, 2007 оноос ашиглалтын үйл ажиллагаа явуулах тусгай зөвшөөрлийг "Энержи Ресурс" ХХК эзэмшиж ирсэн ба энэ хугацаанд ордыг ашиглахад шаардлагатай уурхай, үйлдвэр болон дэд бүтцийн урьдчилсан техник эдийн засгийн үндэслэл, геологийн нөөцийг олон улсын зэрэглэлд шилжүүлж дахин тооцоолсон тайлан, геологийн биетийн 3 хэмжээст дижитал загвар, талбайн байршилзүйн нарийвчилсан тоон зураглал, гидрогеологийн хайгуулын ажил, нүүрсний зах зээлийн судалгаа, байгаль орчны үнэлгээ, уурхайн хот байгуулалтын судалгаа, нүүрсний чанарыг баталгаажуулах хайгуул, өрөмдлөгийн ажил зэрэг суурь судалгааны ажилд хөрөнгө оруулалт хийсэн;

1.2. Таван толгойн нүүрсний орд газар нь улсын төсвийн хөрөнгөөр нөөцийг нь тогтоосон стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын орд тул Ашигт малтмалын хуулийн тухай 5-р зүйлийн 5.4-т зааснаар түүнийг хувийн өмчит хуулийн этгээдтэй хамтран ашиглахад төрийн оролцооны хэмжээг 86 хувиар тогтоох Хөрөнгө оруулалт болон Хувь нийлүүлэгчдийн гэрээний төслийг Засгийн газраас томилсон

ажлын хэсэг, ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч "Энержи ресурс" ХХК хоёр 143
2007 оны 6-р сард харилцан тохиролцсон,

1.3. Дээрх гэрээний төслийг Засгийн газар 2007 оны 11-р сард татан авч, гэрээний гол нөхцөл буюу төрийн оролцооны хэмжээг өөрчлөх санал дэвшүүлсэн,

1.4. Монгол Улсын үндэсний эрх ашиг, эдийн засгийн хөгжлийн хэрэгцээ, шаардлага, уг ордын стратегийн ач холбогдол зэргийг харгалзан Засгийн газрын дээрх саналыг ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч "Энержи ресурс" ХХК нь хүлээн авсаны үндсэн дээр энэ гэрээнд заасан ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл болон талбайн тодорхой хэсгийг шилжүүлэхээр Талууд харилцан тохиролцов.

Хоёр. Талуудын эрх үүрэг

2.1. "Энержи ресурс" ХХК дараахь үүргийг хүлээнэ:

2.1.1. Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутаг дэвсгэрт байрлах нүүрсний орд газарт ашигт малтмал олборлох дор дурдсан (нийт 68523 гектар) координат бүхий талбайг Засгийн газраас нэр заасан хуулийн этгээдэд 1 (нэг) төгрөгөөр үнэлэн Монгол Улсын Ашигт малтмалын тухай хуулийн 49, 50-р зүйлд заасан нөхцлөөр шилжүүлэх өгөх:

1/ Таван толгой нэртэй, 11943А тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй:

1)	105° 27' 54	43° 38' 45
2)	105° 30' 50	43° 38' 45
3)	105° 30' 50	43° 35' 35
4)	105° 27' 54	43° 35' 35
5)	105° 27' 54	43° 36' 30,15
6)	105° 28' 40	43° 36' 30,15
7)	105° 28' 40	43° 37' 28
8)	105° 28' 42	43° 37' 28
9)	105° 28' 42	43° 37' 56
10)	105° 27' 54	43° 37' 56 координат бүхий 2037 гектар талбайг,

2/ Таван толгой нэртэй, 11956А тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй

1)	105° 21' 00	43° 38' 06
2)	105° 23' 30	43° 38' 06
3)	105° 23' 30	43° 39' 28
4)	105° 26' 40	43° 39' 28
5)	105° 26' 40	43° 38' 45
6)	105° 27' 54	43° 38' 45
7)	105° 27' 54	43° 35' 35
8)	105° 21' 00	43° 35' 35 координат бүхий 5603 гектар талбайг,

3/ Бор толгой нэртэй, 11953А тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй

1)	105° 27' 54"	43° 43' 00"
2)	105° 32' 37 "	43° 43' 00"
3)	105° 32' 37"	43° 42' 30"
4)	105° 36' 22"	43° 42' 30"

144

- 5) 105° 36' 22" 43° 43' 00"
- 6) 105° 45' 00" 43° 43' 00"
- 7) 105° 45' 00" 43° 39' 18"
- 8) 105° 32' 30" 43° 39' 18"
- 9) 105° 32' 30" 43° 41' 24"
- 10) 105° 27' 54" 43° 41' 24" координат бүхий 12890 гектар талбайг,

4/ Бор тээг-1 нэртэй, 11954А тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй

- 1) 105° 16' 00" 43° 43' 00"
- 2) 105° 27' 54" 43° 43' 00"
- 3) 105° 27' 54" 43° 41' 24"
- 4) 105° 26' 50" 43° 41' 24"
- 5) 105° 26' 50" 43° 39' 18"
- 6) 105° 27' 54" 43° 39' 18"
- 7) 105° 27' 54" 43° 38' 45"
- 8) 105° 26' 40" 43° 38' 45"
- 9) 105° 26' 40" 43° 39' 28"
- 10) 105° 23' 30" 43° 39' 28"
- 11) 105° 23' 30" 43° 38' 06"
- 12) 105° 21' 00" 43° 38' 06"
- 13) 105° 21' 00" 43° 35' 35"
- 14) 105° 27' 54" 43° 35' 35"
- 15) 105° 27' 54" 43° 33' 00"
- 16) 105° 16' 00" 43° 33' 00" координат бүхий 23461 гектар талбайг,

5/ Шар тээг нэртэй, 11955А тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй

- 1) 105° 27' 54" 43° 39' 18"
- 2) 105° 45' 00" 43° 39' 18"
- 3) 105° 45' 00" 43° 33' 00"
- 4) 105° 27' 54" 43° 33' 00"
- 5) 105° 27' 54" 43° 35' 35"
- 6) 105° 30' 50" 43° 35' 35"
- 7) 105° 30' 50" 43° 38' 45"
- 8) 105° 27' 54" 43° 38' 45" координат бүхий 24532 гектар талбай.

2.1.2. Засгийн газарт шилжүүлсэн ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл бүхий талбайд оруулсан хөрөнгө оруулалтыг нөхөн олговор зэрэг энэ гэрээнд зааснаас өөр хэлбэрээр гаргахыг Засгийн газраас шаардахгүй байх.

2.2. Засгийн газар дараахь үүргийг хүлээнэ:

2.2.1. "Энержи ресурс" ХХК-ийн эзэмшиж буй ашигт малтмал ашиглах 11952А дугаартай зөвшөөрөл бүхий Ухаа худгийн орд газрын талбайн булангийн цэгийн солбилцлуудыг

- 1) 105° 26' 50" 43° 41' 24"
- 2) 105° 32' 30" 43° 41' 24"
- 3) 105° 32' 30" 43° 39' 18"

4) $105^{\circ} 26' 50''$ $43^{\circ} 39' 18''$ болгон шинэчлэн тогтоож баталгаажуулах;

2.2.2. энэ гэрээний 2.2.1-д заасан 2959 гектар талбайг гэрээ хүчинтэй байх хугацаанд Ашигт малтмалын тухай хууль болон бусад хууль тогтоомжид зааснаар нөөцөд авах, уг орд газарт төрийн хувь оролцоог тогтоох зорилгоор ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлд өөрчлөлт оруулахгүй буюу цуцлахгүй байх баталгаа гаргах;

2.2.3. энэ гэрээний 2.2.2-т заасан үүргээ зөрчсөн тохиолдолд энэхүү гэрээний дагуу шилжүүлэн авсан ашиглалтын 5 тусгай зөвшөөрлийг "Энержи ресурс" ХХК-д буцаан олгох,

2.2.4. "Энержи ресурс" ХХК энэ гэрээний 2.2.1-д заасан орд газрын талбайд ашиглалтын үйл ажиллагаа явуулахад шаардлагатай ус, цахилгаан эрчим хүч, авто зам, төмөр зам зэрэг дэд бүтцийн байгууламжийг ашиглах эрх болон олборлосон нүүрсээ экспортод гаргах, худалдахтай холбоотой аливаа зөвшөөрлийг "Энержи ресурс" ХХК-д зохих журмын дагуу олгох

2.2.5. Таван толгой төслийг эдийн засгийн эргэлтэнд цаг алдалгүй оруулах, бүс нутгийн дэд бүтцийг хөгжүүлэх зорилтын хүрээнд зайлшгүй шаардлагатай цахилгаан станц, төмөр зам, усны барилга байгууламж зэрэг дэд бүтцийг бий болгох ажлыг түргэвчлэхийн тулд энэ чиглэлээр "Энержи ресурс" ХХК эрэл хайгуул, судалгаа, тооцоолол, үнэлгээ хийж, техник эдийн засгийн үндэслэл боловсруулж тодорхой ажил эхлүүлсэнийг харгалзан өөрийн хөрөнгөөр эрчим хүчний барилга байгууламж, усны барилга байгууламж, төмөр замын объект, суурь бүтцийг барьж байгуулах, ашиглах, цахилгаан, дулаан үйлдвэрлэх, дамжуулах, түгээх, хангах, эрчим хүчээр зохицуулалттай хангах, төмөр зам, авто замын тээвэрлэлтийн үйл ажиллагааг эрхлэн явуулахад шаардагдах тусгай зөвшөөрөл болон газрыг эзэмших/ ашиглах эрхийг Монгол Улсын Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай, Эрчим хүчний тухай, Усны тухай, Төмөр замын тээврийн тухай, Газрын тухай зэрэг холбогдох хууль тогтоомжид заасан журмын дагуу зохих ёсоор олгох,

2.2.6. "Энержи ресурс" ХХК-аас шилжүүлэн авсан ашиглалтын 5 тусгай зөвшөөрөл бүхий ашигт малтмалын талбайг Монголын хувийн хэвшлийн төлөөлөлтэй, эсхүл түүний хувь оролцоо бүхий этгээдтэй хамтран эзэмшихээр шийдвэрлэвэл "Энержи ресурс" ХХК-д тэргүүн ээлжинд санал болгох. Ашигт малтмалын тухай хуулийн 5-р зүйлийн 5.6-д зааснаар Таван толгойн нүүрсний орд газрыг ашиглах зөвшөөрөл бүхий этгээдийн хувьцааг хөрөнгийн биржээр дамжуулан олон нийтэд арилжаалахад энэхүү заалт үл хамаарна.

Гурав. Гэрээ хүчин төгөлдөр болох, хүчинтэй байх, дуусгавар болох

3.1. Энэхүү гэрээнд Талуудыг төлөөлөх эрх бүхий этгээд гарын үсэг зурж баталгаажуулснаар хүчин төгөлдөрт тооцогдож энэхүү гэрээний 3.5-д заасан нөхцөл биелэгдсэнээр дуусгавар болно.

3.2. Монгол Улсын хууль тогтоомжид орсон өөрчлөлт, шинээр батлагдан гарсан хууль тогтоомжийн бусад акт нь талуудын гэрээгээр тохирсон нөхцөл, тэдгээрийн эрх ашигт сөргөөр нөлөөлөхөөр байвал гэрээний нөхцөл хүчин төгөлдөр байна.

- 3.3. Гэрээнд зөвхөн бичгээр нэмэлт, өөрчлөлт оруулна.
- 3.4. Гэрээний 2.1.1. 2.2.1-д заасан үүргийг нэгэн зэрэг гүйцэтгэнэ.
- 3.5. Гэрээ доорх тохиолдолд дуусгавар болно:
- Гэрээ цуцлахаар Талууд харилцан тохиролцсон;
 - Гэрээний үүргээ биелүүлсэн гэж Талууд хүлээн зөвшөөрсөн;
 - "Энержи ресурс" ХХК нь өөрт үлдсэн ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл бүхий талбайгаас ашигт малтмал олборлож дууссан;
 - Гэрээг цуцлах тухай шүүхийн шийдвэр хүчин төгөлдөр болсон.

Дөрөв. Маргааныг шийдвэрлэх.

4.1. Талууд энэхүү гэрээтэй холбогдон гарсан аливаа маргааныг эвийн журмаар, харилцан тохиролцож шийдвэрлэнэ. Ийнхүү тохиролцоонд хүрч чадаагүй бол хуульд заасан харъяалал журмын дагуу маргааныг шүүхээр шийдвэрлүүлнэ.

4.2. Аливаа зөрүүтэй асуудлаар харилцан мэдэгдэл хүргүүлсэнээс хойш 30 хоногийн дотор нэгдсэн шийдэлд хүрч зөвшилцөхгүй бол шүүхэд нэхэмжлэл гаргах эрх талуудын аль нэгэнд үүснэ.

4.3. Гэрээний үүргийг биелүүлээгүйгээс гэрээг цуцлах, учирсан хохирлыг буруутай талаас шаардах талуудын эрх Монгол Улсын Иргэний хуулиар тодорхойлогдож, зохицуулагдана.

4.4. Гэрээг Монгол Улсын хуульд заасан журмын дагуу тайлбарлана.

Гэрээ байгуулсан:

**Засгийн Газрыг төлөөлж
төлөөлж:
Үйлдвэр, худалдааны сайд**

**"Энержи ресурс" ХХК-ийг
Хувь нийлүүлэгчид:**

**АШИГТ МАЛТМАЛЫН ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРӨЛ
ШИЛЖҮҮЛЭХ ТУХАЙ ГЭРЭЭ**

2008 оны 3-р сарын 21-ний өдөр

Улаанбаатар хот

Энэхүү гэрээг нэг талаас Монгол Улсын Засгийн газар (цаашид "Засгийн газар" гэх), нөгөө талаас "Энержи ресурс" ХХК - Улсын бүртгэлийн дугаар: 9011007001 (Цаашид "Талууд" гэх) нар харилцан тохиролцож байгуулав.

Засгийн газрыг төлөөлж: Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү,

"Энержи ресурс" ХХК-ийг төлөөлж: Гүйцэтгэх захирал Т.Лхагвадорж нар

гэрээг байгуулсан бөгөөд төлөөлөгчдийн бүрэн эрхийг Талууд хүлээн зөвшөөрсөн болох нь тэдгээрт олгосон гэрээ байгуулах бүрэн эрхийг нотолсон албан ёсны баримт бичгээр баталгаажсан болно.

Талууд гэрээ байгуулахдаа Монгол Улсын Үндсэн хуулийн 6-р зүйл, 16-р зүйлийн 3, Иргэний хуулийн 8-р зүйлийн 8.1.1, 13, 189, 196-р зүйлийн 196.1.2, 206-р зүйл болон үүргийн харилцааны нийтлэг зарчим, Ашигт малтмалын тухай хуулийн 4-р зүйлийн 4.1.11, 5, 9, 49, 50-р зүйлүүдийг удирдлага болгосон болно.

Нэг. Оршил

1.1. Монгол Улсын Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутаг дэвсгэрт байрлалтай Таван толгойн нүүрсний орд газарт 1999 оноос хайгуул хийх лиценз, 2007 оноос ашиглалтын үйл ажиллагаа явуулах тусгай зөвшөөрлийг "Энержи Ресурс" ХХК эзэмшиж ирсэн ба энэ хугацаанд ордыг ашиглахад шаардлагатай уурхай, үйлдвэр болон дэд бүтцийн урьдчилсан техник-эдийн засгийн үндэслэл, талбайн байршил зүйн нарийвчилсан тоон зураглал, гидрогеологийн хайгуулын ажил, нүүрсний зах зээлийн судалгаа, байгаль орчны үнэлгээ, уурхайн хот байгуулалтын судалгаа, нүүрсний чанарыг баталгаажуулах хайгуул, өрөмдлөгийн ажил зэрэг суурь судалгааны ажилд хөрөнгө оруулалт хийсэн;

1.2. Таван толгойн нүүрсний орд газар нь улсын төсвийн хөрөнгөөр нөөцийг нь тогтоосон стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын орд тул Ашигт малтмалын хуулийн тухай 5-р зүйлийн 5.4-т зааснаар түүнийг хувийн өмчит хуулийн этгээдтэй хамтран ашиглахад төрийн оролцооны хэмжээг 86 хувиар тогтоох Хөрөнгө оруулалт болон Хувь нийлүүлэгчдийн гэрээний төслийг Засгийн газраас томилсон ажлын хэсэг, ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч "Энержи ресурс" ХХК хоёр 2007 оны 6-р сард харилцан тохиролцсон,

1.3. Дээрх гэрээний төслийг Засгийн газар 2007 оны 11-р сард татан авч, гэрээний гол нөхцөл буюу төрийн оролцооны хэмжээг өөрчлөх санал дэвшүүлсэн,

1.4. Монгол Улсын үндэсний эрх ашиг, эдийн засгийн хөгжлийн хэрэгцээ, шаардлага, уг ордын стратегийн ач холбогдол зэргийг харгалзан Засгийн газрын дээрх саналыг ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч "Энержи ресурс" ХХК нь хүлээн авсаны үндсэн дээр энэ гэрээнд заасан ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл болон тусгай зөвшөөрөл бүхий талбайг шилжүүлэхээр Талууд харилцан тохиролцов.

Хоёр. Талуудын эрх үүрэг

2.1. "Энержи ресурс" ХХК дараахь үүргийг хүлээнэ:

2.1.1. Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутаг дэвсгэрт байрлах нүүрсний орд газарт ашигт малтмал олборлох дор дурдсан (нийт 68522 гектар) координат бүхий талбайг Засгийн газраас нэр заасан хуулийн этгээдэд 1 (нэг) төгрөгөөр үнэлэн Монгол Улсын Ашигт малтмалын тухай хуулийн 49, 50-р зүйлд заасан нөхцлөөр шилжүүлэн өгөх:

1/ Таван толгой нэртэй, 11943А тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй:

1)	105° 27' 54	43° 38' 45''	
2)	105° 30' 50	43° 38' 45''	
3)	105° 30' 50	43° 35' 35''	
4)	105° 27' 54	43° 35' 35''	
5)	105° 27' 54	43° 36' 30,15''	
6)	105° 28' 40	43° 36' 30,15''	
7)	105° 28' 40	43° 37' 28''	
8)	105° 28' 42	43° 37' 28''	
9)	105° 28' 42	43° 37' 56''	
10)	105° 27' 54	43° 37' 56''	координат бүхий 2037 гектар талбайг,

2/ Таван толгой нэртэй, 11956А тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй

1)	105° 21' 00	43° 38' 06''	
2)	105° 23' 30	43° 38' 06''	
3)	105° 23' 30	43° 39' 28''	
4)	105° 26' 40	43° 39' 28''	
5)	105° 26' 40	43° 38' 45''	
6)	105° 27' 54	43° 38' 45''	
7)	105° 27' 54	43° 35' 35''	
8)	105° 21' 00	43° 35' 35''	координат бүхий 5603 гектар талбайг,

3/ Бор толгой нэртэй, 11953А тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй

1)	105° 27' 54''	43° 43' 00''
2)	105° 32' 37''	43° 43' 00''
3)	105° 32' 37''	43° 42' 30''
4)	105° 36' 22''	43° 42' 30''

✓ H.C.

А.З. 2

5)	105° 36' 22"	43° 43' 00"	
6)	105° 45' 00"	43° 43' 00"	
7)	105° 45' 00"	43° 39' 18"	
8)	105° 32' 30"	43° 39' 18"	
9)	105° 32' 30"	43° 41' 24"	
10)	105° 27' 54"	43° 41' 24"	координат бүхий 12871 гектар талбайг,

4/ Бор тээг-1 нэртэй, 11954А тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй

1)	105° 16' 00"	43° 43' 00"	
2)	105° 27' 54"	43° 43' 00"	
3)	105° 27' 54"	43° 41' 24"	
4)	105° 26' 50"	43° 41' 24"	
5)	105° 26' 50"	43° 39' 18"	
6)	105° 27' 54"	43° 39' 18"	
7)	105° 27' 54"	43° 38' 45"	
8)	105° 26' 40"	43° 38' 45"	
9)	105° 26' 40"	43° 39' 28"	
10)	105° 23' 30"	43° 39' 28"	
11)	105° 23' 30"	43° 38' 06"	
12)	105° 21' 00"	43° 38' 06"	
13)	105° 21' 00"	43° 35' 35"	
14)	105° 27' 54"	43° 35' 35"	
15)	105° 27' 54"	43° 33' 00"	
16)	105° 16' 00"	43° 33' 00"	координат бүхий 23479 гектар талбайг,

5/ Шар тээг нэртэй, 11955А тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй

1)	105° 27' 54"	43° 39' 18"	
2)	105° 45' 00"	43° 39' 18"	
3)	105° 45' 00"	43° 33' 00"	
4)	105° 27' 54"	43° 33' 00"	
5)	105° 27' 54"	43° 35' 35"	
6)	105° 30' 50"	43° 35' 35"	
7)	105° 30' 50"	43° 38' 45"	
8)	105° 27' 54"	43° 38' 45"	координат бүхий 24532 гектар талбай.

2.1.2. Засгийн газарт шилжүүлсэн ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл бүхий талбайд оруулсан хөрөнгө оруулалтыг нөхөн олговор зэрэг энэ гэрээнд зааснаас өөр хэлбэрээр гаргахыг Засгийн газраас шаардахгүй байх.

2.2. Засгийн газар дараахь үүргийг хүлээнэ:

2.2.1. "Энержи ресурс" ХХК-ийн эзэмшиж буй ашигт малтмал ашиглах 11952А дугаартай зөвшөөрөл бүхий Ухаа худгийн орд газрын талбайн булангийн цэгийн солбилцлуудыг

1)	105° 26' 50"	43° 41' 24"
2)	105° 32' 30"	43° 41' 24"
3)	105° 32' 30"	43° 39' 18"

4) 105°26' 50" 43°39'18" болгон шинэчлэн тогтоож баталгаажуулах;

2.2.2. энэ гэрээний 2.2.1-д заасан 2962 гектар талбайг гэрээ хүчинтэй байх хугацаанд Ашигт малтмалын тухай хууль болон бусад хууль тогтоомжид зааснаар нөөцөд авах, уг орд газарт төрийн хувь оролцоог тогтоохоор санал өргөн мэдүүлэх зэргээр ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлд өөрчлөлт оруулахгүй буюу цуцлахгүй байх баталгаа гаргах;

2.2.3. энэ гэрээний 2.2.2-т заасан үүргээ зөрчсөн тохиолдолд энэхүү гэрээний дагуу шилжүүлэн авсан ашиглалтын 5 тусгай зөвшөөрлийг "Энержи ресурс" ХХК-д буцаан олгох,

2.2.4. "Энержи ресурс" ХХК энэ гэрээний 2.2.1-д заасан орд газрын талбайд ашиглалтын үйл ажиллагаа явуулахад шаардлагатай ус, цахилгаан эрчим хүч, авто зам, төмөр зам зэрэг дэд бүтцийн байгууламжийг ашиглах эрх болон олборлосон нүүрсээ экспортод гаргах, худалдахтай холбоотой аливаа зөвшөөрлийг "Энержи ресурс" ХХК-д зохих журмын дагуу олгох,

2.2.5. Таван толгой төслийг эдийн засгийн эргэлтэнд цаг алдалгүй оруулах, бүс нутгийн дэд бүтцийг хөгжүүлэх зорилтын хүрээнд зайлшгүй шаардлагатай цахилгаан станц, төмөр зам, усны барилга байгууламж зэрэг дэд бүтцийг бий болгох ажлыг түргэвчлэхийн тулд энэ чиглэлээр "Энержи ресурс" ХХК эрэл хайгуул, судалгаа, тооцоолол, үнэлгээ хийж, техник-эдийн засгийн үндэслэл боловсруулж тодорхой ажил эхлүүлснийг харгалзан өөрийн хөрөнгөөр эрчим хүчний барилга байгууламж, усны барилга байгууламж, төмөр замын объект, суурь бүтцийг барьж байгуулах, ашиглах, цахилгаан, дулаан үйлдвэрлэх, дамжуулах, түгээх, хангах, эрчим хүчээр зохицуулалттай хангах, төмөр зам, авто замын тээвэрлэлтийн үйл ажиллагааг эрхлэн явуулахад шаардагдах тусгай зөвшөөрөл болон газрыг эзэмших, ашиглах эрхийг Монгол Улсын Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай, Эрчим хүчний тухай, Усны тухай, Төмөр замын тээврийн тухай, Газрын тухай зэрэг холбогдох хууль тогтоомжид заасан журмын дагуу зохих ёсоор олгох,

2.2.6. "Энержи ресурс" ХХК-аас шилжүүлэн авсан ашиглалтын 5 тусгай зөвшөөрөл бүхий ашигт малтмалын талбайг Монголын хувийн хэвшлийн төлөөлөлтэй, эсхүл түүний хувь оролцоо бүхий этгээдтэй хамтран эзэмшихээр шийдвэрлэвэл "Энержи ресурс" ХХК-д тэргүүн ээлжинд санал болгох. Ашигт малтмалын тухай хуулийн 5-р зүйлийн 5.6-д зааснаар Таван толгойн нүүрсний орд газрыг ашиглах зөвшөөрөл бүхий этгээдийн хувьцааг хөрөнгийн биржээр дамжуулан олон нийтэд арилжаалахад энэхүү заалт үл хамаарна.

Гурав. Гэрээ хүчин төгөлдөр болох, хүчинтэй байх, дуусгавар болох

3.1. Энэхүү гэрээнд Талуудыг төлөөлөх эрх бүхий этгээд гарын үсэг зурж баталгаажуулснаар хүчин төгөлдөрт тооцогдож энэхүү гэрээний 3.5-д заасан нөхцөл биелэгдсэнээр дуусгавар болно.

 4

3.2. Монгол Улсын хууль тогтоомжид орсон өөрчлөлт, шинээр батлагдан гарсан хууль тогтоомжийн бусад акт нь талуудын гэрээгээр тохирсон нөхцөл, тэдгээрийн эрх ашигт сөргөөр нөлөөлөхөөр байвал гэрээний нөхцөл хүчин төгөлдөр байна.

3.3. Гэрээнд зөвхөн бичгээр нэмэлт, өөрчлөлт оруулна.

3.4. Гэрээний 2.1.1. 2.2.1-д заасан үүргийг нэгэн зэрэг гүйцэтгэнэ.

3.5. Гэрээ доорх тохиолдолд дуусгавар болно:

- Гэрээ цуцлахаар Талууд харилцан тохиролцсон;
- Гэрээний үүргээ биелүүлсэн гэж Талууд хүлээн зөвшөөрсөн;
- "Энержи ресурс" ХХК нь өөрт үлдсэн ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл бүхий талбайгаас ашигт малтмал олборлож дууссан;
- Гэрээг цуцлах тухай шүүхийн шийдвэр хүчин төгөлдөр болсон.

Дөрөв. Маргааныг шийдвэрлэх.

4.1. Талууд энэхүү гэрээтэй холбогдон гарсан аливаа маргааныг эвийн журмаар, харилцан тохиролцож шийдвэрлэнэ. Ийнхүү тохиролцоонд хүрч чадаагүй бол хуульд заасан харъяалал журмын дагуу маргааныг шүүхээр шийдвэрлүүлнэ.

4.2. Аливаа зөрүүтэй асуудлаар харилцан мэдэгдэл хүргүүлснээс хойш 30 хоногийн дотор нэгдсэн шийдэлд хүрч зөвшилцөхгүй бол шүүхэд нэхэмжлэл гаргах эрх талуудын аль нэгэнд үүснэ.

4.3. Гэрээний үүргийг биелүүлээгүйгээс гэрээг цуцлах, учирсан хохирлыг буруутай талаас шаардах талуудын эрх Монгол Улсын Иргэний хуулиар тодорхойлогдож, зохицуулагдана.

4.4. Гэрээг Монгол Улсын хуульд заасан журмын дагуу тайлбарлана.

Гэрээ байгуулсан:

Засгийн газрыг
төлөөлж
Үйлдвэр, худалдааны сайд

/Х.Наранхүү/

/Т.Лхагвадорж/

**МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН
ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ ГАЗАР**

Төрийн ордон, Жанжин Д.Сүхбаатарын талбай,
6 дугаар хороо, Сүхбаатар дүүрэг, Улаанбаатар хот, 14201
Утас: (976-51) 26 08 17, Факс: (976-51) 26 24 08,
Цахим шуудан: info@cabinet.gov.mn,
Цахим хуудас: www.cabinet.gov.mn

2025.04.22 № 128/1085

танай _____-ны № _____-т

Хариу хүргүүлэх тухай

Танаас ирүүлсэн 2025 оны 04 дүгээр сарын 04-ний өдрийн 1/1772 дугаар албан бичгийн дагуу шүүлт хийж үзэхэд, "...2008 оны 03 дугаар сарын 21-ний өдөр байгуулсан гэх Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх тухай гэрээ, түүнтэй холбогдох баримт бичгүүд" Засгийн газрын архивд байхгүй байна.

Харин "Тавантолгойн орд газрын хайгуулын тусгай зөвшөөрлийг буцаан авах талаар "Энержи ресурс" ХХК-тай байгуулах гэрээнд гарын үсэг зурах тухай" асуудлыг хэлэлцсэн Засгийн газрын 2008 оны 03 дугаар сарын 19-ний өдрийн хуралдааны 16 дугаар тэмдэглэлтэй холбоотой хурлын материалд хавсаргасан "Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх тухай гэрээний төсөл" архивд байгаа болно.

Холбогдох материалыг хуулбарлан хүргүүлж байна.

ТЭРГҮҮН ДЭД ДАРГЫН
АЛБАН ҮҮРГИЙГ ТҮР
ОРЛОН ГҮЙЦЭТГЭГЧ

Б.СОЛОНГОО

000255005000

2

www.dailynews.mn

№ 067(2831) 2008.03.21

“Таван толгой”-н 93.6 хувийг төрийн мэдэл шилжүүлэхээр болжээ

Засгийн газрын хэвлэлийн албаны дарга, Ерөнхий сайдын хэвлэлийн төлөөлөгч С.Батбаатар сэтгүүлчдэд мэдээлэл хийхдээ ЦЕГ-ын даргын халаа сэлгээг ажлын хариуцлагатай холбон тайлбарлав. Засгийн газрын хуралдаанаар цагдаагийн байгууллагын ажлыг сайжруулах талаар гурван ч удаа хэлэлцэж, үүрэг даалгавар өгсөн юм байна. “Засгийн газраас өгсөн даалгавруудын хэрэгжилтийг сонсоод ЦЕГ-ын даргыг үүрэгт ажлаас нь чөлөөлсөн” хэмээн Ерөнхий сайдын хэвлэлийн төлөөлөгч мэдэгдэв.

Ерөнхий сайдыг ийм шийдвэр гаргахад цагдаагийн байгууллагын ажлын талаар иргэдийн дунд явуулсан судалгааны дүн, цагдаа нартай холбоотой хэл ам нэмэр болсон бололтой. Шинээр дарга томилогдох хүртэл ЦЕГ-ын даргын албыг тус газрын тэргүүн дэд дарга Ч.Амарболд хамаарахаар болжээ. Хүн худалдаалах гэмт хэргийг таслан зогсоох чиглэлээр анхаарч ажиллахыг Засгийн газрын хуралдаанаар түүнд даалгасан байна. Хүний наймааны

асуудлаар ГХЯ, ТЕГ-тай хамтран тодорхой ажил зохион байгуулах үүрэг өгчээ. Мөн цагдаа нарын харилцааны соёлыг эрс сайжруулах, бүтцийн өөрчлөлтийн оновчтой хувилбар боловсруулах үүрэг ч түүнд ногдсон

аж. Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцсэн өөр нэг анхаарал татсан сэдвийг хэвлэлийн албаны дарга онцлов. Тавантолгойн орд газрын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч “Энержи ресурс” ХХК-тай гурван сар гаруй үргэлжилсэн яриа хэлэлцээний үр дүнд Тавантолгойн ордыг төрийн мэдэлд шилжүүлэх тохиролцоонд хүрсэн хэмээн тэр дуулгав. Хараахан гарын үсэг зураагүй байгаа уг гэрээний төсөлд “Энержи ресурс”-ийн эзэмшиж байсан нийт талбай дахь эрчим хүчний болон коксжих нүүрсний нөөцийн 93.6 хувийг төрийн мэдэлд шилжүүлэхээр тохиролцсон аж. “Энержи ресурс”-ийн эзэмшилд үлдээсэн Ухаа худаг нэртэй газар нь тэдний эзэмшилд байсан нийт талбайн дөрвөн хувь юм байна. “Энержи ресурс” ХХК Засгийн газарт шилжүүлсэн ашиг-

лалтын тусгай зөвшөөрөл бүхий талбайд оруулсан хөрөнгө оруулалтаа эргэн төлөхийг шаардахгүй байх үүрэг хүлээсэн гэж Ерөнхий сайдын хэвлэлийн төлөөлөгч мэдээлэв. Харин тэд Засгийн газрын шилжүүлэн авч буй тусгай зөвшөөрөл бүхий талбайг Монголын хувийн хэвслийн төлөөлөлтэй, эсвэл түүний хувь оролцоо бүхий этгээдтэй хамтран эзэмших тохиолдолд “Энержи ресурс” ХХК-д тэргүүн ээлжинд санал болгохоор гэрээний төсөлд тусгасан аж. Засгийн газраас “Энержи ресурс” ХХК-тай байгуулах гэрээнд гарын үсэг зурах эрхийг Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүүд олгохоор болжээ. Мөн стратегийн орд газруудын ашиглалтын асуудлаар Засгийн газарт зөвлөгөө өгөх Олон улсын зөвлөхүүдийн багийг шалгаруулж авахаар шийдсэн аж. Оюутолгой, Тавантолгой төсөл, төслүүдийн хууль эрх зүйн орчин зэрэг асуудлаар тэдний туслалцааг авах хэрэгтэй гэж Засгийн газрын хуралдаанаар тогтсныг С.Батбаатар мөн мэдээлсэн юм.

Б.ЭГШИГЛЭ

Goethe-Schule “ГЁТЕ”
 ГАДААД ХЭЛНИЙ СУРГАЛТАЙ
 ДУНД СУРГУУЛЬ

**БЭЛТГЭЛ АНГИД
 ЭЛСЭЛТ АВЧ БАЙНА**

2008 оны III сарын 5-30 хүртэл бүртгэнэ

III сарын 31-ээс IV сарын 26-н
 хүртэл хичээллэнэ.

Жич: Математикийн болон дуу хөгжмийн
 багш шалгаруулж авна.

Хаяг: СБДүүрэг, VII хороо, XI хороолол,
 Номин гипермаркетын баруун урд
 Утас: 352342, 354037, 99855808, 99147484
 Факс: 978-11-352342 E-mail: goetheschule@mongolnet.mn

БАРИМТ, ҮЗЭЛ БОДОЛ

www.dailynews.mn

№ 068 (2832) 2008.03.22

3

Таван толгойн орд газар Засгийн газрын мэдэлд очлоо

"Энержи ресурс" концерн хууль ёсоор эзэмшиж байсан Таван толгойн үндсэн орд газраа өчигдөр Засгийн газарт шилжүүлээ. Үйлдвэр, худалдааны яамны Геологи газрын дарга Х.Бадамсүрэн Таван толгойн үндсэн ордыг шилжүүлэх хэлэлцээр хийхийн тулд Засгийн газраас ажлын хэсэг байгуулж, гурван сар ажилласны эцэст зөвлөлдөлд хүрч байгаа..." хэмээн дурдаж Засгийн газрыг төлөөлж салбарын сайд Х.Наранхүү, "Энержи ресурс" концернумыг төлөөлж гүйцэтгэх захирал Т.Лхагвадорж нарыг гарын үсэг зурахыг урьсан юм. Тэднийг ширээний ард суухын өмнө, уулзалтын танхимд орж ирсэн "Эрдэс Монгол"-ийн гүйцэтгэх захирал Д.Зоригт "Энержи ресурс" концернумын Удирдах зөвлөлийн дарга Ж.Оджаргалд "Баяр хүргэе" гэхэд "Бид ч юундаа баярлах билээ дээ, та нар л одоо баярлаж байгаа байлгүй дээ" хэмээн гар барин уулзаж байна лээ. Д.Зоригт ч мөчөөгөө өгөхгүй "Газрын үсэг зурсны дараа үйл мэдлэн талаар сайд өрөнхий мэдээлэл өгөх байх. Та нар тэгээд бас сэтгэгдлээ хэлэхгүй юу. Бас бидний баяр биш гээд муухай царайлаад байх чинь эвгүй шүү дээ..." хэмээн өгүүлээд одсон билээ. Хариуд нь Ж.Оджаргал "Бид нар угасаа ууртай байгаа" гэж байлаа. Тэд хоорондоо нам дуугаар ярилцсан ч ойрхон байгаа хүнд тод дуулдахаар байсан юм.

Хоёр тал гарын үсэг зурж

"Эрдэс Монгол"-ийн гүйцэтгэх захирал Д.Зоригт "Энержи ресурс" концернумын Удирдах зөвлөлийн дарга Ж.Оджаргалд "Баяр хүргэе" гэхэд "Бид ч юундаа баярлах билээ дээ, та нар л одоо баярлаж байгаа байлгүй дээ" хэмээн гар барин уулзаж байна лээ.

Таван толгойг Засгийн газарт шилжүүлсний дараа сайд Х.Наранхүү "Гурван сар гаруй үргэлжилсэн хугацаанд хоёр тал олон удаа уулзлаа. Уулзалтын асуудал явцтай ч бид зарчмын тохиролцоонд хүрсэн учир Таван толгойн орд газар төр, Засгийн газрын мэдэлд ирлээ. Цаашид хөрөнгө оруулагчтай хамтарч ажиллах боломжтой боллоо. Энэ хугацаанд хөрөнгө хүчээ дайчлан ажилласан "Энержи ресурс"-ийг үнэлж байгаагаа тэмдэглэх ёстой. Энэ утгаараа зургаан лицензийн нь нэг "Ухаа худаг"-ийг тэдэнд үлдээж байна. Мэдээж, Таван толгойн ордыг ашиглахад төр гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулагч хайна. Дотоодын хөрөнгө оруулагчтай хамтарсан тохиолдолд "Энержи ресурс" давуу эрх эдлэх боломжтой. Басхүү ордын ашиглалтын төлөө "Энержи ресурс" ихээхэн хөрөнгө хүч

зарж, техник, эдийн засгийн үндэслэл гаргасан байгаа. Түүнийгээ хэрэгжүүлэх боломжийг олгох тус концернумыг хүндэтгэж байгаа хэлбэр. Эцэст нь Монголын уул уурхайн салбар бол төрийн, хувийн аль аль секторын оролцоотойгоор хөгжих ёстой" гэж хэлээ. Үүний дараа ноён Ж.Оджаргал цөөн асуултад хариулсан юм.

"Энержи ресурс" компани Таван толгойн орд газрын нөөцийг Монголын өмч байдлаар хадгалж ирлээ. Энэ хугацаанд бид нүүрсний зах зээлийн үнэ хямд байх үед бизнесийн эрсдэл гаргаж, зохих хууль журмын дагуу ажиллаж ирсэн. Дээрээс нь нүүрсний үнэ дэлхийн зах зээлд өсч, тэр хэмжээгээрээ дэлхийн хөрөнгө оруулагчдын сонирхлыг татсан энэ үед бид лицензээ зарчихалгүйгээр Монголын өмч болгож хадгасар ирлээ. Бид ашиг хайгаа

гүй харин шаардлагатай бүх судалгааг хийв. Хадгалж ирсэн явцын ажлын нэг гол үр дүн бол нөөцийн хэмжээ 6,4 байсныг 7,5 тэрбум тн үүнээс коксжих нүүрс 1,8 байсныг 4,2 тэрбум тн магадлалуудыг олон улсын стандартын дагуу тооцоолж гаргалаа. Гурван сарын хугацаанд бид байж болох бүх боломжийг ярилцлаа. Тэгээд гацаагаад байгаад байх биш эдийн засгийн ашиглалтад хурдан оруулах хэрэгтэй гэж үзэж асуудлыг шийдлээ. Бидний хувьд гялалзсан сайхан тохиролцоо биш ч үүнээс өөр арга байхгүй учир шийдэлд хүрч байна.

-Засгийн газраас тулгасан шаардлагыг шударга гэж үзэж байна уу?

-Яахав, хэлэлцээрийн явцад бид тохиролцсон доо. Төсвийн хүндрэлтэй нөхцөл байдлыг ойлгож байгаа. Гаргасан хөрөнгө оруулалтаа өнөөгийн зах зээлийн ханшид шилжүүлээд нэхнэ гэдэг бол хэцүү байх.

-Яг хэдий хэмжээний хөрөнгө оруулсан байна вэ?

-Яг өнөөдөр судалж гаргаснаар бол 7,8 тэрбум төгрөг байна. Энэ бол манай гаргасан л мөнгө. Бусад бизнесийн эрсдэл олон асуудлыг тооцвол өөр дүн гарна л даа. Одоо ард түмний сайн сайхны төлөө энэ төслийг Засгийн газар хурдан хэрэгжүүлээсэй гэж хүсч байна. Хөрөнгө оруулалт маш их шаардсан том төсөл. Гэхдээ үүнийг хэрэгжүүлэх олон арга бий гэв.

Б.ХАЖИД

“ӨНӨӨДӨР” 2008 ОНЫ ГУРАВДУГААР САРЫН 25. МЯГМАР №069 (3332)

МОНГОЛЫН БАЯЛАГ МОНГОЛЫН ТӨРД ИРЖ БАЙНА

Б.БАЯРДОРЖ

УИХ-ын ээлжит бус чуулган өнөөдөр хуралдана. Хэлэлцэх асуудал нь Ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах явдал. УИХ стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын 51-ээс доошгүй хувийг монголчууд эзэмших асуудлыг хуульчлах гэж байна. Ийм чухал хуулийн төсөл дээр санал нэгдэж чадсан МАХН, АН-ын удирдлагуудад талархах учиртай. Сонгуулийн өрсөлдөөнөөс ард түмний эрх ашгийг дээр тавьж чадсанд нь ийн талархаж байна. Аль ч нам нь хуулийн олонх болоогүй одоогийн энэ нөхцөлд ийм чухал хуулиуд дээр намууд тохиролцож чадаж байгаа нь яах аргагүй онцгойлох асуудал мөнөөс мөн.

Өөр нэг баярлууштай явдал өнгөрөгч долоо хоногт болж өнгөрлөө. Монгол Улсын Засгийн газар, “Энержи ресурс” консорциумын хооронд хэдэн сарын хугацаанд үргэлжилсэн хэлэлцээр амжилттай болж, Тавантолгойн орд газрын 96 хувийг төр өөрийн мэдэлд авч чадлаа. Ингэснээр төр ирээдүйд ихээхэн ашигтай энэ ордыг ашиглаж эхлэх

асуудлыг түргэвчилж, Тавантолгойн утгаар нь эдийн засгийн эргэлтэд үзрэн боломжтой болж байгаа юм. Үүнийг халуухан уулзалтын эцэст “Энержи” ийнхэн ашиглалтын зургаан лицензийг төрд өгчээ. Нэг лицензийг авч тэд уг өрдөд оруулсан хөрөнгө оруулалтын мөнгөө төрөөс эргүүлж нэхэмжлэх тохиролцоонд хүрсэн байна. Монголчуудын үүц гэж хэлж болох энэ ордын төрөөс панийн мэдэлд алдчихалгүй халуухан түүнийгээ төрийн мэдэлд өгөхдөө нэг хэтэрхий их ашиг хонжоо хайж дахиад “Энержи ресурс”-ийнхэнд баяртай учиртай.

Хэдий богино настай ч С.Батболдын үед төрийн ажил бага ч болтун цэндээ орж, хариуцлагын тогтолцоо монголчуудын ирээдүйд нэн хангалттай үйлс энэ мэтчилэн өрнөж байгаа нь Харин энэ бүхнийг сонгуулийн системтэй лиотой” гэмээр үйлдлүүдээрээ Монгол төрчид, олигархиуд бүү баллачилах

**МОНГОЛ УЛСЫН
ҮЙЛДВЭР ХУДАЛДААНЫ САЙД**

210646 Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг,
Нэгдсэн үндэстний гудамж 5/1, Засгийн газрын II байр,
А корпус, Утас: 26-29-81, Факс: 32-25-95,
E-mail: mit@mit.pmis.gov.mn; http://www.mit.pmis.gov.mn

2008.05.27 № 1/1509

танай _____-ны № _____-т

**АШИГТ МАЛТМАЛ, ГАЗРЫН
ТОСНЫ ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ ГАЗРЫН
ОРЛОГЧ ДАРГА М.АРИУНБАЯР-т**

Монгол Улсын Засгийн газар, "Энержи ресурс" ХХК-ийн хооронд 2008 оны
3 дугаар сарын 21-нд байгуулсан "Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх
тухай гэрээ"-ний 2.2.1-д заасны дагуу холбогдох арга хэмжээг авна уу.

Хавсралт:

1. Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх тухай
гэрээний хуулбар -5 хуудас
2. "Энержи ресурс" ХХК-ийн 2008 оны 5 дугаар сарын 12-ны
56 тоот албан бичгийн хуулбар -1 хуудас

Бүгд 6 хуудас

Албан бичгийн хувийг: "Энержи ресурс" ХХК-д

(Signature)

Х.НАРАНХҮҮ

АШИГТ МАЛТМАЛ, ГАЗРЫН Т
ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ ГАЗРЫН
ГЕОЛОГИ, УУЛ УУРХАЙН КАДАСТРЫН ГАЗРЫН
ДАРГЫН ШИЙДВЭР

2008 оны 05 сарын 28 өдөр

Дугаар 817

Улаанбаатар хот

Г Тусгай зөвшөөрлийг шилжүүлэх тухай

Монгол Улсын Их Хурлын 2007 оны 02 дугаар сарын 06-ны өдрийн 27 дугаар тогтоол, Монгол Улсын Засгийн газрын 2006 оны 266 дугаар тогтоол, Үйлдвэр, худалдааны сайдын 2008 оны 02 дугаар сарын 05-ны өдрийн 26 дугаар тушаалын нэгийн 6 дахь заалт, Монгол Улсын Засгийн газар, “Энержи ресурс” ХХК-ийн хооронд байгуулсан 2008 оны 03 дугаар сарын 21-ний өдрийн гэрээ, Төрийн өмчийн хорооны 2007 оны 02 дугаар сарын 22-ны өдрийн 52 дугаар тогтоол, Ашигт малтмал, газрын тосны хэрэг эрхлэх газрын даргын 2008 оны 02 дугаар сарын 11-ний өдрийн 42 дугаар тушаал, 2008 оны 02 дугаар сарын 28-ны өдрийн 63 дугаар тушаалын 2 дахь заалтыг үндэслэн ШИЙДВЭРЛЭХ нь:

НЭГ. Монгол Улсын Засгийн газар, “Энержи ресурс” ХХК-ийн хооронд байгуулсан 2008 оны 03 дугаар сарын 21-ний өдрийн “Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх тухай гэрээ” –ний 2 дугаар зүйлийн 2.1.1 дахь заалт, Үйлдвэр, худалдааны сайдын 2008 оны 05 дугаар сарын 27-ны өдрийн 1/1509 дугаар албан тоот, Төрийн өмчийн хорооны 2008 оны 02 дугаар сарын 07-ны өдрийн 1а/363 дугаар албан тоотын дагуу

1.1. Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутаг дахь Таван толгой нэртэй 2037 гектар талбай бүхий 11943А тоот ашигт малтмалын ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг дараах солбилцолтойгоор нь

№	град	мин	сек	град	мин	сек
1	105	27	54	43	38	45
2	105	30	50	43	38	45
3	105	30	50	43	35	35
4	105	27	54	43	35	35
5	105	27	54	43	36	30.15
6	105	28	40	43	36	30.15
7	105	28	40	43	37	28
8	105	28	42	43	37	28
9	105	28	42	43	37	56
10	105	27	54	43	37	56

1.2. Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутаг дахь Таван толгой нэртэй 5603 гектар талбай бүхий 11956А тоот ашигт малтмалын ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг дараах солбилцолтойгоор нь

№	град	мин	сек	град	мин	сек
1	105	21	0	43	38	6
2	105	23	30	43	38	6

3	105	23	30	43	39	28
4	105	26	40	43	39	28
5	105	26	40	43	38	45
6	105	27	54	43	38	45
7	105	27	54	43	35	35
8	105	21	0	43	35	35

1.3. Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутаг дахь Шар тээг нэртэй 24532 гектар талбай бүхий 11955А тоот ашигт малтмалын ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг дараах солбилцолтойгоор нь

№	град	мин	сек	град	мин	сек
1	105	27	54	43	39	18
2	105	45	0	43	39	18
3	105	45	0	43	33	0
4	105	27	54	43	33	0
5	105	27	54	43	35	35
6	105	30	50	43	35	35
7	105	30	50	43	38	45
8	105	27	54	43	38	45

бүхэлд нь 100 хувийн төрийн өмчит “Эрдэнэс МГЛ” ХХК-д шилжүүлэх.

ХОЁР. Монгол Улсын Засгийн газар, “Энержи ресурс” ХХК-ийн хооронд байгуулсан 2008 оны 03 дугаар сарын 21-ний өдрийн “Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх тухай гэрээ” –ний 2 дугаар зүйлийн 2.1.1 дахь заалт, Үйлдвэр, худалдааны сайдын 2008 оны 05 дугаар сарын 27-ны өдрийн 1/1509 дугаар албан тоот, Төрийн өмчийн хорооны 2008 оны 02 дугаар сарын 07-ны өдрийн 1а/363 дугаар албан тоотын дагуу

2.1. Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутаг дахь Бор толгой нэртэй 12871 гектар талбай бүхий 11953А тоот ашигт малтмалын ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг дараах солбилцолтойгоор нь

№	град	мин	сек	град	мин	сек
1	105	27	54	43	43	0
2	105	32	37	43	43	0
3	105	32	37	43	42	30
4	105	36	22	43	42	30
5	105	36	22	43	43	0
6	105	45	0	43	43	0
7	105	45	0	43	39	18
8	105	32	30	43	39	18
9	105	32	30	43	41	24
10	105	27	54	43	41	24

2.1. Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутаг дахь Бор тээг-1 нэртэй 23479 гектар талбай бүхий 11954А тоот ашигт малтмалын ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг дараах солбилцолтойгоор нь

№	град	мин	сек	град	мин	сек
1	105	16	0	43	43	0
2	105	27	54	43	43	0
3	105	27	54	43	41	24
4	105	26	50	43	41	24
5	105	26	50	43	39	18
6	105	27	54	43	39	18
7	105	27	54	43	38	45
8	105	26	40	43	38	45
9	105	26	40	43	39	28
10	105	23	30	43	39	28
11	105	23	30	43	38	6
12	105	21	0	43	38	6
13	105	21	0	43	35	35
14	105	27	54	43	35	35
15	105	27	54	43	33	0
16	105	16	0	43	33	0

хэсэгчлэн 100 хувийн төрийн өмчит “Эрдэнэс МГЛ” ХХК-д шилжүүлэх.

ГУРАВ. Монгол Улсын Засгийн газар, “Энержи ресурс” ХХК-ийн хооронд байгуулсан 2008 оны 03 дугаар сарын 21-ний өдрийн “Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх тухай гэрээ” –ний 2 дугаар зүйлийн 2.2.1 дахь заалт, Үйлдвэр, худалдааны сайдын 2008 оны 05 дугаар сарын 27-ны өдрийн 1/1509 дугаар албан тоот, Төрийн өмчийн хорооны 2008 оны 02 дугаар сарын 07-ны өдрийн 1а/363 дугаар албан тоотын дагуу

3.1. Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутаг дахь Ухаа худгийн орд нэртэй 2962 гектар талбай бүхий 11952А тоот ашигт малтмалын ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг дараах солбилцолтойгоор нь

№	град	мин	сек	град	мин	сек
1	105	26	50	43	41	24
2	105	32	30	43	41	24
3	105	32	30	43	39	18
4	105	26	50	43	39	18

шинэчлэн тогтоож “Энержи ресурс” ХХК-ийн нэр дээр шинэчлэн бүртгэх.

ДӨРӨВ. Энэхүү шийдвэрийн дагуу тусгай зөвшөөрлийн болон зураг зүйн бүртгэлд тус тус тэмдэглэж, холбогдох газруудад мэдэгдэн өдөр тутмын сонинд нийтлэхийг Бүртгэл, үйлчилгээний хэлтэс /Д.Жаргалсайхан/-т үүрэг болгосугай.

ГЕОЛОГИ, УУЛ УУРХАЙН КАДАСТРЫН

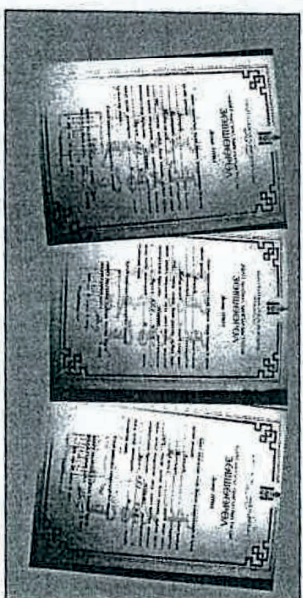
ГАЗРЫН ДАВГА

Т.БАТ-ОРГИЛ

БАРИМТ, ҮЙЛ ЯВДАЛ

www.dailynews.mn
№ 132 (2896) 2008.06.02 7

ЭН Асгат, Тавантолгойн орд газрын тусгай зөвшөөрлийг “Эрдэнэс MGL” компанид олголоо

Ашигт малтмал, газрын тосны Хэрэг эрхлэх газар (АМГТХЭГ)-ын шийдвэрээр Баян-Өлгий аймгийн Ногооннуур сумын нутаг дахь Асгатын мөнгөний орд газрын тусгай зөвшөөрлийг төрийн өмчийн “Эрдэнэс MGL” компанид олгосон байна. Мөн Өмнөговь аймгийн нутаг дахь Тавантолгойн нүүрсний орд газрын ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн “Энержи Ресурс” компанийн эзэмшлийг “Эрдэнэс MGL” компанид шилжүүлжээ. Уг ордгыг улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийх, нөөцийг нь тогтоосон нь шүүхэд өгч

Ашигт малтмал, газрын тосны Хэрэг эрхлэх газар (АМГТХЭГ)-ын шийдвэрээр Баян-Өлгий аймгийн Ногооннуур сумын нутаг дахь Асгатын мөнгөний орд газрын тусгай зөвшөөрлийг төрийн өмчийн “Эрдэнэс MGL” компанид олгосон байна. Мөн Өмнөговь аймгийн нутаг дахь Тавантолгойн нүүрсний орд газрын ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн “Энержи Ресурс” компанийн эзэмшлийг “Эрдэнэс MGL” компанид шилжүүлжээ. Уг ордгыг улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийх, нөөцийг нь тогтоосон нь шүүхэд өгч

стратегийн орд газарт хамааруулсантай холбогдуулан ийнхүү шийдвэрлэсэн байна. АМГТХЭГ Асгатын мөнгөний ордны тусгай зөвшөө-

рөлтэй холбоотой дээрх шийдвэрийг гаргахдаа УИХ-ын 2007 оны хоёрдугаар сарын 6-ны өдрийн 27 дугаар тогтоолын 4 дүгээр заалт, Монгол

Улсын Засгийн газрын 2006 оны арваннэгдүгээр сарын 15-ны өдрийн 266 дугаар тогтоол, АМГТХЭГ-ын дэргын 2008 оны хоёрдугаар сарын 11-ний өдрийн 42, 2008 оны хоёрдугаар сарын 28-ны 63 дугаар тушаалын хоёр дахь хэсгийг үндэслэжээ. Харин Тавантолгойн ордны тусгай зөвшөөрлийг шилжүүлэхдээ УИХ, Засгийн газар, Үйлдвэр, худалдааны сайдын холбогдох тогтоол, тушаалын заалтаас гадна Засгийн газар, “Энержи Ресурс” компанийн хооронд байгуулсан 2008 оны гуравдугаар сарын 21-ний өдрийн

гэрээ, Төрийн өмчийн хорооны 2007 оны хоёрдугаар сарын 22-ны 52 дугаар тогтоол зэргийг үндэслэн шийдвэр гаргасан байна. Баян-Өлгий аймгийн төвөөс хойш 170 км, Ногооннуур сумын төвөөс 70 км-т байрлах Асгатын мөнгөний орд нь 6402.6 мянган тонн хүдэр, 2247.8 тонн мөнгөний, 72646.6 тонн зэс, 31830.9 тонн сурьма, 3319.8 тонн висмут, 2631.6 тонн жижимх мөнгөний нөөцтэй нь тогтоогджээ. Тавантолгойн ордны хувьд нүүрсний нөөцийг нь 507364.17 мянган тонн гэж тогтоогоод буй аж.

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХУРАЛДААНЫ ТЭМДЭГЛЭЛЭЭС

Монгол Улсын Засгийн газрын 2009 оны 3 дугаар сарын
25-ны өдрийн хуралдааны 19 дүгээр тэмдэглэлд:

"ХП.ХЭЛЭЛЦСЭН нь: Засгийн газрын 2008 оны үйл
ажиллагааны тайлангийн тухай

ШИЙДВЭРЛЭСЭН нь: Засгийн газрын 2008 оны үйл ажиллагааны
тайланг хэлэлцээд Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэхээр тогтов"
гэжээ.

ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ ГАЗАР

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР

2009 он 03
сарын 30 өдөр

Дугаар 31-2/83

Улаанбаатар
хот

УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА Д.ДЭМБЭРЭЛ ТАНАА

Тайлан өргөн мэдүүлэх тухай

Засгийн газрын 2009 оны 3 дугаар сарын 25-ны өдрийн хуралдаанаар "Засгийн газрын 2008 оны үйл ажиллагааны тайлан"-гийн тухай хэлэлцээд Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн 44.1-д заасны дагуу Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлж байна.

Монгол Улсын Тэргүүн
шадар сайд

Н.АЛТАНХУЯГ

Монгол Улсын Засгийн газрын 2008 оны үйл ажиллагааны тайлан

ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ ГАЗАР

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАСГИЙН ГАЗРЫН
2008 ОНЫ
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ
ТАЙЛАН

1

ЗГХЭГ

Монгол Улсын Засгийн газрын 2008 оны үйл ажиллагааны тайлан

байгаа гүйцэтгэлээр "Багануур" ХК 5.4 тэрбум төгрөг, "Шивээ-Овоо" ХК 1.6 тэрбум төгрөгийн алдагдал хүлээхээр тооцоо гарсан. Үүнтэй холбогдуулан үйлдвэрүүдийн санхүү, эдийн засгийн чадавхийг сайжруулах, өр авлагыг бууруулах талаар Засгийн газрын 2008 оны 12 дугаар сарын 24-ний өдрийн хуралдаанаар хэлэлцэж, "Түлш, эрчим хүчний аж ахуйн нэгжүүдийн хооронд үүссэн өр, авлагыг багасгах, санхүү, хөрөнгийн чадавхийг дээшлүүлэх, найдвартай ажиллагааг хангахтай холбогдсон асуудлыг судалж, санал боловруулах ажлын хэсгийг байгуулж, 2009 оны 1 дүгээр сарын 15-ны дотор танилцуулахыг үүрэг болгосон байна.

Хууль, Улсын Их Хурлын тогтоол, Ерөнхийлөгчийн зарлиг, Засгийн газрын болон сайдын шийдвэрийн төсөл боловсруулах хүрээнд дараах арга хэмжээг авч ажиллав. Үүнд:

Геологи, уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн чиглэлээр:

Цацраг идэвхт ашигт малтмалын талаар төрөөс баримтлах бодлого, хууль эрх зүйн баримт бичиг боловсруулах ажлын хүрээнд Засгийн газрын ажлын хэсэгт ажиллаж бодлого, хөтөлбөр, хуулийн төслүүдийг боловсруулж Засгийн газар, Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлийн хуралдаанаар хэлэлцүүлсэн. Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлөөс зөвлөмж гаргаж Улсын Их Хуралд өргөн барихаар тогтсон.

Стратегийн ач холбогдол бүхий 14 ордын хил хязгаарыг нарийвчлан тогтоож, сайдын зөвлөлийн хуралдаанд танилцуулав.

"Ашигт малтмалыг гар үйлдвэрлэлийн аргаар олборлох тухай" хуулийн төслийг боловсруулж, ажлын хэсгийн 2 удаагийн хурлаар хэлэлцүүлэв. Хууль батлагдах хүртэл мөрдүүлэхээр "Хувиараа ашигт малтмал олборлох түр журам"-ыг боловсруулж Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцэж "Бичил уурхайг 2015 он хүртэл хөгжүүлэх дэд хөтөлбөр"-ийг 2008 оны 71 дүгээр тогтоол, "Хувиараа ашигт малтмал олборлож байгаа иргэдийн үйл ажиллагааг зохицуулах түр журам"-ыг 2008 оны 72 дугаар тогтоолоор тус тус баталлаа.

"Бичил уурхайг 2015 он хүртэл хөгжүүлэх дэд хөтөлбөр"-ийг хэрэгжүүлэх ажлын хүрээнд Эрдэс баялаг, эрчим хүчний сайдын 2008 оны 46 дугаар тушаалаар 2008, 2009 онд хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг баталж, хэрэгжилтийг ханган ажиллаж байна.

"Зарим бүтээгдэхүүний үнийн өсөлтийн албан татварын тухай" хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг УИХ-аар батлуулав. Ингэснээр татвар ногдуулах орлогыг тодорхойлох алтны босго үнийг 850 ам.доллар болгож, уул уурхайн салбарт үйл ажиллагаа эрхэлж буй иргэд, аж ахуйн нэгж байгууллагууд, гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулагч нарт ноогдож байсан татварын ачааллыг бууруулахад бодит алхам боллоо.

Ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг Улсын Их Хуралд өргөн барьсан боловч хууль санаачлагчдын олонхийн бүрэн эрхийн хугацаа дуусгавар болсон тул Улсын Их Хурлын 2008 оны 40 дүгээр тогтоолоор төслийг буцаасан.

Стратегийн ач холбогдол бүхий ордуудыг эдийн засгийн эргэлтэнд оруулах чиглэлээр санал боловсруулах хүрээнд дараах арга хэмжээг авч ажиллаж байна. Үүнд:

↓ Ордуудыг эдийн засгийн эргэлтэнд оруулах чиглэлээр төрийн өмчийн "Эрдэнэс МГЛ" ХХК-тай хамтран санал боловсруулж байна.

↓ Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын төрийн эзэмшлийн хувь, хэмжээг тогтооход баримтлах зарчим, тооцох аргачлалын төслийг боловсруулж УИХ-ын 2008 оны 40 дүгээр тогтоолоор стратегийн ач холбогдол бүхий Таван толгойн нүүрсний орд, Оюу толгойн зэс-алтны ордыг, хамтарч ашиглах хөрөнгө оруулалтын гэрээ байгуулах үндсэн зарчим, удирдамжийг батлуулав.

↓ Тогтоолоор хөрөнгө оруулалтын гэрээний төслүүдийг хууль тогтоомжид нийцүүлэн боловсруулах, шаардлагатай бол холбогдох хуулийн зохих зүйл, заалтад өөрчлөлт оруулах хуулийн төслийн хамт боловсруулж 2009 оны 2 дугаар сарын 1-ний дотор Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэхийг даалгасан байна. Таван толгой, Оюу толгойн орд газарт хөрөнгө оруулалтын гэрээ байгуулах ажлын хэсгийг Эрдэс баялаг, эрчим хүчний сайд ахлан ажиллаж байна.

Таван толгойн орд газрыг түшиглэн уул уурхайн цогцолбор үйлдвэр байгуулах техник, эдийн засгийн үндэслэл, техникийн төслүүдийг боловсруулах ажлын хүрээнд орон нутгийн өмчит компанийн эзэмшиж байгаа Таван толгой, "Энержи ресурс" ХХК-ийн эзэмшиж байгаа Ухаа худагийн ордыг ашиглах техник, эдийн засгийн үндэслэлийг боловсруулж, шинжээчийн дүгнэлт гаргуулан Эрдэс баялгийн мэргэжлийн зөвлөлийн хуралдаанаар хэлэлцүүлэхээр хүргүүлсэн.

Монгол Улсын Засгийн газрын 2008 оны үйл ажиллагааны тайлан

Ордын тусгай зөвшөөрлийг эзэмшигч "Энержи ресурс" ХХК-тай Засгийн газрыг төлөөлж Үйлдвэр, худалдааны сайд гэрээ байгуулж, гэрээний дагуу "Эрдэнэс МГЛ" хязгаарлагдмал хариуцлагатай компанид Таван толгойн ордын тусгай зөвшөөрлийг шилжүүлсэн.

Оюу толгойн ордыг ашиглах техник, эдийн засгийн үндэслэлд ажлын хэсэг ажиллаж шинжээчийн дүгнэлтийг гаргав.

Цагаан суврагын орд газрыг түшиглэн уул уурхайн цогцолбор үйлдвэр байгуулах техник, эдийн засгийн үндэслэл, техникийн төслүүдийг боловсруулах үйл ажиллагаанд хяналт тавьж байна.

Оюу толгой, Таван толгой, Цагаан суврага болон бусад ордуудыг түшиглүүлэн уул уурхайн цогцолбор байгуулах үндэсний хөтөлбөр боловсруулах ажлын хүрээнд өмнөд говийн төсөл хөтөлбөрийг боловсруулж холбогдох хурал зөвлөгөөнөөр хэлэлцүүлсэн. Мөн өмнөд говийг хөгжүүлэх техник, эдийн засгийн үндэслэл боловсруулахад олон улсын экспертүүдийг ажиллуулахад шаардагдах хөрөнгийг Засгийн газрын хуралдаанаар шийдвэрлүүлэв.

Уул уурхайн цогцолбор байгуулах хөтөлбөрийн хүрээнд "Өмнөд говийн эрдэс баялаг-хөгжлийн үндэс" сэдэвт зөвлөгөөнийг Өмнөговь аймгийн Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал, Засаг даргын Тамгын газар, тус аймгийн нутаг дэвсгэрт хайгуул, олборлолтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчидтэй хамтран зохион байгуулж зөвлөмж гаргасан ба зөвлөмжийг Улсын Их Хурал, Ерөнхийлөгчийн Тамгын газар, Засгийн газарт хүргүүлсэн.

Асгатын ордыг ашиглах төлөвлөгөөг боловсруулж, Улсын Их Хуралд өргөн барьсан. Ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг "Эрдэнэс МГЛ" ХХК-д шилжүүлсэн.

Гурванбулаг, Дорнод, Мардайн зэрэг ураны ордуудыг ашиглах төлөвлөгөөг боловсруулав.

Сэлэнгэ аймгийн нутагт орших Төмөртэйн төмрийн хүдрийн ордыг ашиглах техник, эдийн засгийн үндэслэлийн эхний шатыг боловсруулж дуусаад байна. Төрийн өмчийн хороотой хамтран Төмөртэйн төмрийн хүдрийн ордыг хамтран ашиглах хөрөнгө оруулагчийг сонгон шалгаруулах олон улсын уралдаант шалгаруулалтын журмыг боловсруулсан.

"Уран" хөтөлбөрийг боловсруулж 2008 онд Засгийн газар, Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлөөр хэлэлцүүлсэн. Үйлдвэр худалдааны сайдын 2008 оны 212 дугаар тушаалаар "Ураны ордын хайгуулын ажлын тайлан, нөөцийн тооцоог өнөөгийн мөрдөгдөж буй хууль тогтоомж, заавар, шаардлага, журмын хүрээнд хүлээн авах боломжтой эсэх талаар дүгнэлт гаргах" ажлын хэсгийг байгуулсан.

Жонш хөтөлбөрийг шинэчлэн боловсруулж байна. Уул уурхайн салбар үүсч хөгжсөний 85 жилийн ойн арга хэмжээний хүрээнд "Жонш-2007" сэдэвт Улсын зөвлөгөөнийг зохион байгуулсан.

"Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай" хууль, "Тэсэрч дэлбэрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгслийн тухай" хуульд тус тус нэмэлт, өөрчлөлт оруулахаар хуулийн төсөл, үзэл баримтлал, танилцуулгыг боловсруулж, Хууль зүй, дотоод хэргийн ямаар батлуулав.

Монгол Улсад өргөн хэрэглэдэг тэсрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгслийн нэр төрөлд аюулын зэрэглэлийн ангилал тогтоох ажлыг явуулав. Мөн тэсрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгслийн агуулахын стандартыг Улсын мэргэжлийн хяналтын газартай хамтран боловсруулж байна. Агуулахын хадгалалт, хамгаалалт, зарцуулалтад хяналт тавих шалгалтыг Тагнуулын ерөнхий газар, Улсын мэргэжлийн хяналтын газар, Цагдаагийн ерөнхий газартай хамтран зохион байгуулав.

Тэсрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгслийн үйлдвэр, агуулахын аюулгүйн бүс, түүний дэглэмийг тогтоох журмыг боловсруулав.

"Ашигт малтмалын тухай" хуулийн хэрэгжилтийг хангах, уул уурхайн эвдрэлд орж нөхөн сэргээлтгүй орхигдсон газруудад нөхөн сэргээлт хийлгэх эрх зүйн орчинг боловсронгуй болгох зорилгоор "Ашигт малтмал олборлох, боловсруулахад үүсэх хохирлын экологи-эдийн засгийн үнэлгээ, экологийн хохирол тооцох аргачлал"-ыг боловсруулж Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын тушаалаар батлуулав.

Улсын төсвийн хөрөнгөөр гүйцэтгэх геологийн судалгааны ажлыг төлөвлөх, санхүүжүүлэх, хяналт тавих журмыг шинэчлэн боловсруулж байна. Мөн Улсын төсвийн хөрөнгөөр санхүүжүүлсэн геологи хайгуулын ажил явуулах, тайлан бичих, нөөц тооцох, үр дүнг баталгаажуулах стандарт, арга зүйн баримт бичгийн төслийг боловсруулав.

Засгийн газрын 2008 оны 3 дугаар сарын 26-ны өдрийн хуралдаанд "Газрын тосны салбарт төрөөс баримтлах бодлого, 2015 он хүртэлх үйл ажиллагааны үндсэн чиглэл" батлах тухай УИХ-ын тогтоолын төсөл болон газрын тосны хайгуул, олборлолтын өнөөгийн байдлын талаар танилцуулга, мэдээлэл хийж Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлд танилцуулж, УИХ-д өргөн мэдүүлэхээр тогтов.

"Шатахуун түгээх станцын аюулгүй ажиллагааны техникийн заавар"-ыг боловсруулж, Нийгмийн хамгаалал, хөдөлмөрийн яамнаас санал авахаар хүргүүлээд байна.

Зүүнбаян болон Тамсагийн орд газруудыг түшиглүүлэн газрын тос боловсруулах бага оврын үйлдвэрийг байгуулах асуудал эдийн засгийн хувьд ашиггүй байгаа тул Дархан хотод 2,5 сая тонн түүхий газрын тос боловсруулах үйлдвэр байгуулах бэлтгэл ажлыг ханган ажиллаж байна.

ЗГХЭГ

“ЭНЕРЖИ РЕСУРС” ХХК

Од Плаза, 2-р давхар
Сөүлийн гудамж-4
Сүхбаатар дүүрэг, 1-р хороо
Улаанбаатар, Монгол улс

Утас: 976-11-322279
Факс: 976-11-322279
e-mail: contact@energyresources.mn

2008 оны 11-р сарын 28

№ 344

Улаанбаатар хот

ҮЙЛДВЭР ХУДАЛДААНЫ ЯАМНЫ САЙД Д.ЗОРИГТ ТАНАА

Таван толгой орд газрыг
стратегийн ач холбогдол бүхий ордод
хамааруулах тайлбарын талаар

Монгол Улсын хуулийн этгээд болох Энержи Ресурс ХХК (Улсын бүртгэлийн дугаар 2887746, Регистрийн дугаар 9011007001) нь 2008 оны 3-р сарын 21-нд Монгол Улсын Засгийн газартай Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх тухай гэрээ байгуулж Таван Толгой орд газарт өөрийн эзэмшиж байсан Таван толгой нэртэй 2037 гектар талбай бүхий 11943А тоот, 5603 гектар талбай бүхий 11956А тоот, Бор толгой нэртэй 12871 гектар талбай бүхий 11953А тоот, Бор тээг-1 нэртэй 23479 гектар талбай бүхий 11954А тоот, Шар тээг нэртэй 24532 гектар талбай бүхий 11955 тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг төрд шилжүүлж, зөвхөн Ухаа худаг нэртэй 2962 гектар талбай бүхий ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй үлдсэн билээ.

Дээрх гэрээг төртэй байгуулахаас өмнө буюу 2007 оны 2-р сарын 6-нд Монгол Улсын Их хурлаас тодорхой ордыг стратегийн ач холбогдол бүхий ордод хамааруулах тухай 27 тоот тогтоол гаргасан байсан бөгөөд энэхүү тогтоолын 1-р хавсралтын 1 дүгээрт Таван толгойн ордыг стратегийн ач холбогдол бүхий ордод хамааруулахдаа “Таван толгой” ХК, “Энержи Ресурс” ХХК, “Дайцуки” ХХК-ийн эзэмшиж байгаа тусгай зөвшөөрлийн хэмжээнд нөөц тооцсон талбайгаар тооцож хамааруулна” гэж заажээ.

Манай компани нь нэгэнт төрд 5 лицензээ шилжүүлж, зөвхөн 1 лицензтэй үлдсэн бөгөөд, гэрээнд заасанчлан төр манай компанид үлдсэн лицензт талбайд төрийн хувь оролцоог тогтоохгүй байх баталгаа гаргасан зэргийг харгалзан үзэж Таван толгойн орд газрыг стратегийн ордод хамааруулах тухай дээрх заалтнаас “Энержи Ресурс ХХК-ийн эзэмшиж байгаа тусгай зөвшөөрлийн хэмжээнд нөөц тооцсон талбайг хамааруулна” гэснийг хасаж манай компаниас шилжүүлсэн лицензийг одоо эзэмшиж буй Эрдэнэс МЖЛ ХХК-ийн нэрийг оруулж уг заалтыг шинэчлэх талаар холбогдох арга хэмжээ авч өгнө үү.

Хувийг:

1. Улсын Их Хурлын гишүүн, Таван толгой, Оюу толгойн орд газрыг хөгжүүлэх асуудлаар санал боловсруулах ажлын хэсгийн ахлагч Х.Бадамсүрэн
2. Улсын Их Хурлын гишүүн Х.Наранхүү нарт

Хүндэтгэсэн,

ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ

Г.БАТЦЭНГЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2013 оны 3 дугаар
сарын 16-ны өдөр

Дугаар 100

Улаанбаатар
хот

Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт
малтмалын ордуудыг эдийн засгийн
эргэлтэд оруулах ажлыг эрчимжүүлэх
талаар авах зарим арга хэмжээний тухай

Ашигт малтмалын тухай хуулийн 5.3, 5.4, 9.1.5, 9.1.8, Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 1, 2 дахь заалт, Цөмийн энергийн тухай хуулийн 9.1.1, 9.1.2, Хүний хөгжил сангийн тухай хуулийн 8.2, Улсын Их Хурлын 2007 оны 27 дугаар тогтоолыг хэрэгжүүлэх зорилгоор Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1. Хүний хөгжил санд хөрөнгө төвлөрүүлэх, сангийн хөрөнгийн эх үүсвэрийг тогтворжуулах хүрээнд стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч "Эрдэнэт үйлдвэр" ХХК-ийн Монголын талын хувь, "Багануур" ХК, "Шивээ-Овоо" ХК-ийн төрийн эзэмшлийн хувьцааг "Эрдэнэс МГЛ" ХХК-д тус тус шилжүүлсүгэй.

2. Төрийн эзэмшлийн хувь болон хувьцааг "Эрдэнэс МГЛ" ХХК-д шилжүүлэх ажлыг 2013 оны II улиралд багтаан холбогдох хууль тогтоомжийн хүрээнд зохион байгуулахыг Уул уурхайн сайд Д.Ганхуяг, Төрийн өмчийн хороо (Д.Цогтбаатар), "Эрдэнэс МГЛ" ХХК-ийн гүйцэтгэх захирал О.Сайнбуян нарт тус тус даалгасугай.

3. Стратегийн ач холбогдол бүхий Төмөртэйн төмрийн ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрлүүдийг "Эрдэнэс МГЛ" ХХК-д шилжүүлэх бэлтгэл ажлыг зохион байгуулж, Засгийн газарт танилцуулахыг Уул уурхайн сайд Д.Ганхуяг, Хууль зүйн сайд Х.Тэмүүжин, Ашигт малтмалын газрын дарга Г.Алтансүх, Төрийн өмчийн хороо (Д.Цогтбаатар)-нд даалгасугай.

4. Асгатын мөнгөний ордыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах зохистой хувилбарыг сонгох талаар ОХУ-ын талтай хийх хэлэлцээрийн төсөл бэлтгэж Засгийн газарт танилцуулахыг Уул уурхайн сайд Д.Ганхуяг, Төрийн өмчийн хороо (Д.Цогтбаатар)-нд даалгасугай.

5. Стратегийн ач холбогдол бүхий Цагаан суваргын зэс, молибден, Төмөртэйн овооны цайр, хар тугалга, Нарийн сухайтын нүүрс, Бороогийн алтны орд тус бүрийн үнэлгээ, төслийн техник-эдийн засгийн үндэслэлийг судлан, зарим ордын тогтвортой байдлын гэрээг дүгнэж, байгаль орчны нөхөн сэргээлт, байгаль хамгаалах хууль тогтоомжоор хүлээсэн үүргийн хэрэгжилтийн байдалд дүгнэлт гаргаж, тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчидтэй төрийн эзэмшлийн хувь хэмжээг тогтоох талаар хэлэлцээ хийж, орд ашиглах гэрээний төсөл боловсруулж Засгийн газарт танилцуулахыг Уул уурхайн сайд Д.Ганхуяг, Байгаль орчин, ногоон хөгжлийн сайд С.Оюун, Сангийн сайд Ч.Улаан, Эдийн засгийн хөгжлийн сайд Н.Батбаяр, Төрийн өмчийн хороо (Д.Цогтбаатар)-нд тус тус даалгасугай.

ЗГХЭГ

6. Стратегийн ач холбогдол бүхий ураны Мардай, Дорнод, Гурван булагийн ордуудыг ашиглах боломж, нөхцөлийг судалж, төрийн эзэмшлийн хувь хэмжээ тогтоох, орд ашиглах гэрээний төсөл боловсруулан Засгийн газарт танилцуулахыг Уул уурхайн сайд Д.Ганхуяг, Цөмийн энергийн газрын дарга Н.Тэгшбаяр, Төрийн өмчийн хороо (Д.Цогтбаатар)-нд даалгасугай.

7. Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордуудын хил хязгаарыг тогтоох, Хөшөөтийн нүүрс, Цайдам нуурын нүүрс, Гацууртын алтны болон бусад томоохон ордууд, газрын ховор элементүүдийн ордыг стратегийн ач холбогдол бүхий ордын ангилалд хамруулах чиглэлээр санал боловсруулж Засгийн газарт танилцуулахыг Уул уурхайн сайд Д.Ганхуяг, Эдийн засгийн хөгжлийн сайд Н.Батбаяр, Ашигт малтмалын газрын дарга Г.Алтансүх нарт тус тус даалгасугай.

8. Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордуудын дэд бүтцийг хөгжүүлэх хөтөлбөрийн төслийг боловсруулж Засгийн газарт танилцуулахыг Уул уурхайн сайд Д.Ганхуяг, Эдийн засгийн хөгжлийн сайд Н.Батбаяр, Зам, тээврийн сайд А.Гансүх, Үйлдвэр, хөдөө аж ахуйн сайд Х.Баттулга, Барилга, хот байгуулалтын сайд Ц.Баярсайхан, Эрчим хүчний сайд М.Сономпил, Төрийн өмчийн хороо (Д.Цогтбаатар), "Эрдэнэс МГЛ" ХХК-ийн гүйцэтгэх захирал О.Сайнбуян нарт тус тус даалгасугай.

Монгол Улсын Ерөнхий сайд

Н.АЛТАНХУЯГ

Уул уурхайн сайд

Д.ГАНХУЯГ

ТАНИЛЦУУЛГА

Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордуудыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах ажлыг эрчимжүүлэх талаар авах зарим арга хэмжээний тухай

Монгол улсын Ашигт малтмалын тухай хууль, Хүний хөгжил сангийн тухай хууль, Цөмийн энергийн тухай хууль, Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуульд заасан Засгийн газрын бүрэн эрхийн хүрээнд энэхүү тогтоолын төслийг боловсруулан танилцуулж байна.

Хууль тогтоомжийн биелэлтийг хангах хүрээнд стратегийн ач холбогдол бүхий ордуудын төрийн эзэмшлийн хувь хэмжээг тогтоож, төрийн мэдлийн хувьцаа болон ашиглалтын зарим тусгай зөвшөөрлийг хуульд заасны дагуу эрх олгогдсон төрийн өмчит "Эрдэнэс МГЛ" ХХК-д шилжүүлэх, стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордуудыг түшиглүүлэн хөгжүүлэх дэд бүтцийн бүтээн байгуулалтын ажлыг "Эрдэнэс МГЛ" ХХК-д хариуцуулан хэрэгжүүлэх талаар тогтоолын төсөлд тусгасан болно.

Өмнөх Засгийн газрын үед Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын төрийн эзэмшлийн хувь, хувьцааг шилжүүлэн авах талаар "Эрдэнэс МГЛ" ХХК Засгийн газрын тогтоолын төсөл санаачилан боловсруулж Төрийн өмчийн хороогоор дамжуулан танилцуулж байсан. Гэвч Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцээгүй юм.

Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн 29 дүгээр зүйлийн 29.2.5-д заасны дагуу хуралдаанд хэлэлцэх асуудлыг Засгийн газрын гишүүн санаачлах эрхтэй бөгөөд Уул уурхайн яаманд ажлын хэсэг байгуулагдан стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын орд тус бүр дээр шийдвэрлэх шаардлагатай асуудлуудыг сайтар судалж энэхүү тогтоолын төсөл боловсруулан танилцуулж байна.

Нэг. "Эрдэнэс МГЛ" ХХК-ийн тухай

"Эрдэнэс МГЛ" ХХК нь Монгол Улсын Засгийн газрын 2006 оны 266 дугаар тогтоол, Төрийн өмчийн хорооны 2007 оны 52 тоот тогтоолоор стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын орд, улсын төсвийн хөрөнгөөр эрэл, хайгуул хийж нөөцийг нь тогтоосон ордын хайгуулын болон ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшин үйл ажиллагаа явуулах, ашигт малтмалын нөөцийн үнэлгээ хийх, ашигт малтмалын чиглэлээр үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа төрийн өмчийн оролцоотой компаниудын төрийн мэдлийн хувьцааг борлуулахад зөвлөх үйлчилгээ үзүүлэх чиг үүрэгтэйгээр байгуулагдсан.

Засгийн газрын 2012 оны 167 дугаар тогтоолоор "Эрдэнэс МГЛ" ХХК-ийн дүрмийг Хүний хөгжил сангийн тухай хуульд нийцүүлэн шинэчилэн баталсан бөгөөд өдгөө тус компани нь "Эрдэнэс Таван толгой" ХК, "Эрдэнэс Оюу толгой" ХХК гэсэн охин компаниудтайгаар үйл ажиллагаагаа явуулж байна. Мөн Шивээ-Овоогийн нүүрсний ордын 4293 га талбайг хамарсан ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг эзэмшдэг.

Хүний хөгжил сангийн тухай хууль, "Эрдэнэс МГЛ" ХХК-ийн шинэчилсэн дүрэмд заасны дагуу компанийн давуу эрхийн хувьцааг Монгол Улсын нийт иргэнд эзэмшүүлэхээр заасан ба иргэний шинэчилсэн бүртгэлд бүртгүүлсэн, бүртгэлийн зөрчилгүй Монгол Улсын нийт иргэнд компанийн давуу эрхийн хувьцааг эзэмшүүлнэ. Засгийн газрын 2012 оны 218 дугаар тогтоолоор "Эрдэнэс МГЛ" ХХК-ийн нэг ширхэг давуу эрхийн хувьцааг хүн ам, өрхийн бүртгэлд бүртгэгдсэн, иргэний харьяаллын зөрчилгүй Монгол Улсын иргэн бүрт үнэ төлбөргүй

ЗГХЭГ

эзэмшүүлэхээр шийдвэрлэсэн.

Хоёр. Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордуудын төрийн эзэмшлийн талаар

Эрдэнэтийн овооны зэс-молибдений ордыг Монгол-Оросын хамтарсан "Эрдэнэт үйлдвэр" ХХК ашиглаж байна. Монголын тал 51 хувийг Төрийн өмчийн хороогоор, ОХУ-ын тал 49 хувийг "Ростехнологи" компаниар дамжуулан тус тус эзэмшдэг.

Багануурын нүүрсний ордыг ашиглаж байгаа "Багануур" ХК-ийн 75 хувь нь төрийн эзэмшилд 25 хувь нь хувьцаа эзэмшигчдийн эзэмшилд байдаг.

Шивээ-Овоогийн нүүрсний ордод ашиглалт явуулж байгаа "Шивээ-Овоо" ХК-ийн 90 хувь төрийн эзэмшилд байдаг.

Асгатын мөнгөний ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг Монгол-Оросын хамтарсан "Монголросцветмет" ХХК эзэмшдэг бөгөөд тус компаний 51 хувийг Монголын тал, 49 хувийг ОХУ-ын "Ростехнологи" компани тус тус эзэмшдэг.

Төмөртэйн төмрийн хүдрийн ордыг 100 хувь төрийн өмчит "Дарханы төмөрлөгийн үйлдвэр" ТӨХК эзэмшдэг.

Дээрх ордуудын төрийн эзэмшигчийн эрхийг Засгийн газрын нэрийн өмнөөс Төрийн өмчийн хороо хэрэгжүүлдэг.

Бүрэнхаан (фосфорит), Бороо (алт), Нарийн сухайт (нүүрс), Төмөртэйн овоо (цайр, хар тугалга), Цагаан суварга (зэс, молибден), Дорнод, Гурван булаг, Мардай (уран)-ын ордуудын төрийн эзэмшлийн хувь хэмжээ одоогоор тогтоогдоогүй байна. Бороо, Нарийн сухайт, Төмөртэйн овооны ордуудыг гадаадын хөрөнгө оруулагчид Тогтвортой байдлын гэрээгээр ашиглаж байна.

Бороогийн алтны ордыг "Бороо гоулд" ХХК-тай 1998 оны 7 дугаар сарын 6-аас 2013 оны 7 дугаар сарын 7-ны хооронд 15 жилийн хугацаатай, Төмөртэйн овооны цайр-хар тугалгын ордыг 1998 оны 5 дугаар сарын 13-аас 2013 оны 5 дугаар сарын 13-ны хооронд 15 жилийн хугацаатай, Нарийн сухайтын нүүрсний ордыг 2005 оны 7 дугаар сарын 7-оос 2015 оны 7 сарын 4-ний хооронд 10 жилийн хугацаатай ашиглах Тогтвортой байдлын гэрээ байгуулсан.

Дорнод, Гурван булаг, Мардайн ураны ордуудад Цөмийн энергийн тухай хууль, Ашигт малтмалын тухай хуулиудаар төрийн эзэмшлийн хувь тогтоох, орд ашиглах гэрээ байгуулах боломжтой юм.

Гурав. Төрийн эзэмшлийн хувь, хувьцаа шилжүүлэх талаар

Монгол улсын Хүний хөгжил сангийн тухай хуулийн 8.2-т стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн төрийн мэдлийн хувьцааг эзэмших эрхийг төрийн өмчит хуулийн этгээд хэрэгжүүлэхээр зааж, Засгийн газрын 2012 оны 12 дугаар сарын 29-ны өдрийн 350 дугаар тогтоолын хавсралтаар Монгол улсын иргэнд хишиг хувь хүртээж, хувьцаа эзэмшүүлэх загварыг баталсан.

"Эрдэнэс МГЛ" ХХК нь стратегийн ач холбогдол бүхий Таван толгой ордод үйл ажиллагаа явуулж буй "Эрдэнэс Таван толгой" ХК-ийн 96 хувь, Оюу толгой ордод үйл ажиллагаа явуулж буй "Оюу толгой" ХХК-ийн монголын талын 34 хувийг эзэмшиж буй "Эрдэнэс Оюу толгой" ХХК-уудын төрийн мэдлийн хувьцааг 100 хувь эзэмшин үйл ажиллагаагаа явуулдаг.

Хүний хөгжил сангийн тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангах, хүний хөгжил санд хөрөнгө төвлөрүүлэх, сангийн хөрөнгийн эх үүсвэрийг тогтворжуулах, иргэдэд

80

давуу эрхийн хувьцааны ногдол ашиг хуваарилах зорилгоор стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч "Эрдэнэт үйлдвэр" ХХК-ийн Монголын талын хувь, "Багануур" ХК, "Шивээ-Овоо" ХК-ийн төрийн эзэмшлийн хувьцааг "Эрдэнэс МГЛ" ХХК-д шилжүүлэх нь зүйтэй байна.

Гурав. Ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх талаар

Стратегийн ач холбогдол бүхий Төмөртэй (төмөр)-н, Асгат (мөнгө)-ын ордуудын ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг "Эрдэнэс МГЛ" ХХК-д шилжүүлэх, шаардлагатай тохиолдолд ордын одоогийн тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчидтэй ордыг хамтран ашиглах хувилбарыг боловсруулж, төрийн мэдлийн хувьцааг шилжүүлэх талаар хэлэлцээ хийх ажлыг зохион байгуулах нь зүйтэй байна.

Эдгээр ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг "Эрдэнэс МГЛ" ХХК-д шилжүүлснээр орд ашиглах талаар Ашигт малтмалын тухай хуулиар зохицуулсан төрийн оролцоог ханган хэрэгжүүлэх боломж бүрдэнэ.

Дөрөв. Төрийн эзэмшлийн хувь, хэмжээг тогтоох талаар

Ашигт малтмалын тухай хуулийн 5.2, 5.3, 5.4, 9.1.5, 9.1.8 дахь заалтуудын хүрээнд Засгийн газар нь Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын төрийн мэдлийн хувь хэмжээг тогтоох тухай саналыг УИХ-д өргөн мэдүүлэх зохицуулалттай.

Дээр дурдсан хуулийн заалтууд болон УИХ-ын 2007 оны 27 дугаар тогтоолын хэрэгжилтийг хангах зорилгоор стратегийн ач холбогдол бүхий Цагаан суварга (зэс, молибден), Төмөртэй овоо (цайр, хар тугалга), Нарийн сухайт (нүүрс), Бороо (алт), Бүрэнхаан (фосфорит)-ны ашигт малтмалын ордын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчтэй төрийн эзэмшлийн хувь, хэмжээг тогтоох асуудлаар хэлэлцээ хийж, орд ашиглах гэрээний нөхцөлийн талаар санал боловсруулан УИХ-д өргөн мэдүүлэх шаардлагатай байна.

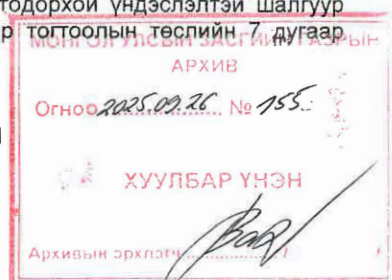
Тав. Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын хил хязгаар тогтоох талаар

Улсын их хурлын 2007 оны 27 дугаар тогтоолоор баталсан Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордуудад ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчидтэй төрийн эзэмшлийн хувь тохироход ордын хил хязгаар, түүнд хамаарах тусгай зөвшөөрлүүдийг тогтоох шаардлага гардаг. Ашигт малтмалын газар 2007-2008 онуудад ордуудын хил хязгаарыг тогтоосон боловч батлагдсан шалгуур үзүүлэлт, аргачлалаар тогтоогоогүй учир эцэслэн батлагдаагүй байна.

Төрийн өмчийн хорооноос Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордуудад тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчидтэй төрийн эзэмшлийн хувь тогтоох талаар уулзалт хийх үед аж ахуйн нэгжүүд ордын хил хязгаар тодорхойгүй гэсэн үндэслэлээр хамтран ажиллахаас татгалзсан байна.

Ашигт малтмалын тухай хууль болон УИХ-ын 2007 оны 27 дугаар тогтоолд Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын хил, хязгаарыг хэрхэн тогтоох талаар тодорхой заалт байхгүй хэдий ч тодорхой үндэслэлтэй шалгуур үзүүлэлт, аргачлалаар тогтоох шаардлагатай учир тогтоолын төслийн 7 дугаар заалтад тусгасан болно.

УУЛ УУРХАЙН ЯАМ

ПРОТОКОЛ

заседания научно-технического совета по геологии
Министерства энергетики, горной промышленности и
геологии МНР

07 апреля 1989 г.

г.Улан-Батор

№ 08

Председатель:

З.БАРАС - председатель НТС по геологии, заместитель Министра
энергетики, горной промышленности и геологии МНР

Присутствовали члены НТС:

В.В.КУНИЦЫН, В.С.АЛКИН, И.Г.РУТИЩЕИН,
Д.САНЖААДОРЖ, А.ЧИМИДОРЖ, У.УЛАМБАЯР,
У.БОРЧУЛУУН, Б.БЭГЭСҮРЭН

Приглашенные:

Я.ЦЭДЭНБАЛЖИР, С.НАГАР, Д.ТУЯА, А.ЭНХБОЛД, Д.ТУМЭН-
ЖАРГАЛ, З.С.ЦАДЕР

ПОВЕСТКА ДНЯ:

Рассмотрение "Отчета о результатах предварительной разведки участка Ухаахудаг и поисково-оценочных работ на участках Восточный и Бортолгой Тавантолгойского месторождения каменных углей МНР (с подсчетом запасов по состоянию на 01.01.1989 г.)".

Авторы: Ж.Дашхорол

П.Тумурбаатар

Д.Туяа и др.

СЛУШАЛИ:

1. Сообщение автора отчета тов.Ж.Дашхорола.
2. Рецензию на отчет тов.У.Энхтутса - научного сотрудника ИКИМГ и МЭГИПГ МНР.

В обсуждении отчета принимали участие: З.Барас, В.В.Кунцын,
В.С.Алкин, З.С.Цадер, А.Чимидорж.

193

199 :

2.

НТС ОТМЕЧАЕТ:

1. Поисково-оценочные работы на участках Ухаахудаг, Восточный и Бортолгой проведены в 1984–1985, 1986 годах в соответствии с Государственным планом экономического и социального развития МНР на VI и VII пятилетки с целью выявления новых угленосных площадей (участков), примыкающих к месторождению Тавантолгой с запасами коксующихся углей особенно остродефицитных марок К и Ж. На наиболее перспективном участке – Ухаахудаг, угли которого имеют показатели по основным параметрам близкие углям Цанхийского участка, проведена предварительная разведка в 1987 году.

2. На участке Ухаахудаг на стадии поисков и разведки пройдено III скважин общим объемом 25327,3 пог.м, большая часть которых пробурена в восточной части участка.

За период поисковых и поисково-оценочных работ на участках Восточном и Бортолгой пробурены 82 скважины общим метражом 23176,6 погонных метров.

На всех участках скважины бурились до отметки +1200 м или глубиной 310–360 м, реже 400–500 метров.

Методика геологоразведочных работ отвечает особенностям геологического строения опосредованных и разведанных участков.

Качество проведенных геологоразведочных работ удовлетворительное.

3. На участке Ухаахудаг во вскрытой части разреза угленосных отложений мощностью 624 м имеется II пластов или их пачек, имеющих самостоятельное значение (пласты от нулевых до IX) мощностью от I.1 до 16.5I м суммарной рабочей мощностью 51.43 м, из них основное промышленное значение имеют пласты O^B , O^B , III, IV^A, IV^B, VII и IX суммарной рабочей мощностью 37.24 м.

В результате поисково-оценочных работ, проведенных на участках Восточном и Бортолгой, получены новые данные по стратиграфии верхнепермских и нижнемезозойских отложений района. На участке Бортолгой впервые вскрыт полный разрез отложений тавантолгойской свиты мощностью 1992 м, содержащих 22 пласта или их самостоятельные пачки мощностью от I.0 до 30.18 м, из которых основное промышленное значение имеют 3 пласта – III, IV^A и IV^B. Суммарная рабочая мощность угольных пластов (пачек) свиты 98.77 м, в том числе пластов III, IV^A и IV^B – 31.48 м.

194

200

3.

На Восточном участке тавантолгойская свита мощностью 1150 м включает 6 пластов или их 19 пачек мощностью от 1.0 до 29.06 м, суммарной рабочей мощностью 55.63 м, из них основное промышленное значение имеют пласты III и IV^A суммарной рабочей мощностью 22.9 м.

По сложности геологического строения все указанные участки отнесены ко 2-ой группе, за исключением тектонически более сложной южной части Восточного участка (южнее сброса Г_В).

4. Марочный состав углей определяется вещественным составом и степенью метаморфизма и по ГОСТу 25543-82 (СССР) угли относятся преимущественно к коксовым, жирным и газовым. Сравнение качества углей пластов 0, III и IV (в том числе изученным в институте ВУХИИ) по керновым пробам с участка Ухаахудаг и центральной части участка Цанхийский, а также по пробам из уклонов I, 2, 3 и 5 показывает, что они имеют идентичные или близкие показатели по основным технологическим параметрам и поэтому, по аналогии с углями марок К и Ж Цанхийского участка, пригодны для производства кокса в самостоятельном виде, в качестве спекающей основы в смеси с углями других марок. По фракционным анализам из трех скважин (скв. № 1176, 1181, 1167) угли участка Ухаахудаг сходны с углями центральной части Цанхийского участка (пл. III, IV^A).

Угли участка Бортотгой и восточного фланга участка Восточный по ГОСТ 8162-79 (классификация Кузнецкого бассейна) относятся к слабоспекающимся углям марки КЖ и ГЖ с толщиной пластического слоя 8-10 мм в связи с низкой степенью их метаморфизма (R_0 - 0.58-0.98%). Их зольность изменяется от 16.8 до 23.8%, повышаясь за счет 100% засорения внутрипластовыми прослойками до 20.0-31.3%. Угли имеют удельную теплоту сгорания 7760-8120 ккал/кг или 32.5-35.8 мДж/кг. Удельная теплота сгорания на горючую массу углей участка Ухаахудаг и западного фланга участка Восточный несколько выше 8230-8560 ккал/кг или 34.3-35.8 мДж/кг. Угли всех участков малосернистые (до 0.89% и фосфористые (0.01-0.118%).

5. Горнотехнические и гидрогеологические условия участка Ухаахудаг изучены достаточно. Водопритоки в будущий карьер участка Ухаахудаг до глубины 100 и 200 метров оцениваются соответственно в 60 и 110 м³/час. Подземные воды участка, как и Цанхийского, солоноватые (минеральный остаток 1.9-3.1 г/л), с повышенным содержанием сульфат-иона 880-1020 мг/л и поэтому обладают сильной сульфатной агрессивностью по отношению к бетону и железобетонным конструкциям.

195

201

4.

6. Общие запасы и ресурсы углей участков Ухаахудаг, Бортолгой и Восточный по категориям $B+C_1+C_2+P_1+P_2$ составляют в границах подсчета (до гор.+1000 м) 1346,7 млн.т, из них коксующихся 286.4м тонн, в том числе до горизонта +1200 - 928.4 млн.т, из них коксующихся 235.8 млн.т.

На участке Ухаахудаг общие запасы и ресурсы углей составляют 411.5 млн.т ($B-46.7$, $C_1-178.7$, $C_2-133.3$, $P_1-52.8$), из них 252.1м тонн коксующихся ($B-46.4$, $C_1-125.6$, $C_2-68.4$, $P_1-11.7$), до горизонта +1200 или до глубины 310-350 м запасы углей участка составляют 291.8млн.т ($B-46.7$, $C_1-156.1$, $C_2-85.8$, $P_1-3.2$), из них коксующихся 208.3 млн.т ($B-46.4$, $C_1-115.2$, $C_2-45.2$, $P_1-1.5$) с объемным коэффициентом вскрыши 10 м³/т угля. Восточная часть участка наиболее благоприятная для открытой разработки, с коэффициентом вскрыши 4.3 м³/т угля, изученность которой близка к стадии детальной разведки, имеет запасы углей 106.0 млн.т ($B-41.4$, $C_1-53.7$, $C_2-10.9$), из них коксующихся 88.7 млн.т ($B-41.1$, $C_1-44.3$, $C_2-3.3$).

Запасы и ресурсы углей участка Восточный составляют 542,2 млн ($C_1-82.8$, $C_2-311.4$, $P_1-75.7$, $P_2-72.3$), из них коксующихся 34.2млн. ($C_2-30.0$, $P_1-4.2$), в том числе до гор.+1200 - 399.1 млн.т, из них коксующихся 27.5 млн.т.

Запасы и ресурсы углей участка Бортолгой составляют 392.9млн. ($C_2-154.5$, $P_1-135.1$, $P_2-103.3$), в том числе до гор.+1200 - 234.5млн тонн. Они отнесены к энергетическим, в том числе запасы и ресурсы пластов III и IV марки ГЖ (ГОСТ 8162-79) в количестве 172.9 млн.т с пластовой зольностью 16.9 -25.0%, в связи с низкой спекаемостью (8-10 мм) и малой степенью метаморфизма углей.

Изученность технологических свойств углей пластов Восточного и Бортолгойского участков еще недостаточна. После проведения фракционных анализов и соответствующих технологических исследований предполагается перевод части запасов углей из энергетических в коксующиеся, отнесенных в настоящее время к энергетическим.

Научно-технический совет ПОСТАНОВЛЯЕТ:

I. Принять "Отчет о результатах предварительной разведки участка Ухаахудаг и поисково-оценочных работ на участках Восточном и Бортолгой Тавантолгойского месторождения каменных углей МНР (с учетом запасов по состоянию на 01.01.1989 г.).

196

5.

2. Утвердить запасы углей участка Ухаахудаг по категориям $B+C_1+C_2$ в количестве 288.6 млн.т ($B-46.7$, $C_1-156.0$, $C_2-85.8$) в том числе коксующихся по категориям $B+C_1+C_2$ в количестве 206.8 млн тонн ($B-46.4$, $C_1-115.2$, $C_2-45.2$).

3. Принять запасы и ресурсы углей участков Восточный и Бор-толгой к сведению в цифрах авторов.

4. Рекомендовать проектным организациям, в связи с высокой степенью изученности запасов участка Ухаахудаг, а также почти идентичными параметрами качества углей пластов 0, III и IV по результатам проведенных в ВУХИН СССР исследований, использовать запасы углей Ухаахудагского участка, как дополнительную сырьевую базу коксующихся углей дефицитных марок при составлении ТЭО целесообразности освоения Тавантолгойского месторождения.

5. Списать с баланса Центральной геологической экспедиции затраты на проведение геологоразведочные работы в сумме 16697702 тугриков.

6. Разведанные запасы по участку Ухаахудаг представить в ГКЗ МНР для апробации.

Председатель НТС:

З.Барас

Секретарь:

Д.Цэдэнбалжи

-365-

3726

ПРОТОКОЛ

заседания научно-технического Совета Минист-
терства геологии и горно-рудной промышленнос-
ти МНР

г.Улан-Батор

21.09.1984 г.

в 109

Присутствовали члены НТС:

З.Барас - зам.Председателя НТС, за-
меститель Министра Г и ГРП МНР.
Л.Мягмар - главный геолог, начальник
ОГ и ПИ МГ и ГРП МНР.
Е.И.Мартовицкий - руководитель груп-
пы советских специалистов при МГ и
ГРП МНР
Н.И.Лаврик - Уполномоченный Мингео
СССР в МНР и ГРП МНР
Н.Ф.Кожемиченко - главный инженер
аппарата Уполномоченного Мингео СССР
в МГ и ГРП МНР
Г.Жамсрандорж - отраслевой специа-
лист по россыпным месторождениям ОГ
и ПИ МГ и ГРП МНР
Л.Гомбосурен - отраслевой специалист
по рудным месторождениям и по плави-
ковому шпату ОГ и ПИ МГ и ГРП МНР.
А.А.Анисимов - главный гидрогеолог
группы советских специалистов при
МГ и ГРП.
Д.Санжаадорж - ответственный секре-
тарь НТС МГ и ГРП МНР.

Приглашенные на заседание НТС:

Т.Намжим - Первый заместитель пред-
седателя Госплана МНР, директор ин-
ститута по развитию и размещению про-
изводительных сил МНР, доктор эконо-
мических наук.
А.Н.Кураносов - зам. директора СССР
Госплана СССР.

Горим УЗСТ: *Гугунаа*
23.05.84 14.00 12.00

2.

В заключение я хочу поблагодарить всех присутствующих товарищей за участие в ИТС и особенно авторов и советских специалистов, которые принимали непосредственное участие в проведении работ и составлении настоящего отчета.

1. Утвердить отчет "О результатах предварительной разведки Канжийского и Юго-западного участков Тавантолгойского месторождения каменных углей ЛНР /с подсчетом запасов по состоянию на 1 января 1984 г./ с оценкой "Отлично".

3. Поручить начальнику отдела Г и ПИ тов. Л.Мягмару представить отчет в ИСЗ МНР для апробации.

07 ТЫС.ТУРГАНОВ С
Толунай голонийн арга
М. ГЕОЛОГИЙН САРИМТЫН ТӨВ
АРХИВ

22 5233. БАРАС

Handy

Д. САНЖААДОРЖ

25 04 18

АМГТХЭГ & ЭНЕРЖИРЕСУРС ХХК

Хайгуулын ажлын зардлыг нөхөн төлөх гэрээ

**Улсын төсвөөс хайгуулын ажилд гарсан
зардлыг нөхөн төлөх тухай
ГЭРЭЭ**

2008.09.12

№ХА3-2008/21/155

№ ER-08-122

Ерөнхий зүйл

Нэг талаас Ашигт малтмал, газрын тосны хэрэг эрхлэх газар (цаашид АМГТХЭГ гэнэ), нөгөө талаас ашигт малтмалын ордын 11952А тоот тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч Улаанбаатар хотын Сүхбаатар дүүргийн татварын албанд бүртгэлтэй аж ахуйн нэгжийн 9011007001 тоот гэрчилгээ бүхий "ЭНЕРЖИРЕСУРС" ХХК /цаашид аж ахуйн нэгж / нь Ашигт малтмалын тухай хууль, Засгийн газрын 2007 оны 3 дугаар сарын 28-ны өдрийн дугаар 81 тоот тогтоолоор батлагдсан журмыг үндэслэн Улсын төсвийн хөрөнгөөр Өмнөговь аймгийн Цогт-Цэций сумын нутаг дахь Ухаа худгийн чулуун нүүрсний ордын хайгуулын ажлын зардлыг Улсын төсөвт эргүүлэн нөхөн төлөх нөхцөл, үе шат, төлбөрийн хэмжээ, хүлээх хариуцлагыг харилцан тохиролцож энэхүү гэрээг байгуулав.

**Нэгдүгээр зүйл. Нарийвчилсан эрэл, эрэл-үнэлгээ, хайгуулын ажлын зардлын нийт
хэмжээ**

Өмнөговь аймгийн Цогт-Цэций сумын нутаг дахь Ухаа худгийн чулуун нүүрсний ордын хайгуулын ажлыг хэлэлцсэн ЭХҮГЯ-ны ШУТЗ-ийн 1989 оны 4-р сарын 7-ны өдрийн 08 тоот тогтоолтой, тусгай зөвшөөрлийн талбайд Улсын төсвөөс нийтдээ (4 304 875) төгрөгийн зардал гарсан бөгөөд энэ хэмжээг үндэслэн Засгийн газрын 2007 оны 3 дугаар сарын 28-ны өдрийн 81 дүгээр тогтоолоор батласан журамд заасан аргачлалын дагуу тооцоход 2008 оны 09 сарын 02-ны байдлаар нэг сая нэг зуун наян найман мянга нэг зуу (1 188 100) ам.доллар болж байгааг хоёр тал зөвшөөрөв.

Хоёрдугаар зүйл. Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчийн хүлээх эрх, үүрэг

1. Энэхүү гэрээний нэгдүгээр зүйлд заасан зардлыг 5 жилийн хугацаанд төлөх бөгөөд төлбөр хийх өдрийн төгрөг, америк долларын ханшаар тооцож төгрөгөөр эсвэл шууд америк доллараар төлнө.

2009 онд	288 100 US\$ (тоогоор)	(Хоёр зуун наян найман мянга нэг зуу) (үсгээр)
2010 онд	225 000US\$ (тоогоор)	(Хоёр зуун хорин таван мянга) (үсгээр)
2011 онд	225 000 US\$ (тоогоор)	(Хоёр зуун хорин таван мянга) (үсгээр)
2012 онд	225 000 US\$ (тоогоор)	(Хоёр зуун хорин таван мянга) (үсгээр)
2013 онд	225 000 US\$ (тоогоор)	(Хоёр зуун хорин таван мянга) (үсгээр)

2. Энэхүү гэрээний Хоёрдугаар зүйлийн 2-т дурьдсан онд хийхээр хуваарилсан төлбөрийг тухайн оны улиралд Хавсралт 1-д заасан байдлаар Голомт банкны долларын 1141000903 тоот дансанд хийнэ.

3. Хайгуулын ажлын зардлын нөхөн төлбөр хийсний дараа уг төлбөр АМГТХЭГ-ын дансанд орсон эсэхийг шалгаж болно.

04/09/2008

№ХА3- 2008/21/155 гэрээ

АМГТХЭГ & ЭНЕРЖИРЕСУРС ХХКХайгуулын ажлын зардлыг нөхөн төлөх гэрээ

4. Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч нь энэхүү гэрээний 2 дугаар зүйлийн 2, 3-аар тохиролцсон үүргийн дагуу тухайн улирлын төлбөрөө улиралдаа багтаан хийгээгүй, 4 дүгээр улирлын төлбөрөө тухайн оны 12 дугаар сарын 20-ны дотор хийгээгүй бол Ашигт малтмалын тухай хуулийн 60 дугаар зүйлийн 7 дахь заалтын дагуу хугацаа хэтэрсэн хоног тутам тухайн улиралд төлбөл зохих төлбөрийн 0.1 хувьтай тэнцэх торгууль төлнө.

Гуравдугаар зүйл. Ашигт малтмал, газрын тосны хэрэг эрхлэх газрын хүлээх үүрэг, эрх

1. Энэхүү Гэрээний нэгд заасан нөхөн төлбөрийн хэмжээг нөхөн төлбөр хийхээр тохиролцсон хугацаанд өөрийн санаачилгаар өөрчлөхгүй.
2. Нөхөн төлбөр хийсэн хугацааг банкинд гүйлгээ хийсэн өдрөөр тооцно.
3. Нөхөн төлбөр хийсэн баримт бичигтэй танилцан төлбөрийн хэмжээ үнэн зөв эсэхийг магадлахдаа төлбөр хийсэн өдрийн америк доллар ба төгрөгийн Монгол Банкаас зарласан албан ёсны ханшийг баримтлана.

Дөрөв. Бусад зүйл

1. АМГТХЭГ болон аж ахуйн нэгжийн төлөөлөгчид энэхүү гэрээнд гарын үсэг зурснаар гэрээ хүчин төгөлдөр болно.
2. Энэхүү гэрээний Хоёрдугаар зүйлийн 2 дахь заалтын биелэлтийг АМГТХЭГ болон аж ахуйн нэгжийн төлөөлөгчид хамтран дүгнэж акт үйлдэнэ.
3. Гэрээг дөрвөн хувь үйлдсэн бөгөөд нэг хувийг Улсын мэргэжлийн хяналтын газар, хоёр хувийг Ашигт малтмал, газрын тосны хэрэг эрхлэх газар, нэг хувийг ашигт малтмалын ордын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч тус тус хадгална. Гэрээний хувиуд ижил хүчин төгөлдөр байна. Гэрээ хавсралттайгаа нийт гурван хуудаснаас бүрдэнэ.
4. Аж ахуйн нэгж нь энэхүү гэрээний заалтуудыг биелүүлээгүй тохиолдолд АМГТХЭГ шүүхэд хандаж болох бөгөөд шүүх ажиллагаатай холбогдон гарах зардлыг аж ахуйн нэгж хариуцан төлнө.

Гэрээ байгуулсан:

АШИГТ МАЛТМАЛ, ГАЗРЫН ТОСНЫ ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ ГАЗРЫГ ТӨЛӨӨЛЖ:
Уул уурхайн газрын дарга...../Н. Батбаяр/

ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРӨЛ ЭЗЭМШИГЧИЙГ ТӨЛӨӨЛЖ:
"ЭНЕРЖИРЕСУРС" ХХК-ийн гүйцэтгэх захирал...../Г. Батцэнгэл/

Улаанбаатар хот
2008 оны 09 дүгээр сарын 04 -ны өдөр

04/09/2008

№ХА3- 2008/21/..... гэрээ

АМГТХЭГ & ЭНЕРЖИРЕСУРС ХХК

Хайгуулын ажлын зардлыг нөхөн төлөх гэрээ

Хавсралт №1

2009 онд

Улирлууд	Төлбөл зохих US\$	Төлбөр хийсэн өдрийн төгрөг ба америк долларын ханш	Төлсөн нь	Төлбөр хийсэн он сар өдөр бусад тэмдэглэл
1				
2				
3				
4	288100			

2010 онд

Улирлууд	Төлбөл зохих US\$	Төлбөр хийсэн өдрийн төгрөг ба америк долларын ханш	Төлсөн нь	Төлбөр хийсэн он сар өдөр бусад тэмдэглэл
1				
2				
3				
4	225000			

2011 онд

Улирлууд	Төлбөл зохих US\$	Төлбөр хийсэн өдрийн төгрөг ба америк долларын ханш	Төлсөн нь	Төлбөр хийсэн он сар өдөр бусад тэмдэглэл
1				
2				
3				
4	225000			

2012 онд

Улирлууд	Төлбөл зохих US\$	Төлбөр хийсэн өдрийн төгрөг ба америк долларын ханш	Төлсөн нь	Төлбөр хийсэн он сар өдөр бусад тэмдэглэл
1				
2				
3				
4	225000			

2013 онд

Улирлууд	Төлбөл зохих US\$	Төлбөр хийсэн өдрийн төгрөг ба америк долларын ханш	Төлсөн нь	Төлбөр хийсэн он сар өдөр бусад тэмдэглэл
1				
2				
3				
4	225000			

04/09/2008

№ХА3- 2008/21/... гэрээ

ГОЛОМТ БАНК		ТӨЛБӨРИЙН БАРИМТ 1		3. Хариуцагчийн хуви	
APPLICATION FOR REMITTANCE					
ОН САР ӨДӨР YY / MM / DD 2008 / 09 / 23	Дүн / Amount 283100	Yerлap / In writing Хэр үүн илэн хангаан илэн илэн үүр			
	Мөнгөнний нэгж / Currency T	Төлбөрийн зориулалт / Details of payment 1. Нөхөн төлбөр			
ХЭНЭЭС FROM	Дансны нэр / Account name Дархан рүүр	Турал үсэг / Signature		Тамга / Stamp 	
	Дансны дугаар / Account No 1103023940	1 st 2 nd			
ХЭНД TO	Банкны нэр / Bank name Төвний	1 st			
	Дансны нэр / Account name АНГТХЭГ-аар	2 nd			
	Дансны дугаар / Account No 1141000303				
Зөвхөн банкны хэрэглээнд / For bank use only					
Дебит данс					
Кредит данс					
Нягтлан бодогч / Accountant Түвшинг хийсэн / 2008.09.23					

Улсын төсвийн хөрөнгөөр хийсэн хайгуулын ажлын зардлыг нөхөн төлсөн тухай акт №10/05

2010.06.11

Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын сумын нутагт орших Ухаа худгийн чулуун нүүрсний орд дээр 11952А тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг эзэмшигч “Энержиресурс” ХХК нь Улсын төсвөөс хайгуулын ажилд гаргасан зардлыг нөхөн төлөх тухай 2008 оны 09 дүгээр сарын 12-ны өдөр байгуулсан гэрээний дагуу Улсын төсөвт 2010 оны 06 дугаар сарын 11-ний өдрийн байдлаар нийт 1 188 100 /Нэг сая нэг зуун наян найман мянга нэг зуун / ам.долларыг бүрэн төлсөн учир гэрээг дүгнэж байна.

Төлбөрийн баримт болон гэрээний 2 хувийг хавсаргав.

Хавсралт 5 хуудас.

Гэрээг дүгнэсэн:

АМГ-ЫГ ТӨЛӨӨЛЖ:

УУЛ УУРХАЙ СУДАЛГААНЫ
ХЭЛТСИЙН ДАРГА

...../Ц.ДАВААЦЭРЭН/

Боловсруулсан:

ОРД АШИГЛАХ ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРӨЛ
ЭЗЭМШИГЧИЙГ ТӨЛӨӨЛЖ:

...../Г.БАТЦЭНГЭЛ/ -с

УУСХ-ийн мэргэжилтэн Д. Сансардарьмаа

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2018 оны 6 дугаар сарын 29-ний өдөр

Дугаар 73

Төрийн ордон, Улаанбаатар хот

ТАВАНТОЛГОЙН НҮҮРСНИЙ ОРДЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААГ ЭРЧИМЖҮҮЛЭХ ТАЛААР АВАХ ЗАРИМ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТУХАЙ

1.Тавантолгойн нүүрсний ордын эдийн засгийн үр өгөөжийг нэмэгдүүлэх, холбогдох дэд бүтцийг барьж байгуулах зорилгоор дараах арга хэмжээг хэрэгжүүлэхийг Монгол Улсын Засгийн газар /У.Хүрэлсүх/-т даалгасугай:

1/Улсын Их Хурлын 2010 оны 39 дүгээр тогтоолын 1 дэх заалтын 2 дахь дэд заалтын "б", "в"-д заасны дагуу стратегийн ач холбогдол бүхий Тавантолгойн нүүрсний ордын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн хувьцааны 30 хүртэлх хувийг гадаад, дотоодын хөрөнгийн биржээр арилжаалан, шаардлагатай хөрөнгө оруулалтыг татсаны үндсэн дээр Тавантолгойн ордын үнэ цэнийг өсгөх хүрээнд холбогдох дэд бүтцийн болон шаардлагатай бусад төсөл, хөтөлбөрийн тодорхой хэсгийг санхүүжүүлэх;

2/Тавантолгой-Гашуунсухайт, Тавантолгой-Зүүнбаян, Тавантолгой-Оюутолгой-Ханги, Тавантолгой-Барууннаран чиглэлийн авто замын төгсгөлөөс Цагаандэл уул чиглэлийн тусгай зориулалтын авто зам болон Тавантолгой-Гашуунсухайт, Тавантолгой-Зүүнбаян чиглэлийн төмөр зам зэрэг төслийг эхлүүлэх талаар шуурхай арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх;

3/дамжин өнгөрөх тээвэр, угтуулан тавих нөхцөл, урьдчилгаа төлбөр, боомт ашиглалт, дэд бүтцийн бүтээн байгуулалт, хөрөнгө оруулалт, борлуулалтын нөхцөлийн талаар хөрш орнуудтай хэлэлцээ хийж хэрэгжүүлэх;

4/өмнөд бүсийн уул уурхайн төслүүдийн эрчим хүчний хэрэгцээг хангах цахилгаан станц болон нүүрс химийн үйлдвэрийг Тавантолгойн ордыг түшиглэн барих талаар шаардлагатай арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх;

5/Тавантолгойн нүүрсний ордын үйл ажиллагааг эрчимжүүлэх арга хэмжээтэй уялдуулан өмнийн говийн бүтээн байгуулалтад шаардагдах усан хангамжийн найдвартай эх үүсвэрийг хангах ажлын хүрээнд гадаргын болон гүний усыг байгаль, экологийн тэнцвэрийг алдагдуулахгүйгээр зохистой ашиглах боломжийг судлан холбогдох арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх;

6/энэ тогтоолын 1 дэх заалтын 1 дэх дэд заалтад тусгагдсан биржээр арилжаалах бэлтгэл ажлыг хууль тогтоомжид нийцүүлэн зохион байгуулж, 2018 онд

багтаан Улсын Их Хуралд танилцуулах, шаардлагатай бол холбогдох хууль тогтоомжийн төслийг боловсруулж, Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх.

2.Улсын Их Хурлын 2010 оны 32 дугаар тогтоолын хавсралтаар баталсан "Төрөөс төмөр замын тээврийн талаар баримтлах бодлого"-ын 3.2.4.2 дахь дэд заалтын "Ухаа худаг" гэснийг "Тавантолгой" гэж, Улсын Их Хурлын 2007 оны 27 дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралтын 1 дэх заалтын "Дайцуки ХХК-ийн" гэснийг "Эрдэнэс Тавантолгой ХК"-ийн" гэж тус тус өөрчилж, Улсын Их Хурлын 2010 оны 39 дүгээр тогтоолын 1 дэх заалтын 1 дэх дэд заалтаас "охин" гэснийг болон "орд ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг хуваахгүйгээр шилжүүлэх, түүнтэй хөрөнгө оруулалтын гэрээ байгуулах," гэснийг хасаж, Улсын Их Хурлын 2010 оны 39 дүгээр тогтоолын 1 дэх заалтын 3, 5 дахь дэд заалтыг хүчингүй болсонд тооцсугай.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА

М.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГЫН
ЗАХИРАМЖ

2008 оны 01 сарын 21 өдөр

Дугаар 15

Улаанбаатар хот

Ажлын хэсэг байгуулах тухай

Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.1.5, 11.2 дахь хэсгийг үндэслэн ЗАХИРАМЖЛАХ нь:

1. Ашигт малтмалын тухай хууль болон Хөрөнгө оруулалтын гэрээний талаар санал боловсруулах үүрэг бүхий ажлын хэсгийг дараахь бүрэлдэхүүнтэйгээр байгуулсугай:

1. С.Баяр	- Монгол Улсын Ерөнхий сайд
/зөвшилцсөнөөр/
2. Н.Батбаяр	- Улсын Их Хурлын гишүүн, Ажлын хэсгийн
ахлагч
3. Ц.Баярсайхан	- Улсын Их Хурлын гишүүн
4. Ц.Дамиран	- Улсын Их Хурлын гишүүн
5. Г.Занданшатар	- Улсын Их Хурлын гишүүн
6. А.Мурат	- Улсын Их Хурлын гишүүн
7. Т.Очирхүү	- Улсын Их Хурлын гишүүн
8. Л.Пүрэвдорж	- Улсын Их Хурлын гишүүн
9. З.Энхболд	- Улсын Их Хурлын гишүүн
10. Х.Наранхүү	- Үйлдвэр, худалдааны сайд
/зөвшилцсөнөөр/
11. Н.Энхбаяр	- Монгол Улсын Ерөнхий сайдын эдийн
засгийн бодлогын зөвлөх
/зөвшилцсөнөөр/

2. Захирамжид дурдсан асуудлаар санал боловсруулж 2008 оны 02 дугаар сарын 05-ны дотор танилцуулахыг Ажлын хэсэг /Н.Батбаяр/-т даалгасугай.

Д. ЛҮНДЭЭЖАНЦАН

16

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН
ДАРГА ДАНЗАНГИЙН
ЛҮНДЭЭЖАНЦАН ТАНАА

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ГИШҮҮН
Цэрэндашийн ДАМИРАН

210646 Улаанбаатар хот, Төрийн ордон
Түүхбаатарын талбай 6, Утас: 26-25-69, Факс: 32-25-69
E-mail: damiran@parliament.mn
http://www.parliament.mn

1008.03.14 № 8/1444

төсөл - ны № - т

Хуулийн төсөл өргөн
мэдүүлэх тухай

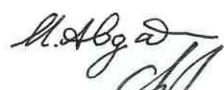
Монгол Улсын Үндсэн хуулийн 26 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсэг, Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.1.3 дахь хэсэгт заасан бүрэн эрхийнхээ дагуу УИХ-ын нэр бүхий гишүүд бид “Ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай” хуулийн төслийг санаачлан боловсруулж “Хууль, Улсын Их Хурлын бусад шийдвэрийн төсөл боловсруулах, өргөн мэдүүлэх журмын тухай” хуулийн дагуу Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлж байна.

Уг хуулийн төслийг Улсын Их Хурлын чуулганаар хэлэлцүүлж өгнө үү.

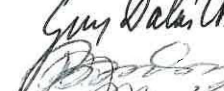
Хуулийн төсөл, үзэл баримтлал, танилцуулгыг тус тус хавсаргав.

Хүндэтгэсэн,

УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН
ГИШҮҮН

Ц.ДАМИРАН

Н.БАТБАЯР

Ч.АВДАЙ

Сү.БАТБОЛД

Ж.БАТХУЯГ

Ц.БАЯРСАЙХАН
Р.БУД
Л.ГАНСҮХ
Л.ГҮНДАЛАЙ
Г.ЗАНДАНШАТАР
Ц.ЖАРГАЛ

18

Батбаяр
Мөнхтүяа
Али

М.ЗОРИГТ
Д.ИДЭВХТЭН
Б.МӨНХТУЯА
А.МУРАТ
Д.ОДХҮҮ

Т.Очирахуу
Л.Пүрэвдорж
З.Энхболд

Т.ОЧИРХҮҮ
Л.ПҮРЭВДОРЖ
З.ЭНХБОЛД

18

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ГИШҮҮН
Цэрэндамшийн ДАМИРАН

210646 Улаанбаатар хот, Төрийн ордон
Сүхбаатарын талбай 6, Утас: 26-25-69, Факс: 32-25-69
E-mail: damiran@parliament.mn
http://www.parliament.mn

2008.03.14 № 8/1442

танай _____ -ны № _____ -т

Төсөл өргөн мэдүүлэх
хугацаа товлох тухай

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн 26 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсэг, Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.1.3 дахь хэсэгт заасан бүрэн эрхийнхээ дагуу УИХ-ын нэр бүхий гишүүд бид "Ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай" хуулийн төслийг санаачлан боловсруулсан юм.

"Хууль, Улсын Их Хурлын бусад шийдвэрийн төсөл боловсруулах, өргөн мэдүүлэх журмын тухай" хуулийн 20 дугаар зүйлд заасны дагуу хуулийн төслийг Улсын Их Хурлын даргад өргөн мэдүүлэх хугацааг товлож өгөхийг хүсье.

УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН
ГИШҮҮН

[Signature] Ц.ДАМИРАН
[Signature] Н.БАТБАЯР
[Signature] Ч.АВДАЙ
[Signature] Сү.БАТБОЛД
[Signature] Ж.БАТХУЯГ
[Signature] Ц.БАЯРСАЙХАН
[Signature] Р.БУД
[Signature] Л.ГАНСҮХ
[Signature] Л.ГҮНДАЛАЙ
[Signature] Г.ЗАНДАНШАТАР
[Signature] М.ЗОРИГТ
[Signature] Ц.ЖАРГАЛ

19

[Signature] Д.ИДЭВХТЭН
[Signature] Б.МӨНХТУЯА
[Signature] А.МУРАТ
[Signature] Д.ОДХҮҮ

[Signature] Т.ОЧИРХҮҮ
[Signature] Л.ПҮРЭВДОРЖ
[Signature] З.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

Төсөл

2008 оны ... дугаар
сарын ...-ны өдөрУлаанбаатар
хотАШИГТ МАЛТМАЛЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ,
ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. Ашигт малтмалын тухай хуульд дараахь агуулга бүхий 5¹ дугаар зүйл болон 5.7, 5.8, 9.1.9, 9.1.10, 9.1.11, 10.1.10, 29.5, 49.12 дахь хэсэг нэмсүгэй:

1/ 5¹ дугаар зүйл:

“5¹.1. Ашигт малтмалыг өмчлөх эрхийг Улсын Их Хурал Монголын ард түмний өмнөөс хадгалан хэрэгжүүлэх бөгөөд ашигт малтмалын нөөц, түүний тодорхой төрөл зүйлийг эзэмших, ашиглах, захиран зарцуулах, нөөцлөн хамгаалах эрхийг энэ хуульд зааснаар Засгийн газар өөрийн байгууллага, нутгийн өөрөө удирдах байгууллагуудын оролцоотойгоор иргэний нийгмийн хяналттайгаар эрхлэн гүйцэтгэж болно.

5¹.2. Орд ашиглагч нь үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүний тодорхой хэсгийг Монгол Улсад худалдах захиалгатай бол түүнийг бислүүлж улс, орон нутгийн төсөвт оруулах, татвар, төлбөр, хураамжийг төлж, ногдол ашгийг хуваарилж дууссаны дараа үлдсэн бүтээгдэхүүн, түүний борлуулалтын орлого тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн өмч болно.”

2/ 5 дугаар зүйлийн 7 дахь хэсэг:

“5.7. Ашигт малтмалыг төр өмчлөгчийн хувьд ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл олгохдоо ордыг ашиглах техник, эдийн засгийн үндэслэлийн дагуу гэрээний нөхцөл дээр тулгуурлан ордын үнэлгээний тодорхой хувийг урьдчилан авна.”

3/ 5 дугаар зүйлийн 8 дахь хэсэг:

“5.8. Монголын талаас оролцогч нь гадаадын хуулийн этгээдэд хувьцаагаа бүрэн буюу хэсэгчлэн шилжүүлэх тохиолдолд Засгийн газраас заавал зөвшөөрөл авна.”

4/ 9 дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсгийн 9 дэх заалт:

“9.1.9. стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын орд ашиглах тусгай зөвшөөрөл олгох асуудлыг шийдвэрлэх;”

21

5/ 9 дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсгийн 10 дахь заалт:

“9.1.10. Стратегийн ач холбогдол бүхий ордыг ашиглах үйл ажиллагааг олон нийтийн хяналтад ил тод явуулах, стратегийн ач холбогдол бүхий ордууд дээр байгуулагдах гэрээ, хэлэлцээрүүдэд зөвлөх, туслалцаа үзүүлэх, ордыг ашиглах болон сонгон шалгаруулалтын үйл явцад хөндлөнгийн хяналт тавих зорилгоор төрийн болон иргэний нийгмийн байгуулагуудын төлөөллөөс бүрдсэн Үндэсний зөвлөл байгуулах, түүний дүрмийг батлах;”

6/ 9 дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсгийн 11 дэх заалт:

“9.1.11. 15 жилээс доошгүй хугацаагаар үйл ажиллагаа явуулж байгаа компаниудад тэдний ашиглаж байгаа ордуудын ойр орчмын талбайнуудад үйл ажиллагаа явуулах давуу эрх эдлүүлэх.”

7/ 10 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 10 дахь заалт:

“10.1.10. ердийн ашигт малтмал ашиглах тусгай зөвшөөрөл олгох эсэх асуудлыг шийдвэрлэх;”

8/ 29 дүгээр зүйлийн 5 дахь хэсэг:

“29.5. Стратегийн ордын төрийн оролцооны хувь хэмжээнд байгаль орчинд үзүүлэх экологи-эдийн засгийн үнэлгээг тооцож оруулна.”

9/ 49 дүгээр зүйлийн 12 дахь хэсэг:

“49.12. Хайгуулын тусгай зөвшөөрлийг болон эрэл хайгуулын талаарх анхдагч материал, тайлан зэрэг мэдээллийг эхний 3 жилийн хугацаанд шилжүүлэхгүй.”

2 дугаар зүйл. Ашигт малтмалын тухай хуулийн 10 дугаар зүйлийн 10.1.9-ийн “судалгааны ажлын тайланд” гэсний дараа “болон нөөцийн ангилал, техник, эдийн засгийн үндэслэлд” гэж, 11 дүгээр зүйлийн 11.1.15-ын “тусгай зөвшөөрөл шинээр олгох” гэсний өмнө “түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын” гэж тус тус нэмсүгэй.

3 дугаар зүйл. Ашигт малтмалын тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсгийн 11 дэх заалт, 5 дугаар зүйлийн 5.1, 5.4, 5.5 дахь хэсэг, 8 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 4 дэх заалт, 29 дүгээр зүйлийн 3 дахь хэсэг, 58 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсгийг дор дурдсанаар тус тус өөрчлөн найруулсугай:

1/ 4 дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсгийн 11 дэх заалт:

“4.1.11 “стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын орд” гэж нөөцийн хэмжээ, байршил, эдийн засгийн үр ашиг, ашигт малтмалын ангиллыг нь харгалзан

22

үндэсний аюулгүй байдал, тусгаар тогтнол, улсын эдийн засаг, нийгмийн хөгжилд онцгой нөлөөлөл бүхий ордыг”

2/ 5 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсэг:

“5.1. Монгол Улсын газрын гадаргуу болон түүний хэвлийд буй баялаг ард түмний мэдэлд, төрийн хамгаалалтад байх бөгөөд газрын хэвлий, түүнчлэн Монгол Улсын иргэдэд өмчлүүлснээс бусад газрын гадаргууд байгаа ашигт малтмал төрийн өмч мөн.”

3/ 5 дугаар зүйлийн 4 дэх хэсэг:

“5.4. Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордыг Монгол Улсын Засгийн газар, хуулийн этгээд, иргэд, гадаадын хуулийн этгээдтэй хамтран ашиглавал гадаадын компанийн хувь эзэмшлийн хэмжээ, дүрмийн сангийн 49 хувиас дээшгүй байна.”

4/ 5 дугаар зүйлийн 5 дахь хэсэг:

“5.5. Монгол Улсын хуулийн этгээд нь ашигт малтмалын ордыг бусад хуулийн этгээдтэй хамтран ашиглавал түүний оролцоо компанийн дүрмийн сангийн 50-иас доошгүй хувь байна.”

5/ 8 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 4 дэх заалт:

“8.1.4. ашигт малтмалын нөөцийн ангиллыг үндэслэн Засгийн газраас өргөн мэдүүлснээр тухайн ашигт малтмалын ордыг стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордод хамааруулах;”

6/ 29 дүгээр зүйлийн 3 дахь хэсэг:

“29.3. Энэ хуулийн 29.1-д заасан гэрээг 15 жилийн хугацаагаар байгуулна.”

7/ 58 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсэг:

“58.2. Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийн 10 хувийг тухайн сум, дүүргийн, 20 хувийг тухайн аймаг, нийслэлийн тухайн жилийн төсөв дээр нэмж хуваарилна.”

4 дүгээр зүйл. Энэ хуулийг 2008 оны ...дугаар сарын ...ны өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг

43

**АШИГТ МАЛТМАЛЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ
ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ҮЗЭЛ БАРИМТЛАЛ****НЭГ. Хуулийн төсөл боловсруулах үндэслэл, шаардлага**

Ашигт малтмалын тухай хууль шинэчлэгдэн батлагдаад нэг жил гаруй хугацаа өнгөрлөө. Өнгөрсөн хугацаанд уг хуулийг хэрэгжүүлж ажиллахад цаашид засч сайжруулах, ашигт малтмалын өмчлөлийн асуудал, стратегийн ашигт малтмалын ордын тодорхойлолт, төрийн эзэмшлийн хувь хэмжээ, тусгай зөвшөөрлийн олголт, хөрөнгө оруулалтын гэрээний хугацаа зэрэг асуудлуудыг нэг мөр шийдвэрлэхгүй бол гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулагч нарт тодорхойгүй байдал үүсгээд байна.

Мөн УИХ-аас ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах ажлын хэсэг байгуулагдан түүнд мэргэжил, арга зүйн туслалцаа үзүүлэх, судалгаа, мэдээллээр хангах, санал, хуулийн төсөл боловсруулах үүрэг бүхий дэд хэсгийг УИХ-ын дэд даргын захирамжаар байгуулсан билээ.

Иймд дээрх үндэслэл, шаардлагын үүднээс Ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах хуулийн төслийг боловсрууллаа.

ХОЁР. Хуулийн төслийн зорилго, хамрах хүрээ, бүтэц, зохицуулах харилцаа

Ашигт малтмалын тухай хуульд Монгол Улсын Үндсэн хуулийн зургадугаар зүйлд зааснаар “Монгол улсад газар, түүний хэвлий, ой, ус, амьтан, ургамал болон байгалийн бусад баялаг гагцхүү ард түмний мэдэл, төрийн хамгаалалтад байна.” “Монгол Улсын иргэдэд өмчлүүлснээс бусад газар, түүнчлэн газрын хэвлий, түүний баялаг, ой, усны нөөц, ан амьтан төрийн өмч мөн.” гэсэн заалттай уялдуулж ашигт малтмалын өмчлөл, эзэмшил, ашиглалтын талаархи харилцааг нарийн тусгах шаардлага бий болж байна.

Ашигт малтмалыг өмчлөх эрхийг Улсын Их Хурал Монголын ард түмний өмнөөс хадгалан хэрэгжүүлэх бөгөөд ашигт малтмалын нөөц, түүний тодорхой төрөл зүйлийг эзэмших, ашиглах, захиран зарцуулах, нөөцлөн хамгаалах эрхийг энэ хуульд зааснаар Засгийн газар өөрийн байгууллага, нутгийн өөрөө удирдах байгууллагуудын оролцоотойгоор иргэний нийгмийн хяналтын дор эрхлэн гүйцэтгэнэ.

Нэг хуулийн этгээд олон тооны ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрлийг эзэмшдэг, эдгээр талбайд геологи хайгуулын ажил тэр бүр хийдэггүй, тусгай зөвшөөрлийн шилжүүлэлт нь татварын гаднах арилжааны хэрэгсэл болж байгаа сөрөг үзэгдлийг хуулийн хүрээнд зохицуулж ашигт малтмалын хайгуулын болон ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл олгох, шилжүүлэх үйл ажиллагааны ил тод, шударга байдлыг хангах, хайгуулын болон ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл олгохдоо гэрээ байгуулах, ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл олгохдоо нөөцийн хэмжээг тодорхой тусгаж гэрээ байгуулах, зарим тусгай зөвшөөрлийг Засгийн газар олгож байхаар эрх зүйн зохицуулалтыг хийх шаардлагатай байна.

24

Тухайлбал, Засгийн газар нь стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын тусгай зөвшөөрлийг, геологи, уул уурхайн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага нь ердийн ашигт малтмалын ордын тусгай зөвшөөрлийг, түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын ордын тусгай зөвшөөрлийг төрийн захиргааны байгууллага олгож байх гэсэн 3 шатлалтай болгох.

-Хайгуулын тусгай зөвшөөрлийг эхний 3 жилийн хугацаанд шилжүүлэхгүй, харин тухайн тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч нь тухайн орд газарт 3 жилийн хугацаанд үйл ажиллагаа явуулахгүй бол тусгай зөвшөөрлийг хураадаг байх.

-Стратегийн ордын төрийн оролцооны хувь хэмжээнд байгаль орчинд үзүүлэх экологи- эдийн засгийн үнэлгээг тооцож оруулдаг болох.

-15 жилээс дээш хугацаагаар тухайн ордод тогтвортой ашиглалт явуулж байгаа компанийн үйл ажиллагаа үйлдвэрлэлийн нөөцийн зэрэглэлээр нь тусгай зөвшөөрөл эзэмших давуу эрх олгох.

- Уул уурхайн салбарын эдийн засаг, нийгмийн хөгжилд оруулах хувь нэмрийг нэмэгдүүлэх, тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийг тусгай зөвшөөрөлтэй талбайдаа хайгуул, судалгааны ажил хийх, ашигт малтмал олборлох үйл ажиллагааг эрчимжүүлэх эдийн засгийн болон зохицуулалтын механизмыг бий болгох, улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийгдсэн геологийн судалгааны үр дүнд илэрсэн орд газруудыг богино хугацаанд ашиглалтанд оруулах хөшүүргийг бүрдүүлэх, стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын төрийн эзэмшлийн хувь хэмжээг 51-ээс доошгүй байхаар өөрчлөх, олборлолт явуулж буй уул, уурхайн компаниудын хувьцааны 50-аас доошгүй хувь нь Монголынх байх бөгөөд гадаадын хөрөнгө оруулагчид 50-аас дээш хувийг эзэмших тохиолдолд Засгийн газраас зөвшөөрөл авч байхаар хуульчлах.

-Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийн 10 хувийг тухайн сум, дүүргийн, 20 хувийг тухайн аймаг, нийслэлийн тухайн жилийн төсөв дээр нэмж хуваарилахаар хуульд тусгах, орд ашиглагч нь үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүний тодорхой хэсгийг Монгол Улсад худалдах захиалгатай бол түүнийг биелүүлж улс, орон нутгийн төсөвт оруулах, татвар, төлбөр, хураамжийг төлж, ногдол ашгийг хуваарилаж дууссаны дараа үлдсэн бүтээгдэхүүн, түүний борлуулалтын орлого тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн өмч болгохоор хуульд тусгах.

-“Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын орд” гэсэн тодорхойлолтыг нарийвчлан тодорхойлж, Улсын Их Хурлаас жагсаалтыг нь шинэчилж тогтоодог байх, хөрөнгө оруулалтын гэрээг 15 жилээс илүүгүй хугацаатай байгуулж байхаар хуулинд тусгах, стратегийн ач холбогдол бүхий ордыг ашиглах үйл ажиллагааг олон нийтийн хяналтад ил тод явуулах, энэ талаар Засгийн газарт тодорхой эрх олгохоор хуульд зааж өгөх.

ГУРАВ. Хуулийн төсөл батлагдсаны дараа үүсч болох нийгэм, эдийн засаг, хууль эрх зүйн үр дагавар, тэдгээрийг шийдвэрлэх талаар

Хуулийн төсөл батлагдсанаар нийгэм, эдийн засагт сөрөг үр дагавар учрахгүй бөгөөд ард иргэд, гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулагч нарт ашигт малтмалын өмчлөл, стратегийн

25

болон ашигт малтмалын ордуудын төрийн эзэмшлийн хувь хэмжээ, тусгай зөвшөөрлийн шилжилт хөдөлгөөн зэрэг асуудлууд шийдэгдсэнээр хүлээгдэж буй томоохон төслүүдийг эдийн засгийн эргэлтэнд оруулах, тэр хэмжээгээр улс орны эдийн засаг, ард түмний аж амьдралыг дээшлүүлэх зэрэг дорвитой алхам болно гэж үзэж байна.

ДӨРӨВ. Хуулийн төсөл нь бусад хууль тогтоомжтой хэрхэн уялдах талаар

Энэ хуулийн төсөл нь Монгол Улсын Үндсэн хууль болон бусад хуулиудын үзэл баримтлалтай нягт уялдсан болно.

ХУУЛЬ САНААЧЛАГЧИД

МОНГОЛ УЛС
ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ ГАЗАР

2008 он 03 дугаар
сарын 14 ны өдөр

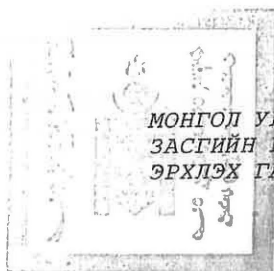
Дугаар ᠑᠗᠒/610

Улаанбаатар-12
Утас: 260817
Факс: 976-11-310011

УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ГИШҮҮН Ц.ДАМИРАН ТАНАА

Засгийн газрын санал
дүгнэлт хүргүүлэх тухай

Улсын Их Хурлын А.Мурат, Т.Очирхүү, З.Энхболд нартай хамтран Таны санаачлан боловсруулсан Ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг хуралдаанаар хэлэлцээд гаргасан Засгийн газрын санал дүгнэлтийг үүгээр хүргүүлж байна.

МОНГОЛ УЛСЫН САЙД,
ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГ
ЭРХЛЭХ ГАЗРЫН ДАРГА

 Н.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХУРАЛДААНЫ ТЭМДЭГЛЭЛЭЭС

Монгол Улсын Засгийн газрын 2008 оны 3 дугаар сарын 13-ны өдрийн ээлжит бус хуралдааны 15 дугаар тэмдэглэлд:

"I.ХЭЛЭЛЦСЭН НЬ: Улсын Их Хурлын гишүүн Ц.Дамиран, А.Мурат, Т.Очирхүү, З.Энхболд нарын санаачлан боловсруулсан "Ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай" хуулийн төсөлд Засгийн газраас өгөх санал, дүгнэлтийн тухай (Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд

ШИЙДВЭРЛЭСЭН НЬ: Улсын Их Хурлын гишүүн Ц.Дамиран, А.Мурат, Т.Очирхүү, З.Энхболд нарын санаачлан боловсруулсан Ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг хэлэлцээд стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын орд газарт Монголын талын оролцоог нэмэгдүүлэх зарчмын саналыг дэмжиж, хуулийн төслийн тодорхой заалтуудаар дараахь саналыг төсөл санаачлагчдад уламжлахаар тогтов:

1. Хуулийн төслийн 1.1-д Монгол Улсын иргэнд өмчлүүлсэн газрын гадаргууд байгаа ашигт малтмал тухайн иргэний өмчлөлд байх агуулга бүхий заалт оржээ. Энэ нь газар төрийн, эсхүл иргэний өмчид байгаагаас үл хамааран уг газрын гадаргуу болон түүний хэвлийд байгаа ашигт малтмал төрийн өмчид байх тухай Үндсэн хуулийн үзэл санаатай нийцэхгүй байх тул хасах;

2. Хуулийн төслийн 1.2-т заасан стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын орд ашиглахтай холбогдуулан төрийн болон Монголын талын оролцооны хэмжээг тогтоохдоо тухайн ордын хайгуулыг улсын төсвийн болон хувийн хөрөнгөөр гүйцэтгэсний аль нь болохыг харгалзан үздэг байхаар дараахь байдлаар тусгах:

"5.4. Улсын төсвийн хөрөнгөөр эрэл хайгуул хийж нөөц нь тогтоогдсон стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордыг Монголын Засгийн газар аж ахуйн нэгжтэй хамтран ашиглана. Энэ тохиолдолд ордын хувьцааны 51-ээс дээш хувийг төр эзэмшинэ.

5.5. Хувийн хөрөнгөөр эрэл хайгуул хийж нөөц нь тогтоогдсон стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордыг Монгол Улсын Засгийн газар, аж ахуйн нэгжтэй хамтран

3^

ашиглана. Энэ тохиолдолд ордын хувьцааны 49-өөс дээшгүй хувийг гадаадын хөрөнгө оруулагч эзэмшинэ.”

Үүнтэй холбогдуулан Компанийн тухай болон Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хуулиудад байгаа “алтан хувьцаа”, “давуу эрхийн хувьцаа”-тай холбогдсон зохицуулалт болон “бүтээгдэхүүн хуваах” зарчмыг стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордод Монголын талын оролцоог нэмэгдүүлэхэд ашиглахаар төсөлд тусгах.

Хуулийн төсөлд тусгасан “дүрмийн сан” гэсэн ойлголтыг Компанийн тухай хуульд нийцүүлж “өөрийн хөрөнгө” гэж өөрчлөх;

3. Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордод оруулсан хөрөнгө оруулалтын үр ашгийг харгалзан төрийн болон Монголын талын оролцооны хэмжээг үе шаттайгаар нэмэгдүүлж, төслийн 1.2-т заасан хувьд хүргэх зохицуулалтыг нэмж тусгах;

4. Хуулийн төслийн 1.3-т бүх төрлийн ашигт малтмалын ордыг ашиглах гадаадын хуулийн этгээдийн оролцоог тодорхой түвшинд хязгаарлахаар заажээ. Энэ нь уул уурхайн салбарт гадаадын хөрөнгө оруулалтыг татахад сөрөг нөлөө үзүүлэх бөгөөд төслийн 1.2-т стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордыг ашиглах гадаадын хуулийн этгээдэд дээрхтэй ижил төрлийн хязгаарлалтыг тогтоохоор заасан тул төслийн 1.3-ыг хасах;

5. Хуулийн төслийн 1.5-д “Аж ахуйн нэгж нь гэрээгээр хүлээсэн үүргээ бүрэн биелүүлсэн тохиолдолд гэрээг мөн хугацаагаар сунгана.” гэж нэмэх;

6. Тухайн сум, дүүрэг, аймаг, нийслэлийн жилийн төсвийг батлахдаа ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийг тухайн төсөвт багтаан баталдаг хуультай тул төслийн 1.6-г хасах;

7. Хуулийн төслийн 2.1-ийн утга, санаа нь ойлгомжгүй байгаа тул асуудлыг хуулийн төсөлд заавал тусгах шаардлагатай гэж үзвэл нарийвчлан томъёолох;

8. Хуулийн төслийн 2.2-т тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч нь урьдчилан тогтоосон нөхцөлийг хангасны дараа өөрийн олборлосон ашигт малтмал, түүнийг борлуулсны орлогыг өмчлөх эрхтэй болохоор заасан нь ойлгомжгүй байна. Нэгэнт хуулийн этгээд өөрийн олборлосон ашигт малтмалыг өмчлөхгүйгээр түүнийг бусдад худалдах, олсон орлогод ногдох татварыг төлөх, ногдол ашиг хуваарилах зэргээр түүнийг захиран зарцуулж чадахгүй тул дээрх заалтыг төслөөс хасах;

9. Хуулийн төслийн 2.3 дахь хэсэгт туссан асуудлыг ямар нөхцөлөөр, мунаас хэдэн хувийг тооцон авахыг тодруулж, түүний эдийн засгийн агуулга, үндэслэлийг тодотгох нь зүйтэй;

10. Хуулийн төслийн 2.4-т “Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч нь гадаадын хуулийн этгээдэд өөрийн хувьцааг худалдахад Засгийн газраас зөвшөөрөл авах”-аар заасан нь Ашигт малтмалын тухай хуулийн 49 дүгээр зүйлтэй зөрчилдөж байгаа бөгөөд бизнесийн үйл ажиллагаанд төрөөс оролцох оролцоог нэмэгдүүлэх, улмаар шат дамжлага, хүнд суртлын нөхцөлийг бүрдүүлж байна. Иймд уг зохицуулалтыг зөвхөн стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордод хамааруулахаар заах;

11. Хуулийн төслийн 2.6, 2.9, 3 дугаар зүйлд ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл олгох асуудлыг ашигт малтмалын ангиллаас хамааран Засгийн газар, геологи, уул уурхайн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны төв байгууллага болон төрийн захиргааны байгууллагууд шийдвэрлэхээр заасан нь ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрлийн асуудлыг олон этгээдэд харъяалуулах замаар түүний нэгдмэл байдлыг алдагдуулах, улмаар тусгай зөвшөөрөл бүхий талбайд давхардал үүсгэх, төрийн байгууллага хоорондын ажлын уялдаа холбоог сулруулах зэрэг сөрөг үр дагавартай тул эдгээр заалтыг хасах.

Иймд хайгуулын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч этгээд хууль тогтоомжийн дагуу үйл ажиллагаа явуулан орд газар нээсэн тохиолдолд ямар нэгэн нэмэлт болзол нөхцөлгүйгээр ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл авах одоогийн зарчмыг хэвээр үлдээх нь зүйтэй.

12. Хуулийн төслийн 2.7-д заасан төрийн болон иргэний нийгмийн байгууллагуудын төлөөллөөс бүрдсэн Үндэсний зөвлөлийг хэрхэн байгуулах, төрийн бус байгууллагын төлөөллийг сонгох журам зэргийг илүү тодорхой тусгах;

13. Хуулийн төслийн 2.8-д “үйл ажиллагаа” гэсэн нь ашигт малтмалын хайгуул хийх болон ашиглахын аль нь болох, “ордуудын ойр орчмын талбайнуудад” гэсэн нь орон зайн хувьд ямар хэмжээний талбайг хамрах нь тодорхойгүй байгаа тул дэмжих боломжгүй байна. Харин Эрдэнэт, Шивээ-Овоо, Багануур зэрэг төрийн өмчит хуулийн этгээдийн ашиглаж байгаа томоохон ордын орчимд тусгай зөвшөөрөл олгох асуудлыг тусгайлан хуулиар зохицуулах боломжтой гэж үзэж байна;

14. Төслийн бүтэц, найруулгыг Хууль, Улсын Их Хурлын бусад шийдвэрийн төсөл боловсруулах, өргөн мэдүүлэх журмын тухай хуульд заасан шаардлагад нийцүүлэх” гэжээ.

ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ ГАЗАР

МОНГОЛ УЛС
ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ ГАЗАР

2008 он 03 дугаар
сарын 20-ны өдөр

Дугаар 241/666

Улаанбаатар-12
Утас: 260817
Факс: 976-11-310011

УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ГИШҮҮН Ц.ДАМИРАН ТАНАА

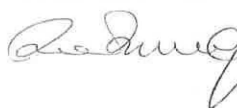
Засгийн газрын санал дүгнэлтэд оруулсан
нэмэлтийг хүргүүлэх тухай

Улсын Их Хурлын А.Мурат, Т.Очирхүү, З.Энхболд нартай хамтран Таны санаачлан боловсруулсан Ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг хуралдаанаар хэлэлцээд гаргасан Засгийн газрын санал дүгнэлтийг үүний өмнө хүргүүлсэн билээ.

Засгийн газрын 2008 оны 3 дугаар сарын 19-ны өдрийн хуралдаанаар Ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөлд өгсөн Засгийн газрын санал дүгнэлтэд нэмэлт оруулах асуудлыг хэлэлцэн гаргасан саналыг үүгээр хүргүүлж байна.

МОНГОЛ УЛСЫН САЙД,
ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГ
ЭРХЛЭХ ГАЗРЫН ДАРГА

 З.ЭНХБОЛД

34

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХУРАЛДААНЫ ТЭМДЭГЛЭЛЭЭС

Монгол Улсын Засгийн газрын 2008 оны 3 дугаар сарын 19-ний өдрийн хуралдааны 16 дугаар тэмдэглэлд:

“ХХГ.ХЭЛЭЛЦСЭН нь: Улсын Их Хурлын гишүүн Ц.Дамиран, А.Мурат, Т.Очирхүү, З.Энхболд нарын санаачлан боловсруулсан Ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөлд Засгийн газраас өгсөн санал, дүгнэлтэд оруулах нэмэлтийн тухай

ШИЙДВЭРЛЭСЭН нь: Улсын Их Хурлын гишүүн Ц.Дамиран, А.Мурат, Т.Очирхүү, З.Энхболд нарын санаачлан боловсруулсан Ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөлд 2008 оны 3 дугаар сарын 13-ны өдөр Засгийн газраас өгсөн санал, дүгнэлтэд нэмэлт оруулах асуудлыг хэлэлцээд Засгийн газрын 2008 оны 3 дугаар сарын 13-ны өдрийн 15 дугаар тэмдэглэлийн 2 дахь хэсэгт “Түүнчлэн стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордыг ашиглах үйл ажиллагааны удирдлага, менежментийг гадаадын туршлага, нэр хүнд бүхий хөрөнгө оруулагч, эсхүл гэрээт аж ахуйн нэгжээр гүйцэтгүүлж болно. гэсэн заалтыг хуулийн төсөлд нэмж оруулах саналтай байна.” гэсэн нэмэлт оруулж хууль санаачлагчдад уламжлахаар тогтов” гэжээ.

ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ ГАЗАР

ТӨР

“ӨНӨӨДӨР” 2008 ОНЫ ХОЁРДУГААР САРЫН 21. ПҮРЭВ №041 (3304)

Стратегийн ордуудын гэрээний асуудлыг дөрөвдүгээр сард багтаан шийднэ

С.УУЛ

Ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах, стратегийн ач холбогдолтой ордуудын хөрөнгө оруулалтын гэрээний төслийг боловсруулах зорилготой Ажлын хэсэг өчигдөр өргөтгөсөн хуралдаан хийлээ. МАХН, АН тус бүрээс дөрөв, Ерөнхий сайд, Үйлдвэр, худалдааны сайд оролцсон эл ажлын хэсэг хүрээгээ өргөжүүлж, ажлын дэд хэсэгтэй болжээ. Өргөтгөсөн хуралдаанд Ерөнхий сайд ч оролцов.

Хуралдааны дараа Ажлын хэсгийн гишүүн Ц.Дамиран, Ц.Баярсайхан нар мэдээлэл хийлээ.

Тэд энэ сарын 5-нд саналаа урьдчилсан байдлаар бэлэн болгох байсан ч зарчмын гол асуудлууд дээр саналаа нэгтгэх гэж багагүй хугацаа алджээ. 5-6 удаа уулзаж, хоёр удаа албан ёсоор хуралдсаны эцэст энэ сарын 14-нд байр сууриа нэгтгэж чадсан байна. Энэ нь ашигт малтмалын ордод төрийн оролцоог 51-ээс доошгүй хувь болгох, хэрэв гадны хөрөнгө оруулагч 51-ээс дээш хувь эзэмших бол Засгийн газраас зөвшөөрөл авах, лиценз олгож буй байдлыг цэгцлэх, хөрөнгө оруулалтын гэрээний хугацаа 30 биш 15 жил байх зэрэг үндсэн зарчмаа тохирчээ. Нөөц ашигласны төлбөр таван хувь байхаар ярьж буй аж. Энэ талаар өргөтгөсөн хуралдаанд танилцуулж, салбар бүрийн төлөөлөл орсон ажлын дэд хэсгийн санал бодлыг сонссон байна. Эдгээрийг эсэргүүцэх хүн гараагүй гэнэ. Мөн Үндсэн хуульд “Газрын хэвлийн баялаг ард түмний мэдэлд

байна” гэсэн заалтыг Ашигт малтмалын хуульд илүү тодорхой болгож тусгахаар ярилцжээ. Газрын дорх баялгийг хэрхэн ашиглах, хэнд, хэдий хэмжээгээр олгох зэрэг зарчмын асуудлаа дэлхийн жишгийг харгалзан тогтооно гэсэн үг аж.

Сэтгүүлчид тэднээс сонирхсон зүйлээ лавлалаа.

-Стратегийн ордын тухай тодорхойлолтод өөрчлөлт оруулахаар ярьж байсан. Энэ юу болсон бэ. Мөн газрын дорх баялгийг хэрхэн үнэлэх юм бол?

-Бид дэлхийн улс орнуудын туршлагыг судалсан. БНХАУ зэрэг оронд газрын дорх баялгаа урьдчилж үнэлээд тендер зарлан худалддаг. Тухайлбал, нүүрсийг нэг тонн нь 50 цент гэх мэтээр үнэлдэг юм билээ.

Одоогийн хуульд “Улс орны эдийн засаг, нийгэмд нөлөөлөхүйц, нийт орлого нь ДНБ-ий таван хувиас дээш бол стратегийн орд гэнэ” гэсэн тодорхойлолт бий. Үүнд улс орон, эдийн засгийн аюулгүй байдалтай холбоотой асуудлыг тусгах шаардлагатай гэж үзээд мэргэжлийн хүмүүсийн саналыг тусгаж тодорхойлолтыг өөрчлөх гэж байгаа.

-“Айвенхоу майнз Монголия Инк” компанийн удирдлагууд энэ бүхнийг ямархуу байр суурьтай хүлээн авч байна вэ?

-Өнгөрсөн оны арваннэгдүгээр сард Н.Батбаяр, Э.Бат-Үүл бид нар тус компанийн гүйцэтгэх захиралтай уулзсан. Тэгээд Засгийн газраас боловсруулсан эхний төслийг нийгэм хүлээн авахгүй, татвараас чөлөөлөх, төрийн оролцоо 34 хувь гэснийг

буруушааж байгааг хэлсэн. Татварын оролцоо 50-иас дээш байж, татвараа бүрэн төлөх нөхцөл хэрхэн ажиллах тухай тооцон судалгаагаа өгөөч гэсэн. Тэд чимэг болсон. Шинэ Засгийн газрын байгуулагдсаны дараа тус компанийн Монгол талын захирал, “Рио Тинто” компанийн зэсийн үйлдвэр хариуцан захирал нартай хоёр ч удаа уулзсан. Тэд бидний саналыг таатай хүлээн аваагүй. Ийм нөхцөлд 500 ам.долларын алдагдалд орно гэж үзсэн. Энэ тооцоо нь техникийн алдаа байсан тул бид дахин залруулав гэсэн. Мөн “Эрдэнэт” үйлдвэр хариуцан захирагчид хийжээр тооцоогоо хийхийг санал болгосон. Тэд бас Ерөнхий сайдтай уулзсан байна лээ. Ер нь Монгол улсын өөрийн өмчдөө илүү хувь эзэмшдэг ёстой. Энэ асуудал гэхдээ нэлээд маргаан тарих байх.

Өнгөрсөн долоо хоногт “Айвенхоу майнз Монголия Инк” компанийн “Энэ сарын 22-нд уулзаж, тооцон танилцуулья” гэсэн бичиг Ерөнхий сайдад ирүүлсэн байна. Таван толгой ордын тухайд бол дотоод компанийгаа ойлголцож чадна гэж итгэж байгаа.

-Ажлын хэсэг саналаа хийсэн бэлэн болгох вэ?

-Тавантолгойн ордыг хамгаалж түрүүнд ашиглалтад оруулах хэрэг байгаа. Оюутолгойн ордын тухай гэрээ хийнэ, үйлдвэр барина гэх мэтээр 3-4 жилийн дараанаас л үр өгнө. Одоо сонгууль дөхөж байгаа учраас санал өгөх, хуульд өөрчлөлт оруулах бүх асуудлаа дөрөвдүгээр сард багтаан шийдэхээр төлөвлөнө.

“ӨНӨӨДӨР” 2008 ОНЫ ХОЁРДУГААР САРЫН 23, БЯМБА №043 (3306)

Стратегийн ордуудад төрийн эзэмших хувийн талаар намууд зөвлөлдөв

“Уулзалтыг нээлттэй хийх үү” гэсэн Ерөнхийлөгчийн асуултад намын дарга нар хариулсангүй

Т.ЧИМГЭЭ © POCUS/И

С.УУЛ

Стратегийн ач холбогдолтой ашигт малтмалын ордод төрийн эзэмших хувийг тогтоох, үүнтэй холбоотойгоор Ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах асуудлаар өчигдөр Ерөнхийлөгч парламентад суудалтай намуудын дарга, төлөөллийг хүлээн авч уулзлаа. Эл асуудлаар УИХ-ын даргын захирамжаар АН, МАХН-аас тус бүр дөрвөн гишүүн, Ерөнхий сайд, Үйлдвэр, худалдааны сайд оролцсон ажлын хэсэг байгуулагдаад буй. Тэд хэд хэдэн удаа хуралдаж байж өнгөрсөн долоо хоногт зарчмын гол саналууд дээрээ тохиролцоонд хүрсэн. Цагаан сарын өмнө тэд тухайн жилдээ анхаарал

татсан асуудлуудаар хаалттай хуралдаж, санал бодлоо солилцсон. Энэ удаа “уламжлал ёсоор” уулзалтыг нээж Төрийн тэргүүний хэлсэн үгийг сонсгоод л сэтгүүлчдийг гарахыг зөвлөж хүсэв.

Өчигдрийн уулзалтад тэднийг төлөөлж Ерөнхий сайд С.Баяр, УИХ-ын гишүүн Ц.Дамиран нар ирсэн байв. Эдийн засгийн чухал асуудал тул Төрийн гурван өндөрлөг оролцлоо.

Оюутолгой, Тавантолгойн ордоос төр хэдэн хувийг эзэмших тухай ярихын өмнө стратегийн орд гэдэг тодорхойлолтоо өөрчлөх нь зөв гэж Ажлын хэсэг үзэж буй. Намуудын дарга, төлөөлөгчдөд ярилцах асуудлынхаа тухай товч мэдээлэл тараажээ. Үүнд нь энэхүү тодорхой-

лолтын тухай асуудал, мөн эдгээр ордыг төр 100 хувь эзэмшвэл цаашид үйл ажиллагааг нь хэрхэн явуулах тухай мэдээлэл багтсан аж. Мөн Ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах төслийг тэдэнд тараасан байлаа.

Ерөнхийлөгчтэй хийх уулзалтад БНН-ын Б.Жаргалсайхан, ИЗН-ын С.Оюун, ҮШН-ын Ц.Цолмон, АТН-ын Л.Гүндалай нар ирэв. АН-аас ерөнхий нарийн бичгийн дарга Д.Дорлигжав, УИХ дахь зөвлөлийн дарга Л.Гансүх нар ирсэн байв. Харин Эх орон намаас хүн харагдсангүй. Ажлын хэсэг санал нэгдсэн зарчмуудаа танилцуулж, түүнийг нь тойрон намын дарга нар байр сууриа илэрхийлсэн уулзалт нэлээд удаан үргэлжилсэн.

“ӨНӨӨДӨР” 2008 ОНЫ ГУРАВДУГААР САРЫН 13. ПУРЭВ №059 (3322)

СТРАТЕГИЙН АЧ ХОЛБОГДОЛТОЙ ОРДОД ГАДНЫХАН 49-ӨӨС ДЭЭШГҮЙ ХУВЬ ЭЗЭМШИНЭ

- МАХН, АН хөгжлийн асуудлыг сонгуулийн шоунаас илүүд үзнэ гэв -

АН-ын дарга С.Баяр, АН-ын дарга Ц.Элбэгдорж нар ил дор сэтгүүлчидтэй

яв. Улс төрийн хоёр гол хэрэгцээг суугаад мэдээлэл сэтгүүлчид олзуурхан хүлээсэн шиг "том" юм

Олон нийтийн анхаарлын асуудлаар санал нэгдэж, шийлэх болсноо дуулгав. Малтмалын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах хуулийн төслийн даргын захирамжаар Н.Батбаяр гишүүний хэсгийнхний нэлээд ихэнх нь эл төсөл дээр АН, Ууриа нэгтгэсэн намын мэдэгдэхийг хүссэн юм. Малтмалын асуудлаар манай хийхээс улс орныхоо түмний эрх ашгийг "ах" үүдэг гэдгээ үүгээр бид бололтой.

Малтмалын тухай хууль, МАХН-ын дарга Ц.Элбэгдорж ярихаа асуудлаар тайлбар өгөд ч хариулахгүй гэдэг. Эл хуульд оруулж өгөд нь "Стратегийн ач үний ашигт малтмалын тухай хуулийн этгээдтэй холбоотой тухайн компанийн хэмжээ дүрмийн санал дээшгүй байна" гэсэн шийдлийг АН-ын дарга дуулгалаа.

АН-ын гишүүдээс өргөн үл хуулийн төслийг хуралдаанаар өнөө өдөр өнөө. Хугацаа өдөр өдөр бус чуулган ил УИХ-аас хүсэж

байгаа. Ашигт малтмалын тухай хууль өөрөө эрх зүйн хувьд эргэлзээтэй, Үндсэн хуулийн цэцээс дүгнэлт гаргасан. Үүнийгээ бас цэгцэлнэ. Энэ хавар ямар ч байсан Оюутолгой, Тавантолгой зэрэг томоохон ордуудын хөрөнгө оруулалтын гэрээг гаднын компаниудтай хамтран байгуулах юм. Сонгууль болно гэж хугацаа алдалгүйгээр ажлаа явуулах ёстой. Үүн дээр МАХН-ын даргын хувьд Ц.Элбэгдорж даргатай нэгдсэн байр суурьтай байна.

Ц.Элбэгдорж: Намуудын хооронд

зөрөлдөх асуудал бий. Гэхдээ бидний хувьд хамгийн гол асуудал нь ард түмний эрх ашиг. Үүнийг бид хөгжлийн эрх ашиг гэж үзэж байна. Хөгжлийн гараа амжилттай эхлүүлэхэд манай улсын газрын баялаг, уул уурхай хамгийн чухал үүрэг гүйцэтгэх учраас хариуцлагатай улс төрийн хүчнүүдийн хувьд бид нэгдмэл ойлголттой байх нь чухал. Ашигт малтмалын ордуудын маань ихэнх хувь нь бидний мэдэлд байх нь дотоодын компаниуд, аж ахуйн нэгжүүд үүнд оролцож, эзэн болж ажиллана, үйлдвэржилтийн бодлого

хэрэгжиж, үндэсний хөрөнгө оруулагчдаа дэмжинэ гэсэн үг. Ингэж байж Монгол Улс хөгжинэ. Сонгуулийн өрсөлдөөнөөс бид ард түмний эрх ашгийг илүүд тавьж харж байгаа юм. Тиймээс маргаан, сөргөлдөөндөө цэг тавьж ажлаа эхлүүлэ.

С.Баяр: Хөгжлийн асуудал сонгуулийн өрсөлдөөний сэдэв болох ёсгүй. Сонгууль болдгоороо болж, сонгуулийн дараа амьдрал үргэлжилнэ, Монголын хөгжилд ашигт малтмалын асуудал чухал учраас бид ийн санал нэгдсэн юм.

Ашигт малтмалын тухай хуульд ямар нэмэлт, өөрчлөлт оруулах талаар УИХ дахь хоёр гол нам нэгдсэн байр суурьтай болжээ

Г.ЭРДЭНЭТУЯА FOCUS

Парламентын түүхэн товчоон

2004-2008

2008.01.20-24

Улсын Их Хурлын дэд дарга Д.Идэвхтэн тэргүүтэй төлөөлөгчид Шинэ Зеланд Улсад зохиогдсон Ази Номхон далайн орнуудын парламентуудын 16 дугаар ээлжит чуулганд оролцов. Төлөөлөгчдийн бүрэлдэхүүнд УИХ-ын гишүүн Сү.Батболд, Р.Эрдэнэсүрэн нар оров.

2008.01.20-25

УИХ-ын гишүүн, Монголын парламентын бүлгэмийн Гүйцэтгэх хорооны дарга К.Саираан тэргүүтэй төлөөлөгчид Бүгд Найрамдах Казахстан Улсад ажлын айлчлал хийв. Төлөөлөгчдийн бүрэлдэхүүнд УИХ-ын гишүүн Д.Одбаяр, Г.Адъяа, Д.Бат-Эрдэнэ, Ц.Баярсайхан, М.Зоригт нар оролцов. Айлчлалын үеэр төлөөлөгчид БНКаЗУ-ын Мажилисын дэд дарга Б.Т.Жумагулов, Сенатын дарга К.К.Токаев, Мажилисын Гадаад бодлого, батлан хамгаалах, аюулгүй байдлын байнгын хорооны дарга Н.Т.Рустемов нартай тус тус уулзалт хийв.

2008.01.20-28

УИХ-ын гишүүн, Төрийн байгуулалтын байнгын хорооны дарга УИХ дахь Монгол-Болгарын парламентын бүлгийн дарга Д.Дондог тэргүүтэй төлөөлөгчид Бүгд Найрамдах Болгар Улсад айлчлав.

2008.01.21

Улсын Их Хурлын дарга захирамж гарган Ашигт малтмалын тухай хууль болон хөрөнгө оруулалтын гэрээний талаар санал боловсруулах үүрэг бүхий ажлын хэсгийг Монгол Улсын Ерөнхий сайд С.Баяр болон УИХ-ын гишүүн Н.Батбаяр нараар ахлуулан байгуулав.

2008.01.31

Улсын Их Хурлын дарга Д.Лүндээжанцан, дэд дарга Д.Идэвхтэн нар билгийн улирлын хаарын тэргүүн сарын шинийн нэгэн буюу цагаан сарыг тохиолдуулан Ардын Их Хурал, Улсын Бага Хурал, Улсын Их Хурал, тэдгээрийн ажлын аппаратад ажиллаж байсан ахмадуудыг хүлээн авч уулзан хүндэтгэл үзүүлэв.

2008.02.01

"Монгол Улсын мянганы хөгжлийн зорилтод суурилсан Үндэсний хөгжлийн цогц бодлогыг батлах тухай" Улсын Их Хурлын тогтоол батлагдсантай холбогдуулан УИХ-ын гишүүн Т.Очирун

Парламентын түүхэн товчоон

2004-2008

Ч.Раднаа, Б.Эрдэнэсүрэн, А.Бакей нар хэвлэлийн бага хурал хийлгэж, энэхүү цогц бодлогыг баталснаар улс орныг 2021 он хүртэл хөгжүүлэх урт хугацааны бодлогын чанартай баримт бичигтэй болсон бөгөөд сонгуулийн үр дүнд засгийн эрхэнд гарсан аль ч улс төрийн нам мөрдөх ёстойг тайлбарлав.

2008.02.06

Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн зарлигаар УИХ-ын гишүүн Сү.Батболд, Д.Ганхуяг нарыг Хөдөлмөрийн гавьяаны улаан тугийн одонгоор шагнав.

2008.02.08-10

УИХ-ын гишүүн, Гадаад хэргийн сайд С.Оюун ХБНГУ-ын Мюнхен хотноо жил бүр зохиогддог Аюулгүй байдал, гадаад бодлогын асуудлаарх олон улсын бага хуралд оролцов. Мөн тэрээр Мюнхен хотын ойролцоох Гармиш-Партенкирхен хотод байрлах Жорж Маршаллын нэрэмжит аюулгүй байдлын судалгааны Европын төвд зочлон тус төвийн багш, судлаачид болон уг төвд суралцаж буй Европ болон Төв Азийн 30 гаруй орны сонсогч нарт Монгол Улсын гадаад бодлого, аюулгүй байдлын сэдвээр илтгэл тавьлаа.

2008.02.18

Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн ивээл дор "Эрх зүйт төр-хууль ёсны хэрэгжилт" сэдэвт үндэсний зөвлөгөөн Төрийн ордонд болно. Зөвлөгөөнд Хууль тогтоох ажлын чанар, үр нөлөө, УИХ-аас хуулийн хэрэгжилтэд тавих хяналт, хуулийн хэрэгжилтийг зохион байгуулах ажлын үр нөлөө, хууль дээдлэх ёс ба шүүхэд хэрэг хянан шийдвэрлэх ажилгааны үр нөлөө, нийгэмд хууль ёсыг хэрэгжүүлэхэд иргэний нийгмийн оролцоо гэсэн илтгэлүүд хэлэлцжээ.

2008.02.20

Ашигт малтмалын тухай хууль болон хөрөнгө оруулалтын гэрээний талаарх санал боловсруулах ажлын хэсгээс хэвлэлийн бага хурал хийлгэв.

2008.02.22

УИХ-д суудалтай улс төрийн намуудын төлөөлөл Монгол Улсын Ерөнхийлөгчтэй уулзаж, стратегийн орд газрууд дээр төрийн эзэмших хувийг тогтоох, Ашигт малтмалын хуульд өөрчлөлт оруулах тухай сэдвээр санал солилцов.

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ГИШҮҮН
Эрдэнийн БАТ-ҮҮЛ

210646 Улаанбаатар хот, Төрийн ордон
Сүхбаатарын талбай 6, Утас: 26-22-46, Факс: 32-70-16
E-mail: batuu1@mail.parl.gov.mn
http://www.parl.gov.mn

2008.04.22 № 87/2440

танай _____-ны № _____-т

Хуулийн төсөл өргөн
мэдүүлэх тухай

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн хорин зургадугаар зүйлийн 1 дэх хэсэг, Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.1.3-т заасан бүрэн эрхийнхээ дагуу Монгол Улсын Их Хурлын гишүүн бид Ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл санаачлан Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлж байна.

Төслийг хэлэлцүүлж өгөхийг Танаас хүсье.

УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН
ГИШҮҮН

Эрдэнийн БАТ-ҮҮЛ

Ринчиннямын АМАРЖАРГАЛ

Мөнхчулууны ЗОРИГТ

Равжихын ЭРДЭНЭБҮРЭН

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ГИШҮҮН
Эрдэнийн БАТ-ҮҮЛ

210646 Улаанбаатар хот, Төрийн ордон
Сүхбаатарын талбай 6, Утас: 26-22-46, Факс: 32-70-16
E-mail: batuuul@mail.parl.gov.mn
http://www.parl.gov.mn

2008.04.21 № 87/2462

танай _____-ны № _____-т

Төсөл өргөн мэдүүлэх тов
тогтоолгох тухай

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн хорин зургадугаар зүйлийн 1 дэх хэсэг, Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.1.3-т заасан бүрэн эрхийнхээ дагуу Монгол Улсын Их Хурлын гишүүн бид Ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг санаачлан боловсруулсан юм.

Хууль, Улсын Их Хурлын бусад шийдвэрийн төсөл боловсруулах, өргөн мэдүүлэх журмын тухай хуулийн 20.1 заалтыг үндэслэн бидний төслийг хянан үзэж, Улсын Их Хурлын даргад өргөн мэдүүлэх хугацааг товлон мэдэгдэнэ үү

Хуулийн төслийн танилцуулга, үзэл баримтлал, хуульд оруулах нэмэлт, өөрчлөлт хуулийн төсөлд өгсөн Монгол Улсын Засгийн газрын санал зэргийг хавсаргав.

УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН
ГИШҮҮН

Эрдэнийн БАТ-ҮҮЛ

Ринчиннямын АМАРЖАРГАЛ

Мөнхчулууны ЗОРИГТ

Равжихын ЭРДЭНЭБҮРЭН

Төсөл

**АШИГТ МАЛТМАЛЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД
НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ**

2008 оны.... дугаар сарын.... ны өдөр

Төрийн Ордон

Улаанбаатар хот

1 дүгээр зүйл. Ашигт малтмалын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 4, 5 дахь хэсгийг дараах байдлаар өөрчлөн найруулсугай:

1/5 дугаар зүйлийн 4 дэх хэсэг

5.4. Стратегийн ач холбогдолтой ашигт малтмалын ордыг Монгол Улсын Засгийн газар гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулагчтай хамтран ашиглавал тухайн хөрөнгө оруулагчтай хөрөнгө оруулалтын гэрээг бүтээгдэхүүн хуваах зарчимд тулгуурлан хийнэ.

2 дугаар зүйл. Ашигт малтмалын тухай хуулийн 17, 24 дүгээр зүйлд дараах нэмэлтийг оруулсугай:

1/ 17 дугаар зүйлийн 6 дахь хэсэг

17.6. Байгальд хоргүй, аюулгүй, бохирдолгүй, хаягдалгүй технологиор хайгуулын ажил явуулахаа нотлож баталгаажуулсан байх.

2/24 дүгээр зүйлийн 6 дахь хэсэг

24.6. Байгальд хоргүй, аюулгүй, бохирдолгүй, хаягдалгүй технологиор ашигт малтмал олборлохоо нотлож баталгаажуулсан байх.

3.дугаар зүйл. Ашигт малтмалын тухай хуулийн 56 дугаар зүйлд дараах нэмэлтийг оруулсугай:

2/ 56 дугаар зүйл

56.1.6. Хайгуулын болон ашигт малтмалын ордыг ашиглах тусгай зөвшөөрлийг авахдаа буюу авсны дараа үйл ажиллагаа явуулахдаа авилгын гэмт хэрэг үйлдсэн нь нотлогдсон бол;

Гарын үсэг

11

МОНГОЛ УЛС
ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ ГАЗАР

2008 оны 04 дугаар
сарын 18-ны өдөр

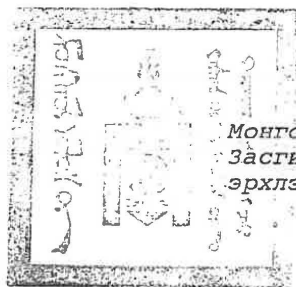
Дугаар 208/971

Улаанбаатар-12
Утас: 260817
Факс: 976-11-310011

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ГИШҮҮН
Э.БАТ-ҮҮЛ ТАНАА

Хуралдааны тэмдэглэл
хүргүүлэх тухай

Та бүхний санаачлан боловсруулж Засгийн газраас санал,
дүгнэлт авахаар ирүүлсэн Ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт,
өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг Засгийн газрын
хуралдаанаар хэлэлцсэн тэмдэглэлийг хүргүүлж байна.

Монгол Улсын сайд,
Засгийн газрын Хэрэг
эрхлэх газрын дарга

[Signature] Н.ЭНХБОЛД

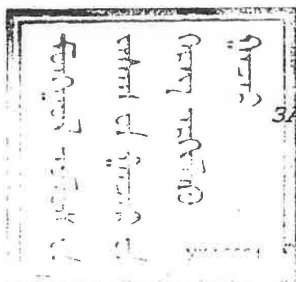
12

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХУРАЛДААНЫ ТЭМДЭГЛЭЛЭЭС

Монгол Улсын Засгийн газрын 2008 оны 4 дүгээр сарын 18-ны өдрийн хуралдааны 22 дугаар тэмдэглэлд:

"ҮГ.ХЭЛЭЛЦСЭН нь: "Улсын Их Хурлын гишүүн Э.Бат-Үүл, М.Зоригт, Р.Эрдэнэбүрэн нарын санаачлан боловсруулсан Ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөлд Засгийн газраас өгөх санал, дүгнэлтийн тухай

ШИЙДВЭРЛЭСЭН нь: Улсын Их Хурлын гишүүн Э.Бат-Үүл, М.Зоригт, Р.Эрдэнэбүрэн нарын санаачлан боловсруулсан Ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг хэлэлцээд зарчмын хувьд дэмжсэн саналыг хууль санаачлагчдад уламжлахаар тогтов" гэжээ.

ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ ГАЗАР

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2008 оны 12 сарын 04 өдөр

Дугаар 40

Төрийн ордон, Улаанбаатар хот

ХУУЛИЙН ТӨСЛҮҮД БУЦААХ, ҮНДСЭН ЗАРЧИМ, УДИРДАМЖ БАТЛАХ ТУХАЙ

Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 16.8, 22.5, 24.6 дахь хэсгийг үндэслэн Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1. Улсын Их Хурлын гишүүн Ц.Дамиран, Ч.Авдай нарын 15 гишүүний 2008 оны 3 дугаар сарын 14-ний өдөр, УИХ-ын гишүүн Э.Бат-Үүл, Р.Эрдэнэбүрэн нарын 4 гишүүний мөн оны 4 дүгээр сарын 21-ний өдөр Улсын Их Хуралд тус тус өргөн мэдүүлсэн Ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслүүдийг санаачлагчдын олонхийн бүрэн эрхийн хугацаа дуусгавар болсон тул эдгээр төслийг буцаасугай.

2. Стратегийн ач холбогдол бүхий Таван толгойн нүүрсний ордыг хамтарч ашиглах хөрөнгө оруулалтын гэрээ байгуулах үндсэн зарчим, удирдамжийг 1 дүгээр хавсралтаар, Оюу толгойн зэс-алтны ордыг хамтарч ашиглах хөрөнгө оруулалтын гэрээ байгуулах үндсэн зарчим, удирдамжийг 2 дугаар хавсралтаар тус тус баталсугай.

3. Энэ тогтоол батлагдсантай холбогдуулан дараахь арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэхийг Монгол Улсын Засгийн газар /С.Баяр/-т даалгасугай:

1/Таван толгойн нүүрс, Оюу толгойн зэс-алтны ордыг хамтарч ашиглах хөрөнгө оруулалтын гэрээний төслүүдийг Монгол Улсад хүчин төгөлдөр үйлчилж байгаа хууль тогтоомж болон энэ тогтоолын хавсралтуудад нийцүүлэн боловсруулах, шаардлагатай бол холбогдох хуулийн зохих зүйл, заалтад өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг хамт боловсруулж 2009 оны 2 дугаар сарын 1-ний өдрийн дотор Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх;

2/Хөрөнгө оруулалтын гэрээний төслүүдийг боловсруулах болон хэлэлцээ хийх ажлыг ил тод явуулж, уг ажлын явцыг Улсын Их Хурлын Эдийн засгийн байнгын хороонд тухай бүр танилцуулж байх.

4. Энэ тогтоолыг батлагдсан өдрөөс нь буюу 2008 оны 12 дугаар сарын 4-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА

Д.ДЭМБЭРЭЛ

Монгол Улсын Их Хурлын 2008 оны
40 дүгээр тогтоолын нэгдүгээр
хавсралт

ТАВАН ТОЛГОЙН НҮҮРСНИЙ ОРДЫГ ХАМТАРЧ
АШИГЛАХ ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ГЭРЭЭ
БАЙГУУЛАХ ҮНДСЭН ЗАРЧИМ, УДИРДАМЖ

- 1.Гэрээг хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байгаа хууль тогтоомжуудад нийцүүлж хийх.
- 2.Хөрөнгө оруулалтын гэрээг байгуулахдаа дараахь хувилбаруудыг судлан үзэх:
 - 1/Ордыг түшиглэн байгуулагдах хувьцаат компанийн Монголын талын оролцоог 51 хувиас доошгүй байх хувилбар;
 - 2/Бүтээгдэхүүн хуваах зарчимд тулгуурласан хувилбар.
- 3.Гэрээнд ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр, албан татварын тодорхой хэсгийг урьдчилан авахаар тохиролцох.
- 4.Монголын төрийн хөрөнгө оруулалтыг ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр, албан татвар, хураамж, ногдол ашиг, зээл зэрэг хэлбэрээр тооцож болохоор тохиролцох.
- 5.Ордыг ашиглахтай холбогдуулан шинээр барих эрчим хүч, авто зам, төмөр зам, усан хангамж зэрэг дэд бүтцийн холбогдолтой барилга байгууламжуудын болон хот тосгон, нийгэм, соёлын асуудлыг хэрхэн шийдэх талаар гэрээнд тусгах.
- 6.Эцсийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх зарчим баримталж, үйлдвэрлэлийн шат дамжлага, гаргах бүтээгдэхүүний нэр төрлийг тохиролцох.
- 7.Үйлдвэрлэлд ажиллах үндэсний боловсон хүчнийг бэлтгэх хөтөлбөр, төлөвлөгөөг тохиролцох.
- 8.Байгаль орчин, хүн, амьтанд хор хөнөөлгүй, орчин үеийн шилдэг техник, технологи ашиглах талаар болон байгаль орчны нөхөн сэргээлтийн ажлыг ордын хайгуул, ашиглалтын бүхий л үе шатанд хэрэгжүүлэх талаар гэрээнд тусгах.
- 9.Гэрээ байгуулахдаа гадаад, дотоодын нэр хүнд бүхий компаниудын уул уурхайн салбарын туршлага, санхүүгийн чадамж болон ирүүлсэн санал зэргийг харгалзан үзэх.
- 10.Гэрээний төсөл боловсруулахдаа олон улсад нэр хүнд бүхий зөвлөгөө үзүүлэгч байгууллагын туслалцааг авах.

оОо

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2008 оны 12 дугаар
сарын 5-ны өдөр

Дугаар 51

Улаанбаатар
хот

Хөрөнгө оруулалтын гэрээний тухай

Ашигт малтмалын тухай хуулийн 29.2-ыг үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1. Оюутолгой, Тавантолгой ордыг ашиглах зорилгоор гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулагчтай хөрөнгө оруулалтын гэрээ байгуулах яриа хэлэлцээ хийхийг Сангийн сайд С.Баярцогт, Эрдэс баялаг, эрчим хүчний сайд Д.Зоригт, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд Л.Гансүх нарт үүрэг болгосугай.

2. Сангийн сайд С.Баярцогт, Эрдэс баялаг, эрчим хүчний сайд Д.Зоригт, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд Л.Гансүх нарт даалгах нь:

а) хөрөнгө оруулалтын гэрээ байгуулах ажлын хэсэг байгуулж, байнгын удирдлагаар хангаж ажиллуулсугай;

б) хөрөнгө оруулалтын гэрээний яриа хэлэлцээ хийхдээ Ашигт малтмалын тухай хууль, Улсын Их Хурлын 2008 оны 12 дугаар сарын 4-ний өдрийн 40 дүгээр тогтоол болон холбогдох бусад хууль тогтоомжийг мөрдөж ажилласугай;

в) хөрөнгө оруулалтын гэрээ хийх хэлэлцээрийн явц, үр дүнг Монгол Улсын Ерөнхий сайд болон Засгийн газарт 7 хоног тутам танилцуулж байхын хамт гэрээний төслийг 2009 оны 1 дүгээр сарын 20-ны дотор Засгийн газрын хуралдаанд оруулсугай.

3. Хөрөнгө оруулалтын гэрээний хэлэлцээ хийх явцад санал өгөх, дүгнэлт гаргах үүрэг бүхий эрдэмтэн судлаачид болон төрийн бус байгууллагатай зөвлөлдөх хэсэг байгуулж ажиллуулах арга хэмжээ авахыг Эрдэс баялаг, эрчим хүчний сайд Д.Зоригтод даалгасугай.

Монгол Улсын Ерөнхий сайд

С.БАЯР

Эрдэс баялаг, эрчим хүчний сайд

Д.ЗОРИГТ

Монгол Улсын сайд,
Засгийн газрын Хэрэг
эрхлэх газрын дарга

Б.ДОЛГОР

ТАНИЛЦУУЛГА

Хөрөнгө оруулалтын гэрээ байгуулах яриа хэлэлцээг эхлүүлэх тухай

Улсын төсвийн болон хувийн хөрөнгөөр геологи, хайгуулын ажил хийж, нөөцийг тогтоосон стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордуудыг эдийн засгийн эргэлтэнд оруулах, төрийн эзэмшлийн хувь хэмжээг улс орны эрх ашигт нийцүүлэн тогтоох талаар тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчидтэй хэлэлцээр хийх шаардлагатай байгаа билээ.

"Оюу толгой"-н орд, "Таван толгой"-н ордыг хамтран ашиглах Хөрөнгө оруулалтын гэрээ байгуулах талаар яриа хэлэлцээ хийх ажлыг эхлүүлэх үүднээс гэрээ байгуулах үндсэн зарчим, удирдамж зэргийг боловсруулан танилцуулж байна.

Мөн хөрөнгө оруулалтын гэрээ байгуулах талаар яриа хэлэлцээ хийх Ажлын хэсэг байгуулах болон яриа хэлэлцээний явцад санал дүгнэлт өгөх төрийн болон төрийн бус байгууллагын Зөвлөлдөх хороог байгуулах шаардлагатай байна.

Оюу толгойн зэс-алтны орд, Таван толгойн нүүрсний ордыг эдийн засгийн эргэлтэнд оруулахад хөрөнгө оруулагчтай хамтран ашиглах Хөрөнгө оруулалтын гэрээний төслүүдийг Монгол улсын хууль, тогтоомж болон олон улсын стандартад нийцүүлэн боловсруулах, шаардлагатай тохиолдолд олон улсын банк-санхүү, уул уурхайн зөвлөхүүдийг авч ажиллуулах хэрэгтэй байгаа болно.

Иймд Хөрөнгө оруулалтын гэрээ байгуулах үндсэн зарчим, удирдамж болон яриа хэлэлцээ хийхэд шаардлагатай байгаа бүтэц, бүрэлдэхүүнийг хэлэлцэн шийдвэрлэж өгнө үү.

ЭРДЭС БАЯЛАГ, ЭРЧИМ ХҮЧНИЙ ЯАМ

2009 оны 01 дүгээр сарын 07-ны өдөр	МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ	Дугаар 01	Улаанбаатар хот
Улсын Их Хурлын 2008 оны 35 дугаар тогтоолыг хэрэгжүүлэх зорилгоор Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь. 1. Монгол Улсын Засгийн газрын 2008-2012 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө-г хавсралтын ёсоор баталсугай. 2. Төлөвлөгөөнд тусгасан арга хэмжээг зугацаанд нь шуурхай хэрэгжүүлж, хяналт тавьж ажиллан, хэрэгжилтийн явцад жил бүрийн 6, 12 дугаар сарын байдлаар хяналт-шигшмэлтээ, үнэлгээ өгж, дүнг Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газарт ирүүлж байхыг Засгийн газрын гишүүд, аймаг, нийслэлийн Засаг дарга нарт үүрэг болгосугай. 3. Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн 2.5-12-т гаднаад дотоодын хөрөнгө оруулалтыг татэх зорилгоор 2009 онд багтаан	Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө батлах тухай	зэрлэхээр зассан 200.0 сая ам.доллараас багатуу хөрөнгө шаардагдах төслүүдийг боловсруулж эн оны 2 дугаар сард Засгийн газарт танилцуулахыг Сангийн сайд С.Баярцогт, Зам, тээвэр, барилга, хот байгуулалтын сайд Х.Баттулга, Эрдэс баялаг, орчим хүчний сайд Д.Зоригт, Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн сайд Т.Бадамжунай, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд Л.Гансүх, Үндэсний хөгжил, шимэтгэлийн хөрөнгийг дарга нар даалгасугай.	МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙ САЙД МОНГОЛ УЛСЫН САЙД ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ ГАЗРЫН ДАРГА
С.БАЯР		Б.ДОЛГО	

2009 он №12 (38)

ТӨРИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

2009 он №12 (38)

2.2. Үйлдвэржүүлэх бодлого

136	2.2.1	Монгол Улсад аж үйлдвэржилт хөгжүүлэх цогц хөтөлбөр хэрэгжүүлнэ.	1	"Монгол Улсад аж үйлдвэржилт хөгжүүлэх цогц хөтөлбөр" боловсруулж батална.	2009	ХХААХҮЯ	ЗБЗХЯ ЗТБХБЯ	
			2	Жижиг, дунд үйлдвэр хөгжүүлэх цогц арга хэмжээ хэрэгжүүлнэ.	2009	ХХААХҮЯ	ЗТБХБЯ	
137	2.2.2	Геолог, уул уурхайн салбарын бодлогыг хариуцаагай уул уурхайн зарчим дээр суурилан шинэчлэн тодорхойлж, эрх зүйн зохицуулалтыг боловсронгуй болгон сайжруулна.	1	Ашигт малтмалын тухай хуулийн төсөл боловсруулж, холбогдох дүрэм, журм, стандарт, зааврыг зөвхөн журмын дагуу боловсруулан батална.	2009	ЗБЗХЯ		
			2	Монгол Улсын бүсчилсэн хөгжлийн, үзэл баримтлалын дагуу бүсүүдийн эрдэс баялгийн эдийн засгийн суурь үнэлгээг үндэсний төмөр замын санд тулгуурлан боловсруулна.	2009	ЗБЗХЯ		
138	2.2.3	Стратегийн болон бусад томоохон орд газруудыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулж, Тавантолгойн нүүрсний, Оюутолгойн зэс-алтын, Төмөргэйн төмрийн, Цагаансуваргын зэс-молибдений, Асгатын мөнгө-холомж металлын ордуудыг ашиглах эхлэнэ.	3	Уул уурхайн талаар хуулийн төсөл боловсруулна.	2009	ЗБЗХЯ		ТББ
			1	Тавантолгойн нүүрсний орд газрыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах талаар дагаж мөрдөж байгаа хууль тогтоомжийн хүрээнд хөрөнгө оруулагчидтай холбогдох хийх, шаардлагаатай бол зарим хууль тогтоомжид нэмэлт, өөрчлөлт оруулах санал боловсруулж шийдвэрлүүлэх арга хэмжээ авна.	2009	ЗБЗХЯ		ТББ
			2	Оюутолгойн зэс-алтын орд газрыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах талаар дагаж мөрдөж байгаа хууль тогтоомжийн хүрээнд хөрөнгө оруулагчидтай холбогдох хийх, шаардлагаатай бол хялбарлах хууль тогтоомжид нэмэлт, өөрчлөлт оруулах санал боловсруулж шийдвэрлүүлэх арга хэмжээ авна.	2009	ЗБЗХЯ		
			3	Төмөргэйн төмрийн хуудар, Цагаансуваргын зэс-молибдений орд газрыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах талаар дагаж мөрдөж байгаа хууль тогтоомжийн хүрээнд хөрөнгө оруулагчидтай холбогдох хийх, шаардлагаатай бол хялбарлах хууль тогтоомжид нэмэлт, өөрчлөлт оруулах санал боловсруулж шийдвэрлүүлэх арга хэмжээ авна.	2009	ЗБЗХЯ		
			4	Асгатын мөнгө-холомж металлын ордон тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчидтэй хийх	2009 2010	ЗБЗХЯ		

38

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР

2009 он 08 сарын 13 өдөр

Дугаар 31-А/115

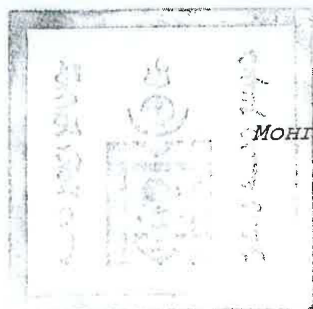
Улаанбаатар хот

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА Д.ДЭМБЭРЭЛ ТАНАА

Төсөл өргөн мэдүүлэх тухай

Зарим бүтээгдэхүүний үнийн өсөлтийн албан татварын тухай хуулийг хүчингүй болсонд тооцох тухай, Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Усны тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай, Авто замын тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай хуулийн төслүүдийг Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцээд Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлж байна.

Төслийг Улсын Их Хурлын ээлжит бүс чуулганы хуралдаанаар хэлэлцүүлж өгнө үү.

Монгол Улсын Ерөнхий сайд

[Signature] С.БАЯР

66

ТАНИЛЦУУЛГА

Зарим хуулиудад нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай

Оюу Толгой ордын хөрөнгө оруулалтын гэрээний төсөлд нэмэлт, өөрчлөлт оруулсныг дараах байдлаар танилцуулж байна.

Монгол Улсын Засгийн газар болон "Айвенхоу Майнз Монголиа" ХХК-ийн хооронд байгуулах Оюу Толгой ордын хөрөнгө оруулалтын гэрээний төслийг Монгол Улсын Их Хурал (УИХ) 2009 оны 7 дугаар сарын 16-ны өдрийн чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар авч хэлэлцээд уг асуудалтай холбогдуулан УИХ-ын 2009 оны 57 дугаар тогтоолыг батлан гаргасан. УИХ-ын дээрх тогтоолыг хэрэгжүүлэх зорилгоор Монгол Улсын Ерөнхий сайдын 2009 оны 7 дугаар сарын 21-ны өдрийн захирамжаар хөрөнгө оруулагчтай хэлэлцээ хийх ажлын хэсэгт Сангийн сайд С.Баярцогт, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд Л.Гансүх нарыг нэмж бүрэлдэхүүнийг шинэчлэн байгуулсан болно.

УИХ-аас Оюу толгой төслийн үйл ажиллагаатай холбогдуулан боловсруулсан татварын хөнгөлөлт, чөлөөлөлттэй холбоотой хуулийн төслүүдийг Засгийн газарт буцааж, УИХ-ын 2009 оны 57 дугаар тогтоолоор:

- Оюу толгой ордын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчийн хувьцааны төрийн эзэмшлийн доод хэмжээг 34 хувиар тогтоох,
- Оюу толгой ордыг ашиглахтай холбогдуулан хөрөнгө оруулалтын гэрээг Монгол Улсад хүчин төгөлдөр үйлчилж байгаа хууль тогтоомжид нийцүүлэн Улсын Их Хурлын 2008 оны 12 дугаар сарын 04-ны өдрийн 40 дүгээр тогтоолоор баталсан үндсэн зарчим, удирдамж, Эдийн засгийн байнгын хорооны 2009 оны 05 дугаар сарын 08-ны өдрийн санал, дүгнэлтийг харгалзан байгуулахыг Засгийн газарт зөвшөөрөх,
- Эрх зүйн орчныг бүрдүүлэх замаар анхны хөрөнгө оруулалтаа нөхсөний дараа төрийн эзэмшлийн хувьцааны хэмжээг 50-иас доошгүй хувьд хүргэж нэмэгдүүлэх асуудлыг хөрөнгө оруулагчтай тохиролцон шийдвэрлэх чиглэлийг Засгийн газарт өгсөн билээ.

УИХ-ийн 57-р тогтоол нь гэрээ хийх нөхцлийг тодорхой болгон Засгийн газрын ажлын хэсгийг ойлгомжтой, шуурхай ажиллах нөхцлөөр хангаснийг үндэслэн УИХ-аас өгсөн чиглэлийн дагуу ажлын хэсэг "УИХ-д оруулсан хөрөнгө оруулалтын гэрээний төсөлд "хууль болж" батлагдах байсантай холбоотой хуулиас давсан байсан заалтуудыг" Монгол Улсад одоо хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж буй хууль тогтоомжид нийцүүлэх зарчмын байр суурийг үндсэн чиглэл болгон баримтлан ажилласан. Зөвхөн Оюу толгой төслийн хувьд төдийгүй бусад бүх стратегийн ач холбогдол бүхий томоохон орд газруудыг ашиглах, уул уурхайн салбарт оруулах гадаадын хөрөнгө оруулалтыг хөхүүлэн дэмжих, уул уурхайн салбарын дэд бүтэц, байгаль орчин, татварын орчныг илүү боловсронгуй болгон сайжруулах зорилгоор холбогдох хуульд

ЗГХЭГ

67

нэмэлт, өөрчлөлт оруулах замаар шийдвэрлэх боломжтойг удирдлага болгон ажиллалаа.

Хууль тогтоомжид нийцүүлэх талаар

УИХ-аас өгсөн чиглэлийн дагуу Засгийн газраас хөрөнгө оруулагч талтай яриа, хэлэлцээ дахин хийх санал тавьж, 2009 оны 7 дугаар сарын 27-ноос 8 дугаар сарын 05-ны хооронд хэлэлцээг үргэлжүүлэн явуулав. Хэлэлцээний явцад "УИХ-д оруулсан хөрөнгө оруулалтын гэрээний төсөлд "хууль болж" батлагдах байсантай холбоотой хуулиас давсан байсан заалтуудыг "Монгол Улсад хүчин төгөлдөр үйлчилж байгаа хууль тогтоомжтой зөрчилдөж буй нилээд заалтуудыг дахин ярилцаж, хуульд нийцүүлэх талаар тохиролцоход онцгой ач холбогдол өгч, зарчмын байр сууриа илэрхийлэн ажиллалаа.

ХЭЛЭЛЦЭЭРИЙН ҮР ДҮНД ХАРИЛЦАН ТОХИРОЛЦСОН ЗАРИМ АСУУДЛЫГ АВЧ ҮЗВЭЛ:

1. Төрийн эзэмшлийн хувийг 34 байхаар тогтоосон.
2. Гэрээний бүх зүйл, заалтыг хуульд нийцүүлсэн.
3. Хуулийн дагуу татварын болон бусад хөнгөлөлт, чөлөөлөлтийг хөрөнгө оруулагчид үзүүлэхгүй байхаар тохиролцсон.
4. Хөрөнгө оруулагчийн харилцан хамааралтай этгээд болон туслан гүйцэтгэгчийг тогтворжуулсан татварын орчинд хамааруулахгүй байхаар тохиролцсон.
5. Найман төрлийн татварыг тогтворжуулахаар тохиролцсон, үүнд:
 - Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар
 - Гаалийн албан татвар
 - НӨАТ
 - Онцгой албан татвар (бензин шатахуунаас бусад)
 - Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр
 - Ашигт малтмалын хайгуулын болон ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн төлбөр
 - Үл хөдлөх хөрөнгийн албан татвар
 - ЗБҮӨАТ болон түүнийг хүчингүй болгох тухай хууль
6. ААНОАТ-ын хуулийн дагуу хөрөнгө оруулалтын татварын хөнгөлөлт эдлэх салбарт уул уурхайн салбарыг оруулахаар тохиролцохдоо уг гэрээний дагуу зөвхөн барилгын ажлын хугацаанд тооцохоор хязгаарлалт тогтоосон.
7. Холбогдох хуулийн дагуу Засгийн газрын тогтоолоор ажиллах хүчин гадаадад гаргах, гадаадаас ажиллах хүчин, мэргэжилтэн авах хуулийн дагуу уул уурхайн барилгын салбарын квотыг 60 хувиар тогтоохоор тохиролцсон.
8. Төслийн анхны хөрөнгө оруулалтын хэмжээг 4 тэрбум ам.доллараас хэтрэхгүй байхаар тохиролцсон.

ЗГХЭГ

68

9. Энгийн хувьцааны санхүүжилт нийт хөрөнгө оруулалтын зардлын 60 хувиас хэтрэхгүй байхаар тохиролцсоноор үлдэх санхүүжилтийг давуу эрхийн хувьцаа, төслийн санхүүжилт байдлаар санхүүжүүлэх шаардлагатай болно. Үүнтэй холбоотойгоор Монголын тал авах хүүгийн суутгалын татвар нэмэгдэнэ.
10. Үүний үр дүнд Засгийн газарт ногдох зээлийн дүн 1.7 тэрбум гэж тооцогдож байс ныг 1 тэрбум ам.доллараас (816 сая) ихгүй байхаар болгож, Засгийн газрын хүлээх эрсдлийг бууруулсан.
11. Төслийн Засгийн газарт ноогдох санхүүжилтийг бие даан бүрдүүлэх боломжийг нээсэн.
12. Хөрөнгө оруулагч төслийн санхүүжилтийг босгох тохиолдолд хамтран оролцох нөхцлийг бүрдүүлсэн.
13. НӨАТ-ыг тогтворжуулснаар 268 сая ам.долларын нэмэлт орлого авна. $(203+268=471)$ сая)
14. Гаалийн албан татварыг тогтворжуулснаар 90 сая ам.долларын нэмэлт орлого авна. $(45+90=135)$ сая)
15. Ийнхүү татварын орлогыг нийтдээ 358 сая ам.доллараар нэмэгдүүлэх боломж бүрдэж байна. $(90+268=358)$ сая). Энэхүү татварууд нь төсөл эхэлмэгц орж ирэх татварууд юм.
16. Урьдчилгаа төлбөр хүүгүй 25 сая, 9.9 хувийн хүүтэй 100 сая, нийтдээ 125 сая ам.доллар байсныг 5 хувийн хүүтэй 250 сая ам.доллар болгож өсгөхөөр тохиролцсон.
17. Хувь нийлүүлэгчийн одоогийн зээлээс хайгуулын ажил зарцуулсан зардлыг хасаж тооцохоор тохиролцсон.
18. 2009 оны 3-р сард эхэлсэн хэлэлцээрийн үр дүнд бий болгосон Монголын талд ашигтай гэрээний зүйл, заалтуудыг бүгдийг хэвээр хадгалж үлдээсэн.
19. 2009 оны 8 сард өргөн мэдүүлсэн хувилбараар Оюу Толгой төслийн цэвэр өнөөгийн үнэ цэнэ 4.1 тэрбум ам.доллар байна. Харин уг төслийн дотоод өгөөжийн түвшин нь 20.3%-тай байгаа нь төсөл өндөр үр ашигтайг харуулж байна.
20. Хэлэлцээрийн үр дүнд ТӨСЛӨӨС ЗАСГИЙН ГАЗАРТ НОГДОХ ӨГӨӨЖИЙН ӨНӨӨГИЙН ҮНЭ ЦЭНЭ 5,000.3 САЯ (58%), НЭРЛЭСЭН ҮНЭ ЦЭНЭ 28,841.6 САЯ.ДОЛЛАР (53%) БАЙХААР ТООЦООЛЖ БАЙСНЫГ 5,040.7 САЯ (59%), НЭРЛЭСЭН ҮНЭ ЦЭНЭ 29,084.6 САЯ АМ.ДОЛЛАР (53%) БОЛГОЖ ӨСГӨХ БОЛОМЖТОЙ БОЛЛОО.

ЗГХЭГ

69

Холбогдох хууль тогтоомжид нэмэлт, өөрчлөлт оруулах талаар

Монгол Улсын хөгжлийн хэтийн чиг хандлагыг тодорхойлсны дагуу зөвхөн Оюу Толгой төслийн хувьд төдийгүй бүх стратегийн ач холбогдол бүхий дараа дараагийн томоохон орд газруудыг ашиглах, уул уурхайн салбарт оруулах гадаадын хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэх, уул уурхайн салбарын дэд бүтэц, байгаль орчны зарим асуудал, татварын орчныг илүү боловсронгуй болгон олон улсын жишигт хүргэж сайжруулах зайлшгүй шаардлагыг харгалзан Зарим бүтээгдэхүүний үнийн өсөлтийн албан татвар, алдагдлыг ирээдүйд шилжүүлэх, авто зам, усны асуудлаар холбогдох хуульд зохих нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нь зүйтэй гэсэн дүгнэлтэд хүрч асуудлыг холбогдох салбарын Сайдын саналыг авсны үндсэн дээр Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцүүлснээр Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлд танилцуулсан.

Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлийн дэмжсэнээр Засгийн газрын хуралдаанаар дахин хэлэлцүүлж, Зарим бүтээгдэхүүний үнийн өсөлтийн албан татварын тухай хуулийг хүчингүй болгох хуулийн төсөл, Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Усны тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай, Автозамын тухай хуульд нэмэлт оруулах хуулийн төслүүдийг холбогдох тооцоо, судалгааны хамт Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлж байна.

ЗАСГИЙН ГАЗАР

**УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН 2009 ОНЫ ЭЭЛЖИТ БУС
ЧУУЛГАНЫ 2009 ОНЫ 08 ДУГААР САРЫН 19-НИЙ
ӨДРИЙН ХУРАЛДААНААР ХЭЛЭЛЦСЭН
АСУУДЛЫН ТОВЬЁГ**

№	Баримтын агуулга	Хэдээс хэдэд
1.	Гар тэмдэглэл	1
2.	Соронзон бичлэг: УИХ-ын ээлжит бус чуулганыг нээж УИХ-ын дарга Д.Дэмбэрэлийн хэлсэн үг	2-3

Монгол Улсын Их Хурлын 2009 оны ээлжит бус чуулганы 2009 оны 08 дугаар сарын 19-ний өдөр (Лхагва гараг)-ийн 11 цаг 10 минутад Төрийн ордны УИХ-ын чуулганы нэгдсэн хуралдааны танхимд эхлэв.

Ээлжит бус чуулганд ирвэл зохих 74 гишүүнээс 56 гишүүн ирж, 75.6 хувийн ирцтэй байв.

Чөлөөтэй: П.Алтангэрэл, Р.Амаржаргал, Х.Баделхан, Ц.Батбаяр, Х.Баттулга, Р.Буд, Л.Гүндалай, Д.Лүндээжанцан, Ц.Нямдорж, Д.Одхүү, С.Оюун, Д.Хаянхярваа, Ч.Хүрэлбаатар, Ц.Цэнгэл, Ц.Шинэбаяр.

Өвчтэй: Ц.Дашдорж, Д.Энхбат, Ж.Энхбаяр.

Улсын Их Хурлын 2009 оны ээлжит бус чуулганы нээлтийн ажиллагаа

Ээлжит бус чуулганы нээлтийн ажиллагаанд Монгол Улсын Ерөнхийлөгч Ц.Элбэгдорж, Монгол Улсын Ерөнхий сайд С.Баяр болон танхимын зүүн хэсэгт Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дарга Б.Долгор, Эрдэс баялаг, эрчим хүчний сайд Д.Зоригт, Нийгмийн хамгаалал, хөдөлмөрийн сайд Т.Ганди, Боловсрол, соёл, шинжлэх ухааны сайд Е.Отгонбаяр, Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн сайд Т.Бадамжунай, Санхүүгийн зохицуулах хорооны дарга Д.Баярсайхан, Монгол Улсын Ерөнхий сайдын зөвлөх Б.Эрдэнэсүрэн, УИХ-ын даргын зөвлөх Д.Даваасамбуу, Д.Батмөнх. Танхимын баруун хэсэгт Улсын Их Хурлын Тамгын газрын Нарийн бичгийн дарга С.Магнайсүрэн, Эрх зүй, хууль тогтоомжийн хэлтсийн дарга Д.Насанжаргал, Байнгын хороодын ажлын албаны дарга Д.Одсүрэн, Хэвлэл, мэдээллийн албаны дарга Б.Золбаяр, УИХ дахь МАХН-ын бүлгийн Ажлын албаны дарга Ш.Бадам нар байв.

Хэвлэл, мэдээллийн албаны сурвалжлагч нар танхимын дээд лоожинд, зураглаач нар танхимд УИХ-ын гишүүдийн суудлын араар зогсож үйл ажиллагаагаа явуулав.

Улсын Их Хурлын дарга Д.Дэмбэрэл товч үг хэлж, Улсын Их Хурлын 2009 оны ээлжит бус чуулганы ажиллагаа нээснийг мэдэгдэхэд танхимд төрийн дуулал эгшиглэж, Улсын Их Хурлын гишүүд болон нээлтийн ажиллагаанд оролцогсод босч хүндэтгэл үзүүлэв.

Монгол Улсын Их Хурлын дарга Д.Дэмбэрэл үг хэлэв. (Хэлсэн үгийг хавсаргав)

Ээлжит бус чуулганы нээлтийн ажиллагаа 11 цаг 20 минутад өндөрлөв.

Тэмдэглэлтэй танилцсан:
ТАМГЫН ГАЗРЫН ЕРӨНХИЙ

НАРИЙН БИЧГИЙН ДАРГА

Ц.ШАРАВДОРЖ

Тэмдэглэл хөтөлсөн:
ХУРАЛДААНЫ ТЭМДЭГЛЭЛ
ХӨТЛӨГЧ

Д.ЭНЭБИШ

**МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН 2009 ОНЫ ЭЭЛЖИТ БУС
ЧУУЛГАНЫ 2009 ОНЫ 8 ДУГААР САРЫН 19-НИЙ ӨДРИЙН
ХУРАЛДААНЫ ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ТЭМДЭГЛЭЛ**

Хуралдаан 11 цаг 10 минутад эхлэв.

Д.Дэмбэрэл: -Гишүүд суудлаа эзэлье. Ерөнхийлөгч, Ерөнхий сайдыг урьчихъя. Чуулганаа эхэлье. Суудалдаа сууцгаачихъя.

Эрхэм гишүүд ээ, Та бүхний энэ өдрийн амар амгаланг айлтгая. Улсын Их Хурлын ээлжит бус чуулганы хуралдааны ирц 63.0 хувьтай байна. Ээлжит бус чуулганыг хуралдуулах боломж бүрдсэн байна.

Эрхэм Ерөнхийлөгч өө,

Эрхэм Ерөнхий сайд аа,

Улсын Их Хурлын эрхэм гишүүд ээ,

Монгол Улс Ашигт малтмалын арвин нөөц бүхий стратегийн томоохон ордуудыг ашиглах талаар ихээхэн хүч чармайлт гаргаж байгаа билээ. Оюу толгойн ордыг ашиглах тухай хэдийгээр 6 жил ярьж байгаа ч хөрөнгө оруулалтын гэрээг энэ оны 2 дугаар сараас Улсын Их Хурал хэлэлцэж эхэлсэн юм. Уг гэрээг хэлэлцэх явцад Улсын Их Хурал байр сууриа тодорхойлсон тогтоол баталж, гэрээ байгуулах эрхийг Засгийн газарт олгосон.

Засгийн газар хөрөнгө оруулагчтай хийж байгаа хэлэлцээний үеэр эрх зүйн хувьд зохицуулах зарим асуудал байна гэж үзэж, Зарим бүтээгдэхүүний үнийн өсөлтийн албан татварын хуулийг хүчингүй болсонд тооцох тухай, Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Усны тухай болон авто замын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулиудын төслийг Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүллээ.

Дурдсан төслүүд нь зөвхөн Оюу толгойн орд төдийгүй Ашигт малтмалын бусад орд газруудыг ашиглахтай холбоотой эрх зүйн орчныг улам сайжруулахад чиглэж байна. Урьдчилсан үнэлгээгээр бол Оюу толгой 75 сая тонн зэс, 1800 тонн алтны баялаг бүхий 100-гаад жил ашиглах боломжтой орд юм. Оюу толгойн зэс, алтны уурхайг бүрэн хүч чадлаар ашиглах үед манай улсын эдийн засаг үлэмж өсөх боломж бүрдэх болно.

Улсын Их Хурал улс орныхоо байгалийнхаа баялгийг зохистой, үр ашигтай ашиглах бодлогыг чанд баримталж байгаа бөгөөд, энэ үүднээс та бид 7 хэмжиж, 1 огтол гэдэг зарчмын үүднээс Оюу толгойн гэрээнд хандаж ирлээ. Оюу толгойн гэрээг байгуулах нь Монгол Улсын хөгжлийн хурдыг түргэтгэх, цаг хожих, дараагийн томоохон ордуудыг ашиглах боломжийг бүрдүүлэх ач холбогдолтойг та

бид сайн ойлгож байгаа. Таван толгойн нүүрсний ордыг ч аж ахуйн эргэлтэнд оруулах асуудлыг түргэтгэх шаардлагатай байна.

Ийнхүү нөхцөл байдлын улмаас Улсын Их Хурлын энэ удаагийн ээлжит бус чуулганаар Засгийн газрын өргөн мэдүүлсэн хуулийн өөрчлөлтүүдийг хэлэлцэх нь зүйтэй гэж үзсэн юм.

Эрхэм гишүүд ээ,

Монгол Улсын Үндэсний статистикийн газрын эхний хагас жилийн мэдээнээс үзэхэд инфляци, үнийн өсөлт буурсан, мал сүрэг өсч, энэ намар арвин ургац хураах боломж бүрдэж байгаа, зэсийн үнэ өссөн зэрэг нааштай үзүүлэлтүүд харагдаж байна. Гэлээ гэхдээ манай орны өнөөгийн амьдралд нэн тулгамдсан бэрхшээлтэй асуудал цөөнгүй байна.

Стратегийн ордыг ашиглах асуудалд хамаг хүч анхаарлаа төвлөрүүлэн түүртэж, нийгэм, эдийн засгийн бусад асуудлуудыг орхигдуулж болохгүй нь мэдээж. Эдийн засаг эхний хагас жилд 1.3 хувиар буурсан, банкны өр зээл төлөгдөхгүй, чанаргүй зээл нэмэгдсэн, эдийн засгийн зарим салбар уналттай, санхүүгийн хувьд хүндрэлтэй байна. Шатахууны үнэ өсч, бодит эдийн засаг мэдэгдэхүйц сэргэж чадахгүй байна.

Улсын Их Хурал өнгөрсөн хавар ээлжит бус чуулганаараа санхүү, эдийн засгийн хүндрэлийг даван туулах арга хэмжээний төлөвлөгөө баталж, төсвийн тодотгол хийж, улс орны санхүү, эдийн засгийн байгууллагуудтай санхүүгийн байдлыг тогтворжуулах хөтөлбөртэй ажиллах боломжийг Засгийн газар Монголбанкнд бүрдүүлж өгсөн.

Эдгээр төлөвлөгөө, хөтөлбөрийн биелэлтийн байдлыг бид энэ удаагийн ээлжит бус чуулганаар бүхэлд нь нарийвчлан нягталдаггүй юмаа гэхэд тодорхой мэдээлэл сонсож, дүгнэлт хийх шаардлага байна. Мөнгөний бодлогын хэрэгжилт, банкны салбарын төлөв байдал хийгээд, төсвийн бүрдүүлэлтийн явцын талаар санал солилцож, авах арга хэмжээг тодорхой болгон зохих чиглэл гаргах нь зүйтэй байна.

Арилжааны банкуудын зээлийн багцад үнэлгээ хийж, бодит байдлыг тодотгох, банкны салбарыг зөвхөн өнөөгийн санхүүгийн хүндрэлийг даван туулах төдийгүй цаашдын эдийн засгийн өсөлтийг дэмжих хэмжээнд хүргэн, өөрчлөн сайжруулах зорилтыг тодорхойлох хэрэгтэй болж байна.

Иймээс ээлжит бус чуулганаар Засгийн газар Монголбанкнаас эдийн засаг, санхүүгийн талаар авч хэрэгжүүлж байгаа арга хэмжээний талаар мэдээлэл сонсохоор төлөвлөөд байна.

Улсын Их Хурлын эрхэм гишүүд ээ,

Улсын Их Хурлын ээлжит бус чуулганыг нээснийг мэдэгдье.

Одоо УИХ дахь МАХН-ын бүлэг, АН-ын бүлгүүдийн хуралдаан өнөөдөр явагдана. Бас цаг гарвал Байнгын хороодын хуралдаан хийнэ. Ингээд МАХН-ын бүлгийн хуралдаанд гишүүдийг урьж байна. 14.30 цагаас АН-ын бүлгийн

гишүүдийн хуралдаан явагдаж, ээлжит бус чуулганаар хэлэлцэх асуудлыг хэлэлцэж эхлэх юм. За баярлалаа.

Хуралдаан 11 цаг 20 минутад өндөрлөв.

Соронзон хальснаас хянаж буулгасан:
Хуралдааны тэмдэглэл хөтлөгч Д.Энэбиш

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2010 оны 07 дугаар
сарын 02-ны өдөр

Дугаар 38

Улаанбаатар
хот

Хуулийн төсөл буцаах тухай

Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 22 дүгээр зүйлийн 22.5 дахь заалтыг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1. Монгол Улсын Засгийн газраас 2010 оны 5 дугаар сарын 27-ны өдөр "Таван толгойн нүүрсний ордыг ашиглах зарим асуудлын тухай" Улсын Их Хурлын тогтоолын төсөлтэй хамтад нь өргөн мэдүүлсэн Ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай хуулийн төслийг нэгдсэн хуралдаанд оролцсон гишүүдийн олонхи хэлэлцэх шаардлагагүй гэж үзсэн тул хууль санаачлагчид нь буцаасутай.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА

Д.ДЭМБЭРЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2010 оны 07 дугаар
сарын 07-ны өдөр

Дугаар 39

Улаанбаатар
хот

Таван толгойн нүүрсний ордыг ашиглах зарим асуудлын тухай

Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 43 дугаар зүйлийн 43.1 дэх хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1. Таван толгойн нүүрсний ордыг ашиглахтай холбогдуулан дараахь арга хэмжээ авахыг Монгол Улсын Засгийн газар /С.Батболд/-т даалгасугай:

1/Таван толгойн нүүрсний ордод төрийн өмчит компани ашиглалтын үйл ажиллагаа явуулах, "Эрдэнэс-Тавантолгой" охин компанийг холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу байгуулж, ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг хуваахгүйгээр шилжүүлэх, түүнтэй хөрөнгө оруулалтын гэрээ байгуулах, оператор аж ахуйн нэгжээр олборлолтын үйл ажиллагааг тодорхой хугацаанд гүйцэтгүүлэх;

2/Таван толгойн нүүрсний ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч "Эрдэнэс-Таван толгой" компанийн хувьцааны 50 хүртэлх хувийг Монгол Улсын иргэн, үндэсний аж ахуйн нэгжүүдэд эзэмшүүлэх, дотоод, гадаадын хөрөнгийн биржээр арилжаалах талаар дараахь арга хэмжээг холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу үе шаттайгаар хэрэгжүүлэх:

а/Монгол Улсын нийт иргэнд эхний ээлжинд хувьцааны 10 хувийг адил тэнцүү хэмжээгээр, үнэ төлбөргүй эзэмшүүлэх;

ТӨРИЙН МЭДЭЭЛЭЛ
2010 он №34 /655/

б/хувьцааны 10 хувийг 2010 оны 6 дугаар сарын 30-ны өдөр ба түүнээс өмнө улсын бүртгэлд бүртгэгдэн үйл ажиллагаа явуулж байгаа, татвар төлсөн үндэсний аж ахуйн нэгжүүдэд адил тэнцүү хэмжээгээр, нэрлэсэн үнээр худалдах;

в/хувьцааны 30 хүртэлх хувийг гадаад, дотоодын хөрөнгийн биржээр худалдаж шаардлагатай хөрөнгө оруулалтыг татах;

3/"Эрдэнэс-Таван толгой" компанийн толгой компани болох "Эрдэнэс МГЛ" компанийг Монгол Улсын Үндсэн хууль, Хүний хөгжил сангийн тухай хууль болон холбогдох бусад хууль тогтоомжид нийцүүлэн өөрчлөн зохион байгуулах асуудлыг судалж, дүнг Улсын Их Хуралд танилцуулах;

4/Таван толгойн нүүрсний ордыг түшиглэж үйлдвэр, зам, дэд бүтцийн барилга байгууламжийг барьж байгуулах, ашиглахад олон улсын жишиг стандартыг баримтлах, нэмүү өртөг шингэсэн бүтээгдэхүүний үндэсний үйлдвэрлэлийг дэмжих бодлоготой уялдуулж, Монгол Улсын иргэдийг ажлын байраар хангах, дотоодод үйлдвэрлэсэн бараа бүтээгдэхүүнийг тэргүүн ээлжинд авч хэрэглэх нөхцөл, болзлыг хэрэгжүүлэх;

5/дамжин өнгөрөх тээвэр, угтуулан тавих нөхцөл, урьдчилгаа төлбөр, боомт ашиглалт, хөрөнгө оруулалт, борлуулалтын нөхцөлийн талаар хэлэлцээ хийж, гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулагчдын оролцоотой нэгдсэн компани /консорциум/-ийг нээлттэй хэлбэрээр сонгон шалгаруулж хөрөнгө оруулалтын гэрээний төслийг Улсын Их Хурлын 2010 оны намрын ээлжит чуулганаар хэлэлцүүлж, бусад баримт бичгийн төслийг танилцуулах.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА

Д.ДЭМБЭРЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2010 оны 07 дугаар
сарын 07-ны өдөр

Дугаар 40

Улаанбаатар
хот

Төсвийн хүрээний мэдэгдэл, төсвийн төсөөллийг зөвшөөрөх тухай

Төсвийн байгууллагын удирдлага, санхүүжилтийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1.2 дахь заалт, 25 дугаар зүйлийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1."Монгол Улсын 2011 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2012-2013 оны төсвийн төсөөллийн үзүүлэлт"-ийг 1 дүгээр хавсралтаар, "Монгол Улсын Засгийн газрын 2012-2013 оны дунд хугацааны зорилт"-ыг 2 дугаар хавсралтаар тус тус зөвшөөрсүгэй.

МОНГОЛ УЛСЫН ҮНДСЭН ХУУЛИЙН ЦЭЦИЙН ДҮГНЭЛТ

597. Цөмийн энергийн тухай хуулийн зарим заалт Үндсэн хуулийн холбогдох заалтыг зөрчсөн эсэх тухай маргааныг хянан шийдвэрлэсэн тухай Дугаар 05 985

МОНГОЛ УЛСЫН ДЭЭД ШҮҮХИЙН ТОГТООЛ

598. Хохирогчид нөхөх олговор олгох тухай хуулийн зарим зүйл, заалтыг шүүхийн практикт хэрэглэх тухай Дугаар 31 998

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2009 оны 11 дүгээр сарын 18-ны өдөр

Улаанбаатар хот

ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ САНГИЙН ТУХАЙ

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

1 дүгээр зүйл. Хуулийн зорилт

1.1. Энэ хуулийн зорилт нь ашигт малтмал, уул уурхайн салбарын орлогоос хуримтлал үүсгэж, тогтвортой өсөн нэмэгдэх байнгын нөөц бүрдүүлэн иргэддээ тэгш хүртээх зорилгоор хүний хөгжил сан байгуулах, түүнийг бүрдүүлэх, сангийн хөрөнгийг удирдах, зарцуулах, гүйцэтгэлийг нь тайлагнах, хяналт тавихтай холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино.

2 дугаар зүйл. Хүний хөгжил сангийн тухай хууль тогтоомж

2.1. Хүний хөгжил сангийн тухай хууль тогтоомж нь Монгол Улсын Үндсэн хууль¹, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн тухай², Төсвийн байгууллагын удирдлага, санхүүжилтийн тухай³, Засгийн газрын тусгай сангийн тухай⁴,

¹ Монгол Улсын Үндсэн хууль - "Төрийн мэдээлэл" эмхтгэлийн 1992 оны 1 дугаарт нийтлэгдсэн.

² Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн тухай хууль - "Төрийн мэдээлэл" эмхтгэлийн 2002 оны 44 дугаарт нийтлэгдсэн.

³ Төсвийн байгууллагын удирдлага, санхүүжилтийн тухай хууль - "Төрийн мэдээлэл" эмхтгэлийн 2002 оны 28 дугаарт нийтлэгдсэн.

⁴ Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хууль - "Төрийн мэдээлэл" эмхтгэлийн 2006 оны 27 дугаарт нийтлэгдсэн.

ТӨРИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

2009 он №45 /618/

Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай⁵, Компанийн тухай⁶, Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хууль⁷ энэ хууль болон эдгээртэй нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийн бусад актаас бүрдэнэ.

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ
ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ САН, ТҮҮНИЙГ БҮРДҮҮЛЭХ, АРВИЖУУЛАХ

3 дугаар зүйл. Хүний хөгжил сан, түүнийг бүрдүүлэх эх үүсвэр

3.1.Энэ хуулийн 3.2-т заасан эх үүсвэрээс бүрдсэн хөрөнгийг Хүний хөгжил сан /цаашид "сан" гэх/ гэнэ.

3.2.Сангийн орлого нь дор дурдсан эх үүсвэрээс бүрдэнэ:

3.2.1.стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн төрийн өмчид ногдох хувьцааны ногдол ашиг, хувьцаа борлуулсны орлого;

3.2.2.ашигт малтмалын орд газарт ашигт малтмал олборлох, боловсруулах үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа хуулийн этгээдийн ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийн улсын төсөвт ногдох хэсэг;

3.2.3.энэ хуулийн 5.1-д заасан хөрөнгө оруулалтаас орох цэвэр ашиг;

3.2.4.стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын орд ашиглахтай холбогдуулан авсан урьдчилгаа мөнгө, зээл.

3.3.Сангийн хөрөнгийг Монголбанк дахь тусгай дансанд байршуулна.

4 дүгээр зүйл. Санд хөрөнгө төвлөрүүлэх

4.1.Энэ хуулийн 3.2.1, 3.2.2, 3.2.4-т заасны дагуу төсөвт төвлөрүүлсэн хөрөнгийг ажлын гурван өдөрт багтаан мөн хуулийн 3.3-т заасан сангийн дансанд шилжүүлнэ.

5 дугаар зүйл. Сангийн хөрөнгийг арвижуулах

5.1.Сангийн хөрөнгийг арвижуулах зорилгоор дотоодын болон

⁵ Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хууль - "Төрийн мэдээлэл" эмхтгэлийн 1996 оны 11 дугаарт нийтлэгдсэн.

⁶ Компанийн тухай хууль - "Төрийн мэдээлэл" эмхтгэлийн 1999 оны 34 дугаарт нийтлэгдсэн.

⁷ Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хууль - "Төрийн мэдээлэл" эмхтгэлийн 2002 оны 48 дугаарт нийтлэгдсэн.

олон улсын санхүүгийн зах зээл дээр дараахь санхүүгийн хэрэгсэлд хөрөнгө оруулна:

5.1.1. үнэт цаас, өрийн бичиг;

5.1.2. хадгаламж.

6 дугаар зүйл. Сангийн хөрөнгө оруулалтын жишиг багц

6.1. Энэ хуулийн 5.1-д заасан санхүүгийн хэрэгсэлд оруулах хөрөнгө оруулалтын тухайн жилийн жишиг багцыг санхүүгийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын өргөн мэдүүлснээр Засгийн газар санхүүгийн хэрэгсэл, бүс нутаг, валютын төрөл тус бүрээр тогтооно.

7 дугаар зүйл. Эрсдэлийн нөөц

7.1. Сангийн хөрөнгийн тодорхой хэсгийг хөрөнгө оруулалтын эрсдэлээс сэргийлэх зорилгоор нөөцөлж болох бөгөөд уг эрсдэлийн нөөцийг Монголбанканд тусгай данс нээж байршуулна.

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ САНГИЙН ХӨРӨНГИЙН УДИРДЛАГА, ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ

8 дугаар зүйл. Сангийн хөрөнгийн удирдлага

8.1. Сангийн хөрөнгийн ерөнхий удирдлагыг санхүүгийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага хэрэгжүүлнэ.

8.2. Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн төрийн мэдлийн хувьцааг эзэмших эрхийг төрийн өмчит хуулийн этгээд хэрэгжүүлнэ.

8.3. Энэ хуулийн 8.2-т заасан хуулийн этгээдийн дүрмийг Компанийн тухай хуульд нийцүүлэн Засгийн газар батална.

8.4. Энэ хуулийн 15.1-д заасан иргэн компанийн давуу эрхийн хувьцаа эзэмшигч байх бөгөөд хувьцааны ногдол ашиг буюу хишиг, хувь хүртэнэ.

8.5. Компанийн давуу эрхийн хувьцааг үнэ төлбөргүйгээр энэ хуулийн 15.1-д заасан иргэнд эзэмшүүлэх бөгөөд хувьцааг худалдах, арилжих, бэлэглэх, барьцаалах, өв залгамжлуулахыг хориглоно.

9 дүгээр зүйл. Компанийн үйл ажиллагааны үндсэн зарчим

9.1. Энэ хуулийн 8.2-т заасан хуулийн этгээд үйл ажиллагаандаа бие даасан, олон нийтэд ил тод байх, байгууллага, аж ахуйн нэгж, албан тушаалтан, хувь хүн, улс төрийн намын эрх ашигт хөтлөгдөхгүй байх үндсэн

**УИХ-ЫН 2009 ОНЫ ХАВРЫН ЭЭЛЖИТ ЧУУЛГАНЫ
ТӨСВИЙН БАЙНГЫН ХОРООНЫ 7 ДУГААР
САРЫН 21-НИЙ ӨДРИЙН ХУРАЛДААНЫ
ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ТЭМДЭГЛЭЛ**

Ч.Хүрэлбаатар: -Өнөөдрийн хуралдааны ирцийг танилцуулъя. Ч.Хүрэлбаатар, Л.Гантөмөр, Д.Дамба-Очир, Д.Дэмбэрэл дарга, Г.Загджав, Д.Зоригт, Ш.Сайхансамбуу, Ц.Сэдванчиг, Ч.Улаан, О.Чулуунбат нар ирсэн байна. Ингээд ирц бүрдэж байна.

Өнөөдрийн хуралдааныг эхэлье.

Өнөөдөр хоёр асуудал хэлэлцэнэ.

1.Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн анхны хэлэлцүүлгийг үргэлжлүүлэн хийнэ.

2.Эх орны хишиг сангийн тухай хууль болон Эрдэнийн хувийн тухай хуулийг хамтруулан хэлэлцэх эсэх тухай асуудлыг хэлэлцэнэ.

Хэлэлцэх асуудал дээр зарчмын өөр саналтай гишүүн байна уу?

Хоёр. Эх орны хишиг сангийн тухай, Эрдэнийн хувийн тухай хуулийг хамт хэлэлцэх эсэх тухай асуудал.

Эх орны хишиг сангийн тухай хуулиар түрүүчийн бүрэн эрхээ хэрэгжүүлсэн УИХ-аас хэлэлцэх эсэхийг шийдвэрлээд Байнгын хорооны дүгнэлт гаргачихсан юм билээ. Тийм учраас одоо бид Эрдэнийн хувийн тухай хуулийн асуудлыг хэлэлцээд, энэ хоёр дүгнэлтийг хамтруулж, УИХ-д хэлэлцэх эсэх асуудлыг нь шийдвэрлэнэ.

Дүгнэлтийг Эх орны хишиг сангийн тухай хууль болон Эрдэнийн хувийн тухай хуулийг хамтад нь дүгнэлт унших юм.

Эх орны хишгийн талаар түрүүчийн Их Хурлаар хэлэлцүүлэг явагдсан. Дүгнэлтийг нь одоо Баянмонгол корпорацийн тухай гарах дүгнэлттэй хавсруулаад хэлэлцэнэ. Цаашдаа энэ хоёр хуулийг нэгтгэн нэг хууль болгон гаргана. Энэ чиглэлээр ажлын хэсгүүд гараад ажилласан зүйл байгаа. Гэхдээ ажлын хэсгийн яаж ажилласан талаар биш, анх өргөн барьсан хоёр хуулийг хэлэлцээд, хамтруулж хэлэлцье гэсэн саналыг өнөөдрийн Байнгын хорооны хуралдаан дээр ярьж шийдвэрлэх юм.

Эрдэнийн хувийн тухай хуулийн төслийн талаар хууль санаачлагч УИХ-ын гишүүн Л.Болд танилцуулна.

Л.Болд: -Та бүхний энэ өглөөний амгаланг айлтгая. Монгол Улсын Үндсэн хуулийн 1 дүгээр бүлгийн 6 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсэгт "Монгол улсад газар, түүний хэвлий, ой, ус, амьтан, ургамал болон байгалийн бусад баялаг гагцхүү ард түмний мэдэлд, төрийн хамгаалалтад" байна гэж хуульчилсан.

Сүүлийн жилүүдэд эдийн засагт уул уурхайн эзлэх хувийн жин улам бүр нэмэгдэж, тус салбарын үйлдвэрлэл, борлуулалт, экспортын хэмжээ эрс нэмэгдэж байгаа боловч нийтийн шинжтэй байгалийн баялгийн өгөөжөөс хүн амд оногдох хувь хэмжээ бага хэвээр байна.

Ойрын үед Оюу толгой, Таван толгой зэрэг стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын томоохон ордуудыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулснаар уул уурхайн салбарын үйлдвэрлэлийн хэмжээ болон тус салбараас улсын төсөвт хуримтлах орлого олон дахин өсөн нэмэгдэх төлөв харагдаж байгаа.

1997 онд батлагдсан Ашигт малтмалын тухай Монгол улсын хуулийг 2006 онд шинэчлэн найруулж, байгалийн баялгийн ашиглалтын үр өгөөжийг нэмэгдүүлэх чиглэлээр зарим чухал зохицуулалт хийсэн боловч Үндсэн хуулийн дээрх үзэл баримтлалыг шууд хэрэгжүүлэх эрх зүйн орчин хангалттай бүрдсэнгүй гэж хэлж болно. Үүнийг иш үндэс болгон УИХ-ын нэр бүхий гишүүд бид стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордуудын ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг захиран зарцуулж, уул уурхайн болон нийгэм, эдийн засгийн чухал салбаруудад хөрөнгө оруулалт хийх замаар орлого хуримтлуулан олсон ашгаасаа Монгол улсын бүх иргэдэд хувьцаа эзэмшүүлэн ноогдол ашиг хуваарилдаг үндэсний хэмжээний корпораци байгуулах эрх зүйн үндсийг бүрдүүлэх зорилгоор Эрдэнийн хувийн "Баянмонгол корпораци"-ийн тухай хуулийн төслийг боловсруулж, танилцуулж байна.

Энэхүү хуулийн төслийн үзэл баримтлал нь Монгол улсын Үндсэн хууль, Ашигт малтмалын тухай хууль болон Засгийн газрын 2008-2012 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр, парламентад суудал бүхий Ардчилсан нам, МАХН-ын 2008 оны УИХ-ын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн тухайлсан заалтуудтай бүрэн нийцэж буй хуулийн төсөл гэж үзэж байгаа юм.

Энэ хуулийн төслийг та бүхэнд тараасан тул хуулийн төслийн бүтцийн талаар болон үндсэн агуулгын талаар тайлбарлах шаардлагагүй гэж бодож байна.

Энэхүү төсөл батлагдсанаар дэлхийн зах зээл дээр амжилттай ажилладаг үндэсний хэмжээний корпораци байгуулагдах төдийгүй байгалийн баялгийн орлогыг оновчтой зөв менежмент хийж, ухаалаг захиран зарцуулж, ноогдол ашиг хэлбэрээр шударга хуваарилснаар Монгол хүний амьдралын чанарт эрс өөрчлөлт гарч, дундаж болон чинээлэг амьдралтай иргэдийн хүн амд эзлэх хувийн жин мэдэгдэхүйц нэмэгдэнэ гэж тооцож байгаа болно.

"Баянмонгол корпораци"-ийг байгуулах нь Монгол улсын Иргэний болон Компанийн тухай хуулиудын үзэл баримтлалтай харшлахгүй бөгөөд гагцхүү үйл ажиллагааны хүрээнд үндэсний хэмжээнд явагдах хөрөнгийн гарааны эх үүсвэр нь төрийн өмчөөс бүрдэхээр тооцож байгаа тул тусгайлсан хууль гаргаж зохицуулах нь зүйтэй гэж үзсэн болно.

Энэ асуудлыг хэлэлцэн шийдвэрлэж өгөхийг хүсье. Баярлалаа.

Ч.Хүрэлбаатар: -Энэ дээр цаашид яаж ажиллах вэ гэхээр өнөөдрийн УИХ-ын нэгдсэн хуралдаанаар хэлэлцэх эсэх асуудлыг шийднэ. Ингээд энэ хоёр хуулийг нэгтгэн нэг хууль болгох чиглэлээр ажлын хэсэг байгуулагдсан байгаа. Энэ завсарлах хугацаанд ажлын хэсэг ажиллаад, эцсийн хувилбараар энэ хоёр хуулийг нэгтгэсэн хэлбэрийг гаргаж, анхны хэлэлцүүлгийн үеэр цаашдаа явах юм гэдгийг гишүүдэд хэлье. Одоо анх өргөн барьсан хуулиуд дээр асуудал яригдана.

Асуух асуулттай гишүүд гараа өргөнө үү.

Л.Болд: -Асуултад хариулъя. Түрүүн би хэлсэн Эрдэс МГЛ, МонАтом зэрэг нь Засгийн газраас байгуулсан компаниуд. Эдгээрээр хувьцаа гаргаад явах бололцоо бий. Олон улсын зах зээл дээр юмуу, дотоодын зах зээл дээр. Энэ бол концепцийн хувьд огт өөр шийдэл болох гээд байгаа юм. Эдгээртэй харьцуулбал өнөөдөр Таван толгой, Оюу толгой гээд төр, ард түмний эзэмшлийн хувь тогтоогоод байгаа энэ ордууд үнэхээр Монголын түүхэнд урьд өмнө үзэгдээгүй томоохон орд газрууд. Эдгээр дээр орж ирж байгаа мөнгөний эргэлт, орлого, ноогдол ашиг, хуваарилалт, энэ бүхэн бол үнэхээр Монголын түүхэнд урьд нь байгаагүй зүйл.

Ч.Хүрэлбаатар: -Одоо хоёр санал хураалт явуулна шүү. Анхааралтай байгаарай.

1.Эрдэнийн хувийн тухай хуулиа хэлэлцье гэсэн санал,

2.Эх орны хишиг сан, Эрдэнийн хувь гэсэн хоёр хуулийг нэгтгэж хэлэлцье гэсэн санал хураалт явуулна. Тийм учраас та бүхэн анхааралтай байгаарай.

Эхний санал Эрдэнийн хувийн тухай хуулийг хэлэлцье гэсэн саналыг дэмжиж байгаа гишүүд гараа өргөнө үү.

Зөвшөөрсөн	9
Татгалзсан	4
Бүгд	13

Гишүүдийн олонхийн саналаар дэмжигдлээ.

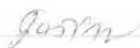
Дараагийн санал Эх орны хишиг сангийн тухай хууль болон Эрдэнийн хувийн тухай хуулийг нэгтгэн нэг болгож хэлэлцье гэсэн саналыг дэмжиж байгаа гишүүд гараа өргөнө үү.

Зөвшөөрсөн	10
Татгалзсан	3
Бүгд	13

Гишүүдийн олонхийн саналаар дэмжигдлээ.

Хуралдаан хаасныг мэдэгдье.

Соронзон хальснаас буулгасан:
ХУРАЛДААНЫ ТЭМДЭГЛЭЛ
ХӨТЛӨГЧ

Б.БАТГЭРЭЛ

ТӨРИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

2011 он №3 /672/

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН ЗАРЛИГ

2010 оны 12 дугаар
сарын 30-ны өдөр

Дугаар 271

Улаанбаатар
хот

**Шүүгчийн албан тушаалаас
чөлөөлөх тухай**

"Шүүхийн тухай" Монгол Улсын хуулийн 58 дугаар зүйлийн 58.1.4 дэх заалт, 58.2 дахь хэсэгт зааснаар Шүүхийн Ерөнхий зөвлөлийн өргөн мэдүүлсэн саналыг тус тус үндэслэн ЗАРЛИГ БОЛГОХ нь:

Тэтгэвэр тогтоолгох насанд хүрсэн Нямдоржийн Ичинхорлоог Нийслэлийн Хан-Уул дүүргийн шүүхийн шүүгчийн албан тушаалаас чөлөөлсүгэй.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙЛӨГЧ**

Ц.ЭЛБЭГДОРЖ

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2010 оны 10 дугаар
сарын 20-ны өдөр

Дугаар 272

Улаанбаатар
хот

**"Эрдэнэс-Тавантолгой" ХК байгуулах
тухай**

Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 5 дахь заалт, Улсын Их Хурлын 2010 оны 39 дүгээр тогтоолыг үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1. "Эрдэнэс-Тавантолгой" ХК-ийг "Эрдэнэс МГЛ" ХХК-ийн охин компани хэлбэрээр байгуулсугай.

2. Дараахь арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэхийг Төрийн өмчийн хороо (Д.Сугар)-нд даалгасугай:

2.1. Компанийн өөрийн хөрөнгийг бүрдүүлэхэд шаардлагатай хөрөнгийг "Эрдэнэс-Тавантолгой" ХК-ийн толгой компани болох "Эрдэнэс МГЛ" ХХК-ийн хөрөнгөөс гаргах.

148

ТӨРИЙН МЭДЭЭЛЭЛ
2011 он №3 /872/

2.2. "Эрдэнэс-Тавантолгой" ХК-ийн дүрмийг яамдаас өгсөн саналыг тусгасны үндсэн дээр зохих журмын дагуу баталж мөрдүүлэх.

3. Дараахь ажлыг зохион байгуулж хэрэгжүүлэхийг Төрийн өмчийн хороо (Д.Сугар), "Эрдэнэс МГП" ХХК-ийн гүйцэтгэх захирал Б.Энэбиш нарт даалгасугай:

3.1. "Эрдэнэс-Тавантолгой" компанийн хувьцааны 10 хувийг Монгол Улсын иргэдэд үнэ төлбөргүйгээр эзэмшүүлэх, 10 хувийг үндэсний аж ахуйн нэгжүүдэд нэрлэсэн үнээр худалдах, 30 хүртэлх хувийг гадаад, дотоодын хөрөнгийн бирж дээр арилжаалахдаа хувьцааны үнэ, тоо, нөхцөл болон компанийн үнэлгээтэй холбоотой асуудлыг боловсруулж Засгийн газарт тухай бүр танилцуулан шийдвэрлүүлж байх.

3.2. Компанийн хувьцааг гадаад, дотоодын хөрөнгийн биржид арилжаалах бэлтгэл ажлыг эхлүүлж, шаардлагатай олон улсын зөвлөх компани, аудитор, хөрөнгө оруулалтын банкныг холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу сонгон шалгаруулж хамтран ажиллах.

4. "Эрдэнэс-Тавантолгой" ХК-ийн хувьцааг үнэ төлбөргүй эзэмших иргэд болон компанийн хувьцааг нэрлэсэн үнээр худалдаж авах эрх бүхий үндэсний аж ахуйн нэгжийн тоог тодорхой болгох ажлыг зохион байгуулахыг Монгол Улсын Тэргүүн шадар сайд Н.Алтанхуяг, Сангийн сайд С.Баярцогт нарт даалгасугай.

5. "Эрдэнэс-Тавантолгой" ХК-ийн хувьцааг эзэмшүүлэх, нэрлэсэн үнээр худалдаалах, бирж дээр арилжаалах болон компанийн үнэлгээ хийлгэх асуудлыг олон нийтэд нээлттэй, ил тод байлгах арга хэмжээ авч, ажлын явцын талаар тогтмол танилцуулж байхыг Монгол Улсын Тэргүүн шадар сайд Н.Алтанхуяг, Монгол Улсын сайд, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дарга Ч.Хүрэлбаатар, Эрдэс баялаг, эрчим хүчний сайд Д.Зоригт нарт даалгасугай.

МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙ САЙД

С.БАТБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН САЙД,
ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГ
ЭРХЛЭХ ГАЗРЫН ДАРГА

Ч.ХҮРЭЛБААТАР

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2011 оны 3 дугаар сарын 31-ний өдөр

Дугаар 98

Улаанбаатар хот

МОНГОЛ УЛСЫН ИРГЭНД "ЭРДЭНЭС ТАВАНТОЛГОЙ" КОМПАНИЙН ХУВЬЦААГ ЭЗЭМШҮҮЛЭХ ТУХАЙ

Хүний хөгжил сангийн тухай хуулийн 15.1, Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 9-ийн 1, Төрийн нууцын жагсаалт батлах тухай хуулийн 1 дүгээр зүйлийн "Нэг"-ийн 17, Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хуулийн 8.3.7, Улсын Их Хурлын 2010 оны 39 дүгээр тогтоолыг үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1. "Эрдэнэс Тавантолгой" компанийн нийт хувьцааны 10 хувийг 2011 оны 3 дугаар сарын 31-ний өдөр болон түүнээс өмнө төрсөн, иргэний шинэчилсэн бүртгэлд бүртгүүлсэн Монгол Улсын иргэнд эзэмшүүлсүгэй.

2. Хувьцаа эзэмших иргэдийн нэр, оршин суугаа хаяг болон иргэдэд үнэт цаасны данс нээх асуудалтай холбогдох мэдээллийг гэрээний үндсэн дээр "Монголын хөрөнгийн бирж" ХК, "Үнэт цаасны төлбөр тооцоо, төвлөрсөн хадгаламжийн төв" ХХК-д шилжүүлэхийг Улсын бүртгэлийн ерөнхий газрын дарга Л.Мөнхбаатарт даалгасугай. /ЗГ-ын 2012-1-11-ний 8-р тогтоолоор нэмэлт орсон/

3. Монгол Улсын иргэн бүрт "Эрдэнэс Тавантолгой" компанийн 536 ширхэг хувьцааг нэг удаа үнэ төлбөргүйгээр эзэмшүүлэх ажлыг зохион байгуулахыг Төрийн өмчийн хороо (Д.Сугар), "Үнэт цаасны төлбөр тооцоо, төвлөрсөн хадгаламжийн төв" ХХК-ийн гүйцэтгэх захирал Т.Гандулам нарт даалгасугай.

4. Иргэдэд үнэ төлбөргүй эзэмшүүлсэн хувьцааг нийтэд арилжаалах ажлыг Засгийн газраас "Эрдэнэс Тавантолгой" компанийн хувьцааг хоёр дахь зах зээлд арилжаалахыг зөвшөөрсөн шийдвэр гарсны дараа эхлүүлэх зохион байгуулалтын арга хэмжээ авахыг Төрийн өмчийн хороо (Д.Сугар)-нд үүрэг болгосугай.

5. "Эрдэнэс Тавантолгой" компанийн хувьцааг тухайн иргэнд эзэмшүүлснийг хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний албадаар дамжуулан Хүний хөгжил сангийн дэвтэрт тэмдэглэгээ бүхий наалт хийх арга хэмжээ авахыг Нийгмийн хамгаалал, хөдөлмөрийн сайд Т.Гандид даалгасугай. 6. Иргэдийн Хүний хөгжил сангийн дэвтэрт тэмдэглэгээ бүхий наалт хийхэд шаардагдах 12.0 (арван хоёр) сая төгрөгийг Засгийн газрын нөөц сангаас гаргахыг Сангийн сайд С.Баярцогтод зөвшөөрсүгэй.

7. Стратегийн хөрөнгө оруулагч болон оператор компанийн сонгон шалгаруулалт, түүний үр дүнд хийх ажлын явцыг харгалзан хувьцааг нийтэд санал болгох төлөвлөгөөтэй уялдуулан компанийн нэрлэсэн үнийн талаар санал боловсруулж, Засгийн газарт танилцуулахыг Төрийн өмчийн хороо (Д.Сугар), "Эрдэнэс Тавантолгой" компанийн гүйцэтгэх захирал Б.Энэбиш нарт даалгасугай.

8. "Монголын хөрөнгийн бирж" ХК, "Үнэт цаасны төлбөр тооцоо, төвлөрсөн хадгаламжийн төв" ХХК-ийг төрийн тусгай хамгаалалтад авахыг Тагнуулын ерөнхий газрын дарга Р.Болдод үүрэг болгосугай. /ЗГ-ын 2012-1-11-ний 8-р тогтоолоор нэмэлт орсон/

9. "Эрдэнэс Тавантолгой" компанийн хувьцааг иргэдэд эзэмшүүлэх, гадаад, дотоодын хөрөнгийн биржид арилжаалах бэлтгэл ажлын явцын талаар иргэдэд тодорхой мэдээлэл өгч, сургалт зохион байгуулахыг Боловсрол, соёл, шинжлэх ухааны сайд Ё.Отгонбаяр, Төрийн өмчийн хороо (Д.Сугар), "Эрдэнэс Тавантолгой" компанийн гүйцэтгэх захирал Б.Энэбиш нарт үүрэг болгосугай.

10. Энэ тогтоолын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Сангийн сайд С.Баярцогт, Монгол Улсын сайд, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дарга Ч.Хүрэлбаатар нарт үүрэг болгосугай.

11. Энэ тогтоол гарсантай холбогдуулан "Эрдэнэс Тавантолгой" ХК-ийн хувьцааг иргэнд эзэмшүүлэх, аж ахуйн нэгжүүдэд худалдахтай холбогдуулан авах зарим арга хэмжээний тухай Засгийн газрын 2010 оны 12 дугаар сарын 29-ний өдрийн 350 дугаар тогтоолын 2.1 дэх заалтыг хүчингүй болсонд тооцсугай.

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙ САЙД

С.БАТБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН САЙД, ЗАСГИЙН ГАЗРЫН
ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ ГАЗРЫН ДАРГА

Ч.ХҮРЭЛБААТАР

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2011 оны 11 сарын 30 өдөр

Дугаар 57

Төрийн ордон, Улаанбаатар хот

МОНГОЛ УЛСЫН 2012 ОНЫ ТӨСВИЙН ТУХАЙ, НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН САНГИЙН 2012 ОНЫ ТӨСВИЙН ТУХАЙ, ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ САНГИЙН 2012 ОНЫ ТӨСВИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬ БАТЛАГДСАНТАЙ ХОЛБОГДУУЛАН АВАХ ЗАРИМ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТУХАЙ

Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 25 дугаар зүйлийн 25.16 дахь хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэхийг Монгол Улсын Засгийн газар /С.Батболд/-т даалгасугай:

1/бүх шатны төсөвт байгууллагын үйл ажиллагаанд арвилан хэмнэлтийн зарчмыг баримталж, төсвийн сахилга батыг эрс сайжруулан, өр, авлага үүсгэхгүй байх, өртөг зардлыг хямдруулах, үр ашгийг дээшлүүлэх үйл ажиллагааг бүх талаар дэмжин, байгууллагын бүтэц, орон тоог нэмэгдүүлэхгүй байх;

2/2012 оны төсвийн жилд улсын төсвийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээний гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулах ажлыг 2011 оны 12 дугаар сарын 10-ны өдрөөс 2012 оны 4 дүгээр сарын 01-ний өдөр хүртэл хугацаанд зохион байгуулж дуусгасан байх;

3/хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагааны олон талын харилцаа /удирдлага, зохицуулалт, техник-технологийн сонголт/-ны зохицуулалтыг оновчтой болгох, төсөл, арга хэмжээний хэрэгжилт, үр дүнг хэрэгжүүлэгч байгууллага, албан тушаалтан шууд хариуцдаг байх, хууль тогтоомж зөрчигчдөд хүлээлгэх хариуцлагыг чангатгах чиглэлээр шаардлагатай хуулийн төслийг боловсруулан 2012 оны эхний хагас жилд багтаан Монгол Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх;

4/Засгийн газрын шугамаар, гадаад, дотоодын эх үүсвэрээр улсын хэмжээнд хэрэгжүүлж байгаа хөрөнгө оруулалтын бүртгэл, мэдээлэл, тайлагнал, бодит гүйцэтгэлийн хяналт, шинжилгээ хийх механизмыг бүрдүүлэх;

5/хөрөнгө оруулалтын судалгаа, шинжилгээг хийж хэвших асуудлыг судлан тодорхой санал боловсруулж танилцуулах, уг судалгаа шинжилгээний ажилд Шинжлэх ухаан, технологийн сангийн хөрөнгийн тодорхой хэсгийг зарцуулах арга хэмжээ авах;

6/татвар төлөгчдийн бүртгэлийг сайжруулан, төсвийн орлогын батлагдсан төлөвлөгөөг биелүүлэх шаардлагатай бүх арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх;

7/уул уурхайн салбарын татварын орчинд үнэлгээ хийж, татварын хууль тогтоомжийг хэрэглэхэд ойлгомжтой болгох чиглэлээр эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох;

8/иргэн бүрд 1.5 сая төгрөг олгох арга хэмжээний хүрээнд "Эрдэнэс-Тавантолгой" ХК-ийн 1.0 сая төгрөгтэй тэнцэх нэрлэсэн үнэ бүхий хувьцааг иргэн

бүрд эзэмшүүлэх асуудлыг 2012 оны 02 дугаар сарын 01-ний өдрийн дотор шийдвэрлэх;

9/"Эрдэнэс-Тавантолгой" ХК-ийн хувьцааг олон улсын зах зээл дээр нээлттэй арилжиж эхлэх өдөр хүртэл хугацаанд Монгол Улсын иргэдийн эзэмшиж байгаа уг компанийн хувьцааг зөвхөн Монгол Улсын Засгийн газар нэрлэсэн үнээр нь худалдан авах, Засгийн газар үндэсний аж ахуйн нэгжүүдэд "Эрдэнэс Тавантолгой" ХК-ийн хувьцааны 10 хүртэлх хувийг нэрлэсэн үнээр санал болгож худалдах ажлыг зохион байгуулах;

10/Монгол Улсын 2011 оны төсвийн гүйцэтгэл, Засгийн газрын санхүүгийн нэгдсэн тайланд Үндэсний аудитын газраас өгч байгаа зөвлөмжийг хэрхэн тусгаж, хэрэгжүүлсэн тухай тайланг 2012 оны эхний хагас жилд багтаан Монгол Улсын Их Хуралд танилцуулах, төсвийн хууль зөрчсөн аливаа үйлдлийг таслан зогсоож, холбогдох албан тушаалтантай хариуцлага тооцох;

11/тэтгэврийн шинэчлэлийн эрх зүйн орчныг бүрдүүлэх, хүн амын насжилтаас үүдэн бий болох ирээдүйн зардлыг санхүүжүүлэх зориулалтаар уул уурхайн орлогын тодорхой хувиар хуримтлалын сан байгуулахтай холбоотой хуулийн төслүүдийг боловсруулан 2012 оны эхний хагас жилд багтаан Монгол Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх;

12/Монгол Улсад түүхий эд нь байдаг барилгын гол нэрийн бүтээгдэхүүн болох цемент, төмөр хийц зэрэг материалаар өөрийн орны өнөө ба ирээдүйн хэрэгцээг хангах, цаашид экспортлох зорилгоор үндэсний үйлдвэрлэлийг дэмжих төрийн бодлого, Замын-Үүдийн болон бусад гол боомтуудын нэвтрүүлэх хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх талаар санал боловсруулж 2012 оны эхний хагас жилд багтаан Монгол Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх.

2.Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтанд гүйцэтгэлийн аудит хийхдээ 5.0 тэрбум төгрөгөөс дээш төсөвт өртөг бүхий төслүүдийг сонгон, холбогдох мэргэжлийн байгууллагуудтай хамтран иж бүрэн хяналт, шинжилгээ хийж, авах арга хэмжээний саналыг цогц байдлаар боловсруулан 2012 оны 4 дүгээр сарын 01-ний өдрийн дотор Монгол Улсын Их Хуралд танилцуулахыг Үндэсний аудитын газар /Ч.Раднаа/-т даалгасугай.

3.Энэ тогтоолын биелэлтэд хяналт тавьж ажиллахыг Монгол Улсын Их Хурлын Төсвийн байнгын хороо /Д.Хаянхярваа/-нд даалгасугай.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА

Д.ДЭМБЭРЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2012 оны 02 сарын 16 өдөр

Дугаар 18

Төрийн ордон, Улаанбаатар хот

"ТАВАН ТОЛГОЙН НҮҮРСНИЙ ОРДЫГ АШИГЛАХ ЗАРИМ АСУУДЛЫН ТУХАЙ" ТОГТООЛД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 43 дугаар зүйлийн 43.1 дэх хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1. "Таван толгойн нүүрсний ордыг ашиглах зарим асуудлын тухай" Улсын Их Хурлын 2010 оны 7 дугаар сарын 07-ны өдрийн 39 дүгээр тогтоолын 1 дэх заалтын 2 дахь дэд заалтад дор дурдсан агуулгатай "г" заалт нэмсүгэй:

"г" Монгол Улсын 2012 оны төсвийн тухай, Нийгмийн даатгалын сангийн 2012 оны төсвийн тухай, Хүний хөгжил сангийн 2012 оны төсвийн тухай хууль батлагдсантай холбогдуулан авах зарим арга хэмжээний тухай" Улсын Их Хурлын 2011 оны 11 дүгээр сарын 30-ны өдрийн 57 дугаар тогтоолын 1 дэх заалтын 9 дэх дэд заалтын дагуу Засгийн газар иргэдээс худалдаж авсан хувьцааны тоогоор энэ тогтоолын 1 дэх заалтын 2 дахь дэд заалтын "в" заалтад заасан хувь, хэмжээг нэмэгдүүлэн тогтоох."

2. "Таван толгойн нүүрсний ордыг ашиглах зарим асуудлын тухай" Улсын Их Хурлын 2010 оны 7 дугаар сарын 07-ны өдрийн 39 дүгээр тогтоолын 1 дэх заалтын 2 дахь дэд заалтын "а" заалтын "10 хувийг" гэснийг "20 хүртэлх хувийг" гэж, мөн заалтын 2 дахь дэд заалтын "б" заалтын "хувьцааны 10 хувийг" гэснийг "хувьцааны 10 хүртэлх хувийг" гэж, мөн заалтын 2 дахь дэд заалтын "в" заалтын "30 хүртэлх хувийг" гэснийг "20 хүртэлх хувийг" гэж тус тус өөрчилсүгэй.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА

Д.ДЭМБЭРЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2012 оны 04 дүгээр сарын 11-ний өдөр

Дугаар 116

Улаанбаатар хот

"ЭРДЭНЭС ТАВАНТОЛГОЙ" ХК-ИЙН ХУВЬЦААГ ИРГЭДЭД ЭЗЭМШҮҮЛЭХ, АЖ АХУЙН НЭГЖИД ХУДАЛДАХТАЙ ХОЛБОГДУУЛАН АВАХ ЗАРИМ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТУХАЙ

Улсын Их Хурлын 2010 оны 39, Улсын Их Хурлын 2011 оны 57 дугаар тогтоолыг тус тус үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1. Иргэн бүрт 1.5 сая төгрөг олгох арга хэмжээний хүрээнд Монгол Улсын нийт иргэнд "Эрдэнэс Тавантолгой" ХК-ийн нийт хувьцааны 20 хүртэлх хувийг эзэмшүүлэх талаар дараахь арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэхийг Санхүүгийн зохицуулах хороо (Д.Баярсайхан), "Үнэт цаасны төлбөр тооцоо, хадгаламжийн төв" ХХК-ийн гүйцэтгэх захирал Т.Гандулам нарт зөвшөөрсүгэй:

1.1. Засгийн газрын 2011 оны 98 дугаар тогтоолын дагуу хувьцаа эзэмшиж байгаа иргэдэд 536 ширхэг хувьцаа нэмж эзэмшүүлэх;

1.2. 2011 оны 4 дүгээр сарын 1-ний өдрөөс 2012 оны 4 дүгээр сарын 11-ний өдөр болон түүнээс өмнө шинээр төрсөн иргэнд 1072 ширхэг хувьцаа эзэмшүүлэх;

1.3. Энэ тогтоолын 1.1, 1.2 дугаар зүйлд заасны дагуу иргэдэд эзэмшүүлэх хувьцаанаас Улсын Их Хурлын 2011 оны 53 дугаар тогтоолын дагуу Хүний хөгжил сангаас хишиг, хувийг бэлэн мөнгөөр авах хүсэлт гаргасан ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн, 2010-2011, 2011-2012 оны хичээлийн жилд сургалтын төлбөр хэлбэрээр хишиг, хувь хүртсэн оюутан, 2011 онд эрүүл мэндийн даатгалын шимтгэл хэлбэрээр хишиг, хувь хүртсэн иргэний өмнө хүртсэн хишиг, хувьд ногдох хувьцааг хасч тооцох.

1.4 Энэ тогтоолын 1.3-т заасны дагуу хасч тооцсон хувьцааны төлбөрийг "Үнэт цаасны төлбөр тооцоо, төвлөрсөн хадгаламжийн төв" ХХК дахь хувьцааны төлбөр хүлээн авах тусгай дансанд төлсөн иргэнд "Эрдэнэс Тавантолгой" ХК-ийн хувьцааг буцаан эзэмшүүлэх. /ЗГ-ын 2012-6-13-ны 201-р тогтоолоор нэмсэн/

2. Улсын Их Хурлын 2011 оны 57 дугаар тогтоолын дагуу эзэмшиж байгаа хувьцаагаа Засгийн газарт нэрлэсэн үнээр худалдах иргэний хүсэлтийг хүлээн авч, иргэдийн нэрс, худалдах хувьцааны тоог нэгтгэн гаргах ажлыг 2012 оны 6 дугаар сарын 1-ний дотор зохион байгуулахыг Нийгмийн хамгаалал, хөдөлмөрийн сайд Т.Гандид даалгасугай.

3. Улсын Их Хурлын 2012 оны 39 дүгээр тогтоолын 2 дугаар зүйлийн "б"-д заасан нөхцөлийг хангасан аж ахуйн нэгжүүдээс "Эрдэнэс Тавантолгой" ХК-ийн хувьцааг худалдаж авах талаар өөрийн харьяалагдах татварын хэлтэст 2012 оны 6 дугаар сарын 1-ний дотор ирүүлсэн хүсэлтийг үндэслэн хувьцааг нэрлэсэн үнээр нь тэнцүү хэмжээгээр худалдах ажлыг зохион байгуулахыг Төрийн өмчийн хороо

(Б.Заяабал), Татварын ерөнхий газрын дарга Б.Баттөмөр, Улсын бүртгэлийн ерөнхий газрын дарга Л.Амарсанаа нарт даалгасугай.

4. Энэ тогтоолын 3 дугаар зүйлд заасан аж ахуйн нэгжид худалдсан хувьцааны орлогоос бүрдэх хөрөнгийг иргэдээс худалдан авах хувьцааны төлбөрийг санхүүжүүлэх, эсхүл иргэдийн хүсэлтийг үндэслэн иргэдийн банкны зээл болон орон сууцны төлбөрт нь шилжүүлэх ажлыг зохион байгуулахыг Сангийн сайд Д.Хаянхярваа, Нийгмийн хамгаалал, хөдөлмөрийн сайд Т.Ганди, Зам, тээвэр, барилга, хот байгуулалтын сайд Ц.Дашдорж, Төрийн өмчийн хороо (Б.Заяабал)-нд тус тус даалгасугай.

5. "Эрдэнэс Тавантолгой" ХК-ийн хувьцааны нэрлэсэн үнийн талаархи саналыг Засгийн газарт танилцуулсны үндсэн дээр 2012 оны 5 дугаар сарын 1-ний дотор нэрлэсэн үнийг зохих журмын дагуу тогтоохыг Төрийн өмчийн хороо (Б.Заяабал)-нд даалгасугай.

6. Хувьцаагаа худалдах иргэдийн хувьцааг багцалж гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулагчдад худалдах нөхцөл, боломжийн талаар судалж, Засгийн газарт танилцуулахыг Сангийн сайд Д.Хаянхярваа, Төрийн өмчийн хороо (Б.Заяабал)-нд даалгасугай.

7. Энэ тогтоолд заасан арга хэмжээг "Эрдэнэс Тавантолгой" ХК-ийн хувьцааг олон улсын хөрөнгийн зах зээл дээр арилжаалахаас өмнө зохион байгуулан ажлын явц, үр дүнг 14 хоног тутамд Засгийн газрын хуралдаанд танилцуулж байхыг Монгол Улсын сайд, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дарга Ч.Хүрэлбаатар, Сангийн сайд Д.Хаянхярваа, Төрийн өмчийн хороо (Б.Заяабал)-нд даалгасугай.

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙ САЙД

С.БАТБОЛД

САНГИЙН САЙД

Д.ХАЯНХЯРВАА

НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ, ХӨДӨЛМӨРИЙН САЙД

Т.ГАНДИ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2024 оны 01 сарын 17 өдөр

Дугаар 10

Төрийн ордон, Улаанбаатар хот

“Эрдэнэс Тавантолгой” хувьцаат компанийн хувьцааны талаар авах зарим арга хэмжээний тухай

Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1 дэх хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1. “Эрдэнэс Тавантолгой” хувьцаат компанийн хувьцааг холбогдох хууль тогтоомжид нийцүүлэн Монгол Улсын нийт иргэдэд адил тэнцүү хэмжээгээр эзэмшүүлэх чиглэлээр дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэхийг Монгол Улсын Засгийн газар /Л.Оюун-Эрдэнэ/-т даалгасугай:

1/2012 оны 04 дүгээр сарын 11-ний өдрөөс 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн хооронд төрсөн болон харьяат болсон Монгол Улсын иргэн бүрд “Эрдэнэс Тавантолгой” хувьцаат компанийн 1072 ширхэг энгийн хувьцааг эзэмшүүлэх;

2/Монгол Улсын иргэдэд үнэ төлбөргүйгээр олгосон “Эрдэнэс Тавантолгой” хувьцаат компанийн хувьцааг тус компанийн энгийн хувьцаанд бүртгэх;

3/“Эрдэнэс Тавантолгой” хувьцаат компанийн эрх бүхий этгээд ногдол ашиг хуваарилахаар шийдвэрлэсэн тохиолдолд төрийн өмчид ногдох хувьцааны ногдол ашгийн орлогоос “Эрдэнэс Тавантолгой” хувьцаат компани, “Эрдэнэс Монгол” хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани, түүний нэгдлийн болон бусад төрийн өмчийн оролцоотой аж ахуйн нэгжүүд хооронд үүссэн өр авлагад суутган тооцох.

2. Энэ тогтоолыг 2024 оны 01 дүгээр сарын 17-ны өдрөөс эхлэн дагаж мөрдсүгэй.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА

Г.ЗАНДАНШАТАР

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2024 оны 01 сарын 31 өдөр

Дугаар 45

Улаанбаатар хот

“ЭРДЭНЭС ТАВАНТОЛГОЙ” ХК-ИЙН ХУВЬЦААНЫ ТАЛААР АВАХ ЗАРИМ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТУХАЙ

““Эрдэнэс Тавантолгой” хувьцаат компанийн хувьцааны талаар авах зарим арга хэмжээний тухай” Улсын Их Хурлын 2024 оны 01 дүгээр сарын 17-ны өдрийн 10 дугаар тогтоолыг хэрэгжүүлэх зорилгоор Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1. “Эрдэнэс Тавантолгой” ХК-ийн төрийн эзэмшлийн хувьцаанаас 2012 оны 04 дүгээр сарын 12-ны өдрөөс 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн хооронд төрсөн болон Монгол Улсын харьяат болсон иргэн бүрд “Эрдэнэс Тавантолгой” ХК-ийн 1072 ширхэг энгийн хувьцааг үнэ төлбөргүйгээр эзэмшүүлсүгэй.

2. Монгол Улсын иргэдэд үнэ төлбөргүйгээр эзэмшүүлсэн “Эрдэнэс Тавантолгой” ХК-ийн хувьцааг тус компанийн энгийн хувьцаанд бүртгэх арга хэмжээ авахыг “Үнэт цаасны төвлөрсөн хадгаламжийн төв” ХХК (М.Энхсайхан)-д даалгасугай.

3. “Эрдэнэс Тавантолгой” ХК-ийн энгийн хувьцаа эзэмшиж байгаа иргэдийн мэдээллийг боловсруулж, бүртгэлийг цахимжуулан, мэдээллийг шуурхай солилцож ажиллахыг Цахим хөгжил, харилцаа холбооны сайд Н.Учрал, Улсын бүртгэлийн ерөнхий газар (Д.Дэлгэрсайхан), “Үнэт цаасны төвлөрсөн хадгаламжийн төв” ХХК (М.Энхсайхан) нарт тус тус даалгасугай.

4. Энэ тогтоолын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Монгол Улсын сайд, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дарга Д.Амарбаясгалан, Сангийн сайд Б.Жавхлан нарт тус тус үүрэг болгосугай.

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙ САЙД

Л.ОЮУН-ЭРДЭНЭ

МОНГОЛ УЛСЫН САЙД, ЗАСГИЙН ГАЗРЫН
ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ ГАЗРЫН ДАРГА

Д.АМАРБАЯСГАЛАН

**УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН 2011 ОНЫ НАМРЫН ЭЭЛЖИТ ЧУУЛГАНЫ
10 ДУГААР САРЫН 28-НЫ ӨДӨР (БААСАН ГАРИГ)-ИЙН НЭГДСЭН
ХУРАЛДААНЫ ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ТЭМДЭГЛЭЛ**

Монгол Улсын Их Хурлын 2011 оны намрын ээлжит чуулганы 10 дугаар сарын 28-ны өдөр /Баасан гариг/-ийн нэгдсэн хуралдаан 10 цаг 23 минутад Төрийн ордны Улсын Их Хурлын чуулганы нэгдсэн хуралдааны танхимд эхлэв.

УИХ-ын дарга Д.Дэмбэрэл ирц, хэлэлцэх асуудлын дарааллыг танилцуулж, хуралдааныг даргалав.

Өглөөний нэгдсэн хуралдаанд ирвэл зохих 76 гишүүнээс 53 гишүүн ирж, 69.7 хувийн ирцтэй байв. Үүнд:

Чөлөөтэй: Н.Алтанхуяг, Х.Баделхан, Сү.Батболд, Я.Батсуурь, Г.Батхүү, Л.Гантөмөр, Л.Гүндалай, Ц.Дашдорж, Х.Жекей, Д.Загджав, Д.Очирбат, Ж.Сүхбаатар, А.Тлөйхан, Ч.Улаан, Ж.Энхбаяр, М.Энхболд, Н.Энхболд

Өвчтэй: Ц.Даваасүрэн, Ц.Сэдванчиг

Тасалсан: Р.Амаржаргал, Х.Баттулга, Д.Энхбат, С.Эрдэнэ

Хоцорсон: Д.Арвин-50.0, Н.Батбаяр-40.0, Ц.Батбаяр-40.0, Л.Болд-1.50, Л.Гансүх-2.00, Г.Занданшатар-0.50, Д.Зоригт-0.40, Д.Батбаяр-1.00, Ц.Нямдорж-0.50, Д.Одбаяр-0.50, Ш.Сайхансамбуу-1.50,

Зургаа.УИХ-ын гишүүн С.Эрдэнэ, Д.Ганхуяг, Ц.Шинэбаяр нараас Монгол Улсын Ерөнхий сайдад тавьсан “Тавантолгойн нүүрсний ордын Ухаа худгийн хэсгийг “Энержи ресурс” ХХК-д олгосон болон Тавантолгойн ордыг ашиглахтай холбогдсон зарим асуудлын талаарх асуулга”-ын хариуг сонсох

Энержи ресурс ХХК нь өөрийн эзэмшиж байсан хайгуулын тусгай зөвшөөрлүүдийг ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл болгох өргөдлийг хуучнаар Ашигт малтмал, газрын тосны Хэрэг эрхлэх газарт 2006 оны 7 дугаар сарын 8-ны өдөр гаргасныг тус газар хянан үзээд 2006 оны 8 дугаар сарын 10-ны өдрийн 789 тоот шийдвэрээр ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл болгосон байна.

Ашигт малтмалын тухай хуулийн 26.9-д улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийж нөөцийг нь тогтоосон талбайд ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг сонгон шалгаруулалтын журмаар олгоно гэж заасан нь хуучин мөрдөж байсан хуулийн дагуу олгосон лицензийг хүчингүй болгож шинээр сонгон шалгаруулалтаар олгох асуудал биш харин шинээр өргөдөл гаргаж тусгай зөвшөөрөл авахад мөрдөх зохицуулалт болно.

Засгийн газраас 2007 оны 12 дугаар сард удирдамж гаргаж ажлын хэсэг томилон ажиллуулсан бөгөөд ажлын хэсэг Энержи ресурс ХХК-ийн ашиглалтын

тусгай зөвшөөрөл бүхий Тавантолгойн орд газарт төрийн оролцооны хувь хэмжээг тогтоох асуудлыг 4 сар орчим хугацаанд олон хувилбараар хэлэлцсэний эцэст Энержи Ресурс ХХК-ийн эзэмшилд байсан 6 лицензээс 5 лицензийг өөртөө шилжүүлэн авч Тавантолгойн нүүрсний ордоос салангид орд болох Ухаахудаг талбайд ашигт малтмалын ашиглалтын нэг тусгай зөвшөөрлийг үлдээхээр шийдвэрлэж Засгийн газрыг төлөөлж Үйлдвэр, худалдааны сайд Х.Наранхүү, Энержи ресурс ХХК-ийг төлөөлж гүйцэтгэх захирал Т.Лхагвадорж нар 2008 оны 03 дугаар сарын 21-нд ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх тухай гэрээг байгуулсан болно.

Ухаахудагийн ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн талбайд ногдох нөөц Тавантолгойн ордын нийт нөөцийн 4.0 хувьтай тэнцэж байсан тул Ашигт малтмалын тухай хуульд улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийж нөөцийг нь тогтоосон ордод төрийн эзэмшил 50.0 хүртэл хувьтай байж болно гэж зааснаас ч илүү хувийг төр өөртөө авч үлдсэн нь Монгол Улсын эрх ашигт нийцсэн хууль болсон гэж үзэж байна.

...

Соронзон хальснаас буулгасан:

ХУРАЛДААНЫ ТЭМДЭГЛЭЛ
ХӨТЛӨГЧ:

Ц.НАРАНТУЯА

Д.ЭНЭБИШ

Ц.АЛТАН-ОД

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН
БАЙНГЫН ХОРООНЫ
ТОГТООЛ

2012 оны 01 сарын 25 өдөр

Дугаар 05

Улаанбаатар хот

Ажлын хэсэг байгуулах тухай

Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.5 дахь хэсэг, Улсын Их Хурал дахь Ардчилсан намын бүлгийн 2012 оны 01 дүгээр сарын 16-ны өдрийн 07 тоот албан бичгийг тус тус үндэслэн Эдийн засгийн байнгын хорооноос ТОГТООХ нь:

Нэг. "Энержи Ресурс" ХХК-д Тавантолгой орд газраас нүүрс олборлох талбайг болон ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг олгосон нь хууль тогтоомжид нийцсэн эсэх талаар тодруулж, дүгнэлт гаргах чиг үүрэг бүхий Ажлын хэсгийг дараах бүрэлдэхүүнтэйгээр байгуулсугай.

Ажлын хэсгийн ахлагч:

Л.Гантөмөр

-Улсын Их Хурлын гишүүн

Гишүүд:

Д.Балдан-Очир
Р.Буд
Ц.Дашдорж
Д.Одхүү

-Улсын Их Хурлын гишүүн
-Улсын Их Хурлын гишүүн
-Улсын Их Хурлын гишүүн
-Улсын Их Хурлын гишүүн

Хоёр. Ажлын хэсэгт мэргэжил, арга зүйн туслалцаа авах чиглэлээр Засгийн газар, Үндэсний Аудитын газар болон холбогдох бусад байгууллагаас мэргэжлийн хүмүүсийг татан оролцуулж, санал, дүгнэлтээ 2012 оны 02 дугаар сард багтаан Эдийн засгийн байнгын хороонд танилцуулахыг Ажлын хэсэг Л.Гантөмөр-т үүрэг болгосугай.

ЭДИЙН ЗАСГИЙН БАЙНГЫН
ХОРООНЫ ДАРГА

Д.ЗОРИГТ

ЭНЕРЖИ РЕСУРС ХХК

Сэнтрал Тауэр 16 давхар, Сүхбаатар дүүрэг,
Улаанбаатар хот, 14200, УБД: 9011007001
Утас: (976) 70122279, 70132279
contact@mmc.mn, www.energyresources.mn

АЖЛЫН ХЭСГИЙН ДАРГА,
ХУУЛЬ ЗҮЙ, ДОТООД ХЭРГИЙН
САЙД О.АЛТАНГЭРЭЛ ТАНАА

2025.02.27 № 164
танай _____ -ны № _____ -т

Мэдээлэл хүргүүлэх тухай

Тавантолгойн чулуун нүүрсний бүлэг ордын ашиг малтмалын тусгай зөвшөөрлийг хувийн хэвшлийн аж ахуйн нэгжид олгосон асуудлаар Ажлын хэсэг дүгнэлт боловсруулсан тухай Таны хэвлэлийн бага хурлын үеэр хийсэн мэдээлэлтэй танилцлаа.

Та ийнхүү мэдээлэл өгөхдөө Ажлын хэсгийн зүгээс хөрөнгө оруулалт хийсэн хувийн хэвшлийн компанийн талаар ямар нэг дүгнэлт хийгээгүй, хөрөнгө оруулчихсан, үйл ажиллагаа явуулж байгаа аж ахуйн нэгжтэй төр зайлшгүй хэлэлцэж ярих ёстой тухай зарчмын байр суурь илэрхийлснийг бид талархан хүлээн авч байна.

Ажлын хэсэг дүгнэлт гаргахдаа хууль ёсны эрх ашиг нь хөндөгдөх хувийн хэвшлийн аж ахуйн нэгжийн тайлбар тодруулгыг авч, байр сууриа илэрхийлэх боломж олгоогүйд харамсаж байна. Ажлын хэсэг 2008 оны 03-р сарын 21-ний өдөр Монгол Улсын Засгийн газар, Энержи Ресурс ХХК-ийн хооронд байгуулсан Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрлийг шилжүүлэх гэрээний эх хувийг олдохгүй байгаа тухай дурдсан. Энэхүү гэрээний нэг эх хувь нь манай компанийн архивт хадгалагдаж байгаа бөгөөд бидний зүгээс тус гэрээний эх хувийн нотариатаар баталгаажуулсан хуулбар, хоёр талын хоорондох яриа хэлэлцээний уулзалтын тэмдэглэлийг хүргүүлж байна.

Ил тод, нээлттэй байх зарчимд тулгуурлан бодит байдал, баримтад үндэслэсэн өөрийн тайлбар мэдээллийг мөн үүгээр хүргүүлж байна.

2006 онд шинэчлэн баталсан Ашигт малтмалын тухай хуулийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурал 2007 оны 02-р сарын 06-ны “Тодорхой ордыг стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордод хамааруулах тухай” 27 дугаар тогтоол баталсан. Уг тогтоолоор Тавантолгойн чулуун нүүрсний ордыг стратегийн ач холбогдол бүхий ордоор тодорхойлсон байдаг бөгөөд тухайн үед Энержи Ресурс ХХК нь 11943А, 11952А, 11953А, 11954А, 11955А, 11956А ашигт малтмал ашиглах тусгай зөвшөөрлийг хууль ёсны дагуу эзэмшиж байсан.

2006 оны Ашигт малтмалын тухай хуулийн 5.4 дэх хэсэгт “Улсын төсвийн хөрөнгөөр эрэл, хайгуул хийж нөөцийг нь тогтоосон стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордыг хувийн өмчит хуулийн этгээдтэй **хамтран ашиглавал төрийн оролцооны хэмжээ 50 хүртэл хувьтай байж болох** бөгөөд уг хэмжээг төрөөс оруулсан хөрөнгө оруулалтын хэмжээг харгалзан орд ашиглах гэрээгээр тодорхойлно” гэж заасан байсан.

Засгийн газрын ажлын хэсэгтэй 2007 оны 05-р сарын 18-ны өдрөөс Тавантолгойн чулуун нүүрсний орд газарт төрийн эзэмших хувийг тогтоох талаар хэлэлцээр эхэлсэн. Энэхүү хэлэлцээрийн үр дүнд Тавантолгойн чулуун нүүрсний ордод ашигт малтмал ашиглах тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч Энержи Ресурс ХХК-ийн нийт гаргасан хувьцааны 86 хувийг төр үнэ төлбөргүйгээр эзэмшин ордыг хамтран ашиглах нөхцөлөөр Хөрөнгө оруулалтын гэрээ, Хувь нийлүүлэгчдийн гэрээний төслийг харилцан тохиролцсоныг Засгийн газар холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлж, хэлэлцүүлэх байсан. Засгийн газрын бүрэлдэхүүн өөрчлөгдсөнтэй холбогдуулж шинэ ажлын хэсэг томилогдож, Энержи Ресурс ХХК-ийн эзэмшиж буй ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл нь

хувийн өмч болохыг хүлээн зөвшөөрөөд харилцан тохиролцсоны үндсэн дээр төр өөртөө шилжүүлэн авах асуудлыг хэлэлцэх Монгол Улсын Засгийн газрын удирдамжийг танилцуулсан. Тус ажлын хэсэгтэй дөрвөн сарын хугацаанд есөн удаа уулзалт хэлэлцээр хийснээр Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Зургадугаар зүйл, Арван зургадугаар зүйлийн 3 дахь хэсэг, Иргэний хуулийн 8.1.1, 13, 189, 196.1.2, 206 дугаар зүйл, 2006 оны Ашигт малтмалын тухай хуулийн 4.1.11 дэх заалт, 5-р зүйл, 9-р зүйл, 49-р зүйл, 50-р зүйлийг удирдлага болгон 2008 оны 3-р сарын 21-ний өдөр дараах үндсэн нөхцөл бүхий Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх гэрээг байгуулсан. (Хавсралт №1 болон Хавсралт №2)

Уг гэрээгээр Энержи Ресурс ХХК нь өөрийн хууль ёсны эзэмшилд байсан 6 тусгай зөвшөөрлөөс 11943А, 11953А, 11954А, 11955А, 11956А тусгай зөвшөөрлийг төрд шилжүүлж, 11952А тусгай зөвшөөрөл нь хууль ёсны эзэмшилд хэвээр үлдэх болсон. Засгийн газраас Энержи Ресурс ХХК-ийн эзэмшилд үлдэх 11952А тусгай зөвшөөрөл хамрах талбайд Ашигт малтмалын тухай хууль болон бусад хууль тогтоомжид зааснаар нөөцөд авах, төрийн хувь оролцоог тогтоохоор санал өргөн мэдүүлэх зэргээр ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлд өөрчлөлт оруулахгүй буюу цуцлахгүй байх баталгаа гаргасан.

Улмаар 2008 оны 05-р сарын 28-ны өдөр 11943А, 11953А, 11954А, 11955А, 11956А ашигт малтмал ашиглах тусгай зөвшөөрлийг төрийн өмчит Эрдэнэс МГЛ ХХК-ийн нэр дээр бүртгэсэн. Ашигт малтмалын тухай хуулийн 5.4 дэх заалтаар 50 хүртэлх хувийг төр эзэмшиж болохоор дээд хязгаарыг хуульчилсан байхад Засгийн газрын зүгээс Тавантолгойн чулуун нүүрсний ордын нийт талбайн 95 хувь, нийт нөөцийн 96 хувийг төрийн мэдэлд шилжүүлж авсан.

Монгол Улсын Их Хурал 2008 оны 12-р сарын 04-ний өдөр 40 дүгээр тогтоол, 2010 оны 07-р сарын 07-ны өдөр 39 дүгээр тогтоол зэрэг Тавантолгойн чулуун нүүрсний ордтой холбоотой төрийн бодлогын шийдвэрүүд гаргаж байсан нь тухайн Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх гэрээний хэрэгжилтийг хүлээн зөвшөөрч байсныг илэрхийлж байна. Мөн Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх гэрээний хэрэгжилтийг хангаснаар Эрдэнэс Тавантолгой ХХК-д холбогдох ашигт малтмал ашиглах тусгай зөвшөөрлийн эзэмшил шилжиж, тусгай зөвшөөрлийн хүрээнд өөрийн үйл ажиллагаагаа эрхлэх хууль, эрх зүйн үндэс суурь нь болсон билээ.

Монгол Улсын Их Хурлын Эдийн засгийн байнгын хорооны саналын дагуу Төрийн аудитын тухай хуулиар тодорхойлсон Үндэсний Аудитын газар бүрэн эрхийнхээ хүрээнд Энержи Ресурс ХХК-д нүүрсний орд ашиглах талбай болон тусгай зөвшөөрлийг хууль тогтоомж, дүрэм, журмын дагуу олгосон байдалд гүйцэтгэлийн аудит хийсэн. Гүйцэтгэлийн аудитын тайлангийн дүгнэлтэд “Засгийн газар болон Энержи Ресурс ХХК-ийн хоорондын гэрээний үүрэг зөрчигдөх тохиолдолд Энержи Ресурс ХХК-д ашиглалтын 5 лицензийг нь буцаан олгох, аль эсвэл төрийн оролцооны хувь хэмжээг 50 хүртэл хувиар бууруулах үр дагавар үүсэхээр” байгаа тухай тусгасан байна. Тус аудитын тайланг Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2012 оны 03-р сарын 15-ны өдрийн “Аудитын тайланг баталгаажуулах тухай” 21 тоот тушаалаар батлан Монгол Улсын Их Хурлын Эдийн засгийн байнгын хороо, Эрдэс баялаг, эрчим хүчний яам, Ашигт малтмалын газарт тус тус хүргүүлсэн байдаг. (Хавсралт №3)

Монгол Улсын Засгийн газартай байгуулсан гэрээнд үндэслэн Энержи Ресурс ХХК нь 11952А ашигт малтмал ашиглах тусгай зөвшөөрлийн хүрээнд уул уурхайн цогц төслийг хэрэгжүүлэх хөрөнгө, санхүүжилт татах зорилгоор толгой компанийнхаа хувьцааг 2010 онд Хонг Конгийн хөрөнгийн биржид бүртгүүлж, хамтын өмчлөл бүхий олон нийтийн (public), нээлттэй хувьцаат компани хэлбэрээр өнөөдрийг хүртэл үйл ажиллагаагаа явуулж байна. Компанийн хувьцаа эзэмшигчдийн зүгээс 2010 онд 600 сая ам.доллар, 2014 онд 200 сая ам.доллар, нийт 800 сая ам.долларын шууд хөрөнгө оруулалтыг хийсэн. Мөн 2012 онд компани 600 сая ам.долларын бондын санхүүжилт татаж, өнөөдрийн байдлаар тус бондын үлдэгдэл нь 220 сая ам.доллар байна. Олон улсын санхүүгийн зах зээлээс татсан дээрх бүх эх үүсвэрээр бүтээн байгуулалтын хөрөнгө оруулалтыг санхүүжүүлсэн.

Иймд энэхүү Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх гэрээ нь хууль ёсны итгэлийг хамгаалах зарчмын дагуу хөдөлбөргүй мөрдөгдөх нь хөрөнгө оруулалтын таатай орчныг бүрдүүлэх,

гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулалтыг татах, хөрөнгө оруулагчийн эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг хамгаалах төрийн бодлоготой нийцэх учиртай билээ.

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Зургадугаар зүйлийн 2 дахь хэсэгт 2019 онд орсон нэмэлт өөрчлөлтөөр “стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордыг ашиглахдаа байгалийн баялаг ард түмний мэдэлд байх зарчимд нийцүүлэн түүний үр өгөөжийн дийлэнх нь ард түмэнд ногдож байх эрх зүйн үндсийг хуулиар тогтооно” хэмээн заасан. Мөн Үндсэн хуулийн Тавдугаар зүйлийн 4 дэх хэсэгт “төр нь үндэсний эдийн засгийн аюулгүй байдал, аж ахуйн бүх хэвшлийн болон хүн амын нийгмийн хөгжлийг хангах зорилгод нийцүүлэн эдийн засгийг зохицуулна” хэмээн тусгасан байдаг.

Ухаа худагийн уурхайн ашиглалтын үйл ажиллагааг 2009 онд эхлүүлснээс хойш 16 жилийн хугацаанд 2024 оны 12-р сарын 31-ний өдрийн байдлаар Энержи Ресурс ХХК нь нийт **2.6 их наяд төгрөгийг татвар хураамж** хэлбэрээр улс, орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлсэн байна. Үүнээс гадна хөндлөнгийн аудитор жил бүр баталгаажуулдаг Олборлох үйлдвэрлэлийн ил тод байдлын тайлан (“ОУИТБТ”)-д тусгаснаар төрийн байгууллага (сургууль, цэцэрлэг, эмнэлэг, сум, орон нутаг гэх мэт)-д мөнгөн болон мөнгөн бус хэлбэрээр **133 тэрбум төгрөгийн хандив, дэмжлэг** үзүүлсэн байна. (Хавсралт №4)

Энержи Ресурс ХХК нь Ухаа худагийн уурхайн цогцолбор төсөлд нийт **1.2 их наяд төгрөгийн анхны хөрөнгө оруулалт** хийснийг үндэслэн Хөрөнгө оруулалтын газрын даргын 2015 оны 08-р сарын 13-ны өдрийн А/98 тоот тушаалаар тогтворжуулах гэрчилгээ олгосон. Харин ашиглалтын үйл ажиллагаа эхлүүлснээс хойш 2024 оны 12-р сарын 31-ний өдрийн байдлаар тус компанийн татварын дараах ашиг алдагдлын хуримтлагдсан нийт дүн 1.3 их наяд төгрөг байгаа нь хөндлөнгийн, хараат бус аудиторын баталгаажуулсан санхүүгийн тайланд тусгагдсан байна. Энэхүү эх үүсвэрээс компани бонд, зээлийн эргэн төлөлтийн үндсэн төлбөр, **460 тэрбум гаруй төгрөгийн дахин нэмэлт хөрөнгө оруулалт** хийгдэж, аливаа нэгэн ногдол ашиг компанийн хувь нийлүүлэгчдэд огт хуваарилагдаагүй болно.

Иймд Монгол Улсын Үндсэн хуулийн холбогдох заалтын дагуу **ордыг ашиглах эдийн засгийн үр өгөөжийн дийлэнх буюу 70 орчим хувь нь** татвар хураамж, хандив дэмжлэг хэлбэрээр ард иргэдэд ногдсон байна. (Хавсралт №5)

Энержи Ресурс ХХК нь үндэсний хувийн хэвшлийн хөрөнгө оруулалттай аж ахуйн нэгжийн хувьд хариуцлагатай уул уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэн экспортын орлого, татвар, хураамж, ажлын байр, нийгмийн хөрөнгө оруулалт зэргээр дамжуулан улсын эдийн засаг, хөгжилд томоохон хувь нэмэр оруулан, Монгол Улсын ТОП-5 аж ахуйн нэгжээр тогтмол шалгарч ирснийг цохон тэмдэглэе.

Ажлын хэсгийн зүгээс нэмэлтээр баримт материал, тайлбар тодруулгыг авах шаардлагатай тохиолдолд бид нээлттэй хамтран ажиллахад бэлэн байгаагаа үүгээр илэрхийлж байна.

Хавсралт:

1. Монгол Улсын Засгийн газар болон Энержи Ресурс ХХК-ийн хооронд 2008 оны 03-р сарын 21-ний өдөр байгуулсан Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх гэрээ (хуулбар)
2. Монгол Улсын Засгийн газар, Энержи Ресурс ХХК-ийн хоорондох яриа хэлэлцээний уулзалтын тэмдэглэл №1-9 (хуулбар)
3. Үндэсний аудитын газрын тайлан:
<https://audit.gov.mn/files/report/performance/2012/2012-PA-Risk-01-OuyTolgoiEnergyResource.pdf>
4. Олборлох үйлдвэрлэлийн ил тод байдлын тайлан:
<http://www.eitimongolia.mn/en/companies-reports>
5. Энержи Ресурс ХХК-ийн 2009-2024 оны хөндлөнгийн, хараат бус аудиторын баталгаажуулсан санхүүгийн тайлан, татвар төлөлтийн хураангуй дээр үндэслэсэн үр өгөөжийн тооцоолол

Хүндэтгэсэн,

ГРУППЫН ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ

Г.БАТЦЭНГЭЛ

ЭНЕРЖИ РЕСУРС ХХК

Сэнтрал Тауэр 16 давхар, Сүхбаатар дүүрэг,
Улаанбаатар хот, 14200, УБД: 9011007001
Утас: (976) 70122279, 70132279
contact@mmc.mn, www.energyresources.mn

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ГИШҮҮН,
МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН САЙД,
ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ ГАЗРЫН ДАРГА,
АЖЛЫН ХЭСГИЙН ДАРГА Н.УЧРАЛ ТАНАА

2025. 05. 05 № 343
танай _____ -ны № _____ -т

Мэдээлэл, материал хүргүүлэх тухай

Монгол Улсын Засгийн газраас өргөн мэдүүлснээр Улсын Их Хурлаас 2024 оны 04-р сарын 19-ний өдөр баталсан “Үндэсний баялгийн сангийн тухай хууль” нь нийгмийн зөвшилцөл, орон нутаг, ард иргэдийн дэмжлэг, оролцоог хангаж, эрдэс баялгийн салбарын урт хугацааны тогтвортой эрх зүйн орчныг бүрдүүлж манай улсын нийгэм, эдийн засгийн хөгжлийг хангах үндэс суурь нь болох билээ.

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Зургадугаар зүйлийн 2 дахь хэсэгт 2019 онд орсон нэмэлт өөрчлөлтөөр “стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордыг ашиглахдаа байгалийн баялаг ард түмний мэдэлд байх зарчимд нийцүүлэн түүний үр өгөөжийн дийлэнх нь ард түмэнд ногдож байх эрх зүйн үндсийг хуулиар тогтооно” хэмээн заасан. Мөн Үндсэн хуулийн Тавдугаар зүйлийн 4 дэх хэсэгт “төр нь үндэсний эдийн засгийн аюулгүй байдал, аж ахуйн бүх хэвшлийн болон хүн амын нийгмийн хөгжлийг хангах зорилгод нийцүүлэн эдийн засгийг зохицуулна” хэмээн тусгасан байдаг.

Нэг. Ухаа худаг ордын ашиглалтын үр өгөөжийн талаар

Манай компани Ухаа худагийн уурхайн ашиглалтын үйл ажиллагааг 2009 онд эхлүүлснээс хойш 16 жилийн хугацаанд 2024 оны 12-р сарын 31-ний өдрийн байдлаар нийт 2.6 их наяд төгрөгийг татвар хураамж хэлбэрээр улс, орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлсэн байна. Үүнээс гадна хөндлөнгийн аудитор жил бүр баталгаажуулдаг Олборлох үйлдвэрлэлийн ил тод байдлын тайлан (“ОУИТБТ”)-д тусгаснаар энэ хугацаанд төрийн байгууллага (сургууль, цэцэрлэг, эмнэлэг, сум, орон нутаг гэх мэт)-д мөнгөн болон мөнгөн бус хэлбэрээр 133 тэрбум төгрөгийн хандив, дэмжлэг үзүүлжээ.

Нийт 16.5 их наяд төгрөгийн борлуулалтын орлого бүрдүүлж, үүнээс зөвхөн ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр хэлбэрээр 1.3 их наяд төгрөгийг улсын төсөвт шууд төвлөрүүлсэн байна. Ашигт малтмалын тухай хуулийн дагуу нүүрс экспортлогч компаниуд ашигт малтмалын нөөц ашигласны үндсэн төлбөр 5 хувь, зах зээлийн үнийн түвшинтэй уялдуулж өсөн нэмэгдэх ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр 5 хүртэл хувийг, нийт 10 хүртэл хувийг компанийн ашигт үйл ажиллагаанаас үл хамааран улсын татварт төлөх үүрэг хүлээдэг.

Борлуулсан бүтээгдэхүүний өртөг, үйл ажиллагааны зардал, санхүүжилтийн хүү, ханшийн алдагдал, суутган татвар гэх мэт зардлыг хассаны дараах татварын өмнөх ашиг нь 2 их наяд төгрөг байсан бөгөөд 690 тэрбум төгрөгийн аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварыг улсын төсөвт төлжээ. Дашрамд дурдахад, татвар ногдох орлогоос тодорхой зардлыг хасаж тооцохыг үл зөвшөөрч, татварын хуулиар хязгаарладаг учир аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын ногдуулсан дүнгээр тооцоход аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын бодит ачаалал нь 37 хувь болжээ.

Ухаа худагийн уурхайн цогцолбор төсөлд нийт 1.2 их наяд төгрөгийн анхны хөрөнгө оруулалт хийснийг үндэслэн Хөрөнгө оруулалтын газрын даргын 2015 оны 08-р сарын 13-ны өдрийн А/98 тоот тушаалаар тогтворжуулах гэрчилгээ олгосон. Харин ашиглалтын үйл ажиллагаа эхлүүлснээс хойш 2024 оны 12-р сарын 31-ний өдрийн байдлаар тус компанийн татварын дараах ашиг алдагдлын хуримтлагдсан нийт дүн 1.3 их наяд төгрөг байгаа нь хөндлөнгийн, хараат бус аудиторын баталгаажуулсан санхүүгийн тайланд тусгагдсан байна. Энэхүү эх үүсвэрээс компани бонд, зээлийн эргэн төлөлтийн үндсэн төлбөр, 460 тэрбум гаруй төгрөгийн дахин нэмэлт хөрөнгө оруулалт хийгдэж, аливаа нэгэн ногдол ашиг компанийн хувь нийлүүлэгчдэд огт хуваарилагдаагүй болно.

2009 оноос хойш 16 жилийн хугацаанд улсын төсөвт төлсөн татвар хураамж, хандив дэмжлэг болох 2.7 их наяд төгрөг, компанийн татварын дараах ашиг алдагдлын хуримтлагдсан дүн болох 1.3 их наядын төгрөгийн нийлбэрээр үр өгөөжийг тооцоход түүний дийлэнх хэсэг нь буюу 70 орчим хувь нь ард иргэдэд ногдсон тооцоолол гарч байна. Үүнээс үзвэл Монгол Улсын Үндсэн хуулийн холбогдох заалтын дагуу Ухаа худаг ордыг ашиглах эдийн засгийн үр өгөөжийн дийлэнх буюу 70 орчим хувь нь татвар хураамж, хандив дэмжлэг хэлбэрээр ард иргэдэд ногджээ.

Энержи Ресурс ХХК нь 11952А ашигт малтмал ашиглах тусгай зөвшөөрлийн хүрээнд уул уурхайн цогц төслийг хэрэгжүүлэх хөрөнгө, санхүүжилт татах зорилгоор толгой компанийнхаа хувьцааг 2010 онд Хонг Конгийн хөрөнгийн биржид бүртгүүлж, хамтын өмчлөл бүхий олон нийтийн (public), нээлттэй хувьцаат компани хэлбэрээр өнөөдрийг хүртэл үйл ажиллагаагаа явуулж байна. Компанийн хувьцаа эзэмшигчдийн зүгээс 2010 онд 600 сая ам.доллар, 2014 онд 200 сая ам.доллар, нийт 800 сая ам.долларын шууд хөрөнгө оруулалтыг хийсэн. Мөн 2012 онд компани 600 сая ам.долларын бондын санхүүжилт татаж, өнөөдрийн байдлаар тус бондын үлдэгдэл нь 350 сая ам.доллар байгаа бөгөөд үүнийг Монголбанк болон Санхүүгийн зохицуулах хороо холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу албан ёсоор бүртгэн авсан. Олон улсын санхүүгийн зах зээлээс татсан дээрх бүх эх үүсвэрээр бүтээн байгуулалтын хөрөнгө оруулалтыг санхүүжүүлсэн.

Хоёр. Ухаа худаг ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн талаар

2006 онд шинэчлэн баталсан Ашигт малтмалын тухай хуулийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурал 2007 оны 02-р сарын 06-ны “Тодорхой ордыг стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордод хамааруулах тухай” 27 дугаар тогтоол баталсан. Уг тогтоолоор Тавантолгойн чулуун нүүрсний ордыг стратегийн ач холбогдол бүхий ордоор тодорхойлсон байдаг бөгөөд тухайн үед Энержи Ресурс ХХК нь 11943А, 11952А, 11953А, 11954А, 11955А, 11956А ашигт малтмал ашиглах тусгай зөвшөөрлийг хууль ёсны дагуу эзэмшиж байсан.

2006 оны Ашигт малтмалын тухай хуулийн 5.4 дэх хэсэгт “Улсын төсвийн хөрөнгөөр эрэл, хайгуул хийж нөөцийг нь тогтоосон стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордыг хувийн өмчит хуулийн этгээдтэй хамтран ашиглавал төрийн оролцооны хэмжээ 50 хүртэл хувьтай байж болох бөгөөд уг хэмжээг төрөөс оруулсан хөрөнгө оруулалтын хэмжээг харгалзан орд ашиглах гэрээгээр тодорхойлно” гэж заасан байсан.

Засгийн газрын ажлын хэсэгтэй 2007 оны 05-р сарын 18-ны өдрөөс Тавантолгойн чулуун нүүрсний орд газарт төрийн эзэмших хувийг тогтоох талаар хэлэлцээр эхэлсэн. Энэхүү хэлэлцээрийн үр дүнд Тавантолгойн чулуун нүүрсний ордод ашигт малтмал ашиглах тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч Энержи Ресурс ХХК-ийн нийт гаргасан хувьцааны 86 хувийг төр үнэ төлбөргүйгээр эзэмшин ордыг хамтран ашиглах нөхцөлөөр Хөрөнгө оруулалтын гэрээ, Хувь нийлүүлэгчдийн гэрээний төслийг харилцан тохиролцсоныг Засгийн газар холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлж, хэлэлцүүлэх байсан. Засгийн газрын бүрэлдэхүүн өөрчлөгдсөнтэй холбогдуулж шинэ ажлын хэсэг томилогдож, Энержи Ресурс ХХК-ийн эзэмшиж буй ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл нь хувийн өмч болохыг хүлээн зөвшөөрөөд харилцан тохиролцсоны үндсэн дээр төр өөртөө шилжүүлэн авах асуудлыг

хэлэлцэх Монгол Улсын Засгийн газрын удирдамжийг танилцуулсан. Тус ажлын хэсэгтэй дөрвөн сарын хугацаанд есөн удаа уулзалт хэлэлцээр хийснээр Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Зургадугаар зүйл, Арван зургадугаар зүйлийн 3 дахь хэсэг, Иргэний хуулийн 8.1.1, 13, 189, 196.1.2, 206 дугаар зүйл, 2006 оны Ашигт малтмалын тухай хуулийн 4.1.11 дэх заалт, 5-р зүйл, 9-р зүйл, 49-р зүйл, 50-р зүйлийг удирдлага болгон 2008 оны 3-р сарын 21-ний өдөр дараах үндсэн нөхцөл бүхий Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх гэрээг байгуулсан.

Уг гэрээгээр Энержи Ресурс ХХК нь өөрийн хууль ёсны эзэмшилд байсан 6 тусгай зөвшөөрлөөс 11943А, 11953А, 11954А, 11955А, 11956А тусгай зөвшөөрлийг төрд шилжүүлж, 11952А тусгай зөвшөөрөл нь хууль ёсны эзэмшилд хэвээр үлдэх болсон. Засгийн газраас Энержи Ресурс ХХК-ийн эзэмшилд үлдэх 11952А тусгай зөвшөөрөл хамрах талбайд Ашигт малтмалын тухай хууль болон бусад хууль тогтоомжид зааснаар нөөцөд авах, төрийн хувь оролцоог тогтоохоор санал өргөн мэдүүлэх зэргээр ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлд өөрчлөлт оруулахгүй буюу цуцлахгүй байх баталгаа гаргасан.

Улмаар 2008 оны 05-р сарын 28-ны өдөр 11943А, 11953А, 11954А, 11955А, 11956А ашигт малтмал ашиглах тусгай зөвшөөрлийг төрийн өмчит Эрдэнэс МГЛ ХХК-ийн нэр дээр бүртгэсэн. Ашигт малтмалын тухай хуулийн 5.4 дэх заалтаар 50 хүртэлх хувийг төр эзэмшиж болохоор дээд хязгаарыг хуульчилсан байхад Засгийн газрын зүгээс Тавантолгойн чулуун нүүрсний ордын нийт талбайн 95 хувь, нийт нөөцийн 96 хувийг төрийн мэдэлд шилжүүлж авсан.

Монгол Улсын Их Хурал 2008 оны 12-р сарын 04-ний өдөр 40 дүгээр тогтоол, 2010 оны 07-р сарын 07-ны өдөр 39 дүгээр тогтоол зэрэг Тавантолгойн чулуун нүүрсний ордтой холбоотой төрийн бодлогын шийдвэрүүд гаргаж байсан нь тухайн Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх гэрээний хэрэгжилтийг хүлээн зөвшөөрч байсныг илэрхийлж байна. Мөн Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх гэрээний хэрэгжилтийг хангаснаар Эрдэнэс Тавантолгой ХК-д холбогдох ашигт малтмал ашиглах тусгай зөвшөөрлийн эзэмшил шилжиж, тусгай зөвшөөрлийн хүрээнд өөрийн үйл ажиллагаагаа эрхлэх хууль, эрх зүйн үндэс суурь нь болсон билээ.

Монгол Улсын Их Хурлын Эдийн засгийн байнгын хорооны саналын дагуу Төрийн аудитын тухай хуулиар тодорхойлсон Үндэсний Аудитын газар бүрэн эрхийнхээ хүрээнд Энержи Ресурс ХХК-д нүүрсний орд ашиглах талбай болон тусгай зөвшөөрлийг хууль тогтоомж, дүрэм, журмын дагуу олгосон байдалд гүйцэтгэлийн аудит хийсэн. Гүйцэтгэлийн аудитын тайлангийн дүгнэлтэд “Засгийн газар болон Энержи Ресурс ХХК-ийн хоорондын гэрээний үүрэг зөрчигдөх тохиолдолд Энержи Ресурс ХХК-д ашиглалтын 5 лицензийг нь буцаан олгох, аль эсвэл төрийн оролцооны хувь хэмжээг 50 хүртэл хувиар бууруулах үр дагавар үүсэхээр” байгаа тухай тусгасан байна. Тус аудитын тайланг Монгол Улсын Ерөнхий аудиторов 2012 оны 03-р сарын 15-ны өдрийн “Аудитын тайланг баталгаажуулах тухай” 21 тоот тушаалаар батлан Монгол Улсын Их Хурлын Эдийн засгийн байнгын хороо, Эрдэс баялаг, эрчим хүчний яам, Ашигт малтмалын газарт тус тус хүргүүлсэн байдаг.

Иймд энэхүү Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх гэрээ нь хууль ёсны итгэлийг хамгаалах зарчмын дагуу хөдөлбөргүй мөрдөгдөх нь хөрөнгө оруулалтын таатай орчныг бүрдүүлэх, гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулалтыг татах, хөрөнгө оруулагчийн эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг хамгаалах төрийн бодлоготой нийцэх учиртай билээ.

Эрдэс баялгийн салбарын эдийн засгийн үр өгөөж нь түүхий эдийн үнийн мөчлөгтэй уялдаж, ихээр савлаж хэлбэлздэг, эрсдэл өндөртэй байдаг онцлогтой. Уул уурхайн салбарын дэлхийн ТОП-40 компанийн 2002-2024 оны тоо баримтаас харвал компанийн ашгийн хэмжээний урт хугацааны дундаж нь 11 хувь байгаа бөгөөд уул уурхайн компаниуд энэхүү ашгаасаа эзэлийн үндсэн төлбөр, нэмэлт хайгуул, хөрөнгө оруулалтын зардлыг санхүүжүүлдэг билээ. Олон улсын хөрөнгийн бирж дээр бүртгэлтэй уул уурхайн компаниудын хөрөнгө оруулагчид 1994 оноос хойших 30 жилийн туршид хүртсэн урт хугацааны дундаж өгөөж нь

5 хүрэхгүй хувьтай байгаа нь энэхүү салбар нь санхүүгийн ачаалал ихтэй, их хэмжээний урт хугацааны хөрөнгө оруулалт шаардсан, эрсдэл өндөртэй болохыг илэрхийлж байна.

Энержи Ресурс ХХК нь үндэсний хувийн хэвшлийн хөрөнгө оруулалттай аж ахуйн нэгжийн хувьд хариуцлагатай уул уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэн экспортын орлого, татвар, хураамж, ажлын байр, нийгмийн хөрөнгө оруулалт зэргээр дамжуулан улсын эдийн засаг, хөгжилд томоохон хувь нэмэр оруулан, Монгол Улсын ТОП-5 аж ахуйн нэгжээр тогтмол шалгарч ирсэн.

Монгол Улсын Засгийн газрын эдийн засгийг тэлэх, тогтвортой өсөлтийг хангах, хөрөнгө оруулалт татах, ажлын байрыг бий болгох, бүсчилсэн хөгжлийг дэмжих, өрхийн орлогыг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн үйл ажиллагааг дэмжин хамтран ажиллахад бэлэн байгаагаа илэрхийлье.

Холбогдох 77 боть материалыг хавсралт жагсаалтын дагуу хүргүүлэв.

Хүндэтгэсэн,

ГРУППЫН ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ

Г.БАТЦЭНГЭЛ

№	БАРИМТЫН НЭР	Хайрцагны дугаар	Хайрцагт хамаарах бөтний тоо ширхэг	Он
1	Монгол Улсын Засгийн газар болон Энержи Ресурс ХХК-ийн хооронд 2008 оны 03-р сарын 21-ний өдөр байгуулсан Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх гэрээ	№1	1	2008
	Монгол Улсын Засгийн газар, Энержи Ресурс ХХК-ийн хоорондох яриа хэлэлцээний уулзалтын тэмдэглэл №1-9			2008
	Үндэсний аудитын газрын тайлан			2012
	Энержи Ресурс ХХК-ийн 2009-2024 оны хөндлөнгийн, хараат бус аудиторын баталгаажуулсан санхүүгийн тайлан, татвар төлөлтийн хураангуй дээр үндэслэсэн үр өгөөжийн тооцоолол			2009-2024
2	Хайгуулын ажлын үр дүнгийн тайлан /НӨӨЦ/	№2	4	1989, 2011, 2017, 2021
3	Техник эдийн засгийн үндэслэл /ТЭЗҮ/	№3	3	2008, 2010, 2011
		№4	2	2017, 2023
4	Ашиглалтын үйл ажиллагааны тайлан	№5	6	2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013
		№6	2	2014, 2015
		№7	2	2016, 2017
		№8	3	2018, 2019, 2020
		№9	2	2021, 2022
		№10	1	2023
		№11	1	2024
5	Уулын ажлын төлөвлөгөө	№12	5	2009, 2010, 2011, 2012, 2013
		№13	4	2014, 2015, 2016, 2017
		№14	4	2018, 2019, 2020, 2021
		№15	4	2022, 2023, 2024, 2025
6	Санхүү, аудит, татварын тайлан	№16	7	2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015
		№17	5	2016, 2017, 2018, 2019, 2020
		№18	4	2021, 2022, 2023, 2024
7	Олборлох салбарын илт тод байдлын санаачлага: Ашигт малтмалын хайгуул болон олборлолт эрхэлдэг аж ахуйн нэгжийн үйл ажиллагааны тайлан	№19	1	2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024
8	ХХОАТ, Нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн тайлан	№20	8	2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016
		№21	8	2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024
	НИЙТ	21	77	

БАРИМТЫН ТОВЬЁОГ:

1. Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх гэрээ, холбогдох бичиг баримт

1.1	УХАА ХУДАГ УУРХАЙ	ЭНЕРЖИ РЕСУРС ХХК
1.1.1	2008 он	Монгол Улсын Засгийн газар болон Энержи Ресурс ХХК-ийн хооронд 2008 оны 03-р сарын 21-ний өдөр байгуулсан Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх гэрээ
1.1.2	2008 он	Монгол Улсын Засгийн газар, Энержи Ресурс ХХК-ийн хоорондох яриа хэлэлцээний уулзалтын тэмдэглэл №1-9
1.1.3	2012 он	Үндэсний аудитын газрын тайлан
1.1.4	2009-2024 он	Энержи Ресурс ХХК-ийн 2009-2024 оны хөндлөнгийн, хараат бус аудиторын баталгаажуулсан санхүүгийн тайлан, татвар төлөлтийн хураангуй дээр үндэслэсэн үр өгөөжийн тооцоолол

2. ХАЙГУУЛЫН АЖЛЫН ҮР ДҮНГИЙН ТАЙЛАН

2.1	УХАА ХУДАГ УУРХАЙ	ЭНЕРЖИ РЕСУРС ХХК
2.1.1	1989 он	Отчет о результатах предварительной разведки участка Ухаахудаг и поисково-оценочных работ на участках Восточном и Бортолгой месторождения каменных углей МНР с подсчетом запасов по состоянию на 1-ое января 1989г. Авторы: Ш.Дашхорол, П.Тумурбаатар, Д.Туяа и др.
2.1.2	2011 он	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутаг дахь Ухаа худаг нүүрсний ордод 2008-2010 онд гүйцэтгэсэн нарийвчилсан хайгуулын ажлын үр дүнгийн тайлан
2.1.3	2017 он	Ухаахудагийн коксжих чулуун нүүрсний ордод 2009-2014 онд гүйцэтгэсэн гүйцээх хайгуулын ажлын үр дүнгийн тайлан (Ордын нөөц 2017 оны 01-р сарын 01-ний өдрийн байдлаар)
2.1.4	2021 он	Ухаахудагийн коксжих чулуун нүүрсний ордод 2018,2020 онд гүйцэтгэсэн нэмэлт хайгуулын ажлын үр дүн, нөөцийн тодотгол тайлан (Ордын нөөц 2021 оны 01-р сарын 01-ний өдрийн байдлаар)

3. ТЕХНИК ЭДИЙН ЗАСГИЙН ҮНДЭСЛЭЛ

3.1	УХАА ХУДАГ УУРХАЙ	ЭНЕРЖИ РЕСУРС ХХК
3.1.1	2008 он	Таван толгойн нүүрсний ордын Ухаа худаг хэсгийг ил уурхайгаар ашиглах Техник эдийн засгийн үндэслэл
3.1.2	2010 он	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худагийн" нүүрсний уурхайн баяжуулах үйлдвэрийн Техник эдийн засгийн үндэслэл
3.1.3	2011 он	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших Ухаа худагийн нүүрсний ордыг ил аргаар ашиглах техник эдийн засгийн үндэслэл
3.1.4	2017 он	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших Ухаа худагийн коксжих чулуун нүүрсний ордыг ил аргаар ашиглах техник эдийн засгийн үндэслэл /тодотгол/
3.1.5	2023 он	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших Ухаа худагийн коксжих чулуун нүүрсний ордыг ил аргаар ашиглах техник эдийн засгийн үндэслэл /тодотгол/

4. УУЛЫН АЖЛЫН ТАЙЛАН

4.1	УХАА ХУДАГ УУРХАЙ	ЭНЕРЖИ РЕСУРС ХХК
4.1.1	2008 он	Өмнөговь, Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худаг"-ийн уурхай 2008 оны Уулын ажлын тайлан
4.1.2	2009 он	Өмнөговь Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худаг"-ийн уурхай 2009 оны Уулын ажлын тайлан, 11952А
4.1.3	2010 он	Өмнөговь Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худаг"-ийн уурхай 2010 оны Уулын ажлын тайлан, 11952А
4.1.4	2011 он	Өмнөговь, Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худаг"-ийн уурхай 2011 оны Уулын ажлын тайлан, 11952А
4.1.5	2012 он	Өмнөговь, Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худаг"-ийн уурхай 2012 оны Уулын ажлын тайлан, 11952А
4.1.6	2013 он	Өмнөговь, Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худаг"-ийн уурхай 2013 оны Уулын ажлын тайлан, 11952А
4.1.7	2014 он	Өмнөговь, Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худаг" нүүрсний уурхай 2014 оны Ашиглалтын үйл ажиллагааны тайлан, 11952А
4.1.8	2015 он	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худаг" нүүрсний уурхай (Баяжуулах үйлдвэр) 2015 оны Ашиглалтын үйл ажиллагааны тайлан, 11952А
4.1.9	2016 он	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худаг" нүүрсний уурхай (Баяжуулах үйлдвэр) 2016 оны Ашиглалтын үйл ажиллагааны тайлан, 11952А
4.1.10	2017 он	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худаг" нүүрсний уурхай (Баяжуулах үйлдвэр) 2017 оны Ашиглалтын үйл ажиллагааны тайлан, 11952А
4.1.11	2018 он	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худаг" нүүрсний уурхай (Баяжуулах үйлдвэр) 2018 оны Ашиглалтын үйл ажиллагааны тайлан, 11952А
4.1.12	2019 он	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худаг" нүүрсний уурхай (Баяжуулах үйлдвэр) 2019 оны Ашиглалтын үйл ажиллагааны тайлан, 11952А
4.1.13	2020 он	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худаг" нүүрсний уурхай (Баяжуулах үйлдвэр) 2020 оны Ашиглалтын үйл ажиллагааны тайлан, 11952А
4.1.14	2021 он	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худаг" нүүрсний уурхай (Баяжуулах үйлдвэр) 2021 оны Ашиглалтын үйл ажиллагааны тайлан, 11952А
4.1.15	2022 он	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худаг" нүүрсний уурхай (Баяжуулах үйлдвэр) 2022 оны Ашиглалтын үйл ажиллагааны тайлан

4.1.16	2023 он	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худаг" нүүрсний уурхай (Баяжуулах үйлдвэр) 2023 оны Ашиглалтын үйл ажиллагааны тайлан
4.1.17	2024 он	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худаг" нүүрсний уурхай (Баяжуулах үйлдвэр) 2024 оны Ашиглалтын үйл ажиллагааны тайлан

5. УУЛЫН АЖЛЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

5.1	УХАА ХУДАГ УУРХАЙ	ЭНЕРЖИ РЕСУРС ХХК
5.1.1	2008 он	Өмнөговь, Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худаг"-ийн уурхай 2008 оны Уулын ажлын төлөвлөгөө
5.1.2	2009 он	Өмнөговь Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худаг"-ийн уурхай 2009 оны Уулын ажлын төлөвлөгөө, 11952А
5.1.3	2010 он	Өмнөговь Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худаг"-ийн уурхай 2010 оны Уулын ажлын төлөвлөгөө, 11952А
5.1.4	2011 он	Өмнөговь, Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худаг"-ийн уурхай 2011 оны Уулын ажлын төлөвлөгөө, 11952А
5.1.5	2012 он	Өмнөговь, Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худаг"-ийн уурхай 2012 оны Уулын ажлын төлөвлөгөө, 11952А
5.1.6	2013 он	Өмнөговь, Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худаг"-ийн уурхай 2013 оны Уулын ажлын төлөвлөгөө, 11952А
5.1.7	2014 он	Өмнөговь, Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худаг" нүүрсний уурхай 2014 оны Ашиглалтын үйл ажиллагааны төлөвлөгөө, 11952А
5.1.8	2015 он	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худаг" нүүрсний уурхай (Баяжуулах үйлдвэр) 2015 оны Ашиглалтын үйл ажиллагааны төлөвлөгөө, 11952А
5.1.9	2016 он	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худаг" нүүрсний уурхай (Баяжуулах үйлдвэр) 2016 оны Ашиглалтын үйл ажиллагааны төлөвлөгөө, 11952А
5.1.10	2017 он	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худаг" нүүрсний уурхай (Баяжуулах үйлдвэр) 2017 оны Ашиглалтын үйл ажиллагааны төлөвлөгөө, 11952А
5.1.11	2018 он	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худаг" нүүрсний уурхай (Баяжуулах үйлдвэр) 2018 оны Ашиглалтын үйл ажиллагааны төлөвлөгөө, 11952А
5.1.12	2019 он	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худаг" нүүрсний уурхай (Баяжуулах үйлдвэр) 2019 оны Ашиглалтын үйл ажиллагааны төлөвлөгөө, 11952А
5.1.13	2020 он	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худаг" нүүрсний уурхай (Баяжуулах үйлдвэр) 2020 оны Ашиглалтын үйл ажиллагааны төлөвлөгөө, 11952А
5.1.14	2021 он	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худаг" нүүрсний уурхай (Баяжуулах үйлдвэр) 2021 оны Ашиглалтын үйл ажиллагааны төлөвлөгөө, 11952А
5.1.15	2022 он	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худаг" нүүрсний уурхай (Баяжуулах үйлдвэр) 2022 оны Ашиглалтын үйл ажиллагааны төлөвлөгөө
5.1.16	2023 он	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худаг" нүүрсний уурхай (Баяжуулах үйлдвэр) 2023 оны Ашиглалтын үйл ажиллагааны төлөвлөгөө
5.1.17	2024 он	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худаг" нүүрсний уурхай (Баяжуулах үйлдвэр) 2024 оны Ашиглалтын үйл ажиллагааны төлөвлөгөө

6. САНХУУ, АУДИТ, ТАТВАРЫН ТАЙЛАН

6.1	УХАА ХУДАГ УУРХАЙ	ЭНЕРЖИ РЕСУРС ХХК
6.1.1	2009 он	Энержи ресурс ХХК-ийн Санхүү, Аудит, Татварын тайлан-2009
6.1.2	2010 он	Энержи ресурс ХХК-ийн Санхүү, Аудит, Татварын тайлан-2010
6.1.3	2011 он	Энержи ресурс ХХК-ийн Санхүү, Аудит, Татварын тайлан-2011
6.1.4	2012 он	Энержи ресурс ХХК-ийн Санхүү, Аудит, Татварын тайлан-2012
6.1.5	2013 он	Энержи ресурс ХХК-ийн Санхүү, Аудит, Татварын тайлан-2013
6.1.6	2014 он	Энержи ресурс ХХК-ийн Санхүү, Аудит, Татварын тайлан-2014
6.1.7	2015 он	Энержи ресурс ХХК-ийн Санхүү, Аудит, Татварын тайлан-2015
6.1.8	2016 он	Энержи ресурс ХХК-ийн Санхүү, Аудит, Татварын тайлан-2016
6.1.9	2017 он	Энержи ресурс ХХК-ийн Санхүү, Аудит, Татварын тайлан-2017
6.1.10	2018 он	Энержи ресурс ХХК-ийн Санхүү, Аудит, Татварын тайлан-2018
6.1.11	2019 он	Энержи ресурс ХХК-ийн Санхүү, Аудит, Татварын тайлан-2019
6.1.12	2020 он	Энержи ресурс ХХК-ийн Санхүү, Аудит, Татварын тайлан-2020
6.1.13	2021 он	Энержи ресурс ХХК-ийн Санхүү, Аудит, Татварын тайлан-2021
6.1.14	2022 он	Энержи ресурс ХХК-ийн Санхүү, Аудит, Татварын тайлан-2022
6.1.15	2023 он	Энержи ресурс ХХК-ийн Санхүү, Аудит, Татварын тайлан-2023
6.1.16	2024 он	Энержи ресурс ХХК-ийн Санхүү, Аудит, Татварын тайлан-2024

7. ОЛБОРЛОХ САЛБАРЫН ИЛ ТОДЫН САНААЧЛАГА

7.1	УХАА ХУДАГ УУРХАЙ	ЭНЕРЖИ РЕСУРС ХХК
7.1.1	2009-2024 он	Олборлох салбарын илт тод байдлын санаачлага: Ашигт малтмалын хайгуул болон олборлолт эрхэлдэг аж ахуйн нэгжийн үйл ажиллагааны тайлан

8. ХХОАТ, НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН ШИМТГЭЛ ТӨЛӨЛТИЙН ТАЙЛАН

8.1	УХАА ХУДАГ УУРХАЙ	ЭНЕРЖИ РЕСУРС ХХК
8.1.1	2009 он	Энержи ресурс ХХК-ийн ХХОАТ, Нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн тайлан-2009
8.1.2	2010 он	Энержи ресурс ХХК-ийн ХХОАТ, Нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн тайлан-2010
8.1.3	2011 он	Энержи ресурс ХХК-ийн ХХОАТ, Нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн тайлан-2011
8.1.4	2012 он	Энержи ресурс ХХК-ийн ХХОАТ, Нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн тайлан-2012
8.1.5	2013 он	Энержи ресурс ХХК-ийн ХХОАТ, Нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн тайлан-2013

8.1.6	2014 он	Энержи ресурс ХХК-ийн ХХОАТ, Нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн тайлан-2014
8.1.7	2015 он	Энержи ресурс ХХК-ийн ХХОАТ, Нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн тайлан-2015
8.1.8	2016 он	Энержи ресурс ХХК-ийн ХХОАТ, Нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн тайлан-2016
8.1.9	2017 он	Энержи ресурс ХХК-ийн ХХОАТ, Нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн тайлан-2017
8.1.10	2018 он	Энержи ресурс ХХК-ийн ХХОАТ, Нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн тайлан-2018
8.1.11	2019 он	Энержи ресурс ХХК-ийн ХХОАТ, Нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн тайлан-2019
8.1.12	2020 он	Энержи ресурс ХХК-ийн ХХОАТ, Нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн тайлан-2020
8.1.13	2021 он	Энержи ресурс ХХК-ийн ХХОАТ, Нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн тайлан-2021
8.1.14	2022 он	Энержи ресурс ХХК-ийн ХХОАТ, Нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн тайлан-2022
8.1.15	2023 он	Энержи ресурс ХХК-ийн ХХОАТ, Нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн тайлан-2023
8.1.16	2024 он	Энержи ресурс ХХК-ийн ХХОАТ, Нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн тайлан-2024

ЭНЕРЖИ РЕСУРС ХХК

Сэнтрал Тауэр 16 давхар, Сүхбаатар дүүрэг,
Улаанбаатар хот, 14200, УБД: 9011007001
Утас: (976) 70122279, 70132279
contact@mmc.mn, www.energyresources.mn

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН
ЕРӨНХИЙ НАРИЙН БИЧГИЙН ДАРГА
Б.БААСАНДОРЖ ТАНАА

2025. 05. 16 № 369
танай _____ -ны № _____ -т

Мэдээлэл, материал хүргүүлэх тухай

Монгол Улсын Их Хурлын даргын 2025 оны 05 дугаар сарын 08-ны өдрийн 210 дугаар захирамжаар “Тодорхой ордыг стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордод хамааруулах тухай” Улсын Их Хурлын 2007 оны 27 дугаар тогтоолын 4 дэх заалтын хэрэгжилттэй танилцаж санал, дүгнэлт гаргах үүрэг бүхий ажлын хэсэг (“Ажлын хэсэг” гэх) байгуулсан тухай Улсын Их Хурлын Мэдээллийн газрын 2025 оны 05 дугаар сарын 09-ний өдрийн мэдээ болон тус Ажлын хэсгээс зохион байгуулсан хэвлэлийн бага хурлын мэдээлэлтэй танилцлаа.

Улсын Их Хурлын 2007 оны 27 дугаар тогтоол батлагдах үед “Энержи Ресурс” ХХК нь Тавантолгойн чулуун нүүрсний орд газарт 11943А, 11952А, 11953А, 11954А, 11955А, 11956А ашигт малтмал ашиглах нийт зургаан тусгай зөвшөөрлийг эзэмшиж байсан бөгөөд тухайн үед хүчин төгөлдөр мөрдөж байсан 2006 оны Ашигт малтмалын тухай хууль болон холбогдох бусад хууль тогтоомж, Улсын Их Хурал, Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөл, Засгийн газраас батлан хэрэгжүүлсэн бодлого, шийдвэр, тавьсан нөхцөлийн дагуу хэлэлцээр хийж, таван тусгай зөвшөөрлөө төрийн мэдэлд шилжүүлэн Ашигт малтмалын тухай хуулийн шаардлагыг хангаж, хүлээсэн үүргээ зохих ёсоор биелүүлсэн.

Ажлын хэсгийн зүгээс Улсын Их Хурлын 2007 оны 27 дугаар тогтоолын 4 дэх заалтын хэрэгжилттэй танилцаж, санал дүгнэлт гаргаж цаашид хэрэгжүүлэх арга хэмжээний санал, шийдвэрийн төсөл боловсруулахад бидний зүгээс нээлттэй, ил тод хамтран ажиллах хүрээнд холбогдох баримт материалыг хавсралтад дурдсан жагсаалтын дагуу хүргүүлэв.

Хувийг: Монгол Улсын Их Хурлын даргын 2025 оны 05 дугаар сарын 08-ны өдрийн 210 дугаар захирамжаар байгуулагдсан Ажлын хэсэгт /Ажлын хэсгийн ахлагч Монгол Улсын Их Хурлын гишүүн П.Мөнхтулга/.

Хүндэтгэсэн,

ГРУППЫН ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ

Г.БАТЦЭНГЭЛ

Энержи Ресурс ХХК-ийн 2025 оны 05 сарын 16-ны өдрийн 169 тоот албан бичгийн Хавсралт материал

№	БАРИМТЫН НЭР	Хайрцагны дугаар	Хайрцагт хамаарах бөтний тоо ширхэг	Он
1	УИХ-ын 2007 оны 27 дугаар тогтоолын 4 дүр заалтын хэрэгжилтийн талаарх “Энержи Ресурс” ХХК-ийн тайлбар, үндэслэл	№1		2007 оноос
	Тайлбар, үндэслэлийн хавсралт баримтууд		2007 оноос	
	Энержи Ресурс ХХК-ийн 2009-2024 оны хөндлөнгийн, хараат бус аудиторын баталгаажуулсан санхүүгийн тайлан, татвар төлөлтийн хураангуй дээр үндэслэсэн үр өгөөжийн тооцоолол тайлбар		2009-2024	
2	Хайгуулын ажлын үр дүнгийн тайлан /НӨӨЦ/	№2	4	1989, 2011, 2017, 2021
3	Техник эдийн засгийн үндэслэл /ГЭЗҮ/	№3	3	2008, 2010, 2011
		№4	2	2017, 2023
4	Ашиглалтын үйл ажиллагааны тайлан	№5	6	2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013
		№6	2	2014, 2015
		№7	2	2016, 2017
		№8	3	2018, 2019, 2020
		№9	2	2021, 2022
		№10	1	2023
		№11	1	2024
5	Уулын ажлын төлөвлөгөө	№12	5	2009, 2010, 2011, 2012, 2013
		№13	4	2014, 2015, 2016, 2017
		№14	4	2018, 2019, 2020, 2021
		№15	4	2022, 2023, 2024, 2025
6	Санхүү, аудит, татварын тайлан	№16	7	2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015
		№17	5	2016, 2017, 2018, 2019, 2020
		№18	4	2021, 2022, 2023, 2024
7	Олборлох салбарын илт тод байдлын санаачлага: Ашигт малтмалын хайгуул болон олборлолт эрхэлдэг аж ахуйн нэгжийн үйл ажиллагааны тайлан	№19	1	2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024
8	ХХОАТ, Нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн тайлан	№20	8	2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016
		№21	8	2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024
	НИЙТ	21	77	

БАРИМТЫН ТОВЬЁОГ:

1. Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шилжүүлэх гэрээ, холбогдох бичиг баримт

1.1	УХАА ХУДАГ УУРХАЙ	ЭНЕРЖИ РЕСУРС ХХК
1.1.1	2007 оноос	УИХ-ын 2007 оны 27 дугаар тогтоолын 4 дэх заалтын хэрэгжилтийн талаарх “Энержи Ресурс” ХХК-ийн тайлбар, үндэслэл
1.1.2	2007 оноос	Тайлбар, үндэслэлийн холбогдох баримтууд
1.1.6	2009-2024 он	Энержи Ресурс ХХК-ийн 2009-2024 оны хөндлөнгийн, хараат бус аудиторын баталгаажуулсан санхүүгийн тайлан, татвар төлөлтийн хураангуй дээр үндэслэсэн үр өгөөжийн тооцоолол, тайлбар

2. ХАЙГУУЛЫН АЖЛЫН ҮР ДҮНГИЙН ТАЙЛАН

2.1	УХАА ХУДАГ УУРХАЙ	ЭНЕРЖИ РЕСУРС ХХК
2.1.1	1989 он	Отчет о результатах предварительной разведки участка Ухаахудаг и поисково-оценочных работ на участках Восточном и Бортолгой месторождения каменных углей МНР с подсчетом запасов по состоянию на 1-ое января 1989г. Авторы: Ш.Дашхорол, Н.Тумурбаатар, Д.Туяа и др.
2.1.2	2008 он	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших Ухаа худаг нүүрсний орлод 2008-2010 онд гүйцэтгэсэн нарийвчилсан хайгуулын ажлын үр дүнгийн тайлан
2.1.3	2017 он	Ухаахудагийн коксжих чулуун нүүрсний орлод 2009-2014 онд гүйцэтгэсэн гүйцэтгэх хайгуулын ажлын үр дүнгийн тайлан (Ордын нөөц 2017 оны 01-р сарын 01-ний өдрийн байдлаар)
2.1.4	2021 он	Ухаахудагийн коксжих чулуун нүүрсний орлод 2018,2020 онд гүйцэтгэсэн нэмэлт хайгуулын ажлын үр дүн, нөөцийн тодотгол тайлан (Ордын нөөц 2021 оны 01-р сарын 01-ний өдрийн байдлаар)

3. ТЕХНИК ЭДИЙН ЗАСГИЙН ҮНДЭСЛЭЛ

3.1	УХАА ХУДАГ УУРХАЙ	ЭНЕРЖИ РЕСУРС ХХК
3.1.1	2008 он	Таван толгойн нүүрсний ордын Ухаа худаг хэсгийг ил уурхайгаар ашиглах Техник эдийн засгийн үндэслэл
3.1.2	2010 он	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худагийн" нүүрсний уурхайн баяжуулах үйлдвэрийн Техник эдийн засгийн үндэслэл
3.1.3	2011 он	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших Ухаа худагийн нүүрсний ордыг ил аргаар ашиглах техник эдийн засгийн үндэслэл
3.1.4	2017 он	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших Ухаа худагийн коксжих чулуун нүүрсний ордыг ил аргаар ашиглах техник эдийн засгийн үндэслэл /тодотгол/
3.1.5	2023 он	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших Ухаа худагийн коксжих чулуун нүүрсний ордыг ил аргаар ашиглах техник эдийн засгийн үндэслэл /тодотгол/

4. УУЛЫН АЖЛЫН ТАЙЛАН

4.1	УХАА ХУДАГ УУРХАЙ	ЭНЕРЖИ РЕСУРС ХХК
4.1.1	2008 он	Өмнөговь, Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худаг"-ийн уурхай 2008 оны Уулын ажлын тайлан
4.1.2	2009 он	Өмнөговь Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худаг"-ийн уурхай 2009 оны Уулын ажлын тайлан, 11952А
4.1.3	2010 он	Өмнөговь Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худаг"-ийн уурхай 2010 оны Уулын ажлын тайлан, 11952А
4.1.4	2011 он	Өмнөговь, Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худаг"-ийн уурхай 2011 оны Уулын ажлын тайлан, 11952А
4.1.5	2012 он	Өмнөговь, Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худаг"-ийн уурхай 2012 оны Уулын ажлын тайлан, 11952А
4.1.6	2013 он	Өмнөговь, Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худаг"-ийн уурхай 2013 оны Уулын ажлын тайлан, 11952А
4.1.7	2014 он	Өмнөговь, Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худаг" нүүрсний уурхай 2014 оны Ашиглалтын үйл ажиллагааны тайлан, 11952А
4.1.8	2015 он	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худаг" нүүрсний уурхай (Баяжуулах үйлдвэр) 2015 оны Ашиглалтын үйл ажиллагааны тайлан, 11952А
4.1.9	2016 он	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худаг" нүүрсний уурхай (Баяжуулах үйлдвэр) 2016 оны Ашиглалтын үйл ажиллагааны тайлан, 11952А
4.1.10	2017 он	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худаг" нүүрсний уурхай (Баяжуулах үйлдвэр) 2017 оны Ашиглалтын үйл ажиллагааны тайлан, 11952А
4.1.11	2018 он	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худаг" нүүрсний уурхай (Баяжуулах үйлдвэр) 2018 оны Ашиглалтын үйл ажиллагааны тайлан, 11952А
4.1.12	2019 он	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худаг" нүүрсний уурхай (Баяжуулах үйлдвэр) 2019 оны Ашиглалтын үйл ажиллагааны тайлан, 11952А
4.1.13	2020 он	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худаг" нүүрсний уурхай (Баяжуулах үйлдвэр) 2020 оны Ашиглалтын үйл ажиллагааны тайлан, 11952А
4.1.14	2021 он	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худаг" нүүрсний уурхай (Баяжуулах үйлдвэр) 2021 оны Ашиглалтын үйл ажиллагааны тайлан, 11952А
4.1.15	2022 он	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худаг" нүүрсний уурхай (Баяжуулах үйлдвэр) 2022 оны Ашиглалтын үйл ажиллагааны тайлан
4.1.16	2023 он	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших "Ухаа худаг" нүүрсний уурхай (Баяжуулах үйлдвэр) 2023 оны Ашиглалтын үйл ажиллагааны тайлан

4.1.17 2024 он Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших “Ухаа худаг” нүүрсний уурхай (Баяжуулах үйлдвэр)
2024 оны Ашиглалтын үйл ажиллагааны тайлан

5. УУЛЫН АЖЛЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

5.1	УХАА ХУДАГ УУРХАЙ	ЭНЕРЖИ РЕСУРС ХХК
5.1.1	2008 он	Өмнөговь, Цогтцэций сумын нутагт орших “Ухаа худаг”-ийн уурхай 2008 оны Уулын ажлын төлөвлөгөө
5.1.2	2009 он	Өмнөговь, Цогтцэций сумын нутагт орших “Ухаа худаг”-ийн уурхай 2009 оны Уулын ажлын төлөвлөгөө, 11952А
5.1.3	2010 он	Өмнөговь, Цогтцэций сумын нутагт орших “Ухаа худаг”-ийн уурхай 2010 оны Уулын ажлын төлөвлөгөө, 11952А
5.1.4	2011 он	Өмнөговь, Цогтцэций сумын нутагт орших “Ухаа худаг”-ийн уурхай 2011 оны Уулын ажлын төлөвлөгөө, 11952А
5.1.5	2012 он	Өмнөговь, Цогтцэций сумын нутагт орших “Ухаа худаг”-ийн уурхай 2012 оны Уулын ажлын төлөвлөгөө, 11952А
5.1.6	2013 он	Өмнөговь, Цогтцэций сумын нутагт орших “Ухаа худаг”-ийн уурхай 2013 оны Уулын ажлын төлөвлөгөө, 11952А
5.1.7	2014 он	Өмнөговь, Цогтцэций сумын нутагт орших “Ухаа худаг” нүүрсний уурхай 2014 оны Ашиглалтын үйл ажиллагааны төлөвлөгөө, 11952А
5.1.8	2015 он	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших “Ухаа худаг” нүүрсний уурхай (Баяжуулах үйлдвэр) 2015 оны Ашиглалтын үйл ажиллагааны төлөвлөгөө, 11952А
5.1.9	2016 он	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших “Ухаа худаг” нүүрсний уурхай (Баяжуулах үйлдвэр) 2016 оны Ашиглалтын үйл ажиллагааны төлөвлөгөө, 11952А
5.1.10	2017 он	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших “Ухаа худаг” нүүрсний уурхай (Баяжуулах үйлдвэр) 2017 оны Ашиглалтын үйл ажиллагааны төлөвлөгөө, 11952А
5.1.11	2018 он	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших “Ухаа худаг” нүүрсний уурхай (Баяжуулах үйлдвэр) 2018 оны Ашиглалтын үйл ажиллагааны төлөвлөгөө, 11952А
5.1.12	2019 он	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших “Ухаа худаг” нүүрсний уурхай (Баяжуулах үйлдвэр) 2019 оны Ашиглалтын үйл ажиллагааны төлөвлөгөө, 11952А
5.1.13	2020 он	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших “Ухаа худаг” нүүрсний уурхай (Баяжуулах үйлдвэр) 2020 оны Ашиглалтын үйл ажиллагааны төлөвлөгөө, 11952А
5.1.14	2021 он	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших “Ухаа худаг” нүүрсний уурхай (Баяжуулах үйлдвэр) 2021 оны Ашиглалтын үйл ажиллагааны төлөвлөгөө, 11952А
5.1.15	2022 он	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших “Ухаа худаг” нүүрсний уурхай (Баяжуулах үйлдвэр) 2022 оны Ашиглалтын үйл ажиллагааны төлөвлөгөө
5.1.16	2023 он	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших “Ухаа худаг” нүүрсний уурхай (Баяжуулах үйлдвэр) 2023 оны Ашиглалтын үйл ажиллагааны төлөвлөгөө
5.1.17	2024 он	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших “Ухаа худаг” нүүрсний уурхай (Баяжуулах үйлдвэр) 2024 оны Ашиглалтын үйл ажиллагааны төлөвлөгөө

6. САНХҮУ, АУДИТ, ТАТВАРЫН ТАЙЛАН

6.1	УХАА ХУДАГ УУРХАЙ	ЭНЕРЖИ РЕСУРС ХХК
6.1.1	2009 он	Энержи ресурс ХХК-ийн Санхүү, Аудит, Татварын тайлан-2009
6.1.2	2010 он	Энержи ресурс ХХК-ийн Санхүү, Аудит, Татварын тайлан-2010
6.1.3	2011 он	Энержи ресурс ХХК-ийн Санхүү, Аудит, Татварын тайлан-2011
6.1.4	2012 он	Энержи ресурс ХХК-ийн Санхүү, Аудит, Татварын тайлан-2012
6.1.5	2013 он	Энержи ресурс ХХК-ийн Санхүү, Аудит, Татварын тайлан-2013
6.1.6	2014 он	Энержи ресурс ХХК-ийн Санхүү, Аудит, Татварын тайлан-2014
6.1.7	2015 он	Энержи ресурс ХХК-ийн Санхүү, Аудит, Татварын тайлан-2015
6.1.8	2016 он	Энержи ресурс ХХК-ийн Санхүү, Аудит, Татварын тайлан-2016
6.1.9	2017 он	Энержи ресурс ХХК-ийн Санхүү, Аудит, Татварын тайлан-2017
6.1.10	2018 он	Энержи ресурс ХХК-ийн Санхүү, Аудит, Татварын тайлан-2018
6.1.11	2019 он	Энержи ресурс ХХК-ийн Санхүү, Аудит, Татварын тайлан-2019
6.1.12	2020 он	Энержи ресурс ХХК-ийн Санхүү, Аудит, Татварын тайлан-2020
6.1.13	2021 он	Энержи ресурс ХХК-ийн Санхүү, Аудит, Татварын тайлан-2021
6.1.14	2022 он	Энержи ресурс ХХК-ийн Санхүү, Аудит, Татварын тайлан-2022
6.1.15	2023 он	Энержи ресурс ХХК-ийн Санхүү, Аудит, Татварын тайлан-2023
6.1.16	2024 он	Энержи ресурс ХХК-ийн Санхүү, Аудит, Татварын тайлан-2024

7. ОЛБОРЛОХ САЛБАРЫН ИЛ ТОДЫН САНААЧЛАГА

7.1	УХАА ХУДАГ УУРХАЙ	ЭНЕРЖИ РЕСУРС ХХК
7.1.1	2009-2024 он	Олборлох салбарын илт тод байдлын санаачлага: Ашигт малтмалын хайгуул болон олборлолт эрхэлдэг аж ахуйн нэгжийн үйл ажиллагааны тайлан

8. ХХОАТ, НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН ШИМТГЭЛ ТӨЛӨЛТИЙН ТАЙЛАН

8.1	УХАА ХУДАГ УУРХАЙ	ЭНЕРЖИ РЕСУРС ХХК
8.1.1	2009 он	Энержи ресурс ХХК-ийн ХХОАТ, Нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн тайлан-2009
8.1.2	2010 он	Энержи ресурс ХХК-ийн ХХОАТ, Нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн тайлан-2010
8.1.3	2011 он	Энержи ресурс ХХК-ийн ХХОАТ, Нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн тайлан-2011
8.1.4	2012 он	Энержи ресурс ХХК-ийн ХХОАТ, Нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн тайлан-2012
8.1.5	2013 он	Энержи ресурс ХХК-ийн ХХОАТ, Нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн тайлан-2013
8.1.6	2014 он	Энержи ресурс ХХК-ийн ХХОАТ, Нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн тайлан-2014
8.1.7	2015 он	Энержи ресурс ХХК-ийн ХХОАТ, Нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн тайлан-2015
8.1.8	2016 он	Энержи ресурс ХХК-ийн ХХОАТ, Нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн тайлан-2016
8.1.9	2017 он	Энержи ресурс ХХК-ийн ХХОАТ, Нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн тайлан-2017

8.1.10	2018 он	Энержи ресурс ХХК-ийн ХХОАТ, Нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн тайлан-2018
8.1.11	2019 он	Энержи ресурс ХХК-ийн ХХОАТ, Нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн тайлан-2019
8.1.12	2020 он	Энержи ресурс ХХК-ийн ХХОАТ, Нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн тайлан-2020
8.1.13	2021 он	Энержи ресурс ХХК-ийн ХХОАТ, Нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн тайлан-2021
8.1.14	2022 он	Энержи ресурс ХХК-ийн ХХОАТ, Нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн тайлан-2022
8.1.15	2023 он	Энержи ресурс ХХК-ийн ХХОАТ, Нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн тайлан-2023
8.1.16	2024 он	Энержи ресурс ХХК-ийн ХХОАТ, Нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн тайлан-2024

